

FUNDACIÓ NOGUERA
COL·LECCIÓ DIPLOMATARIS

Col·lecció diplomàtica
dels Cartellà, cavallers
de Maçanet de la Selva
(1106-1301)

Edició a cura
d'ELVIS MALLORQUI

Barcelona, 2015

COL·LECCIÓ DIPLOMÀTICA DELS CARTELLÀ

FUNDACIÓ NOGUERA

www.fundacionoguera.com

Col·lecció Diplomataris

Director tècnic: Josep Maria SANS I TRAVÉ

FUNDACIÓ NOGUERA

Diplomataris, 67

**Col·lecció diplomàtica
dels Cartellà, cavallers
de Maçanet de la Selva
(1106-1301)**

Edició a cura
d'ELVIS MALLORQUÍ

BARCELONA, 2015

© Elvis Mallorquí Garcia, 2015

Edita: Pagès Editors, SL

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

editorial@pageseditors.cat

www.pageseditors.cat

Primera edició: febrer de 2015

ISBN: 978-84-9975-579-3

DL L 15-2015

Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, SL

www.bobala.cat

SUMARI

	<i><u>Pàgina</u></i>
Introducció	7
L'aplec documental dels Cartellà de Maçanet de la Selva . . .	15
El fons de pergamins de la Biblioteca de Catalunya . . .	20
Unitat del fons	21
Diversitat d'òrigens	22
Pergamins d'altres procedències	25
El fons dels Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS . .	26
L'arxiu dels vescomtes de Cabrera, senyors de Torcafelló	26
Els fons dels comtes de Barcelona i reis d'Aragó . . .	28
Fons dels monestirs selvatans i d'esglésies gironines. . .	28
Fons laics	30
Els Cartellà de Maçanet de la Selva, segles XII-XIII.	31
La genealogia dels Cartellà de Maçanet de la Selva . . .	33
Els Maçanet i l'entroncament amb els Cartellà, segle XII.	34
Els descendents de Pere de Maçanet	39
La branca secundogènita dels Cartellà, segle XIII . . .	42
Els dominis dels Cartellà de Maçanet de la Selva	47

La torre de Cartellà	48
El castell de Dosrius	54
Delmes i feus	58
El lloc dels Cartellà de Maçanet en la societat del segle XIII	63
Bibliografia	69
Col·lecció diplomàtica	79
Normes de transcripció i d'edició	79
Sigles i abreviacions	81
Arxius	81
Col·leccions documentals.	81
Signes i abreviacions	82
Documents.	85
Índex	361
Criteris d'elaboració	361
Índex de persones	363
Índex de llocs.	405

INTRODUCCIÓ¹

Fa més de quaranta anys, l'historiador Santiago Sobrequés i Vidal ja creia necessari estudiar els fogatges, les llistes de convocatòries a Corts i els registres relatius al delme que es conserven als arxius de les cúries diocesanes per obtenir una visió de conjunt sobre la petita noblesa del Principat.² Així ho hem pogut comprovar recentment a través de l'anàlisi del *Llibre Verd* dels feus dels anys 1362-1371, un recull de com es repartia el delme a les més de quatre-centes parròquies del bisbat de Girona: s'hi esmenten cinquanta-vuit torres, forces i cases fortes escampades per tot el bisbat i també vuitanta-cinc cognoms de cavallers i sis de donzells.³ Quantes nissagues de cavallers més existien al bisbat de Girona als volts del 1300? Segurament, moltes més de les que ens podem imaginar. Al Perigord s'han pogut comptabilitzar sis-centes vuit cases de cavallers, la qual cosa significa que a cada parròquia hi habitaven d'un a tres llinatges de cavallers.⁴ A les terres de la Catalunya Vella les xifres serien similars: Antoni Pladevall n'ha comptat una setantena per a les terres d'Osona; al Baix Maresme, a banda de sis castells antics, hi ha sis cases fortes més; una mica més al nord, als termes dels castells de

1. A l'apartat de bibliografia figuren les citacions completes de les referències bibliogràfiques que, a les notes, només apareixen de manera resumida. Igualment, l'equivalència de les sigles dels arxius i de les col·leccions documentals emprades es troba a l'apartat de sigles i abreviacions. Finalment, les citacions dels documents aplegats en el present llibre les indiquem amb un número entre parèntesis, al mig del text dels diferents capítols.

2. SOBREQUÉS, "L'afer...", p. 636; *idem*, "La nobleza...", p. 514-516 i 530-531.

3. MALLORQUÍ, *El Llibre Verd...* [LVBG], p. 135, 497 i 502.

4. FOURNIOUX, "Les chevaliers...", p. 256.

Montpalau i Palafolls, se n'hi compten vuit —Canet, Camós, Menola, Pineda, Rabinat, Salzet, Sant Julià i Colomers— vinculades als vescomtes de Cabrera; al centre de la Garrotxa, entre la Vall d'en Bas i Montagut, se n'hi ha comptat una dotzena; allà a prop, dins les set parròquies de la vall d'Hostoles, hi havia almenys vuit cases fortes —Albis, Coll, Colltort, Costa, Planes, Port, Sant Romà i Vall— on vivien cavallers dependents, majoritàriament, dels senyors d'Hostoles.⁵

Malauradament, encara no hi ha cap inventari complet de les cases de cavallers i de la petita noblesa dels segles XIII, XIV i XV, ni a nivell de Girona ni tampoc de Catalunya. Però ara estem en millors condicions per encetar aquesta recerca, forçosament col·lectiva, perquè ja disposem d'unes quantes eines que la poden facilitar. D'una banda, s'han publicat els catàlegs d'alguns fons patrimonials de famílies de cavallers: per a les terres de Girona tenim, per exemple, els inventaris dels Farners, de Santa Coloma; els Caramany, de Corçà, o els Marquès de Camps, de Salt.⁶ D'altra banda, s'ha analitzat les restes arquitectòniques de moltes cases fortes d'origen medieval, mitjançant iniciatives generals, com la *Catalunya romànica*, o d'altres de més acotades territorialment, com és el cas de les cases del pla de Girona.⁷ També se n'ha arribat a excavar algunes, entre les quals convé ressaltar l'estudi primerenc de la *domus* de la Rovira, a Sant Hilari Sacalm, i l'anàlisi global de la *domus* d'Olivet de Canovelles, al Vallès.⁸ Tanmateix, segurament

5. PONS GURI, "Les cases...", p. 103; CANAL-FOCHS, *La vall...*; PLADEVALL, "La domus...", p. 57; GRAUPERA, "L'organització...", p. 29 i 33; BOLÓS, *Els orígens...*, p. 131-133; MARTÍNEZ GIRALT, "Els senyors...", p. 25 i 31-33; MALLORQUÍ, *Parròquia...*, p. 367-369; *LVBG*, p. 134-135.

6. GIFRE-SOLER, *Els Farners...*, p. 55-56; SOLER-GIFRE, *Patrimoni...*; CASTELLS-COLOMER, *Els pergamins...*, p. 15-16. En realitat, aquests contenen documents relatius als patrimonis d'altres famílies de la baixa noblesa o de la pagesia benestant amb qui es varen emparentar. L'arxiu dels Farners, per exemple, forma part del dels Cruïlles-Peratallada, igual com el dels Colomer, de Besalú. El dels Caramany reuneix part dels patrimonis dels Vilanova, Avinyó, Margarit, Pons Almar, Ros, Bas, Sant Miquel, Fontdevila i Pujadas. I el del Marquès de Camps inclou els patrimonis Avinyó, Camps, Font, Llorens, Matas i Rosselló.

7. Per posar uns exemples, als volums de la *Catalunya romànica* s'estudien quaranta-sis cases fortes a la comarca d'Osona, disset al Vallès Oriental i setze a la Selva, però només dues i tres al Gironès i al Maresme; cf. PLADEVALL, *Catalunya...* [CR], vol. 2, p. 63; vol. 5, p. 53 i 231; vol. 18, p. 59; i vol. 20, p. 440. Sobre les cases fortes al pla de Girona, cf. ALBERCH-BURCH, *Els masos...*; ALBERCH-BURCH-SAGRERA, "Els masos...". Fins i tot, existien casals similars amb torre dins la ciutat de Girona, cf. SAGRERA-SUREDA, "Un casal...".

8. CATALÀ, *Els castells...* [CC], vol. 3, p. 426-429; CR, vol. 5, p. 328-329; PUJADES-SUBIRANES, *Des del cim...*, 2004. Un altre cas rellevant és el de l'Estada Juvinyà, a Sant

encara queden torres medievals, com la de Maifré, de les quals no tenim cap notícia històrica, i també llinatges de cavallers, com els Bedós, dels quals no hem pogut identificar les restes de la seva residència.⁹ De mica en mica, un a un, es poden anar resolent aquests casos: a les terres del sud de Girona, per exemple, s'han pogut documentar prou bé les cases fortes de Menola, a Pineda, i de la Roqueta, a l'Esparrà, gràcies a les dades contingudes en els fons patrimonials dels Mont-rodon, dels Farners i dels Cabrera;¹⁰ igualment, a Montfullà hem pogut vincular una casa forta existent, la torre Ferrana, amb un conjunt d'una quarantena de notícies dels segles XIII i XIV sobre la família Perafort, espigolades en diversos arxius eclesiàstics i laics, atès que el fons patrimonial del llinatge no s'ha conservat o, almenys, no en tenim cap notícia.¹¹

La vinculació entre una família de cavallers i una casa forta establerta al mig d'una parròquia rural era molt estreta, tant que el cognom dels primers i el nom propi de la segona solien coincidir. El cas dels Perafort és ben indicatiu, tot i els canvis de qualificatiu de l'habitatge al llarg del temps: "stallium de Petraforti" el 1205, "hospicium de Perafort" el 1315, "mansus" els anys 1362-1371 i "domus de Perafort" el 1379.¹² La casa forta era el centre d'un feu format per terres conreades i ermes, per cases, trilles, farraginars, vinyes, arbres, colomers, horts, molins, masos, bordes i, és clar, pels homes i les dones propis que hi vivien. Situacions similars es detecten arreu de la Catalunya Vella: la força de Sitjar, en mans d'una família de ciutadans de Girona el 1287, era el centre d'un domini format per masos, bordes, masoveries, terres i altres drets a les parròquies de Salt, Montfullà, Vilablareix, Aiguaviva i Fornells de la Selva.¹³ Igualment, la casa d'Espiells, a la parròquia de Mollet, al Vallès, era la residència d'un llinatge de cavallers fins que l'última hereva, Saurina, muller de Berenguer de Sant Vicenç, va

Joan les Fonts, que ha rebut l'atenció dels estudiosos des dels anys 1930, però no ha estat excavada fins fa relativament pocs anys; cf. CAULA, *Les parròquies...*, p. 33-40; OLIVA, "El 'stadium Juvinyà'..."; CODINA, "LEstada...".

9. TARRÉS, "La torre..."; FORMIGA-LOAISA-MOLLA, "Els cavallers...".

10. PLADEVALL, "La domus...", p. 59; FORMIGA, "La Roqueta...", p. 132; MARTÍNEZ GIRALT, *El poder...*, p. 78-79.

11. MALLORQUÍ, "Els Perafort...", p. 83-84.

12. MALLORQUÍ, "Els Perafort...", núm. 1, 21, 22, 31 i 37.

13. BC, Arxiu Històric, pergami núm. 12.122 (1287.06.07); cf. ALBERCH-BURCH, *Els masos...*, p. 39-53; DONAT, *Societat...*, p. 36 i 83-88.

vendre-la a un ciutadà de Barcelona el 1309 i, a partir del 1314, va passar a mans del monestir de Sant Pau del Camp.¹⁴

Qui eren, però, aquests cavallers? Quin era el seu origen? Repassant els *Usatges de Barcelona*, el codi que resultà de la fusió de les pràctiques consuetudinàries establertes durant els anys de les violències feudals del segle xi i la voluntat dels comtes de Barcelona del segle xii d'imposar el seu poder polític sobre la resta de nobles catalans,¹⁵ queda clar que els cavallers ocupaven el graó més baix dintre del grup dels "homines nobiles", grup format pels "reges et principes, magnates et milites" i oposat als "ignobiles", és a dir, als "rustici et pagenses, mercerii et negociatores". En realitat, però, els cavallers eren més a prop dels pagesos que no pas dels grans nobles: la mort d'un cavaller era castigada amb una multa de dotze unces d'or, just el doble del que costava la mort d'un rusticus; en canvi, per un vassall es pagaven seixanta unces, per un comptor cent vint i per un vescomte dos-cents quaranta. De fet, al segle xii la frontera social entre nobles i innobles encara era permeable: si un fill de cavaller no era armat cavaller —"non erit miles factus"— abans dels trenta anys d'edat, era considerat com un rusticus a l'hora d'esmenar una mort o una ferida; si un cavaller deixava la cavalleria, perquè no tenia ni cavall ni armes, ni havia obtingut un feu de cavaller, ni anava a les hosts o cavalcades ni acudia als plets i cúries, ja no podria ser jutjat com a cavaller; i encara, el valor del jurament d'un cavaller vell, que no es podia defensar amb les armes, o d'un cavaller pobre, que no es podia preparar per a la guerra, era inferior al dels cavallers de vint a seixanta anys d'edat que sí que es podien defensar sols.¹⁶

Més enllà de l'ordenament jurídic, els cavallers apareixen sovint en la documentació catalana del segle xii. Tal com ha assenyalat Thomas N. Bisson, tot i il·lustrar-ho amb la figura del veguer Arnau de Perella, que en realitat era un administrador del comte de Barcelona que malgastava els ingressos dels dominis de Caldes de Malavella i Llagostera per al seu benefici i que intentava crear una clientela particular, els cavallers van protagonitzar una segona fase d'exaccions violentes a la pagesia.¹⁷ De testimonis directes a les terres de Girona, en tenim pocs: un és el manament del rei

14. MUTGÉ, "La 'casa d'Espiells'...", p. 281-283.

15. BONNASSIE, *Catalunya...*, vol. 2, p. 226-249.

16. BASTARDAS, *Usatges...*, p. 54-55, 58-61, 88-91 i 96-99.

17. BISSON, "The crisis...", p. 159-163.

Jaume I, l'any 1217, a Ramon de Palau, senyor de Monells, que prengué el cavaller Guillem de Riera i altres malfactors que residien a la casa forta de Riera, a Calonge.¹⁸ El resultat va ser la proliferació arreu de torres i cases fortes entre els segles XII i XIII, tal com s'ha comptat tant al Vallès com al sud del bisbat gironí.¹⁹

No tots els cavallers eren iguals. Un indicador indirecte del seu nivell social era la seva relació amb la parròquia. Els més poderosos n'estan desvinculats gairebé del tot: al segle XII demanen ser enterrats en monestirs fundats i patrocinats pels senyors de qui depenien, com feien els Farners, per exemple, amb la canònica de Sant Pere Cercada fundada pels Vilademany; al segle XIII, en canvi, assistien als serveis religiosos a les seves pròpies capelles privades unides a les seves cases fortes, com la capella del Sant Esperit que ja s'esmenta amb la casa d'Alou, dels Farners, des del 1221.²⁰ D'altres cavallers, tot i obtenir porcions dels delmes parroquials, no van arribar a aquest nivell. En lloc d'una casa forta aïllada enmig del camp, van establir-se en un habitatge al costat del temple parroquial i, a vegades, van arribar a fortificar la mateixa església. A més, aquests petits cavallers es van acabar enfrontant, a vegades violentament, amb els rectors que eren nomenats directament pels bisbes. El motiu de fricció era que els primers pretenien convertir el temple parroquial en la seva capella privada i que els segons havien rebut l'encàrrec episcopal, entre d'altres funcions pastorals, de supervisar els canvis de titular dels delmes —la majoria en mans de cavallers— per tal d'informar el bisbe de possibles ocasions per cobrar terços i lluïsmes.²¹

Els Cartellà de Maçanet de la Selva corresponen al primer d'aquests dos grups de cavallers. D'una banda, procedeixen d'una branca secundària dels Cartellà, una de les grans famílies nobles de les terres de Girona; de l'altra, descendeixen dels Maçanet, que a mitjan segle XII van participar en les dotacions dels monestirs de Roca-rossa i Valldemaria. Per fortuna, a la Biblioteca de Catalunya es conserven els pergamins del seu arxiu particular. Almenys una bona part: un centenar entre els segles XII i XIII. Evidentment, hi ha més pergamins dels segles posteriors que no han estat estudiats

18. ACA, Batllia General, vol. 5, f. 28r (1217.08.21).

19. FARIAS, "Las fortificaciones...", p. 38-41 i 45-49; MALLORQUÍ, *Parròquia...*, p. 119-120; MARTÍNEZ GIRALT, *El poder...*, p. 94.

20. MARQUÈS-PUIG-SERRAT, *El Cartoral...* [CRV], n. 25 (1221.08.08).

21. MALLORQUÍ, *Parròquia...*, p. 369-375.

en aquesta ocasió. En tot cas, l'existència d'aquestes notícies sobre els Cartellà de Maçanet de la Selva il·lustra les característiques del domini d'una família de cavallers i, a la vegada, els vincles amb altres llinatges senyorials del mateix rang, és a dir, altres cavallers, o d'un nivell superior; en especial els vescomtes de Cabrera i els comtes de Barcelona. A més, l'estreta relació amb la parròquia originària del llinatge, Maçanet de la Selva, i amb les veïnes de Vidreres i de Martorell de la Selva es manifesta amb la seva residència continuada, durant aquest període almenys, a la torre de Maçanet, coneguda en l'actualitat com a força de Cartellà. Al voltant de la casa fortificada, s'estenia el domini senyorial, format per uns quants masos i unes quantes terres, que el llinatge dels Cartellà havia rebut en feu al segle XII a canvi de la prestació d'uns serveis militars i d'alberga que encara perviuen el 1300.

L'existència del fons de pergamins dels Cartellà de Maçanet de la Selva a la Biblioteca de Catalunya va servir de base per presentar la proposta de realització del present llibre al Patronat de la Fundació Noguera. A l'hora de l'elaboració definitiva, atesa la relativa escassetat d'estudis i publicacions de reculls similars per a famílies de la petita noblesa catalana dels segles centrals de l'edat mitjana,²² hem afegit a la col·lecció documental originària escriptures d'altres procedències fins arribar a un total de cent noranta documents. Tot plegat ha estat completat amb uns índexs de noms de lloc i de persona i amb un estudi introductori, que esperem que sigui d'utilitat per a futures recerques sobre altres llinatges de cavallers de la Catalunya medieval.

Aquesta tasca no hauria estat possible sense, d'una banda, la col·laboració d'arxivers i bibliotecaris que, a banda de facilitar l'accés als pergamins, han resolt uns quants dubtes apareguts al llarg de la recerca. N'esmento els seus noms en senyal d'agraïment: Pilar Frago, de l'Arxiu Nacional de Catalunya; Victòria Casals, de la Biblioteca de Catalunya; Neus Puig, de l'Arxiu Històric d'Hostalric; Hug Palou, de l'Arxiu Històric Fidel Fita d'Arenys de Mar; Julio Quílez i Lluís Obiols, de l'Arxiu Comarcal de la Seu d'Urgell; Albert Serrat i Joan Villar, de l'Arxiu Diocesà i de l'Arxiu

22. A banda de l'estudi sobre la família vescomtal de Barcelona a càrrec de José Enrique Ruiz-Domènec, que inclou l'edició de dos-cents documents dels segles X, XI i XII, destaquem la recent publicació dels registres de quatre-cents quaranta-tres documents, amb l'estudi introductori corresponent, relatius als Montornès, cf. RUIZ-DOMÈNEC, *Quan els vescomtes...*; RECHE, *L'Speculo...*

Capítular de Girona; i també els arxivers de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, l'Arxiu Històric de Girona i l'Arxiu Municipal de Maçanet de la Selva, als quals hem acudit de manera més puntual. D'altra banda, he d'agrair la tasca de digitalització dels pergamins realitzada des de la Biblioteca de Catalunya i l'Arxiu Nacional de Catalunya i, sobretot, el fet de posar-los a l'abast del públic per mitjà de la xarxa d'Internet i de facilitar-ne la consulta per mitjà de diversos cercadors.²³ La possibilitat de consultar des de casa, sempre que ha calgut, molts dels pergamins inclosos en la present col·lecció diplomàtica ens ha estalviat molts desplaçaments i molta despesa de temps per a realitzar el treball.

Finalment, també he d'agrair diverses persones per les informacions que m'han facilitat a l'hora de realitzar el treball: Salvador Palaudelmàs, en relació amb la situació actual de la torre de Cartellà; Josep Formiga, sobre la relació entre els Cartellà i el terme de Vidreres; Alejandro Martínez Giralt i Ramon Sarobe, pels documents sobre els Cartellà que han localitzat en els arxius en què han investigat; i, d'una manera molt especial, M. Mercè Homs i Stefano M. Cingolani, per l'ajuda oferta tant en relació amb documents com amb la bibliografia sobre el llinatge principal dels Cartellà i, en concret, sobre la figura històrica de Guillem Galceran de Cartellà, que estudien des de fa anys i que és l'objecte d'un estudi monogràfic que esperem que ben aviat vegi la llum pública. Cal advertir, però, que tots els errors i les mancances que hi pot haver en el present treball són de la meva responsabilitat.

Riudellots de la Selva, juliol de 2014

23. El cercador dels pergamins de la Biblioteca de Catalunya és: <http://mdc.cbuc.cat/cdm/landingpage/collection/pergaminiBC>. El de l'Arxiu Nacional de Catalunya, que també permet accedir als diferents arxius dependents de la Generalitat de Catalunya, és: <http://extranet.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/>.

L'APLEC DOCUMENTAL DELS CARTELLÀ DE MAÇANET DE LA SELVA

El nom de Cartellà està íntimament lligat a la història de les terres de Girona. Segons Joan Gaspar Roig i Jalpí, que escrigué el *Libre de feyts d'armes de Catalunya* amb el pseudònim de Bernat Boades, considerava els “Cartellans, qui eren antichs espanyols”, com un dels llinatges nobiliaris que van protagonitzar de la reconquesta dels comtats catalans a l'alta edat mitjana. Ells eren un dels que “mudaren lurs noms e prengueren los dels lochs que-n conquestaven o dels que-n varen ser heretats, axí com la terra s'anave prenent als noms”.¹ El mateix autor recull els noms de diferents membres d'aquesta nissaga fermament arrelada al lloc de Cartellà, actualment dins el municipi de Sant Gregori, a ponent de la ciutat de Girona: Hug de Cartellà, fill de Berenguer de Cartellà, i Berenguer de Cartellà era company de Guifré el Pelós; Galceran i Guerau de Cartellà havien acompanyat Ramon Berenguer III a les expedicions de les Balears, el 1114, i d'Almeria, el 1147; Jofre de Cartellà havia participat en la defensa de la ciutat de Girona el 1285, i Guillem de Cartellà acudí a Sardenya el 1323.²

Qui més ha contribuït a difondre la història i la genealogia dels Cartellà ha estat Josep M. d'Alòs i de Dou, que el 1918 va publicar el seu treball “La casa de Cartellà...”, consistent en l'edició del contingut d'uns llibres manuscrits conservats a l'arxiu dels hereus dels Cartellà, els barons d'Albi, i al seu arxiu particular.³ Tot i que el destí actual d'aquests exemplars es desconeix, es té

1. ROIG i JALPÍ, *Libre...*, vol. 2, p. 25 i 30; *idem*, *Resumen...*, p. 419.

2. ROIG i JALPÍ, *Libre...*, vol. 2, p. 71 i 148; vol. 3, p. 60, i vol 4, p. 113 i 159.

3. ALÒS, “La casa...”, p. 383-384.

constància de diferents exemplars d'aquests "Nobiliaris dels Cartellà", en català i en castellà, elaborats entre el segle XVII i el XIX, conservats en diferents arxius i biblioteques i amb l'escut de la família —tres cartells amb la inscripció "Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum"— gravat en or a la coberta (cf. figura 1).⁴ En aquests documents apareix ben documentada la branca primogènita dels Cartellà, pertanyent a l'alta noblesa de la diòcesi de Girona, com es posa en evidència el 1228 quan el vescomte Guerau de Cabrera negocia amb Guillem de Montcada les condicions econòmiques de la dot de Ramona, filla d'aquest segon, que s'ha de casar amb el primer, amb el consell i consentiment de Guerau de Castelló, Berenguer de Queralt, Bernat de Basella i Galceran de Cartellà;⁵ o, naturalment, quan hom repassa l'extensa activitat política i militar de Guillem Galceran de Cartellà durant tota la segona meitat del segle XIII.⁶ A la vegada, però, també queda clara l'existència d'una branca secundària establerta a Maçanet de la Selva, que és la que estudiem en el present treball.⁷ Per a Alòs i per a l'autor del llibre manuscrit sobre la casa de Cartellà, aquesta segona branca familiar descendiria de Bernat de Cartellà, fill d'Ermessenda, "filla única y heretera Berenguer de Massanet y de Dolsa de Blanes, sa muller" (cf. figura 2).

La col·lecció documental reunida aquí permet afinar la cronologia dels membres del llinatge dels Maçanet des del primer quart del segle XII, les relacions entre els membres de la branca dels Cartellà establerta a Maçanet durant tot el segle XIII. Per exemple, l'Ermessenda que va dictar el testament el 1213 no estava casada amb Pere Galceran de Cartellà, sinó que és la mateixa que, des del 1159, actua amb el seu marit, Arnau de Cartellà. O bé,

4. AHCB, ms. B-126 i ms. B-133; BC, ms. 1674 i ms. 3091, f. 1-34; BNF, ms. Baluze 234. A més, tenim una biografia dels hereus de la línia principal dels Cartellà i un rotlle amb l'arbre genealògic de la família, cf. AHCB, ms. A-278; BC, ms. 2578. Segons sembla, qui hauria iniciat les recerques sobre els Cartellà va ser Guillem de Pi, al segle XVII, si bé en alguns manuscrits figura que era Joan de Terrades, rector i notari de Falgons. Per a més informació, cf. MOREL-FATIO, "Notícia...", p. 53; DURAN, *Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)*..., p. 329-330; DURAN, *Repertori de manuscrits catalans (1620-1714)*..., p. 304-308. No és l'objectiu del present treball analitzar acuradament les diferències entre cadascun d'aquests exemplars. Per això, atès que les similituds són moltes, només ens referirem d'ara endavant al treball de Josep M. d'Alòs i al manuscrit B-126 de l'AHCB, que és un dels més complets.

5. MARTÍNEZ GIRALT, *El poder...*, p. 43.

6. CANAL, "Segle XIII...", p. 74-82; CANAL-HOMS, "Guillem Galceran...", p. 78-82.

7. ALÒS, "La casa...", p. 393-394 i 542-543.

FIGURA 1
L'escut dels Cartellà

Font: RIQUER, *Heràldica...*, vol. 2, p. 400.

tradicionalment es considera Bernat de Cartellà com el fundador de la branca secundogènita dels Cartellà, però potser aquest títol hauria de correspondre a Arnau Guillem de Cartellà, també fill de l'Ermessenda que va testar el 1213, però que segurament no la va sobreviure, atès que és ell qui va fer edificar el 1201 la “torre de Maçanet”, la casa que avui coneixem com a “força de Cartellà”.

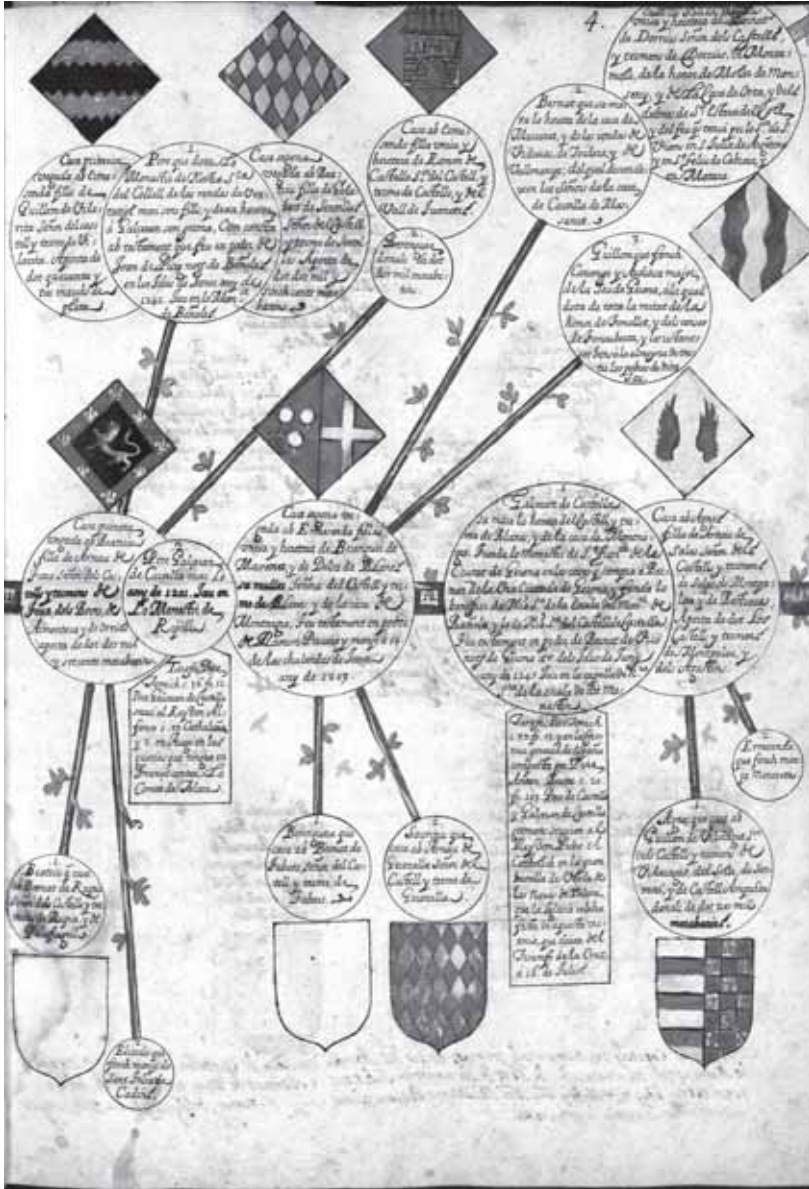
Efectivament, els documents aquí reunits aporten moltes més dades sobre aquest edifici al qual, fa més de quaranta anys, se'l confonia amb el castell de Torcafelló.⁸ Cal dir que aquest castell, al seu torn, havia estat identificat erròniament amb el “castro de Forcadello”, documentat el 1001,⁹ i que correspon, realment, al castell de Sant Joan de Blanes. Va ser el canonge Jaume Marquès qui, en la seva monografia sobre Maçanet de la Selva publicada

8. Per exemple, cf. DALMAU, *Notes...*, p. 30.

9. Així ho va escriure Pere Català i Roca en el volum 3 de l'obra *Els castells catalans*, tot i que uns anys abans Josep M. Pons i Guri ja havia indicat que Forcadell, nom que no reapareix més en la documentació posterior, havia de correspondre al castell de Sant Joan de Blanes cf. PONS GURI, “Document...”, p. 17; CC, p. 354 i 411; LLORENS-MANZANO, “El castell...”, p. 62; CR, vol. 5, p. 310.

FIGURA 2

Els matrimonis de Pere Galceran de Cartellà amb Beatriu de Foixà i Ermessenda de Maçanet

Font: AHCB, ms. B-126, f. 4r.

el 1983 i en un article posterior del 1985, va resoldre aquests equívocs i va situar el castell de Torcafelló a Maçanet de la Selva, no pas identificant-lo amb la força de Cartellà, sinó amb les restes que envoltaven la capella de Sant Jordi.¹⁰ A la vegada, va recollir les diverses informacions historiogràfiques sobre aquest castell, esmentat els anys 1106, 1185 i 1194 en els documents de la cancelleria dels comtes-reis catalans (núm. 1, 37, 40, 41 i 42), i també sobre el llinatge dels Cartellà de Maçanet. Va publicar-hi íntegrament alguns dels documents més rellevants de la família, però, malauradament, no sempre en donava les referències arxivístiques, de manera que, en un parell de casos, no hem pogut localitzar el document original utilitzat per Marquès (núm. 68 i 125). Per ell, ni els Cartellà ni el llinatge que els havia precedit, els Maçanet, havien estat els castlans del castell de Torcafelló, càrrec que ell atribuïa a un altre llinatge, cognominat de la mateixa manera que el castell, Torcafelló, documentat des del 1231 i amb clergues, notaris i perceptors del delme entre els seus membres durant els segles XIII i XIV.¹¹ Ell mateix va resseguir els diferents senyors de la casa forta durant la fi de l'edat mitjana i l'època moderna, esmentant també el famós assassinat de Bernat de Cartellà pels Agullana i Francesc de Cruïlles el 1510 que va generar venjances i una guerra de bàndols que no es va aturar fins al 1527.¹² L'any 1729 els Cartellà van rebre del rei Felip V el títol de marquesos, títol que a mitjan segle XVIII va passar a la casa Moja, amb el matrimoni de M. Lluïsa de Cartellà, tercera marquesa, amb Josep de Copons, marquès de Moja de la Torre. El 1865, en morir sense fills la darrera marquesa de Cartellà,

10. MARQUÈS, *Maçanet...* [MS], p. 84 i 89; MARQUÈS, "Localització...", p. 50; FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, "Torcafelló. La descoberta...", p. 34.

11. MS, p. 93-94 i 168; MARQUÈS, "Localització...", p. 50; TALLER D'HISTÒRIA, *El nostre poble...*, p. 34; CR, vol. 5, p. 310; FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, "Torcafelló. La descoberta...", p. 35. En el transcurs de la present investigació hem localitzat diverses notícies relatives a membres d'aquesta família que al final no hem inclòs en la col·lecció documental. Tanmateix, en deixem constància aquí: Pere Ferrer, fill de Ferrer de Torcafelló, el 1200; Pere Ferrer de Torcafelló els anys 1240, 1243 i 1266; el notari i domer de Maçanet Simó Ferrer de Torcafelló el 1283, el 1288 i el 1295; cf. AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 1.073 (1200.07.20); AHFF, pergami núm. 60 (1240.03.15), pergami núm. 66 (1243.06.29), pergami núm. 92 (1266.12.27), pergami núm. 116 (1283.02.01), pergami núm. 130 (1288.01.01) i pergami núm. 151 (1295.10.02); NONÓ, *Mil anys...* [MAHE], núm. 9. Tampoc no hem afegit a la col·lecció la notícia del 1189 sobre "Archimballi de Tornafort", cf. AHFF, pergami núm. 31 (1189.02.03); MAHE, núm. 8.

12. CC, vol. 3, p. 412; MS, p. 231; RIQUER, *Quinze generacions...*, p. 264-284.

Josepa de Sarriera i de Copons, vídua de Pere Carles de Sentmenat, sisè marquès de Castelladosrius, la torre i el seu patrimoni van ser subhastats a favor de beneficència: la va comprar Josep Cabañas, hisendat de Lloret de Mar, i la va donar a la seva afillada, Júlia Soler, casada amb un altre hisendat lloretenc, Joan Manuel Albertí. El 1924 la van vendre a la família del metge i catedràtic Víctor Conill Montobbio, de Barcelona, casat amb Maria Serra Riera. El seu fill, Víctor Conill Serra, casat amb Montse Marfà, va restaurar la torre abans del 1988 i, amb el seu fill, Xavier Conill Marfà, va intentar modernitzar l'explotació agrícola amb la plantació de nogueres i han conservat la casa amb ajuda dels seus masovers.¹³ Tot i això, la família Conill va acabar venent l'any 2001 la casa i quaranta-cinc hectàrees de sòl rústic a l'empresa Arcadia Management SA, formada per diversos socis majoritàriament de Lloret de Mar. En aquests anys d'inici del segle XXI, a banda de fer front a les continuades intromissions de lladres i malfactors, s'ha renovat la coberta de la casa del masover, s'ha consolidat la paret de tancament del costat sud de la casa, s'han canalitzat les aigües pluvials i s'han fumigat els corcs que afectaven les bigues estructurals de la casa, entre d'altres obres de manteniment.

EL FONS DE PERGAMINS DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

L'any 1278, al primer volum d'*Estudis d'Història Agrària*, Esteban Canales va donar a conèixer una petita part del fons documental procedent de la torre de Cartellà de Maçanet, conservat a la Biblioteca de Catalunya dins el fons del Marquesat de Moja. El seu objectiu era estudiar les dades sobre producció agrària que es trobaven en uns lligalls del fons.¹⁴ Breument, esmenta l'evolució de la documentació dels Cartellà fins a la Biblioteca de Catalunya: "Els béns i drets de la casa Cartellà van passar a mitjan segle XVIII a la casa Moja de la Torre, en virtut del matrimoni entre Maria Lluïsa, tercera marquesa de Cartellà, i Josep de Copons, quart marquès de Moja de la Torre".¹⁵ Després de la mort de l'última

13. MS, p. 237; TALLER D'HISTÒRIA, *El nostre poble...*, p. 195-198; FORMIGA, *Història...*, p. 185.

14. BC, Arxiu Històric, Marquesat de Moja, lligalls núm. 92, 215, 359 i 488; cf. CANALES, "Sobre producció...", p. 154-155.

15. El títol de marquès de Moja va ser concedit el 1702 a Ramon de Copons i de Grimau, senyor de la torre de Moja, a l'Alt Penedès. El 1822 va passar als Sarriera. El 1924 va ser rehabilitat com a marquesat de Moja de la Torre a favor de Pilar de Ponsich i de Sarriera i, finalment, el títol ha passat als Olives, comtes de Torre Saura.

titular, Josepa de Sarriera i de Copons, les propietats de la casa Moja es van dispersar.¹⁶

Entre els lligalls de l'arxiu del marquesat de Moja relatius als Cartellà, només n'hi ha un que conté documents medievals: es tracta de còpies de lletres enviades pels reis catalans a diversos membres del llinatge, la majoria de la branca principal, en el context de la guerra de Pere II el Gran contra els francesos el 1285.¹⁷ En canvi, en l'inventari manuscrit de l'Arxiu Històric de la Biblioteca de Catalunya vam localitzar, un a un, prop d'un centenar de pergamins que s'hi referien. Entre el gener i el maig del 1998 vam fer una primera transcripció de tots ells, però fins ara havia quedat pendent un treball que n'incloués l'edició definitiva i el seu estudi.

Unitat del fons

La lectura atenta dels pergamins dels Cartellà de Maçanet de la Selva conservats a la Biblioteca de Catalunya permet descobrir que es tracta d'un conjunt amb uns elements que li confereixen unitat. En primer lloc, les constants referències al llinatge dels Cartellà, sobretot entre els documents del segle XIII; igualment, la situació de les terres i dels masos objecte de transaccions solen localitzar-se al terme de les parròquies de Maçanet de la Selva, Vidreres i Martorell de la Selva, el nucli del domini de la família Cartellà, que residia en la "domus de Macianeto", una casa forta situada just al límit parroquial entre Maçanet i Vidreres; finalment, els escrivans de molts pergamins són clergues, o bé de les esglésies de Maçanet i Vidreres, o bé els capellans beneficiats residents a la capella de Sant Jaume que hi havia al peu de la torre de Cartellà. A més del seu contingut, també detectem una unitat en el dors dels pergamins: a banda de textos explicatius del contingut de cadascun dels pergamins, a vegades malauradament il·legibles, hi ha una numeració dels documents, basada en una lletra en majúscula i un número, que es repeteix en la majoria d'escriptures. Aquesta numeració faria pensar en l'existència d'una classificació dels pergamins, realitzada probablement al segle XVIII i potser de manera paral·lela a la redacció d'un llibre mestre que no hem

16. BC, Arxiu Històric, Marquesat de Moja, lligall núm. 348; cf. ALMUZARA, "Els plànols...", p. 18.

17. BC, Arxiu Històric, Marquesat de Moja, lligall núm. 324.

localitzat. Aquest conjunt de pergamins constitueix, per la seva unitat i pel seu interès intrínsec, la base de la present col·lecció diplomàtica (cf. taula 1), que hem completat amb notícies sobre els membres del llinatge dels Cartellà de Maçanet procedents d'altres arxius i fons documentals. Abans, però, intentarem esbrinar com és que, tot i tenir tots aquests elements en comú, figuri en l'inventari que tenen procedències ben diverses.

Diversitat d'origens

En l'inventari manuscrit de la Biblioteca de Catalunya i, actualment, en la informació complementària inclosa en la fitxa de cadascun dels pergamins que estan digitalitzats, les anotacions sobre la seva procedència són prou variades: les més repetides són "Fons antic", en cinquanta-quatre ocasions, i "Donatiu Miret i Sans", en trenta-cinc; les altres són: "Compra Arxiu Moja" en quatre casos, "Compra Llibreria Trallero" en dues ocasions, i "Vila-bertran", "Fons Moja", "Compra Hospital de la Santa Creu" i "Arxiu del marquès de Saudín" en un cas, cadascun d'ells (cf. taula 1). Aquestes indicacions, que no hem utilitzat com a criteri a l'hora de seleccionar els documents de la present col·lecció, dirigeixen la nostra mirada cap a un personatge clau per tal que els pergamins dels Cartellà siguin avui a la Biblioteca de Catalunya: l'historiador Joaquim Miret i Sans. Gràcies als seus diaris de viatge, sabem que viatjava sovint com a representant de l'Institut d'Estudis Catalans i de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, que visitava arxius eclesiàstics i municipals de difícil accés i condicions i que tenia els diners per negociar l'adquisició, si calia mitjançant la compra, de centenars de documents medievals. També visitava arxius particulars: el 1909 va comprar l'Arxiu Solterra, format per 1.600 pergamins i quinze lligalls i llibres dels segles XIII-XIX, que constitueix el primer fons registrat, l'any 1911, a la secció d'Arxiu dins la Biblioteca de Catalunya. Miret i Sans els llegia, estudiava els que més li interessaven i els dipositava, primer, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans i, a partir del 1914, a la Biblioteca de Catalunya. En morir, el desembre del 1919, va deixar centenars de pergamins, llibres i papers de treball, a més d'una quantitat de diners en metàl·lic, a l'Institut per a la Biblioteca.¹⁸ En relació amb

18. BC, fons Biblioteca de Catalunya, capsa 884/5, cf. MOLAS, "Los donativos...", p. 145-146; FONTANALS-LOSANTOS, *Biblioteca...*, p. 41, 47-48 i 55; MIRET, *Cafè...*, p. 10-11.

TAULA 1
 Procedència dels documents de la col·lecció documental
 dels Cartellà de Maçanet de la Selva

<i>Arxiu</i>	<i>Fons</i>	<i>Procedència</i>	<i>Documents*</i>	<i>Total</i>
BC	Pergamins	Fons antic	52, 63, 66, 70, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 82, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 98, 110, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 146, 149, 150, 151, 161, 173, 177, 182, 185, 188, 189	54
		Donatiu Miret i Sans	9, 18, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 43, 44, 50, 51, 59, 81, 85, 99, 103, 109, 113, 114, 122, 134, 135, 140, 141, 152, 167, 172, 178, 184	35
		Compra Arxiu Moja	12, 25, 31, 71	4
		Compra Llibreria Trallero	8, 57	2
		Vilabertran	16	1
		Fons Moja	171	1
		Compra Hospital de la Santa Creu	62	1
		Arxiu del marquès de Saudín	35	1
		[sense especificar]	107, 147	2
		Marquesat de Moja	Lligall 324	168
ANC	Sentmenat, marquesos de Castellodosrius	Pergamins	92, 108, 136, 143, 144, 145, 154, 155, 156, 161, 169, 176, 181, 183, 186, 187	16
	Desvalls, marquesos d'Alfarràs	Pergamins	49	1

<i>Arxiu</i>	<i>Fons</i>	<i>Procedència</i>	<i>Documents*</i>	<i>Total</i>
ACA	Cancelleria	Pergamins [CODOIN; LFM; PACB; DPG]	1, 5, 7, 14, 15, 37, 40, 41, 42, 157	10
		Registres	160, 163, 164, 165, 168, 169	6
	Mestre Racional, volums	Registres	190	1
	Monacals	Montalegre [MS]	68, 69	2
	Notarial	Blanes	75	1
ADM	Casa d'Aitona	Cabrera i Bas [MAHE]	28, 57, 58, 94, 96, 153, 173, 174, 180	9
ADS	Santa Maria de Rocarossa	Cartoral [CSMRR]	11, 36, 38, 39, 45, 47, 48, 53, 54, 55, 56, 60, 61, 64, 65, 80, 159	17
ADG	Almoina	Pergamins	2, 3, 124	3
	Sant Feliu de Girona	Pergamins [DSFG]	95, 111, 112	3
	Mitra	Pergamins	175	1
ASD	Pergamins [CDSDG]		24, 79	3
ACG	Pergamins		4, 46	3
ACAU	Sant Pere Cercada	Pergamins	10, 13	2
AHFF	Pergamins	Gelat [IAHFF; MS; MAHE]	6, 17, 65, 67, 83, 97, 100, 104, 105, 106	10
		Batllia [IAHFF]	166	1
Documents complets sense localitzar [RH; MS]			19, 125	2
Notícies indirectes			101, 102, 148, 170, 179	6

* Els números en cursiva corresponen a documents dels quals només tenim notícies indirectes perquè no han conservat ni l'original ni còpies autèntiques.

els pergamins dels Cartellà de Maçanet, és probable que Joaquim Miret i Sans n'hagués donat uns quants, els que formen part del "Fons antic" de la Biblioteca de Catalunya, just quan aquesta es va fundar el 1914, i la resta, els que formen part del "Donatiu Miret i Sans", els cedís a la seva mort. El que desconeixem, però, és en quin moment i a qui els va adquirir.

Probablement, la mort de la darrera marquesa de Cartellà, el 1865, i la venda del seu patrimoni a diferents persones degue-

ren comportar la partició de l'arxiu. Mentre una part és la que va anar a parar a mans de Miret i Sans, una altra va arribar a Eduard Mitjana de las Doblas, advocat gironí també dedicat a la compravenda de documents. Aquest va vendre el 1932 el fons a la Biblioteca de Catalunya, que el va completar el 1954 amb l'ingrés d'uns fons documentals, consistents en unes col·leccions de cartells de desafiament i de cartes reials, que havien estat en mans de l'antiquari Domènec Carbó; aquests fons es van obtenir a través d'una permuta amb la Diputació Provincial i l'Ajuntament de València, que van rebre l'arxiu del marquès de Dosaigües.¹⁹ En resum, a través dels diversos camins, l'arxiu de la casa Moja, partit en almenys dues parts entre el 1865 i el 1954, s'hauria reunificat dins la Biblioteca de Catalunya. El formen cinc-cents setanta-set lligalls, que ocupen vint-i-vuit metres lineals, i uns dos mil cinc-cents pergamins.²⁰

De les altres quatre procedències esmentades en l'inventari de la Biblioteca de Catalunya, és possible que algunes —“Vilabertran”, “Compra Hospital de la Santa Creu” i “Arxiu del marquès de Saudín”— hagin estat fruit d'una certa confusió a l'hora d'anotar cadascun dels pergamins. Pel que fa a l'anotació “Compra Llibreria Trallero”, cal assenyalar que, entre la correspondència enviada i rebuda per Felip Mateu i Llopis, director de la Biblioteca de Catalunya, aleshores anomenada Biblioteca Central, hi ha factures pagades a la llibreria Tomàs Trallero entre el 1948 i el 1968.²¹

PERGAMINS D'ALTRES PROCEDÈNCIES

Per a la publicació dels pergamins dels Cartellà de Maçanet de la Selva dels segles XII i XIII, hem cregut adient cercar en altres arxius gironins i catalans més informacions sobre el llinatge. L'objectiu era poder-ne oferir el recull documental més complet possible, fet que sens dubte pot ajudar a confeccionar una genealogia més acurada del llinatge i a conèixer millor la geografia i les característiques dels seus dominis senyorials.

19. BC, fons Biblioteca de Catalunya, capsa 35/1 i capsa 494/7. Se'n troba una breu explicació a la web de la Biblioteca de Catalunya: cf. <http://www.bnc.cat/Fons-i-col·leccions/Cerca-Fons-i-col·leccions/Moja-Marquesat-de>.

20. ALMUZARA, “Els plànols...”, p. 19.

21. BC, fons Biblioteca de Catalunya, capsa 223/9 i capsa 225/11.

El fons dels Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS

Tot i que l'última marquesa de Cartellà, Josepa de Sarriera i de Copons, havia estat casada amb Pere Carles de Sentmenat, sisè marquès de CastellDOSRIUS, els arxius dels respectius marquesats no van restar units. Es dóna la circumstància que, a la segona meitat del segle XIII, ja hi havia hagut una mateixa titular de la senyoria de Cartellà, a Maçanet de la Selva, i del castell de DOSRIUS, al Maresme. Es tracta de Saura, filla de Bernat de DOSRIUS i d'Adalaida i casada el 1214, potser quan encara era una nena, amb Bernat de Cartellà (núm. 70). Saura de Cartellà es va posar al capdavant de la senyoria del castell de DOSRIUS des del moment en què la va heretar del seu germà, Bernat de DOSRIUS, mort sense fills. Això degué ser abans del 1238, de quan data la primera referència a Bernat de Cartellà, marit de Saura, a DOSRIUS (núm. 92). A partir del 1263, Saura va traspasar el patrimoni al seu fill Galceran de Cartellà, que es va casar amb Elisenda, filla de Pere de Palau, l'any 1278 (núm. 136 i 154). Aquesta, designada com Elisenda de DOSRIUS i segurament vídua, apareix a la darrera dècada del segle XIII signant escriptures relatives al domini de DOSRIUS o bé sola o bé amb el seu fill Bernadó o Bernat de DOSRIUS.

Totes aquestes notícies sobre els Cartellà actuant al terme de DOSRIUS procedeixen de setze pergamins que es conserven a l'Arxiu Nacional de Catalunya, dintre el fons Sentmenat i dels marquesos de CastellDOSRIUS, catalogat i indexat el 2012. Els Sentmenat, originàriament castlans del castell homònim i vassalls dels Montcada, des del segle XII, van esdevenir barons jurisdiccionals del terme al segle XIV i van incorporar els drets de la castlania de DOSRIUS al segle XV amb l'enllaç matrimonial entre Galceran Montserrat de Sentmenat i Elisabet de Cartellà; poc després, van comprar els drets alodials sobre el castell de DOSRIUS que disposava el monestir de Sant Pere de Casserres.²²

L'arxiu dels vescomtes de Cabrera, senyors de Torcafelló

Com que a voltes s'ha escrit que els Maçanet, primer, i els Cartellà, després, haurien pogut ser castlans del castell de Torcafelló, hem cercat notícies en el fons documental dels qui van ser

22. De l'Arxiu Nacional de Catalunya també hem inclòs un pergami, probablement dels anys 1197-1198, procedent del fons patrimonial dels Desvalls, marquesos d'Alfarràs, actualment en curs de catalogació (núm. 49).

senyors d'aquest castell situat a Maçanet de la Selva, els vescomtes de Cabrera. El seu arxiu, que inclou també el del vescomtat de Bas i dels comtats d'Osona i de Mòdica (Sicília), es conserva fora de Catalunya, a Sevilla, dins els fons de la Casa d'Aitona, secció de Cabrera i Bas, a l'Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli. El gestiona, des que va ser creada l'any 1978, la Fundació de la Casa Ducal de Medinaceli, que té com a objectius promoure'n la investigació i garantir-ne la unitat sense que es puguin produir separacions o dispersions dels fons documentals que els formen. De les seixanta-una capsos que constitueixen la secció Cabrera i Bas, la Generalitat de Catalunya n'ha fet còpies en microfilm, una de les quals es conserva a l'Arxiu de l'Abadia de Poblet i una altra, des del 2002, a l'Ajuntament d'Hostalric. Aquí, fins al 2005, es va dur a terme la tasca de digitalització dels més de cinc mil documents que constitueixen aquest fons. D'aquests, n'hi ha només setanta-un que fan referència a la batllia de Maçanet de la Selva, que aplegava la parròquia homònima i de Martorell i, per tant, corresponia al castell medieval de Torcafelló.²³

En la present col·lecció hem inclòs diversos documents que proven la dependència dels Cartellà envers els vescomtes de Cabrera, alguns de més indirectes i d'altres de més evidents, com és el cas de la llicència concedida per Guerau de Cabrera el 1201 a Arnau Guillem de Cartellà per edificar la "*turris de Mazaneto*", la que esdevindria la casa pairal del llinatge dels Cartellà de Maçanet, a canvi d'un jurament de fidelitat no datat però que hi sembla estretament vinculat (núm. 57 i 58). La dependència, que va perviure durant tot el segle XIII, es materialitzava amb la prestació d'una alberga a la mateixa torre (núm. 94 i 174) que devia ser el senyal de les hosts i cavalcades que Bernat de Cartellà devia als vescomtes de Cabrera pels feus que ell i el seu parent, Guillem Galceran de Cartellà, tenien a les terres del vescomtat (núm. 173 i 180).²⁴

23. LLACH-PUIG, "L'arxiu...", p. 190 i 203.

24. Cal dir que els vescomtes de Cabrera no sols mantenien relacions amb els Cartellà de Maçanet de la Selva, sinó també amb els altres Cartellà: a l'arxiu vescomtal, es conserva la concessió feta el 1289 per Arnau Guillem de Cartellà a Agnès de Castellar del delme de mitja vall d'Anglès i de les parròquies d'Arbúcies, Sant Pere Desplà i Lliors; cf. AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 1.284 i 3.400. En la present col·lecció documental, no hem inclòs aquesta notícia.

Els fons dels comtes de Barcelona i reis d'Aragó

Els diferents historiadors interessats tant en Maçanet de la Selva com en el castell de Torcafelló comencen citant sempre els documents i les notícies contingudes en el *Liber Feudorum Maior* dels anys 1106 i 1194 (núm. 1, 40, 41 i 42). A aquestes, caldria afegir-hi un parell de documents més relatius al castell de Gallifa, al Vallès, que l'any 1151 el comte Ramon Berenguer IV va concedir a Pere de Maçanet, fill de Bernat Ramon de Maçanet i molt probablement emparentat amb el llinatge homònim de les terres selvatanes (núm. 14 i 15). Gràcies a l'edició dels pergamins de les cancelleries de Ramon Berenguer II, Ramon Berenguer III i Ramon Berenguer IV hem pogut documentar l'esmentat Bernat Ramon de Maçanet els anys 1123 i 1134 (núm. 5 i 7).

Pel que fa al segle XIII, hem pogut recollir unes quantes dades dels pergamins i registres de la cancelleria del rei Pere II el Gran (núm. 160, 163, 164, 165, 168 i 169).²⁵ La majoria són lletres enviades pel monarca, en els temps previs a l'ofensiva de l'exèrcit del rei francès Felip l'Ardit, a molts nobles i cavallers del país. Entre aquests, hi figuren Bernat de Cartellà i Galceran de Cartellà, probablement germans, procedents de Maçanet de la Selva i sense relació directa amb els altres Cartellà, Arnau Guillem i el seu fill Guillem Galceran de Cartellà, que apareixen molt més sovint i amb una relació molt més propera amb el monarca. Algunes d'aquestes lletres dirigides als Cartellà apareixen copiades en un manuscrit que es conserva a l'arxiu del marquesat de Moja, dins la Biblioteca de Catalunya, i en un dels manuscrits amb la genealogia de la casa de Cartellà conservats a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.²⁶

Fons dels monestirs selvatans i d'esglésies gironines

Segurament per imitació dels seus senyors, al segle XII els Maçanet, antecessors dels Cartellà, apareixen sovint en diversos actes importants dels monestirs que tenien més propers, els de les terres de l'ardiaconat de la Selva. Del que tenim més notícies,

25. Les notícies, proporcionades per Stefano M. Cingolani, procedeixen dels registres núm. 45, 46, 52, 56, 62 i 66 de Cancelleria. A més, n'hi ha una altra, del 1299, que prové dels registres de Mestre Racional.

26. BC, Arxiu Històric, Marquesat de Moja, lligall 324; AHCB, ms. B-126 i ms. B-133.

gràcies al cartoral que va editar Josep M. Pons Guri, és de la canònica agustiniana de Santa Maria de Roca-rossa, fundada el 1145 i que es troba avui al municipi de Tordera. En total, són disset notícies, la majoria del segle XII i de la primera dècada del XIII, en què figuren persones amb els cognoms de Maçanet i, menys sovint, el de Cartellà, i amb possessions a les terres on aquest llinatge tenia terres.²⁷

De Sant Pere Cercada també hem localitzat dos testaments que es conserven a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell, en els quals apareix el castell de Torcafelló en mans de Guillem de Vilademany i infeudat a Pere de Maçanet, probablement un dels membres de la nissaga local de Maçanet, abans d'emparentar amb els Cartellà. En relació amb el monestir femení de Santa Maria de Valldemaria, cal dir que en el que queda de l'arxiu d'aquest monestir, integrat en el de Sant Daniel de Girona, només s'han localitzat dues referències als Maçanet o als Cartellà (núm. 24 i 79), que serien tres si comptem la concessió de la immunitat el 1159 que Joan Gaspar Roig i Jalpí va veure al segle XVII a l'arxiu de Sant Daniel, però que avui ningú ha pogut localitzar (núm. 19). En canvi, cal fer notar que entre els pergamins dels Cartellà de Maçanet de la Selva hi ha referències fins ara inèdites a donacions i permutes efectuades, no sols per Berenguer de Maçanet, considerat per la historiografia un dels fundadors del cenobi, sinó també pels altres membres d'aquest llinatge a favor de les monges cistercenques de Valldemaria entre els anys 1146 i 1204 (núm. 12, 16, 25, 35 i 62).²⁸ El darrer dels monestirs que han proporcionat informació sobre el llinatge dels Cartellà és el de Santa Maria de Montalegre, el fons del qual es conserva a l'Arxiu de la Corona d'Aragó: es tracta del testament d'Ermessenda de Cartellà el 1213 i d'una donació efectuada per ella a Sant Feliu de Cadins el 1214 (núm. 68 i 69).

Finalment, als arxius de les diferents institucions eclesiàstiques de la ciutat de Girona hi ha relativament poques referències als Cartellà de Maçanet de la Selva. Potser això és un indicatiu de la frontera real existent entre les terres del vescomtat de Cabrera i

27. Hem descartat, en canvi, una notícia del 1257 relativa a Bernat de Maçanet, que tenia propietats a Tordera, cf. PONS GURI, *Cartoral...* [CSMRR], núm. 110 (1257.10.23). Per data i ubicació dels béns, no sembla tenir cap vincle amb els Maçanet del segle XII.

28. En la fase final de redacció del present llibre, ha aparegut publicada la primera monografia dedicada al monestir cistercenc de Valldemaria, que recull, en el CD que acompanya el llibre, la transcripció d'aquests mateixos documents, cf. ALBERTÍ, *Santa Maria...* [SMV].

les dependents de la jurisdicció del batlle i del veguer reials de Girona o, tan sols, l'efecte de l'estreta vinculació dels Cartellà envers els seus senyors naturals, els vescomtes de Cabrera. En tot cas, només hem pogut documentar dues notícies procedents de l'arxiu de la Catedral de Girona (núm. 4 i 46), per bé que almenys des del segle XII la canònica de la seu gironina disposava d'un domini a Vidreres, la capellania de l'església de Santa Maria situat a l'entorn del temple parroquial,²⁹ i, per tant, que els canonges que eren capellans de Vidreres eren uns senyors veïns dels Cartellà de Maçanet. L'església de Sant Feliu de Girona i l'Almoïna del Pa de la seu gironina també disposaven de petits dominis senyorials a les terres de Maçanet i Vidreres, algunes de les escriptures dels quals fan referència als membres de la nissaga dels Cartellà. De l'Almoïna, però, dos dels documents són dels més antics i fan referència a la senyoria del castell de Brunyola, que estava vinculada als vescomtes de Cabrera, igual com el castell de Torcafelló, i a un personatge, Bernat de Maçanet, que obtenia un feu de part dels vescomtes (núm. 2 i 3).

Fons laics

Finalment, tot i les recerques efectuades fa uns anys pels membres del Taller d'Història de Maçanet de la Selva, que van estudiar tots els masos escampats per l'extens terme municipal, no es van localitzar arxius patrimonials que disposessin d'escriptures dels segles XII i XIII. L'única excepció, ja coneguda a partir de l'inventari de l'Arxiu Històric Fidel Fita publicada el 1984 per Josep M. Pons i Guri, i analitzada aleshores pel canonge Jaume Marquès i, més recentment, per Brígida Nonó,³⁰ és el fons de pergamins procedents del mas Gelat que es conserven a Arenys de Mar. Hi ha nombroses notícies sobre els masos Font i Roure de Maçanet de la Selva dels segles XII i XIII. En el present estudi hem rellegit tots els pergamins anteriors a 1300, tant els inèdits com els ja editats, per detectar si hi havia citat algun membre dels llinatges Maçanet i Cartellà. Al final, de la cinquantena de pergamins d'aquest fons, només n'hem seleccionat onze que ajuden a completar les informacions sobre la família i el patrimoni dels Cartellà de Maçanet de la Selva.

29. MALLORQUÍ, "La cellera...", p. 4-6.

30. MS; PONS GURI, *Inventari...* [IAHFF]; MAHE.

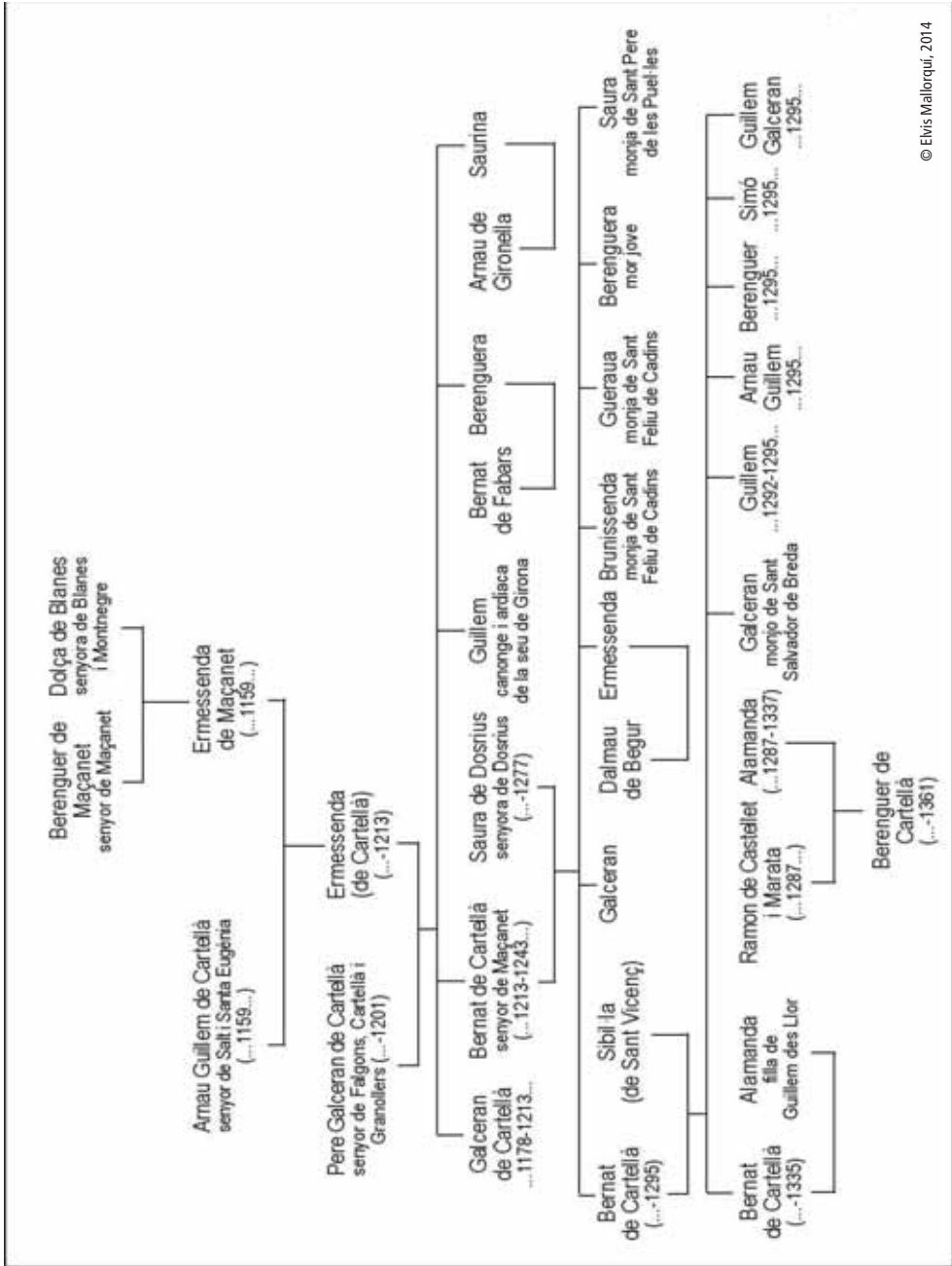
ELS CARTELLÀ DE MAÇANET DE LA SELVA, SEGLES XII-XIII

Qualsevol estudi sobre els Cartellà ha de partir del treball, ja gairebé centenari, de Josep M. d'Alòs i de Dou fet a partir d'un llibre manuscrit amb la genealogia de la casa de Cartellà i també la de la branca secundogènita establerta a Maçanet de la Selva. Tot i que ha estat contínuament citat i utilitzat pels autors posteriors, uns quants dels documents que van servir per a elaborar els diversos arbres genealògics romanen sense localitzar i no n'hem pogut recuperar els originals per tal d'editar-los en aquesta col·lecció. Per tant, com que en certs casos ens hem de confiar encara de les seves informacions, recollim aquí una primera figura amb els lligams familiars entre els Cartellà de Maçanet de la Selva descrits per Josep M. d'Alòs (cf. figura 3).

La complexitat de l'estudi de la família Cartellà ja era evident per als mateixos autors dels manuscrits del segle XVII i XVIII. Mentre en alguns manuscrits es distingeixen clarament les dues Ermessendes que van conuiuere al tombant del segle XII al XIII, en un altre hi ha una part del text ratllada, justament la que correspon al matrimoni d'Ermessenda amb Arnau Guillem de Cartellà, de manera que aquest i la seva muller desapareixen de l'arbre genealògic.¹ En temps més recents han aparegut noves peces que no sempre encaixen amb les ja existents. Per exemple, una làpida inclou el nom de "domina Guillerma, ... uxor quondam Guillermi de

1. AHCB, ms. B-133, f. 72r; Alòs, "La casa...", p. 393; ARAGÓ, "Els castells...", p. 180-181. Jaume Marquès també reconeix certs dubtes a l'hora de diferenciar o identificar l'Ermessenda que el 1159 es casa amb Arnau Guillem de Cartellà amb l'Ermessenda, casada amb Pere Galceran de Cartellà, que va dictar testament el 1213; cf. MS, p. 126.

FIGURA 3
La genealogia dels Cartellà de Maçanet de la Selva, segons Josep M. d'Alòs i de Dou i els manuscrits dels segles XVII i XVIII

© Elvis Mallorquí, 2014

Font: AHCB, ms. B-126; cf. Alòs, "La casa...", p. 393-394 i 542-544.

Macianeto, militis” i que seria filla de Gueraua, vídua del cavaller Arnau de Ribera. Se l’ha relacionat, evidentment, amb el llinatge dels Maçanet, antecessors dels Cartellà, però sense aportar-ne cap prova concloent.² Una altra figura controvertida és la de Saura de Cartellà, segurament la filla de Bernat de Cartellà i Saura de Dosrius: mentre que en la genealogia tradicional de la família se l’esmenta com a monja de Sant Pere de les Puel·les, podria ser la mateixa que, entre el 1300 i el 1303, és esmentada com a abadessa de Sant Feliu de Cadins, monestir on jeia enterrada la seva àvia Ermessenda des del 1214.³

LA GENEALOGIA DELS CARTELLÀ DE MAÇANET DE LA SELVA

Els documents del fons patrimonial dels Cartellà conservats a la Biblioteca de Catalunya, que constitueixen la base de la present col·lecció, han estat completats amb documents d’altres procedències que recollien la menció expressa a un o un altre dels membres del llinatge dels Cartellà. Tot aquest aplec de notícies genera un munt de noves dades sobre la família que intentarem explicar en les pàgines que segueixen. L’exposició es farà en tres apartats ben diferenciats: el primer correspon essencialment al segle XII, però el fem concloure amb el famós testament d’Ermessenda del 1213, quan ja s’ha produït l’entroncament dels Maçanet amb els Cartellà; el segon se centra en la figura de Pere de Maçanet, fins ara desconeguda o, si més no, desvinculada de la població de Maçanet de la Selva, i els seus descendents que figuren sovint en els documents del cartoral de Santa Maria de Roca-rossa; el tercer, finalment, ressegueix els membres dels Cartellà de Maçanet al llarg del segle XIII. Per a cada apartat hem elaborat un quadre genealògic a partir de les dades recollides en la present col·lecció documental, incloent les dates extremes en què es documenta cada persona; tot i això, en certs casos hem afegit, en cursiva, les persones citades en treballs anteriors sobre la genealogia dels Cartellà.

2. COSTA, “Comentario...”, p. 84-85.

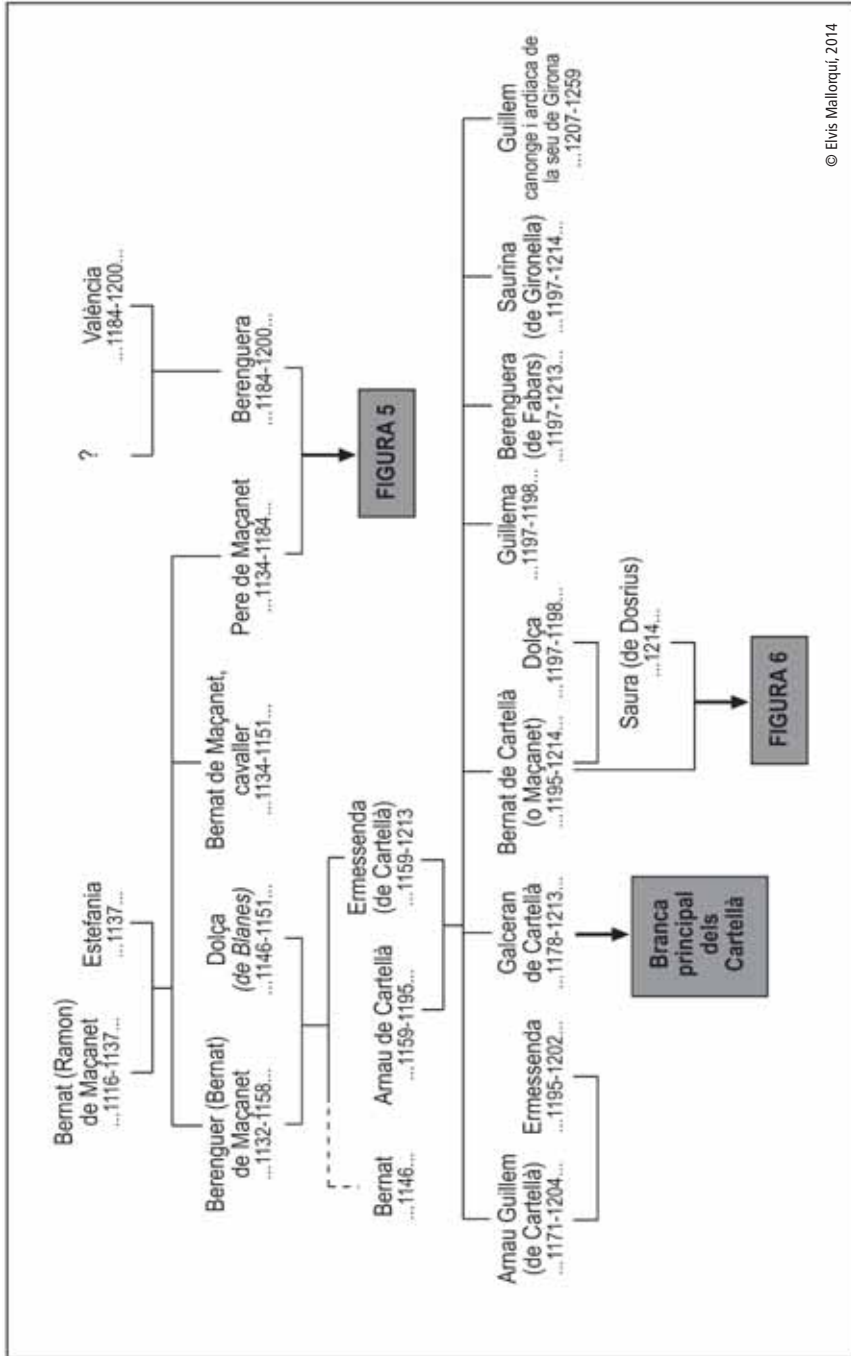
3. Com a abadessa de Sant Feliu de Cadins, Saura de Cartellà va concedir un establiment a Llers, dos altres a Molins i una permuta a Vila-sacra i va rebre la confessió de prestar un cens de part d’un home de Llers; cf. ADG, Sant Feliu de Cadins, pergamins núm. 189 (1300.12.29), 190 (1301.01.10), 198, 199, 200 (1303.06.20) i 201 (1303.08.18). A més, s’esmenta una Saurina de Cartellà que, el 1301, era infermera al mateix monestir; cf. ADG, Sant Feliu de Cadins, pergami núm. 191 (1301.03.13).

Els Maçanet i l'entroncament amb els Cartellà, segle XII

El primer membre de la família Maçanet apareix documentat el 1116: Bernat de Maçanet tenia un feu pel vescomte Guerau Ponç de Cabrera, el qual no el va empenyorar a Pere Ramon de Vilademany juntament amb el castell de Brunyola (núm. 3). Podria ser la mateixa persona anomenada poc després, entre el 1123 i el 1137, “Bernardus Raimundi de Mazaned”, que seria pare de Berenguer Bernat i segurament també de Pere i Bernat, esmentats amb ell els anys 1132 i 1134 (núm. 5, 6, 7 i 8). La signatura d'Estefania, el 1137, a continuació de la de Bernat Ramon, fa pensar que podria correspondre a la seva muller (núm. 8). Tot i unes possibles arrels familiars a l'Urgell, perquè renuncia als drets sobre el Castellet que el seu oncle havia llegat a la seu d'Urgell, i les possessions a la ciutat de Barcelona, que el 1134 va donar a l'orde del Temple, Bernat Ramon i el seu fill Berenguer Bernat incorporen el topònim de Maçanet al seu nom i també hi actuen: el 1132 estableixen les terres del mas Sunyer Mir de sa Vall i el 1137 es disputen el feu que Pere Ramon tenia per ell, a excepció de l'església de Sant Pere de Martorell i del seu delme. L'arrelament familiar a Maçanet, doncs, ja estava establert en aquest moment (cf. figura 4).

A partir de la dècada de 1140 es confirmen les hipòtesis anteriors: gràcies a la convinença i al jurament de fidelitat realitzats el 1151 entre Pere de Maçanet i el comte Ramon Berenguer IV de Barcelona pel castell de Gallifa, al Vallès, sabem que ell era fill de Bernat Ramon de Maçanet i d'Estefania, probablement ja difunts en aquest moment (núm. 14 i 15); a la vegada, el 1146 Pere signa una donació feta pel seu germà Berenguer i rep el “feuum castri de Torchafelon” que el seu oncle, Guillem de Vilademany, tenia per Bernat de Sant Maurici i el seu germà (núm. 12 i 13). Mentrestant, el segon germà, Bernat de Maçanet, figura com a “miles”, cavaller, en una donació realitzada per l'altre germà, Berenguer, l'any 1146 (núm. 12); abans, ja havia actuat com a testimoni de l'adveració sacramental del testament de Provençal, cavaller vinculat als Vilademany, el 1143 (núm. 10). Finalment, el 1141, Berenguer de Maçanet va cedir, suposem que en feu, l'església de Sant Martí d'Arenys amb els seus delmes, primícies i oblacions a Berenguer, fill de Guillem Tedmar (núm. 9); a més, el 1145 va participar en la fundació de la canònica agustiniana de Santa Maria de Roca-rossa (núm. 11) i els anys 1146 i 1151 va

FIGURA 4
Els Maçanet i l'entroncament amb els Cartellà, 1116-1214

efectuar, acompanyat de la seva muller Dolça,⁴ d'un probable seu fill, anomenat Bernat, i dels seus germans Pere i Bernat de Maçanet, unes donacions al cenobi cistercenc de Santa Maria de Valldemaria (núm. 12 i 16).⁵ Dels tres germans, Berenguer de Maçanet en devia ser alhora el primogènit i el cap del llinatge: és el que es documenta primer actuant al costat del seu pare i, en aquestes donacions, és qui pren la iniciativa, mentre que els dos altres germans només signen l'acte per ratificar-hi el seu consentiment. A més, Berenguer apareix també com un dels prohoms de la parròquia de Maçanet: el 1152 supervisa la definició del mas de Font que Bernat Vives va efectuar a la capellania de Sant Llorenç; el 1155 signa l'establiment d'una peça de terra a pradell de Mill; i el 1159 testimonia com l'arquebisbe de Tarragona i el bisbe de Girona confirmen la immunitat del monestir de Valldemaria i les donacions que l'esmentat Berenguer de Maçanet, entre d'altres, hi havia efectuat (núm. 17, 18 i 19).

Els fills que Berenguer de Maçanet tenia el 1141, dels quals no es dona el nom, podien haver estat dos: Bernat, que apareix tan sols, i no pas de manera clara, el 1146 (núm. 12), i Ermessenda, la que els historiadors han designat, segurament amb raó tot i que no figura escrit en cap document dels recollits, com a Ermessenda de Maçanet.⁶ En tot cas, el 1171 queda clar que era filla del difunt Berenguer de Maçanet (núm. 25). Entre el 1159 i el 1171, Ermessenda actua sempre amb el seu marit, Arnau de Cartellà:⁷ estableixen el mas que fou de Joan Ferrer, la coromina de Rosars i el mas de Forn i confirmen a Santa Maria de Valldemaria, davant l'exhortació feta pel pontífex romà Alexandre III, les donacions que Berenguer de Maçanet havia efectuat dècades

4. Tot i que tots els autors afirmen que la muller de Berenguer de Maçanet era Dolça de Blanes, en la col·lecció de documents reunida aquí només apareix el nom únic de Dolça.

5. En les signatures de la donació del 1146 apareix dues vegades seguides el nom de "Berengarius de Mazaneto". Com que al text no hi ha cap referència a cap altre familiar així anomenat, ho interpretem com un error de l'escrivà.

6. En canvi, després de la mort del seu marit, entre el 1196 i el 1197, se l'anomena Ermessenda de Cartellà (núm. 50). En un altre dels documents de la col·lecció apareixen dues Ermessendes, mare i filla, simultàniament: el 1165 una va donar a l'altra un camp, la meitat de dues feixes i un marge que aportava al seu matrimoni amb Ramon. Es tractaria, probablement, de dues dones amb béns pertanyents al domini d'Arnau de Cartellà i d'Ermessenda, l'hereva dels Maçanet (núm. 23).

7. En cap dels documents estudiats hi ha cap dada sobre la seva filiació. Com recull Alòs, podria ser el segon fill de Ramon de Cartellà i, per tant, germà de Pere Galceran de Cartellà, cf. ALÒS, "La casa...", p. 393.

enrere (núm. 20, 21, 22 i 25). En aquest darrer document, encara apareix Pere de Maçanet, que seria l'oncle d'Ermessenda, i el fill d'aquesta, també anomenat Arnau com el seu marit.

Arnau de Cartellà i Ermessenda continuen actuant durant el darrer quart del segle XII. A vegades, ell sol, com quan va signar una definició feta per Bernat de Palau, membre de la petita noblesa local, el 1167, o la donació d'un feu per Berenguer de Palafolls a Arnau de Blanes, el 1175 (núm. 24 i 28). A vegades, ells dos i prou: el 1183 van signar un establiment d'un molí a Fogars (núm. 34). I altres cops, ells dos conjuntament amb els seus dos fills, Arnau Guillem i Galceran: el 1178 van establir el monar de Riba i de Valldemaria al prevere Bernat i al seu nodrit; el 1184 van donar els masos Bessó i Bosc, les coromines de Perelló i Gàrrep i el bosc de Rederic, drets situats a Maçanet de la Selva i a Sant Gregori, al monestir de Valldemaria; i el 1195 van establir el mas Pradell de Mill (núm. 31, 35 i 43). Gràcies a la donació efectuada el 1187 pels vescomtes de Cabrera a Roca-rossa, sembla clar que tant Arnau de Cartellà com el seu fill Arnau Guillem formaven part del seguici vescomtal, ja que signen l'escriptura amb molts altres cavallers del vescomtat (núm. 38).⁸ En aquest sentit, també van ser presents a la donació efectuada per Bernat de Bedós al mateix monestir el 1196 (núm. 47).

Arnau Guillem de Cartellà, fill d'Arnau de Cartellà i d'Ermessenda, seria el primer hereu de la casa de Maçanet que duu el nom de Cartellà. Almenys des del 1195 ja estava casat amb una altra Ermessenda (núm. 44). Complint amb el manament efectuat pel seu pare, mort entre el 1196 i 1197, va donar als monjos de Santa Maria del Coll els drets sobre diversos masos de la parròquia de Santa Maria de Mansolí i ho va fer amb la seva mare, Ermessenda, amb la seva muller, també Ermessenda, i amb els seus germans i germanes, Galceran, Bernat, Guillema, Berenguera i Saurina (núm. 49). D'aquests, no en sabem gaire més: Bernat,

8. En un sol document de la col·lecció apareixen Ramon de Cartellà, Guillema —de Creixell— i seu fill Arenard, l'any 1177 establint uns camps a Camós i Jonquerols, prop del castell originari del llinatge, Cartellà (núm. 30). Es tracta, sense dubte, del pare, la mare i el germà de Pere Galceran de Cartellà, el que suposadament es va casar amb Ermessenda de Maçanet; cf. AHCB, ms. B-126, f. 3v, i ms. B-133, f. 2r. Tanmateix, se sol donar la data del 1171 com la de la mort de l'esmentat Ramon de Cartellà, cosa que aquest document desmenteix. Podria ser possible que el nom i la figura d'Arenard correspongui a la d'Arnau de Cartellà, el veritable marit de la dita Ermessenda.

dit de Maçanet o de Cartellà, establia el 1195 un mas de Romanjà amb la seva muller Dolça i el 1201 signava l'establiment de l'honor que havia tingut Arnau d'Hostalric a Guerau de Montsant, aquest amb el seu germà Galceran (núm. 46, 55 i 56).

Entre els anys 1197 i 1204, Arnau Guillem solia actuar acompanyat d'ambdues Ermessendes, la mare i la muller: els anys 1199, 1200 i 1202 van signar les vendes d'un quadre de terra a la parròquia de Maçanet i d'unes feixes a Rosars dins la parròquia de Vidreres (núm. 50, 52 i 59); el 1201 van establir l'honor del puig de Caselles, d'Hortsavinyà (núm. 55 i 56); el 1204 van permutar una coromina que el monestir de Valldemaria tenia a Sant Gregori per un mas a Maçanet de la Selva (núm. 62). Tot i que Ermessenda de Cartellà encara podia actuar sola, com quan el 1201 va comprar l'honor, és a dir, el feu que Arnau d'Hostalric tenia per ella i que el seu pare havia tingut "per dominum de Macianeto" (núm. 54), el cap de la casa era Arnau Guillem de Cartellà, el seu fill, fet que és notori quan el mateix any el vescomte Guerau de Cabrera li va concedir llicència per edificar la torre de Maçanet envoltada de murs, parets, fossats i fortificacions, a canvi del corresponent jurament de fidelitat (núm. 57 i 58).

A partir del 1202, però, sembla que Bernat de Cartellà, fill d'Ermessenda i germà d'Arnau Guillem, es comença a associar a la gestió del domini de la casa de Maçanet: aquest any tots tres van donar al monestir de Santa Maria de Roca-rossa l'alou que tenien a Viladecans (núm. 60) i el 1204 van establir la coromina de Pratmajor de Maçanet (núm. 63). Malauradament, la col·lecció de documents sobre els Cartellà s'atura bruscament el 1207, uns anys abans del conegut testament d'Ermessenda de Cartellà en la qual tornen a aparèixer tots els seus fills, ja esmentats entre el 1197 i el 1198, excepte Arnau Guillem de Cartellà. Això fa pensar que devia ser mort en aquest moment. En canvi, apareix un altre fill: Guillem de Cartellà, que el 1207 ja era canonge de la seu de Girona i capellà de Sant Llorenç de Maçanet (núm. 67).⁹

9. Del canonge Guillem de Cartellà, només hem recollit els documents que tenen relació amb Maçanet de la Selva: el 1246 va actuar d'àrbitre en una qüestió entre habitants de la població (núm. 103); el 1249 era ardiaca de Girona i sagristà de Sant Feliu de Girona (núm. 111). La seva mort, se la situa el 1259 atesos la data del seu testament i l'esment en el llibre de difunts del capítol de la seu de Girona, cf. ALÒS, "La casa...", p. 393-394; MS, p. 111 i 126; TALLER D'HISTÒRIA, *Maçanet...*, p. 22.

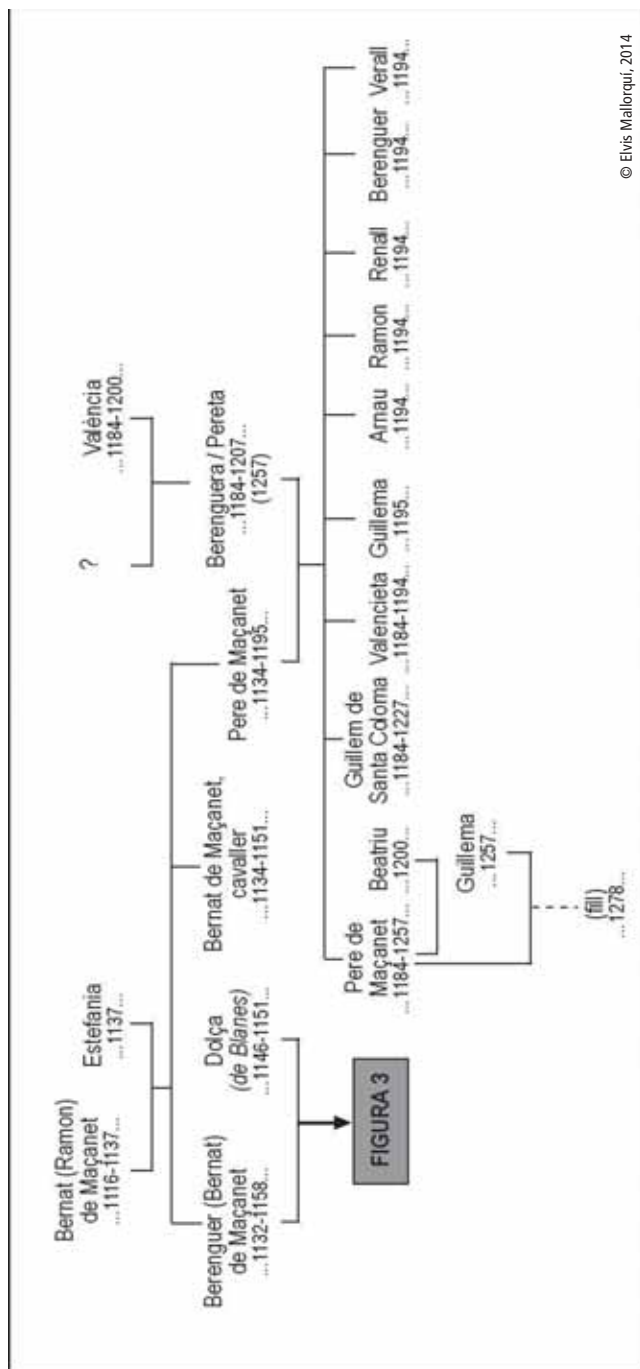
En el testament, que data del 1213, dos dels seus fills, Galceran i Bernat, actuen com a marmessors (núm. 68). Després de les deixes pietoses a esglésies, confraries i monestirs, vénen els donatius a les seves dues filles encara vives aleshores: Berenguera de Favars i Saurina de Gironella.¹⁰ Al seu fill Galceran li va deixar la seva “domum” de Montnegre, amb els drets que tenia a les parròquies de Sant Martí de Montnegre, Sant Cebrià de Fuirosos, i el castell de Blanes, cosa que equivalia al domini que tenia sobre diversos cavallers i que divideix en tres parts, dues per al seu fill Galceran i l'altra per a l'altre fill, Bernat de Cartellà. Aquest va obtenir la “domum” de Maçanet, amb tots els drets que s'estenien per les parròquies de Maçanet de la Selva, Vidreres, Tordera i Vallmanya. El darrer fill que aleshores encara era viu, Guillem, canonge de la seu, li va cedir vitalíciament dos masos, un a Fogars i l'altre a Martorell. Tots ells van signar el testament de la seva mare. Les darreres actuacions d'Ermessenda són de l'any següent al seu testament: el juny va donar quatre masos a Sant Feliu de Cadins, on havia disposat ésser enterrada, i l'octubre va vendre, amb els seus dos fills, Galceran i Bernat, la seva filla Saurina de Gironella i la filla d'aquesta, Ermessenda, un mas de la parròquia de Fuirosos (núm. 69 i 73).

Els descendents de Pere de Maçanet

Sembla clar que existia una segona branca de la nissaga dels Maçanet, la que descendeix de Pere de Maçanet (cf. figura 4). Gràcies a una donació efectuada al monestir de Santa Maria de Roca-rossa l'any 1184, sabem que aquest estava casat amb Berenguera, filla de València, i que tenien tres fills: Pere, Guillem i Valencieta. Al cap de nou anys, el 1195, reapareixen: Pere de Maçanet i Berenguera venen la meitat d'un camp situat a Maçanet a l'església de Roca-rossa; l'acte, el signen amb els seus fills Pere de Maçanet, Guillem i Guillema (núm. 45). El 1200 sembla que Pere de Maçanet, el pare, hauria mort: Berenguera, la mare,

10. A vegades s'ha considerat que Berenguera de Favars estava casada amb Bernat de Favars, que apareix esmentat en el testament d'Ermessenda del 1213 (núm. 68). Potser, en realitat, aquest Bernat era fill de Berenguera, la qual s'hauria casat amb Berenguer de Favars, que signa diversos documents concedits pels Cartellà entre el 1199 i el 1202, com si fos un membre més de la família (núm. 49 i 61). Igualment, Saurina de Gironella podria haver estat casada amb Bernat de Gironella, esmentat també el 1202 (núm. 61).

FIGURA 5
Els descendents de Pere de Maçanet, segles XII i XIII

i els seus fills Pere de Maçanet, que apareix amb la seva muller Beatriu, i Guillem de Santa Coloma venen a l'església de Santa Maria de Roca-rossa el molí de Rupit, sobre el qual València, la mare de Berenguera, tenia dret (núm. 53).

Les dades sobre aquesta branca dels Maçanet procedeixen de les còpies dels documents originals en el cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, realitzades l'any 1311. Potser a causa d'això i de les relativament poques dades existeixen unes contradiccions rellevants. La més important és la figura de Pereta: el 1184 és citada com a germana de València, però no queda clar si es tracta de la sogra del primer Pere de Maçanet o de la seva filla, dita Valencieta (núm. 36). La cosa es complica el 1194 quan Pereta, juntament amb els seus fills Pere, Arnau, Ramon, Guillem, Berenguer, Verall i Valença venen al monestir de Roca-rossa un mas, una casa a la cellera de Maçanet i mig molí de Rupit (núm. 39). Aquí, Pereta apareix altre cop com a germana de València, sense especificar quina, però també sembla que podia ser la muller de Pere de Maçanet, difunt, atès que tenien un camp en comú. Finalment, també s'esmenta en diverses ocasions, els anys 1206, 1231 i 1246, un "campum quem habemus et emimus de Petro de Macaneto et de Parieta" (núm. 65, 82 i 105), fet que coincidiria en considerar-los un matrimoni. Aquesta és la interpretació que realitzem aquí i, per tant, hem identificat Pereta a la Berenguera que, en d'altres documents, és la muller de Pere de Maçanet (cf. figura 5). Això resol algunes contradiccions, però no pas totes.

L'altra font de dubtes, en relació amb aquesta branca secundària dels Maçanet, és la gran longevitat d'alguns dels seus membres. Berenguera, la muller de Pere de Maçanet, reapareix el 1207 (núm. 67). Els seus fills, Pere de Maçanet i Guillem de Santa Coloma, encara són citats al testament d'Elisenda de Vilademany, potser la seva senyora, el 1225 i també el 1227 (núm. 78 i 80). Pere de Maçanet tenia un feu l'any 1240 a l'estany de Sils (núm. 95). I, finalment, el 1257 s'esmenta Pere de Maçanet, que juntament amb la seva mare Berenguera i la seva muller Guillema, que seria la segona muller, enfranqueixen un home de Maçanet (núm. 123). Queda una última referència indirecta: el 1278 s'esmenta que el fill de Pere Maçanet tenia un feu per Ramon Xatmar, senyor de la Roqueta (núm. 155).

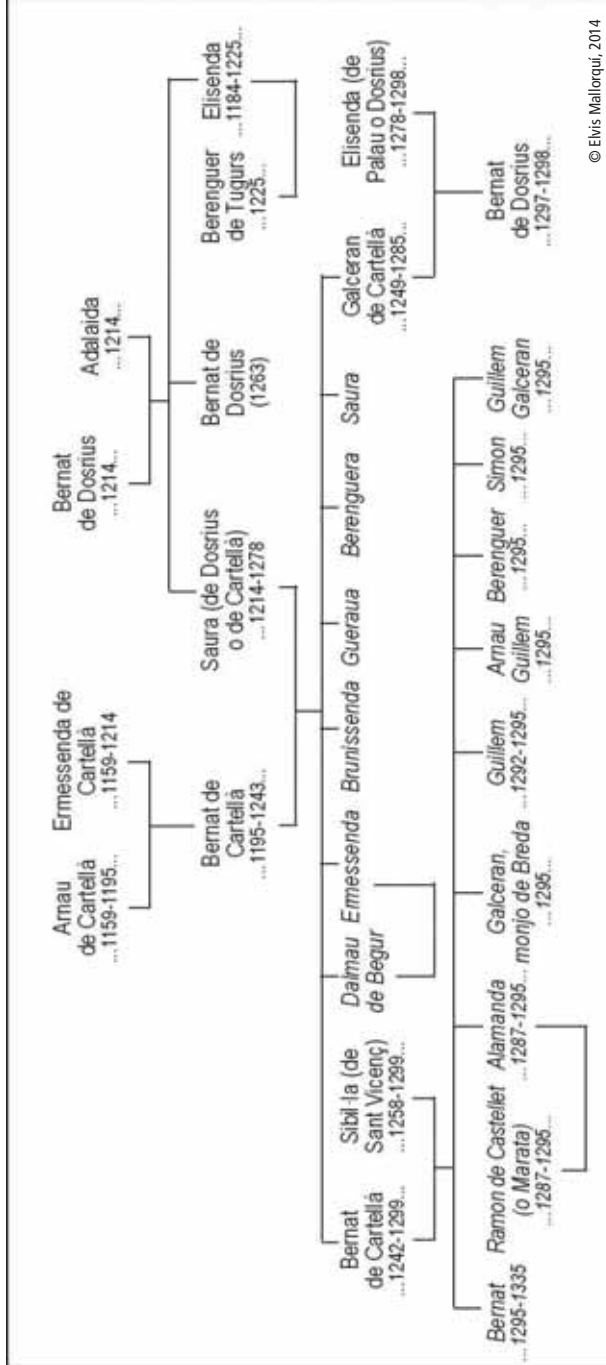
Per acabar, fem esment a un altre personatge que duu el mateix nom, Alemany de Maçanet, que signa la donació feta per Dolça

i Ponç de Concabella al monestir de Santa Maria de Roca-rossa l'any 1197 (núm. 48). En tractar-se d'una única menció, pensem que es podria tractar d'un altre error del copista del cartoral de Roca-rossa.

La branca secundogènita dels Cartellà, segle XIII

Bernat de Cartellà, segon fill d'Ermessenda i d'Arnau de Cartellà, seria el fundador de la segona branca dels Cartellà, que acabarien arrelant duradorament a la parròquia de Maçanet de la Selva (cf. figura 6). Entre el testament i la mort de la seva mare, Bernat es casa amb Saura, filla de Bernat de Dosrius i Adalaida, el juliol del 1214. Li aporta com a aixovar el castell de Dosrius —en feu pel monestir de Casserres—, el castell de Muntanyola —en feu pel monestir de Santa Maria d'Estany—, la casa d'Horta, l'honor de Molar al Montseny, el feu que té a Argentona i Cabrera i l'honor de Mataró; en compensació, Bernat de Cartellà li ofereix com a esponsalici les terres que té a Tordera, els delmes de Palau que té per l'església de Sant Feliu de Girona i el feu que té a Calonge per Guillem Umbert; a més, li cedeix com a dot la desena part de tots els seus béns (núm. 70, 71 i 72). Atesa la gran longevitat de Saura, que continua activa fins al 1278, i el fet que el seu fill Bernat no comença a actuar fins al 1242, deduïm que el 1214 encara era una nena. De seguida, però, es va posar a administrar el patrimoni familiar al costat del seu marit: el 1217 Bernat de Cartellà va establir el mas de Salived i Saura va signar al final (núm. 74); l'any següent, tots dos van concedir un feu a Ros de Pineda (núm. 75); el 1227 ambdós van donar un molí situat a Tordera al monestir de Roca-rossa i, l'any següent, van signar la venda d'un quadró feta per Cervelló i Guillema (núm. 80 i 82); entre els anys 1232 i 1234, van establir el mas d'Om, la masoveria dita Gatilera, un camp al lloc de Malloles i dues peces de terra a la rovira de Sant Feliu, van signar l'heretament fet per Joana d'Om al seu fill, van alliberar de pagar la moltura al moliner de la Llacuna i, en remissió dels seus pecats, van concedir el delme de les terres treballades directament pels seus senyors a l'altar de Sant Jaume de la capella de la torre (núm. 84, 85, 86, 87, 88, 89 i 90); més tard, el 1243 encara va establir amb Saura el mas de Cervelló de Maçanet i va enfranquir Guillem Gic (núm. 99 i 100). Bernat de Cartellà va tenir el seu moment de glòria personal el 1227, no pas per haver tingut empresonat Pere Ramon de

FIGURA 6
La branca secundogènita dels Cartellà, segle XIII.

Vilademany, sinó perquè aquest li va retornar tot el que li havia pres, en presència del comte Hug d'Empúries i, entre d'altres nobles, Pere de Maçanet i Guillem de Santa Coloma, oncles de la seva mare (núm. 81). Segons notícies no contrastades amb cap document original, Bernat de Cartellà hauria dictat el seu testament l'octubre del 1243 (núm. 101); de fet, el 1245, Saura, dita de Cartellà, va rebre sola l'homenatge de Guillem Blanc com a home propi (núm. 103).

Saura de Dosrius, que acabaria essent coneguda com a Saura de Cartellà, no s'havia desvinculat del patrimoni de la seva família d'origen. El 1225, per exemple, va prendre la iniciativa, amb el seu marit al costat, per alliberar la seva germana Elisenda, muller de Berenguer de Tugurs, de l'empenyorament de la casa d'Horta (núm. 79). El 1238 el seu marit, Bernat de Cartellà, es va posar al davant de la defensa del plet que havien interposat a la seva muller i al prior de Sant Pere de Casserres, com a senyors de Dosrius (núm. 92). A partir de la seva mort, el 1243, és Saura qui dirigeix el domini de Dosrius i també el de Maçanet: el 1247 exercia, amb el prior de Sant Pere de Casserres, el domini sobre el mas Pujol de Dosrius i disposava de drets sobre la feixa de Rodonells de Maçanet (núm. 108 i 109).

El 1242 apareix Bernat, fill de Bernat de Cartellà i de Saura, rebent en solitari l'homenatge de Guillem de Jou (núm. 98). Entre el 1251 i el 1263 va rebre els homenatges de diferents homes i dones de Maçanet dependents de la "domui de Macianeto": Mateu Irimball, Pere Ferrer de Riba, Pere Mercader, Berenguer Arbert, Arnau de Tapioles, Arnau de Tapioles, Ermessenda, muller de Bernat Picornell, Arsenda de Pujols, Miquel Ribalt, Ermessenda Sabatera, Domènec Castany, Ermessenda, filla de Mansília Castanya, Dolça, filla de Maria Sifresa, Maria Ferrera i Guillema, filla de Guillem de Castellet (núm. 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133 i 141). A l'hora d'administrar el domini, Bernat de Cartellà ho feia amb la seva mare: el 1247 van establir una feixa que havia estat del mas Pellicer i el 1254 van signar l'establiment d'un quadró de terra a Maçanet (núm. 110 i 122). L'any 1258 Bernat de Cartellà va rebre de la seva mare, Saura, tots els drets que tenia al castell de Mataró i a la força de Maçanet per tal que ho aportés al seu matrimoni amb Sibil·la, filla de Berenguer de Sant Vicenç (núm. 125). A partir d'aleshores, tots tres, Saura, Bernat i Sibil·la, figuren sovint al capdavant de la senyoria de Maçanet: entre el 1262 i el 1278 estableixen el mas

Rovira i un saió de terra que havia estat del mas Ricard i signen la venda d'un camp al coll de Martorell i la donació per núpcies de Pere Duran (núm. 135, 142, 147 i 152). Un any abans, el 1277, Saura degué dictar el seu testament, que només coneixem per una referència indirecta (núm. 148).

Saura de Cartellà tenia un altre fill, Galceran, que ja havia rebut un donatiu del seu pare segons el testament del 1243. La primera notícia que hi fa referència data del 1249, quan la seva mare va comprar la tercera part de l'honor de Salt a Ramon de Bas, abat de Sant Feliu, el qual l'havia comprat dos anys abans a l'esmentat Galceran (núm. 112).¹¹ És, però, el 1263 que va rebre de la seva mare, Saura, el castell de Dosrius, que tenia —en feu— pel monestir de Sant Pere de Casserres, juntament amb els seus drets a les parròquies de Dosrius, Canyamars, Argentona i Montseny (núm. 136). Aquests drets li havien pervingut per la mort del seu germà, l'hereu, Bernat de Dosrius. Degué ser des d'aquest moment fins a una mica abans de la mort de Saura de Cartellà, que ella i el seu fill, Galceran, actuaven conjuntament al capdavant de la senyoria de Dosrius: el 1274 van establir el mas Carbonell i, en una data propera, va rebre l'homenatge de Berenguer de Castell (núm. 142 i 143). Just abans de morir, el 1278, Saura de Cartellà encara va participar en el matrimoni entre el seu fill Galceran de Cartellà i Elisenda, filla de Pere de Palau i Sança, que li va aportar nou-cents morabatins que la mare havia promès pagar a partir dels dominis i delmes que tenien a la vall d'Arbúcies i a les parròquies d'Arbúcies, Lliors i Sant Pere Desplà (núm. 154, 155 i 156). Tot i que ja s'hauria traslladat a Dosrius, Galceran no va deixar de mantenir vincles amb Maçanet: el 1281 va signar la venda feta pel cavaller Ramon de Marata de la meitat del delme de Fogars a favor del prior de Santa Maria de Rocarossa (núm. 159).

Tornant a la senyoria de la casa de Maçanet, després del testament de Saura, Bernat de Cartellà, amb el títol de "mitem", va posar-s'hi al capdavant. En primer lloc, el 1277 va haver d'enfrontar-se, amb el suport del seu germà Galceran, a un grup de set homes i dones propis seus que s'oposaven a la seva intenció

11. Aquesta venda podria estar relacionada amb la notícia que el 1243 Bernat de Cartellà va rebre del seu germà Galceran la seva honor de Salt (núm. 102). Però aleshores no es tractaria del Bernat, marit de Saura de Cartellà, i del seu germà Galceran, sinó dels dos fills, anomenats iguals, de l'esmentada Saura.

de cobrar-los una tasca dels esplets (núm. 149). A continuació, el 1278 va obtenir la promesa d'un cavaller veí, Ramon de Marata, que li vendria l'honor, amb les rendes i els masos que tenia a Tordera i Vallmanya (núm. 150). I, lògicament, va encarregar-se, amb la seva muller Sibil·la, de supervisar la gestió del seu domini: el 1278 van signar l'establiment d'una coromina a Martorell i el 1285 van signar la venda d'un camp situat a Tordera (núm. 151 i 166).

Dels anys previs a la guerra contra l'exèrcit del rei francès, que va ocupar Girona l'estiu del 1285, conservem diverses lletres enviades pel rei Pere II el Gran a molts nobles i cavallers del país per aconseguir la seva mobilització i participació a la guerra.¹² El 1282 tant Galceran com Bernat de Cartellà haurien rebut dos mil sous del rei per preparar dos cavalls armats i per acudir a la host (núm. 160). Amb tot, aquesta quantitat no devia ser suficient per preparar-se: el 1284 Bernat de Cartellà va reclamar a la família de la seva muller, Sibil·la, que li acabessin de pagar el dot (núm. 161); i Galceran, tot i haver comprat una honor situada a Dosrius, al lloc de Gavarrà (núm. 162), també va procurar que els seus homes de Dosrius, atès que depenien d'una institució eclesiàstica com el monestir de Sant Pere de Casserres, s'estalviessin de pagar la *cena* al rei d'Aragó o a l'infant Alfons (núm. 158). Mentrestant, el rei va convocar el juliol del 1284 els dos germans, Bernat i Galceran, a Tarassona i el desembre del mateix any va manar a Bernat de Cartellà que restituís un deute de tres muls envers Guillem d'Espiells (núm. 164 i 165); l'abril del 1285 Pere II va convocar Bernat i Galceran de Cartellà, entre molts d'altres, a la guerra que s'estava preparant contra l'exèrcit invasor del rei de França (núm. 168); i, finalment, el juny del 1286 el nou rei, Alfons II, va manar a Bernat de Cartellà i al batlle de Mataró que no impedissin el pas d'una galera del rei (núm. 169).

Després de la guerra, Bernat de Cartellà, cavaller, i la seva muller Sibil·la apareixen el 1291 per acabar de pagar el deute contret amb uns drapers de Sant Feliu de Guíxols (núm. 171). Juntament amb el seu fill Guillem, el 1292 signen els pactes nupcials de la pubilla del mas Martí i el 1294 estableixen una feixa de terra que havia estat del mas Pellicer (núm. 172 i 177); sense el fill, entre el 1297 i el 1299 Bernat i Sibil·la van signar la ven-

12. En aquestes lletres no es diu que Galceran i Bernat siguin germans, però en tot cas estan entremig d'altres cavallers i no pas dels grans nobles que acompanyaven el monarca, com ho era el seu parent Guillem Galceran de Cartellà.

da d'un quadró a Maçanet, van rebre l'homenatge de Bernat de Tapioles com a home propi, tot i residir a Mallorca, i van establir un camp al Bruguer Gaià (núm. 185, 187 i 189). Els anys 1293 i 1294 va reafirmar amb una convinença envers els vescomtes de Cabrera, que aleshores també eren comtes d'Empúries, per confirmar que aquests tenien dret a les hosts i cavalcades sobre els masos i bordes de Bernat de Cartellà a Maçanet i també dret a una alberga dins la força de Maçanet (núm. 173 i 174); uns anys després, el 1301, Ponç Hug, comte d'Empúries i vescomte de Cabrera, va donar en feu vuit jornals de terra a tocar l'estany de Sils (núm. 189). Mentrestant, a Dosrius, la vídua de Galceran de Cartellà, Elisenda de Dosrius, va continuar gestionant el domini: el 1294, per exemple, va signar l'heretament del mas de Lliura de Canyamars, el 1297 va enfranquir l'habitant del mas Folgueres i l'any següent va signar la venda d'un camp proper a la capella de Santa Eulàlia (núm. 176, 183 i 187). En aquests anys, Elisenda també actua amb el seu fill, Bernadó o Bernat de Dosrius: el 1297 estableixen el mas Pujol de Dosrius i el 1298 enfranqueixen Arnau de Planes d'Arbúcies, home propi seu (núm. 181 i 186).

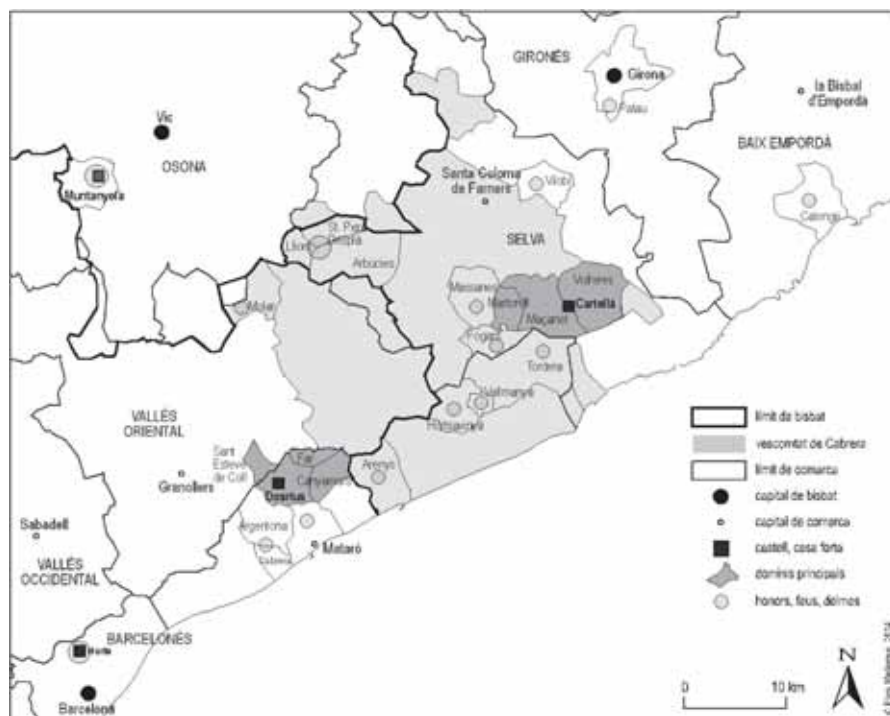
Tots els historiadors que han estudiat els Cartellà de Maçanet assenyalen que el fill de Bernat de Cartellà i Sibil·la de Sant Vicenç, Bernat de Cartellà, va morir sense descendència l'any 1335, a Sicília. El nou hereu, doncs, va ser el seu nebot Berenguer de Cartellà, fill d'Alamanda, germana de Berenguer, i de Ramon de Marata. Cal dir, tanmateix, que aquest apareix el 1281 amb la seva muller Agnès (núm. 159). Les notícies, tardanes però, que en tenim especifiquen que Alamanda es va casar el 1287 amb Ramon de Castellet, senyor de la torre de Marata, però aquesta part de la història dels Cartellà de Maçanet s'escapa del marc cronològic establert per a aquest estudi.

ELS DOMINIS DELS CARTELLÀ DE MAÇANET DE LA SELVA

Els Cartellà van heretar dels Maçanet un conjunt important de drets a la parròquia homònima de Maçanet de la Selva, a les veïnes de Vidreres i Martorell de la Selva i, en menor mesura, a les de Tordera i Fogars. Aquest nucli central de drets constituïa el domini associat amb la torre de Maçanet o, com seria coneguda al llarg dels segles, de Cartellà. Amb el matrimoni amb Saura de Dosrius i, sobretot, amb la mort sense fills de l'hereu del patrimoni, Bernat, germà de Saura, els Cartellà van incorporar als seus dominis el castell de Dosrius i tota una sèrie de drets associats.

FIGURA 7

Els dominis territorials dels Cartellà de Maçanet, segle XIII

Maçanet de la Selva i Dosrius, doncs, són els centres dels dos principals dominis de la segona branca dels Cartellà al segle XIII (cf. figura 7).

La torre de Cartellà

Des de fa més d'un segle, la "força de Cartellà" ha estat una de les cases de Maçanet de la Selva més estudiades i fotografiades. Comparteix amb la torre de Marata, de la mateixa població, el fet d'haver estat la residència d'una nissaga de cavallers almenys des del segle XIII, però això no ha tret que se les hagi considerat sempre com uns dels millors exemples de masia catalana conservats a les terres de la Selva (cf. figura 8).¹³ És evident que el conjunt

13. Fruit d'una visió pairalista, que ha idealitzat el camp i la ruralia sense cap anàlisi ni comparació històriques fetes amb rigor, a l'Estudi de la Masia Catalana,

FIGURA 8
 Façana de la torre de Cartellà, amb la torre cilíndrica
 (entre 1890 i 1918).

© Arxiu Fotogràfic Centre Excursionista de Catalunya. Fons Estudi de la Masia Catalana (entre 1890 i 1918).

arquitectònic que ha sobreviscut fins al segle xx i fins a l'inici del XXI té molts punts d'interès: la torre de defensa, reformada després d'unes destrosses ocasionades en la Primera Guerra Carlina; el pati interior a l'entorn del qual s'ordena la casa antiga, convertida a l'època contemporània en la residència dels masovers; la capella de Sant Jaume, amb una excepcional façana renaixentista; la construcció d'una casa adossada de nova planta a finals del se-

tasca realitzada des del Centre Excursionista de Catalunya, només es conserven dinou fotografies de Maçanet de la Selva, relatives només a sis cases, dues de les quals —les torres de Marata i de Cartellà— originàriament cases de la petita noblesa local i les altres quatre amb elements constructius dels segles XVI i XVII. En realitat, però, a Maçanet hi havia trenta-cinc cases més amb portes i finestres medievals, renaixentistes o barroques i, sobretot, cent quaranta-quatre cases més construïdes a la segona meitat del segle XVIII o al segle XIX; cf. PUIGVERT, "L'elaboració...", p. 94. Aquesta visió parcial es repeteix en treballs posteriors signats per historiadors i fotògrafs de renom; cf. CAMPS-CATALÀ, *Les cases...*, p. 267-271.

gle XIX per l'hisendat lloretenc Josep Cabañas, de nova planta o el jardí vuitcentista que l'acompanya per la banda de migdia.¹⁴

Dels edificis que avui formen la “força de Cartellà”, els dos elements més antics serien la torre cilíndrica i la capella de Sant Jaume, que ocupa la planta baixa de la torre. La col·lecció documental aquí aplegada aporta un conjunt prou rellevant de notícies sobre aquests dos elements. De la torre, per exemple, sabem que es degué edificar l'any 1201: el vescomte Guerau de Cabrera va concedir a Arnau Guillem de Cartellà el permís per “edificare a terra usque ad celum ibi ubi nunc est turris illa de Mazaneto [...] scilicet muros, parietum et fossata et ceteras munitiones”, amb la condició que de la “força de Mazaneto” no sortís cap dany per al senyor (núm. 57). Una altra condició exigida pel vescomte de Cabrera era que els Cartellà li oferissin anualment una “albergam in turri et forcia [...] de Macianeto”, fet que es recorda el 1294 que ja havia estat pactat el 1239 (núm. 94 i 174). Per tant, des de l'inici del segle XIII, la torre es va convertir en el centre d'una residència senyorial envoltada per murs, parets i fossats.¹⁵ Segurament, hi havia més estances que, a hores d'ara, sense cap intervenció arqueològica, no podem conèixer. Al llarg del segle XIII, l'edifici apareix sovint citat escuetament com a “domui de Macianeto” (núm. 114-121, 123, 127-128, 130-133 i 151), és a dir, la casa de Maçanet, nom que fa referència tant a la casa fortificada com al nom originari del llinatge que hi vivia. El nom de Cartellà encara no s'havia imposat per designar la casa: només en la traducció al català del llevador de censos de Vidreres i Maçanet, feta segurament al segle XIV, s'esmenta la “casa de Massanet o de Cartayan” (núm. 141).

Pel que fa a la capella, la primera notícia és del 1213: Ermesenda de Cartellà, en el seu testament, va llegar set esquitllades de blat a l’“ecclesie Sancti Jachobi de Macianeto”, de tal manera que el clergue que hi servia les havia de treure de la “fabrica mea de turre” (núm. 68). És a dir, semblaria que, mentre la torre encara no havia estat acabada de construir, ja hi havia un clergue que

14. TALLER D'HISTÒRIA, *El nostre poble...*, p. 195-198; CR, vol. 5, p. 232; LLINÀS-MERINO, *El patrimoni...*, vol. 2, fitxa núm. 342.

15. Les torres de la petita noblesa, convertides en masos-torre a la baixa edat mitjana, són els precedents del mas de dos cossos del segle XV i del tipus consolidat del mas català, perfectament establert al segle XVI; cf. BOLÒS, *Els orígens...*, p. 262-264; MONER, “L'estructura...”, p. 136-139; *idem*, “La masia...”, p. 72-82.

servia a la capella de Sant Jaume. Aquesta dedicació es manté al llarg de tot el segle XIII i fins a l'època moderna: en la col·lació del benefici, vacant per òbit, a favor de Guillem Cabot el 1305; en les visites pastorals de 1313 i 1329; en la presentació d'Arnau Figuera per al benefici de la capella, en substitució de Pere Ualguer el 1349; en una nova col·lació a favor de Roger de Cartellà el 1412; en una llicència de demanar caritat del 1447.¹⁶ L'any 1828, però, la capella ja era abandonada i el benefici havia estat traslladat a l'altar de Santa Anna dintre l'església parroquial de Sant Llorenç de Maçanet.¹⁷ El més rellevant que aporten els documents de la col·lecció dels Cartellà és, en primer lloc, l'estreta vinculació que s'observa entre els titulars de la senyoria i el clergue que els servia a la capella de Sant Jaume: "clerico nostro" és com Bernat de Cartellà i la seva muller Saura anomenen Arnau de Tapioles el 1234 quan donen a l'altar de Sant Jaume, "quod est situm in nostra capella de Macianeto", el delme de totes les seves honors (núm. 90). Abans, el 1219, ja hi servia el prevere Pere, "capellani Sancti Jacobi de Macianeto" (núm. 76); més tard, entre el 1247 i el 1266 (núm. 110 i 139), Bernat Ferrer era el "presbiter et capellanus turris de Macianeto" que, a més, redactava moltes escriptures per als Cartellà i ho va continuar fent després, entre el 1270 i el 1278, quan ja era clergue de Franciac (núm. 140 i 152). En segon lloc, hi ha una sola notícia, de la fi del segle XIII, que permet pensar que al voltant de la torre i de la capella s'hi havia constituït un petit nucli de població: el 1295 Bernat de Cartellà i la seva muller Sibil·la van establir a Berenguer Erimball les cases i els cortals —o patis— que tenien "in cellaria turris de Macianeto", que afrontaven amb el camí a llevant, amb altres terres dels establiments i amb les cases de Ferrer Pelín, Berenguer Pellicer i Pere de Tapioles a tramuntana (núm. 178).¹⁸

16. CR, vol. 5, p. 236; MARQUÈS, *Ermîtes...*, p. 98. Per a les primeres referències bibliogràfiques a la capella de Sant Joan, cf. DALMAU, *Notes...*, p. 30; CC, p. 411; TALLER D'HISTÒRIA, *Maçanet...*, p. 25.

17. A mitjan segle XVIII, el benefici de Sant Jaume de Maçanet tenia, sota la seva senyoria directa, unes vint vessanes de terra a la parròquia de Vidreres; cf. FORMIGA, "Els senyors...", p. 147.

18. El camí esmentat, molt probablement, procedia de Vidreres, on el 1327 es documenta el camí que anava cap a la torre de Cartellà i, també, un home, Pere Sabater, que era originari del nucli de la torre de Cartellà; cf. MALLORQUÍ, "La cellera...", p. 6 i 11; *idem*, "Tres celleres...", p. 93. Sobre l'estructura urbana del nucli de Vidreres al segle XVIII, cf. FORMIGA, "Els senyors...", p. 144-145.

L'any 1258, Saura de Dosrius, vídua de Bernat de Cartellà, va donar al seu fill Bernat de Cartellà tots els drets que ella encara tenia al castell de Mataró, com a castlana i com a hereva dels seus pares, i a la “forçia de Macianeto”, per raó de l'esponsalici. Aquests drets, dels quals s'exceptua el que el seu difunt marit havia donat a l'altre fill, Galceran, eren sobre els “mansis et bordis et hominibus et feminis [...] in tota parrochia Sancti Laurencii de Macianeto et Sancte Marie de Vitriariis et in parrochia Sancti Petri de Martorello et Sancti Stephani de Torderia et Sancti Cipriani de Falgariis” (núm. 125). D'aquestes cinc parròquies, analitzarem primer de tot les tres primeres, que formaven el nucli originari del domini, i tot seguit, les altres dues.

Gràcies a dos llevadors de censos, un de datat del 1270 i l'altre no datat però que probablement també ho era (núm. 140 i 141), coneixem els noms dels masos que proporcionaven censos al “dominus de domo de Macianeto”. De la parròquia de Martorell de la Selva, hi havia set masos —Buscastell, Rovira, Ferrer de Martorell, Ricard, Vives, d'Ardenya i Sarived—, una borda —Gatilera— i dos homes —Calaf i Pere d'Oliva— dels quals no s'especifica si tenien un mas o no. Pel que fa a les parròquies veïnes de Vidreres i Maçanet de la Selva, els Cartellà rebien censos de trenta-quatre masos —anomenats Pujols, Miquel, Tornafort, Pedrós, Sabater, Carbó, Forn, Adalbert, d'Alaidis de Tapioles, un altre de Tapioles, Rovira, Groart, Coll, de Bernat d'Om que té Pere Tordera, Martí, Soler de Puig-oller, Giribert, Boneta, Arnau, Vidal, Soler, Irimball, Cervelló, Aranyó, Mir de Guàrdies, Puig-oller, de Pere Castany, de Pere Amili, de Guerau Castany, de Vidal Joan, Cornell i Adroer—, tres bordes —de Guillem Adroera, Pere Moner i Ramon Formic—, una dona —Torramilana— i, amb un afegit posterior al 1270, un altre home —Berenguer Torredàs de Pratmajor—, aquests dos sense que es digui si tenien mas o no.¹⁹

19. Sabem que els llibres de comptes estudiats per Esteban Canales es refereixen a dues explotacions veïnes: la torre gran, o de Cartellà, i la petita, dita Miquel Ferrer; cf. CANALES, “Sobre producció...”, p. 154-155. En l'estat actual de les recerques, desconeixem del tot l'evolució seguida pels masos i bordes del segle XIII. Per aproximar-s'hi, caldria estudiar els capbreus posteriors que es conserven a l'Arxiu de la casa Moja, a la Biblioteca de Catalunya; cf. BC, Arxiu Històric, fons del Marquesat de Moja, lligalls núm. 302 (1549 i 1557-1558), 150 (1558-1559), 151 (1612-1649 i 1681), 127 (1729), 118 (1770-1772) i 180 (1788). Pel que fa a Vidreres, al segle XVIII els Cartellà posseïen uns 163 jornals de terra al mas Serra, dit també Oliver, que els havia establert el capellà de Vidreres el 1611, i uns divuit jornals més corresponents al mas Gordiola, que ja havien establert el 1423; cf. AHG, Notarial, Vidreres, 57 (1727-1754) i 78 (1785-1792); FORMIGA, *Història...*, p. 185-186.

És sobre aquest conjunt d'homes i dones, propis evidentment, i sobre les terres que treballaven i que depenien dels masos que els Cartellà exercien el seu domini senyorial. Des del 1155 que els Maçanet, primer, i els Cartellà després signen les vendes, els sots-establiments i la resta de transaccions entre els pagesos (núm. 18, 44, 50, 85 i 150). També des de l'any 1159 estableixen directament terres, masos, coromines i molins (núm. 20, 21, 22, 34, 43, 46, 62, 74, 84, 86, 87, 88, 89, 99, 110, 135, 139, 177, 178 i 187). De la mateixa manera, els Cartellà reben homenatges d'alguns dels seus homes: el primer de què tenim constància és Guillem de Jou el 1242, però el van seguir molts més veïns seus, sobretot entre el 1251 i el 1263 (núm. 98, 103, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 137 i 185). I també tenim constància d'algun enfranquiment, com el de Guillem Gic, signat per Bernat de Cartellà i Saura el 1243 (núm. 100).

En relació amb aquest domini és destacable la sentència arbitral dictada el 1277 per resoldre el conflicte entre Bernat de Cartellà, anomenat aquí cavaller, i sis pagesos del seu domini, cinc de Maçanet de la Selva —Pere Irimbau, Guerau de Soler, Pere Giribert, Oliver Martí i Virgília de Coll— i un de Vidreres —Pere Guerau—, als quals el senyor reclamava la tasca de les terres del segon (núm. 149). De manera sorprenent, els àrbitres, un dels quals havia estat el capellà de Sant Jaume de la torre de Cartellà, Bernat Ferrer, i l'altre, Oliver Ferrer, encara residia a la torre, van dictaminar, després de fer repetir les declaracions dels censos que havien de pagar al senyor contingudes al llevador del 1270, que Bernat de Cartellà no tenia raó: les terres d'aquests pagesos eren closos i, per costum, no havien de pagar la tasca al senyor; en canvi, a aquest se li va reconèixer el dret a rebre-hi censos i usatges.

Els drets sobre l'aigua de la Tordera eren fonamentals en el domini dels Cartellà a Tordera: una donació efectuada al monestir de Valldemaria ja incloïa el dret de fer un molí a la riera de Valldemaria fins a la Tordera el 1151; a més, el 1178, Arnau de Cartellà i Ermessenda van establir el monar de Riba i el de Valldemaria al prevere Bernat, amb la condició que hi fessin un molí; i el 1227, Bernat de Cartellà i Saura donen el molí que tenen Guerau Montaner i Berenguer de Reixac, a Tordera, al monestir de Santa Maria de Roca-rossa (núm. 16, 31 i 80). A aquestes donacions a Valldemaria i Roca-rossa, cal afegir-n'hi d'altres: el 1184 Arnau de Cartellà i Ermessenda van donar el mas Bessó a

Valldemaria i els anys 1213 i 1214 Ermessenda, que havia elegit sepultura a Sant Feliu de Cadins, va donar a aquest monestir dos masos de Tordera (núm. 35, 68 i 69). Tot i les donacions, encara quedava un domini dels Cartellà al terme de Tordera: Bernat de Cartellà el va confirmar a la seva muller Saura el 1214, aquesta el va passar al seu fill Bernat el 1258 i aquest, el 1278, l'havia empenyorat al cavaller Ramon de Marata, el qual havia promès una gràcia especial per recuperar l'“honorem, redditus et mansos [...] in Tordaria” abans de dos anys (núm. 71, 125 i 150). Segurament, Bernat de Cartellà i la seva muller Sibil·la el van recuperar, perquè l'any 1285 van signar la venda d'un camp pertanyent al seu domini directe (núm. 166).

En tot cas, els dominis dels Cartellà a Tordera eren molt inestables: a banda de les donacions als monestirs propers, a les quals caldria afegir el feu que Arnau d'Hostalric va vendre a Ermessenda de Cartellà el 1201 i que aquesta, juntament amb la casa forta de Lledó, va vendre al monestir de Roca-rossa el 1204 (núm. 54 i 64), els Cartellà tenien a Tordera un o diversos feus concedits a d'altres cavallers. El 1296, Ros de Pineda i Bernat de Blanes tenien feus a Tordera i Vallmanya, mentre que Guillem de Bedós en tenia un entre Fogars i Tordera (núm. 180). Aquí a Fogars, els Cartellà també tenien, entre les terres del seu domini, un molí l'any 1183 i encara el mantenien el 1258 (núm. 34 i 125).

El castell de Dosrius

Amb el matrimoni de Bernat de Cartellà i Saura de Dosrius, probablement encara una nena el 1214, es va iniciar una relació de dependència d'aquest territori envers la nissaga de cavallers establerta a Maçanet de la Selva. Això no hauria succeït, segurament, si el germà de Saura, Bernat, hagués tingut descendència, però a partir de la dècada de 1230 Saura i Bernat de Cartellà intervenen directament a Dosrius. Del castell de Dosrius, les notícies conegudes des de fa més temps ja apuntaven a un origen durant el segle XI: el 1017 s'esmenta la vall de “Deorios”, al límit del castell de Montalt; el 1114 ja es documenta el castell i el 1128 el seu terme, que limitava amb el territori de Llavaneres.²⁰ També és ben conegut l'enfrontament, als volts del 1300, entre el prior de Sant Pere de Casserres i Guillema de Montcada, que no

20. PELLICER, *Estudios...*, p. 383-384; CC, vol. 1, p. 638-645; CR, vol. 20, p. 488-490.

volia prestar homenatge al bisbe de Vic pel senyoriu de Torelló; la lluita va arribar al Maresme, on s'oposaven els homes dels castell de Mataró i Burriac, dependents dels Montcada, i els de Dosrius, en feu de Casserres i del bisbat de Vic.²¹ Precisament, entre els documents del monestir osonenc es troben algunes notícies, no pas escriptures originals, referents al seu domini de Dosrius: el 1121 l'abat de Cluny va donar al prior de Sant Pere de Casserres les castlanies de Dosrius i Canyamars, entre d'altres; el 1177 el prior de Casserres va donar un terç del que rebia al castell maresmenc a Bernat de Dosrius; el 1243 el prior va arrendar les rendes de la parròquia de Canyamars a Ferrer de Canyamars; el 1281 es va absoldre dos parroquians de Dosrius de pagar la *cena*, que havia de pagar el prior, i el 1316 Agnès de Dosrius o de Cartellà, mare de Bernat, es va oposar primer i va acceptar després reconèixer el domini del prior de Casserres sobre el castell de Dosrius; també es té notícia d'un capbreu no datat amb les rendes del prior a Dosrius i Canyamars.²² Afortunadament, la recent catalogació dels fons dels Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS, ha permès localitzar alguns dels originals d'aquestes notícies i, a més, fer retrocedir en el temps el domini compartit del castell de Dosrius entre el monestir de Casserres i una nissaga local: el 1072 Azaladardis i Berenguer Ató van vendre a Gerbert Miró el castell, el qual, dos anys després, en dictar testament, el va cedir al monestir de Sant Pere de Casserres; el 1147 tenim el primer esment de Ramon de Dosrius, que va obtenir diversos drets al castell de Civadells, a Tona i Torelló de Bertran de Merola; el 1177 el prior de Sant Pere de Casserres, Hug, va pactar amb Bernat, fill de Bernat de Dosrius i de Dolça, que aquests cedirien al monestir la tercera part de les rendes que rebien a Dosrius i també un molí; tant d'un Bernat de Dosrius, pare, com de l'altre, fill, es conserven uns testaments datats del 1171 i el 1179; finalment, del tombant entre els segles XII i XIII es conserven dues notícies relatives a l'administració del domini de Dosrius pels seus senyors.²³

21. PELLICER, *Estudios...*, p. 407; GRAUPERA, *L'art...*, p. 57-59.

22. LLOP, *Col·lecció...* [CDSPC], p. 38 i núm. 408, 507, 726, 936, 1041, 1042, 1043 i 1066. Amb la cerca de documents de Sant Pere de Casserres en altres arxius, s'han localitzat algunes escriptures originals relatives a Dosrius: el 1172 Ramon de Dosrius actua de marmessor del testament d'un noble osonenc i el 1257 van arrendar per un any les rendes de la batllia de Dosrius i Canyamars; cf. CDSPC, núm. 493 i 789.

23. ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS, pergamins núms. 6 (1072.06.07), 8 (1074.01.09), 27 (1147.05.21), 55 (1171.01.14), 51 i 52 (1177.03.28), 54 (1179.01.22), 72 (1195.05.06) i 86 (1204.01.18). No hem inclòs aquests vuit documents

El castell de Dosrius, del qual queden ben poques restes, era el centre del domini de la branca dels Cartellà que s'hi va establir al segle XIII (cf. figura 9). A manca de capbreus o llevadors coneguts d'aquest període, la millor descripció del domini ens l'ofereixen tres documents. El primer és el conjunt de béns que va aportar Saura, el 1214, al seu matrimoni amb Bernat de Cartellà: el castell de Dosrius que, com hem vist, era en feu pel monestir de Sant Pere de Casserres, juntament amb el delme del terme del castell i el de la parròquia de Sant Esteve del Coll —actualment a Llinars del Vallès—, que tenia en feu per Pere de Montgrí;²⁴ el castell de Muntanyola, que tenia en feu pel monestir de Santa Maria de l'Estany;²⁵ la casa d'Horta, situada al terme de Sant Genís dels Agudells, a Barcelona;²⁶ l'honor del Molar, al Montseny, que tenia en feu per Guillem Umbert; el feu que tenia a les parròquies d'Argentona i Cabrera per Guillem de Sant Vicenç; i, finalment, l'honor que tenia al terme del castell de Mataró pel senyor de Castellvell (núm. 70). Els dos altres documents, la donació feta per Saura de Cartellà al seu fill Galceran el 1263 i el reconeixement d'aquest a la seva muller Elisenda de Palau el 1278 (núm. 136 i 154), recullen simplement que el domini dependent del castell de Dosrius incorporava drets escampats per les parròquies de Dosrius, Canyamars, Argentona i Montseny, a més de tot el que tenia al terme del castell de Vilobí, al bisbat de Girona.

Entre els documents conservats relatius a l'administració del domini del castell de Dosrius, però, només s'esmenten els drets sobre els llocs de Dosrius i, en menor mesura, Canyamars. Gràcies al plet del 1238 entre, d'una banda, el prior de Sant Pere de Casserres i Bernat de Cartellà i, de l'altra, tres parroquians de Dosrius sobre els alous que ells tenien a Dosrius i Canyamars: un prat, deu camps, una illa, un alou, una honor, una feixa, una

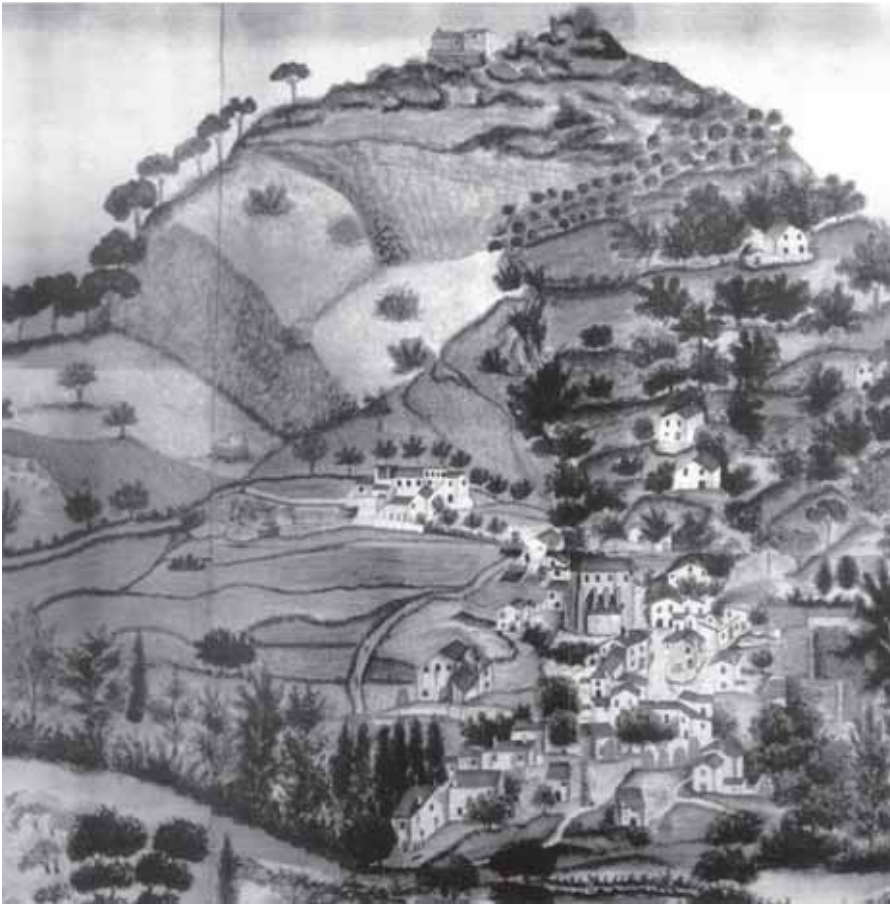
en la present col·lecció documental perquè són anteriors a l'entroncament entre els Dosrius i els Cartellà.

24. CR, vol. 18, p. 69.

25. CR, vol. 3, p. 65.

26. El mateix 1214 hi ha un oncle de Saura, "Guillelmus de Orta", que supervisa la donació esponsalícia (núm. 70). Podria ser que aquesta casa forta hagués passat a mans d'Elisenda, germana de Saura de Dosrius, que l'hauria empenyorat abans del 1225, quan Saura va acordar redimir-la (núm. 78). A la fi del segle XIII, la casa d'Horta o de Dosrius pertanyia als Rosanes: Galceran de Rosanes la tenia els anys 1277 i 1278 i Ramon de Rosanes, fill del cavaller Berenguer de Rosanes, la va donar al seu cosí Galceran el 1319, cf. AMA, pergamins núms. 2721 (1277.12.23), 381 (1278.11.22) i 1097 (1319...); FERNÁNDEZ TRABAL, *Història...*, p. 282-283; CR, vol. 20, p. 60-61.

FIGURA 9
Pintura del castell de Dosrius al segle XIX, propietat
de F. Fàbregas i Rigola.

Font: ALSINA-JUBANY, *Una ullada...*, p. 20.

quintana, una plana i una coma, tots amb el topònim que els identificava i les afrontacions corresponents (núm. 92). La senyoria de Dosrius era gestionada a la vegada pel prior de Casserres i pel senyor del castell, cadascun dels quals tenia el seu batlle a la localitat i signava les diferents transaccions entre els seus homes propis per deixar constància del seu domini directe:

van signar l'heretament del mas Pujol el 1247 i del mas Lliura el 1294, l'establiment del mas Carbonell el 1274 i del mas Pujol el 1297, la venda d'un camp prop la capella de Santa Eulàlia el 1298 i l'asserviment de Berenguer de Castell abans que el 1275 renunciés a totes les demandes que podia fer a Guillem i Ferrer de Lledó i Pere de Gel perquè l'havien ferit en una baralla al cementiri de Canyamars (núm. 108, 143, 144, 145, 176, 181 i 187).

Delmes i feus

Quan Galceran de Cartellà es va casar amb Elisenda de Palau, el 1278, aquesta va aportar un dot de nou-cents morabatins que va garantir amb el domini sobre masos i delmes a la vall d'Arbúcies, a les parròquies d'Arbúcies, Santa Maria de Lliors i Sant Pere Desplà (núm. 156). Aquests dominis, al final, van acabar a mans d'ella i del seu marit. D'una banda, ho sabem perquè el 1298 Elisenda, dita de Dosrius, i el seu fill Bernat van rebre l'homenatge d'Arnau de Planes, d'Arbúcies (núm. 186). De l'altra, tenim que la meitat del delme major de les tres parròquies que constituïen la vall d'Arbúcies, cent anys després, valorada en vint lliures anuals, l'obtenia "en Dosrius, miles".²⁷ Això era així almenys des del 1317, en què Galceran de Cartellà, fill del cavaller Bernat de Cartellà —anomenat Bernat de Dosrius a la fi del segle XIII— i senyor del castell de Dosrius, havia obtingut aquesta meitat del delme per la donació efectuada per Guillem Pere de Palau, probable parent de la seva àvia Elisenda de Palau.²⁸

Al castell de Dosrius, els Cartellà també posseïen delmes. El 1214 Saura disposava del del terme del castell de Dosrius, que coincidia amb les parròquies de Sant Iscle de Dosrius i Sant Esteve de Canyamars, sufragània de la primera, i també el de la parròquia de Sant Esteve de Coll, al Vallès; aquests delmes, el 1225, van servir per a garantir el retorn del preu d'un empenyorament (núm. 70 i 78).²⁹

27. *LVBG*, núm. 236 (1362-1371).

28. MARQUÈS, *Pergamins...* [PM], núm. 743; MARQUÈS-PUIG-SERRAT, "Regest..." [PPC], núm. 142 (1317.09.09). Aquí es considera que Galceran de Cartellà és el marit d'Elisenda de Palau i no pas el seu nét.

29. Podria ser que, per l'estreta vinculació dels senyors de Dosrius amb les terres del Vallès i d'Osona, les parròquies de Dosrius i Canyamars haguessin estat adscrites al Deganat del Vallès i no a l'Oficialat com la resta de parròquies del Baix Maresme; cf. *CR*, vol. 20, p. 451 i 490; BENITO, *Les parròquies...*, p. 57.

Mentrestant, els senyors de la torre de Maçanet també haurien disposat de delmes, tot i que a vegades sigui difícil de seguir-ne la pista. Per exemple, el 1141 Berenguer de Maçanet va donar “per feu” a Berenguer, fill de Guillem Tedmar, l’església de Sant Martí d’Arenys amb els delmes, les primícies i les oblacions corresponents, a canvi del jurament de fidelitat i de la promesa d’hosts, cavalcades, plets, corts i serveis (núm. 9). Probablement, aquest feu consistent en drets sobre la parròquia d’Arenys sigui a l’origen de la situació de mitjan segle XIV, en què, de les nou parts en què es dividia el delme major, quatre eren per dos cavallers de Pineda, Ramon de Menola i Guillem de Camós.³⁰ De manera semblant, l’any 1201 Ermessenda de Cartellà, juntament amb el seu fill i la nora, van concedir a Guerau de Montsant una honor a Hortsavinyà, que “non est taschalis, nisi tantummodo decimalis et primicialis” i que havien comprat a un cavaller, Arnau d’Hostalric (núm. 55); aquest delme no hauria retornat mai als Cartellà, perquè a mitjan segle XIV era en mans de l’esmentat Guillem de Camós.³¹ Altres delmes que en algun moment van ser dels Cartellà són els de Palau, que Bernat de Cartellà tenia en feu per l’església de Sant Feliu de Girona —podrien ser, per tant, a Palau-sacosta—, i els de Calonge, que tenia en feu per Guillem Umbert (núm. 71),³² d’aquest darrer sabem, per un esment del 1316, que havia estat venut l’any 1294 per Elisenda, la vídua de Galceran de Cartellà, al cavaller Ramon de Cortada i que el tenia en feu per Bernat de Cabrera (núm. 175).³³

Al cor dels dominis dels Cartellà de Maçanet, també hi trobem delmes (cf. figura 10). Potser el cas més clar és el de la parròquia de Martorell de la Selva: d’una banda, sabem que Bernat Ramon —de Maçanet— va donar l’any 1137 uns feus a Ponç Guillem, però no l’*“ecclesiam Martorelli cum decimo”* (núm. 8), que potser es reservava per a ell o potser ja tenia infeudada a algú altre; de l’altra, sabem que, als segles de l’època moderna, el delme de

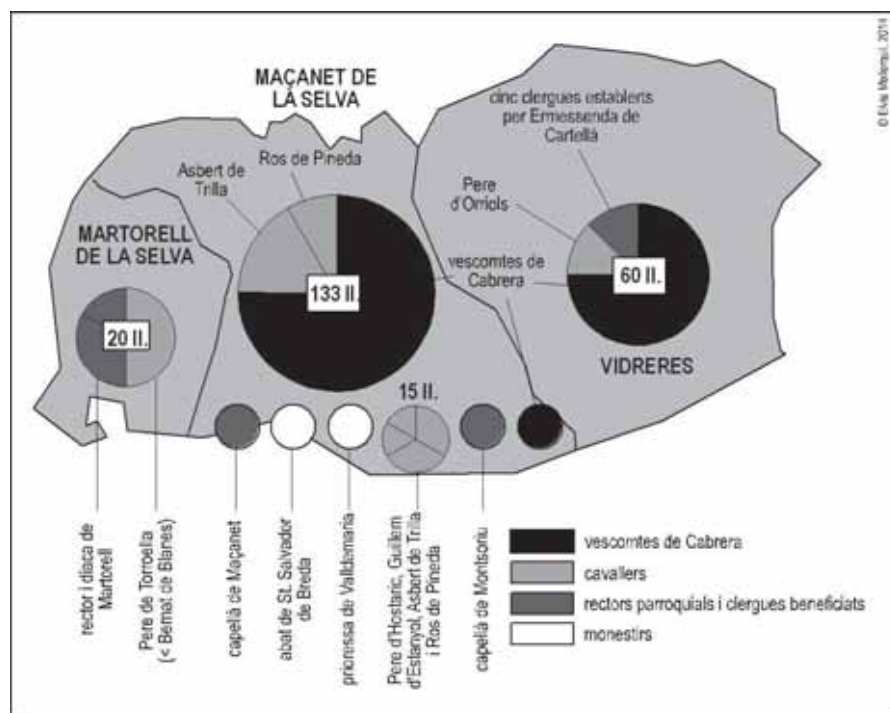
30. *LVBG*, núm. 228 (1362-1371).

31. *LVBG*, núm. 227 (1362-1371).

32. Justament aquests dos delmes són els que hauria donat Galceran de Cartellà al seu germà Bernat, l’any 1243, si féssim cas de la notícia recollida en els manuscrits del Nobiliari dels Cartellà (núm. 102).

33. D’aquesta manera, pel fet de tenir-la en feu pels Cabrera, podem identificar la part del delme de Calonge de Galceran de Cartellà amb la que tenia Arnau de Canet, també cavaller; cf. *LVBG*, núm. 90 (1362-1371).

FIGURA 10
Els delmes de Maçanet de la Selva, Vidreres i Martorell de la Selva, 1362-1371.

Martorell era un dels fonaments de la renda dels Cartellà.³⁴ No consta, però, que entremig els Cartellà en rebessin res: els anys 1362-1371 la meitat del delme —juntament amb la primícia— era per al rector i per al diaca de la parròquia i l'altra meitat per a en Pere de Torroella, de Tordera, que vivia a Sicília.³⁵ Documents anteriors confirmen aquesta divisió: el 1220 el rector de Sant Pere de Martorell va donar a Pere Vives un alou de l'església de Sant Pere, a canvi que li paguessin la tasca, el delme i la primícia (núm. 77); el 1316 Pere de Torroella, canonge de Barcelona, havia comprat mig delme al cavaller Bernat de Blanes.³⁶

34. CANALES, "Sobre producció...", p. 162.

35. *LVBG*, núm. 214 (1362-1371).

36. *PM*, núm. 698; *PPC*, núm. 91.

Mentrestant, a Vidreres, els Cartellà també degueren posar la mà a una part del delme, almenys de manera temporal: el 1201 van obtenir una cavalleria de terra dels vescomtes de Cabrera, senyors del castell de Sant Iscle, i, per pagar-la, els vescomtes van cedir-li en penyora la quarta part dels delmes de la parròquia de Vidreres, reservant-se la possibilitat de redimir la cessió abans de cinc anys (núm. 58). Més d'un segle i mig més tard, al *Llibre Verd dels Feus* encara figura el senyor de Sant Iscle, és a dir, els mateixos vescomtes de Cabrera, obtenint tres quartes parts del delme de Vidreres.³⁷

Finalment, a l'extensa parròquia de Maçanet de la Selva hi havia una major complexitat a l'hora de recaptar el delme. Per intentar aclarir-ho, es pot partir de la descripció feta els anys 1362-1371 de com es repartia el delme i, per a cada porció, estudiar-ne la història prèvia si se'n conserven dades.³⁸ Hi havia, primer de tot, uns quants delmes menors. En primer lloc, el capellà de Sant Llorenç de Maçanet rebia el delme dels masos, terres i possessions sota domini directe de la capellania, com ja succeïa el 1207 quan el canonge Guillem de Cartellà va establir a Cosida de Roure una coromina de l'església de Maçanet a canvi del quart, el delme i la primícia (núm. 67); el 1237 quan el vescomte de Cabrera va recompensar el domer de Maçanet de la Selva amb el delme dels closos de Roig Miquel a canvi de la tasca d'unes terres de Vidreres (núm. 91); i el 1246 Ramon d'Avinyó, canonge de la seu i capellà de Maçanet, va establir una coromina prop l'església a canvi del quart dels esplets i del delme (núm. 105). Una segona porció del delme, corresponent a una altra coromina propera a l'església de Sant Llorenç i pertanyent al domini de Sant Salvador de Breda, l'obtenia l'abat d'aquest monestir. En tercer lloc, quatre cavallers —Pere d'Hostalric, Guillem d'Estanyol, Asbert de Trilla i Ros de Pineda— es repartien les quinze lliures anuals que proporcionava el delme del "vicinatu vocato de Rovirola", format per deu masos situats a l'altre costat de l'estany, anant cap a Sils. La quarta porció menor del delme era per a la capella de Sant Pere de Montsoriu, que rebia delmes dels esplets de tres coromines a diferents indrets de Maçanet. La cinquena era per al vescomte de Cabrera, el qual, com a senyor de Torcafelló, es quedava amb el delme dels esplets de tot l'estany de Sils. L'última porció menor

37. *LVBG*, núm. 216 (1362-1371).

38. *LVBG*, núm. 215 (1362-1371).

del delme és la que obtenia la prioressa del monestir de Valldemaria: una quarta part del delme de totes les terres i possessions sota domini directe del monestir al terme de Maçanet, el mateix que havia concedit el cavaller Bernat de Palau, l'any 1167, a la prioressa Berenguera de Valldemaria, davant la presència d'Arnau de Cartellà, entre d'altres (núm. 24).

Pel que fa al delme major de Maçanet, es dividia en quatre parts: tres eren per al vescomte de Cabrera i valien unes cent lliures anuals; la darrera, d'un tres-trenta-tres lliures, se la quedaven els cavallers Asbert de Trilla i Ros de Pineda. La part del vescomte de Cabrera era la que el 1278, en el seu testament, Guerau de Cabrera va cedir a la seva filla Marquesa, casada amb el comte d'Empúries, però abans els marmessors l'havien d'utilitzar per pagar els deutes i les injúries del vescomte (núm. 153). De la dels dos cavallers, no en tenim més dades directes, però podrien estar relacionades amb un particular acord del 1296 entre Guillem Galceran de Cartellà i Bernat de Cartellà (núm. 179). Fins aleshores, tenien infeudats a mitges diversos feus, però van decidir repartir-se'ls de manera que, mentre el primer es quedava amb els de Guillem de Blanes, Guillem d'Estanyol, Ros de Pineda i Bernat de Blanes, a les parròquies d'Arbúcies, Massanes, Tordera i Vallmanya, el segon obtenia els de Guillem de Bedós, Bernat de Vilalba i Simó de Castellet als termes de Fogars, Tordera, Vallmanya i Maçanet de la Selva.

Tots aquests personatges eren cavallers, els feus es trobaven tots en terres del vescomtat de Cabrera i almenys dos consistien en delmes: Guillem de Blanes tenia la meitat del delme “de Arbuciis et de aliis locis decimalis eiusdem” i Guillem d'Estanyol obtenia una part del delme de Massanes. Molt probablement, però, els altres feus també consistien en porcions de delmes de les altres parròquies. Mirant qui n'obtenia delmes els anys 1362-1371, trobem sempre, a excepció de Fogars i d'Arbúcies —on la meitat del delme era per als Cartellà senyors de Dosrius—, els mateixos dos cavallers que rebien el delme de Maçanet: Asbert de Trilla rebia mig delme de Massanes; Ros de Pineda una sisena part del delme de Vallmanya i un vuitè del de Tordera.³⁹

Aquestes notícies del 1296 i dels anys 1362-1371, cal relacionar-les amb el testament d'Ermessenda de Cartellà del 1213, que va repartir el “castrum de Blandis” amb totes les “dominacionibus

39. *LVBG*, núm. 214, 221, 222, 223 i 232 (1362-1371).

omnibus et serviciis que habeo et accipio in cunctis militibus meis” entre el seus fills Galceran i Bernat de Cartellà, a raó de dos terços el primer i d’un terç el segon (núm. 68). Així descobrim com els Cartellà actuaven com a castlans dels vescomtes de Cabrera al castell de Blanes i que tenien poder per repartir feus entre diversos cavallers, com van fer el 1218 amb Ros de Pineda (núm. 75). I ho van continuar fent durant tot el segle XIII d’una manera acordada entre els membres de les dues branques de la nissaga fins al repartiment de drets entre Guillem Galceran i Bernat el 1296 (núm. 180). De totes maneres, en un nivell superior de la senyoria hi havia els vescomtes de Cabrera, per qui els dos Cartellà ho tenien infeudat.

EL LLOC DELS CARTELLÀ DE MAÇANET EN LA SOCIETAT DEL SEGLE XIII

El repàs a la relació dels Cartellà amb els delmes parroquials és un element que, juntament amb d’altres, ens permet entendre quin lloc ocupaven dins l’escala social del segle XIII. El delme era, tant al bisbat de Girona com a Barcelona, la renda bàsica dels cavallers, el contingut essencial dels feus que els permetien viure i dedicar-se a l’exercici de les armes i al servei als seus senyors superiors. Així es confirma en el recompte fiscal que el rei Alfons III va encarregar l’any 1328 al batlle general de Catalunya, que recull que els castlans reials de les terres de Barcelona es quedaven amb els delmes, i també l’enquesta que el bisbe gironí Berenguer de Cruïlles va encarregar el 1362 a Guillem Bernat de Perles, en què els cavallers eren qui més porcions de delmes obtenien arreu del bisbat.⁴⁰ En aquest sentit, els Cartellà, més que disposar de delmes directament, semblen tenir alguns delmes infeudats a diversos cavallers.

Un segon indicatiu és el qualificatiu que reben els Cartellà. De tots els documents analitzats, només en cinc trobem membres del llinatge qualificats com a “milites”: Bernat de Maçanet el 1146, Bernat de Cartellà entre el 1277 i el 1294 i el seu germà Galceran entre el 1281 i el 1285 (núm. 12, 149, 168, 171 i 174). En cap cas hom s’hi adreça amb el tractament de “venerabiles”, característic dels cavallers en aquest període, ni tampoc amb el de “nobiles”, propi dels comtes d’Empúries, dels vescomtes de Cabrera i d’una senyora prou rellevant com Elisenda de Vilademany (núm. 79). A

40. SABATÉ, “Les castlanies...”, p. 177-179 i 191-194; *LVBG*, p. 129-136.

banda del títol i del tractament, és evident que els Cartellà participaven en actes militars: les lletres rebudes tant per Bernat com per Galceran de Cartellà abans de la invasió de l'exèrcit francès el 1285 així ho certifiquen (núm. 163, 164, 165 i 168). A més, el 1293 els comtes d'Empúries i vescomtes de Cabrera confereixen a Bernat de Cartellà un feu consistent en totes les hosts i cavalcades que els vescomtes feien als masos i bordes de Bernat de Cartellà, a la parròquia de Maçanet (núm. 173).

Un tercer camí per establir el lloc dels Cartellà en la societat és comparar els preus pagats per les famílies amb qui emparentaven per als dots de les mullers dels Cartellà. En principi, el dot de Saura de Dosrius no està quantificat en moneda: ella va aportar els castells de Dosrius i Muntanyola, la casa forta d'Horta, l'honor de Molar al Montseny i els feus que tenia a Argentona, Cabrera i Mataró; ara bé, en cas que ella morís sense descendència, el seu marit, Bernat de Cartellà, hauria de retornar a la família dels Dosrius "septingentos morabatinos bonos in auro curribiles sine enganno et recti pensi" (núm. 70), xifra que correspon al valor del patrimoni aportat per Saura. Al seu torn, el marit Bernat de Cartellà li dóna com a esponsalici tots els drets que té a la parròquia de Tordera i els delmes de Palau i Calonge, amb la condició que si ell morís sense fills Saura hauria de retornar als Cartellà mil morabatins d'or (núm. 71). Tenim més indicacions quantitatives del valor dels dots rebuts pels fills de Bernat de Cartellà i Saura: el primer, Bernat de Cartellà va rebre 750 morabatins de Sibil·la, filla de Sant Vicenç, l'any 1258, quantitat que ell li va retornar, com a donació per núpcies, no en efectiu, sinó garantida amb els béns heretats de la seva mare (núm. 125 i 179); el segon germà, Galceran de Cartellà, va rebre el 1278 com a dot de la seva muller, Elisenda, filla de Pere de Palau, 900 morabatins d'or, els quals ell va garantir, juntament amb 450 morabatins d'augment, sobre el castell de Dosrius i els dominis dependents (núm. 154 i 156). Finalment, disposem d'una notícia del valor del dot que Alamanda, filla de Bernat de Cartellà i Sibil·la de Sant Vicenç, va aportar al seu matrimoni amb Ramon de Castellet i de Marata, el 1287: 800 morabatins d'or (núm. 170).

Tots els dots, esponsalícis o donacions per núpcies pagats o cobrats pels Cartellà al segle XIII s'expressen en morabatins d'or, una moneda de compte tal com es comprova el 1284: Guillem de Sant Vicenç, germà de Sibil·la, va reconèixer al seu cunyat, Bernat de Cartellà, deure-li 2.000 sous barcelonesos del dot d'ella

(núm. 161). En cap dels documents estudiats trobem l'equivalència dels morabatins en sous, per la qual cosa prenem la més usual al segle XIII: un morabatí valia nou sous.⁴¹ D'aquesta manera, podem comparar el valor dels dots dels Cartellà amb els de diferents llinatges nobiliaris de les terres selvatanes (cf. taula 2). El resultat sembla prou clar: els Cartellà pertanyien a l'estrat superior dels cavallers, gairebé al mateix nivell que els dels principals nobles i senyors de castells de la comarca. D'altra banda, això coincideix amb els altres indicis ja anomenats al llarg de l'estudi: infeudaven delmes i senyories a d'altres cavallers, vivien en una casa forta aïllada enmig del camp i no mantenien vincles directes amb la parròquia perquè ja disposaven d'una capella privada.

TAULA 2

El valor dels dots dels llinatges senyorials de les terres selvatanes, 1214-1312.

<i>Data</i>	<i>Contraents</i>	<i>Concepte</i>	<i>Valor</i>	
SENYORS				
Llinatge dels Vilademany				
1284	Pere Simó de Vilar i Agnès de Grions (filla d'Arnau de Vilademany)	Dot		550 ll.
LLINATGE DELS CARTELLÀ DE MAÇANET				
1214	Bernat de Cartellà i Saura de Dosrius	Dot	700 m.	315 ll.
		Esponsalici	1.000 m.	450 ll.
1258	Bernat de Cartellà i Sibil·la de Sant Vicenç	Dot i donació per núpcies	750 m.	337,5 ll.
1278	Galceran de Cartellà i Elisenda de Palau	Dot	900 m.	405 ll.
		Donació per núpcies i augment	1.350 m.	607,5 ll.
1287	Ramon de Castellet i Alamanda de Cartellà	Dot	800 m.	360 ll.
CAVALLERS				
Llinatge dels Farners				
1232	Guillem de Farners i Guillem de Castellvell	Donació per núpcies	1.000 m.	450 ll.
1280	Simó de Castellet i Alamanda de Farners	Dot		150 ll.
1280	Guillem de Farners i esclarmonda de Castell	Dot		275 ll.
1312	Ponç de Castellet i Sibil·la de Farners	Dot		175 ll.
Llinatge dels Castanyet				
1278	Guillem de Mansolí i Sança (o Saura) de Castanyet	Dot		53,5 ll.

Abreviatures: ll.: lliures – m.: morabatins. Font: MALLORQUÍ, *Parròquia...*, p. 372.

41. VILAR, *Història...*, vol. 3, p. 309; MORELLÓ, *Fiscalitat...*, p. 141. A les terres de Girona, a mitjan segle XII el morabatí equivalia a set sous barcelonesos o gironins; cf. BALAGUER, *Història...*, p. 156. Aquesta darrera equivalència no l'hem tingut en compte.

Com ho van fer els Cartellà per aconseguir aquest lloc preminent en la societat de les terres selvatanes al segle XIII? Sens dubte, hi va contribuir notablement el matrimoni de Bernat de Cartellà, fill segon d'un llinatge important dins les terres gironines, amb Saura de Dosrius, filla d'una nissaga de senyors d'un castell. Potser a resultes de la desfeta de les tropes catalanes a la batalla de Muret, l'any anterior, els Dosrius devien haver quedat en dificultats: el 1214 el pare de Saura, Bernat, era mort i un germà seu, també Bernat, devia ser molt petit. Potser per això es va decidir casar Saura molt jove. La situació dels Cartellà es va consolidar amb dos matrimonis més, els dels fills Bernat i Galceran amb les seves mullers, procedents també d'un estat social alt: una era filla del senyor del castell de Sant Vicenç de Burriac, l'altra de Palau, a tocar Girona.

A més, els Cartellà van heretar la preeminència local assolida pels Maçanet al segle XII i que es manifesta en la seva assistència als principals actes de fundació i en les seves donacions als monestirs del sud del bisbat de Girona: al de Santa Maria de Roca-rossa, al de Sant Pere Cercada, al de Santa Maria del Coll i, sobretot, al monestir femení de Santa Maria de Valldemaria, situat al mateix terme de Maçanet. Justament, la participació dels Maçanet en la fundació d'aquest cenobi cistercenc femení a mitjan segle XII els degué permetre aliar-se, per mitjà del matrimoni, amb una família nobiliària més important, la dels Cartellà.⁴² A més, la castlania del castell de Torcafelló, en mans de Pere de Maçanet l'any 1146 (núms. 12 i 13), podria haver estat un factor diferencial entre els Maçanet i la resta de cavallers que residien o tenien dominis a la parròquia de Maçanet: els Sant Llorenç, els Marata, els Bedós, els Palau, etc.⁴³ En tot cas, és en aquest moment que cal situar l'origen d'una nissaga, la dels Cartellà de Maçanet de la Selva, que va continuar arrelada de manera duradora al seu territori originari, a cavall de les parròquies de Maçanet i Vidreres, en un lloc de pas clau entre el litoral del Maresme i la plana de la Selva.⁴⁴ El seu lloc social, almenys al segle XIII, era el del graó immediatament inferior al dels grans nobles de la diòcesi de Girona. Vista la seva relativa independència, potser el títol que millor escau a la família és el de "casa aloera" tot i que no apareix en cap dels documents

42. *SMV*, p. 101.

43. *CSMRR*, p. 19-20.

44. CRUZADO, "La força...", p. 6; *SMV*, p. 112.

estudiats. Segons Josep M. Pons Guri,⁴⁵ els senyors “aloers” tenien la plenitud del domini territorial sobre terres patrimonials i sobre els homes propis dintre de la demarcació i jurisdicció d’un castell termenat, eren cavallers que residien en una casa forta construïda amb la llicència del senyor i sense jurisdicció pròpia i, a banda d’altres obligacions, havien de defensar el terme del castell amb els seus homes. Aquesta descripció coincideix plenament amb el cas dels Cartellà de Maçanet de la Selva.

45. PONS GURI, “Les cases...”, p. 101-103.

BIBLIOGRAFIA

- ALBERCH, X. – BURCH, J., *Els masos fortificats del pla de Salt*, Salt: Ajuntament, 1991.
- ALBERCH, X. – BURCH, J. – SAGRERA, J., “Els masos del pla de Girona”, dins *El mas medieval a Catalunya. Actes del col·loqui de tardor (Banyoles, 12 i 13 de desembre de 1998)*. *Quaderns del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles* [Banyoles], núm. 19, p. 113-125.
- ALBERTÍ, J., *Santa Maria de Valldemaria, 1146-1580. El monestir desconegut*, Maçanet de la Selva: Taller d'Història de Maçanet de la Selva, Gregal, 2014. [SMV].
- ALCOVER, A. M. – MOLL, F. de B., *Diccionari català-valencià-balear*, Palma de Mallorca: Moll, 1926-1962, 10 vol.
- ALMUZARA, R., “Els plànols del marquesat de Moja”, *Fonts. Butlletí del Centre d'Estudis Argentonins Jaume Clavell* [Argentona], núm. 9, 2002, p. 18-24.
- ALÒS, J. M. d', “La casa de Cartellá. Árbol genealógico e historia de esta ilustre familia”, *Revista de Historia y Genealogía Española* [Madrid], vol. 7, 1918, p. 383-417, 487-497 i 534-547, i vol. 8, 1919, p. 1-6. (També publicat com a llibre: ALÒS, J. M. d', *La casa de Cartellá. Su historia y genealogía*, Madrid: Est. Tip. Sucesores de Rivadeneyra, 1919.)
- ALSINA, N. – JUBANY, M. À., *Una ullada al passat. Història gràfica de Dosrius, Banyamars i el Far (1900-1975)*, Dosrius: Ajuntament, 1995.
- ARAGÓ, A. M., “Els castells de Blanes i Palafolls i el vescomtat de Cabrera, el segle XIV”, *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* [Girona], vol. 22, 1974, p. 177-190.

- BAIGES, I. – FELIU, G. – SALRACH, J. M., dirs., *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*, Barcelona: Fundació Noguera, 2010, 4 vol. [PACB]
- BALAGUER, A. M., *Història de la moneda dels comtats catalans*, Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Numismàtics – Institut d'Estudis Catalans, 1999.
- BALARI, J., *Orígenes històrics de Catalunya*, Barcelona: Establiment Tipogràfic de Hijos de Jaime Jepús, 1899.
- BASTARDAS, J., *Usatges de Barcelona*, Barcelona: Fundació Noguera, 1991.
- BENITO, P., *Les parròquies del Maresme a la baixa edat mitjana. Una aproximació des de les visites pastorals*, Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana, 1992.
- BISSON, Th. N., "The crisis of the Catalanian franchises (1150-1200)", dins J. PORTELLA, ed., *La formació i expansió del feudalisme català. Actes del Col·loqui organitzat pel Col·legi Universitari de Girona (Girona, 8-11 gener 1985). Homenatge a Santiago Sobrequés i Vidal. Estudi General [Girona]*, núms. 5-6, 1985-1986, p. 153-172. (També dins Th. N. BISSON, *L'impuls de Catalunya. L'època dels primers comtes-reis (1140-1225)*, Vic: Eumo, 1997, p. 75-100.)
- BOFARULL, P. de, ed., *Colección de documentos inéditos del Archivo de la Corona de Aragón*, Barcelona: Establiment Tipogràfic de José Eusebio Monfort, 1847-1910, 40 vol. [CODOIN]
- BOLÒS, J., *Els orígens medievals del paisatge català. L'arqueologia del paisatge com a font per a conèixer la història de Catalunya*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.
- BONNASSIE, P., *Catalunya, mil anys enrera. Creixement econòmic i adveniment del feudalisme a Catalunya, de mitjan segle x al final del segle xi*, Barcelona: Edicions 62, 1979-1981, 2 vol. (ed. orig.: *La Catalogne du milieu du xe siècle à la fin du xie siècle: croissance économique et mutations d'une société*, Tolosa de Llenguadoc: Association des Publications de l'Université de Toulouse-le Mirail, 1975-1976, 2 vol.).
- CAMPS, J. de – CATALÀ, F., *Les cases pairals catalanes*, Barcelona: Destino, 1973 (4a edició).
- CANAL, J., "Segle XIII: La Vall d'Hostoles, terra feudal. Guillem Galceran de Cartellà, senyor de remences i cabdill d'almogàvers", *Quadern de Treball [Girona]*, núm. 7, 1992, p. 66-90.

- CANAL, J. – FOCHS, C., *La vall d'Hostoles en temps dels remences*, Sant Feliu de Pallerols: Esbart de la Vall d'Hostoles, 1999.
- CANAL, J. – HOMS, M. M., “Guillem Galceran de Cartellà (1230-1305). El comte ‘desperta ferro’”, *L'Avenç* [Barcelona], núm. 230, 1998, p. 78-82.
- CANALES, E., “Sobre producció a la comarca de la Selva: les torres de Cartellà, 1616-1859”, *Estudis d'Història Agrària* [Barcelona], núm. 1, 1978, p. 154-178.
- CASTELLS, N. – COLOMER, M. A., *Els pergamins de l'arxiu del Marquès de Camps*, Salt: Ajuntament, 1999.
- CATALÀ, P., dir., *Els castells catalans*, Barcelona: Rafael Dalmau, 1990-1997, 6 vol. (2a edició). [CC]
- CAULA, F., *Les parròquies i comuns de Santa Eulàlia de Begudà i Sant Joan les Fonts (Notes històriques)*, Sant Joan les Fonts: 1930. (Segona edició: Girona: Diputació Provincial de Girona, 1981.)
- CINGOLANI, S. M., *Diplomatari de Pere el Gran. Volum 1. Cartes i pergamins (1258-1285)*, Barcelona: Fundació Noguera, 2011. [DPG]
- CODINA, D., “L'Estada Juvinyà (Sant Joan les Fonts, Garrotxa)”, dins *Setenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques Gironines*, La Bisbal d'Empordà, 2004, vol. 2, p. 467-471.
- CONSTANS, L. G., *Diplomatari de Banyoles*, Banyoles: Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, 1985-1993, 6 vol.
- COSTA, M. M., “Comentario a siete lápidas del museo arqueológico provincial”, *Revista de Gerona* [Girona], núm. 7, 1959, p. 83-86.
- CRUZADO, A., “La força de Cartellà tremola (I i II)”, *Torrenteres* [Maçanet de la Selva], núm. 4, 2006, p. 6-9, i núm. 5, 2006, p. 18-21.
- DALMAU, J., *Notes per a un estudi sobre els noms de lloc a Girona*, Cassà de la Selva: Colla Excursionista Cassanenca, 1969.
- DONAT, L., *Societat i economia a Salt a la baixa edat mitjana*, Salt: Ajuntament, 1999.
- DURAN, E., dir., *Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)*. Vol. I. *Barcelona: Arxiu Històric i Biblioteca de Catalunya*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998.
- *Repertori de manuscrits catalans (1620-1714)*. Vol. I. *Barcelona: Biblioteca de Catalunya*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2006.

- FARÍAS, V., "Las fortificaciones medievales del Vallès (siglos IX-XIII). Un inventario a partir de las fuentes escritas", *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia* [Barcelona], núm. 23-24, 2003-2004, p. 23-49.
- FERNÁNDEZ TRABAL, J., dir., *Història dels Llupià (1088-1771) i dels seus llinatges incorporats: Icard, Roger i Vallseca*, Perpinyà: Edicions el Trabucaire, 2006.
- FOLCH, C. – LLINÀS, J. – MONTALBÁN, C. – RAMÍREZ, A – SUREDA, M., "Torcafelló. La descoberta arqueològica d'un castell del vescomtat de Cabrera", dins *Estudis en honor de Josep M. Pons Guri/2. Quaderns de la Selva* [Santa Coloma de Farners], núm. 13, 2001, p. 33-56.
- "Torcafelló (Maçanet de la Selva): estructura i evolució d'un castell dels segles XI al XIII", dins *Actes del Congrés Els castells medievals a la Mediterrània nord-occidental (Arbúcies, 5-7 març 2003)*, Arbúcies: Museu Etnològic del Montseny, 2003, p. 465-472.
- FONTANALS, R. – LOSANTOS, M., *Biblioteca de Catalunya. 100 anys. 1907-2007*, Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2007.
- FORMIGA, J., "Els senyors eclesiàstics de Vidreres", *Quaderns de la Selva* [Santa Coloma de Farners], núm. 14, 2002, p. 133-148.
- "La Roqueta o torre de l'Esparra, una construcció medieval al llarg dels segles", *Quaderns de la Selva* [Santa Coloma de Farners], núm. 11, 1999, p. 125-160.
- *Història de Vidreres*, Vidreres: Ajuntament, 2011.
- FORMIGA, J. – LOAISA, E. – MOLLA, J., "Els cavallers de Bedós i les seves possessions a Caldes de Malavella, Calonge, Sils i Vidreres (s. XII-XIV)", *Quaderns de la Selva* [Santa Coloma de Farners], núm. 24, 2012, p. 67-96.
- FOURNIOUX, B., «Les chevaliers périgordins et leur assise territoriale aux XIIIe-XIVe siècles», *Archéologie Médiévale* [Caen], núm. 18, 1988, p. 255-272.
- GIFRE, P. – SOLER, S., *Els Farners: vassalls de senyors i senyors de pagesos. Catàleg documental de l'Arxiu Farners*, Santa Coloma de Farners: Consell Comarcal de la Selva – Centre d'Estudis Selvatans, 1996.
- GIRBAL, E. C., *El castillo de Brunyola. Memoria histórica*, Girona: Impremta de Paciano Torres, 1885. (També publicat per Asociación Literaria de Gerona, Certamen, 1884.)

- GRAUPERA, J., “L’organització de l’espai i models de poblament del Baix Maresme durant l’edat mitjana”, dins *L’organització de l’espai i models de poblament. II Jornades d’Història i Arqueologia Medieval del Maresme*, Mataró: Grup d’Història del Casal, 2003, p. 23-40.
- *L’art gòtic al Baix Maresme (segles XIII al XVI). Art i promoció artística en una zona perifèrica del comtat de Barcelona*, tesi doctoral inèdita, Barcelona: Universitat de Barcelona, 2012. (Consultable a: <http://hdl.handle.net/10803/80834>)
- KOSTO, A. J., *Making agreements in medieval Catalonia. Power, order and the written Word, 1000-1200*, Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
- LLACH, E. - PUIG, N., “L’arxiu del Vescomtat de Cabrera i Bas, comtat d’Osona i de Mòdica”, *Quaderns de la Selva* [Santa Coloma de Farners], núm. 17, 2005, p. 189-206. (També publicat com a separata: *L’arxiu del Vescomtat de Cabrera i Bas, comtat d’Osona i de Mòdica*, Hostalric: Ajuntament, 2005.)
- LLINÀS, J. – MERINO, J., *El patrimoni de la Selva. Inventari històric, artístic i arqueològic dels municipis de la Selva*, Santa Coloma de Farners: Consell Comarcal de la Selva, 1998, 4 vol.
- LLORENS, J. M. – MANZANO, S., “El castell de Sant Joan de Blanes”, *Quaderns de la Selva* [Santa Coloma de Farners], núm. 7, 1994, p. 61-78.
- LLOP, I., *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Casserres*, Barcelona: Fundació Noguera, 2009, 2 vol. [CDSPC]
- MALLORQUÍ, E., “La cellera de Vidreres”, *El Reclar* [Vidreres], núm. 49, 2010, p. 4-11.
- *El Llibre Verd del bisbe de Girona (1362-1371). El delme i l’estructura feudal de la diòcesi de Girona al segle XIV*, Girona: Diputació de Girona, 2011. [LVBG]
- *Parròquia i societat rural al bisbat de Girona, segles XIII-XIV*, Barcelona: Fundació Noguera, 2011.
- “Tres celleres selvatanes en ple desenvolupament: Santa Coloma de Farners, Cassà de la Selva i Vidreres a la primera meitat del segle XIV”, dins N. PUIG – M. VIADER, eds., *Ciutats, viles, sagreres. Els nuclis urbans a la baixa edat mitjana (s. XIII-XV). Actes del II Seminari d’Estudis Medievals d’Hostalric (Hostalric, 18-19 de novembre de 2010)*, Hostalric: Ajuntament, 2011, p. 81-95.

- MALLORQUÍ, E., *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Galligants (911-1300)*, Barcelona: Fundació Noguera, 2013. [CDSFG]
- “Els Perafort, cavallers de Montfullà”, dins N. PUIG – M. VIADER, eds., *Família a la baixa edat mitjana (s. XIII-XV). Actes del III Seminari d’Estudis Medievals d’Hostalric (Hostalric, 15-16 de novembre de 2012)*, Hostalric: Ajuntament, 2013, p. 82-107.
- MARQUÈS, J., *Maçanet de la Selva*, Girona: Generalitat de Catalunya, 1983. [MS]
- “Localització definitiva del castell de Torcafelló», *Revista de Girona* [Girona], núm. 110, 1985, p. 48-51.
- MARQUÈS, J. M., *Pergamins de la Mitra, 891-1687. Arxiu de Girona*, Girona: Institut d’Estudis Gironins, 1984 [PM].
- *Col·lecció diplomàtica de Sant Daniel de Girona (924-1300)*, Barcelona: Fundació Noguera, 1997 [CDSFG]
- *Ermites i santuaris de la diòcesi de Girona*, Girona: Diputació de Girona, 2000.
- “Diplomatari de Sant Feliu de Girona”, treball inèdit, Girona: Arxiu Diocesà de Girona, 2004. [DSFG]
- MARQUÈS, J. M. – PUIG, J. de – SERRAT, A., *El Cartoral de Rúbriques Vermelles de Pere de Rocabertí, bisbe de Girona (1318-1324)*, Barcelona: Fundació Noguera, 2009. [CRV]
- “Regest del protocol del notari de la cúria diocesana de Girona Pere Capmany (anys 1313-1367)”, *Arxiu de Textos Catalans Antics* [Barcelona], vol. 28, 2009, p. 265-453. [PPC]
- MARTÍNEZ GIRALT, A., “Els senyors de la Marina de la Selva (ss. XIII-XIV)”, *Singladures. Revista d’història i patrimoni cultural de Vilassar de Mar i el Maresme* [Vilassar de Mar], núm. 26, 2009, p. 23-41.
- *El poder feudal, els seus agents i el territori. El vescomtat de Cabrera (1199-1423)*, Santa Coloma de Farners: Centre d’Estudis Selvatans, 2012.
- MIQUEL, F., ed., *Liber Feudorum Maior. Cartulario real que se conserva en el Archivo de la Corona de Aragón*, Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1945-1947, 2 vol. [LFM]
- MIRET, J., *Cafè i quilombo. Els diaris de viatge de Joaquim Miret i Sans (1900-1918)* (edició crítica i estudi a cura de Philip D. Rasico), Barcelona: Institut d’Estudis Catalans, 2001.
- MOLAS, E., “Los donativos de Joaquín Miret i Sans conservados en la Biblioteca Central de la Diputación de Barcelona”, *Biblio-*

- teconomía. Boletín de la Escuela de Bibliotecarias de Barcelona* [Barcelona], any 8, núm. 31 i 32, 1951, p. 142-158.
- MONER, J., “L’estructura tipològica del mas: els precedents medievals”, dins *El mas medieval a Catalunya. Actes del col·loqui de tardor (Banyoles, 12 i 13 de desembre de 1998). Quaderns del Centre d’Estudis Comarcals de Banyoles* [Banyoles], núm. 19, 1998, p. 127-140.
- “La masia: una arquitectura singular”, dins *La masia catalana. Evolució, arquitectura i restauració*, Figueres: Brau, 2005, p. 61-86.
- MONSALVATJE, F., *Noticias Históricas*, Olot: Impremta de Joan Bonet, 1902-1909, 18 vol. [NH]
- MOREL-FATIO, A., “Noticia sobre la colección de documentos relativos a la historia de Cataluña recogidos por G. Pujades conocidos con el nombre de Flosculi”, *Revista de Ciencias Históricas* [Barcelona], núm. 2, 1880, p. 51-57.
- MORELLÓ, J., *Fiscalitat i deute public en dues viles del Camp de Tarragona: Reus i Valls, segles XIV i XV*, Barcelona: Consell Superior d’Investigacions Científiques, 2001.
- MUTGÉ, J., “La ‘casa d’Espells’, propietat del monestir de Sant Pau del Camp, Barcelona”, dins M. T. FERRER – J. MUTGÉ – M. RIU, eds., *El mas català durant l’edat mitjana i la moderna (segles IX-XVIII)*, Barcelona: Consell Superior d’Investigacions Científiques, 2001, p. 259-296.
- NONÓ, B., *Mil anys d’història escrita*, Maçanet de la Selva: Taller d’Història de Maçanet de la Selva, 2001. [MAHE]
- OLIVA, M., “El ‘stadium Juvinyà’, monumento provincial”, *Revista de Gerona* [Girona], núm. 56, 1971, p. 12-23.
- PELLICER, J. M., *Estudios histórico-arqueológicos sobre Iluro, antigua ciudad de la España Tarraconense, región Layetana*, Mataró: Establiment Tipogràfic de Feliciano Horta, 1887.
- PLADEVALL, A., “La *domus* de Menola, a Pineda de Mar”, *Quaderns de la Selva* [Santa Coloma de Farners], núm. 13, 2001, p. 57-66.
- PLADEVALL, A., dir., *Catalunya romànica*, Barcelona: Gran Enciclopèdia Catalana, 1984-1998, 27 vol. [CR]
- PONS GURI, J. M., *Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa*, Barcelona: Fundació Noguera, 1984. [CSMRR]
- *Inventari dels pergamins de l’Arxiu Històric “Fidel Fita” d’Arenys de Mar*, Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1984. [IAHFF]

- PONS GURI, J. M., “Document del vescomte Seniofred de Girona. Un crebantament de comanda i l’esmena per mitjà d’una insolutumdatació”, dins J. M. PONS GURI, *Recull d’estudis d’història jurídica catalana*, Barcelona: Fundació Noguera, 1989, vol. 3, p. 17-30.
- “Les cases aloeres i les quadres. (El cas de la quadra de Campins)”, dins J. M. PONS GURI, *Recull d’estudis d’història jurídica catalana*, Barcelona: Fundació Noguera, 1989, vol. 3, p. 99-115.
- PRUENCA, E., *Diplomatari de Santa Maria d’Amer* (edició a cura de Josep M. Marquès), Barcelona: Fundació Noguera, 1995. [DSMA]
- PUIGVERT, J. M., “L’elaboració del discurs pairalista a la Catalunya contemporània: la contribució dels arquitectes i els estudiosos de la masia (1908-1936)”, *Estudis d’Història Agrària* [Barcelona], núm. 12, 1998, p. 77-108.
- PUJADES, J. – SUBIRANES, C., *Des del cim de la torre. La domus d’Olivet*, Granollers: Museu de Granollers, 2004.
- RAMÍREZ, A., «El castell de Torcafelló: estat de la qüestió», *Quaderns de la Selva* [Santa Coloma de Farners], núm. 10, 1998, p. 59-74.
- RECHE, A., *L’Speculo de 1764. Una aproximació documental al Montornès medieval*, Montornès del Vallès: Ajuntament, 2014.
- RIQUER, M. de, *Heràldica catalana des de l’any 1150 al 1152*, Barcelona: Quaderns Crema, 1983, 2 vol.
- *Quinze generacions d’una família catalana*, Barcelona: Quaderns Crema, 2000.
- ROIG i JALPÍ, J. G., *Resumen historial de las grandezas y antigüedades de la ciudad de Gerona y cosas memorables suyas eclesiasticas y seculares, assi de nuestros tiempos, como de los passados : vida, martyrio ... de San Narciso ... ; y Defensa de la entrada de Carlos el Grande en Cataluña en vna apologetica ...*, Barcelona: Impremta de Jacint Andreu, 1678. [RH]
- [Bernat Boades, pseudònim], *Libre de feyts d’armes de Catalunya*, Barcelona: Barcino, 1948, 5 vol.
- RUIZ DOMÈNEC, J. E., *Ricard Guillem o el somni de Barcelona*, Barcelona: Edicions 62, 2001.
- *Quan els vescomtes de Barcelona eren. Història, crònica i documents d’una família catalana dels segles X, XI i XII*, Barcelona: Fundació Noguera, 2006.

- SABATÉ, F., “Les castlanies i la comissió reial de 1328”, dins M. SÁNCHEZ, comp., *Estudios sobre renta, fiscalidad y finanzas en la Cataluña bajomedieval*, Barcelona: Consell Superior d'Investigacions Científiques, 1993, p. 177-241.
- SAGRERA, J. – SUREDA, M., “Un casal medieval amb torre: la ‘Pabordia de Girona’”, *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* [Girona], vol. 42, p. 243-260.
- SOBREQUÉS, S., “L'afer dels delmes de Girona durant la guerra civil catalana de 1462-1472”, dins *Homenaje a Jaime Vicens Vives*, Barcelona: Universitat de Barcelona – Facultat de Filosofia i Lletres, 1965, vol. 1, p. 625-649.
- “La nobleza catalana en el siglo XIV”, *Anuario de Estudios Medievales* [Barcelona], núm. 7, 1970-1971, p. 513-531.
- SOLER, S. – GIFRE, P., *Patrimoni i arxiu. Inventari del fons patrimonial Caramany de Corçà (segles XIII-XX)*, La Bisbal d'Empordà: Ajuntament, 1996.
- TALLER D'HISTÒRIA, *El nostre poble de pagès*, Maçanet de la Selva: Taller d'Història de Maçanet de la Selva, 1988.
- *Maçanet de la Selva*, Girona: Diputació de Girona – Caixa de Girona, 1994.
- TARRÉS, J., “La torre de Maifré”, *Quaderns de la Selva* [Santa Coloma de Farners], núm. 20, 2008, p. 247-249.
- TEIXIDOR, R., *Brunyola. De castell a poble i de baronia a municipi*, Brunyola: Ajuntament – Edicions la Trona, 2006.
- VILAR, P., dir., *Història de Catalunya*, Barcelona: Edicions 62, 1987-2003, 10 vol.
- VILLANUEVA, J., *Viage literario a las Iglesias de España*, Madrid: Academia de la Historia, 1806-1902, 22 vol. [VL]

COL·LECCIÓ DIPLOMÀTICA

NORMES DE TRANSCRIPCIÓ I D'EDICIÓ

Per a la selecció dels documents inclosos en la present col·lecció diplomàtica relativa als Cartellà, cavallers de Maçanet de la Selva, hem seguit els criteris següents. En primer lloc, hem transcrit tots els documents relacionats amb aquesta nissaga i amb els seus drets senyoriais, situats la majoria a les parròquies de Maçanet, Vidreres i Martorell de la Selva. Aquests documents es troben a l'Arxiu Històric de la Biblioteca de Catalunya i procedeixen de donatius efectuats per Joaquim Miret i Sans i de compres de l'Arxiu del Marquesat de Moja. Per completar la col·lecció, hem recollit altres documents que fan referència als Cartellà, al castell de Torcafelló, del qual ells i els seus predecessors, els Maçanet, eren castlans, i al delme de la parròquia de Maçanet, documents que han estat publicats recentment o que han estat inventariats en diversos arxius.

En la col·lecció, els documents apareixen ordenats cronològicament, encapçalats amb un número de referència escrit amb xifres aràbigues. Si la data no és segura, apareix entre claudàtors. Al seu costat, en cas que figuri en el text original, s'hi afegeix el lloc on es va redactar el document. El regest, en cursiva, s'inicia assenyalant el tipus documental i conté un ampli resum del seu contingut.

La taula de la tradició recull les dades arxivístiques dels documents: els originals —*A*, [*A*] si és perdut— i les còpies posteriors —*B*, *C*, etc.—, les mides dels pergamins —alçada per amplada, en mil·límetres—, l'arxiu on es conserva i la referència necessària per a la seva localització, tot seguit d'un comentari sobre l'estat de

conservació actual i les anotacions al dors del pergamí que solen ser indicadors d'anteriors classificacions arxivístiques. A continuació, figuren les transcripcions editades dels documents, encapçalades per lletres minúscules —*a, b, c*, etc.— i, tot seguit, els esments del document en treballs bibliogràfics que en donen la localització i un breu resum. Marquem amb un asterisc la font documental o bibliogràfica emprada per a la transcripció.

La transcripció dels documents, en llatí, ha procurat ser fidel a l'original. Per això, hem seguit els criteris actuals a l'hora de puntuar, accentuar i utilitzar majúscules i minúscules.

El text es disposa a línia tirada, introduint punts i a cap quan s'esmenta la data, els actors i els testimonis i la subscripció de l'escrivà. En casos de documents llargs, el punt i a cap s'ha emprat per tal de millorar la seva comprensió. No s'indiquen ni els folis ni el número de línia dels documents en pergamí.

Se segueixen els criteris actuals en matèria de puntuació i ús de majúscules i minúscules.

Es mantenen les *u* i les *i* que fan funció de consonant i també les *c* i *t* davant *i*.

Es respecten les consonants dobles al mig de la paraula.

Les abreviatures han estat desenvolupades sense assenyalar les lletres reemplaçades

Pel que fa als signes que acompanyen les firmes s'han transcrit per SSS a excepció de les creus que s'han respectat amb el senyal +.

S'assenyala en cursiva els grups de paraules —article + substantiu, preposició + article + substantiu— escrits en català. El punt volat · indica les elisions que actualment no tenen representació gràfica i les aglutinacions de paraules amb pèrdua d'un element de la segona. Les paraules soles —bàsicament topònims i antropònims— escrites en català, les deixem amb lletra rodona.

El claudàtor s'utilitza per indicar les paraules o lletres de lectura dubtosa o aquelles que, a causa del mal estat de l'original, requereixen una interpretació. Quan no ha estat possible la lectura, s'indica amb punts suspensius entre claudàtors. Les paraules afegides al damunt de la línia, també s'indiquen per mitjà dels claudàtors.

Amb els parèntesis oblicus assenyallem els errors i les mancances de l'escrivà que afecten lletres, síl·labes o paraules senceres.

A l'aparat crític s'indiquen els mots ratllats, els afegits, les variants que introdueixen modificacions substancials en el text d'algunes còpies.

SIGLES I ABREVIACIONS

Arxius

AAP	Arxiu de l'Abadia de Poblet (Vimbodí i Poblet)
ACA	Arxiu de la Corona d'Aragó (Barcelona)
ACAU	Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell (la Seu d'Urgell)
ACG	Arxiu Capitular de Girona
ACSE	Arxiu Comarcal de la Selva (Santa Coloma de Farners)
ADG	Arxiu Diocesà de Girona
ADM	Archivo de la Casa Ducal de Medinaceli (Sevilla)
ADS	Arxiu Diocesà de Solsona
AHCB	Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona
AHFF	Arxiu Històric Fidel Fita (Arenys de Mar)
AHG	Arxiu Històric de Girona
AHH	Arxiu Històric d'Hostalric
AMA	Arxiu dels Marquesos d'Alfarràs (Viladellops, Olèrdola)
ANC	Arxiu Nacional de Catalunya (Sant Cugat del Vallès)
ASD	Arxiu del Monestir de Sant Daniel (Girona)
BC	Biblioteca de Catalunya (Barcelona)
BNF	Bibliothèque Nationale de France (París)

Col·leccions documentals

CC	CATALÀ, P., dir., <i>Els castells catalans</i>
CDS DG	MARQUÈS, J. M., <i>Col·lecció diplomàtica de Sant Daniel de Girona (924-1300)</i>
CDS PC	LLOP, I., <i>Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Casserres</i>
CDS PG	MALLORQUÍ, E., <i>Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Galligants (911-1300)</i>
CODOIN	BOFARULL, P. de., ed., <i>Colección de documentos inéditos del Archivo de la Corona de Aragón</i>

- CR PLADEVALL, A., dir., *Catalunya romànica*
- CRV MARQUÈS, J. M.; PUIG, J. de; SERRAT, A., *El Cartoral de Rúbriques Vermelles de Pere de Rocabertí, bisbe de Girona (1318-1324)*
- CSMRR PONS GURI, J. M., *El cartoral de Santa Maria de Rocarossa*
- DB CONSTANS, Ll. G., *Diplomatari de Banyoles*
- DPG CINGOLANI, S. M., *Diplomatari de Pere el Gran. Volum 1. Cartes i pergamins (1258-1285)*
- DSFG MARQUÈS, J. M., "Diplomatari de Sant Feliu de Girona"
- DSMA PRUENCA, E., *Diplomatari de Santa Maria d'Amer*
- IAHFF PONS GURI, J. M., *Inventari de l'Arxiu Històric "Fidel Fita" d'Arenys de Mar*
- LFM MIQUEL, F., *Liber Feudorum Maior*
- LVBG MALLORQUÍ, E., *El Llibre Verd del bisbe de Girona (1362-1371)*
- MS MARQUÈS, J., *Maçanet de la Selva*
- MAHE NONÓ, B., *Mil anys d'història escrita*
- NH MONSALVATJE, F., *Noticias históricas*
- PACB BAIGES, I.; FELIU, G.; SALRACH, J. M., dirs., *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*
- PM MARQUÈS, J. M., *Pergamins de la Mitra, 891-1687*
- PPC MARQUÈS, J. M.; PUIG, J. de; SERRAT, A., "Regest del protocol del notari de la cúria diocesana de Girona Pere Capmany (anys 1313-1367)"
- RH ROIG I JALPÍ, J. G., *Resumen historial de las grandezas de la ciudad de Gerona*
- SMV ALBERTÍ, J., *Santa Maria de Valldemaria, 1146-1580*
- VL VILLANUEVA, J., *Viage literario a las iglesias de España*

Signes i abreviacions

- [] Reconstrucció de lletres o paraules il·legibles o sobreescrites al damunt de la línia
- [...] Lletres o paraules il·legibles

< >	Lletres o paraules que no consten al document però que el fan més entenedor
“ ”	Citació del notari de les paraules o textos que ha ratllat o sobreescrit
· ·	Els punts volats assenyalen les xifres romanes
*	Font documental o bibliogràfica emprada per a la transcripció
SSS.	<i>Subscripsit</i>
ca.	circa
cf.	conferiu
doc.	document
f.	foli
ms.	manuscrit
núm.	número
p.	pàgina
r	recto
s. p.	sense pàgina
v	verso
vol.	volum

DOCUMENTS

1

1106, febrer, 17

Jurament de fidelitat. *Guerau Ponç, vescomte, fill de Ledgarda, jura ser fidel al comte Ramon (Berenguer III, de Barcelona), fill de Mafalda, per les ciutats i les fortaleses de Barcelona, Girona i Manresa, pels castells de Blanes, Argimon i Cabrera per totes les fortaleses que hi ha en aquests termes, exceptuant les de Barrés, Brunyola i Torcafelló. També jura que no farà construir cap castell a l'indret anomenat Quota o Hostalric.*

A Pergamí original (270 × 295 mm): ACA, Cancelleria, pergamins de Ramon Berenguer III, carpeta 28, núm. 98 (*olim* armari 4 Girona, sac 1, núm. 505). Bon estat de conservació.

[B] Còpia del final del segle XII, perduda: ACA, Cancelleria, *Liber feudorum maior*, f. 414.

a *LFM*, núm. 408, *ex A*.

b *MS*, núm. 3, p. 320-321. Traducció catalana: p. 322-323, *ex a*.

c* *PACB*, núm. 364, *ex A*.

Cita: CC, vol. 3, p. 411; MARQUÈS, "Localització...", p. 50; CR, vol. 5, p. 310; RAMÍREZ, "El castell...", p. 61; FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, "Torcafelló. La descoberta...", p. 34-35; FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, "Torcafelló (Maçanet de la Selva)...", p. 466; TEIXIDOR, *Brunyola...*, p. 113.

Iuro ego Gerallus Poncii vicecomes, filius Ledgardis, vicecomitisse, tibi Raimundo, comiti, seniori meo, filio Mahaltis, comitisse, quod ab hodierno die et deinceps fidelis ero tibi per directam fidem, sine engan, sicut homo melius debet esse suo meliori seniori, videlicet de tuo corpore et de tua vita et de omnibus membris eiusdem corporis et de omni tuo honore quem hodie qualicumque modo habes et tenes et in antea cum meo consilio adquisieris. Iuro etiam tibi, iamdicte senior, quod fidelis ero tibi per fidem,

sine engan, de tuis civitatibus, scilicet Barchinona, Gerunda et Minorisa, et de omnibus castellis atque fortezis que in iamdictis civitatibus sunt aut erunt et de omnibus roches et pugs que in predictarum civitatum comitatibus continentur; videlicet condirectis et discondirectis, et de ipsis castellis que habeo et teneo per te, scilicet de Blanes et Argemun et de Cabrera, atque de omnibus fortezis que in predictis castris sunt vel in antea erunt, exceptis castris de Barres et de Bruiola et Torcafelon.¹ Et ego, iamdictus Gerallus, vicecomes, non vetabo tibi potestatem de predictis castris per quantas vices illam mihi requisieris per te vel per missum tuum neque de ipsis fortezis quas habeo per te in civitate Gerunda. Et non vetabo tibi, iamdicto seniori meo, potestatem ab forfet ne sine forfet de iamdictis castris per quantas vices illam michi requisieris per te vel per tuum nuncium, nec ego nec ullus homo vel femina per meum mandatum atque consilium. Si vero, quod absit, aliquis homo vel femina predictos castellos aut aliquod de iamdictis castris tibi abstulerit, nullam fiduciam, societatem vel amiciciam non habebō secum quousque tu habeas recuperatos prefatos castellos, sine tuo engan. Et de potestate prefatorum castrorum non me² vetabo videri tibi vel tuo nuncio ad illas vices quibus tu requisieris predictam potestatem per te vel per tuum nuntium. Iuro ego, prefatus Gerallus, vicecomes, tibi, iamdicte senior, quod prefatum tuum honorem neque aliquid de prefato honore non tibi tollam nec aliquis homo vel femina per meum mandatum, stabilimentum atque consilium. Quod si fecerit, ero tibi fidelis adiutor; sicut meo meliori seniori, tenere prefatum honorem, defendere et guerreiare contra cunctos homines vel feminas, per fidem, sine tuo engan. Iuro, iterum, quod in loco dicto Quota vel Ostarich non condirigam castrum neque condirigi faciam quandiu vixero. Sicut superius scriptum est, ita tibi tenebo et fideliter attendam per fidem rectam, sine engan. Per Deum et hec Sancta.

Actum est hoc ·XIII· kalendas marcii, anno ·XL·VI· regni Philippi, regis.

Sig+num Geralli, vicecomitis, qui hoc sacramentum propria manu feci et testes firmare rogavi. Sig+num Guillelmi de Castro Vetulo. Sig+num Poncii Ugonis. Sig+num Guillelmi Renardi. Sig+num Petri Renardi. + Bernardus, gratia Dei Gerundensis episcopus*. + Berengarius, Barchinonensis episcopus.

+ Raimundus, levita, qui hoc rogatus scripsit, cum litteris suprapositis in ·VII· linea, die et anno quo supra.

1. exceptis castris de Barres et de Bruiola et Torcafelon, *afegit a la interlínia*.
2. *Segueix un espai raspat d'aproximadament tres lletres.*

2

1106, febrer, 17

Definició. *El comte Ramon Berenguer (III) defineix al vescomte Gue-
rau Ponç els castells de Barrés, de Brunyola i de Torcafelló, situats
als bisbats de Vic i Girona, a les parròquies de Santa Maria de
Cervelló, Sant Llorenç de Maçanet i Sant Fruitós de Mont-rodon.*

[A] Pergamí original, no localitzat.

B* Còpia del 1297 (248 × 297 mm): ADG, Almoïna, Brunyola, pergamí núm. 10, ex A. Bon estat de conservació, amb dos esparrecs a la part que són cosits, però que no afecten la lectura del text. Al dors: "*Instrumentum qualiter domi-
nus Raimundus Berengarius comes Barchinone dedit domino de Capraria cas-
trum de Barres et de Bruyola*"; "Nº 10. Any 46 del reynat de Felip rey... *Lo comte
de Barcelona Ramon Baranger en alou deffinició y dóna [a Geraldo Pons], bes-
comte, [no solament] lo castell de Barres ab [sa fortalesa y demás pertiençia]
com y axí bé tot lo castell de Bruñola y [Torc]afelon que dit senyor possehia en
alou*"; "*Bruñola, Barres y Torcafelon castells y pertinencias de aquell*"; "*Fa per lo
castell de Brunyola*".

C Còpia del 1397 (308 × 559 mm): ADG, Almoïna, Brunyola, pergamí núm. 11, ex B. Bon estat de conservació. Al dors: "*Nº 11. Any 46 del reynat de Felip rey.
Bruñola. Massanet y Torelló. Lo senyor Raimon Baranguer comte de Barcelona
diffineix y dóna a Grau Pons bescomte en alou los castells anomenat Barres lo
de Brunola y Torcafellon, que són en les comtats de Ausor y Gerona a saber és en
los termes y parròquias de Santa Maria de Turalló, Sant Llorens de Massanet y
Sant Fructuós de Montrodon o de Bruñola. Se [...] ab sas fortesas y demás de
llurs pertinencias. 1302. Item al peu és una declaració y concòrdia fa lo senyor
rey don Jaume a la Almoyna sobre la jurisdicció per lo pobordre exercit en Bru-
ñola*"; "*Comes Barchinone ... Geraldo de Cabraria castrum ... Bruiola per suum
alodio*"; "..."; "*En est acte consta que als 6 de las kalendas de octubre 1302 lo rey
declara donar a la Almoyna la jurisdicció del castell de Brunyola fins a assots,
reseruant per lo veguer de Gerona la conexensa dels casos de mort y sanch*".

D Còpia del segle XVIII: AHG, Hospici, capsa 83, núm. 1 *Aranzel o Llibre
d'Arxivació per lo calaix de Brunyola* (antigament vol. 333), f. 619-620, ex B.

a GIRBAL, *El castillo...*, p. 69-70.

b TEIXIDOR, *Brunyola...*, p. 113-114, ex D.

Regest: AHG, Hospici, capsa 83, núm. 1 *Aranzel o Llibre d'Arxivació per lo calaix de
Brunyola* (antigament vol. 333), núm. 10 i 11, f. 17-20.

¹Hoc est translatum bene et fideliter sumptum ·XIII°. kalendas
aprilis, anno Domini millesimo² ·CC^o·XC^o. septimo, a quodam originali
instrumento cuius tenor talis est.

Notum sit omnibus hominibus futuris et presentibus quam
ego, Raymundus Berengarii, Dei gratia Barchinonensis comes, gra-
to animo et spontanea voluntate, diffinio atque dono tibi Geraldo
Poncii, vicecomite, ad tuum proprium alodium, ipsum castrum
quod dicitur Barres, cum omni fortitudine que ibi est vel in an-
tea quocumque modo erit et cum podio et omni spacio terre in

qui³ castrum uel omnis fortitudo ibi constructa uel construenda sedet et cum omnibus vallis, interioribus et exterioribus et cum omnibus que ibi ad fortitudinem pertinent uel pertinebunt. Simili modo⁴ ego, prefatus comes, diffinio et dono tibi, prenominate Gerallo, ad tuum proprium alodium ipsum castrum quod dicitur Bruniola et ipsum de Torcafelon,⁵ ita tu ab hodierno die et deinceps sint prephata⁶ omnia tuum proprium alodium ad faciendam⁷ omnem tuam voluntatem sine omne retentu et sine omne engan. Que omnia sunt in comitatibus uidelicet Ausonensis necnon et Gerundensis, in termino parrochiarum scilicet Sancte Marie Curculionis atque Sancti Laurentii de Maçaneto Sanctique Fructuosi de Monterotundo. Contingunt uero mihi⁸ prephata omnia paterna hereditate uel aliarum uocum ratione. Sicut superius sunt scripta uel in locis in quibus continentur habentur⁹ condirecta uel in futuro sint melius abenda,¹⁰ de meo iure in tuum trado dominium et potestatem ad exercendum omne tuum uelle et cum ingressibus et egressibus suis et cum affrontacionibus suis ex omni parte. Quam scripturam diffinicionis et donaciones nec mihi nec alicui liceat infringere, quod si quis uoluerit facere in triplo [co]gatur componere cum omni sua melioracione et postmodum maneat inconuulsa¹¹ omni tempore.

Actum est hoc ·XIII°· kalendas marcii, anno ·XL·VI· regni Philippi, regis.¹²

Sig+num Ramundi,¹³ comes, qui hanc scriptura diffinicionis atque donacionis feci, firmaui et testes firmare rogauit. Sig+num Dalmacii Berengarii, vicecomitis. Sig+num Petri Raymundi de Vilademan. Sig+num Arnalli Ebrini. Sig+num [] Ferrandi. Sig+num Barmundi Ermengaudi. Sig+num Petri Berengarii. Sig+num Berengarii Petri. Sig+num Guillelmi Bernardi.

Arnallus dignum dedi denique signum SSS. die et anno quo supra.

Ego Simon de Ecclesia, iudex ordinarius nobilium domini comitis et domine comitisse Impuriarum in vicecomitatu de Capraria, qui hoc translatum cum suo originali non corrupto non cancellato nec in aliqua sui parte uiciato comprobauit, subscribo auctoritate iudiciali.

Sig+num Petro de Sancto Antonio, gerentis uices Berengarii de Ulmo, publici notarii Hostalrici, qui hoc translatum cum originali suo fideliter sumpsit et translatauit, cum quodam proprio nomi-

ne dimisso in ·XIII^a. linea in firmamento siue signo [ubi dicitur] “Sig+num [] Ferrandi”, qui non apparebat in originali propter vetustatem instrumenti, et clausit.¹⁴

1. Hoc est translatum fideliter sumptum Gerunde, die vicesima quinta mensis janerii, anno a Nativitate Domini ·M^o.ccc^o.xc^o. septimo, auctoritate et decreto venerabilis et discreti viri domini Guillelmi Sancti Martini, legum doctoris, iudicis ordinarii Gerunde in suis interuenientibus a duobus publicis et auten<ti>cis antiquis translatis, quorum tenores seriatim et per ordinem sequuntur in hunc modum, C. 2. ·M^o., C. 3. qua, C. 4. *Dibuix d'una mà que assenyala aquest punt del document.* 5. Torcafellon, C. 6. prefata, C. 7. faciendum, C. 8. michi, C. 9. habuntur, C. 10. habenda, C. 11. incomulsa, C. 12. *Segueix una S majúscula, B i C.* 13. Raymundi, C. 14. *Continua el trasllat del document del 1302 amb la clàusula final:* Ego Guillelmus de Sancto Martino, legum doctor, iudex ordinarius Gerunde, huic translato cum suo originali fideliter comprobato auctoritatem meam iudicalem interpono pariter et decreto. Eg+o Narcissus Simonis, notarius publicus substitutus auctoritate regia a Jasperto de Campolongo, publico ciuitatis, baiulie et vicarie Gerunde suarumque pertinenciarum notario, huius translati sum testis. Eg+o Guillelmus de Donç, notarius publicus substitutus auctoritate regia a Jasperto de Campolongo, publico ciuitatis, bajulie et vicarie Gerunde suarumque pertinenciarum notario [...] me pro testes subscribo. Eg+o Bernardus de Donç, notarius publicus substitutus auctoritate regia a Jasperto de Campolongo, publico ciuitatis, bajulie et vicarie Gerunde suarumque pertinenciarum notario, hoc translatum a dictis publicis et auctenticis antiquis translatis sumptum et cum eisdem de verbo ad verbum fideliter comprobatum auctenticatumque, tu superius continetur, scribi feci et clausi, cum supraposito in ·v^a. linea ubi dicitur “ut”, C.

3

1116, gener, 27

Empenyorament. *El vescomte Guerau Ponç (de Cabrera) empenyora a Pere Ramon de Vilademany el castell de Brunyola i tots els drets que rep, des de l'Onyar fins al puig de Gironella, per 400 morabats. N'exceptua, entre d'altres, el feu de Bernat de Maçanet.*

A* Pergamí original (155 × 260 mm): ADG, Almoína, Brunyola, pergamí núm. 9. Bon estat de conservació. Al dors: “N° 9”; “Cagri de Bruyola”; “Any 8 del reynat de Lluhís, rey. Bruñola. Compra del castell de Bruñola feta a favor de Pere Ramon de Vilademan per Grau Pons, biscomte, ab son honor que se comprèn des del albeo de Oñar fins al Puig de Geronella”.

a GIRBAL, *El castillo...*, p. 71.

Regest: AHG, Hospici, caps 83, núm. 1 *Aranzel o Llibre d'Arxivació per lo calaix de Brunyola* (antigament vol. 333), núm. 9, f. 16.

Cita: CC, vol. 3, p. 411; MS, p. 124; CR, vol. 5, p. 232; TEIXIDOR, *Brunyola...*, p. 113 i 116.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quam ego, Gerallus Poncii, uiccomes, impignoro tibi, Petre Raimundi de Uillademan, ipsum castrum de Bruiola, cum omni honore eidem castri, scilicet cum mansis et mansatis et laboracionibus uniuersis ubicumque

sint, cum adempraments et seruiciis et explets, sicuti ego habeo uel habere debeo et homines per me ab alueo Undaris usque ad podium Gerundelle et sicut circumcingitur prefatum castrum cum omni honore suis quatuor affrontacionibus. Sic impignoro hec omnia tibi propter ·cccc· morabetinos optimos, quos mihi accomodas, excepto pignore Raimundi Guillelmi de Taian et feuis Bernardi de Macianeto et Berengarii de Angles et excepto seruicio quod tu mihi facere debes, ut habeas et possideas prefatum pignus et espletas tu et ille uel illi quibus tu impignorare uel dimittere uolueris tantum et tandiu quo usque reddamur tibi uel illis quibus tu uolueris prefatum debitum sine engan. Et si ego, Gerallus, uicecomes, uoluerero accipere potestatem de predicto castro, tu mihi non contradicas tantum in uita mea. Post obitum uero meum, nulli filiorum uel successorum meorum dones potestatem de iamdicto castro quo usque reddantur tibi ·cccc· morabatini. Si quis hoc pignus irrumpere uoluerit, non ualeat sed in duplum tibi illud componat.

Quod actum est ·vi· kalendas februarii, anno ·viii· regni Ludouici, regis.

Sig+num Geralli, uicecomitis, qui hoc pignus feci, firmaui et testes firmare rogauí. Sig+num Poncii, filii eius. Sig+num Bernardi, filii eius. Sig+num Ferrarii. Sig+num Bernardi de Uillademan. Sig+num Raimundi de Bedoc. Sig+num Berengarii Bertrandi. Sig+num Raimundi de Farner. Sig+num Berengarii de Santo Martino. Sig+num Berengarii de Stagneolo.

Arnallus Iohannis, presbiter, qui hoc rogatus scripsi et SSS. prenotato die et anno.

4

1118, maig, 15

Donació. *Guerau, vescomte (de Cabrera), dóna a l'església de Santa Maria de Vidreres i als seus clergues el mas que és al costat de dita església, que el seu pare i ell mateix tenien, a canvi de 8 lliures de plata de Girona.*

A* Pergamí original (143 × 224 mm): ACG, pergamí núm. 178. Bon estat de conservació. Al dors: "*Plech primer n° 1. Capellania de Vidreres*"; "*De Vitrariis de quodam maso dato [...] per vicecomite*".

In nomine Domini. Ego Gerallus, uicecomes, uoluntarie et bono animo, dono et trado Deo et ecclesie Sancte Marie de Uitrariis et

eiusdem ecclesie clericis Deo seruientibus ipsum meum mansum iuxta prefatam ecclesiam situm, cum omnibus sibi pertinentibus, quem pater meus, Pontius Geralli, et ego in proprio dominio et [io]uueria tenere [solebamus] ut habeat, teneat, possideat atque expletet iamdicta ecclesia cum suis clericis, sine blandimento ullius uiuentis, sine fine. Accipio autem de possessionem prescripte ecclesie pro manso superius dicto ·viii^{to}. libras plate Gerundensis monete. Affrontaciones siquidem habet prelibatus mansus a parte orientis in alodio prefate ecclesie, de mericio in riuo qui uocatur Mardancan, ab occiduo et de circio in alodio Sancti Felicis Gerunde. Sicut melius habeo et teneo predictum mansum et ab his ·iiii^{or}. affrontacionibus includitur, sic solide et libere de meo iure et potestate in ipsius ecclesie trado dominium et potestatem perpetim habendum et possidendum, sine ullo retentu quem ibi per me ne[que] per aliquem ibi non facio. Preterea ego Gerallus, uicecomes, reddo eidem ecclesie de Uitrariis et ipsius ecclesie clericis ipsas ·vi^{ex}. quart<er>as panis et uini quas iuris ecclesie et clericorum prenominata ecclesie sempre fuisse recognosco. Si quis uero contra hanc scripturam donationis seu [restit]ucionis ad irrumpendum uenerit, non hoc ualeat uendicare quod requisierit, sed componat hec omnia in duplo ac insuper tamquam sacrileg[us] et honoris ecclesiastici uiolator habeatur.

Actum est hoc idus mai, anno ·xi· regni Ledouici, regis.

Sig+num Geralli, uicecomitis, qui hanc scripturam donationis seu restitutionis fieri iussi firmaui firmarique rogauí. Sig+num Raimundi Arnalli. Sig+num Petri Tiniorsi.

SSS. Petrus Guillelmi, presbiter, qui hoc rogatus scripsit die annoque prefixo.

5

[1123], abril, 9

Definició. *Bernat Ramon de Maçanet renuncia a favor de Santa Maria de la Seu d'Urgell a tots els drets sobre el castell de Castellet que posseïa injustament, atès que el seu oncle matern n'havia fet donació a aquesta canonja. Al mateix temps, Bernat es reconeix home propi del bisbe Pere i dels seus successors.*

[A] Original no localitzat.

B Còpia del final del segle XII (170 × 210 mm): ACA, Cancelleria, pergamins de Ramon Berenguer III, carpeta 31, núm. 250 (*olim* armari 11 Vilafranca, sac C, núm. 292). Bon estat de conservació.

- C Còpia del final del segle XII (230 × 110 mm): ACA, Cancelleria, pergamins de Ramon Berenguer III, carpeta 31, núm. 250 dupl. (*olim* armari [10] Manresa, sac Q, núm. 374). Bon estat de conservació.
- a* PACB, núm. 547.

Omnibus notum sit hominibus qualiter ego Bernardus Raimundi de Mazaned veni ad Sanctam Mariam sedis Urgelli recognoscens quomodo avunculus meus dimisit pro anima sua castrum quod vocatur Castellet Sancte Marie sedis Urgelli et eius canonice et qualiter antecessores mei et ego iniuste tenuimus eum usque in hodiernum diem. Nunc autem ego prefatus Bernardus recognoscens sicut superius scriptum est hoc malum egisse, laudo et reddo prefatum castrum Deo et Sancte Marie eiusque canonice in manu domni Petri episcopi et clericorum Sancte Marie propter remedium anime mee et parentum meorum ut donet potestatem de iamdicto castro sine enganno episcopis et canonicis Sancte Marie sedis quantas vices inde quesierint illam, irati vel pagati. Et habeat ibi Sancta Maria dominicaturam quam ibi dimisit ei avunculus meus iamdictus. Hoc totum sicut superius scriptum est ego ipse sine enganno Sancte Marie eiusque canonice tenebo et militibus qui per me tenent prefatum castrum vel tenebunt et successoribus meis cui ipsum castrum dubitavero tenere mando et mandabo. Et propter hoc sum homo propriis manibus prefati episcopi et successorum eius et fiant successores mei.

Acta est carta recognicionis et reditionis huius anno ab incarnatione Domini nostri Iesu Christi ·M·C^o·XX°·VI°,¹ ·V· idus aprilis, regnante Ledovico ·XV· anno regni sui.

Sig+num Bernardi Raimundi de Mazaned, qui hanc cartam scribere iussit et scriptam propriis manibus firmavit et subscriptis testibus firmare rogavit. Sig+num Olivarii de Palaz. Sig+num Gonbaldi de Benavent. Signum + Petri, Urgellensis episcopi. Signum SSS. Bernardi Sancii, archidiaconi sedis et abbatis Agerensis ecclesie. Sig+num Bernardi Arnalli, prioris. Sig+num Girberti, clerici. Sig+num Poncii Bernardi. Sig+num Bernardi Poncii, fratris eius. Sig+num Petri de Banneres. Signum+ Rogerii, levite, Barchinonensis kannonici. Sig+num Arberti de Taravall, militis. Signum + Geralli, Beate Marie servi.

Signum + Petri presbiteri, qui hoc scripsit in iamdicto die et anno.

1. L'any de l'Encarnació del Senyor, 1126, no coincideix amb la datació pel rei franc, segurament a causa d'un error de l'escrivà de la primera còpia.

6

1132, gener, 1

Establiment. *Bernat Ramon i el seu fill Berenguer Bernat estableixen a Bernat unes terres cultivades i ermes al prat Major i altres indrets de la parròquia de Sant Llorenç de Maçanet, comtat de Girona, a cens de 2 diners, una perna de 8 diners, un parell de gallines, quatre fogasses, una aimina de civada, una jova i la tasca.*

A* Pergamí original (108 × 184 mm): AHFF, pergamí núm. 13 (fons Gelat, núm. 2). Bon estat de conservació, excepte a la cantonada esquerra que ha estat tallada. Al dors: "Desembre 1132".

B Còpia de 1199 (66 × 212 mm): AHFF, pergamí núm. 14 (fons Gelat núm. 3). Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 5".

a MS, núm. 4, p. 324. Traducció catalana: MS, p. 325.

Regest: IAHFF, núm. 13 i 14.

[In Christi nomi]ne¹ ego, Bernardus Raimundi [et filii]² mei, Berengarii Bernardi, donatores sumus tibi Bernardi et ad posterita [uestra]³ ipsas terras qui sunt ermes [et laboratas]⁴ qui sunt de ipso manso de Suner [Mir]⁵ de ipsa Ual. Et est autem predicta [honor in]⁶ chomitatu Girundensis,⁷ in parrochie Sancte Laurentii, in *Prad Magor* et in aliis locis. Sicut superius [est]⁸ scriptum, sic donamus tibi, iamdicti, et ad posterita uestra sine ingan⁹ cum terminis et finis et afrontaciones, cum exitibus et regressibus suis, de ipsa uia publica *qui passa per Pradel d'Amiit* uel per Guardies usque ad ipsa donatione quod Guillelm Mir fecit de Bernardus Raimundi uersus circii [subtus]¹⁰ ipsa carrera. Donamus tibi, iamdicti, ipsas terras laboratas et ermas qui sunt de ipso manso de ipsa Ual, in *Prad Magor* uel in aliis locis. Accipio uobis in ipsa honorem et in ipsum achapte solidos ·ii· de diners et fuissent hominum de illis ·x·. Et exiit census perna una de precium ·viii· diners et pars unum gallinarum et fogaces ·iiii^{or}· et eminam ·i· ciuada et una goa et ipsa tasca¹¹ qui inde exiit. Qui ista carta donacione¹² uoluit¹³ disrumpere, in dupplum componad.¹⁴

Acta donacione¹⁵ kalendas iener, anno ·xxiiii· regni Ludouici, rex.

Sig+num Bernardus Raimundi. Sig+num Berengarius Bernardi, qui ista donacione¹⁶ fieri fecimus, firmamus, firmarique rogamus¹⁷ et donamus iornal ·i· de terra sine tascha. Sig+num Bernad de Galifa. Sig+num Ramuna. Sig+num Petro. Sig+num Pere Mir.

Berengarius qui hoc scripsit.¹⁸

1. B. 2. B. 3. B 4. B. 5. B. 6. B. 7. comittatu Gerundensis, B.
8. B. 9. engan, B. 10. suntus, A. 11. tascha, B. 12. donacione, B. 13. uo-

luerit, *B.* 14. componat, *B.* 15. donatione, *B.* 16. donatione, *B.* 17. rogauimus, *B.* 18. SSS. Raimundus, presbiter, qui hoc fideliter translatauit ·ii· nonas septembris, anno Dominice Incarnationis ·M^o·CC^o·XC·VIII°· die et anno quo supra.

7

1134, abril, 24

Donació. *Bernat Ramon de Maçanet i el seu fill Berenguer donen a l'orde del Temple la seva meitat de les cases anomenades de Gallifa, a Barcelona, prop del castell de Regomir.*

A Pergamí original (123 × 193 mm): ACA, Cancelleria, pergamins de Ramon Berenguer IV, carpeta 34, núm. 31. Bon estat de conservació.

*a** PACB, núm. 675.

Cita: RUIZ DOMÈNEC, *Ricard Guillem*, p. 166.

Omnibus hominibus sit manifestum qualiter ego Bernardus Raimundi, vocitatus de Mazaneto, et filius meus Berengarius, ob peccatorum nostrorum veniam impetrandam et vitam eternam consequendam, damus et offerimus domino Deo et milicie Templi Iherosolimitani nostram medietatem ipsarum domorum, cum muro et turribus et curtello et puteo. Et sunt ipse domus, cum muro et turribus, in muris civitatis Barchinone, ad occidentalem plagam, ipsas scilicet quas vocant de Galifa, prope chastrum de Regomir. Advenerunt quoque mihi Bernardo Raimundi per vocem uxoris mee, et filio meo Berengario et fratribus suis, per vocem matris sue et parentum suorum vel aliis quibuslibet modis. Terminatur autem ab oriente in muro et domibus Guidonis de Moravid et in androna, a meridie et occasu extra murum in alodio Arnalli Petri militis, a circio in turre et in ipso ferragenaletto de Burgesa femina et in ipso calle. Quantum a predictis terminis concluditur et terminatur et nos ibi habemus et habere debemus omnibus vocibus et modis, sic damus et offerimus domino Deo et predictae milicie Templi Iherosolimitani et militibus ibi militantibus, presentibus et futuris, medietatem nostram et totum nostrum directum et vocem predictarum domorum et turrium, cum muro et curtello et puteo, cum solis et suprapositis, guttis, stillicidiis, foveis, ianuis, hostiis et cloacis et cum ingressibus et earum egressibus integriter, ut melius dici vel intelligi potest. Ac de nostro iure in eorum ius et dominium tradimus ad suum proprium plenissimum alodium, solide et libere ac quiete possidendum semper ad eorum voluntatem. Si qua vero utriusque ordinis vel sexus persona contra hanc

nostre donationis scripturam ad inrumpendum venerit, iram Dei quem offendit et anathema incurrat donec ut sacrilegus emendet. Et insuper hec nostre donationis pagina perhenniter maneat firma.

Que est acta ·viii· kalendas maii, anno ·xxvi· regni Leduici, regis, et ab Incarnatione Dominica millesimo ·c^o·xxx^o·iiii^o·.

Signum+ Bernardi Raimundi. Signum+ Berengarii. Signum+ Bernardi. Signum+ Petri, nos qui hanc donationem fecimus, laudamus, firmamus et testes firmare rogamus. Signum+ Olivarii de Palacio. Signum+ Petri de Sancto Laurentio. Gerallus, presbiter.

8

1137, novembre, 18

Conviniència. *Bernat Ramon dóna a Ponç Guillem els feus que tenia Pere Ramon per ell, excepte l'església de (Sant Pere de) Martorell i el seu delme. A canvi, el segon li promet fidelitat i prestar-li hosts, cavalcades, corts, plets i seguicis.*

A* Pergamí original (169 × 103 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 92, registre núm. 5.648. Al dors: "14 novembre 814. Massanet. Conveni".

[Hec est] conueniencia que est facta inter Bernardum Reimundi et Poncium Guillelmi. Donat namque predictus Bernardus Reimundi Poncio Guillelmi f[eu]os quos Petrus Remundi tenebat per iamdictum Bernardum, preter ecclesiam Martorelli cum decimo. Conuenit <i>gi<tur> predictus Poncius predicto Bernardo ut sit suus solidus et sit sibi fidelis de suo corpore et honore contra omnes homines siue feminas et adiuuet eum tenere et habere suum honorem quemmodo habet et in antea acaptare potuerit per eius consilium contra cunctos homines et feminas. Conuenit item idem Poncius eidem Bernardo ut faciat ei hostes cum conducto Bernardi Reimundi et caualcadas et corts et plets et seguicis, sicut homo debet facere suo meliori seniori. Et conuenit idem Poncius supradicto Bernardo ut attendat et [...] filio suo hanc conuenienciam, sicut illi conuenit post obitum Bernardi Reimundi. Et conuenit Poncius Bernardo Raimundi quod, si non attenderit ei hanc conuenienciam et non redergerit ei intra ·xl· dies si es non habuerit sine enganno, predictum feuum esset Bernardo Reimundi in adobertura.

Facta hec conuenienia ·xviii· kalendas decembris, anno primo regni Ludoici, regis.

Sig+num Bernardi Reimundi. Sig+num Stefanie. Sig+num Poncii Guillelmi. Sig+num Reimundi Guillelmi. Sig+num Reimundi Guiriberti. Sig+num Reimundi Berengarii. Sig+num Guillelmi Arberty. Sig+num Bernardi Otonis. Sig+num Oliuarii. <G>uilielmus Mironis, iudex +.

Berengarius, sacerdos, scripsit hec die et anno + quo supra.

9

1141, desembre, 21

Convinença. *Berenguer de Maçanet dóna a Berenguer, fill de Guillem Tedmar, l'església de Sant Martí d'Arenys, amb els delmes, primícies i oblacions corresponents. A canvi, el segon li promet fidelitat i prestar-li hosts, cavalcades, plets, corts i serveis.*

A* Pergamí original (340 × 130 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 241, registre núm. 10.112. Al dors: "Sobra los feus. 522. N. 522. Concòrdia".

Hec est conueniencia quod est facta inter Berengarii de Macianeto et Berengarii, filii Guielmi Tedmarii. Conueniencia talis fuit et est quod faciat Berengarius, predictus, ad Berengarii de Macianeto et ad filiis suis, quod adiutor sit eis suam honorem predicti Berengarii ad tendere et ad defendere contra [cun]tos omnes uel feminas qui suam onorem tollere uoluerint, adtulerint et fidelis ero eis per fidem sine illorum engan. Et conuenit Berengarius, prescriptus,¹ ad Berengarium, iamdictum,² quod faciat ei ostes per³ Gerado Stephani cum suo condit; et Berengarius⁴ donet illi duos asinos adiutorio adcedit aportare; et faciat eis caualcades et placitos et curtos et seruicios, tales quo modo omo debet facere ad suum meliorem seniore per fidem s[ine] illorum engan. Et hoc totum suprascripti faciat Berengarius, iamdictus,⁵ pro hecclesie Sanci Martini de Arens cum suis decimis et primiciis et oblacionibus earum qui ad predictam hecclesiam pertinent, quod Berengarius, iamdictus,⁶ donat ei ipsa hecclesia per feu. Et hoc totum quo modo superius scriptum est sic atendat eis per fidem sine ullo engan. Et [si] hoc non tenuerit eis nec fecerit eis, predictam ecclesiam sit adopertam et deliberam a Berengarii de Macianet et ad filiis suis.

Actum est hoc ·xii^{mo}. kalendas ianuarii, anno ·v· regni Ludoici, regi iunioris.

Sig+num Berengarius, qui ista conueniencia fecit et firmauit et firmare rogauit. Sig+num Ramundus Arnad. Sig+num Guielm

de Burg. Sig+num Petrus Sancti Laurencii. Sig+num Arnad de Camp Longo. Sig+num Dalmacii.

Iohannes, leuita, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. *escrit* prescripti. 2. *escrit* Berengarius, prescripti. 3. *segueix* Rai, *cancel·lat*. 4. *escrit* Berengarii. 5. *escrit* Berengarii, iamdicti. 6. *escrit* Berengarii, iamdicti.

10

1143, agost, 6

Adverció. *El jutge Guillem, davant la presència dels sacerdots Ramon Isarn i Ramon, cabiscol, i dels testimonis Bernat de Maçanet i Guerau (...), entre altres, jura sobre l'altar de Santa Anastàsia de la seu de Girona que Provençal, cavaller, a la casa de Guillem de Vilademany, va dictar el seu testament, per al qual va nomenar marmessors l'esmentat Guillem i Guadall de Riurola. Va disposar ser enterrat al monestir de Sant Pere Cercada i va efectuar moltes deixes pietoses a esglésies i monestirs. A la seva mare, li va deixar la seva honor i, després d'ella, al seu cosí Guillem Arnau, excepte el feu que tenia per Arnau de Guàrdia i el que tenia pel vescomte (de Cabrera), que va donar a Guillem de Vilademany.*

A* Pergamí original (175 × 325 mm): ACAU, fons de Sant Pere Cercada, pergamí del 8 d'agost de 1143. Al dors: "*Testament de Guillem de Vilademay*"; "*Testamentum Provincialis, militis domo Guillermi de Villademay*". Còpia fotogràfica: ACSE, arxiu de complement, Sant Pere Cercada, núm. 3.

Cita: FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, "Torcafelló. La descoberta...", p. 36; FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, "Torcafelló (Maçanet de la Selva)...", p. 466.

Hee sunt condiciones sacramentorum, quarum seriem ordinaui ego Guillelmus, iudex, presentibus sacerdotibus Raimundo Ysarni et Raimundo, capite scole, et aliis multis clericis siue laicis. In huius iudicis presencia et prefatorum noticia, nos testes, Bernardus de Macianeto et Gerallus [],¹ uerum pariter dantes testimonium, iuramus in Deum et super altare Sancte Anastasie quod situm est in ecclesia Sancte Marie sedis Gerunde, quod nos uidimus et audiuimus presentes quando Prouincialis, miles, iacens in domo Guilelmi de Uillademan, detentus ab egritudine qua obiit, dum adhuc esset in sua plena memoria ac loquela, ordinauit suam extremam uoluntatem et ordinationem suarum rerum per suum firmum testamentum, per quod constituit ut essent sui elemosi-

narii et manumissores Guilelmus de Uillademagno et Guadallus de Riurola, quibus iniunxit distribuere omnia que habebat per ordinationem prefati testamenti, sicut ipse disposuit ita dicendo.

In primis dimitto corpus meum ad sepeliendum Sancti Petri Circata cum [omne]m alodium in cunctisque locis ubique haberit, totum ab integrum sine ulla retinencia ul[lo hom]o uel femina, sicut ego melius habeo uel habere debeo in cunctis locis, et meum cauallo et ron[cino ...] et selamentis et parilio ·i· boues cum suo aper.

Dimitto Sancto Martino de Esparra, cum clericis eiusdem, morabetinum ·i·; et Sancti Martini Riuro Arenensis, cum clericis eiusdem, alium morabetinum; et Sancte Columbe, alium morabetinum; et Sancti Saluatoris, alium; ad Ospitale Iherosolimis, alium; et Miliciam Templi, alium; et ad opera Sancte Marie sedis ·xii· denarius; et Sancte Marie Argemon, ·i· s[estarium]² tritici; et Sancte Marie Collo, alium.

Et debet ad Guadallum ·iiii· morabetinos. Et ad Poncii de [Bl]anes debet ·xxv· solidos. Et debet ad Petrum de Riba ·viii· solidos; et ad Ollegarii Brugeres, ·iiii· solidos; et ad Petrus Brauino, ·iiii· solidos; et ad Iordano, ·ii· solidos; et Geralli Burdi, ·xx· denarius; et Petro Sancta Margarita, ·i· capa et ·i· sac; et Raimundo Magistri, unde habuit ·xxx· solidos, soluit eum si de me euanuit. Et ipsos debitos suprascriptos exeant de ·xiii· morabetinis quem debet mihi Berengarii de Farner ·vii· et Vidal ·vi·. Et Berengarii de Farner dunadur de ipsos morabetinos totos et alium meum mobile et mea bascula maiora uel minora et laboracione uendidit propter ipsos debitos usque fiant solutos et alium alia qui superauerit pro anima mea per missas.

Dimitto genitrice mea tota omnia mea honore, exceptum alodium suprascriptum quem dimittit Sancti Petri Circate pro anima mea, in tali pactu ut habeat et teneat omnibus diebus uite sue sine blandimento ullius homo uel femine. Et post obitum suum remaneat ad Guillelmum Arnalli, meo chusino, exceptum feuum quod tenet per Arnallum de Guardia et exceptum feuum quod tenet per uicecomite que dimittit Guilelmi de Uillademagno, ut pater meus dedit ad uicecomite ·iiii^{or}· libras plate, in tale pactu ut habeat et teneat ad seruicium vicecomite. Et si ille noluit derelinquere ad Guillelmi de Uillademagno, ipsum feuum quod vicecomite reddat ei ·iiii^{or}· libras plate sine ullo enganno. Et ego, Guilelmus de Uillademagno, dedit a Prouinciale ·i· libra plate per ipsum feuum.

Fuit factum prescriptum testamentum ·VIII· kalendas iunii, anno ·VI· regni Ledouici regis, firmatum fuit a supradicto conditore, Prouinciale, et³ a reliquis firmatoribus signo puncti, uidelicet Guillelmo et Guadallo Arnalli et Burdo et Bernardo de Macianeto et Berengario, priore, et Gerallo de Siliga. Scriptor Petrus, leuita.

Nos supradicti testes testificamur et iuramus in Deum et in supradicto iuramento, quod sicut superius scriptum est, ita a supranominato testatore ordinatum est et firmatum nobis uidentibus et audientibus per extremam uoluntatem suarum rerum.

Late condiciones ·VIII· idus augusti, anno ·VII· regni Ledouici regis iunioris, infra primos ·VI· menses post obitum predicti testatoris.

Sig+num Bernardi. Sig+num Geralli, qui supradictum testimonium dedimus et iurando firmauimus. + Petrus, ecclesie Uliani, prior. SSS. Berengarius, presbiter. SSS. Raimundus Ysarni, presbiter et clauiger. Berengarius, Dei gratia Girundensis ecclesie episcopus. + Guillelmus de Colonico, clericus et iudex. SSS. Raimundus, presbiter. SSS. Petrus Borrelli, presbiter et canonicus.

SSS. Petrus, presbiter, hoc rogatus scripsi die annoque prefixo.

1. *espai en blanc.* 2. *lectura dubtosa.* 3. *segueix et, reiterat.*

11

1145, novembre, 20

Acta de dotació. *Guerau de Cabrera, vescomte de Girona i d'Urgell, dóna a Bernat, monjo, i al monestir de Santa Maria (de Roca-rossa) l'alou situat al lloc de la Fredena, d'acord amb Berenguer Pere i el seu fill, Pere, que hi reben la tasca com a feu. Es donen les afrontacions de l'alou, que limita a llevant amb la Roca-rossa, i al seu interior s'hi construirà una església. Entre els signants de la donació hi ha Berenguer de Maçanet.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 1r.

a VL, vol. 9, núm. 11.

b* CSMRR, núm. 1.

c CR, vol. 20, p. 524.

Regest: NH, vol. 14, p. 392.

Cita: CC, vol. 3, p. 412; MS, p. 122; SMV, p. 96.

Quoniam rerum gestarum ordo diuturnitate temporum et memoria labitur hominum, ecclesiastica sive legalis sancxit auc-

toritas, ut scripture omnibus interveniant causis qui nisi sollempniter celebrentur et legali scripto firmentur, irritae seu vacuae plane habentur. Tanto magis sancte Dei ecclesie sive alicuius novelle edificacionis in desertis locis stabilimentum sollempniter debet celebrari. Quapropter, sub sacro nomine sancte et individue Trinitatis, ego, Geraldus de Cabrera, Gerundensis ac Urgellensis vicecomes, dono Deo omnipotenti et beate Marie et tibi, Bernardo, monacho, et successoribus tuis meum proprium et francum alodium quod est in loco appellato de *la Fredena*, cum laude et voluntate Berengarii Petri et Petri, filii sui, qui in hoc alodio habent solam tasquam pro feudo. Per hanc scripturam donacionis ad habendum et condirigendum et ad construendum ecclesiam in honore beate Marie Genitricis Dei, meum alodium francum de *la Fredena*, sicut terminatur ab oriente in Roca Rossa et vadit ferire a meridie in Gurgite Nigro; et inde exit in podio Asprelz versus occidentem; et inde exit in podio de Abella; et ex inde vadit ferire in Petra de Dede a circio; et de Petra de Dede transit per Muscaroz et vadit ferire in torrentem de *la Salvatga* et revertitur recto tramite in Roca Rossa. Quicquid infra hos terminos prescriptos continetur totum integriter et sine engan, cum ingressibus et regressibus, dono Sancte Marie et tibi, Bernardo, et successoribus tuis sine blandimento et dominatu omnium hominum et sine aliquo retentu quem ibi non facio. Hanc ergo donacionem facio ob remissionem peccatorum meorum et parentum meorum, ut Deus per intercessionem Virginis Marie misereatur nostri. Et ego, Berengarius Petri, et Petrus, meus filius, cum uxoribus nostris et infantibus nostris, similiter ob remissionem peccatorum nostrorum volumus, laudamus hanc cartam donacionis et quicquid per fevum in hoc alodio habemus vel habere debemus totum integriter et sine engan et sine aliquo retentu, donamus et omnino evacuamus Deo et beate Marie et tibi, Bernardo supranominato, et successoribus tuis in perpetuo possidendum. Et adhuc nos, omnes prescripti, ultra terminos terminatos, concedimus donando Bernardo et successoribus lignaria et laboraciones et pascua sine aliquo servicio. Si quis hanc cartam donacionis et novelle plantacionis frantere, transmutare presumpserit, anathematis iaculo inrefrangabiliter feriat, donec ecclesiastica censura, quod fregit vel transmutavit, in integrum redirigatur et ex inde omni¹ tempore firmum tenetur. Sunt autem hec omnia in comitatu Gerundensi, in terminio de castro Ostalrico, in locis desertis.

Actum est hoc ·XII· kalendas decembris, anno centesimo ·XL·
vº· post millesimum ab incartione Christi, filii Marie virginis, et
anno ·VIII· regni regis Ledovici iunioris.

Sig+num Geraldi, vicecomitis. Sig+num Sanctie, matris eius.
Sig+num Berengarii Petri. Sig+num Petri de Falgars. Sig+num
Flandine, sue uxoris. Nos qui hanc cartam donacionis scribi ius-
simus, firmavimus et testes inferius scriptos firmare rogavimus.
Berengarius, Dei gratia Gerundensis ecclesie episcopus. Berengarius,
abbas Villebertrandi et archilevita Gerundensis ecclesie. Berengarius,
Sancti Felicis abbas. Sig+num Petri Raimundi de Villademanno.
Sig+num Berengarii de Caciano. Sig+num de Berengarii de Pe-
llarisvulvam. Sig+num Berengarii de Maçaneto. Sig+num Petri de
Sancto Laurencio. Bermundus, presbiter SSS. + Ista suprascripta
Bernardus firmo, sacrista. Petrus, sacerdos. Sig+num Bernardi
Querux, baiuli. Sig+num Petri, fratris sui.

Sig+num Erberti, levite, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici
et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo
fideliter sumsi et translatare fecit et de verbo ad verbum et litera
ad literam comprobavit et emendavit et cum suprascripto in ·XXII·
linea ubi dicitur “concedimus” et “Bernardo” et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vice-
comitatu Caprarie, qui hoc translatum fideliter cum suo originali
comprobavi, subscribo.

1. *segueix* omni, *reiterat*.

12

1146, agost, 1

Donació. *Berenguer de Maçanet dóna al monestir de Santa Maria de
Valldemaria i a la seva priora Ricsenda les terres que té a Vallde-
maria, per a redempció dels seus pecats i dels dels seus parents.*

[A] Original perdut.

B* Còpia de 1159, cosida amb els documents 16 i 25 (186 × 300): BC, Arxiu
Històric, pergamí núm. 106, registre núm. 9.071. Bon estat de conservació,
amb dos petits talls al marge esquerre. Al dors: “Donació del monastir de
Valde[maria]. Donació. 535”.

C Còpia de 1159, cosida amb els documents 16 i 25 (200 × 302): BC, Arxiu His-
tòric, pergamí núm. 106, registre núm. 9.070, *ex A*. Bon estat de conservació.

a SMV, núm. 1. Transcripció al CD complementari. Traducció catalana: SMV,
p. 88-89.

[Qui]a rerum uniuersitas sumo rerum auctori omnipotenti Deo subdita esse debet, idcirco ego, Berengarius de Macianeto, uolens ei placere qui in iudicio potius mittis, quam durus iudex inueniri desiderat, propter remedium et indulgenciam peccatorum meorum ac parentorum meorum totiusque mee consanguinitatis, dono, offero et trado omnipotenti Deo et gloriose Uirgini Marie, cuius altare situm est in ipso loco, ipsam uallem quam uocant Val de Maria, ut deinceps me et omni parentela mea, penitus inde euacuatis, sit libera et propriis iuris omnipotentis Dei et Sancte ac gloriose Uirginis Marie, cuius altare situm est ibi, tibi Rixendis, priurisse, et religiosarum mulierum, tam presencium quam futurarum Deo ibi seruiencium sub regula beati Benedicti. Afrontat predicta donacio a parte orientis ab ipso Podio Petre Pertuse usque ad Serram Dalsenam et usque ad uiam de Tordaria; a parte meridie ab ipso Podio Petre Pertuse¹ usque ad Terror quod est terminatum in ipsa serra de Abeiars; ab occiduo ab ipso Terrario, ab <ip>so² usque ad uiam de Tordaria; a parte uero circii sicut uadit per ipsam uiam de Tordaria usque ad ipsam uiam quam ingreditur ad supra dictum locum Ual de Marie. Sicut his ·iiii· afrontacionibus predicta donacio includitur et terminatur, sic dono prenominatum meum alodium omnipotenti Deo et gloriose Uirgini Marie et tibi prenominate Rixennis, priurisse, et ceteris religios<is> mulieribus, tam in presenti quam in future, Deo ibi seruientibus sicut esse uel intelligi melius potest ad honorem Dei et utilitatem ipsius ecclesie et omnium Deo ibi seruiencium et a condicione ut ulla persona clericalis uel laicalis dominacione uel subiectione nullatenus ibi habere ualeat. Quod si aliquis presumpserit aliquo modo uel malo ingenio, ego, Berengarius iamdictus, et successores mei contradicere et defendere contra cunctos homines uel feminas possimus. Hanc donacionem ego, Berengarius, bono animo et gratissima uoluntate, cum ingressibus et egressibus et pascuis montibus et planis, facio et auctorizo domino Deo et beate Uirgini Marie et eidem loci habitantibus et Deo seruientibus, propter remissionem peccatorum meorum et parentum meorum uiuorum uel mortuorum. Si quis hanc donacionem infringere temptauerit, iram omnipotentis Dei et beate Marie super eum ueniat et apostolicam excomunionem habeat postea omni tempore firma permaneat.

Actum est hoc kalendas augusti, anno ·M^o·C^o·XL°·VI°·, regnante Ludouico rege, anno ·XII·.³

Sig+num Berengarii, supradicti. Sig+num Dulcie, uxoris sue. Sig+num Bernardi. Sig+num Petri, fratris sui, nos simul qui hoc

laudamus ac firmamus et testes firmare rogamus. Sig+num Dalmacii de Loreto, miles. Sig+num Berengarii de Monte Chorb. Sig+num Bernardi de Macianeto, miles. Sig+num Petri Sancti Laurentii, miles. Sig+num Bernardi de Palacio. Sig+num Berengarii de Blanes. Sig+num Martorelli, baiuli. Sig+num Raimundi de Monte Sicco. Sig+num Petri de Podio Bersenni.

Guilelmus, presbiter, qui hanc cartam translataui in ·vii^o. kalendas febroarii, in anno ·xxii^o. regni, regis Luduuici, die et anno in hac linea ·+· prenotato.⁴

1. Podio Pertuse, C. 2. *lectura dubtosa.* 3. *Segons la datació pel rei franc, l'any hauria de ser el 1148.* 4. SSS. Dominicus, leuita, qui hanc cartam translataui in ·xvi· kalendas mai, in anno ·xxii^o. regni regis Luduuici, die et anno in hac linea prenotato, C.

13

1146, octubre, 18

Testament. *Guillem de Vilademany, que vol anar a Sant Jaume (de Galícia), dicta testament, per al qual elegeix com a marmessors Rossell, sacerdot de Sant Pere Cercada, Pere de Tugurs, Berenguer de Farners i Guerau Ponç. Deixa el seu cos a Sant Pere Cercada amb el seu alou i altres pertinences, dóna el seu cavall que va prestar al comte d'Empúries als Templers, dóna el pollí i les armes al seu nebot Pere de Maçanet, que també rep el seu feu del castell de Torcafelló que té per Bernat de Sant Maurici i pel seu germà, i fa d'altres donacions al seu nebot Ramon de Vilademany i a la seva germana Ermessenda.*

A* Pergamí original (150 × 290 mm): ACAU, fons de Sant Pere Cercada, pergamí del 18 d'octubre de 1146. Al dors: "*Testament[um Guillelmi] de Vilademany. 1146*". Còpia fotogràfica: ACSE, arxiu de complement, Sant Pere Cercada, núm. 4.

Cita: FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, "Torcafelló. La descoberta...", p. 35-36; FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, "Torcafelló (Maçanet de la Selva)...", p. 466.

In Dei nomine. Ego Guillelmus de Uillademain, cupiens ire ad Sanctum Jacobum, facio meum testamentum in quo eligo manumissores meos Rossellum, presbiterum Sancti Petri de Circata, ministrum, et Petrum de Tuguriis et Berengarium de Farners et Geraldum Poncii de Seluan, quibus precipio caritatie ut si mori me contigerit, ante quam aliud testamentum faciam, ita distribuant res meas et honorem sicut hic inferius inuenerit ordinatum.

Primum dimitto domino Deo et cenobio Sancti Petri Circate corpus meum, cum omni meo alodio mihi adueniente per hereditatem genitorum ac parentum meorum et omnes meas compras et omnia hedificia mea et plantas ubique sint, tam in domibus quam in terris, et omnem meum mobile et auere et panem et uinum, simul cum omnibus meis basculis tam maioribus quam minoribus ubicumque sint. Preter cauallum quem prestaui comiti Impuriensi, quem dimitto milicie Templi, et preter meam partem de pullino, quam dimitto Petro, nepoti meo de Mazaned, cum armis meis. Item dimitto eidem nepoti meo, Petro de Mazaned, ipsum meum feuum castris de Torcha Felon, quem teneo per Bernardum Sancti Mauricii et per fratrem suum, et totas meas pignoras ubicumque habeo. Dimitto nepoti meo, Raimundo de Villademain, omnia alia feua mea ubicumque habeo uel habere debeo per omnes uoces. Et si predictus Raimundus, nepos meus, obierit sine prole legitima, supradicta omnia feua reuertantur Petro, nepoti meo. Et si Petrus obierit sine infantibus legitimis, dimitto omnibus ipsis de quibus teneo pignora de auere medietatem; aliam uero medietatem habeat predictus Raimundus, nepos meus. Et si de ambobus supradictis nepotibus meis minus uenerit, omnia quod habeo illis superius dimissa in sana pace reuertantur alio nepoti meo, Raimundo minori. Et diffinio sorori mee, Ermessendi, suam hereditatem in omnibus locis de Joanneth ad suam uoluntatem, sicut habere debet. Et mando ut de meo supradicto alodio et de pignoribus¹ habeat uictum et uestitum in uita sua ad saluamentum prelibati Sancti Petri atque nepotis mei, Petri de Mazaned. Et aufero ego in isto uiatico de domo Sancti Petri ·i· enap de argento et duco ·i· mulam et, ex alia parte, debeo eidem domui ·x· morabetinos per unum cauallum. Et mando ut si ad finem meum ista et alia mea debita persoluta non fuerint, ut persoluantur de meo auere comuniter.

Actum est hoc ·xv· kalendas nouembris, anno ·x· regni Lodouici junioris.

Sig+num Guillelmi de Villademain, qui hoc laudo et firmo firmarique rogo. Sig+num Rosselli, presbiteri ministri Sancti Petri. Sig+num Petri, clerici de Tuguriis. Sig+num Petri de Mazaned. Sig+num Albanelli. Sig+num Berengarii de Cartitulo. Sig+num Gerardi, diachoni.

Sig+num Petri, subdiachoni, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. *escrit* pigneribus.

14

1151, juliol, 28

Convinença. *Pere de Maçanet, fill de Bernat Ramon de Maçanet i Estefania, dóna a Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona i príncep d'Aragó, el castell de Gallifa. A canvi, el comte li lliura els masos on viuen Arnau Sunifred i Pere Otger, situats a Vilamajor, i cent morabatins; i li encomana també el castell de Gallifa.*

A' Pergamí original en el mateix full que el document 15 (220 × 312 mm): ACA, Cancelleria, pergamins de Ramon Berenguer IV, carpeta 38, núm. 238a (*olim* armari 2 Barcelona, sac L, núm. 745). Carta partida per ABC al marge inferior. Bon estat de conservació.

[A²] Original no localitzat.

B Còpia de la fi del segle XII en el mateix full que el document 15 (92 × 422 mm): ACA, Cancelleria, pergamins de Ramon Berenguer IV, carpeta 38, núm. 238 dupl. a (*olim* armari 2 Barcelona, sac L, núm. 727). Bon estat de conservació.

[C] Còpia de la fi del segle XII, perduda: ACA, Cancelleria, *Liber Feudorum Maior*, f. 372.

a *CODOIN*, vol. IV, doc. LXVIIIa.

b *LFM*, doc. 372.

c* *PACB*, núm. 937.

Cita: BALARI, *Orígenes*, p. 69 i p. 653; CC, vol. 3, p. 411-412; COSTA, "Comentario...", p. 84-85; KOSTO, *Making agreements...*, p. 257.

Sit notum cunctis quoniam ego Petrus de Macaneto, filius Bernardi Raimundi de Macaneto et Stephanie, uxoris eius, consilio et voluntate fratris mei Bernardi dono tibi Raimundo, comes Barchinonensis, princeps Aragonensis et marchio, omnique tue proieniei sive posteritati ipsum meum castrum de Galifa, cum ipsa rocha in qua fundatum est, cum omnibus edificiis et fortitudine que modo ibi sunt vel in antea erunt et cum omnibus exitibus et regressibus suis. Predictam vero donacionem, sicut melius ad utilitatem et proficuum tuum intelligi potest, facio tibi et omni tue proieniei sicut supradictum est, sine engan, ad proprium et francum alodium tuum. Propter supradictam vero donacionem quam michi facis, ego Raimundus, comes iamdictus, dono tibi Petre de Mazaneto et omni tue proieniei duos mansos in termino Ville Maioris, quos inhabitant Arnallus Seniofredi et Petrus Oggerii, cum omnibus illorum mansatis et pertinenciis, solide et libere, ad tuum alodium proprium. Et insuper addo tibi centum morabatinos. Et comendo tibi supradictum castrum de Galifa ut habeas illud tu et omnis tua proienies per me et per meam proieniem sive posteritatem ad fevum. Et donetis nobis inde potestatem fideliter per quantas vices eam per nos aut per nuncium

vel nuncios nostros req[ui]sierimus, irati aut pachati. Et convenio tibi Petre ego, comes iamdictus, ut sim tibi adiutor et defensor, de predicto castro et de omni honore sibi pertinente et de omnibus tuis directis de omni honore quem deinceps meo consilio adquisieris, contra omnes homines et feminas, sine tuo engan. Et convenio tibi ut inter me et te in prefato castro non ponam alium seniore[m] et non exigam a te propter supradictum fevum aliquod servicium, preter fidelitatem et potestatem iamdicti castri. Et si tu Petre obieris sine infante legitimo, hoc totum atendam Bernardo de Galifa, fratri tuo. Et in termino iamdicti castri non faciam ullam toltam vel forciam in alodio vestro. Et hoc totum sine tuo engan. Si quis autem contra hoc venerit ad irrumpendum, non hoc valeat vendicare quod requisierit, sed predicta omnia in duplo componat. Et postmodum hoc firmum permaneat omni tempore.

Actum est hoc ·v· kalendas augusti, anno ab Incarnacione Domini millesimo ·CLI· regnique Ledovici iunioris anno ·xv·.

Sig+num Raimundi comes. Sig+num Petri de Mazaneto, qui hanc donacionem fecit, firmavit firmarique rogavit. Sig+num Bernardi, fratris eius. Sig+num Bernardi de Bellog. Sig+num Arnalli de Lercio. Sig+num Raimundi de Villa de Muls.

Sig+num Poncii, scribe, qui hoc scripsit die annoque prefato.

15

1151, juliol, 28

Jurament de fidelitat. Pere de Maçanet, fill d'Estefania, jura fidelitat a Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona i príncep d'Aragó, en especial pel castell de Gallifa.

A¹ Pergamí original en el mateix full que el document 14 (220 × 312 mm): ACA, Cancelleria, pergamins de Ramon Berenguer IV, carpeta 38, núm. 238b (*olim* armari 2 Barcelona, sac L, núm. 745). Carta partida per ABC al marge inferior. Bon estat de conservació.

[A²] Original no localitzat.

B Còpia de la fi del segle XII en el mateix full que el document 14 (92 × 422 mm): ACA, Cancelleria, pergamins de Ramon Berenguer IV, carpeta 38, núm. 238 dupl. b (*olim* armari 2 Barcelona, sac L, núm. 727). Bon estat de conservació.

[C] Còpia de la fi del segle XII, perduda: ACA, Cancelleria, *Liber Feudorum Maior*, f. 373.

a *CODOIN*, vol. IV, doc. LXVIIIb.

b *LFM*, doc. 374.

c* *PACB*, núm. 938.

Cita: Kosto, *Making agreements...*, p. 257.

Iuro ego, Petrus de Macaned, filius Stephanie, femine, tibi Raimundo, comiti Barchinonensi et Aragonensium principi et marchioni, quod ab hac ora in antea fidelis ero tibi de vita tua et de corpore tuo et de omnibus membris que in corpore tuo se tenent et de omni honore quem hodie habes vel in antea, Deo iuvante, adquisieris et nominatim de ipso castro de Galifa et de ipsa rocha in qua fundatum est et de omni fortitudine que ibi est vel in antea erit, quod donem inde tibi potestatem fideliter et sine engan per quantas vices eam a me requisieris per te vel per nuncium aut nuncios tuos, iratus et pachatus. Et non vetabo me inde videri vel comoneri et nuncius vel nuncii tui per quos michi hoc demandaveris non habebunt regardum de me vel de meis in eundo vel redeundo. Et sicut superius scriptum est, sic tenebo et attendam tibi Raimundo, comiti suprascripto, et omnibus successoribus tuis in perpetuum per Deum et hec sancta.

Facto sacramento ·v· kalendas augusti, anno ·xv· Ledoici iunioris.

Sig+num Petri de Mazaneto. Sig+num Bernardi, fratris eius.
Sig+num Bernardi de Bellog.

Sig+num Poncii scribe, qui hoc scripsit die annoque prephato.

16

1151, agost, 4

Donació. *Berenguer de Maçanet dóna a l'església de Santa Maria de Valldemaria el mas d'Abellars, les rieres i el pla i prats que són del terme de l'església de Santa Maria fins al Congost, i autoritza als habitants de l'església a construir un molí a la riera de Valldemaria fins a la Tordera, a canvi de 20 morabatins i un sarraí.*

A* Pergamí original, cosit amb els documents 12 i 25 (192 × 172 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 106, registre núm. 9.068.

a SMV, núm. 2. Transcripció al CD complementari. Traducció catalana: SMV, p. 90-92.

In Dei nomine. Ego Berengarius de Mazaneto dono domino Deo, [per remissionem peccatorum meorum et parentorum meorum], et ecclesie Sancte Marie de Ualle Maria et omnibus ibidem Deo seruiantibus, mansum meum de Abeiars, sicut terminauimus inter me¹ et alii qui ibi fuerunt. Terminatur a parte orientis in torrente, a meridie in alio torrente, ab occasu in bosco meo sicut uadit de supradicto torrente usque in serram et per ipsam serram

usque ad uiam que uadit de supradicto manso ad ecclesiam [Sancte M]arie, a circio in bosco et in alodio Sancte Marie iamdicte. Item dono ecclesie Sancte Marie, supradicte, rieras et [tot]um ipsum planum cultum et heremum et prata que sunt de termino prefate ecclesie Sancte Marie usque ad Congustum, ubi aque congregantur, uel ad aream Guillelmi Textoris et ex una ripa boschi usque in aliam, quantum infra est planum uel esse potest. Insuper dono et auctorizo omnibus habitatoribus Sancte Marie ut faciant molendinum in ipsa riera de Ualle Maria usque ad Tordariam in qualicumque loco facere uelint, sine impedimento quod nemo eis facere possit uel audeat de omnibus his que ad molendinum necessaria sunt, de acceptione aque et ductu et de rego et capud rego et de firmamento molendini ubicumque plantare uoluerint. Hec omnia supradicta, cum ingressibus et egressibus suis integriter, ut dici uel intelligi potest melius ad utilitatem predicti loci Sancte Marie, cum omnibus directis que ibi habeo de meo iure in ius et dominium omnipotentis Dei et prelibati loci Sancte Marie, in manu Roselli, sacerdotis et ministri eiusdem loci, trado ad suum proprium plenissimum et liberum alodium secure et quiete et in sana pace possidendum, ad quicquid ex inde habitantes in eodem loco facere uoluerint, ad utilitatem uidelicet et profectum Sancte Marie. Accipio pro hac donatione de bonis Sancte Marie ·xx· morabetinos in auro et unum sarracenum et retineo in predicto honore austors et esparuers. Si quis hoc dirumpere presumpserit, in duplo componat ea que infringere temptauerit et insuper hoc donum omni tempore maneat firmum.

Actum est hoc ·ii· nonas augusti, anno ab Incarnatione Domini ·C·L·i· post millesimum, regni uero regis Leduici iunioris ·xv·.

² Sig+num Berengarii de Mazaneto, qui hoc laudando, firmo et testes firmare rogo. Sig+num Dulcie, uxoris eius. Sig+num Petri de Sancto Laurencio. Sig+num Poncii de Sancto Laurencio. Sig+num Bernardi de Palatio. Sig+num Petri Geraldii, baiuli. Sig+num Bernardi, fratris eius. Sig+num Petri, fratris eius, nos qui hoc laudando firmamus. Sig+num Berengarii de Ledon.

Bernardi, presbiteri, qui hoc scripsit, cum litteris suprapositis in linea ·i^a·, die et anno quo su.SSS.pra.

1. *segueix* et Rosellum sacerdotem, *cancel-lat.* 2. Signum Berengarii de Mazaneto, *reiterat.*

17

1152, novembre, 10

Definició. *Bernat Vives, amb els seus germans Berenguer i Domènec, la seva cosina Poca i el fill d'aquesta, Berenguer, defineixen a Bernat, clergue, el mas de la Font i la seva masada, que és tingut a domini directe de l'església de Sant Llorenç de Maçanet, per 25 sous de diners gironins. L'acte es fa davant la presència de personatges destacats, entre els quals hi ha Berenguer de Maçanet.*

A* Pergamí original (134 × 300 mm): AHFF, pergamí núm. 19 (fons Gelat, núm. 6). Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 3".

a MS, núm. 6, p. 328-329. Traducció catalana: p. 329-330.

b MAHE, núm. 2, p. 29. Amb la còpia fotogràfica del pergamí.

Regest: IAHFF, núm. 19.

Sit notum cunctis quam ego, Bernardus Uiues, et fratres mei, Berengarius et Dominicus, et Pauca, consanguinea nostra, et filius eius, Berengarius, nos insimul diffinimus tibi Bernardo, clerico,¹ et tuis ipsum mansum Sancti Laurentii qui dicitur de Fonte, simul cum omni sua mansata omnibusque ad eunde<m> mansum pertinentibus, sicut melius ad profituum tuum intelligi potest. Ita quod nos aut aliqui per nostram uocem, nichil ibi deinceps requiramus nec requirere ualeamus, sed sit semper tuum proprium ius et tuorum quos uoueris ad faciendum ibi et inde quodcumque uoueritis, saluo iure Sancti Laurentii. Prefatam namque diffinicionem facimus in manu domni Berengarii, Gerundensis episcopi, et Renalli, magistri, capellani Sancti Laurentii iamdicti de Macaneto, in presencia Guillelmi, archileuite, et Berengarii de Macaneto et Bernardi de Palacio et aliorum multorum qui ibi aderant. Pro hac diffinicione accipimus a te solidos ·xx·v· denariorum Gerundensis monete. Si quis contra hoc ad irrumpendum uenerit, non ualeat, sed duplam uobis compositionem persoluat, hac scriptura firmiter persistente.

Actum est hoc ·iiii· idus nouembris, anno ·xvi· regni Ledouici, regis iunioris.

Sig+num Bernardi Uiues. Sig+num Berengarii, fratris eius. Sig+num Dominici, fratris eius. Sig+num Pauce, femine. Sig+num Berengarii, filii eius. Sig+num Berengarii de Macaneto. Sig+num Bernardi de Palacio. Raimundus, presbiter. SSS. Arnallus Petri, sacerdos. + Berengarii, ypodiacono. + Guillelmus, presbiter. Raimundus Petri Sancte Columbe. + Arnallus, clericus. SSS. Berengarius, levita.

SSS. Petrus, presbiter, hoc rogatus scripsi die annoque prefixo.

1. Bernarde, clerice, A.

18

1155, febrer, 4

Establiment. *Ramon Arnau, la seva muller Estefania i el seu fill Arnau estableixen a Bernat, a la seva muller Adalaida i al seu fill Simó una peça de terra situada al comtat de Girona, a la parròquia de Maçanet, al lloc dit pradell de Mill, amb la condició que facin anualment una mitgera de vi al mas de Branuí per tornes, a canvi de 4 sous de diners de Girona.*

A* Pergamí original (130 × 195 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 185, registre núm. 10.117. Bon estat de conservació, amb una taca a la part inferior esquerra. Al dors: "Nº 543. D. [nº 680]".

Pateat cunctis quam ego Raimundus Arnalli et uxor mea, Estephania, et filius noster, Arnallus, donamus tibi Bernardo uxorique tue, Adalaidis, et filio uestro, Simeon, uestreque posteritati pecia ·i· terre. Et est in comitatu Ierundensis. in parroechia Sancti Laurentii Macianeto, in locum qui uocant Pratelli de Milio; affrontat autem a parte orientis in manso de Sarabad, a meridie in honore Berengarii de Macianeto, de occiduo in alodio Sancti Saluatoris, de uero circi in torrento qui discurit per tempus pluuiarum. Quantum infra has ·iiii^{or}· affrontaciones includitur uel circuncingitur, sic damus uobis et uestris in perpetuum. Et faciatis inde censum per unoquoque anno migeriam ·i· ex uino, tornes ad mansum de Branuin. Sicut melius habemus et habere debemus hoc prescriptum, sic damus uobis et uestris cum omnibus arboribus qui ibidem sunt. Et conuenimus uobis per fidem sine engan ut inde simus guarentes et defensores contra cunctos homines uel feminas, de nostro iure in uestrum tradimus dominium et potestatem ad faciendum inde quicquid facere uolueritis. Et pro ac donacione a uestro auere accipimus ·iiii· solidos denariorum Ierundensis monete. Si quis [hoc] rumpere temptauerit, in duplo restituat.

Actum est hoc ·ii· nonas februarii, anno ·xviii· regni Leodo[uici regis] iunioris. Sig+num Raimundi Arnalli. Sig+num Estephania. Sig+num Arnalli, [qui hoc aprobamus] et firmamus testes firmarique rogamus. Sig+num Berengarii de Macianeto. Sig+num Bernardi de Palacio. Sig+num Burd Sancti Acischli.

SSS. Bernardus, leuita, qui hoc rogatus scripsi die annoque prefixo.

1. Numeració cancel·lada.

19

1159, maig, 16

Concessió d'immunitat. *A precis de Ricsenda, priora de Santa Maria de Valldemaria, i de la resta de monges que hi viuen seguint la regla de (sant Bernat de) Claravall, Bernat, arquebisbe metropolità de Tarragona, i Berenguer, bisbe de Girona, concedeixen la immunitat a l'església de Santa Maria de Valldemaria de tot domini, sempre que es respecti la subjecció a l'església de Girona. Preguen els parroquians que mantinguin les monges i estableixen que el lloc on hi ha l'església sigui sempre en salvetat i protegit dels enemics. Confirmen les donacions efectuades per Berenguer de Maçanet i Gaufred de Rocabertí i protegeixen també les plantacions que s'hi faran en el futur.*

[A] Original vist i copiat per Joan Gaspar Roig i Jalpí abans del 1678, perdut: ASD.

a RH, p. 478-479.

b MS, núm. 7, p. 332-333. Traducció catalana: p. 333-334, ex A.

c* CR, vol. 5, p. 308-309.

d SMV, núm. 4. Traducció catalana: SMV, p. 82-83, ex. b.

Cita: FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, "Torcafelló. La descoberta...", p. 36; FORMIGA, *Història...*, p. 185.

Anno Dominice Incarnationis ·MCLVIII·, precibus assiduis Ricsendis, priorissae Vallis Mariae, et aliarum sanctimonialium sibi commissarum quae, secundum regulam Clarevallis religiose vivendo, locum illum ad honorem Dei magnis laboribus eremo inter vepres et spinas primum ac noviter edificaverunt, placuit Bernardo, Terraconensi metropolitano, et Berengario, Gerundensi episcopo, quod ecclesiam illam ipsasque dictas sanctimoniales, tam futuras quam presentes, et omnes res earum mobiles et immobile, perpetuo, liberarent et ab omni damnificatione eriperentur, ita quod semper sint libere et immunes ab omni subiectione. Huius autem libertatis scriptura est hec.

Sit notum cunctis presentibus atque futuris quoniam ego, Bernardus, Dei gratia Terraconensis archiepiscopus, et Berengarius, eadem gratia Gerundensis episcopus, divina auctoritate deliberamus

et ab omni subiectiōne eripimus ecclesiam Sancte Marie illius loci qui dicitur Vallis Maria et omnia sua, salva tamen reverentia quam ibi debet habere Gerundensis ecclesia. Nos ipsam ecclesiam et suis omnibus et auctoritate nostra mandando precipimus et omnibus modis interdici-mus quod nullus habeat dominium vel potestatem aliquid auferendi vel formam ordinis sanctimonialium inibi Deo famulantium in alium ordinem transmutandi. Ipsae vero in sacro religionis propositio sedule ac assidue perseverantes, ieiuniis, vigiliis, orationibus, lacrimis, carnales concupiscentias superare nitantur vivere, secundum regulam et modum et formam ordinis Clarevallis et despectis caducis et transitoriis in terna requie mereantur accipere fructum sui laboris. Preterea rogamus parrochianos nostros quod ipsas sanctimoniales benigne suscipiant et eis misericorditer ac charitative subveniant quod qui fecerit pro Dei amore et peccatorum suorum remissione fiat ei in remissionem peccatorum et tribuat ei in terra viventium. Si quis, quod absit, ecclesiam illam aut bona sanctimonialium illarum impugnaverit aut inquietaverit aut aliquot modo rapuerit, anathemati tamdiu subiaceat donec ablata restituat et de presumptione canonice satisfaciat. Necnon etiam volumus et in virtute Spiritu Sancti precipimus quod locus ille sit semper in salutate, ita quod quis ad illum locum fugerit salvus et secures sin tab inimicorum impetus dum ibi fuerit. Dona etiam illa omnino esse precipimus, quibus Berengarius de Massianeto et Gaufredus de Rocabertino ecclesiam illam hereditaverunt. Iterum, in remissione et absolucione peccatorum per gratiam virtutem Sancti Spiritus, eis ponimus qui hanc novella plantationem ad gloriam et laudem Dei dederunt et plantare fecerunt in omnibus tam futuris quam presentibus, qui Valli Mariae propria facultate suppeditant vel suppeditabunt.

Actum est hoc ·xvii· kalendas iunii, anno ·xxii· regni Ludovici, regis iunioris.

Sig+num Bernardi, Tarraconensis archiepiscopi. Berengarius, Dei gratia Gerundensis episcopus. Guillelmus, Gerundensis sedis precentor. Sig+num Guillelmi Sancti Stephani. Arnaldus, Gerundensis archidiaconus. Raimundus, Emporitanus archilevita. Sig+num Guillelmi, Barchinonensis episcopi. Petrus, Dei gratia Casaraugustanus episcopus. Petrus Raimundi. Rosselli, sacrista. + Iudex Besalluniensis probat Guillelmus. + Guillelmus Sancti Felicis, abbas Besulliniensis probat. H. i^a. Guillelmus.

20

1159, desembre, 24

Establiment. *Arnau de Cartellà i la seva muller Ermessenda estableixen a Oliver el mas que fou de Joan Ferrer amb l'honor que li pertany i que ara tenen els prohoms, amb la condició que li ferri amb el seu ferro les bèsties i el seu cos, pel preu de 10 sous barcelonenses. L'honor està situada al comtat de Girona, a les parròquies de Maçanet i Vidreres, al lloc dit Toses.*

A* Pergamí original (205 × 110 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 185, registre núm. 10.119. Al dors: "n. 367. E".

Cita: MS, p. 126.

Sit notum cunctis presentibus et futuris quam ego Arnallus de Cartiliano et uxor mea, Ermessendis, per nos et per omnes nostros qui sunt ad uenire post nos, in simul donamus tibi Oliuario et tuis ipsum nostrum mansum qui fuit olim Iohanni Ferrarii et de suos heredes, cum pertinentiis et tenedones et cum exiis et regressibus suis, et omnem illum honorem que ad ipsum mansum pertinent et cum omnibus arboribus que ibidem sunt et cum omnibus rebus in se existentibus, que ad probum hominis pertinent et pertinere debent. Sunt hec omnia in comitatu Gerundensi, in parrochia Sancti Laurentii Mazianeti et Sancte Marie Uitrariis, in loco qui uocatur Tuses et in aliis¹ multis locis in monte et in plano ubique fiat nec esse debeat. Sicut superius scriptum est, sic donamus tibi et omni uestre posteritati atque proieniei ad omnem uoluntatem uestram faciendam, cum censum qui fiat scitum inter nos et uos, quod faciatis uos et uestri nobis et successores nostri qui fiant seniores ipsius loci, scilicet quod ferretis nobis, cum uestrum ferrum,² bestias, uidelicet nostri corporis uel ipsi qui fiant seniores ipsius loci. Et accipimus a te, pro hoc donum, ·x· solidos barchinonenses monete, prout melius fiat securus, et non facias nullum alium censum nobis nec nostri nisi solummodo isti qui superius est scriptum neque nullum usaticum.

Actum est hoc ·viii· kalendas ianuarii, anno ·xxiii· regni Ludouici junioris.

Sig+num Arnalli de Cartiliano. Sig+num Ermesendis, nos in simul qui laudamus et firmamus et testibus firmarique rogamus. Sig+num Petri Sancti Laurentii. Sig+num Bernardi de Palacio. Sig+num Petri Erimballo.

SSS. Arnallus, presbiter, qui hoc rogatus scripsit die et anno quo supra.

1. *escrit alliis.* 2. *segueix ratlladura.*

21

1160, juny, 24

Establiment. *Arnau de Cartellà i la seva muller Ermessenda estableixen a Arnau i a Ermessenda la condemna de terra que tenen al lloc de Rosars, al comtat de Girona i a les parròquies de Maçanet i Vidreres, per tal que hi facin una casa, un cens de dues gallines, quatre fogaces, una perna de vuit diners i una aimina de civada, i la tasca, pel preu de 40 sous de diners de Girona.*

A* Pergamí original (90 × 240 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 185, registre núm. 10.120. Al dors: "N. 287".

Sit notum cunctis quam ego, Arnadlus de Cartiliano, et uxor mea, Ermesendis,¹ nos insimul per hanc scripturam indice, donatores sumus uobis Arnadlo et uxori tua, Ermesendis, ipsam nostram condemniam terre quod nos habemus et tenemus in dominio. Sic donamus uobis uel uestris, in tali conuento ut uobis fatiatis hibi domos² et habitetis hibi, post filios Arnadli Amati ueneri<n>t ad hetatem et fatiatis nobis censum per unumquemque annum paria ·I· gallines et ·IIII^{or}· fogaces et perna<m> ·I· de precium denariorum ·VIII· et emina<m> ·I^a· cibaria et de [laboracione]³ qualicumque Deus dederit tascha fideliter. Sicut superius scriptum est ipsam⁴ condemniam cum totis suis affrontacionibus sic donamus uobis predictis uel uestris, et per hoc donum accepimus de uobis iamdictis ·XL· solidos denariorum Ierundensis monete. Est hec omnia in comitatu Ierundensis, [in parrochia]⁵ Sancti Laurentio de Matianeto et Sancte Marie Uitrariis, in loco nominatur qui dicitur Rosars. Si quis hoc rumpere temptauerit non hoc ualeat, set in duplo componat et postea sit firmum omni tempore.

Actum est hoc ·VIII°· kalendas iulii, anno ·XX°·II°· regni regis Ludouici iunioris.

Sig+num Arnadlo de Cartiliano. Sig+num Ermesendis, qui hac cartam fieri iussimus, firmauimus firmarique rogauimus. Sig+num Saurine. Sig+num Berengarii de Ledon. Sig+num Raimundi Martorel. Sig+num Petri Sancti Laurentii.

SSS. Bernadus, presbiter, qui hoc rogatus scripsit, [cum] suprascriptis in ·IIII· et in ·VII^a· linea, die et anno quo supra.

1. *escrit* Ermasindis. 2. *segueix, repetit,* et habitetis. 3. *superposat.*
4. *escrit* ipsem. 5. *superposat.*

22

1165, març, 30

Establiment. *Arnau de Cartellà i la seva muller Ermessenda estableixen a Bernat de Bossegalls el mas de Forn que tenia Guerau de Forn, situat a la vila de Tapioles, a la parròquia de Maçanet, al comtat de Girona, amb la condició de prestar anualment un cens de dues gallines, tres fogasses, una perna de vuit diners i una mitgera de civada, pel preu de 10 sous de diners.*

A* Pergamí original (60 × 360 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 241, registre núm. 10.124. Bon estat de conservació, però amb un petit tall a la part central superior i dues taques a la part inferior esquerra.

B Còpia del segle XIII (110 × 310 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 241, registre núm. 10.125. Bon estat de conservació. Al dors: "*Aquestes cartes són del senyor en Carteyà, e fa a veure que ho tenen [...] forn prop de Tapioles. N. 603. N. 537. D*".

Notum sit omnibus hominibus quam ego, Arnallus de Cartiliano, et coniux mea, Ermessendis, nos insimul, donamus tibi, Bernardo d[e] Boçe]gais, et omni uestre proieniei ipsum mansum de Forn, cum omnibus suis pertinenciis et tenedoneis que ad ipsum mansum pertinent, in cunctisque locis, in monte et in plano, cum exitibus et reg[re]ssibus earum et affrontacionibus, sicut Gerallo de Forn, qui condam fuit, tenebat et habebat. Sicut superius scriptum est, sic donamus tibi ut habeatis et possideatis omnibus diebus uite tue tu et tuis post te, saluo nostro iure et nostris post nos. Et accepimus a te pro hac donacione de tuo auere ·X· solidos denariorum. Et de hoc manso facias inde censum per unumquemque annum par ·I· de gallinas et fogaces ·III· et perna ·I· de ·VIII· denarios et migeriam ·I· cibarie et alium censum deinde non faciatis. Sunt hec omnia in chomitatu Gerundensis, in parrochia Sancti Laurencii Macianeto, in uilla de Tapioles, in loco uocitato Forn.

Actum est hoc ·III· kalendas aprilis, anno ·XX·VIII· regni Ludouici iunioris.

Sig+num Arnalli de Cartiliano. Sig+num Ermessendis, nos qui hoc laudamus et firmamus et testes firmare rogamus. Sig+num

Bernadi de Tapioles. Sig+num Caluet. Sig+num Michel. Sig+num Pereiun, baiuli. Si quis hoc rumpere temptauerit, nil ualeat uindicare sed in duplo componat et insuper hec carta maneat firma in eternum. Sig+num Petri Sancti Laurencii.

+ Guielm[us, presbiter], qui hoc scripsit die et anno quo supra.

23

1165, setembre, 16

Donació. *Ermessenda dóna a la seva filla Ermessenda la meitat del camp de (Cases), d'una feixa al pradell de Mill, d'una altra feixa a la font de Pradell de Mill, d'un quadró situat prop del torrent de sa Coma i d'un marge vora les figueres d'en Bord (tot situat a Maçanet de la Selva). La filla, Ermessenda, ho aporta al seu futur marit Ramon i promet fer de cens a la seva mare una quartera de civada i un parell de gallines.*

[A] Original perdut.

B* Còpia de 1212 (65 × 255 mm): BC, Arxiu Històric, pergami núm. 239, registre núm. 10.123. Bon estat de conservació.

Sit notum cunctis presentibus et futuris quod ego, Ermessendis, dono tibi filie mee, Ermessendi, medietatem unius campi de [Cases]¹ et medietatem unius fexe, sicut melius habeo in *Pradel d·Amil*, et medietatem unius fexe, que tenet de *Font da Pradel d·Amil* usque ad [Igasti]² sicut uie amb dicunt, et unum quadrum de terra, iuxta de *torrent de za Coma*, et unum margen, iuxta ficulneas Burdi. Ideo ego, Ermessendis, dono tibi, Raimundo, quem uolo recipere ad uirum, omnem hoc supra scriptum sicut melius mater mea dedit mihi, tali pacto ut habeas et teneas, possideas et expletes potenter et secure hoc suprascriptum omnibus diebus uite tue. Et post obitum tuum remaneat infantibus qui ex me in te creati³ fuerint; si uero defuerint, habeas omne suprascriptum potencialiter omnibus diebus uite tue et omnem hoc propter sponsalium. Et ex omni hoc suprascripto faciamus censum meis donatoribus annuatim quarteriam unam cibariam et par unum gallinarum. Si quis hoc disrumpere tentauerit, non ualeat set in duplo componat.

Actum est hoc ·xvi· kalendas octobris, anno ·xx·viii· regni Luouici, regis junioris.

Sig+num Ermessendis, donatricis. Sig+num Ermessendis, qui hanc donacionem testesque firmare rogat. Sig+num Bernadi. Sig-

+num Arnalli, qui hanc donacionem laudant et firmant. Sig+num Bernadi de Tapioles. Sig+num Pereioni, baiuli.

+ Petri, ipodiachoni, qui hoc rogatus scripsit, cum literis emendatis, die et anno quo supra.

+ Alamandus, presbiter, qui hoc ·iiii· nonas february, anno Incarnacione Christi ·M·CC·XI·, fideliter translatauit, cum litteris emendatis in ·i· linea, die et anno quo supra.

1. *lectura dubtosa.* 2. *lectura dubtosa.* 3. *segueix creati, repetit.*

24

1167, març, 3

Definició. *Bernat de Palau i la seva esposa Berenguera defineixen a Santa Maria de Valldemaria i a la seva priora Ermessenda un quart del delme de les terres que tenen a la parròquia de Sant Llorenç de Maçanet. Entre els testimonis, figura Arnau de Cartellà.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1352 (210 × 290 mm): ASD, pergami núm. 31.

a* CDS DG, núm. 54.

Hoc est translatum sumptum fideliter cum auctoritate et decreto uenerabilis et discrete Guilielmi de Abbacia, iudicis ordinarii termini castris de Sancto Acisclo, uicesima secunda die marci, anno a Natiuitate Domini millesimo trescentesimo quinquagesimo secundo, a quodam instrumento antiquo, cuius tenor talis est.

In nomine Domini nostri Ihesu Christi, sit notum cunctis quod ego, Bernardus de ipso Palatio, uxorque mea, Berengaria, per nos et per omnes nostros presentes atque futuros, diffinimus et euacuamus et guirpimus domino Deo et Sancte Marie de Ualle Marie et in manu priorisse Ermessendis et totius conuentus illius lochi presentis atque futuri totam illam nostram quartam partem tocuis illius decime de omnibus uestris laborationibus ubique in parrochia Sancti Laurencii de Macianeto. Sicut modo habetis nec deinceps habere uel adquirere potueritis et de domo de Ualle Marie et de omnibus uestris aliis rebus, sicut melius nullo modo nos habemus nec in aliquo modo accipere debemus, amore Dei et Sancte Marie et redemcione animarum nostrarum parentumque nostrorum et omnium fidelium defunctorum christianorum. Et de nostro iure et dominio prenominatam decimam totam ab integram ut melius

potest intelligi ad humilitatem predicti conuentus tradimus eam in suam potestatem et dominium ad omnem suam uoluntatem ibi et inde semper faciendam sine uinculo ullius hominis uiuentis. Et propter hanc diffinitionem et euacuacionem et guirpicionem accipimus de bonis Sancte Marie de Ualle Marie et conuentus illius loci ·XL· solidos denariorum barchinonensium. Si quis hoc disrumpere temptauerit, non ualeat set in duplo componat et hac scriptura firma permaneat semper.

Actum est hoc ·v· nonas marcii, anno ·xxx· regni Ludouici, regis iunioris.

Sig+num Bernardi de ipso Palacio. Sig+num Berengarie, uxoris eius. Sig+num Alamande. Sig+num Oliue, nos omnes supradicti qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Poncii de Cabraria, uicecomitis, qui hec laudat et ut semper firmum permaneat. Sig+num Arnaldi de Carteliano. Sig+num Petri de Sancto Laurentio. Sig+num Bernardi de Prato, nepotis eius. Sig+num Sancie de Carauc.

SSS. Stephanus qui hoc scripsit die et anno <quo> supra.

Eg+o Guilielmus de Abbacia, iudex ordinarius castris de Sancto Acisclo, qui hoc translatum cum suo originali de uerbo ad uerbum fideliter comprobauit, mea iudiciali auctoritate subscribo.

Sig+num Guilielmi Segarra, notarii publici substituti a Berengario de Costa, notario publico Uitrariarum, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumptum et de uerbo ad uerbum comprobatum scripsit et clausit.

25

1171, juny, 12

Donació. *Arnau de Cartellà i la seva muller Ermessenda, filla de Berenguer de Maçanet, davant de l'exortació del papa Alexandre, donen al monestir de Santa Maria de Valldemaria i a la seva priora Ricsenda un conjunt de terres cultivades i sense conreu, boscos, prats, pastures, etc. situat a Valldemaria, i confirmen al monestir les donacions que li havia fet el dit Berenguer de Maçanet.*

A* Pergamí original, cosit amb els documents 12 i 16 (285 × 283 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 106, registre núm. 9.069. Bon estat de conservació. Al dors hi ha diverses anotacions: “*Rodalía y actes de las terras de Valldemaria en Massanet de la Selua*”; “*Estas tres donacions són fetas [... als] antecessors de la*

casa de Cartellà [...] n° 535; “*Són de Valldemaria. Estas terras que [...] monastir de Valldemaria*”; “*Assó [...] dit monastir*”; “*Masanet*”.

- a SMV, núm. 11. Transcripció al CD complementari. Traducció catalana: SMV, p. 108-110.

Pateat cunctis nunc et in futuro existentibus quam nos, uidelicet Arnallus de Cartiliano, et uxor mea, Ermessendis, filia quondam Berengarii de Macianeto, nostra spontanea ac benigna uoluntate et auctoritate atque exortatione domini nostri romani pontificis, Alexandri, et propter remedium animarum nostrarum et parentum nostrorum, donamus atque concedimus Deo et beate Marie de Ualle Marie ac Ricsendi, eiusdem loci priorisse, et sororibus suis Marie, scilicet que appellatur Sancte Marie, et Guille, genuensi ac pisane, aliisque ibi ad honorem Domini commanentibus et omnibus, tam uiris quam mulieribus, in presenti et in futuro eundem locum ad seruicium Dei inhabitantibus, terras cultas et incultas, nemora, prata cum riuis aquarum, pascua et omnia alia adempramenta, cum exitibus et regressibus suis, sicut terminantur ab oriente ad Collum de Lugana et ad Tosam Alberetam; a meridie ad torrentem de Abeiars ad quandam ylicem que ibi est; ab occidente ad pirarium Petri Beszon et in ipsa strada que uadit a Macianeto ad Torderam, in qua terminatione continetur quidam locus qui appellatur Podium Altemir; ab aquilone ad prefatum collem de Lugana et ad Salent de Ualle Corui. Quantum inter has affrontationes seu terminationes includitur et continetur, totum donamus, concedimus atque tradimus in perpetuam tenedonem et dominium atque possessionem iam dicti loci omniumque Deo et beate Marie inibi seruicium atque inhabitancium absque ulla retencione et rerugatione seu inquietudine ullius uiuentis persone, ita quod nec nos nec nostri successores possimus aut possint hoc donum in propriam possessionem amplius reuocare nec in aliorum dominium uel potestatem ulterius transferre. Preterea laudamus atque confirmamus illam uenditionem de Serra de Abellars, cum suis terminis quam Berengarius de Macianeto, antecessor noster, fecit Sancte Marie de Ualle Marie et Ricsendi, priorisse predictae, habendam et possidendam ab habitatoribus eiusdem loci in perpetuum. Si quid etiam amplius habetur uel continetur quam supradictis terminationibus comprehendatur in donatione quam iam fecit ibi prefatus Berengarius, illud totum concedimus et laudamus habitatoribus illius loci perpetuo possidendum sine uinculo et subiectione alicuius loci uel persone. Item laudamus atque statuimus predictum locum semper esse liberum et sic in

sua libertate [semper] perseuerare, ut nunquam sit subiectus alicui monasterio, sed sit tantum in tuitione Gerundensis ecclesie. Prescriptam uero donationem tam nostram quam predicti Berengarii laudamus et firmamus pro dilectione Dei et Sancte Virginis Marie et salute animarum nostrarum, precepto domini pape, Alexandri, in omnibus obtemperantes, sicut melius dici uel intelligi potest ad utilitatem illius loci omniumque ibi Deo seruencium et habitantium. Si qui contra hanc donationem ad irrumpendum uenerit non ualeat, sed pro sola presumptione dupplam compositionem persoluat, hac donatione firma persistente.

Actum est hoc ·II· idus iunii, anno ab Incarnatione Domini ·C·LXXI° post millesimum, regnante Ludouico, rege iuniore, anno ·XXX·III·.

Sig+num Arnalli de Cartiliano. Sig+num Ermessendis, uxoris eius, qui hanc scripturam donacionis fieri iussimus, firmamus firmarique rogamus. Sig+num Arnalli, filii sui. Sig+num Petri Sancti Laurencii. Sig+num Petri de Macianeto. Sig+num Bernardi de Prato. Sig+num Bernardi de Palacio. Sig+num Guillelmi de Serra. Sig+num Berengarii de Pelafollis. Sig+num Petri de Pelafollis. Sig+num Berengarii de Blandis. Sig+num Berengarii de Laurano. Sig+num Guillelmi de Burgo. Sig+num Otonis de Alodio. Sig+num Raimundi de Monte Sicco, baiuli.

SSS. Petrus, presbiter, qui hoc rogatus scripsit die et anno quo supra.

26

1175, febrer, 24

Establiment. *Guillem de Balanyà i la seva muller Dolça, juntament amb els seus fills Guillem, Pere, Arnau i Ramon, estableixen a Ermessenda i als seus fills Pere, Arbert i Jofred, el mas de Prat Amil i el camp de Prat Major, que ja havien tingut els seus pare i avi, amb la condició de prestar un cens anual de 5 sous de Girona, pel preu de 30 sous gironins.*

A* Pergamí original (209 × 215 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 185, registre núm. 10.138. Bon estat de conservació, tot i els dos petits forats al centre del pergamí. Al dors: "24 febrer 1176 [...]".

Pluribus cunctorum patead quam ego, Guillelmus de Balanano, et uxor mea, Dultia, et omnes filios [nostros] in simul damus et

reddimus tibi, Ermesendi, et omnibus filiis uestris, scilicet Petro et Arberto atque Jofredo, omnem illut mansum de Prato Amillii, cum omnibus arboribus ac tenedonibus suis, et campum de Prato Maiore, sicut condam melius habuit et tenuit pater ac auus uestre, cum omnibus in se habentibus et ad se qualicumque modo pertinentibus et melius dici uel intelligi potest ad uestrum uestro- rumque probum, saluo nostro iure et seruicio nostro. Ita damus et tradimus uobis prelibatis ut uos et uestri post uos semper habeatis ad uestram uoluntatem faciendam, sub tali conuentu ut donetis nobis pro censu anuatim solidos ·v· huius monete Ierunde et aliut censum nec tascha nec chesta uel uim non faciatis. Et pro hac donatione et reddicione actipimus a uobis, predictis, solidos ·xxx· de Ierundensis monete et insuper nos, predicti, datores sumus uobis guarentes et defensores cunctorum hominum. Sunt hec omnia in comitatu Gerundensis, in parroechia Sancti Laurentii Matianeti, in iamdictis locis. Si quis hoc dirumpere temptauerit, nil ei prosit sed in duplo componat deinde firmum permaneat.

Acta ·vi· kalendas marcii, anno ·xxx·viii· regni Leodouici, regis iunioris.

Sig+num Guillelmi de Balanano. Sig+num Dultie, coniux eius. Sig+num Guillelmi. Sig+num Peregrine, coniux eius. Sig+num Petri. Sig+num Arnalli, nos omnes filii eorum, qui hoc laudamus et firmamus et testes firmare rogamus. Sig+num Berengarii de Podio. Sig+num Bernardi de Tapioles. Sig+num Pereloni. Sig+num Raimundi de Balanano, filius eorum, qui hoc firmo.

SSS. Arnallus, leuita, qui hoc rogatus scripsit.

27

1175, juliol, 23

Donació. *Domènec de Tapioles dóna al seu germà Berenguer de Tapioles les cases que té al lloc dit Pedrós, a la parròquia de Maçanet, juntament amb el camp en què són bastides, sense rebre'n res a canvi i salvant els drets del senyor.*

A* Pergamí original (75 × 230 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 185, registre núm. 10.136. Bon estat de conservació. Al dors: "170. Massanet".

Sit notum cunctis quam ego, Dominicus de Tapioles, dono tibi fratri meo, Berengario de Tapioles, omnes meas domos quas tecum habeo et habere debeo in loco qui dicitur Pedrus et meum directum

totius campi in qua sunt plantatas, sicut melius habeo et habere debeo ex paterna et materna hereditate. Et dono tibi, prelibato, sub tali conuentu ut habeas teneasque possideas potentialiter omnibus diebus uite tue; post uero hobitum tuum, remaneant infantibus tuis si Deus dederit tibi legitimi coniugii; si u<ero> a te infantes defuerint, remaneat uxori tue, Raimunde, de omni uita sua et ad eius hobitum reuertatur mihi datori uel quibus ex meis dare uel dimittere uoluero. Iterum dono tibi, iamdicto Berengario, omnem alia meam hereditatem honoris et arborum qui mihi contingerit per omnes uoces; si hobiero absque infantibus legitimi coniugii, [te],¹ infantibus tuis et tue posteritati atque progeniei in perpetuum, saluo iure domini, remaneat. Sunt hec omnia in parrochia Sancti Laurentii de Matianeto, in iamdicto loco uel in aliis locis. Si quis hoc disrumpere temptauerit, nil ei pro sit sed in duplo componat.

Actum est hoc ·x· kalendas augusti, anno ·xxxviii· regni Leodouici, regis iunioris.

Sig+num Dominici de Tapioles, qui hoc laudo et firmo et testes firmare rogo. Sig+num Guillelmi de Fonte. Sig+num Michaelis de Boceiais. Sig+num Arnall[i] de Anglata. Sig+num Petri Ferrarii.

SSS. Arnallus, leuita, qui hoc rogatus scripsit die et anno quo supra.

1. *lectura dubtosa.*

28

1175, agost, 11

Donació. *Berenguer de Palafoxs i la seva muller, Timbors, donen a Berenguer de Blanes un camp que tenia a Pineda, al pujol que hi ha prop l'església de Santa Maria, i l'honor de Maçanet, amb els homes, dones, censos i serveis, tot situat a les parròquies de Pineda, Vidreres i Maçanet. Signa, entre d'altres testimonis, Arnau de Cartellà.*

[A] Original perdut.

[B] Còpia del segle XII, perduda.

C Còpia del 1195: ADM, Cabrera i Bas, lligall 29, document núm. 9. Bon estat de conservació, excepte una taca a la part superior central. Al dors: "Agosto 11, año 38 del rey Luis el mozo". Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 997, fotograma 525. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 4.418.

a* MAHE, núm. 6, p. 35. Amb la còpia fotogràfica del pergamí.

Sit notum cunctis [presens translatum].

Ego, [Bereng]arius de Palafols, et conjux mea, Tigburs, damus tibi, Berengario de Blandis, ac [omnis] uestris omnique uestre posteritate illum ca<m>pum terre quem habemus in Pineta, scilicet ad ipsum Pugol uersus ecclesiam Sancte Marie, cum exitibus et regressibus suis et affrontacionibus, et illum honorem de Macianeto, cum hominibus et mulieribus, census atque seruiciis, sicut melius Bernadus de Palafols tenuit et habuit. Sic damus uobis et uestris in perpetuum, sub tali conuentu ut uos et uestri habeatis hec prefata per nos et per nostros omni tempore ad nostrum seruicium. Sunt hec omnia in comitatu Gerundensi, in parrochia Sancte Marie de Pineta et Sancte Marie de Uitrariis et Sancti Laurencii de Macianeto. Si quis hoc disrumpere temptauerit, in duplo componat ac deinceps firmum permaneat.

Actum est hoc ·III· idus augusti, anno ·XXX·VIII· regni Leodouici, regis junioris.

Sig+num Berengarii de Palafols. Sig+num Tigburs, uxoris eius, qui hoc laudamus et firmamus testibusque firmare rogamus. Sig+num Arnalli de Cartiliano. Sig+num Bertrandi de Laureto. Sig+num Poncii de Pineta. Sig+num Raimundi de Arenis. Sig+num Blancacii. Sig+num Petri de Palafols.

SSS. Guillelmus, presbiteri, qui hoc scripsit, firmat.

SSS. Bernardus, presbiter, qui hoc rogatus scripsit die et anno quo supra.

+ Guillelmus, presbiter, qui hoc fideliter translatauit ·X· kalendas iunii, anno Dominice Incarnacionis ·M^o·C^o·XC^o·V^o·, die et anno quo supra.

29

1175, setembre, 12

Donació. *Vidal dona a la seva muller Beatriu pel seu esponsalici 30 sous de diners, garantits sobre una planta de vinya que va fer a l'honor de Guillem de Sala al pla de Cabanyes, a la parròquia de Santa Maria de Vidreres.*

A* Pergamí original (80 × 160 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 185, registre núm. 10.137. Bon estat de conservació. Al dors: "12 setembre 1175 [...]".

Sit notum cunctis quam ego, Vitalis, uoluntarie dono sponse mee, Beatrici, in nostri sponsalicii solidos ·XXX· denariorum in

rebus ualentibus ad suam uoluntatem faciendi. Aduc dono tibi, sepedicte Beatrice, omnem illam plantam uinee sicut melius mihi rectum est, que ego predictus feci in honore Guillelmi de Sala, in plano de Cabanis iusta uinearum suarum, in parroechia Sancte Marie de Uitrariis. Tali uero modo ut habeas et teneas omnibus diebus uite tue cum me et sine me sine ullo uinculo; post hobitum tuum, remaneat natibus qui de me in te procreati fuerint; et si defuerint ad diem hobitis tui, remaneat prefatam plantam meis propinquioribus. Si quis hoc disrumpere temptauerit, nil ei prosit sed in duplo componat.

Acta ·II· idus septembris, anno ·XXX·VIII· regni Leodouici, regis iunioris.

Sig+num Vitalis, qui hoc laudo et firmo et testes firmare rogo. Sig+num Arnalli Cabatarii. Sig+num Raimundi de Puteo. Sig+num Arnalli de Anglada.

SSS. Arnaldus, leuita, qui hoc rogatus s<crips>it die et anno quo supra.

30

1177, juny, 28

Establiment. *Ramon de Cartellà, la seva muller Guillema i el seu fill Arenard donen a Ramon de Puig, com a millora del mas de Questa, dos camps que van ser del mas Pujol, un dit de Camós i l'altre de Jonquerols, a canvi de la tasca i del delme i de la primícia (a Sant Vicenç), pel preu de quatre sous de Girona.*

[A] Original perdut.

B* Còpia de 1618 (233 × 230 mm): BC, Arxiu Històric, pergami núm. 160, registre núm. 8.983. Bon estat de conservació. Al dors: "D. n° 540. Donació que fan Ramon de Cartellà y Guillema sa muller y Arenard [...] llur fill [...]".

Hoc est exemplum fideliter Gerunde die mense et anno inferis sumptum a quodam publico ac veteri instrumento in pergameno exarato, non vitiatum nec in aliqua eius parte suspecto sed ad omni prorsus vitio et suspitione carente, tenoris sequentis.

Sit notum cunctis quam ego Ramundus de Cartiliano et Guillelma, uxor mea, et filius noster, Arenard, donamus tibi Ramundo de Podio et omni tue posteritati post te, in perpetuum, ad melioramentum mansi de Questa duos campos quos fuerunt¹ mansi de Puïol, unum quem vocant de Camons et alium quem vocant de Jon-

cherols, et donatis inde nobis vel nostris successoribus tascham et decimam et primitiam Sancto Vincentio, ut sic habeas et teneas tu et tui post te predictos campos sine vinculo et acclamatione cunctorum viuentium et ad omnes tuas voluntates faciendas, saluis nostris directis. Affrontat autem predictum campum de Camons ab oriente in terra Petri de Bruger, a meridie in terra Sancti Petri Bisilduni; et alium campum de Ioncherols affrontat ab oriente in terra Ramundi de Fonte et ab occidente in terra Petri de Bruger. Accepimus autem a te, pro hac donatione, ·III· solidos denariorum Gerundensis. Si quis hoc disrumpere voluerit, non valeat sed in duplo componat.

Actum est hoc ·III· kalendas julii, anno ·XL· regni Ludouici, regis junioris.

Sig+num Ramundi de Cartiliano. Sig+num Guillelme, uxoris eius. Sig+num Arenardi, filii eius. Sig+num Rodbaldi, bajuli, qui hanc donationem facimus firmam<us> firmarique rogamus. Sig+num Petri de Canale. Sig+num Ramundi de Cigar.

+ Arnallus, presbiter, qui hec scripsit die et anno quo supra.

Eg+o Raphael Albert, notarius publicus auctoritate regia substitutus a successore Jacobi de Campolongo, quondam publico Gerunde notario, testis. Eg+o Bartholomeus Geroni, notarius publicus regia auctoritate substitutus ab herede seu successore Jacobi de Campolongo, quondam publico Gerunde notario, contestis.

Eg+o Onophrius Caxas, notarius publicus Gerunde auctoritate regia substitutus a successore Jacobi de Campolongo, quondam publico ciuitatis, bajulie et vicarie Gerunde suarumque pertinentiarum notario, [huiusmodi]² exemplum a dicto suo vero originali fideliter sumptum et cum eo ad verbum collacionatum ac per dictos dominos connotarios meos testificatum, signaui, subscripsi et pro domino Francisco Pasqual, connotarario meo absente, clausi die vigesima quarta julii, millesimo sexcentesimo decimo octauo, in fidem.

1. *escrit* fuere. 2. *lectura dubtosa*.

31

1178, setembre, 19

Establiment. Arnau de Cartellà i la seva muller Ermessenda donen al prevere Bernat i al seu nodrit Pere i a la muller d'aquest, Narbona,

el monar dit de Riba i de Valldemaria, amb les fustes, branques, rescloses i el rec i l'aigua, situat a la parròquia de Sant Esteve de Tordera, per tal de fer-hi un molí, pel preu de 20 sous de diners de Girona, amb la prestació d'un cens anual d'un sester de forment i de vuit sestera de blat per Sant Miquel.

A* Pergamí original (102 × 190 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 98, registre núm. 9.067. Bon estat de conservació, tot i algunes taques als marges. Al dors: "Nº 409. D".

Sit notum cunctis presentibus et futuris quam ego, Arnallus de Car[til]iano, et uxor mea, Ermesendis, damus tibi Bernado, presbitero, et nutrito tuo, Petro, uxorique eius, Narbone, nostrum munar qui cognominatur de Ripa et de Uallis Marie, cum lignas et ramas et resclosars et reco siue caput reco atque subtus reco et omnes adempraments quos illud munar solet abere, quando ibi solet molendinum abere, et omnes alias res quas pertinent uel pertingere debent ad illum munar siue ad mol[en]dinum. Et faciatis ibi molendinum ubi facere potueritis uel facere uolueritis ab ipsa Rocheta de Ulmo usque ad passum aque Tordarie qui pergid de ecclesia ad Podium [B]errendum. Et damus uobis prelibatis ut nostros homines faciant operas ad illum molendinum sicut solent facere. Sicut superius scriptum est, sic damus uobis et uestris post uos et omni posteritati ac proienie uestre post uos ad omnem uestram uoluntatem faciendam et de uestris post uos, saluo nostro iure in omnibus. Et iam dictum molendinum debet molere de aqua Tordarie et illa aqua ducatis semper ubi uolueritis uos et uestri post uos, ita ut ad nostrum molendinum [dominicum] reddatis aqua sicut modo abet. Accipimus a uobis pro hac donacione ·xx· solidos denariorum Gerundensis monete et faciatis nobis et nostris inde censum annuatim ·i· sestarium frumenti et ·viii· sestarios de blad segun,¹ talis qualis illud molendinus lucauerit ad mensuram directam tercianam Gerunde. Si quis hoc dirumpere temptauerit, nil prosit sed in duplo componat ac deinceps firmum permaneat. Predicta hec omnia sunt in comitatu Gerundensi, in parroechia Sancti Stephani de Tordaria, in prescripto loco. Prelibatum blad sit datum de festo in festo Sancti Michaelis.

Actum est hoc ·xi· kalendas octobris, anno ·xlii· regni Leodouici, regis junioris.

Sig+num Arnalli de Cartiliano. Sig+num uxoris eius, Ermesendis. Sig+num Arnalli Guillelmi. Sig+num Gaucerandi, filiorum eorum, qui hoc laudamus et firmamus testibusque firmare rogamus.

Sig+num Raimundi de Monte Sicco, bajuli. Sig+num Bertrandi qui cognominatur de Laureto. Sig+num Berengarii de Blandis. Sig+num Petri de Podio Berrendi.

+ Guillelmus, leuita, qui hoc scripsit, cum litteris suprascriptis in ·VII^a· linea, die et anno quo supra.

1. *sic*.

32

1182, maig, 10

Definició. *Guillem Gallart dóna i defineix a la seva cosina Beatriu i al seu marit Vidal el dret que té en un camp que ella té al lloc dit Valls, a la parròquia de Maçanet, a canvi de 6 sous, de manera que esdevé alou franc.*

A* Pergamí original (45 × 115 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 241, registre núm. 10.143. Bon estat de conservació. Al dors: "Fa per en Vidal. 10 maig 1182 [...]".

Sit notum cunctis quam ego, Guillelmus Gaiard, bono animo atque eximie uoluntatis, dono et difinio tibi, Beatrice, consanguinea mea, [et uiro tuo, Uitalo, et uestris infantibus omnique pronieniei uel posteritate eorum], omnem meum directum quod habeo et habere debeo per quibuscumque uoces in ipsum campum quod uos tenetis in parroecia Sancti Laurencii Macianeto, in loco nominato Uals. Quantum in predicto loco abeo uel abere, cum exitibus et regressibus et affrontacionibus suis, sicut melius dici uel intelligi potest in omnibus modis remota omni occasione sine uestro engan, sic ego, prefatus Guillelmus, difinio et trado [uobis], prefatos,¹ per me et per omnes fratres mei, prelibatum campum ut nos nec nostri non requiramus prelibatum campum modo uel in antea de nostro iure in uestrum tradimus dominio et potestatem ad faciendi ibi uel inde quicquid facere uolueritis. Et accipio a uobis pro ac difinicionem solidos ·VI· et est alodium francum. Si quis hoc dirumpere temptauerit, nil ei prosit set in duplo componat ac deinceps firmum permaneat.

Actum est hoc ·VI· idus madii, anno ·M·C·LXXXII· Dominice Incarnacionis, anno ·II· regni Filipus, filius Ledouici iunioris.

Sig+num Guillelmi Gaiard, qui hoc dono et difinio et laudo et firmo testibusque firmare rogo. Sig+num Petri. Sig+num Geraldi. Sig+num Poncii, insimul, fratri Guillelmi, qui hoc firmamus.

Sig+num Poncii de Pineta. Sig+num Berengarii de Podio. Sig+num² Arnalli de Anglanda.

SS. Bernardus, leuita, qui hoc scripsit rogatus et in ·i· linea suprascripti, die et anno quo supra.

1. *segueix* heredes (*lectura dubtosa*), *cancel·lat*. 2. *segueix* Angla, *cancel·lat*.

33

1183, febrer, 4 (1182)

Donació. *Miquel de Bossegalls i la seva muller Truiards donen a la seva filla Ermessenda el dret sobre una feixa de terra amb arbres que tenen amb Bord Foresbac al pradell de Mill vora el clos de Bernat de Pradell de Mill, amb la condició que faci una gallina de cens al seu mas. Ermessenda, al seu torn, dóna aquest dret a Anglès, amb qui contrau matrimoni.*

- A* Pergamí original (60 × 335 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 241, registre núm. 10.144. Bon estat de conservació excepte el tall del pergamí al marge inferior dret. Al dors: "4 febrer 1182. Successió [de Busgais]. Donació".

Sit notum cunctis quam ego, Micaelis de Bucihégais et uxor mea, Truiards, in presenti, bono animo atque eximie uoluntatis, damus et tradimus tibi, Ermessendi, filie nostre, omne nostrum directum ipsius feixie terre, cum genera arborum quos [...]¹ quam habemus et tenemus cum Burdo Foresbac in *Pradel d·Amilio*, iuxta closum Bernardi de *Pradel d·Amilio*. Ut superius scriptum est et melius dici uel intelligi potest sine tuo engan, cum exitibus et regressibus et affrontacionibus suis, sic damus tibi, predicte, ad tuam uoluntatem faciendam, saluam tascam domini, et inde faciatu cencum annuatim turnes ad nostrum mansum semper gallina ·i·. Adhuc damus tibi, predicte, nostra partem de ipso censu quod Bernadus de *Pradel d·Amil* nobis facit, uidelicet medietatem de ·i· galina ad tercium annum, ad tuam uoluntatem faciendam. Et nos, donators, [et nostri] simus tibi et tuis guarentores et defensores contra omnes homines de predicto dono. Et iterum ego, prescripta Ermessendis, cum licencia et uoluntate patris et matris mee, dono tibi, Angleso, quem spero habere in coniugio, omnem prescriptum donum quod pater et mater mei donant superius mihi, ut melius dici uel intelligi potest sine tuo engan. Sic dono tibi, in nomine sponsalicii, ita ut habeas et teneas omnibus diebus uite tue cum uxore et sine uxore, ab infante et sine infante [...]² q[uan]tum

uero tui, si habes infantes ex te in me create, habeant illis; et si defuerint reuertar meis consanguineis propinquioribus. Si quis hoc fregerit, in triplo componat ac deinceps firmum permaneat.

Actum est hoc ·II· nonas february, anno ·M·C·LXXX·II· Dominice Inc[arnatio]nis.

Sig+num Micaelis de Bucihégais. Sig+num Truiadis, uxoris eius, qui hoc damus et firmamus testibusque firmare rogamus. Sig+num Ermessendis, qui hoc sponsalium laudo et firmo. Sig+num Petri. Sig+num Ermengard[is. Sig+num] Francihesce, insimul, filiorum Micaelis. Sig+num Berengarii de Podio. Sig+num Guillelmi de Ponte. Sig+num Arnalli de Anglada.

SSS. Bernadus, leuita, qui hoc scripsit rogatus die et anno [quo supra].

1. *lectura difficil.*
2. *pergamí tallat.*

34

1183 [...]

Establiment. *Arnau de Cartellà i la seva muller cedexen a (...) un molí a canvi de 30 sous de diners de Barcelona.*

[A] Original perdut.

B* Còpia de ca. 1280 (150 × 245 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 239, registre núm. 10.183. Mal estat de conservació a causa de la tinta pràcticament esvanida. Al dors: "Nº 410. E. [...]".

Hoc est translatum bene et fideliter sumptum ·VIIIº· kalendas decembris, anno Domini millesimo ·CCº·LXXXº· sex[to],¹ cuius series sic habetur:

S[it notum] cunctis presentibus atque futuris quam nos, Arnallus de Cartiliano, et uxor mea, [Ermessendis, ...] damus [...] uxori que [uestre], Narbone, [...] uestris infantibus atque proieni et posteritate uestre, imperpetuum, damus atque lau[damus ... quem habemus hedificia, ...] uidelicet de blad, cum caput rego et subtus rego et cum mutacionibus [... de Molar, ... et resclosariis et leiariis et ... annuatim ... ad mensuram Sancti Laurencii ad festum Sancti ...], et cum molendinum [... Sancti Cipriani de Falgars, in loco uocitatum ... Rocham et juxta ...]. Et nos et nostros simus uobis [... Sancti Laurencii ... iam donacionem ... ·xxx· solidos denariorum bone monete barchinonense ...].

Actum est hoc [... , anno ·M^o·C^o·LXXXIII°· Dominice Incarnationis.]
 [... qui hoc laudamus et firmamus ... ·XXX· solidos ...]. Sig+num
 Johannis. [... Sig+num ... Sig+num Petri ...].

Sig+num Guillelmus, leuita, qui hoc rogatus scripsit die et
 anno quo supra.

Ego Petrus de Campoplano, iudex ordinarius nobilium domini
 comitis et domine comitisse in uicecomitatus Caprarie, qui hoc
 transumptum cum suo originali uidi, non corrupto nec in aliqua
 parte uiciato, auctoritate iudiciali subscribo ·+·.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, gerentis vices Berengarii de
 Ulmo, publici notarii Hostalrich, qui hec translatum ab originali
 suo fideliter scripsit, et translatauit [...].

1. La datació de la còpia encaixa amb el marc cronològic en què Pere de Camp-
 plà va actuar de jutge ordinari del vescomtat de Cabrera, del 1284 al 1310, cf. MARTÍNEZ
 GIRALT, El poder..., p. 70.

35

1184, juliol, 15

Donació. Arnau de Cartellà, juntament amb la seva muller Ermessen-
 da i el seu fill Arnau Guillem, donen al monestir de Santa Maria
 de Valldemaria el mas Bessó de la parròquia de Tordera, la coro-
 mina de Perelló de la parròquia de Maçanet (de la Selva), la co-
 romina de Gàrrep, el mas Bosc i el bosc de Rederic a la parròquia
 de Sant Gregori i dues parellades de terra de la masada del mas
 Tainí de la parròquia de Cartellà, a canvi de 1.000 sous barcelo-
 nesos.

A* Pergamí original (284 × 192 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 235,
 registre núm. 18.025. Bon estat de conservació. Al dors: "St. Gregori, Sts. Màr-
 tirs. Donació, n° 1".

a SMV, núm. 13. Transcripció al CD complementari.

Cita: SMV, p. 112.

Sit notum cunctis quod ego, Arnallus de Cartiliano, et uxor
 mea, Ermessendis, et filius noster, Arnallus Guillelmi, amore Dei,
 propter remedium animarum nostrarum et parentum nostrorum,
 donamus Deo et ecclesie Sancte Marie de Ualle Marie et omnibus
 deuotis presentibus et futuris ibidem Deo seruientibus, per alaudium
 francum, perpetuo,¹ illum nostrum mansum quem inhabitat per nos
 Bezona, uxor Petri Bezoni, qui fuit, in parroechia Sancti Stephani

de Tordaria, cum exitibus et ingressibus et solis et superpositis et hominibus et feminis et cum omnibus aliis quecumque dici uel nominari possint ad ipsum mansum pertinentibus aliquo modo; et illam nostram quondaminam que dicitur de Perelone, que est in parroechia Sancti Laurentii de Macianeto; et iterum illam nostram condaminam de Garreb, que est in parroechia Sancti Gregorii, que affrontat ab oriente in riera de Garreb, de meridie in terra Bernardi Guillelmi, ab occiduo in ipsa carrera munaria, de circio in honore prephati Bernardi Guillelmi; et iterum mansum illum nostrum de Boscho, qui est in prephata parroechia Sancti Gregorii, cum exitibus et ingressibus et solis et superpositis atque hominibus et feminis et cum omnibus aliis quecumque dici uel nominari possint ad eundem mansum aliquo modo pertinentibus; et iterum de nostro boscho de Rederic, qui est in eadem parroechia Sancti Gregorii, tantum quantum continetur et est infra terminos ibi fixos; et iterum duas pareiatas terre in meliori loco quas ipsa ecclesia accipere uoluerit in mansata mansi Thayni, qui est in parroechia Sancti Felicis de Cartiliano. Sicut uero melius predicta omnia habemus et habere debemus aliquomodo siue per qualescumque uoces et sicut melius dici uel intelligi potest ad utilitatem ipsius ecclesie, sic ea omnia cum omni sua integritate Deo et eidem ecclesie et omnibus habitatoribus eiusdem perpetuo donamus, cum exitibus et ingressibus et hominibus et feminis et pertinentiis et tenedonibus et omnibus arboribus cuiuscumque generis ibi sint et cum cultis et heremis et boschis et garrigis et lapidibus et nemoribus et pratis et pasturis et riuus et aqueductibus et cum omnibus aliis quecumque dici et nominari siue aliquomodo excogitari possint. Tali modo ut iamdicta omnia habeat predicta ecclesia et omnes sui habitatores ad omnem suam uoluntatem perpetuo ibi et inde faciendam, sicuti de suo alodio franco. Et propter hoc donum accipimus de bonis ipsius ecclesie mille solidos barchinonensium. Si quis hoc rumpere uoluerit, in dupplo componat.

Actum est hoc idus iulii, anno Dominice Incarnationis ·M^o·C^o·LXXX°·IIII°.

Sig+num Arnalli de Cartiliano. Sig+num Ermessendis, uxoris eius. Sig+num Arnalli Guillelmi. Sig+num Gaucerandi, filiorum eorum, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Otonis de Laureto. Sig+num Guillelmi Arnaldi de Cijario. Sig+num Guillelmi de Cellario. Sig+num Berengarii Strucionis. Sig+num Bruni Calueti. Sig+num Poncii Adalberti.

Arnallus, subdiachonus, qui hoc scripsit die et anno quo su.+pra.

SSS. Ermengaudus, leuita et publicus scriptor Gerunde, subscribo.

1. *Segueix* +.

36

1184, desembre, 31

Donació. *Valença i la seva filla Berenguera, juntament amb el seu marit Pere de Maçanet i els seus fills Pere, Guillem i Valenceta, donen a Santa Maria de Roca-rossa l'alou franc que tenen a la parròquia de Santa Maria de Pineda, juntament amb Pereta, germana de dita Valença.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 78v.

a* CSMRR, n. 135.

Sit notum cunctis quem nos, Valencia et Petrus de Macianeto, gener meus, et Berengaria, uxor eius, que est filia mea, et filii eorum, Petrus et Guillelmus et Valencieta, una, donamus ob remissionem peccatorum nostrorum et pro salute animarum nostrarum et parentum nostrorum Sancte Marie de Rocha Rossa et omnibus ibi Deo seruiantibus alodem nostrum franchum quod habemus in parrochia Sancte Marie de Pineta vel in aliis locis, cum Parieta, sorore predictae Valencie. Huius alodii tenet Laurencius de Gueita et Laurencius de Capite Aspero campum de Reals, de quo donant medietatem et braticum levato semente; et vos debetis esse ad batre et ad segar. Et Laurencius de Gueita tenet ipsam combam que est iuxta et subtus domum Petri Sabet et Petri Roger et donat quartum et braticum; et vos eritis ad batre et ad segar. Petrus Oler et Bernardus Udalarde tenent unam vineam qui donat quartum et trascol. Et Raimundus Karul tenet unam fexam ad Valedes que donat quartum et trescol. Et Laurencius de Gueita tenet illum campum qui vocatur Campus de Lupo et donat quartum. Et Laurencius de Capite Aspero tenet aliam fexam ad Sanctum Quiricum et donat tascham. Et Laurencius de Capite Aspero, aliam fexam ad Combam de Poncio et Udalarde et donat tascham. Et Poncius Udalarde tenet unam vineam et donat quartum. Et Laurencius de Capite Aspero tenet unam fexam veterem

et donat tascham et medietatem de duabus olivariis. Et tenet aliam fexam ad Vallensium et inde donat tascham. Sicut melius habemus et tenemus et habere debemus supranominatum allodium, sic donamus Sancte Marie de Roca Rossa et omnibus fratri Deo serviendis imperpetuum et in presenti tradimus in manu Guillelmi Arnalli, prioris, sicut melius dici vel intelligi potest ad utilitatem domus Sancte Marie et ibi Deo serviencium. Si quis contra venerit pro ad inrumpendum, non hoc valeat sed in duplo componat.

Actum est hoc ·XII· kalendas ianuarii, anno Dominice Incarnacionis ·M·C·LXXX·IIII·.

Sig+num Valencie. Sig+num Petri de Macianeto. Sig+num Berengarie, uxoris eius. Sig+num Petri. Sig+num Guillelmi. Sig+num Valencie, filiorum eorum, qui hanc cartam fieri iussimus firmarique rogavimus. Sig+num Guillelmi de Salente. Sig+num Raimundi Ferrarii. Sig+num Petri de Pertegacio.

SSS. Guillelmus, presbiter, qui hoc rogatus scripsi, cum litteris suprascriptis in ·v^a· linea die annoque prefixo.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translata fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit et emendavit, cum suprascripto in ·XII^a· linea ubi dicitur “et trescol et Laurencius de Gueyta tenet illum campum que vocatur Campus de Lupo et donat quartum”, et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum fideliter cum suo originali comprobavi, subscribo.

37

[1185]

Convinença. *Alfons, [rei d'Aragó], convé amb Ponç de Cabrera, que és captiu del rei de Castella, alliberar-lo, a canvi de rebre sota homenatge els castells d'Artesa, Montmagastre, el castelló prop Balaguer, Camportell, Torcafelló i Hostalric.*

A^{1*} Original primer (208 × 322 mm): ACA, Cancelleria, pergamins d'Alfons I, carpeta 50, núm. 409 duplicat. Carta partida per ABC, a la part inferior. Bon estat de conservació.

A² Original segon (208 × 332 mm): ACA, Cancelleria, pergamins d'Alfons I, carpeta 50, núm. 409. Carta partida per ABC, a la part superior. Bon estat de con-

servació. Al dors: "N° 238. 17 Armari de Aragó, sach B"; "*Conuinenia facta inter dominum rege Aragonum et Poncium de Capraria in quo promisit dominus rex eicere a captioe intus Castella et qui ... castrum de Artesia, Montemagastrum et Castelone prope Balaguerium et Camportellum atque Torquefellonem*".

Cita: MS, p. 90; MARQUÈS, "Localització...", p. 50; CR, vol. 5, p. 310, que data de 1186; FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, "Torcafelló (Maçanet de la Selva)...", p. 466.

Anno ab Incarnatione Domini ·M^o·C^o·LXXX°·V^o·. Clareat omnibus futuris et presentibus hoc pactum et conuenientiam factam esse inter dominum rege Aragonis et Poncium de Cabreria. Conuenit siquid bona fide et promittit dominus rex Aragonum quod deliberabit Poncium de Cabreria ab hac captione qua modo captus¹ tenetur a rege Castelle. Conuenit similiter idem Poncius de Cabreria et promittit bona fide et sine ingenio aliquo quod pro hac deliberatione tenebit a domino rege sub hominatico castrum de Artesia, castrum de Mamagastre et castelonum prope Balagerium et Camportellum et Torcafelonum et Ostalricum, cum omnibus eorum terminis et pertinenciis, que ad ea omnia pertineret uel pertinere uidentur. Tali utique pacto et condicione quod hec omnia castra supradicta tenebit pro domino rege ad forum et consuetudinem Catalonie et de omnibus dabit potestatem domino regi qualicumque [hora] uoluerit et perceperit siue iratus siue paccatus et facit [tamen] ei hominaticum sine omni altero seruicio. Prefatus autem Poncius de Cabreria poterit inde guerram facere et pacem² contra omnes homines, excepto domino rege et suis omnibus successoribus. Si q<uid> non³ uero guerreriet et nollet ei esse in guerra dominus rex saluaret supradicta castra, ita quod ille qui cum eo guerram faceret non auderet malum facere in eisdem castris. Promittit etiam dominus rex eidem Poncio quod adiuuabit ipsum de guerra Ermengaudi, comitis Urgellensis, bona fide et absque dolo et ingenio malo, donec inter eso de pace fecerit compositionem. Si tamen guerram uoluerit ei facere postquam fuerit deliberatus.

Facta uero pacis compositione inter eso. si postea comes ipsum inquietaret et guerram ei faceret, dominus rex ex pacto ipsum auxiliaretur. Si comes idem nollet suum directum accipere et ei facere. Preter hec etiam promittit dominus rex quod adiuuabi [eum] de omnibus suis hominibus qui sunt de Cerueria usque ad Cinquam, ita quod si directum ei nollent facere cogeret eso et constringeret dominus rex facere sibi directum et suum accipere aut ualeret ei et adiuuaret bona fide et sine ingenio. Promittit necnon dominus rex quod de ille pignoribus que habent et tenent homines sue terre, faciet eso accipere duas partes exituum in pagamentum

et terciam in lucrum donec in hunc modum sint omnia pignora absoluta. Promittit rursus dominus rex et concedit ei habere libere et absolute et sine omni retencione Colom et Momagastril quod est apud Puiol, cum eorum terminis et pertinentiis omnibus. Ego uero Ildefonsus, rex Aragonum, promitto bona fide et absque dolo et ingenio malo me seruaturum et completurum omnia supradicta prout superius sunt declarata. Et ego similiter, Poncius de Cabreria, promitto bona fide et absque [dolo] et ingenio malo me seruaturum et completurum omnia supradicta prout superius sunt declarata domino regi et suis omnibus successoribus per me et per meos omnes successores in perpetuum, scilicet Poncio de Cabreria et suis omnibus successoribus per me et per meos omnes successores in perpetuum. Promitto iterum ego Ildefonsus, rex, quod tenebo predictum Poncium et suos successores honoratos in curia mea et terra, tanquam unum de melioribus terre mee per me et per meos successores.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R

1. captus, *reiterat i cancel-lat*, A¹. 2. *escrit pacem*, A¹. 3. Si quid no<n>, A².

38

1187, juliol, 11

Donació. *Ponç de Cabrera, vescomte, i la seva muller Marquesa donen a Santa Maria de Roca-rossa el monar que tenen al torrent d'Anyells, al terme d'Hostalric i a la parròquia de Sant Andreu de Reminyó, per tal que facin un molí entre Rota i el gual de Bos. Signen com a testimonis Arnau de Cartellà i el seu fill Arnau Guillem.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 91r.

a* CSMRR, núm. 160.

Omnibus hominibus, tam presentibus quam futuris, sit manifestum quem ego, Poncius de Capraria, vicecomes, et uxor mea, Marchesa, donamus domino Deo et Sancte Marie de Rupe Ruffa et omnibus ibi Deo servientibus nostrum munar quod habemus in comitatu Gerundensis, in parrochia Sancti Andree de Rimaninuno, in termino de Hostalricho, scilicet torrente de Agnis, per alodium franchum sine vinculo ullius viventis. Tali mod out tu Guillelmus Arnalli, prior eiusdem loci, et fratres tui faciatis molendinum ab ipso loco qui dicitur Rota usque ad *Guad de Bos*, in quocumque loco

melius volueritis, et rege et caput rege et subtus rege et habeatis modo et imperpetuum superius et inferius resclosar et aquar ubi necessarium fuerit predicto molendino; similiter habeatis glevar et leinar et ramar ubicumque necessarium fuerit prenotato molendino. Hoc donum sit firmum imperpetuum, sicut melius intelligi potest ad utilitatem prescripte Sancte Marie de Rocharussa et sui conventus. Et etiam convenimus et promitimus domino Deo et Sancte Marie, ut nos et nostri simus garentes et deffensores de supradicto dono contra cunctos hominess. Et infra predictos terminus nullus habeat licenciam molendinum facere, nisi domus prefate Sancte Marie. De nostro iure in vestrum tradimus dominium et potestatem ob remedium animarum nostrarum et genitorum nostrorum atque parentum nostrorum. De super predictum *Guad de Bos* capiatis aquam in omni nostro honore a parte circi et occidental. Si quis hoc disrumpere temptaverit, nil ei prosit sed in duplo componat ac deinceps firmum permaneat.

Actum est hoc ·v· idus iulii, anno Dominice Incarnacionis ·M·C·LXXX·VII·.

Sig+num Poncii de Capraria, vicecomitis. Sig+num uxoris eius, Marchese, qui hoc laudamus et firmamus, testibusque firmari rogamus. Sig+num Bernardi de Caciano. Sig+num Grossi. Sig+num Raimundi Sancti Iusti, vicarii. Sig+num Petri de Orreo. Sig+num Perecrinii de Hostalrico, baiuli. Sig+num Geraldi de Montsurid. Sig+num Poncii, filii eius. Sig+num Bernardi de Cas. Sig+num Guillelmi de Bezuris. Sig+num Poncii de Solario. Sig+num Bernardi de Midinano. Sig+num Arnalli de Cartiliano. Sig+num Arnalli de Hostalrico. Sig+num Geraldi, filii Poncii de Capraria, vicecomitis, et uxoris eius, Marchese. Sig+num Arnalli Guillelmi, filii Arnalli de Cartiliano. + Guillelmus, abbas.

+ Guillelmus, presbiter, qui hoc scripsit, cum litteris abtatis in prima linea et in ·III^a· die et anno quo supra.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translatare fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit et emendavit, cum raso et suprascripto in ·XIII^a· et ·XIII^a· lineis ubi dicitur “de nostro iure in vestrum tradimus dominium et potestatem”, et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum fideliter cum suo originali comprobavi, subscribo.

39

1194, febrer, 22 (1193)

Venda. *Pereta, (muller de Pere de Maçanet), i els seus fills Pere, Arnau, Ramon, Guillem, Berenguer, Verall i Valença venen a l'església de Santa Maria de Roca-rossa i al seu prior Guillem Arnau el mas que fou de Pere Agulló, situat al lloc dit Trilles, a Viladecans, a la parròquia de Sant Llorenç de Maçanet, juntament amb una casa situada a la cellera de Sant Llorenç de Maçanet, i diversos camps de terra i la meitat del molí de Rupit, pel preu de 1.000 sous barcelonesos.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 26v.

a* CSMRR, núm. 44.

Sit notum cunctis quod ego, Parieta, femina, et filii mei, Petrus et Arnallus et Raimundus et Guillelmus et Berengarius et Verallus et Valentia, bono animo et spontanea voluntate ac nemine cogente, vendimus Deo et ecclesie Sancte Marie de Rupe Rufa et in manu et potestate Guillelmi Arnalli, prioris eiusdem loci, et omnium habitatorum ibidem Deo serviencium, presencium ac futurorum. Cum hac presenti scriptura perpetuo in presenciarum trado totum illum mansum integre qui fuit condam Petri Aguionis, sicut habetur et continetur in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco qui dicitur Trilie, in Villa de Canibus, cum exitibus et ingressibus et pertinenciis ac tenedonibus et hominibus et feminis et censibus et usaticis et agrariis et iuvis et traginis et questiis ac toltis et forciis et placitis et stabilimentis et serviciis et adempamentis et pascuis et pratis et garricis et nemoribus et aquariis et aqueductibus et cuguciis et exorchiis et homicidiis et omnium rerum dominiis sive exaccionibus ac proventibus, simul cum illa domo quam habemus in cellaria Sancti Laurentii de Macianeto et cum omnibus aliis quecumque dici vel nominari sive excogitari aliquo modo possunt que vi vel gratis aut iuste sive iniuste, accipimus et accipere debemus. Item vendimus iamdicte ecclesie Sancte Marie et vobis totam medietatem integre illius campi quem totum nos et Petrus de Macianeto habemus medium per medium iuxta honorem Sancti Salvatoris de Breda, qui quidem campus dicitur de Valloria, cum exitibus et ingressibus et pertinenciis ac tenedonibus et cum omnibus iamdicte medietati pertinentibus. Item vendimus prephate ecclesie Sancte Marie de Ruppe Rufa et vobis, perpetuo, totam medietatem integre illius molendini quod dicitur

de Rupid, sicut habetur et continetur in rieria de Rivoarenarum, cum exitibus et ingressibus et regis et capite regis et resclausis et aquariis et aqueductibus in solo ac superpositis et cum omnibus in se habentibus sibique qualicumque modo pertinentibus, de abyssu usque ad celum, cuius alia medietas iamdicti molendini est Valencie, sororis de me, iamdicte Pariete. Hec inquam omnia iamdicte ecclesie Sancte Marie et vobis, perpetuo, vendimus pro mille solidos denariorum Barchinone, de quibus omnibus recognoscimus vos et fatemur per manus iamdicti Guillelmi Arnalli, prioris, de bonis prephate ecclesie sic esse paccatos, quod decetero nullo modo possimus nos de non numerata pecunia convenire. Et ideo, de meo iure ac potestate, cum hac presenti scriptura, in vestrum et iamdicte ecclesie tradimus dominium et potestatem, ad omnem vestram voluntatem omni tempore ibi et inde perpetuo faciendam, per vestrum et proprium et franchum alodium absque aliquo retentu, que inde non facimus, omnibus nostris vocibus et rationibus et inde perpetuo extinctis. Et si aliquo iure in futurum huic contractui obviam ire possemus, illi iuri penitus renunciamus. Si quis hoc rumpere voluerit, non valeat sed in duplo componat et sola pressumpcione iram Dei incurrat, hac scriptura firmiter permanente.

Actum est hoc ·VIII· kalendas marcii, anno Domini ·M·C·XC·III·.

Sig+num Pariete, femine. Sig+num Petri. Sig+num Arnalli. Sig+num Raimundi. Sig+num Guillelmi. Sig+num Berengarii. Sig+num Geralli. Sig+num Valencie, filii eius, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Raimundi de Scala. Sig+num Petri Hermengaudi. Sig+num Raimundi de Taiada. Sig+num Berengarii de Quarterollo. Sig+num Petri de Salelis. Sig+num Berengarii de Cijario. + Guillelmus, presbiter, qui hanc cartam a venditoribus vidi firmare.

Arnallus, subdiachonus, qui hoc scripsit, die et anno quo su+pra.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translatare fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit et emendavit, cum abtato in raso in ·VII^a· linea ubi dicitur “talie” et in ·XIII^a· ubi dicitur “aliquo” et in ·XXIII^a· ubi dicitur “Guillelmi” et supraposito in ·XXVIII^a· ubi dicitur “omni tempore”, et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi, subscribo.

40

1194, agost, 28

Convinença. *Alfons, rei d'Aragó, i Ponç, (vescomte) de Cabrera, estableixen una convinença sobre els castells de Sant Iscle, Torcafelló, Argimon i altres castells.*

[A] Pergamí original, no localitzat.

[B] Còpia del segle XII, perduda: ACA, Cancelleria, Liber Feudorum Maior, f. 416. Només es conserva la rúbrica de l'índex.

a* LFM, núm. 412.

b MS, núm. 13, p. 346. Traducció catalana, p. 346.

Cita: CC, vol. 3, p. 411; MARQUÈS, "Localització...", p. 50.

[Carta convenientiae factae inter dominum Ildefonsum, regem Aragonis, et Pontium de Capraria super castris de Santiscle, Torcafellon, Argemon et quibusdam aliis castris].

41

1194, agost, 28

Jurament de fidelitat. *Ponç, (vescomte) de Cabrera, promet ser fidel a Alfons, rei d'Aragó, i li garanteix que no infligirà cap mal en contra del comte dels castells de Montsoriu, Castelló sobre Balaguer i Torcafelló. En cas d'incompliment, li promet que cinc castells seus, els de Sant Iscle, Torcafelló, Hostalric, Avellana i Mediona, passin a mans del comte.*

[A] Pergamí original, no localitzat.

B Còpia parcial del segle XII: ACA, Cancelleria, Liber Feudorum Maior, f. 56ab (antigament f. 416).

a* LFM, núm. 412.

b* MS, núm. 14, p. 347-348. Traducció catalana: p. 348-349.

Cita: CC, vol. 3, p. 411; FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, "Torcafelló (Maçanet de la Selva)...", p. 466.

[Carta in qua Pontius de Capraria promisit domino regi Ildefonso quod numquam terrae domini regis exeat malum de castro de Muntsuriu et de Castilione supra Balagarium et de Torcafelon].¹

[...]

Tactis sacrosanctis evangeliis iuramus supradicta fideliter tenere, attendere et observare nostrisque semper post nos idem faciant vobis et vestris post vos. Si, vero, filius noster Geraldus vel alii filii nostri seu alii heredes vel aliqua alia persona que nobis in

predictis castris succederet et supradicta omnia nollet attendere et fideliter observare infra spacium ·xxx· dierum post admonicionem a vobis vel vestris successoribus factam, quinque castra, videlicet castrum Sancti Aciscli, Torcafelon, Ostalric, Avellana ac Midiona, deveniant in ius et dominium et potestatem vestram vestrorumque successorum per alodium franchum ad omnes vestras vestrorumque voluntates faciendas, et ita de successione in successionem perpetuo teneatur et obsevetur.

Actum est hoc Populeto in plena curia ·v· kalendas septembris, anno Dominice Incarnationis ·MCXCIII·, presentibus Raimundo, Terrachonensis ecclesie electo, Raimundo, Barchinonensi episcopo, Ricardo, Oscensi episcopo, Petro, abate Populeti, Ermengaudu, Urgelli comite, Raimundo Gaucerandi, Bernardo de Portella, Guillelmo de Cervaria, Arnaldo de Castro Bono, Dalmacio de Palaciolo, Guillelmo de Granata, Garcia de Albero, Exemeno de Rada, Michaelae de Lusua, Petro, Ausonensi sacrista, Berengario, Barchinonensi sacrista, Raimundo de Calidis, Barchinonensi decano, et aliis quamplurimis viris religiosis et laicis in curia eadem existentibus.

Sig+num Ildefonsi, regis Aragonis, comitis Barchinonensis et marchionis Provincie. Sig+num Poncii de Capraria. Sig+num Marchisie, uxoris eius, qui hoc laudamus et firmamus et a testibus firmare rogavimus. Raimundus, gracia Dei Ausonensis episcopus et Terraconensis electus. Ego Raimundus, Barchinonensis episcopus, subscribo. + Petrus, Ausonensis sacrista. Sig+num Arberti de Castro Veteri. Sig+num Ermengaudi, Urgellensis comitis. Sig+num Raimundi Gaucerandi. Sig+num Bernardi de Portella. Sig+num Guillelmi de Cervaria. Sig+num Arnaldi de Castro Bono. Sig+num Dalmacii de Palaciolo. Sig+num Guillelmi de Granata. Sig+num Garcia de Alvero. Sig+num Exameni de Rada. Sig+num Michaelis de Lusua. Sig+num Petri Balbi. Sig+num Stephani de Marimon. Berengarius, sacrista Barchinonensis. Sig+num Gombaldi de Ribellis. Sig+num Dalmacii de Crexel. Sig+num Gombaldi de Ribellis. Raimundus de Calidis, Barchinonensis decanus.

Iohannes de Ager scripsit et hoc [signum] fecit.

1. B.

42

1194, agost, 28

Promesa. Ponç, (vescomte) de Cabrera, i la seva muller Marquesa prometen a Alfons, rei d'Aragó, que fan jurar a diversos vassalls seus, entre els quals Arnau Guillem de Cartellà, que vetllaran per tal que quan el seu fill, Guerau, arribi a la majoria d'edat, als vint anys, confirmarà totes les convinences signades amb el rei.

[A] Pergamí original, no localitzat.

B Còpia del segle XII: ACA, Cancelleria, Liber Feudorum Maior, f. 56bc (olim f. 434).

a* LFM, núm. 414.

b MS, núm. 14, p. 350-351. Traducció catalana: p. 351-352.

Cita: CC, vol. 3, p. 411; SMV, p. 113.

[Carta in qua Pontius de Capraria et uxor sua promisit domino regi Ildefonso quod predictas convenientias facerent firmare per Gerallum, eorum filium].¹

Notum sit cunctis hominibus presentibus atque futuris quod ego, Poncius de Capraria, et Marchisia, uxor mea, facimus iurare Arnaldum de Estopaniano, Raimundum Berengarium d'Àger, Arnaldum de Conchas, iuniorem, Raimundum de Aina, Bernardum de Serone, Arnaldum Guillem de Cartaiano, Berengarium d'Anglès, Guillem de Rocafort, Arnaldum de Capraria, Bernardum de Vilagelans, vobis, domno nostro, Ildefonso, regi Aragonis, comiti Barchinonensi, marchioni Provincie, ut, cum filius noster, Guiraldus, pervenerit ad legitimam etatem, id est, ·xx· annorum, illas convenientias factas inter nos et vos laudet, firmet atque corroboret hominio et sacramento, quod, nisi fecerit, predicti milites deveniant in vestrum posse vel successorum vestrorum ad omnem voluntatem vestram vel vestrorum faciendam. Nos, vero, prenominati milites, promittimus et hominibus facimus atque iuramus vobis, domno Ildefonso, regi Aragonensium, comiti Barchinone, marchioni Provincie, tactis sacris Euvangeliiis, hec supradicta attendere et observare bona fide et sine malo ingenio.

Actum est hoc ·v· kalendas septembris, anno Dominice Incarnacionis ·MCXCIII·.

Sig+num Poncii de Capraria. Sig+num Marchisie, uxoris mee. Sig+num Arnaldi de Stopaniano. Sig+num Raimundi Berengarii d'Àger. Sig+num Arnaldi de Conques, iunioris. Sig+num Raimundi d'Aina. Sig+num Bernardi de Serone. Sig+num Arnaldi Guillemi de Carteiano. Sig+num Berengarii d'Anglès. Sig+num Guillemi

de Rocafort. Sig+num Arnaldi de Capraria. Sig+num Bernardi de Vilagelans, qui hoc firmant et laudant. Sig+num Bernardi de Portella. Sig+num Guillelmi de Granada. Sig+num Examini de Rada. Sig+num Dalmacii de Palaciolo. Sig+num Dalmacii de Crexel. Sig+num Michaelis de Lusia.

Iohannes de Ager scripsit et hoc [signum] fecit.

1. B.

43

1195, març, 1 (1194)

Establiment. *Arnau de Cartellà, la seva muller Ermessenda i els seus dos fills, Arnau Guillem i Galceran, estableixen a Ponç del Pradell de Mill, el mas i l'honor que havia tingut el seu pare Bernat, a la parròquia de Maçanet, salvant els seus drets, pel preu de 20 sous d'acapte.*

A* Pergamí original (120 × 240 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 239, registre núm. 10.145. Estat de conservació regular. Al dors: "E. N° 373".

Sit notum cunctis quod ego, Arnallus de Cartiliano, et uxor mea, Ermessendis, [et] filii nostri, Arnallus Guillelmi et Gauce-randus, donamus, laudamus atque concedimus tibi Pon[cio de] Pratello [d.Ami]lio et tuis, perpetuo, totum mansum et totum honorem cultum et heremum, que omnia sicut melius pater [tuus, Bernardus], tuum genus condam habuit et tenuit in parrochia Sancti Laurentii de Matianeto, cum exitibus et regressibus et pertinentiis et tenedonibus et uineis et terris cultis et heremis et cum omnibus arboribus cuiuscumque generis ibi s[int] et cum terra in qua ipse uinee sedent et cum omnibus in eis habentibus eisque qualicumque modo pertinentibus, ita ut jamdicta omnia habeas et teneas ad nostram fidelitatem et seruicium et nostrorum et saluo nostro jure in omnibus. Et propter hoc donum siue laudamentum recognoscimus nos a te recepisse pro acapte ·xx· solidos et facimus te dare nepti tuo, Pontio, ut jamdicta omnia tibi diffiniat ·c· solidos. Et conuenimus tibi quod contra illum et contra cunctam personam simus inde tibi deffensores et guarentes. Si quis hoc rumpere uoluerit, non ualeat.

Actum est hoc kalendas marcii, anno Domini ·M·C·XC·III·.

Sig+num Arnalli de Cartiliano. Sig+num Ermessendis, uxoris. Sig+num Arnalli Guillelmi. Sig+num Gaucerandi, filiorum eorum, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Bernardi de Mora. Sig+num Berengarii Bernardi. Sig+num Bernardi Betxerii.

Arnallus, [sub]diachonus, qui hoc scripsit, cum literis dampnatis in linea kalendarii, die et anno quo su.+pra.

44

1195, març, 29

Establiment. *Joan de Calopera i la seva muller Genera estableixen a Arnau de Caldes i la seva muller Francesca una honor que tenen a la parròquia de Maçanet, al lloc dit Bossegalls, amb la condició de prestar-los una gallina de cens anual, pel preu de 22 sous barcelonesos, a més de 8 sous als senyors pel terç i de 12 diners al batlle com a redelme.*

A Original perdut.

B* Còpia de 1282 (165 × 180 mm): BC, Arxiu Històric, pergami núm. 239, registre núm. 10.146. Bon estat de conservació. Al dors: "N° 380. V".

Hoc est translatum fideliter sumtum a quodam instrumento que sic incipit.

Sit notum cunctis quod ego, Joan[nes] de Calopera, et uxor mea, Genera, uendimus tibi, Arnallo de Calidis, uxori que tue, Francesche, omnique uestre pro[geniei] et posteritati, inperpetuum, honorem nostrum quem uobiscum insimul habemus, sicut nos melius habemus et habere debemus. Uobis vendimus ad omnes uoluntates uestras semper faciendas, cum omnibus in se habentibus et qualicumque modo pertinentibus. Affrontat jam dictum honorem a parte orientis in canebario nostro de nobis uenditoribus, a parte meridie in torrente qui currit per tempus pluuiarum, ab occiduo in uia qui uadit de Turrafort ad ecclesiam Sancti Laurentii, a circii in honore Berengarii de Segarra et in honore de uobis uenditoribus et in Pera Grossa que est inter quercos et terminis ibi fixos. Sicut ab hiis affrontacionibus precingitur et melius potest dici uel intelligi atque nominari ad uestrum bene uestrorumque, cum exitibus et regressibus et finis et terminis suis, uobis et uestris uendimus per ·xx·ii· solidos denariorum barcinonensium; et domino, ·viii· solidos, pro suo tercio; et bajulo, ·xii· denarius, pro redécimo. Et nos, uenditores, sumus tutores et defensores uobisque

et uestris simper. Et faciatis uos et uestris semper nobis et nostris annuatim ·I· gallinam pro censu. Et hoc, sicut superius scriptum est, de nostra potestate eicimus in uestra potestate mitimus, saluo iure domini in omnibus. Et hoc est in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco nominato Bozegays. Si quis hoc rumpere temptauerit, nisi ei prosit.

Actum est hoc ·III· kalendas abprilis,¹ anno Dominici Incarnacionis ·M^o·CO·XC^o·V·.

Sig+num Joannis de Calopera. Sig+num Genera, uxoris eius. Sig+num Petri, filii eorum, nos qui hoc laudamus et firmamus. Sig+num Arnaldi de Cartiliano. Sig+num Ermessendis, uxoris eius. Sig+num Arnalli Guillelmi. Sig+num Ermessendis, uxoris eius. Sig+num Poncii de *Pradel d'Amit*, bajulo. Sig+num Joannis de Branuino. Sig+num Bernardi de Furno. Sig+num Arnalli de Tapiolis.

SSS. Petrus, leuita, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

+ Geraldus de Torrente, rector altaris Sancti Pauli citi in ecclesia de Uitrariis, publicus notarius parrochie antedictae de Uitrariis, qui hoc fideliter translataui ·XII· kalendas setembris, ·M·CC·LXXX·II·.

1. *Sic.*

45

1195, juny, 19

Venda. *Pere de Maçanet i la seva muller Berenguera venen a l'església de Santa Maria de Roca-rossa i al seu prior Guillem Arnau la meitat d'un camp que tenen al lloc dit Vallòria, a la parròquia de Sant Llorenç de Maçanet, i li donen 40 sous de tornes, tot a canvi d'una mula valorada en 200 sous.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 29v.

a* CSMRR, núm 48.

Sit notum cunctis quem ego, Petrus de Macianeto, et uxor mea, Berengaria, vendimus beate Marie de Roca Rufa et Guillelmi Arnauli, eiusdem loci priori, omniumque conventui sibi commisso, medietatem tocuis illius campi quem habemus simul nobiscum in parrochia Sancti Laurentii, in loco vocato Vallis Oria, pro quadam mula salva precii ·CC· solidorum et nos damus vobis pro turnes ·XL· solidos, tali pacto ut predicta domus Sancte Marie habeat, teneat et possideat, imperpetuum, solide et libere et sine vinculo

ullius viventis, predictum campum pro francho alodio. Et de nostro iure et dominium et potestatem tradimus in presenti beate Marie de Roca Rufa et habitatoribus ibi manentibus, deo et virgine Marie iugiter servientibus, sicut melius potest dici vel intelligi ad utilitatem predictae domus, ita quod de cetero nos neque aliquis per nos in predicto campo aliquid non exigamus neque aliqua ratione exigere valeamus. Affrontat autem predictus campus a parte orientis in vinea et honore quem Burdus de Quercu, olim defunctus, tenuit per Petrum Sancti Laurentii, a meridie in honore quem tenet Iohannes Albus et Iohannes Martinus, ab occiduo in honore Sancti Salvatoris, a parte circii in via publica. Sicut hiis ·iiii· affrontacionibus predictus campus includitur, sic eum vobis predictis vendimus, sine ullo retentu quem ibi non facimus, cum omnibus exitibus et regressibus suis et cum omnibus suis pertinentiis et affrontacionibus et tenedonibus. Et convenimus vobis quod de predicto campo simus vobis deffensores et guarens contra cunctam personam secundum nostrum posse. Et ego, Berengaria, pro anime mee remedio, laudo et concedo istam vendicionem et omnino abrenuncio omni iuri quod ibi aliqua racione possem exigere. Est autem predictus in comitatu Gerundensi, in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto. Si quis hoc dirumpere temptaverit, non valeat sed in duplo componat.

Actum est hoc ·xiii· kalendas iulii, anno ·M·C·XC·V· Dominice Incarnacionis.

Sig+num Petri de Macianeto. Sig+num Berengarie, uxoris eius. Sig+num Petri de Macianeto. Sig+num Guillelmi, filiorum eorum, qui hoc firmamus testesque firmari rogamus. Sig+num Guillelme, filie eorum. Sig+num Bernardi de Brugariis. Sig+num Bernardi de Serra. Sig+num Raimundi de Peraria. + Petrus, levita. + Arnallus, presbiter, qui hoc subscribo. + Bernardus, presbiter, qui hoc subscribo.

+ Petrus, clericus, qui hoc rogatus scripsit, cum literis superscriptis in ·iiii· linea, die annoque quo supra.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translata fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi, subscribo.

1195, agost, 4

Establiment. *Bernat de Maçanet i la seva esposa Dolça, amb consentiment de Bernat d'Om, estableixen a Pere d'Angelats i la seva esposa Ermessenda el mas que fou de Ramon Sendre difunt, situat a la parròquia de Sant Martí de Romanyà, en el lloc anomenat Angelats, a canvi d'un cens anual d'un pernil, d'un parell de fogasses, un parell de gallines i una quartera de civada o dotze diners pel pernil.*

[A] Original perdut.

B* Còpia del segle XIII (505 × 120 mm): ACG, pergami núm. 523. Bon estat de conservació. Al dors: "Pabordia de Juliol. Romanyà. Plec 1. N° 360".

¹Notum sit cunctis quod ego, Bernardus de Macianeto, et coniux mea, Dulcia, consilio ac uoluntate Bernardi de Ulmo, donamus et laudamus uobis, Petro de Angelads uxorique tue, Ermessendi, et uestris natis ac posteritati uestre, perpetuo, ipsum mansum qui condam fuit Raimundi Sendre, quem habemus in parrochia Sancti Martini de Rumaniano, in loco qui dicitur Angelads. Hunc mansum prefatum, cum ingressibus et regressibus suis as-summo usque ad yma et cum omnibus pertinenciis et tenedonibus que in circuitu eius et eidem debent pertinere, cum omni honore culto et inculto monte et plano qualicumque uoce ibidem sit cum omnibus arborum generibus que ibi sint et nunc omnia prescripta sicut prefato manso pertineant, sic donamus et laudamus uobis prescriptis omnique uestre progeniei pro omni tempore ad omnes uoluntates uestras uestrorumque faciendas, saluo nostro jure et dabitis nobis inde pro censu anuatim ·I· pernam de uestro porco et par ·I· de fogacis et par ·I· gallinarum et quarteram de cibaria uel ·XII· diners pro perna. Et nunc etiam pro hac donatione quam uobis facimus uos et uestri euenitis in nostra potestate in dominium et a uobis accipimus ·XV· [solidos] denariorum barchinonensium. Si quis hoc dirumpere temptauerit non ualeat, sed in triplo componat.

Actum est hoc ·II· nonas augusti, anno Dominice Incarnacionis ·M·C·XC·V·.

Sig+num Bernardi. Sig+num Dulcie, coniugis eius. Sig+num Bernardi de Ulmo. Sig+num Alamande, coniugis eius, qui hoc fecimus et firmauimus. Sig+num Petri Guitonis. Sig+num Guillelmi de Clapera. Sig+num Boschani.

SSS. Guillelmus, presbiter, qui hoc scripsit die annoque prefixo.

SSS. Bernardi de Fenestris qui hoc translatum fecit.

1. N° 360, escrit amb mà posterior al centre del marge superior.

47

1196, abril, 25

Donació. *Bernat de Bedós i la seva muller Dolça donen al monestir de Santa Maria de Roca-rossa i al prior Guillem Arnau una coromina de terra que tenen al lloc dit Cabrer, a la parròquia de Sant Llorenç de Maçanet, a canvi de 160 sous barcelonesos. L'acte es fa en presència d'Arnau de Cartellà, del seu fill Arnau Guillem i d'altres prohoms presents.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 24v.

a* CSMRR, núm. 39.

Sit notum cuctis quod ego, Bernardus de Bedocio, et uxor mea, Dulcia, in remissione peccatorum nostrorum, damus et concedimus domino Deo et cenobio Sancte Marie de Rupe Rufa et presenti atque venturo eiusdem loci conventui, omnem illam nostram condaminam terre, cum omnibus in se habentibus sive cum omni integritate sibi comissa, quam habemus et tenemus in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco vohato Caprer, iuxta rieram de Macianeto versus orientem. Affrontat predicta condamina a parte orientis in honore Guillelmi de Serra et Bernardi Fioli et suorum, a meridie in honore Iohannis de Valle, quam tenet pro Guillelmo de Suscheta, domino suo, ab occiduo in honore dicti Guillelmi de Burgo, a parte vero circii in honore dicti Guillelmi de Burgo. Sicut ab hiis quatuor affrontacionibus predicta condamina includitur et circumcingitur et melius habemus, tenemus vel habere debemus, sicut melius potest intelligi vel nominari ad bene et utilitatem predicti cenobii et sicut superius iamdictum est, predictam condaminam iamdicto loco damus et in perpetuo concedimus, quam habemus pro nostro alodio francho et voce comparacionis nostre quam olim fecimus a Petro Torto, filio Petri Mansueti Rivorum, sicut in mea carta resonat, cum exitibus et ingressibus suis et cum omnibus in se habentibus et de nostro iure in manu et potestate Guillelmi Arnaldi, domini eiusdem loci et prioris et tocuis conventus pretaxato cenobio comissi in presenti ponimus et tradimus omni tempore ad omnes voluntates predicti cenobii et conventus perpetuo faciendas, solide ac libere, sine ullo retentu et sine vinculo alicuius et nullis perone, cum omnis illis immelioracionibus quas ibi predictus locus perpetuo faciendis. Et preterea convenimus nos et nostri iamdicto cenobio esse guarente set deffensores contra cunctos omni tempore. Ita tamen totum

hoc supradictum damus ac perpetuo dicto loco concedimus quod in die obitus nostri predicti loci et conventus scribant obitum nostrum in libro suo et annuatim per circulum anni in die eodem conventus accione nostra predictae, assidua dictus conventus stuedat Deum exorare. Et propter remedium animarum nostrarum et parentum nostrorum eundem libenter deprecari. Preterea recognoscimus recipere per hanc donacionem, de bonis et elemosinis vestri cenobii, ·C·LX· solidos Barchinone denariorum, de quibus recognoscimus nos bene esse paccatos. Hoc autem totum factum est in presencia Arnaldi de Cartiliano et Arnaldi Guillelmi, filii eius, et Guillelmi de Burgo et Grossi de Falgariis et Raimundi de ipsis Puiatis et aliorum quum plurimorum proborum hominum, qui ibi presentes aderant.

Actum est ·VII· kalendas madii, anno Domini ·M·C·XC·VI·.

Sig+num Bernardi de Bedocio. Sig+num Dulcie, uxoris eius, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Azalaidis, filie eorum. Sig+num Otonis, fratris predicti Bernardi. Sig+num Grossi, viri dicte Azalaidis. Sig+num Arnaldi de Cartiliano. Sig+num <Arnaldi> Guillielmi, filii eius. Sig+num Guillielmi de Burgo. Sig+num Raimundi de ipsis Puiatis. Sig+num Guillelmi Dalmacii. Sig+num Otonis de Laureto.

+ Raimundus, levita, qui hoc scripsit, cum litera rasa et emendata in ·VI· et ·X· et ·XVI· linea et suprascriptis in ·XVII·, die annoque prefixo.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translatare fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi, subscribo.

1197, juny, 18

Donació. *Dolça i el seu marit Ponç de Concabella donen a l'església de Santa Maria de Roca-rossa i al seu prior Bernat un camp i dues feixes de terra situats a Viladecans, a la parròquia de Sant Llorenç*

de Maçanet, a canvi de 212 sous barcelonesos. Signa com a testimoni Alamany de Maçanet.

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 27v.

a* CSMRR, núm. 45.

Cunctis sit manifestum quod nos, Dulcia, et maritus meus, Poncius de Conchabela, maritus meus, spontanea voluntate, ob remedium anime nostre et parentum nostrorum, donamus et offerimus Deo et ecclesie Sancte Marie de Ruperuffa et cum hac presenti scriptura tradimus in manum et potestatem modo in presenciarum de te, Bernardo, eiusdem ecclesie priori, et omnium confratrum tuorum presencium ac futurorum, perpetuo, pro francho alodio, quendam campum et ·ii· fexias terre, que omnia habemus in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco qui dicitur Villa de Canibus. Affrontat autem predictus campus ab oriente in honore de Hostalricho, a meridie in honore Raimundi Archimballi, olim defuncti, et Berengarii de Villa de Chans, ab occiduo in honore Sancti Petri de Gallicantu, a circio in vinea predictae ecclesie Sancte Marie. De predictis vero fexiis, affrontat una ab oriente et meridie in honore predictae ecclesie Sancte Marie, ab occiduo in honore Poncii Artalli, a circio in honore Sancti Salvatoris Brede; alia vero fexia affrontat ab oriente et meridie in honore Michelis de Villadechans, ab occiduo in honore Geralli de Arazo et Sancti Salvatoris, scilicet in honore mansi de Carraria, a circio in honore Bernardi de Villadecahans et in strata. Sicut de hiis omnibus affrontacionibus predicta omnia includuntur, cum exitibus et ingressibus et cum omnibus aliis in eis habentibus eisque qualicumque modo pertinentibus et sicut melius dici vel intelligi potest ad uilitatem et comodum ipsius ecclesie, sic iamdicta omnia cum omni sua proprietate sive integritate in ius et dominium suum et suorum perpetuo liberamus ad suam voluntatem omni tempore ibi et inde faciendam, sicuti de suo proprio ac francho alodio, omnibus nostris vocibus et racionibus et nostrorum inde penitus extinctis penes se remanentibus, cum hoc tamen retentu quod facimus inde: quod fratres ipsius ecclesie teneantur semper inde ardere uam lampadam in ipsa ecclesia ante altare beate Marie assidue in noctibus. Et propter hoc donum recognoscimus nos recepisse de bonis ipsius ecclesie per manus de te Bernardo, ipsius ecclesie prior, ·cc·xii· solidos Barchinone. Et ut hec donacio maius robur optineat et omnis dubitacio removeatur, proprio motu et absque aliquo imperio, ego Dulcia, iamdicta, iuro super

sacrosancta Dei evangelia, meis propriis manibus tacta, quod nos vel aliquis per nos, voce mea vel auctoritate, contra predictam donacionem nullo tempore veniamus, sed firma et irrevocabile maneat omni tempore, lege nova domini imperatoris Frederici supe hoc promulgata suum vigorem prestante. Et si aliquo iure, scripto vel non scripto, legali vel divino vel excepcione aliqua in futurum huic contractui obviam ire possemus, illi iui penitus renunciamu. Si quis hoc rumpere voluerit, non valeat sed sola presumpcione iram Dei patris omnipotentis incurrat et cum Iuda proditore dampnatus in infernum porcionem suam accipiat.

Actum est hoc ·XIII· kalendas iulii, anno Domini millesimo ·C·XC·VII·.

Sig+num Dulcie de ipso Palacio. Sig+num Poncii de Conchabela, mariti eius, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Alamanni de Macianeto. Sig+num Raimundi de Talada. Sig+num Ollerii de Sancto Celedonio, vicarii Poncii de Capraria. Sig+num domine Marchesie, uxoris eius. + Arnallus, presbiter, qui hoc firmo. Sig+num Poncii de Capraria, vicecomitis. Sig+num domine Marchesie, uxoris eius. Sig+num Gueralli. Sig+num Poncii, filiorum eius.

Sig+num + Bernardi Stephani, subdiachoni, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

+ Petrus, levita, qui hoc firmo. + Bernardus, presbiter, qui hoc firmo. + Ermengaudus,¹ presbiter et publicus scriptor Gerunde, subscribo. Sig+num Raimundi de Piraria. Sig+num Bernardi de Podio. + Arnallus, presbiter, qui hoc firmo.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translata fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit et emendavit, cum suprascripto in ·VIII^a· linea ubi dicitur “Raimundi” et in ·XXIII^a· ubi dicitur “XII” et transponito in signa in firmis predictorum ubi dicitur “Signum Raimundi de Piraria etc.” et raso et rescripto ibidem u dicitur “domine Mar” et cum duobus spaciis rasis ubi nichil rescribitur et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi, subscribo.

1. Erinbaldus, a., *que corregim a Ermengaudus, escriptor públic de Girona entre 1185 i 1202; cf. DSPG, núm. 138 i 165.*

[1197-1198]¹

Donació. *Arnau Guillem de Cartellà dona a l'església de Santa Maria del Coll, sota la potestat de Ramon, abat de Santa Maria d'Amer, i de Pere, prior del Coll, i als monjos de l'esmentat monestir els drets que té sobre uns masos a la parròquia de Santa Maria de Mansolí, per remei de l'ànima del seu pare Arnau de Cartellà, difunt. A canvi, rep 200 sous barcelonesos per satisfer els deutes paterns.*

A* Pergamí original (290 × 270 mm): ANC, llinatge Desvalls, marquesos d'Alfarràs, unitat de catalogació núm. 1.302. Estat de conservació regular a causa de l'esvaniment de la tinta en diversos punts. Al dors: "No poden ser de profit".

Sit notum cunctis quod ego, Arnallus Guillelmi de C[art]iliano, mandato et precibus Arnalli de Cartiliano, patris [mei ...], per nos et omnes nostros presentes atque futuros, ob remedium anime patris mei olim deffuncti, tra[dimus et ...] omnium fidelium deffunctorum, donamus et offerimus, laudamus et concedimus siue diffinimus domino Deo et ecclesie Sancte Marie de Colle et [...] et potestate [domini Raimundi, abbatis Ameriensis], Petri, eiusdem ecclesie prioris et omnium fratrum ibi degencium et modo in presenti tradimus omnem [nostram] partem quam habemus in toto illo [man]so ubi habitat Petrus Martini de ipso Robore et in toto illo manso ubi habitat Pauchus de Olleto et in illo manso ubi habitat Ermengaud, [presbiter], et [in illo m]anso ubi habitat Petrus Filomena et in illo manso quem inhabitat Petrus Marchesius et in illo manso de [Val]leagaris² et in manso de [...] et in ipso manso ubi habitat Andreas de Insula. Sicut [...] in parrochia Sancte Marie de Manzulino, cum exitibus, [intratibus] et pertinentiis ac tenedonibus et hominibus et feminis et uineis et terries cultis et heremis et censibus et usaticis et agrariis et iuuis et traginis. Hec inquam omnia superius scripta et alia omnia que hic non sunt dicta in predicta parrochia ubique uobis compeentia, sicut melius dici uel intelligi pot[est] ad utilitatem et commodum predicte ecclesie et omnium fratrum ibi degentium, sed non Deo et prephate ecclesie in manu et potestate Sancte Marie de [Amerio con]ferimus, laudamus et concedimus siue diffinimus ad omnem suam suorumque uoluntatem omni tempore ibi et inde faciendam sicuti de suo [...] alodio sine aliquot retentu quem inde non facimus, omnibus nostris uocibus et racionibus et uestrorum inde perpetuo extinctis sine omni dolo et [... con]tradimento alicuius

uiuentis persone. Et si aliquot jure legali uel diuino siue humano, scripto uel non scripto in futurum huic contractui obuiam ire possemus, illi juri penitus renunciamus. Et propter hoc donum siue concedimentum recognoscimus recepisse de bonis ipsius ecclesie per manum de te, Petro, priore, ·c· solidos barchinonenses ad persoluenda debita patris mei, Arnalli de Cartiliano, olim deffuncti. Si quis hoc rumpere uoluerit, non valeat sed sola presumpcione iram Dei patris [omni]potentis incurrat et cum Juda, proditore, dampnatus in infernum cum eo porcionem suam accipiat.

Actum est hoc ·viii· kalendas aprilis, anno Domini ·m·[c·...].

Sig+num Arnalli Guillelmi. Sig+num Ermessendis, matris eius. Sig+num Ermessendis, uxoris eius. Sig+num Gaucerandi. Sig+num Bernardi, fratrorum eius. [Sig+num] Guillelme. Sig+num Berengarie. Sig+num Saurine, sororum eius, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Guillelmi de [Burgo].³ Sig+num [...] de Aquaiuia. Sig+num Raimundi de Uerderia. Sig+num Berengarii de Angles. Sig+num Berengarii de Fabariis. Sig+num Elhiardis de Monte. Sig+num Arnalli de Mansulino. + Gaufredi, Dei gratia Gerundensis episcopis. + Raimundus, Gerundensis abbas. Ego Alamandus de Aquaiuia subscribo. + Guillelmus, abbas Sancti Saluatoris.

Januarius, qui hoc scripsit, cum litteris scriptis in ·iiii^a· linea, die et anno quo supra.

SSS. Ermengaudus, presbiter et publicus scriptor Gerunde, subscribo.

1. *L'any de l'escriptura és il·legible: el situem entre el 1197, després de l'últim esment d'Arnau de Cartellà, que aquí ja figura com a difunt, i el 1198, últim any de l'abaciat de Ramon a Santa Maria d'Amer, cf. DSMA, p. 18 i núm. 57.* 2. *lectura dubtosa.* 3. *lectura dubtosa.*

50

1199, març, 30

Venda. *Joan de Calopera i la seva muller Genera venen a Pere de Pujols i la seva muller Arsèn la meitat d'un quadre sobirà situat al prat de Bossegalls, a la parròquia de Maçanet, amb la condició de pagar-ne un diner de tornes per Nadal, pel preu de 3 sous de diners.*

A* Pergamí original (85 × 195 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 185, registre núm. 10.149. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 356. A. 30 mars 1199. Massanet. Venda".

Sit notum cunctis quod ego, Joannes de Calopera, et uxor mea, Genera, uendimus tibi, Petro de Puiolis, et coniugi tue, Arsen, et omni uestre proieniei et posteritati, perenniter, medietatem de illo quadro subirano de Prato de Buzegais, sicut nos melius habemus et tenemus et per alias uoces habere debemus. Uobis uendimus, perpetuo, ad omnes uestras uoluntates faciendas sine balandimento alteri, saluo iure domini in omnibus. Et de nostra potestate eicimus in uestram potestatem dominium et potestatem mitimus, sine alico retento quod inde non facimus. Et pro ac uendicione accipimus a uobis ·III· solidos denariorum. Affrontat a parte orientis in bosco, meridiei in honore Sancti Saluatori, occidentis in torrente qui discurrit per tempus pluuiarum, circio in honore Arnaldi de Calidis. Et faciatis semper annuatim nobis et nostris uos et uestris ·I· denarium pro turnis ad Natalis Domini. Et nos simus semper uobis tutores et defensores, saluo iure domini in omnibus. Si quis hoc rumpere temptauerit nisi ei prosit.

Actum est hoc ·III· kalendas aprilis, anno Dominice Incarnacionis ·M^o·C^o·XC·VIII .

Sig+num Joannis de Calopera. Sig+num Genaria, uxoris eius. Sig+num Petri, fili eorum, nos qui hoc laudamus et firmamus. Sig+num Petri de Farabauli. Sig+num Poncii de Pradel *d·Amit*, baiuli. Sig+num Poncii Artalli. Sig+num Ermesendis de Carteliano. Sig+num Arnaldi Guillelmi. Sig+num Ermesendis, coniugis eius.

SSS. Petrus, leuita, qui hoc rogatus scripsit die et anno quo supra.

51

1200, gener, 25 (1199)

Testament. *Vidal Sabater dicta testament, per al qual elegeix com a marmessors Pere de Font, Guillem de Montsec i el seu gendre Guillem Vidal. Fa diverses deixes a Santa Maria (de Vidreres), a Santa Maria de Girona, a l'hospici i a la candela dels morts; també al seu senyor i al seu "scriptor". Deixa a la seva filla Anglesa la meitat d'un camp de terra que té al lloc dit Valls, a la parròquia de Sant Llorenç de Maçanet, que ja li havia donat el dia de les seves núpcies.*

A* Pergamí original (105 × 145 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 184, registre núm. 10.152. Bon estat de conservació.

In Christi nomine. Ego, Vitali Sabater, faci<o> meum testamentum, in quo eligo meos manumessores, videlicet Petrum de Fonte et Guillelmum de Monte Sico et Guillelmi Uitali, generi meo, ut si mors mihi aduenerit ante quam alium facerem testamentum, isti distribuant omnibus rebus meis sicut ego illis junxero. Primum dimitto Sancte Marie, cum suis clericis, ·II· solidos; Sancte Marie Gerunde, ·III· denarius; ad Ospicium, ·I· punera de blad; ad candela mortuorum, ·II· denarios. Dimitto ad meum senior ·XII· denarius; ad meum scriptor, ·V· denarios. Relinquo pro anima mea ·III· solidos et ad meum clauigero ·I· punera de blad. Dimitto ad filie mee, Anglese, totam meam medietatem de ·I· campum terre quem habeo infra parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco nominato Uallis, cum omnibus in se absentibus, et insuper recognosco et laudo eam et uiro suo illum donum que ego feci eis in die nuptiarum totum integriter. Et predicte filie mee et uiro suo soluant omnia mea debita, tam lexaci<o>ne suprascripta cum meos manumessores de meam partem auere et mobile siue de omnibus rebus meis. Et quicquid superiierit remaneat ad iamdicte filie mee et uiro suo. Qui hoc fregerit, in duplo componat.

Actum est hoc ·VIII· kalendas februarii, anno Dominice Incarnationis ·M·C·XC·VIII°.

Sig+num Vitali Sabater, qui hoc testamentum laudo et firmo et testes firmare rogo. Sig+num Petri de Fonte. Sig+num Guillelmi de Monte Sico. Sig+num Guillelmi Vitali. Sig+num Ollarii de Tuisis.

+ Girbertus, presbiter, qui hoc rogatus scripsit die et anno quo supra.

52

1200, abril, 19

Venda. *Guerau de Soler i la seva muller Bernarda venen a Pere de Nines una feixa de terra situada a la parròquia de Santa Maria de Vidreres, al lloc de Rosars, sota la senyoria d'Arnau Guillem de Cartellà, pel preu de 30 sous i amb la condició de prestar al venedor un cens anual de 3 diners. Paga, a més, 15 sous al senyor en concepte de terç.*

A* Pergamí original (107 × 179 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 270, registre núm. 12.058. Bon estat de conservació amb alguna lletra esborrada.

Sit notum cunctis quod ego, Geraudus de Solario, et uxor mea, Bernada, nos vendimus tibi Petro de Nines et tuis, in perpet[uum], ·i· fexam terre que habemus in parroechia Sancte Marie de Uitrariis, in loco nominato Rosars, pro ·xxx· solidos denariorum barchinonense monete, de quibus recognoscimus nos bene a te esse paccatos, quod penitus penes te nichil remanent. Et istam predictam fexam est taschal et est super senioratico Arnalli Gillelmi de Cartiliano; affrontaciones uero habet istam predictam fexam apud circium et sol ponentem in honore Jhoanni¹ de Ualle et meridie in [honore] de Boneta Terena, que olim est defuncta, et orienti in honore Raimundi Adruari. Et sicut ·iiii^{or}· affrontacionibus istis includunt, ita vendimus tibi et tuis eam predicta fexam, saluo jure domini, tali modo quod de cetero in eam aliquid non exigamus neque exigere non possimus, nos neque aliquid per nos, sit [semper]² uestra libera et quieta ad omne uoluntatem tuam faciendam. Et per eam facias tu et tuis annuatim imperpetuum nobis et nostris ·iii· denarius. Et nos conuenimus esse tibi guarentes et defendentes contra omnia persona [eius]³ fexe. Et per hanc vendicionem recipit meum seniore per suum tercium ·xv· solidos barchinonense monete.

Actum est hoc ·xiii· kalendas mai, anno ·m·cc·.

Sig+num Geraudi de Solario. Sig+num Bernade, uxoris eius, qui laudat et firmat firmareque rogat. Sig+num Ermesendis de Cartiliano. Sig+num Arnalli Guillelmi, fili eius. Sig+num Ermesendis, uxoris eius. Sig+num Petri de Fonte. Sig+num Guillelmi de Monte Sico. Sig+num Petri Erimballi. Sig+num Guillelmi Ministrali, baiuli.

SSS. [...] ⁴ qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. sic. 2. lectura dubtosa. 3 sic. 4. monograma no interpretable.

53

1200, octubre, 10

Venda. Berenguera, juntament amb els seus fills Pere de Maçanet i Guillelme de Santa Coloma, venen a l'església de Santa Maria de Rocarossa i al seu prior Bernat la meitat del molí de Rupit, a la riera i a la parròquia de Sant Martí de Riudarenes, sobre el qual Valença, mare de Berenguera, té el dret de violari, pel preu de 500 sous barcelonesos.

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 31r.

a* CSMRR, núm. 52.

Sit notum cunctis quod ego, Berengaria, et filii mei, Petrus de Macianeto et Guillelmus de Sancta Columba, per nos et per omnes nostros presentes atque futuros, bono animo et spontanea voluntate nulliusque suadentis ingenio, vendimus et modo in presenti tradimus perpetuo Deo et ecclesie Sancte Marie de Rupperuffa et tibi, Bernardo, eiusdem ecclesie priori, et omni conventui tuo, tam presenti quam futuro, pro alodio francho, totam nostram medietatem in rego tocius illius molendini quod habemus vobiscum, medium per medium, in loco qui vocatur Rupid in rieria, scilicet in parrochia Sancti Martini de Rivoarenarum, in qua dicta nostra medietate Valencia, mater ex me, Berengaria, habet violarium, cum exitibus et ingressibus et regis et cap de regis et cum omnibus suis apparatus et etiam cum omnibus monariis et districtis et adempramentis et moligiis et serviciis suis et vernetis et ramatis et solis et superpositis et cum omnibus aliis in eis aliquomodo pertinentibus et ut melius dici et intelligi potest ad utilitatem et comodum ipsius ecclesie, cum omni sua proprietate sive integritate. Sic perpetuo vendimus sine omni dolo pro ·D· solidos denariorum Barchinone et pro ·I· obtime bobes, que omnia confitemur bene recepisse per manus de te Bernardo, priore, de bonis ipsius ecclesie. Et ideo de nostro iure ac potestate, cum hac presenti scriptura, in ius et dominium et potestatem ipsius ecclesie, perpetuo tradimus ad omnem suam suorumque voluntatem omni tempore ibi et inde faciendam, sicuti de suo proprio ac francho alodio sine impedimento alicuius persone, omnibus nostris vocibus et rationibus et nostrorum inde penitus extinctis. Et ut hec vendicio maius robur obtineat et omnis dubitacio removeatur, proprio motu et absque aliquo imperio, ego, Petrus de Macianeto, iamdictus, in persona et in anima iamdicte domine mee matris et mandato suo et in anima mea, iuro, super sacrosancta quatuor Dei evangelia meis propriis minibus tacta, quod nos vel aliquis per nos aliqua lege vel racione sive iure sive aliqua alia occasione contra predictam vendicionem de cetero nullo tempore veniamus, sed firma et irrevocabile maneat imperpetuum. Et si aliquot iure scripto vel non scripto, legali vel divino sive humano sive excepcione aliqua in futurum huic contractui obviam ire possemus, illi iuri omnino renunciamus. Si quis hoc rumpere voluerit, non valeat sed sola presumpcione iram Dei patris omnipotentis incurrat et cum Iuda, proditore, dampnatus in infernum porcionem suam accipiat.

Actum est hoc ·vi· idus octobris, anno Domini ·m^o·cc·.

Sig+num Berengarie. Sig+num Petri de Macianeto, filii eius. Sig+num Beatricis, uxoris eius. Sig+num Guillelmi de Sancta Columba, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Berengarii de Castelleto. Sig+num Carbotini. Sig+num Raimundi de ipsa Perera. Sig+num Geralli de ipsa Valle. Sig+num Raimundi de Talada. Sig+num Guillelmi Surici. Sig+num Bernardi de Talada. Sig+num Valencie, matris iamdicte Berengarie, que hoc laudo et firmo. + Petrus, levita, qui hoc firmo. + Bernardus, presbiter, qui firmo hoc. + Geralasi, levita, qui hoc firmo.

[Bernardus Stephani],¹ qui hoc scripsit cum literis qui hoc scripsit cum literis emendatis in ·ii^a· linea die et anno quo su+pra.

+ [Ermengaudus],² presbiter et publicus scriptor Gerunde, subscribo.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translata fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit et emendavit, cum raso et rescripto in ·iiii^a· linea ubi dicitur “ecclesie”, et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi, subscribo.

1. Bernardus Sancti Stephani, a. 2. Erimballus Gavirius, a.

54

1201, març, 30 (1200)

Venda. *Arnau d'Hostalric ven a Ermessenda de Cartellà l'honor que té repartit en les parròquies de Sant Esteve de Tordera, Sant Pere de Martorell, Sant Andreu de Reminyó, Santa Eulàlia d'Hortsavinyà, Sant Llorenç de Maçanet i d'altres llocs.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 10v

a* CSMRR, núm. 13.

Sit notum cunctis quod ego, Arnallus de Ostalric, per me et per omnes meos presentes atque futuros, bono animo et spontanea voluntate, vendo et diffinio et cum hac scriptura diffiniendo trado tibi, Ermessendi de Cartiliano, et tuis et cui dare vel dimitere sive

vendere volueris, imperpetuum, totum illum honorem cultum et heremum et omnia iura que habeo et teneo per vos in feudum in tota parrochia Sancti Stephani de Tordaria et in parrochia Sancti Petri de Martorello et Sancti Petri de Rivomaio et Sancte Eulalie de Ortseviniano et in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto et in cunctis aliis locis, mansos scilicet et homines et feminas et vineas et terras cultas et heremas et arbores diversorum generum et omnia alia quecumque dici vel nominari sive excogitari aliquo modo possunt, que in predictis parrochiis et in cunctis aliis locis, teneo et accipio et accipere debeo per vos. Hec inquam omnia sicut melius ienus meum condam habuit et tenuit per dominum de Macianeto et ego habeo et teneo per vos in feudum et sicut melius dici vel intelligi potest ad tuum tuorumque comodum, sic tibi et cui tu volueris, perpetuo, vendo et diffinio ad omnem tuam tuorumque voluntatem perpetuo faciendam, sine aliquo retentu, quem inde non facio, omnibus meis vocibus et racionibus et meorum presencium et futurorum inde perpetuo extinctis penes te remanentibus. Et si aliquo iure scripto vel non scripto in futurum huic contractui obviam ire possemus, illi iuri penitus renuncio. Et propter hanc vendicionem recognosco me a te bene et utiliter numerando recepisse ·cccc·L· solidos Barchinone. Si quis hoc rumpere voluerit, non valeat.

Actum est hoc ·iiii· kalendas aprilis, anno Domini ·m·cc^o·i^o·.

Sig+num Arnalli de Hostalrico, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Arnalli Bastoni. Sig+num Dalmacii de Ruffis. Sig+num Raimundi de Verderia. Sig+num Dalmacii de Palaciolo. Sig+num Berengarii de Palaciolo. Sig+num Petri de Hostalrig.

+ Petrus de Rugo, qui hoc scripsit cum literis emendatis in ·xii· linea, die et anno quo supra.

+ Ermengaudus, presbiter et publicus scripto[r] Gerunde, subscribo.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translatare fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi, subscribo.

55

1201, abril, 21

Establiment. *Ermessenda de Cartellà, el seu fill Arnau Guillem i la muller d'aquest, Ermessenda, estableixen a Guerau de Montsant, a la seva muller Ermessenda i a la mare, Dolça, l'honor que tenen al puig de Caselles, a la parròquia de Santa Eulàlia d'Hortsavinnyà, a canvi d'un cens d'una perna de 8 diners, un parell de gallines, quatre fogasses, una punyera de civada a mesura de Sant Celoni i quatre diners per una perna i d'una entrada de 35 sous barcelonesos.*

[A] Original perdut.

[B] Còpia de 1225, perduda.

C Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 12r.

a* CSMRR, núm. 16.

Nunc et in eternum cunctis sit manifestum quod ego, Ermessenda de Cartiliano, et filius meus, Arnallus Guillelmi, coniuxque eius, Ermessenda, per nos et omnes nostros, modo et imperpetuum, donamus et confirmamus et laudamus tibi, Geraldo de Montesanto, et coniugi tue, Ermessende, et matri tue, Dulcie, et vestris, perpetuo, honorem illum omnem vestrum cultum et heremum, cum arboribus omnibus in eo habentibus, quem etiam Raimundus, pater tuus, et Dulcia, coniux eius, mater tua, de Arnaldo de Hostalricho et suis impetraverunt in parrochia Sancte Eulalia de Ortosaviniano, in loco vocato Podio de Caselis, qui affrontat ab oriente in ipsam Pruneriam, de meridie ad ipsum podium de Calamo, ab occiduo usque in podio de Clodet, de circio in Caselis. Sicut hiis affrontacionibus dictus honor includitur, cum exitibus et ingressibus et omnibus in se habentibus sibique aliquo modo pertinentibus, sic eum donamus et confirmamus et laudamus vobis et vestris, ad omnem vestram vestrorumque voluntatem ibi et inde omni tempore faciendam. De quo faciatis nobis nostrisque semper annuatim censum illum que faciebatis Arnaldo de Ostarlrico, videlicet unam pernam octo denariorum et ·i· par gallinarum et quatuor placentas et ·i· quarteriam cibarie de foro ad mensuram Sancti Celedonii, et censum illum preterea sicut nobis soletis facere annuatim, scilicet ·i· gallinam et ·ii· placentas et ·i· puneriam cibarie de foro ad mensuram Sancti Celedonii et ·iiii· denarios per pernam et habeatis ad nostrum servicium preter thascam quam ibi nunquam habeamus nec faciamus. Et diffinimus vobis et vestris, perpetuo, per nos et per omnes nostros

successores, fedus illud faciendi mansum et stabiliendi ad omnem vestram voluntatem vestrorumque. Dictus vero omnis honor non est taschalis, nisi tantummodo decimalis et primicialis, honorem vero dictum faciamus vos tenere et habere in pace et sumus inde vobis et vestris guarentes et deffensores contra cunctam viventem personam. Et propter hanc donacionem et confirmacionem et laudacionem et diffinicionem, recognoscimus a vobis recepisse et bene esse paccatos ·xxxv· solidorum denariorum bone monete currubile Barchinone. Si quis hoc frangere¹ voluerit, non valeat.

Actum est hoc ·xi· kalendas madii, anno Domini ·M·CC·I·.

Sig+num Ermessende de Cartiliano. Sig+num Arnaldi Guillelmi. Sig+num Gauzerandi. Sig+num Bernardi de Cartiliano, filiorum eius. Sig+num Ermessende, coniugis Arnaldi Guillelmi, una qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Bernardi de Fonte Rotundo. Sig+num Iohannis de Villa. Sig+num Geraldi Dolceti. Petrus, presbiter et frater de Rupha, qui hanc cartam vidit firmare et fecit punctos propria manu +.

+ Guillelmus, presbiter, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

Actum est istud translatum ·viii· ydus septembris, anno Domini ·M·CC·XXV·.

Sig+num Raimundi, presbiteri, qui hoc translatum fideliter translatavit, cum literis rasis et emendatis, die et anno quo supra.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translatare fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit, cum suprascripto in ·xxv^a· linea ubi dicitur “Sig+num Bernardi de Fonte Rotundo. Sig+num Iohannis de Villa”, et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi, subscribo.

1. *segueix* volue, *reiterat*.

1201, abril, 27

Establiment. *Ermessenda de Cartellà, el seu fill Arnau Guillem i la muller d'aquest, Ermessenda, estableixen a Perpinyà de Caselles*

i a la seva muller Dolça tot l'honor que tenen a Caselles, a la par-ròquia de Santa Eulàlia d'Hortsavinyà, que ja havia donat Arnau d'Hostalric al seu pare, Guerau de Caselles, a canvi d'un cens d'un parell de fogasses, un parell de gallines, 8 diners per una perna i una quartera de civada a mesura de Sant Celoni i d'una entrada de 45 sous barcelonesos.

[A] Original perdut.

[B] Còpia de 1225, perduda.

C Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 11v.

a* CSMRR, núm. 15.

Sit notum cunctis quod ego, Ermessenda de Cartiliano, et filius meus, Arnaldus Guillelmi, coniugique eius, Ermessenda, damus et confirmamus et laudamus tibi, Perpinano de Caselis, et uxori tue, Dulcie, et vestris, imperpetuum, illum omne honorem cultum et heremum, cum exitibus et ingressibus et arboribus omnibus in eo habentibus, quem tenetis et habetis in parrochia Sancte Eulalie de Orto Sevi[n]iano, in Chaselis, ad ipso Podio de Calm et ubique, quem etiam Arnallus de Hostalricho patri tuo, Geraldo de Caselis, dedit omnis honor. Qui affrontat ab oriente in honore vestri quem vos tenetis per Hospitalium, de meridie in Olmedes, ab occiduo in podio Clodeto¹ et in Canale, de circii in Sure de Delà. Sicut hiis affrontaciones includitur vel circumcingitur, sic eum de omni honore et arborum donamus et confirmamus et laudamus vobis et vestris perpetuo dictam honorem ad omnem vestram voluntatem vestrorumque ibi et inde omni tempore faciendam, de quo faciatis nobis nostrisque illum censum quem faciebatis Arnaldo de Hostalricho dicto, videlicet annuatim par ·i· fogaçes et ·i· par gallinarum et ·viii· denarios per pernam et ·i· quarteram cibarie ad mensuram Sancti Celedonii. Similiter faciatis vero censum annuatim quod sibi vestrisque soletis facere mediam quarteriam cibarie ad mensuram supradictam et quatuor denarios et ·i· gallinam et ·i· par placentarum et numquam aliud firmacione et laudacione honoris, nos nostrique et dominum qui in predicta honore venerint, aliqui stabilimenti facere numquam coactus sitis, nisi ad vestram voluntatem, salvo nostro iure. Et simus guarentes et deffensores nos et dominum qui in predicto honore venerint a cunctis hominibus persolutum censum qui est supradictum. Accipimus a vobis per hoc suprascriptum ·xl·v· solidos denariorum bone monete Barchinone, quorum nos recognoscimus a vobis bene esse paccatos. Qui hoc fregerit in duplo componat ac deinceps firmum permaneat.

Actum est hoc ·v· kalendas madii, anno Domini ·M·CC·I·.

Sig+num Ermessende de Cartiliano. Sig+num Arnaldi Guillelmi, filii eius. Sig+num Ermessende, coniugis eius. Sig+num Bernardi de Cartiliano, filii Ermessende dicte de Cartiliano, nos qui hoc laudamus et firmamus et testes firmarique rogamus. Sig+num Gerardi Dolçet. Sig+num Bernardi de Montesanto. Sig+num Petri de Terradis.

+ Petrus, presbiter, qui hoc scripsit cu literis suprascriptis in ·II^a· linea, die et anno quo supra.

Actum est istud translatum ·VIII· ydus septembris, anno Domini ·M·CC·XXV·.

Sig+num Raimundi, presbiteri, qui hoc translatum fideliter translatavit, die et anno quo supra.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translatare fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit, cum raso et rescripto in aclausione ui dicitur “alio translato”, et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi, subscribo.

1. Dodeto, a., *que corregim a Clodeto perquè es tracta segurament del mateix indret citat al document núm. 55.*

57

1201, juliol, 9

Llicència. *Guerau de Cabrera, (vescomte), concedeix permís a Arnau Guillem de Cartellà per a fortificar la torre de Maçanet amb murs, parets, fossats i defenses, i li fa prestar fidelitat per al castell.*

A^{1*} Pergamí original: ADM, Cabrera i Bas, lligall 14, document núm. 90. Carta partida per ABC, a la part inferior. Al dors: “Julio 9 de 1201. Massanet. Cabrera. N. 1.853”. Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 984, fotograma 281. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 3.581.

A² Pergamí original (177 × 194 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 112, registre núm. 5.649. Bon estat de conservació. Carta partida per ABC, a la part superior. Al dors: “Nº 83”.

Regest: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 1.074.

Cita: MARTÍNEZ GIRALT, *El poder...*, p. 70.

Notum sit cunctis quod ego, Geraldus de Capraria, concedo et laudo tibi, Arnallo Guillelmo de Cartiliano, et tuis quatinus liceat tibi et tuis edificare a terra usque ad celum ibi ubi nunc est turris illa de Mazaneto in quem modum uis, scilicet muros, parietum et fossata et ceteras municiones¹ facere. Et ego, Arnallus Guillelmi, per me et per meos successores, promito tibi Geraldo de Capraria et tuis quod de ista forcia de Mazaneto dampnum tibi aut tuis² non dem. Quod si quod absit in aliquo ego uel mei dampnum in rebus tuis aliquod dedissem, promito me restitutum tibi et tuis usque ad ·xxx·³ dies post quam fuero amonitus per te uel per tuum nuncium. Et ut supradictum est per meam bonam fidem fideliter attendere⁴ promito iurando per Deum et per hec sancta ·iiii· euangelia. Unde ego, Geraldus de Capraria, promito per me et per omnes meos successores quod ego non faciam malum in iamdicta forcia neque in his ad iamdictam forciam pertinentibus. Et hoc promito per meam bonam fidem et illud senioraticum quod super te habeo.

Actum est hoc ·vii· idus julii, anno ·m·cc·i· .

Sig+num Geraldus de Capraria, qui hoc facio et firmo et a testibus firmari rogo. Sig+num Petri de Turricella. Sig+num Bernardi de Canoues. Sig+num Berengarii de Uillagelanis. Sig+num Petri de Orreo. + Guilelmus, abbas Sancti Salvatoris.

Sig.SSS.num Arnalli, monachi et diachoni, qui hoc scripsit die et anno prescripto.⁵

SSS. Berengarius de Albuciano, iudex ordinarius Silueque archidiaconus.⁶

A B C D E F

1. municiones, A². 2. segueix de, cancel·lat, A². 3. triginta, A². 4. atendere, A².
5. prefixo, A². 6. archidia[h]conus, A².

[1201]¹

Convinença. Arnau Guillem de Cartellà jura fidelitat a Guerau, vescomte (de Cabrera), per una cavalleria situada al comtat de Girona i per la quarta part del delme de Santa Maria de Vidreres que ha rebut empenyorada d'ell. A canvi d'això, li paga 10 morabatins cada Pentecosta durant un total de 5 anys i, per acabar-ho de lligar tot, li dóna com a ostatge un dels seus fills.

[A] Original perdut.

B* Còpia del 1314: ADM, Cabrera i Bas, lligall 14, document núm. 101. Bon estat de conservació, excepte un forat a la part inferior esquerra i un altre a la dreta. Al dors: "Vidreras. N° 1.841"; "Septiembre 23 de 1314. Vidreras, homenaje"; "[...] de caballería de tierra en Vidreras. Vizcondado de Cabrera". Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 984, fotografia 354. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 3.592.

Regest: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 1.085.

Hoc est translatum bene et fideliter sumptum nono kalendas octobris, anno Domini millesimo ·ccc·xiii^o, a quodam originali instrumento, cuius series sic habetur.

Hec est conueniencia facta inter Guerallum, uicecomitem, et Arnallum Guillelmi de Cartiliano. Conuenio ego, predictus Arnallus Guillelmi, tibi, prenominata Geralle, uicecomes, quod ab ista hora et deinceps fidelis sim tibi de tuo corpore et de omni tuo honore quem hodie habes et in antea per nostrum consilium adquisieris et ut adjuuem te contra cunctos homines uel feminas qui predictum honorem aut aliquid de predicto honore tibi tollere uoluerunt per fidem sine engan. Hanc autem conuenienciam facio tibi, Geralle, uicecomes, propter ipsum feuum quem jam habeo per te et propter unam caualleriam de terra quam modo michi donas, unde mittis michi in pignore quartam partem decimarum ecclesie Sancte Marie de Vidrariis, tali modo ut his ·v· annis habeas licentiam redimendi eam annuatim in festiuitate Pentecostes ·x· morabatinis legitimis. Et transactis his ·v· annis continuis sit nostrum feuum per ipsum donum quod modo mihi facis. Prenominata quarta pars decimarum, salua tibi prescripta conueniencia, nisi tu habueris michi datam caballeriam unam de terra in comitatu Girundensi, uidelicet de Cane Reposito usque ad [Combas]² Albas, et de Romaniano usque ad costam de Amer, qui valeat pefatam quartam partem decimarum et quesit michi in dominium. Et propter jamdictum feuum [...] tibi facere in hac patria curts et seguis et placita et caualcadas. Item conuenio tibi ut transinitam tecum in hostem unum de filiis meis cum euus [...] et in tua alcuba. Et si tu ad huc mihic dederis aliam caualleriam de terra et [...] unum de filiis meis cum uno cauallerio totum in hos [...] ducto. Item conuenio tibi ut predictum totum feuum de [...] cui dimisero ipsum meum stal de Soler qui fuit [...] ubi percipias et inuenias predictum tuum seruicium et ille [...] con]ueniencia.

1. El document no està datat, però pel nom dels dos protagonistes podria estar relacionat amb el document núm. 53. 2. lectura dubtosa.

59

1202, abril, 29

Venda. *Pere de Ninàs ven a Pere Ferrer una feixa de terra que havia comprat a Guerau de Soler, a la parròquia de Vidreres, al lloc dit Rosers, pel preu de 16 sous i amb la condició de prestar 3 diners de tornes al mas Soler. Paga 8 sous al senyor pel seu terç.*

A* Pergamí original (95 × 165 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 184, registre núm. 10.153. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 603"; "169. Massanet".

Sit notum cunctis quod ego, Petrus de Ninas, uendo tibi, Petro Ferario, et tuis et omni tue proieniei et posteritati, imperpetuum, illam feixiam terre quam ego emi de Gerardo de Solario in loco nominato Rosariis. Sicut melius habeo et teneo et habere debeo, tibi vendo ad tuam tuorumque uoluntatem faciendam, saluo iure domini in omnibus. Affrontat autem a parte orientis in torrente et honore Raimundi Aduarii, a meridie in honore de manso Terreno, ab occiduo in uia publica, circio in honore Joannis de Ualle. Sicut ab histis ·IIII^{or}· affrontacionibus precingitur, tibi, Petro Ferario, et tuis hanc uendicionem facio sine aliquo meo retentu. Et propter hoc accipio a te ·XVI· solidos et domino ·VIII· solidos, pro suo tercio; et dones per turnas annuatim ad festum Natiuitatis Domini ·III· denarios ad mansum Marie de Solario et illa et sui successores fiunt tibi et tuis tutores et defensores, saluo iure domini. Et est hoc in parrochia Sancte Marie de Uitrariis, in loco predicto. Et si aliquo iure scripto uel non scripto, diuino uel legali, presens uel in futurum huic contractui obuiam ire potuero, de cetero illi iuri penitus renuncio. Si quis hoc rumpere temptauerit, nil ei prosit.

Actum est hoc ·III· kalendas maidii, anno ·M^o·CC·II ·.

Sig+num Petri de Ninas, qui hanc uendicionem facit et firmat. Sig+num Petri de Oliua. Sig+num Raimundi de Peraria. Sig+num Ermessendis de Carteliano. Sig+num Arnalli Gillelmi. Sig+num Gillelmi Ministralli, baiuli.

SSS. Petrus, presbiter, qui hoc rogatus scripsit die et anno quo supra.

60

1202, agost, 30

Donació. *Ermessenda de Cartellà, el seu fill Arnau Guillem i la muller d'aquest, Ermessenda, donen a l'església de Santa Maria de Rocarossa i al seu prior Bernat de Llémèna l'alou que tenen al lloc dit Viladecans, a canvi de 40 sous.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 28v.

a* CSMRR, núm. 46.

Sit notum cunctis quod ego, Ermessendis de Cartiliano, et filius meus, Arnallus Guillelmi, et uxor eius, Ermessendis, donamus et in presenti tradimus domino Deo nostro et beate gloriose virginis Marie de Rupperufa et Bernardo, priori eiusdem loci, qui vocatur de Lemena, et omnibus successoribus suis nunc et in eternum habitatoribus alodium nostrum proprium et franchum quod abemus in loco qui vocatur Villa de Canis ad omnem faciendam volutatem predictae ecclesie et nunc et in eternum suorum habitancium sine omni nostro retentu et omnium nostrorum successorum. Affrontat predictum alodium a parte orientis in honore Guillelmi de Burgo, a meridie in margine et in via publica et ab occiduo in via publica et a parte circii in eiusdem ecclesie alodio. Sicut ab hiis ·iiii· affrontacionibus includitur et circumcingitur, sicut melius dici et intelligi potest ad utilitatem predictae ecclesie et successorum eiusdem, dominium et potestatem tradimus ad faciendum ibi et inde quicquid facere voluerint. Hoc donamus pro remedio animarum nostrarum et parentorum nostrorum et accipimus de proprio avere gloriose et virginis Marie de Rupperuffa et eiusdem loci habitancium ·xl· solidos. Et si alico iure scripto vel non scripto, divino vel legali, obviam ire possemus, de cetero illi iuri penitus renunciamus. Si quis hoc rumpere tentaverit, nichil ei prosit.

Actum est hoc ·iiii· kalendas septembris, anno Dominice Incarnacionis ·M·CC·II·.

Sig+num Ermessendis de Cartiliano. Sig+num Arnalli Guillelmi. Sig+num Ermessendis, uxoris eius. Sig+num Bernardi de Cartiliano, nos qui hoc laudamus et firmare rogamus testibus. Sig+num Petri de Baneriis. Sig+num Berengarii de Casteleto. Sig+num Alamandi de Ardenia.

+ Petrus, levita, qui hoc rogatus scripsit, cum literis rasis et suprascriptis in ·viii· linea et rasis in ·x· et in ·xii·, die et anno quo supra.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translatare fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi, subscribo.

61

1202, setembre, 13

Venda. *Ermessenda de Cartellà, juntament amb els seus fills Arnau Guillem i Bernat, venen a l'església de Santa Maria de Roca-rossa i al seu prior Bernat tota l'honor que havien comprat a Arnau d'Hostalric, situada a les parròquies de Sant Andreu de Reminyó i Santa Eulàlia d'Hortsavinyà, pel preu de 550 sous barcelonesos.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 10r.

a* CSMRR, núm. 12.

Sit notum cuctis quod ego, Ermessendis de Cartiliano, et filii mei, Arnaldus Guillelmi et Bernardus, bono animo et spontanea voluntate ac nemine cogente, vendimus Deo et ecclesie Sancte Marie de Rupperuffa et tibi Bernardo, prior eiusdem loci, et omni tuo conventui presenti et futuro, imperpetuum, pro alodio francho, totum illum honorem cultum et heremum, quem emi ab Arnallo de Hostalrico in parrochie Sancti Andre de Rimaione et Sancte Eulalie de Ortssavinano, mansos scilicet cum¹ exitibus et ingressibus et pertinenciis et tenedonibus et hominibus et feminis et vineis et terris cultis et heremis et arboribus diversorum generum et taschis et boschis et heremis et censibus et usaticis et agrariis et nominatim illos quarterios de cabirol et de senglar, quos ibi in ipso honore accipiebamus, et cum omnibus aliis que dici vel nominari possunt que ibi, vi vel gratis aut iuste sive iniuste, accipimus et accipere debemus vel ipse Arnallus de Hostalrig ibi habebat et accipiebat; et item quicquid nos vel ipse accipiebamus in manso Perpiniiani de Casellis et Geralli de Monte Sant. Hec inquam omnia, sicut melius dici vel intelligi potest ad utilitatem et comodum dicte ecclesie et vestrum, sic tamen omni sua proprietate sive integritate, ea omnia vobis perpetuo vendimus, sine

omni dolo, pro ·D·L· solidos Barchinone, quos omnes confitemur recepisse numerando de bonis ipsius ecclesie per manus de te Bernardo, priore, et de quibus recognoscimus nos et fatemur bene esse paccatos, renunciando excepcioni non numerate peccunie. Et ideo de nostro iure ac potestate, cum hac presenti scriptura, in ius et dominium et potestatem predictae ecclesie tradimus, ad omnem vestram vestrorumque voluntatem omni tempore ibi et inde faciendam, sicuti de vestro proprio ac francho alodio, sine aliquo retentu que inde non facimus, omnibus nostris vocibus et rationibus et nostrorum inde perpetuo extinctis. Quicquid autem plus valet de predictis ·D·L· solidis, totum donamus domino Deo et predictae ecclesie ob remedium anime nostre et parentum nostrorum. Preterea convenimus prephate ecclesie et vobis, ut predicta omnia faciamus vobis et eidem ecclesie semper habere et tenere et possidere in pace et simus inde vobis deffensores et guarentes contra cunctam personam. Et si aliquo iure scripto vel non scripto in futurum huic contractui obviam ire possemus, illi iuri penitus renunciamus. Si quis hoc rumpere voluerit, non valeat.

Actum est hoc idus septembris, anno Domini ·M·CC·II·.

Sig+num Ermessendis de Cartiliano. Sig+num Arnalli Guillelmi. Sig+num Bernardi, filiorum eius, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Berengarii de Fabariis. Sig+num Raimundi de Verderia. Sig+num Rubei Guarniderii. Arbertus scripta + signo corroborat ista. + Bernardus de Gerundella. Bernardus Stephani, testis +. Bernardus, presbiter.

+ Ianuarius, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

+ Ermengaudus, presbiter et publicus scriptor Gerunde, subscribo.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translata fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit et emendatum, cum raso et rescripto in ·xxvii^a· linea, ubi dicitur “Raimundi”, et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi subscribo.

1. *segueix* cum, *reiterat*.

62

1204, agost, 25

Permuta. *Sibil·la, priora de Santa Maria de Valldemaria, i Ermessenda de Cartellà, juntament amb el seu fill Arnau Guillem, permuten una coromina que tenia el monestir a la parròquia de Sant Gregori, al lloc dit Gàrrep, amb el mas de Bosomet de Puig, a la parròquia de Sant Llorenç de Maçanet.*

A* Pergamí original (120 × 172 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 484, registre núm. 21.305. Carta partida per ABC, escrit a a la part superior. Bon estat de conservació. Al dors: "Sant Gregori, Sants Màrtirs. Permuta. N° 2".

a SMV, núm. 14 (datat erròniament del 8 de setembre de 1204). Transcripció al CD complementari.

Cita: SMV, p. 127.

ABC DEF GHI KLM NOP QRS

Sit notum cunctis quod hec est carta comutationis facta inter dominam Sibiliam, priorissam Vallis Marie, cum omni suo conuentu, et dominam Ermessendem de Cartiliano et filium eius, Arnallum Guillelmum. Donat domina Sibilia, priorissa, et suos conuentus, pro causa comutationis, dicte Ermessendi de Cartiliano et filio suo, Arnallo Guillelmi, et suis, perpetuo, pro alodio francho, quandam condaminam que est in parrochia Sancti Gregorii, in loco qui dicitur Garreb, sicuti affrontat ab oriente in riuo de Garreb, a meridie et circio in honore Romerii, ab occidente in carreria que tendit ad mansum Marie Monerie, ad omnem suam uoluntatem perpetuo faciendam pro olodio, cum omnibus suis pertinentiis et tenedonibus. Et nos, Ermessendis de Cartiliano et filius meus, Arnallus Guillelmi, donamus tibi Sibilie, priorisse, et omni uestro conuentui, presenti et futuro, perpetuo, propter excambiationem, illum nostrum mansum Bosometi de Podio, cum hominibus et feminis et cum omnibus suis pertinentiis et tenedonibus, qui est in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo fatiendam, pro alodio francho, sine aliquo retentu quem inde non facimus, sicut melius ipse Bosometus et ienus [suum]¹ illum condam habuerunt et tenerunt. Et conuenimus uobis bona fide ut illum fatiamus uobis habere et tenure in pace, per nos et per omnes nostros, et simus inde uobis et uestris deffensores et guarentes contra cunctam personam. Si quis contra hoc rumpere uoluerint, non valeat.

Actum est hoc ·viii· kalendas septembris, anno Domini ·m·cc·iiii·.

Sig+num Sibilie, prioresse. Sig+num Ermessendis de Cartiliano. Sig+num Arnalli Guillelmi, filii eius. Sig+num Raimundi de Basilia. Sig+num Bernardi de Midiniano. Sig+num Petri de Orreo, uicarii. SSS. Petrus, presbiter, qui hoc uidit firmare Gerardo de Capparria, uicecomitis, [omnibus]² supradictis.

SSS. Januarius, qui hoc scripsit, cum litteris emendatis in ·viii^a. linea, die et anno quo supra.

Bernardus Stephani, leuita et publicus scriptor Gerunde, subscribo +.

1. *lectura dubtosa.* 2. *lectura dubtosa.*

63

1204, agost, 28

Establiment. *Ermessenda de Cartellà i el seu fill Arnau Guillem estableixen a Pere de Pujols i la seva muller Arsenda, i a Ponç de pradell de Mill i la seva muller Borda, la condemna dita de prat Major, a la parròquia de Sant Llorenç (de Maçanet), amb la condició de donar-ne el quart dels esplets i un cens de dues gallines per Tots Sants, pel preu de 140 sous barcelonesos i 10 sous més al batlle pel seu redelme.*

- A* Pergamí original (110 × 218 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 173, registre núm. 12.183. Carta partida per ABC, escrit al marge lateral esquerre. Bon estat de conservació, amb la tinta esvanida en alguns punts. Al dors: "364. E"; "D-en Pugol".

A B C D E F G H I¹

Sit notum cunctis quod ego, Ermesende de Carteliano, et Arnallus Guillelmus, filius meus, per nos et nostros, donamus [tibi], Petro de Puiolis, et tu[e ux]ori, Arsendi, et tibi, Poncio de Pradello Damilio, et tue uxori, Burdam, et omni uestre posteritati et proieniei, imperpetuum, ad omnes uestras uoluntates faciendas, omnem illam nostram condeminam integriter de Prato Maiore, sicut nos melius habemus et tenemus et per aliquas uoces habere debemus, uobis omnibus predictis donamus, cum omnibus in se habentibus et qualicumque modo pertinentibus et exitibus et regressibus et finis et terminis et affrontacionibus suis et aiacenciis. Taliter hanc donacionem uobis faci[mus] ut donetis uos et uestros nobis atque nostris quartum fideliter de expletis et aliud agra<r>ium inde nobis non donetis, sed annuatim donetis nobis pro

censui ·i· par gallinarum ad festum de Omnibus Sanctis. Affrontat predictam condaminam a parte orientis in uia publica que uadit ad ecclesiam Sancti Laurentii, a meridie in honore Sancti Laurentii, [ab] occidente in honore Sancti Saluatoris, circio in honore nobis donatoribus. Sicut ab his ·iiii· affrontacionibus precingitur, uobis predictis donamus et uestris. Et propter hoc accipimus a uobis ·c·xl· solidos et baiulo suam redecimam. Et habeatis et t[e]neatis hoc ad seruicium nostrum et nostrorum. Et nos faciamus uobis abere et tenere in pace predictam condaminam. Et hoc est in parrochia Sancti Laurentii, in loco nominato Prato Maiore. Si quis hoc rumpere temptauerit, nil ei prosit.

Actum est hoc ·v· kalendas septembris, anno Dominice Incarnacionis ·m^o·cc·iiii·.

Sig+num Ermessendis de Carteliano. Sig+num Arnalli Guillelmi. Sig+num Bernardi de Carteliano, nos qui hoc laudamus et firmamus. Sig+num Petri de Monte Sico. Sig+num Poncii de Buzcastello. Sig+num Arnalli de Stagneolo. Sig+num Guillelmi Peragogi, baiuli, et habuit ·x· solidos pro redecimo.

SSS. Petrus, presbiter, qui hoc rogatus scripsit, cum literis rasis et emendatis in ·viii· linea, die et anno quo supra.

1. Les lletres de l'alfabet estan escrites verticalment al marge esquerre.

64

1204, octubre, 2

Donació. *Berenguer de Sant Andreu dona a Pere, prior de Santa Maria de Roca-rossa, la casa forta —o “stallium”— de Lledó, situat a la parròquia de Sant Esteve de Tordera, a canvi d'un cens de 20 sous barcelonesos mentre visqui. Si no es presta aquest cens, ell tindrà dret a emparar l'honor que el monestir té per compra feta a Ermessenda de Cartellà i a Arnau Guillem, que la tenien d'Arnau d'Hostalric.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 52r.

a* CSMRR, n. 92.

Sit notum cunctis quod ego, Berengarius de Sancto Andrea, bono animo et spontanea voluntate, salvo et delibero tibi, Petro, priori de Rocaruffa, et omni conventui eiusdem loci, perpetuo, meum stallium de Letone, cum domibus et terris et vineis et

arboribus cuiuscumque generis ibi sint et cum omnibus in se habentibus sibique aliquot modo pertinentibus, sicut melius habeo et teneo per donum patris et matris mee sive per qualescumque voces in parrochia [Sancti] Stephani de Tordaria, in predicto loco de Letone, et sicut melius iam dudum predictum honorem dedi domui beate Marie de Rocharuffa. Ita, in presenti, trado vobis predictis iamdictum honorem sine aliquot impedimento et sine aliquot retentu, tali siquidem condicione quod vos donetis michi dum vixero ·xx· solidos denariorum Barchinone ad festum Sancti Michaelis annuatim pro omnibus meis vestibus. Quod nisi feceritis, habeam licenciam emparandi totum honorem quem domus beate Marie de Rocaruffa habet per empcionem Ermessendis de Cartiliano et Arnalli Guillelmi, qui fuit Arnalli de Ostalrico, ita quod si ad terminum predictum michi non paccaveritis predictos ·xx· solidos ad ·x· dies, post illum terminum quam a vobis admonitus fuero, teneam illum honorem tantum donec paccatus fuero de illis ·xx· solidos. Et si minuerit aliquid de expletis quod non supleret, michi compleatis de aliis rebus vestris. Insuper laudo et concede vobis totum honorem de Osur, sicut melius dedi et liberavi in alia carta quam inde feci.

Actum est hoc ·vi· nonas octobris, anno Incarnatione Cristi ·M·CC·III·.

Sig+num Berengarii de Casteleto. Sig+num Petri Cherucii. Sig+num Provincialis. Sig+num Petri Rubei. Sig+num Petrus, presbiter et prior huius domus. + Arnalli, presbiter. Sig+num Raimundi, fratris presbiteri. + [...],¹ presbiteri. + Bernardi, levita. + Alamandus, presbiter.

Arbertus, presbiter, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translata fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi, subscribo.

1. *Monograma no interpretable.*

65

1206, octubre, 7

Establiment. *Pere, prior de Santa Maria de Roca-rossa, estableix als germans Guerau i Cosida de Roure i al fill d'aquesta, Mateu, un camp que havia comprat a Pere de Maçanet, al lloc de Vallòria. L'establiment és a cens d'un parell de gallines, d'un parell de fogasses i del quart dels esplets, per una entrada de 25 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (238 × 127 mm): AHFF, fons Gelat, pergamí núm. 15. Bon estat de conservació. Carta partida per ABC. Al dors: "Nº 3".

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 29v.

a MS, núm. 16, p. 353-354. Traducció catalana: p. 354-355, ex A.

b CSMRR, núm. 49, ex B.

Regest: IAHFF, núm. 45.

A B C D E F G H I K L M

Sit notum cunctis quod ego, Petrus, prior Sancte Marie de Rupe Ruspha, et conuentus damus uobis Geraldo de Querchu et Coside, sorori tue, filioque eius, Matheo, et uestris, in perpetuum, illum [nostrum] campum quem habemus et eminus de Petro de Macaneto et de Parieta, in parrochia Sancti Laurentii de Ma[ca]neto, in loco uocitato Ualoria, ita ut uos et habitatores predicti mansi de Robore teneatis, habeatis, possideatis, expletetis ad seruicium et fidelitatem predictae domus et habitancium, dando annuatim ad Natale Domini pro censu ·i· par gallinarum et ·i· par fogaces et quartum de omnibus expletis et eitiatis aquam de predicto campo, sicut melius potueritis, et in tercio anno fideliter femetis. Et affrontat a parte orientis in uestra uinea et a meridie in uia missadera et ab occiduo in honore Sancti Saluatoris et a circii in uia publica. Sicut istis quatuor affrontacionibus predictis campus includitur, sic damus uobis et uestris in perpetuum, cum omnibus intratibus et exitibus suis et cum omnibus infra habentibus, ad omnes uestras uoluntates faciendas, saluo iure predictae domus. Et conuenimus uobis et uestris esse guarentes et deffendentes contra cunctos homines et feminas. Et accepimus a uobis pro hac donatione qua uobis fecimus sine engan ·xx·v· solidos et habeatis predictum donum ad nostrum seruicium. Si quis hoc frangere uoluerit, in duplo componat et post hoc firmum permaneat in perpetuum.

Actum est hoc nonas octobris, anno Incarnationis Domini ·M^o·CC^o·VI°·.

Petrus, presbiter et prior Sancte Marie de Rupa Ruffa, qui hoc laudo et firmo. + Bernardus, presbiter regularis. SSS. Bernardus, presbiter. Sig+num Provinciali. Sig+num Petri Rubei. Sig+num Guillelmus de Verdeger, qui omnes hoc laudamus et firmamus et signari rogamus. Raimundus, prioris Sancti Marcialis.¹

Arnaldus, sacerdos, qui hoc scripsit, cum literis suprapositis in ·III· linea et in ·v^a·, die et anno quo supra.²

1. Raimundus, *b*. 2. Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translata fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit et dictum instrumentum erat per alfabetum divisum et clausit. Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum suo originali fideliter comprobavi, subscribo, *B*.

66

1207, març, 7 (1206)

Establiment. *Ponç de Buscastell i la seva muller Berenguera estableixen a Pere Vives i Berenguera una honor que tenen juntament amb ells al coll de Palomeres, a la parròquia de Sant Pere de Martorell, a canvi de rebre una gallina de cens per Nadal, pel preu de 10 sous.*

A* Pergamí original (66 × 259 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 278, registre núm. 12.080. Bon estat de conservació, excepte per la taca al marge dret. Al dors: “[...]”.¹

Sit notum cunctis quod ego, Poncii de Buschastello, et uxor mee, Berengarie, donamus tibi, Petrum Viues, et uxori tue, Berengarie, et uestra posteritate post uos illum honorem quem nobis habemus in simul cum uos, scilicet ad Collo Palummariis, qualem honorem affronta<t> a oriente et a meridie in terra nobis donatores, a occiduo in terra Bernardi de Ruuira et Petri de Foneleta, a circio in terra et in uinea nobis donatores. Sicut istas ·IIII^{or}· affrontaciones includitur, damus uobis et uestris in perpetuum iamdictum honorem, quod teneatis et habeatis securum mente et potencialiter ad uestras uoluntates faciendas, saluis iure seniorum, quod faciatis de censu per unumquemque anno ad Natale ·I· gallina ad nos et successores nostri post nos. Et ego, Poncius de Buschastello, et nostris erimus guarentores et defensores ad uobis et uestris de illum honorem contra cunctam personam. Et pro i[sta do]nacione accipimus de uestro auere ·X·[IIII]· solidos

denariorum et teneatis illum honorem ad nostrum seruicium in perpetuum uobis et uestris. Et est ipsum honorem in parrochia Sancti Petri de Martorello, in loco iam dicto Collo Palumbariis.

Actum est hoc nonas marcii, anno Domini ·M^o·C^o·C^o·VI·.

Sig+num Poncii de Buscastello. Sig+num Berengarie, uxori sue, qui hoc laudo et firmo.² Sig+num Geraldi Vidiani. Sig+num Berengarii de Ardena. Sig+num Arnaldi de Martorel.

Petri, clerici, qui hoc scripsit cum literis suprapositis in linea ·VII· et in linea ·II· subtus rasis.

1. Paraules il·legibles. 2. Segueix Sig+num [...], il·legible, cancel·lat.

67

1207, juliol, 17

Establiment. *Guillem de Cartellà, canonge de Girona i capellà de Sant Llorenç de Maçanet, estableix a Cosida de Roure una condemina de l'església de Sant Llorenç de Maçanet, al quart, al delme i a la primícia, per 50 sous barcelonesos.*

A Pergamí original (232 × 209 mm): AHFF, fons Gelat, pergamí núm. 14. Al dors: "Acta de la coromina dita Roure".

a* MS, núm. 17, p. 356-357. Traducció catalana: p. 357-358.

Regest: IAHFF, núm. 44.

Cita: CC, vol. 3, p. 412; MS, p. 111.

Sit notum cunctis quod ego, Guillelmus de Cartiliano, Gerundensis canonicus et capellanus ecclesie Sancti Laurentii de Macianeto, assensu et uoluntate domini Arnalli, Dei gratia Gerundensis episcopi, et totius capituli eiusdem ecclesie, dono et stabilio tibi, Causide de Robore, et filio tuo, Matheo, et uestris, in perpetuum, totam illam condeminam que est alodium prenominate ecclesie Sancti Laurentii, que affrontat ab oriente in condemina Sancti Saluatoris, a meridie in honore Guillelme de Sancto Laurentio et ab occiduo in torrente tempore pluuioso currente, a circio in honore Berengarie de Macianeto et Guillelme de Sancto Laurentio, predicte. Sicut de his ·IIII^{or}· affrontationibus predicta condemina includitur et sicuti continetur iuxta ecclesiam predictam Sancti Laurentii, cum exitibus et ingressibus et cum omnibus in se habentibus sibique qualicumque modo pertinentibus, tali uidelicet modo ut habeatis illam et teneatis et expletetis et detis inde mihi et successoribus meis fideliter quartum, decimam et primiciam. Preterea habeatis

illam et teneatis ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem omni tempore ibi et inde faciendam, saluo iure et reuerentia predictae ecclesie Sancti Laurentii et mei et successorum meorum. Et conuenio uobis ut illam faciam uobis et uestris habere et tenere in pace. Et propter hoc donum siue stabilimentum confiteor a uobis numerando recepisse quinquaginta solidos barchinonenses.

Actum est hoc ·xvi· kalendas augusti, anno Domini ·m·cc·vii·.

Sig+num Pontii de Pradello de Milio, baiulo. Sig+num Raimundi de Perera. Sig+num Arnalli Ferrerii. Sig+num Bernardo de Montepalatio, Impuritanensis archileuita. + Bernardus, presbiter, qui hoc uidit firmare Poncio de Pradello de Milio et Raimundo de Perera et Arnaldo Ferrario. SSS. Petrus de Locustaria, presbiter sacrista secundus. + Arnaldus, Dei gratia Gerundensis episcopus. + Berengarius de Albuziano, iudex ordinarius Silueque archidiaconus. + Raimundus, Gerundensis archidiaconus. + Petrus de Palacio. + Arnallus [...]. + Raimundus de Monte Rubeo. + Guillelmi de Cartiliano, capellani Sancti Laurentii.

[Petrus]¹ Raymundi, qui hoc scripsi cum litteris rasis et emendatis in ·x^a· linea, die et anno quo su+pra.

+ Bernardus Stephani, leuita et publicus scriptor Gerunde, subscribo +.

1. *lectura dubtosa.*

68

1213, desembre, 19

Testament. *Ermessenda de Cartellà dicta el seu testament, per al qual elegeix marmessors Guillem, abat de Sant Salvador de Breda, el seu fill Galceran de Cartellà, el seu germà Bernat (de Palafolls), Berenguer d'Aiguavia, Bernat de Centelles i Pere de Centelles, sagristà de l'església de Barcelona. Disposa ser enterrada al cementiri de Sant Feliu de Cadins i efectua diverses donacions a esglésies i monestirs, entre els quals hi ha el de Sant Pere de Galligants. Deixa al seu fill Galceran el castell de Blanes, al seu fill Bernat de Cartellà la casa (forta) que té a la parròquia de Maçanet, al seu fill Guillem el mas on viu Ponç de Buscastell.*

[A] Original perdut.

[B] Còpia de 1219, vista i transcrita per Jaume Marquès el 1983, no localitzada. Probablement, el marge esquerre del document estava deteriorat perquè

en la transcripció es repeteixen regularment petits fragments de paraules il·legibles.

C* Còpia de 1225 (163 × 359 mm): ACA, Ordes Religiosos i Militars, Santa Maria de Montalegre, carpeta 5, pergami núm. 217, ex B. Bon estat de conservació. Al dors: "*Testament de Ermessenda de Cartellà. Regest factus. N° xxii*".

a MS, núm. 18, p. 359-362, ex B. Traducció catalana: p. 363-365.

Notícia: AHCB, ms. 126, f. 4r, 63v i 73r.

Cita: ALÒS, "La casa...", p. 393-394; COSTA, "Comentario...", p. 85; CC, vol. 3, p. 273 i 412; FORMIGA, *Història...*, p. 186.

In Christi nomine ego, Ermessendis de Cartiliano, facio meum testamentum, in quo eligo meos manumissores, videlicet Guillelmum, abbatem Sancti Saluatoris de Breda, et Gaucerandum, filium meum, de Cartiliano et Bernardum, fratrem eius, et Guillelmum de Palafollis et Berengarium de Aquauia et Bernardum de Cintiliis, sacristam ecclesie Barchinonensis, quod si mors mihi contigerit ante quam aliud testamentum mihi condere liceat, ipsi distribuunt omnes res meas sicut hic scriptum inueniunt.

Primum dimitto ecclesie Sancti Felicis de Cadinis, in cuius cimiterio corpus meum jubeo sepeliri, lectum meum bene ornatum et mansum quem inhabitat Poncius de Pradel de Mil et mansum quem inhabitat Burd Escuder, cum hominibus et feminis et cum omnibus pertinentiis suis et tenedonibus qui sunt in parrochia Sancti Laurencii de Macianeto; et duos mansos quos habeo et teneo in parrochia Sancti Stephani de Turdera, scilicet mansum quem inhabitat Venrellus Otger et mansum quem inhabitat Viues Cabrer, cum hominibus et feminis et cum omnibus pertinentiis suis et tenedonibus et molendinum quem tenet per me Guillelmum de Prato, videlicet medietatem et senioraticum que ibi habeo et teneo in eadem parrochia.¹ Dimitto autem sepulturam meam et missas canendas ·c· solidos. Volo et jubeo manumissoribus meis ut faciant conuiuium meum honorifice.

Dimitto Sancte Marie de Uallemaria censum quem accipio in manso Petri Darneria, videlicet ·viii· solidos, qui est in parrochia Sancti Petri de Marturel.

Dimitto Sancti Saluatori de Breda mansum de Oliuaria, cum hominibus et feminis et cum omnibus suis pertinentiis et tenedonibus, qui est in parrochia Sancti Cipriani de Firofes.

Dimitto Sancte Marie Ameriensis ·c· solidos. Dimitto confratrie de Cardedol ·cc· solidos. Dimitto Sancte Marie de Gerunda ·i· aureum; Sancto Felice, ·v· solidos; Sancto Petro de Gallicantu, ·v· solidos; Sancto Martino de Costa, ·v· solidos; Sancto Danieli, ·x· solidos; confratrie Sancti Emicerii ·x· solidos; confratrie de Stagneolo ·x·

solidos; Sancto Stephano de Turdera, ·x· solidos; Sancto Laurencio de Macianeto, ·x·; Sancte Marie de Uitrariis, ·x· solidos; Sancte Marie de Ruperufa, ·v· solidos.

Dimito ecclesie Sancti Jachobi de Macianeto ·vii· scillatas de blat, tali modo quod clericus qui eam seruierit illas predictas ·vii· scillatas annuatim accipiat in fabrica mea de turre.

Dimito Sancte Marie de Montenigro ·ii· solidos, quos mihi donat Arnallus Macip annuatim pro porco ad seruicium illius lampade quam ibi institui.

Dimito Ospitali ·v· solidos; Milicie Templi, ·v· solidos.

Dimito filie mee, Berengarie de Fabars, mansum quem inhabitat Berengarius Darneria et mansum quem inhabitat Raymundus de Marturel, cum hominibus et feminis et pertinentiis suis et tenedonibus ad omnem suam uoluntatem faciendam, qui sunt in parrochia Sancti Petri de Marturel.

Dimito Saurine de Gerundella, filie mee, mansum quem inhabitat Geraldus de Podio, cum hominibus et feminis et pertinenciis suis et tenedonibus ad omnem suam uoluntatem faciendam, qui est in Sancti Cipriani de Firosis.

Dimito Gaucerando, filio meo, pro hereditate sua, domum meam de Montenigro, cum omnibus suis pertinenciis et tenedonibus et hominibus et feminis et totum quod ibi habeo uel habere debeo aliquo jure uel racione in parrochia Sancti Martini de Montenigro; et totum quod habeo aliquo jure uel racione in parrochia Sancti Cipriani de Firosis in cunctis locis, exceptis mansis quos superius dimisi Sancto Saluatori de Breda et Saurine de Gerundella, filie mee. Preterea dimito Gaucerando, filio meo iamdicto, castrum de Blandis, scilicet dominacionem quam ibi habeo et accipio; de dominacionibus omnibus et seruiciis que habeo et accipio in cunctis milibitus meis aliquo modo eidem Gaucerando dimito duas partes; tertia pars qua remanet de predictis dominacionibus et seruiciis dimito Bernardo, filio meo.

Dimito Bernardo de Cartiliano, filio meo, domum meam de Macianeto, cum omnibus suis laboracionibus et mansis et hominibus et feminis et omnibus suis pertinenciis et tenedonibus, sicut habeo et teneo in parrochia Sancti Laurencii de Macianeto, excepto hoc quod superius testata sum et totum quod habeo et teneo in parrochia Sancte Marie de Uitrariis et totum quod habeo in parrochia Sancti Stephani de Turdera et Sancti Michaelis de Uallemanna, tam feuda quam alodia, cum mansis et hominibus et

feminis et cum omnibus suis pertinenciis et tenedonibus et molendinis et omnibus aliis rebus quas in predictis parrochiis habeo et habere debeo, excepto castro de Blandis et excepto hoc quod superius testata sum. Dimito eidem Bernardo, filio meo, mansum quem tenet Arnallus de Marturel et totum quod tenent per me Petrus de Oliua et Petrus de Ruuira.

Dimito Guillelmo, filio meo, mansum quam inhabitat Poncius de Buscastel, cum hominibus et feminis et pertinenciis suis et tenedonibus, qui est in parrochiam Sancti Cipriani de Falgars, et mansum quem inhabitat Petrus Uives de Marturel, cum hominibus et feminis et pertinenciis suis et tenedonibus, qui est in parrochia Sancti Petri de Marturel; quos mansos habeat et teneat omnibus diebus uite sue; post hobitum uero suum, reuertantur solide et libere Bernardo de Cartiliano, fratri suo, uel suis.

Rogo et jubeo Bernardo, filio meo, quod honor qui fuit Guillelmi de Burgo et Guillelmi Sancti Vincentii faciat compositionem cum illis qui maius directum ibi habent, qui honor est in parrochia Sancti Laurenti de Macianeto et Sancti Stephani de Turdera.

Si autem Gaucerandus, filius meus, sine infante legitimo superstite obierit, omnis sua hereditas reuertatur Bernardo de Cartiliano uel infantibus suis legitimis. Similiter si Bernardus, sine infante legitimo superstite obierit, reuertatur omnis sua hereditas Gaucerando uel infantibus suis. Si uero ambo defuerint sine legitima prole, reuertatur hereditas eorum Guillelmo, filio meo, canonico Gerundensis ecclesie si clericatus dimittere uoluerit; quod si non dimiserit, illos predictos duos mansos quos superius ei dimiseram habeat ad omnes suas uoluntates faciendas sine contradimento alicuius hominis. Dimito Berengarie de Fabariis omnem hereditatem Gaucerandi, filii mei, sicut superius testata sum in cunctis locis et medietatem de illo honore quem habeo in parrochia Sancti Stephani de Turdera; aliam uero medietatem de predicto honore de Turdera dimito Guillelmo de Farneriis, nepoti meo. Dimito Saurine de Gerundella, filie mee, totam meam domum de Macianeto, cum suis laboracionibus et mansis et tenedonibus et pertinenciis, sicuti est in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto siue in parrochia Sancte Marie de Uitrariis. Dimito Bernardo de Fabariis mansum quem inhabitat Arnallus de Marturel, cum omnibus suis parcers. Dimito domui Sancti Felicis de Cadins mansos meos qui sunt ad podium Baren et de Cantalubs, in parrochia Sancti Stephani de Tordera. Si forte omnes defuerint, dimito domui Sancti Saluatoris de Breda mansum quem inhabitat Bernardus de Ruuira, cum

hominibus et feminis et suis pertinenciis, qui est in parrochia Sancti Petri de Marturel. Rogo et jubeo ut manumissores mei tantum ac tamdiu totum honorem teneant, donec persoluantur supradicte laxationes.

Actum est hoc ·XIII· kalendas januarii, anno Domini ·M^o·CC^o·XIII°·.

Sig+num Ermessendis de Cartiliano, qui hoc testamentum fieri iussi, firmaui firmarique rogavi. Sig+num Gaucerandi. Sig+num Bernardi, filiorum meorum, Sig+num Guillelmi de Palafollis. Sig+num Bernardi de Scintiliis. Sig+num Berengarii de Aquaviva. Sig+num Berengarie de Fabariis. Sig+num Saurine de Gerundella, filiarum mearum. + Scripta libens ista Petrus confirmo, sacrista.

SSS. Raimundus, presbiter et monachus, qui hoc scripsit, cum litteris dampnatis in ·XXVII· linea, die et anno quo supra.

Guillelmus, subdiachonus, qui hoc fideliter transtulit ·II· nonas decembris,² anno Domini ·M·CC· nono decimo, die et anno quo supra. + Raimundus, Dei gratia Gerundnesis [episcopus]. + Raimundus de Monterubeo, Gerundensis archileuita. Ego Guillelmus de Cabanellis + subscribo et testificor originale huius rei uidisse, legisse et tenuisse. SSS. Ego Marchesius, tenens locum iudicis ordinarium qui autentico uidi et uerbo ad uerbum legi non habito puncto in signo Gauzerandi et Bernardi de Cartiliano neque Bernardi de Centellis et Berengarie et Saurine de Gerundella, subscribo. Ego Gerallus, presbiter, SSS. Subscribo. Ego Raimundus, presbiter, + subscribo.

[And]reas³ cognominatus Leochadionnus, qui hoc rogatus fideliter translataui ·XII· kalendas nouembris, anno Christi ·M^o·CC^o· + ·XX°·V^o·.

Raimundus, presbiter, qui hoc subscribo et hoc SSS. Facio et patronum huius transcripti uidi et legi.

1. dimitto Sancte Marie de Uallemaria censum quem accipio in manso Petri d.Ameria, uidelicet ·VIII· solidos, qui est in parrochia Sancti Petri de Marturel, a.
2. ·v· idus nouembris, a. 3. *lectura dubtosa.*

1214, juny, 23

Donació. *Ermessenda de Cartellà dóna al monestir de Sant Feliu de Cadins dos masos situats a la parròquia de Maçanet de la Selva, el de Ponç de pradell de Mill i el de Berenguera, filla de Bord Armiger,*

i dos masos més situats a la parròquia de Tordera, el de Vendrell Otger i el de Vives Cabrer, juntament amb la meitat del molí de Prat.

A* Pergamí original (172 × 120 mm): ACA, Monacals, Santa Maria de Montalegre, carpeta 5, pergamí núm. 223. Bon estat de conservació. Al dors: "*Ermessinda de Cartillano donauit Sancto Felici de Cadinis monasterio mansos duos et partem de molendino [...]*"; "*Particulars no ab lo n° 66*".

Sit notum cunctis quod ego, Ermessendis de Cartilliano, bono animo et mera ac spontanea uoluntate, per me et per omnes meos, amore Dei et remedio anime mee, dono et laudo firmiterque concedo domino Deo et monasterio Sancti Felicis de Kathinis et omni conuentu eiusdem monasterii, presenti et futuro, illos duos mansos nostros qui sunt in parrochia Sancti Laurencii de Masaneto, scilicet mansum Poncii de Pradario de Milio et mansum quem Berengaria, filia Burdi Armigeris tenet, et item illos duos mansos meos qui sunt in parrochia Sancti Stephani de Tordaria, uidelicet mansum Venrelli Otgarii et mansus Viues Cabrarii, et item medietatem illius molendini quod mansus de Prato tenet pro me et illam migeriam frumenti quam ibi accipio pro censu annuatim. Predicta uero omnia dono et laudo atque concedo, cum hac presenti carta in perpetuum ualitura, domino Deo et jamdicto monasterio et omni conuentu, sicut melius ego habeo uel habere debeo quocumque modo, uoce et racione in prenominitis locis, sicut melius jam dimiseram ibi in meo testamento et sicut melius et sanius dici, scribi uel intelligi potest ad commodum et intellectum jamdicti monasterii et suorum, cum hominibus et feminis presentibus et futuris, ad dictos mansos pertinentibus et cum omni honore culto et heremo ibi pertinente et cum exitibus et regressibus suis et uniuersis pertinenciis et habentibus atque adempramentis suis undique in omnibus, ex abisso usque ad nubes, ad habendum et possidendum et ad faciendum omnes suas suorumque uoluntates nunc et inperpetuum, sine contradictu et inpedimento alicuius uiuentis pro libero alodio. Et hec donacio et laudacio nulla occasione frangi uel rumpi possit, sed ratam et inconuulsam perhenniter inter uiuos existat.

Actum est hoc ·viii· kalendas iulii, anno ab Incarnacione Domini ·M^o·CC^o·XIII°·.

Sig+num Ermessendis, predicte, que hoc laudo, firmo firmarique rogo. Sig+num Berengarii de Ruira. Sig+num Johannis Lubauie. Sig+num Dalmacii Martine. Sig+num Kastillioni Martine, testes.

Bartholomeus qui uocatur Leochadia exiuit¹ publicus scriptor rei + huius.

1. *lectura dubtosa.*

70

1214, juliol, 19

Donació esponsalícia. *Saura, filla de Bernat de Dosrius i d'Adalaida, aconsellada per diferents persones, dona al seu espòs Bernat de Cartellà com a aixovar, el castell de Dosrius que té en feu pel monestir de Sant Pere de Casserres, el castell de Muntanyola que té pel monestir de Santa Maria de l'Estany, la casa d'Orta, l'honor de Molar al Montseny, el feu que té a Argentona i Cabrera per Guillem de Sant Vicenç i l'honor de Mataró que té pel senyor de Castellvell.*

A* Pergamí original (351 × 229 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 283, registre núm. 12.036. Bon estat de conservació, amb taques a la part inferior. Al dors: "C. N° 17"; "Carta nupcial de la senyora Saura ..., fila y pobila de mossèn Bernat de Dos Rius, de una part, y mossèn Bernat de Cartellà, marit seu, de la part altra, feta any ·M·CC·XIII·".

In Christi nomine. Sit notum cunctis quod ego, Saura, filia Bernardi de Duobus Riuis, defuncti, et uxoris eius, Adalaydis, consilio et uoluntate dicte Adalaydis, matris mee, et Guillelmi de Orta, auunculi mei, et Guillelmi Umberti, Guillelmi de Sancto Uincentio, Guillelmi de Moleto et Arnaldi de Bedocio, manumissorum testamenti Bernardi de Duobus Riuis, patris mei dicti, dono tibi, Bernardo de Cartayano, sponso meo, in exouare castrum de Duobus Riuis cum terminis et tenedonibus suis cultis et heremis, quos per Sanctum Petrum de Cathserris teneo in feudo, et decima duo, quorum unum habeo in termino eiusdem castri, alium uero in parrochia Sancti Stephani de Colle; et hec decima teneo in feudo per Petrum de Monte Grino. Addo etiam tibi huic tuo exouari castrum de Muntaniola, cum terminis et tenedonibus suis, quod teneo per domum Sancte Marie de Stagno; et domum de Orta, cum terminis et tenedonibus suis cultis et heremis quam per proprium liberum et franchum alodium habeo; et honorem de Molario, quem per Guillelmum Umberti teneo ad Montem Signum; et feudum quod per dictum Guillelmum de Sancto Uincentio teneo in parrochia Santi Juliani de Argentona et Sancti Felicis de Capraria; et totum honorem quem per dominum Castri Uetuli pro feudo in termino castri de Materone. Hec itaque omnia predicta, cum hominibus

et feminis, censibus, usaticis, seruiciis, senioratico, toltis, forciis, questiis, placitis, stachamentis, stabilimentis, homicidiis, cucuciis, exorchiis, laxationibus, intestationibus, inuentionibus et cum omnibus ad hec pertinentibus et pertinere debentibus, dono tibi et cum hiis omnibus trado me legitime in uxorem tibi ut hec et singula omnia teneamus ego et tu cunctis diebus nostris; sed, post obitum nostrum, predicta omnia reuertantur infantibus meis de te in me procreatis. Si autem ego ab hoc seculo decessero antequam tu infante uel infantibus de te in me non procreatis remanentibus, prenota omnia teneas tu cunctis diebus uite tue; sed, post tuum obitum, reuertantur meis propinquis michi in hoc digne et legitime succedentibus. Verumptamen ipsi mei propinqui possint, si uoluerint, extrahere de posse tuo in uita tua sepedicta omnia, illud tamen primo tibi dantibus septingentos mo<r>abatinos bonos in auro curribiles sine enganno et recti pensi, sub hac tamen conditione quod tu teneas et possideas cunctis diebus uite tue eosdem septingentos mo<r>abatinos accipiendo et habendo ad uoluntatem tuam faciendam usum fructuum eorum sine uinculo uel retentu ullius hominis uel femine, et facias ad bonum intellectum securos dictos meos propinquos quod post obitum tuum reuertantur eis eidem septingenti mo<r>abatini. Si quis hoc fregerit, supradicta in duplo componat posteaque maneat semper firmum.

Actum est hoc ·XIII· kalendas augusti, anno Domini millesimo ·cc· quartodecimo.

Sig+num Saure, que predicta concedo et firmo. Sig+num Bernardi de Sintille. Sig+num Bernardi de Petra. Sig+num Guillelmi, clauerii. Sig+num Bernardi de Portu. Sig+num Adalaydis, matris Saure. Sig+num Guillelmi de Orta, auunculi ipsius Saure. Sig+num Guillelmi Umberti. Sig+num Guillelmi de Sancto Uincencio. Sig+num Guillelmi de Moletto. Sig+num Arnaldi de Bedocio, tutorum ipsius Saure.

Sig+num Petri de Bages, qui hoc scripsit sine firmamento Guillelmi Umberti, cum literis emendatis in linea ·x^a· et ·xi^a· et cum literis rasis in linea ·xxvi·, die et anno prefixis.

Ego [Ugonis],¹ presbiter, [... qui hoc ... uidit] firmare Guillelmi Umberti.

1. *lectura dubtosa.*

1214, juliol, 19

Donació sponsalícia. *Bernat de Cartellà dóna a la seva muller Saura, com a sponsalici, totes les terres que posseeix a la parròquia de Tordera, els delmes de Palau que té per l'església de Sant Feliu (de Girona) i els delmes del feu que té de Guillem Umbert a Calonge.*

A* Pergamí original (265 × 264 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 103, registre núm. 8.706. Bon estat de conservació, amb una taca d'humitat a la part superior esquerra. Al dors: "D. N° 22".

In Christi nomine. Sit notum cunctis quod ego, Bernardus de Cartayano, dono tibi, Saure, sponse mee, pro tuo sponsalicio, totum honorem cultum et heremum, cum terminis et tenedonibus suis cultuis et heremis quem ego habeo in parroechia Sancti Stephani de Tordera, tam alodium quam feudum, que parroechia est in Gerundensi episcopatu. Addo etiam tibi huic tuo sponsalicio decimum de Palacio quod per ecclesiam Sancti Felicis Gerundensem in feuo teneo et decimum illud quod teneo in feudo per Guillelmum Umberti in parroechia Sancti Martini de Colongia. Predicta itaque omnia, cum hominibus et feminis, censibus, usaticis, seruiciis, senioratico, toltis, forciis, questiis, placitis, stachamentis, stabilimentis, homicidiis, cucuciis, exorchiis, laxationibus, intestationibus, inuentionibus et cum omnibus ad hec pertinentibus et pertinere debentibus, dono tibi sic quod hec predicta et singula omnia ego et tu teneamus, habeamus, possideamus et expletemus cunctis diebus nostris. Post obitum uero nostrum, predicta omnia et quecumque alia paterna et materna uoce habeo et debeo habere reuertantur omnia infantibus meis de me in te procreatis. Si autem ego ab hoc seculo decessero ante quam tu infanteu el infantibus de me in te non remanentibus procreatis, teneas tu, possideas et expletis cunctis diebus uite tue dictum honorem de Tordera et predicta decima, sed post tuum obitum reuertantur hec meis propinquis michi in hoc digne et legitime succedentibus. Verumptamen ipsi mei propinqui possint, si uoluerint, extrahere in uita tua de posse tuo eundem honorem et eadem decima ipsis meis propinquis primot amen tibi dantibus mille morabatinos bonos in auro curribiles sine engan et recti pensi, sub hac conditione quod tu teneas et possideas cunctis diebus uite tue eosdem mille morabatinos accipiendo et habendo usum fructuum eorum ad uoluntatem tuam faciendam sine uinculo uel retentu ullius hominis uel femine et facias ad bonum intellectum securos eosdem meos

propinquos quod post dictum tuum obitum reuertantur eis eidem mille mo<r>abatini. Si quis hoc fregerit, supradicta in duplo componat posteaque maneat semper firmum.

Actum est hoc ·XIII· kalendas augusti, anno Domini millesimo ·cc· quartodecimo.

Sig+num Bernardi de Cartayano, qui predicta concedo et firmo. Sig+num Bernardi de Sintille. Sig+num Petri Ade, subdiachoni. Sig+num Bernardi de Petra. Sig+num Guillelmi, subdiachoni.¹ Sig+num Guillelmi, clauerii. SSS. Raimondii de Miraliis.

Sig+num Petri de Bages, qui hoc scripsit, cum literis emendatis in linea ·xv^a· ubi scriptum est “fructuum”, die et anno quo supra.

1. Segell de la Biblioteca Central de Barcelona.

72

1214, juliol, 19

Donació esponsalícia. *Bernat de Cartellà dóna a Saura, la seva futura esposa, la desena part dels seus béns mobles i immobles.*

A* Pergamí original (204 × 261 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 283, registre núm. 12.742. Bon estat de conservació. Al dors: “Nº 33. C”; “Successió de Cartellà ... 19 juliol 1214”.

Conditor omnium Deus cum inicio mundo cuncta creasset ex nichilo, ex osse uiri dormientis formam fecit mulieris ex uno duos faciens, duos unum esse debere monstrauit, ipso restante qui ait relinquet homo patrem suum et matrem et adhenbit uxori sue et erunt duo in carne una. Quapropter, in Dei nomine, ego, Bernardus de Cartayano, amore dandorum filiorum, elegi mihi sponsam assumere onestam, nomine Sauram, cui facio dotem et donationem decime partis omnium rerum mearum mobilium et immobilium quas de presenti habeo et in antea habiturus sum. Si quis contra hanc dotem uel donationem ad irrumpendum ausus uenire temptauerit, nil ualeat sed, pro sola presumptione, libras centum auri in duplo componat posteaque hec dos maneat semper firma.

Quod est acta ·XIII· kalendas augusti, anno Domini millesimo ·cc· quartodecimo.

Sig+num Bernardi de Cartayano, qui predicta concedo et confirmo. Sig+num Raimundi, clerici de Duobus Riuis. Sig+num Bernardi de Sintille. Sig+num Bernardi de Petra. Sig+num Petri

Ade, subdiachoni. Sig+num Guillelmi, claueri. Sig+num Guillelmi, subdiachoni.

Sig+num Petri de Bages, qui hoc scripsit die et anno prefixis.

73

1214, octubre, 28

Donació. *Ermessenda de Cartellà i els seus fills, Galceran i Bernat de Cartellà, venen a Berenguer de Castellet el mas de Guillem de Pradell i del seu gendre Pere, amb tots els drets corresponents, situat a la parròquia de Sant Cebrià de Fuirosos, pel preu de 270 sous.*

A* Pergamí original (122 × 298 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 278, registre núm. 12.098. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 379. D".

Sit notum cunctis quod ego, Ermesendis de Carteliano, et filius meus, Gauzerandus, et Bernardus de Carteliano donamus et in presenti tradimus tibi, Berengario de Casteleto, et tuis et omni tue proieniei et posteritati, imperpetuum, illum nostrum mansum de Guillemo de Pradello et de suo genero, Petro, cum hominibus et feminabus ad iamdictum mansum pertinentibus, et Joannem, filium de predicto Guillemo de Pradello, sicut melius potest¹ dici uel intelligi atque nominari, ad tuum tuorumque bonum intellectum hanc diffinicionem et donacionem cum hanc presenti scriptura,² facimus sine aliquo nostro nostrorumque retentu. Tibi, Berengario iamdicto, et tuis hanc donacionem facimus ita quod nos neque aliqua uiuens persona de cetero in predicto manso nec in suis tenedonibus neque in hominibus nec in feminabus nec in rebus eorum aliquid non exigamus nec exigere ualeamus et omnem nostram potestatem et dominacionem de omnibus rebus integriter quas nos neque aliqua persona uiue<n>s in omni hec supradicta acc<c>ipimus nec accipere in aliquo modo debemus neque per uim nec gratis tibi donemus, Berengario iamdicto, et cui tu donare uel dimittere uolueris. Et habeas et teneas hoc iamdicto per feum sine aliquo seruicio quod inde nobis nec nostris unquam non facias. Et est iamdictum donum in parrochia Sancti Cipriani de Fuirosis et aliis locis. Et preter hoc accipimus a te ·CC·LXX· solidos, de quibus recognoscimus a te bene esse paccatos. Et si aliquo iure scripto uel non scripto, diuino uel legali, presens uel in futurum huic contractui obuiam ire poterimus, de cetero illi iuri penitus renunciamus. Si quis hoc rumpere temptauerit, nil ei prosit.

Actum est ·v· kalendas nouembris, anno Dominice Incarnacioni ·M^o·CC·XIII·.

Sig+num Ermesendis de Carteliano. Sig+num Gauzerandi. Sig+num Bernardi³ de Carteliano, nos qui hoc laudamus et firmamus. Sig+num Saurine de Jerundela. Sig+num Ermesendis, filie eius. Sig+num Bernardi de Serra. Sig+num Burdi Armigeri. Sig+num Poncii de Pradello Damilio. + Petrus, presbiter, qui hanc cartam uidi firmare Gauzerando, supradicto.

SSS. Petrus, presbiter, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. postest. 2. scripriptura. 3 Berengar, *cancel·lat*.

74

1217, juliol, 4

Establiment. *Bernat de Cartellà concedeix a Pere d'Oliua i la seva muller Adalaida el mas dit de Salived (potser, s'Olivet), situat a la parròquia de Sant Pere de Martorell, per 100 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (241 × 161 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 359, registre núm. 12.030. Bon estat de conservació. Al dors: "N^o ... E".

Sit notum cunctis quod ego, Bernardus de Cartiliano, per me et per omnes meos presentes atque futuros, laudo atque concedo tibi, Petro de Oliua, filio Petri de Francheda, et uxori tue, Adalaydi, et uestris, perpetuo, illa[m] tenedonem mansi que uocatur de Saliued, sicut melius et plenius eam habuit et tenuit Petrus de Oliua, socer tuus, in parrochia Sancti Petri de Martorello, cum exitibus et ingressibus et pertinentiis et tenedonibus et uineis et terris cultis et heremis et arboribus diuersorum generum et cum omnibus aliis in se habentibus sibique qualicumque modo pertinentibus, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem omni tempore ibi et inde faciendam prout melius dici uel intelligi siue excogitari potest ad uestrum commodum, saluo meo iure. Et conuenio uobis dicta omnia semper facere habere et tenere et possidere in pace, uos stantes in iur[e] in meo posse omnibus a uobis de hoc conquerentibus. Et propter hoc laudamentum confiteor me a uobis numerando recepisse et penes me habuisse centum solidos denariorum Barchinone, renunciando excepcioni non numerate pecunie et non tradite rei. Si quis hoc rumpere uoluerit, non ualeat.

Actum est hoc ·III· nonas julii, anno Domini ·M·CC· septimo-decimo.

Sig+num Bernardi de Cartiliano, qui hoc firm[o] firmarique rogo. Sig+num Bernardi de Basilia. Sig+num Bernardi de Canale. Sig+num Bernardo de Fur[no]. Sig+num Saure, uxoris Bernardi de Cartiliano, qui supradicta concedo. + Petrus, presbiter, in cuius manu Saura firmavit et laudavit hanc cartam. Sig+num Raimundi, presbiteri de Martorelli, qui vidi hanc cartam firmare dicte Saure. SSS. Petrus, presbiter, in cuius manu Poncii de Buscastello, baiuli, firmo et subscribo.

Ego Bernardus Sancii scripsi hoc mandato Bernardi Stephani, Gerundensi canonici et publici notarii.

Bernardus Stephani Gerundensis, canonicus et publicus notarius, [... anno quo su.SSS.pra].¹

1. *Segueix una línia pràcticament il·legible:* Ego [...], clericus, in [...] cartam [...] fiat [ego casis qui] uidi [mea] carta [... facta].

75

1218, setembre, 29

Concessió de feu. *Bernat de Cartellà i la seva muller Saura concedeixen un feu (situat a Blanes) a Ros de Pineda.*

[A] Original perdut.

Notícia: ACA, Notarial, Blanes, Jaume Despuig, f. 3v (1391-1395); ARAGÓ, "Els castells...", núm. 3. En aquest document, Ambert de Vilanova i el seu fill Galceran confessen haver rebut del notari Jaume Despuig diversos documents, entre els quals la concessió d'un feu per Bernat de Cartellà i Saura a Ros de Pineda el 1218.

[...]

Item aliud instrumentum concessionis factam per Bernardum de Cartiliano et per Sauram, eius uxorem, Russo de Pineta de quoddam feudi, quod instrumentum fuit factum ·III· kalendas octobris, anno Domini ·M·CC·XVIII· et clausum per Bernardum.

[...]

76

1219, març, 28

Venda. *Maria de Tapioles i el seu marit Guillem Sabater venen a Pere de Pujols i Arsenda l'honor que tenen amb Ferrer de Forn al lloc dit prat de Bossegalls, a la parròquia de Maçanet de la Selva, pel preu de 5 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (98 × 170 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 359, registre núm. 12.062. Bon estat de conservació. Al dors: "V. N° 412".

Sit notum cunctis quod ego, Maria de Tapioles, et uir meus, Guillelmus Sutor, per nos et per omnes nostros, cum gratis siue vim non [in]ductus dolo sed diligenter et consulte, vendimus uobis, Petro de Puiolis, atque uxorique tue, Arsende, et vestris atque posteritate vestre, imperpetuum, uidelicet omne illa honore ab integra cum omnibus in se habentibus uel existentibus sicut nos melius habemus et tenemus cum Ferrario de Forn in parrochia Sancti Laurencii de Macianeto, in loco uocato Prato de Bucegals, propter ·v· solidos barchinonenses, quos confitemur nos a uobis numerando in solide recepisse. Et si amplius ualet iamdicto precio, totum gratis et ex mera liberalitate nostra uobis donamus, saluo iure domini. Prefata honor est taschal de Macianeto. Preterea, gratis et ex certa scientia, renunciamus omni iuri diuino et humano, scripto uel non scripto, generali et speciali et legali et decretali et omni consuetudini quod uel que a nobis uel pro nobis contra hunc contractum allegari possemus. Et sic de nostro iure in uestrum uestrorumque tradimus potestatem et dominacionem sine aliquo nostro nostrorumque retentu ibi et inde quodcumque facere uolueritis inperpetuum.

Actum est hoc ·vº· kalendas apriliis, anno Domini ·Mº·CCº·XVIIIº ·.

Sig+num Marie de Tapioles. Sig+num Guillelmi Sutori, uiri eius, nos qui hoc laudamus et firmamus atque testibus firmarique rogamus. Sig+num Carbutini. Sig+num Raimundi de Fonte. Sig+num Arnalli de Fonte, testium. + Petrus, presbiter, capellanus Sancti Jacobi de Macianeto, qui hoc firmo, saluo iure Sancti Iacobi.

+ Petrus, presbiter, qui hoc scripsit.

77

1220, abril, 29

Establiment. *Ramon, prevere de Sant Pere de Martorell, dóna a Pere Vives i a la seva muller Berenguera un alou de l'església de Sant Pere, per tal que el tinguin i li paguin la tasca, el delme i la primícia.*

A* Pergamí original (101 × 135 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 54, registre núm. 12.204. Bon estat de conservació. Al dors: "*Sia donada una tas[ca ...]*".

Sit notum cunctis quod ego, Raimundus, presbiter Sancti Petri de Marturello, dono et instituo uobis, Petro Viues, atque uxori tue, Berengarie, et omni uestre progeniei atque posteritati, scilicet ipsum alodium Sancti Petri predicti, sicut uobis [abero eum probo]¹ hominibus assignatum et terminatum. Tali modo facio uobis istam donacionem et institucionem ut teneatis et habeatis predictum alodium uobis et uestris ad seruicium et fidelitatem Sancti Petri predicti et suis, cum exitibus et regresibus² suis et cum omnibus in se habentibus et afrontacionibus. Et afronta ipsum alodium apud ori<e>nte in honore Berengarii de Ardenia et meridie in honore iamdicti Petri Viues et occiduo in honore iamdicti Petri Uiues et circi in torrente qui currit in temporis pluuiarum. Et sicut istis ·IIII^{or}· affrontacionibus precingitur, sic dono uobis et uestris imperpetuum, saluo meo iure et meorum successorum in omnibus, <s>cilicet tascham et decimam et primiciam quod donetis nobis fideliter imperpetuum.

Actum est hoc ·III· kalendas madii, anno Domini ·M·CC·XX·.

Sig+num Raimundi, presbiter, qui ista donacione facit et firmo. Sig+num Poncii de ipsa Ruir. Sig+num Laurencii. Sig+num Carbutini. Sig+num Petri de [In]sula.³

SS. Petrus, presbiter, qui he scripsit die et anno quod supra.

1. *lectura dubtosa.* 2. *regreeibus.* 3. *lectura dubtosa.*

78

1225, juliol, 7

Convinença. *Saura i el seu marit Bernat de Cartellà convenen amb Elisenda, germana de Saura, i el seu marit, Berenguer de Tugurs, redimir abans de la propera festa de Pasqua la casa d'Horta que*

tenia empenyorada, segons s'acordà en l'arbitratge de Pere de Centelles, sagristà de Barcelona. En cas que no fos així, obliguen els delmes de Dosrius i de Coll i el molí de Dosrius.

A* Pergamí original (160 × 377 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 283, registre núm. 12.101. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 46. P"; "*Carta cum la senyora Saura de Cartellà [...] a la senyora Elisenda, muller de mossèn Guillem de Tuguriis, [...]*".

Sit omnibus notum quod ego, Saura, et uir meus, Bernardus de Cartiliano, quisque nostrum pro toto,¹ conuenimus tibi, Elicsendi, sorori mei Saure, et viro tuo, Berengario de Tuguriis, quod usque ad primum festum uenturum Pasche redimemus uobis ab omni uinculo pignoris domum de Orta, cum omnibus suis pertinenciis et tenedonibus, sicut continetur in instrumento arbitris a Petro de Centille, Barchinonense sacrista, inter nos arbitrati. Et nisi fecerimus, in presenti obligamus inde uobis et uestris decimum nostrum de Duobus Riuis et molendinum nostrum quod ibi est et decimum nostrum de Colle, quod omnia cum omnibus nostris iuribus et uocibus et accionibus quecumque ibi nobis competunt aut debent uel competere possunt aliqua racione uel causa, sine aliqua retencione a dicto festo Pasche in [antea dari]² quando et qua ora uolueritis emparetis et habeatis et teneatis fecere et potenter tandiu donec nos uel nostri deliberemus uobis ab omni uinculo pignoris dictam domum de Orta. Expleta autem et prouentus que inde uos uel uestri perceperitis uel habueritis non computentur in sortem debiti, sed titulo perfecte donacionis nostre inter uiuos omnia uos uel uestri recipiatis. Non in hoc obstante precepto uel priuilegio uel remissione a domino papa uel a successoribus suis uel a pontificibus aut ecclesie prelatis, ipsi precepto et priuilegio et remissione et omnibus aliis institutionibus institutis uel instituentibus quas contra uos uel uestros introducere possemus quod dicta expleta uel prouentus in sortem debiti uos uel uestri reciperetis penitus renunciamus. Quicquid uero aliqua persona in predictis uobis superius obligatis tetigerit uel forciauerit aut abstulerit totum conuenimus [uobis] et uestris plenarie restituere, cum omni dampno et grauamen quod ex illa capcione et contradiccione uos uel uestros aliquo modo oportuerit sustinere. Et hoc totum habeatis et plenarie reciperetis in nobis et in omnibus nostris rebus mobilibus et immobilibus ac semouentibus in quibus melius accipere uolueritis sine placito et sacramento et sine teste ac sine testium produccione. Quantum autem ad restituendum dampnum et grauamen et omnia alia complenda et firmiter atendenda, omni

consuetudini Barchinone et legi dicenti quod nullus de pena te-
neatur et omnibus aliis quibuslibet juribus et consuetudinibus
penitus renunciamus. Ad maiorem autem uestram uestrorumque
firmitatem et securitatem, nos ambo conjuges, Saura uidelicet et
Bernardus de Cartiliano, non coacti sed spontanei, juramus, per
Deum et super hec sancta ·III^{or}· euangelia, quod contra predicta
uel aliquid horum predictorum in aliquo non ueniemus nec uenire
faciemus aut uenire permitemus, imo predicta et singula firmiter
uobis et uestris atendemus et complebimus uero melius et plenius
superius notantur, nisi quantum remanserit in uestro uestrorumque
uerbo uel uoluntate.

Actum est hoc nonas julii, anno Domini ·M^o·CC^o· vicesimo quinto.

Sig+num Saure. Sig+num Bernardi de Cartiliano, eius mariti,
qui predicta laudamus et firmamus et juramus. Sig+num Guillelmi
de Subripis, qui in anima Bernardi de Cartiliano dictum sacra-
mentum per eum prestetit. + Scripta liberis ista Petrus confirmo,
sacrista. Sig+num Petri de Bages, notarii. Sig+num Amati de Grua,
testis. Sig+num Guillelmi, presbiteri notarii.

Sig+num Guillelmi de Ollesa, publici Barchinone notarii, qui
hanc cartam scribi fecit et cum sua manu clausit, cum literis
dampnatis in linea ·I^a· et emendatis in ·II^a·, die et anno prefixis.

1. *segueix deb, cancel·lat.* 2. *lectura dubtosa.*

79

1225, desembre, 25

Adveració. *Davant de Berenguer d'Albuçà, jutge ordinari i ardiaca de la Selva, i dels sacerdots Bernat Cortès i Rossell, canonge i claver de la seu de Girona, respectivament, Guillem, prior de Sant Pere Cercada, Berenguer de Vall, sagristà del mateix monestir, Guillem de Santa Coloma i el prevere Pere donen testimoni, sobre l'altar de Santa Anastàsia de la seu de Girona, que eren presents quan Elisenda de Vilademany va dictar testament a Bellver. Va nomenar marmessors el seu fill Ramon de Medinyà, Ramon de Farners, Ramon d'Aiguaviva i Guillem de Santa Coloma. Va disposar ser enterrada al cementiri del monestir de Sant Pere Cercada i va efectuar deixes a esglésies i monestirs gironins i també a familiars seus i altres laics. A Pere de Maçanet li va deixar 100 sous.*

- [A] Original perdut.
 B Còpia de 1231 (540 × 110 mm): ASD, pergami núm. 90.
 a* CDS DG, núm. 135.
 b CDSPG, núm. 198, edició parcial.

Hec sunt condiciones sacramentorum quorum seriem ordinaui ego, Berengarius de Albuciano, iudex ordinarius Silueque archidiaconus, de extrema uoluntate cuiusdam nobilis domine, nomine Elicsendis de Uilademagno, presentibus sacerdotibus Bernardo Curtesio, Gerundensi canonico, et Rosello, eiusdem loci clauigero. In huius iudicis presentia et presentium noticia nos testes, Guillelmus, prior de Circata, et Berengarius de Ualle, eiusdem loci sacrista, et Guillelmus de Sancta Columba et Petrus, presbiter, uerum dantes partier testimonium, iuramus, in Deum et super altare Sancte Anastasie quod situm est in ecclesia Sancte Marie sedis Gerunde, quod nos uidimus et audiuius et presents eramus et rogati ab ea exitimus quomodo prefata domina <Elics>ens apud Beluezer, dum adhuc esset in sua sanitate et plena memoria ac loquela, ordinauit suam extremam uoluntatem et ordinationem suarum rerum per suum firmum testamentum ita dicendo.

Si testamentorum sollempnitas inuenta non foret plerique ingrate ad hereditatem uenirent et gratos quosque tristi ratione repellentur, quapropter, in Dei nomine, ego, Elicsendis de Uilademagno, meo pleno sensu et memoria, facio meum testamentum in quo eligo manumissores meos, uidelicet Raimundum de Mediniano, filium meum, et Raimundum de Farners et Raimundum de Aquauia et Guillelmum de Sancta Columba, quod si me mori contigerit antequam aliud testamentum faciam, distribuunt omnes res meas sicut hic illis iniunxero.

Primum dimitto ecclesie Sancti Petri de Circata, in cuius cimiterio corpus meum iubeo sepeliri, meum meliorem lectum completum et ·c· solidos pro mea sepulture et in ipso die, pro missis et elemosina, ·c· solidos. Et soluo dicte ecclesie omnem debitum blati que mihi debebant de suo feuo quod iure uiolarii tenebam. Et dimitto eidem ·xx· squillatas de blad quas habeo ad Engelads et ·xiii· quas habeo apud Sanctum Petrum et ·iii· frumenti. Et dono operi portalis eiusdem ecclesie illa pignora que habeo in manso Bernardi Alamandi. Et laudo et concede ipsi monasterio illos ·ccc· solidos quos inde mutuo accepi super ipsis duobus meis mansis de Brugariis, sicut continetur in instrumento quod inde ibi feci. Et laudo et concede et auctorizando confirm omnes honores, cum presentis omnibus, que ego et antecessores mei dedimus

dicto monasterio, sicut continetur in suis instrumentis. Dimitto eidem loco, pro meo conuiuio faciendo, ·xii· squillatas frumenti, ·xx· squillatas blati, meum maiorem uexellum de meliori uino et ducentos solidos pro carne et, in ipso die, ·c· solidos pro missis.

Dimitto ecclesie Sancte Marie de Uallemarie meum mansum de Podio, quem inhabitat Bernardus de Podio in parrochia Sancte Marie de Pineto, cum omnibus pertinentiis et tenedonibus; et ipsum campum qui uocatur de Angle, qui se tenet cum mea condamina.

Dimitto Sancto Danieli, ad augmentum ipsius oboli constitute in die lune, illos ·x· solidos censuales quos mihi facit Petrus Ermengaudi propter honorem de Plano et illos ·xi· solidos et dimidium quos mihi facit Renaldus de Milicia; et molendinum de Bascanone quod tenet pro me Stilius; et illam albergadam duorum quam ipse mihi facit.

Et dimitto Hospitali Nouo Gerunde, pro alodio, illam uineam quam emi a Raimundo Textore et ipsum honorem Gerunde.

Dimitto Sancte Marie sedis Gerunde ·xx· solidos; opera Sancti Felicis ·xxx·; Sancto Petro, ·v· solidos; Sancto Martino, ·v· solidos; Sancte Susanne, ·v· solidos; infirmis de Petreto, ·x· solidos; Hospitali pauperum Sancti Petri, ·xx· solidos; opera Sancti Genesii de Mercatello, ·v· solidos; Sancte Columbe de Farners, ·x· solidos et decimam omnium oliuarum quas habeo in sua parrochia; ecclesie Sancte Marie de Argemont, ·xxx· solidos; Sancto Martino de Sparra, ·v· solidos; Sancto Martino de Riuoarenarum, ·v· solidos; Sancto Andree de Stagnolo, ·v· solidos; Sancte Marie de Mazanis, ·v· solidos; Sancte Marie de Pineto, ·v· solidos; Sancto Petro, ·v· solidos; Sancto Genesio de Palafols, ·v· solidos; Sancto Saluatori de Breda, ·x· solidos; Sancto Sepulcro, ·x· solidos; Ospitali Iherosolimitano, ·xx· solidos; Milicie Templi, omnia iura que accipio uel accipere debeo aliquot modo in ipso manso quod ipsa Milicia habet in parrochia Sancti Genesii de Palafols, qui fuit Pontii de Ualleiulia.

Dimitto Guillelmi de Malina ·i· tascham expletorum illarum nearum condaminarum, quas tenet per me ad laborationem in parrochia Sancti Andree de Stagnolo pro medietate seminis perpetuo. Dimitto Bernardo de Tauerteto uictum et uestitum donec ueniat ad etatem et ·ccc· solidos qui ei tunc denture; Raimundo Bernardi de Tauerteto, patri eiusdem, ·c· solidos. Dimitto Petro de Macianeto ·c· solidos. Et dimitto Guillelmo de Sancta Columba ·ccc· solidos bone monete de quaterno. Dimitto domino meo, episcopo Gerundensi, ·l· solidos et rogo eum, pro amore Dei, ut soluat tumulum meum et sit tutor mei testamenti.

Et dimitto confratrie de Gradedol meam meliorem uestem et recognosco iniuste accepisse ·M· solidos monete de quaterno, quos teneor reddere uel dare pro amore Dei, quos ·M· solidos, consilio uiri sapientis, dono dicte ecclesie Sancti Petri de Circata, quos assigno super ipsos duos mansos de Brugariis quos dudum ei iam obligauit pro ·ccc· solidis, quos ·M· et ·ccc· solidos post obitum meum, infra ·VI· menses paccet Raimundus de Mediniano, filius meus; quod si infra pretaxataum terminum non fecerit persoluere deinde iure perpetuo habeat et possideat ipsos mansos, cum hominibus et feminis et omnibus suis honoribus ubique sibi competentibus dicta ecclesia per suum proprium alodium et francum perpetuo possidendum. Remito et soluo medietatem omnium pignorum ubique que habeo preter terram Bernardi Alamandi quam in presenti accipio.

Uolo insuper et mando manumissoribus meis quod de omnibus expletis meis panis et uini et de aliis meis rebus ubicumque sint paccet omnes integer predictas laxationes et pro his que defuerint statuo et trado omnem meum honorem de Stagneolo et de Ermedans in posse manumissorum meorum donec omnia prescripta sine diminutione persoluantur.

Dimitto Raimundo de Mediniano, filio meo, meam casam de Beluezer et mea castella et mea allodia et feua et meos milites et eorum hominaticos et meas baiulias et omnem meum honorem, cum hominibus et feminis et omnium ubique mihi competencia, preter ipsum que superius donauit et hec prescripta que superius testata sum. Et si dictus Raimundus, filius meus, obierit sine infantibus reuertatur prescripta Guillelmo de Sancta Columba. Postquam autem hec omnia ordinauit uoluntatem suam de supradictis omnibus rebus nobis scientibus non mutauit et sic ab hac luce decessit. Unde que iniunctum ab ea habuimus nostra coram iudice iuratione firmamus eiusdemque iuramenti conditionem tam sua quam testium manu corroboramus. Firmatum fuit a supradicta conditricem et a reliquis firmatoribus signo puncti. Geraldus, prior Cerchatensis, et Bernardus Ualle, sacrista, ibi propria manu subscripserunt, dies et annus ibi euidens erat expressus. Scriptor Petrus, presbiter.

Late conditiones ·VIII· kalendas ianuarii, infra primos sex menses post obitum predicte testatricis, anno Domini ·MCCXXV·.

Gerundius, presbiter. Ego Bernardus de Ualle firmo, sacrista SSS. Petrus, presbiter. Sig+num Guillelmi de Sancta Columba, qui supradictum testimonium iuramus et iurando firmamus. SSS. Ego

Bernardus Curtesius, Gerundensis presbiter canonicus, subscribo. SSS. Bernardus Roselli, Gerundensis ecclesie clauiger, subscribo. SSS. Berengarius de Albuciano, iudex ordinarius Silueque archidiaconus SSS.

Guillelmus de Mata, ipodiachonus, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

Sig+num Guillelmi, Dei gratia Gerundensis episcopi, qui originale huius translati uidit et tenuit.

SSS. Ollarius, notarius domini Guillelmi, Gerundensis episcopi, qui has conditions translataui fideliter ·viii· kalendas decembris, anno Domini ·mccxxx· primo, die et anno quibus supra.

80

1227, març, 6 (1226)

Donació. *Bernat de Cartellà i la seva muller Saura donen al monestir de Santa Maria de Roca-rossa i al seu prior Joan el molí que Gue-
rau Montaner i Berenguer de Reixac tenen a la parròquia de Sant
Esteve de Tordera, sobre el riu Tordera.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 60v-61r.

a* CSMRR, núm. 105.

Cita: FORMIGA-LOAISA-MOLLA, "Els cavallers...", p. 73.

Notum sit cunctis quod ego, Bernardus de Cartiliano, et ego, Saura, uxor eius, per nos et omnes nostros omni tempore, propter remedium animarum nostrarum parentesque nostrorum, offerimus, damus Deo et domui Sancte Marie de Rocarossa in posse et in manu a te, Iohanne, priore eiusdem domus, et omni eidem conventui, omni tempore, totum illud nostrum molendinum, cum domo sua vel casale, quod Geraldus Montaner et Berengarius de Rexach tenent per nos in comitatu Gerundensis, in parrochia Sancti Stephani de Tordaria, satis prope ipsius ecclesie, ita cum molendinum et cum censibus que ipsi tenedores nobis faciunt et cum omnibus necessariis eiusdem molendini et casalis et cum alveo et subalveo et exarnatorio et reclosa et resclosario et lignario, glebariis et petrariis et cum omnibus mutamentis eiusdem molendini, scilicet ultra illud flumen Tordarie vel citra, et cum ingressibus et egressibus et pertinentiis eidem molendino et censibus pertinentibus et etiam cum omnibus iuris et iuribus que in

dicto molendino et in ipsis prenomatis tenedonibus per eum molendinum habemus vel habere debemus. Offerimus, damus Deo et dicte domui et omni eidem conventui et tibi, dicto Iohanni, priori, et successoribus tuis, omni tempore, prout melius dici vel intelligi ac nominari potest, ad bonum intellectum vestrum, pro francho alodio, a vobis et dicte domus omni tempore, ita de posse et iure nostro nostrorumque ea tradimus et in posse et dominio vestro vestrorumque successorum et dicte domus, modo in presenti, cum hac carta valitura, tradimus, transferimus et transmitamus ad habendum omnique tempore possidendum, franche et libere, sine aliquot nostro nostrorumque vinculo vel retentu, ad omnem plenissimam voluntatem predictae domus et conventus faciendam, sine vinculo ullius persone. Ita predictum molendinum et exita sua, cum omnibus predictis rebus dicto molendino pertinentibus, convenimus et per stipulationem promittimus quod dicte domui et eidem conventui omni tempore in pace faciamus tenere, habere atque possidere contra cunctas personas. Et si forte predicti, Geraldus Montanerii et Berengarius de Rexac, vel sui vobis noluerint censum dare vel noluerint vel non potuerint tenere eum molendinum conductum bene, sicut facere debent, vos dictus prior et dicta domus habeatis plenam licenciam et potestatem eum molendinum accipere et tenere vel stabilire cuilibet alii persone vel personis. Item si in ista oblacione et donacione predicta vel in exitis aliquis vel aliqui¹ tetigerint vel forciaverint, inde credamini vestro plano verbo sine aliqua calumpnia. Et pro illo dampno vel gravamine que inde vobis cunerint, habeatis pro retorno earum et possideatis omni tempore totum illud aliud nostrum molendinum quod nos habemus in eadem dicta parrochia, in loco qui dicitur Verneta. Et ita convenimus eum molendinum, cum omnibus suis pertinenciis, pro retorno, omni tempore facere, teneri et habere in pace. Et damus inde vobis, dicto priori, et dicte domui fideiussores, guarentes et deffensores Guillelmum de Palafols et Arnaldum de Bedoç, qui faciant per nos dictum molendinum de Verneta, vobis et dicte domui omni tempore tenere et possidere francho alodio sine enganno. Et nos, dicti Guillelmus de Palafols et Arnaldus de Bedoç, quisque pro toto, per nos et omnes nostros presentes et futures, instituimus nos esse fideiussores, auctores, guarentes et deffensores contra cunctas personas dicte domui de Roca Rossa et eidem conventui, de dicto molendino de Verneta, sic superius dicitur, franche et libere omni tempore pro predictis donatoribus, cum eis et sine eis, et habeat dicta domus et ipsius conventus totum

in nobis et in omnibus nostris bonis nostrorumque successorum et aliquot iure scripto vel non scripto neque per epistolam divi Adriani, quantum ad hec numquam excusare valeamus. Nos, predicti donatores, Bernardus de Cartiliano et Saura, suscepimus a te, dicto Iohanne, priore, de beneficiis dicte domus pro hac donacione mille solidos Barchinone monete curribile de duplo, quibus renunciamus excepcione non numerate pecunie, sed postquam suscepimus et numeravimus predictos ·M· solidos, propter remedium animarum nostrarum et parentum nostrorum; obtulimus de ipsis, scilicet ·c· solidos beate Marie de Rocca Rossa. Et aliquo iure divino vel humano, publico vel privato, neque iure vel racione sponsalicii sive dotis vel dacionis nunquam contravenire valeamus. Et ita convenimus hec omnia prescripta firmiter observare et ita iuramus, nos ambo, predicti donatores, per sancta Dei quatuor evangelia a nobis corporaliter tacta.

Actum est hoc ·II· nonas marcii, anno Domini ·M^o·CC^o·XX°· sexto.

Sig+num mei, Bernardi de Cartiliano. Sig+num mei, Saure, uxoris eius. Sig+num mei, Guillelmi de Palafols. Sig+num mei, Arnaldi de Bedoç, qui et que hoc firmamus et laudamus. Sig+num mei, Geraldi Montanerii. Sig+num mei, Berengarii de Rexac, qui hoc firmamus et laudamus. Sig+num Roz de Pineta. Sig+num Petri Amari. Sig+num Gaucerandi de Cartiliano, qui hoc firmo et laudo. Sig+num Petri de Prato, baiuli, qui hoc firmo. Petri Vituli, in cuius manu Guillelmus de Palafols, hanc cartam firmavi et firmo +. Sig+num Guillelmi, Dei gracia Gerundensis episcopo. + Alamandus, presbiter, in cuius manu Berengarii de Rexag, hanc cartam firmavi et in manu Iohanni, prioris, Ruffi de Pineta et Geraldi Montanerii hanc cartam firmaverunt. SSS.Adalbertus, levita, in cuius manu Gaucerandus de Cartiliano et Arnaldus de Bedos firmaverunt. + Bernardus, Dei gracia Sancti Petri Gallicantu abbas. Arnaldus, levita, in eius manu Petrus, baiulus de Prato, hanc cartam firmavit, die et anno quo su+pra.

+ Petri Paschal, scriptoris publici Sancti Celedonii, qui hoc scripsit die et anno prefixis.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumsi et translata fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit, cum abtato in raso in ·XXIII^a· linea, ubi dicitur "habeatis", et clausit.

Ego, Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum fideliter cum suo originali comprobavi, subscribo.

1. *segueix* vel aliqui, *reiterat*.

81

1227, maig, 28

Definió. *Pere Ramon de Vilademany i el seu fill Arnau de Vilademany defineixen, davant la presència d'Hug, comte d'Empúries, a Bernat de Cartellà tot el que li havien pres durant el seu empresonament —“illam captionem”— i li donen 2.000 morabatins dels bons, garantits sobre els castells de Vilademany i de Cassà.*

[A] Original perdut.

B* Còpia de 1239 (291 × 309 mm): BC, Arxiu Històric, pergami núm. 159, registre núm. 12.207. Bon estat de conservació, amb la tinta una mica esvanida. Al dors: “41”.

Cita: Alòs, “La casa...”, p. 543; MS, p. 542-543.

Ad cunctorum noticiam perueniat quod ego, Petrus Raimundi de Uillademagno, et ego, Arnallus de Uillademagno, voluntate et mandato domini patris mei, Petri Raimundi antedicti, nos ambo pariter nos, per omnes nostros presentes atque futuros, non ui compulsi dolo metu ne seducti uel fraude aliqua inducti, sed bono animo et spontanea uoluntate, gratis et ex certa sciencia, diffinimus et cum hac presenti publica scriptura omni tempore ualitura, diffinimus et [in] perpetuum remittimus in manu et potestate domini Ugonis, Dei gratia Impuritanensis comitis, tibi, Bernardo de Cartiliano, et omnibus tuis et etiam omnibus illis qui [ratione] fuerunt ad captionem meam pro omnibus suis in perpetuum, totam illam captionem et quicquid super [istam] captionem [capere poterimus] aliquo casu, ita quod de cetero nos [nec] aliquis nostrorum nec aliquis alius per nos uel per nostros [irem] uel occasione nostra uel auctoritate ipsa captionem nullo modo requiramus uel demandemus uel aliquam questionem super ipsa faciamus uel fieri faciamus uel permitamus aliquo iure uel ratione uel aliquo [casu], sed ipsam captionem ut supra dicitur tibi, Bernardo de Cartiliano, et omnibus tuis et ipsis qui [ratione] fuerint et omnibus [uolitoribus] tuis et omnibus suis diffinimus et in perpetuum remittimus nobis et nostris super [...] silentium totum tempore [ponentes], ita uidelicet quod hanc diffinicionem ab

hodierno die in antea nullo tempore reuocemus nec a nobis nec ab amicis nostris nec aliquibus aliis aliquo jure uel cause reuocari possit. Et ut hoc diffinicio firma sit et stabilis et pax omni tempore inter nos consolidetur, nos, Petrus Raimundi, et filius meus, Arnaldi de Uillamagno, jamdicti, et Guillelmus de Palafols et Berengarius et Petrus de Sancta Eugenia et Guillelmus Xetmar et Gerallus de Seliga et Berengarius de Aquauuia et Bernardus de Aquauuia et Petrus de Macianeto et Guillelmus de Sancta Columba et Ferrarius de Tauerteto, gratis et ex certa sciencia, juramus in Deum super sacrosancta ·iiii^{or}. Dei euangelia nostris propriis manibus tacta, in manu et potestate domini comitis jamdicti, nos omnes predictam diffinicionem et remissionem factam a me, Petro Raimundi, et a filio meo, per nos et per omnes nostros et amicos [et] ualitores, tibi, Bernardo de Cartiliano, et omnibus uestris et omnibus amicis tuis et ualitoribus tuis ubique et in cunctis locis modo et in futurum perpetuo [obseruaturam et non in aliquo contradicturam] aliquo jure uel racione uel casu aliquo non obstante. Et ad [ma]jorem firmitatem super hoc totum, ego, Petrus Raymundi de Uillamagno, jamdictus, obligo me modo in presenti uobis domino comiti, jamdicto, daturum duo milia morabetinos optimos fini et optimi auri rectique ponderis, si forte quod absit ego uel filius meus uel ipsi [...] dicti uel aliqui alii aliqua super hoc demandam fecerimus uel nos aliquo modo de supradictis omnibus transgressionem aliquam aliquo modo uel aliquo casu fecerimus. Quod quidem duo mille morabetinos haberetis uos domine comes sine omni dilatione et sine omni placito et contradimento [pro transgre]ssione scilicet et pro pena perjurii. Et Bernardus de Cartiliano, jamdictus, et ualitores sui hoc non obstante possunt conuenire qui perjurus fuerit et omnes adiutores suos in omni curia et in omnibus locis et reptare et repprehendere et appellare de perjurie et de [...] sed ipse uero perjurus possit se inde deffendere uel in aliquo excusare aliquo casu. Per his autem [...] ego, Petrus Raimundi, jamdictus, modo in presenti gratis et ex certa sciencia, obligo uobis domino comiti, jamdicto, et uestris et quibus uolueritis totum meum castrum integre de Uillamagno et totum meum castrum de Caciano, cum omnibus honoribus suis et regalibus et possessionibus suis et integritatibus et dominacionibus omnium rerum et personarum et etiam omnia mea mobilia et immobilia et semouentia quecumque habeo uel habitur sum in cunctis [locis], prout melius dici uel intelligi potest ad uestrum comodum. Item si de supradictis omnibus uel singulis ego uel filius meus uel ipsi nominati uel alii

aliqui aliqua transgressione fecerimus, ad totum plenarie restituemus prout uos domine comes¹ mandaueritis et [dixeri]tis uel ille qui locum uestrum tenuerit, dixerit uel mandauerit, uidelicet infra ·xx· dies [post] quam transgressionem predictam fecerimus. Quod nisi fecerimus, vos, domine comes, et uestri possetis ualere, Bernardo de Cartiliano, et suis et eum iuuare et ipsos qui dampnum pro eo susciperent toto posse. Et postea habeatis licentia uestra propria auctoritate predicti castra emparandi et omnia mea alia ubique accipiendi, cum curia uel sine curia, et tenendi et possidendi tamen ac tandiu donec ego, Petrus Raimundi, uel mei persoluimus uobis, domino comiti, predictos duo mille morabetinos ad uestram uoluntatem, quod nos quidem duo mille morabetinos uos teneamini dare et tradere dicto Bernardo de Cartiliano uel suis ad suam uoluntatem faciendam. Si forte ego uel filius meus uel ipsi nominati uel aliqui alii de supradictis omnibus transgressionem fecerimus uel perjurium incurremus, uolo [quod] ego, Petrus Raimundi, iamdictus, et firmiter mando quod Guillelma, domina de Torrente, filia Raimundi de Caciono, qui fuit, et Berengarius de Medalia faciant uobis, domino comite, homenaticum et fidelitatem [et] omnibus que per me tenent et teneantur uobis in omnibus sicut mihi personaliter tenent; et cedo uobis in presenti [aduersus] illos jus meum et locum si, ut supradicitur, de supradictis omnibus transgressio facta fuerit aliquo modo uel aliquo casu. Et si aliquo iure scripto uel non scripto [...] excepcione uel occasione aliqua in futurum huic contractui obuiam ire possemus, illi juri penitus renunciamus. Si quis hoc rumpere uoluerit, non ualeat.

Actum est hoc ·v^o· kalendas junii, anno Domini ·M·CC·XX· septimo.

Sig+num Petri Raymundi de Uillademagno. Sig+num Arnaldi, eius <filii>, qui supradicta laudamus, concedimus et jurando firmamus firmarique rogamus. Sig+num Guillelmi de Palafols. Sig+num Berengarii de Sancta Eugenia. [Sig+num Petri de Sancta Eugenia]. Sig+num Guillelmi Xetmarii. Sig+num Geralli de Selija. Sig+num Berengarii de Aqua Uiua. Sig+num Bernardi de Aquauia. Sig+num Petri de Macianeto. Sig+num Guillelmi de Sancta Columba. Sig+num Ferrarii de Tauerteto, qui supradicta jurando firmamus et laudamus. Sig+num Bernardi de Sancta Eugenia. Sig+num Raimundi de Oliuis. Sig+num Guillelmi Raimundi de Pauo. Sig+num Bernardi de Pauo. Sig+num Guillelmi de Pauo. Sig+num Guillelmi de Scala. Sig+num Ruffi de Pineto. Sig+num Arnaldi de Fabariis. Sig+num Arberti de Colonico. Sig+num Arberti de Cortada. Sig+num Ferrarii de Pulcra Guardia. Sig+num Petri

Berengarii de Riuo Pirarum. Sig+num Poncii de Riuo Pirarum. Sig+num Arnaldi de Angles. Sig+num Bernardi de Angles. Sig+num Bernardi de Laureto. Sig+num Brugeriis. Sig+num Raimundi de Angles. Sig+num Dalmacii de Castilione. Sig+num Berengarii de Palaciolo. Sig+num Dalmacii de Palaciolo.

+ Petrus Marchesii, qui hoc scripsi mandato Bernardi Stephani, Gerundensis canonici et publici notarii, cum literis suprascriptas in ·xx^a· tercia linea, in loco ubi dicitur “domos”, et suprascriptis in ·xxx^a·iii^a· linea, in loco ubi dicitur “et jurando”, et dampnatis in ·viii^a· et in ·x^a·, die et anno quo supra.

Bernardus Stephani, Gerundensis canonicus et publicus notarius, subscribo +.

SSS. Guillelmi Marchi, presbiteri, qui hoc fideliter translatauit ·iiii· kalendas augusti, anno Domini ·M·CC·XXX· nono, cum literis suprascriptis in ·xx^a·ii^a· linea ubi dicitur “Signum Petri de Sancta Eugenia”.

1. *segueix* domine, *reiterat*.

82

1228, octubre, 25

Venda. *Cervelló i la seva muller, Guillema, venen a Pere Ferrer un quadró de terra que tenen a l'Ollina de Fossar, sota el domini de Bernat de Cartellà.*

A* Pergamí original (165 × 186 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 359, registre núm. 12.065. Bon estat de conservació excepte un tall a la part superior esquerra. Al dors: “24 octubre 1228. Fossar. Venda”.

Si[t notu]m cunctis quod ego, Ceruilionus, et uxor mea, Guillelma, per nos et per omnes nostros presentes et de [cetero ventur]os, vendimus et cum hac presenti scriptura in presenti tradimus tibi, Petro Ferrario et tue [uxori], Saurine, et uestris et omni uestre progeniei et posteritati, in perpetuum, videlicet ipsum quadronum terre quem habemus apud Ollinam de Fossar, cum ingressibus et regressibus suis, cum finis et terminis et affrontacionibus. Affrontat autem predictum quadrum terre ab oriente in caminum iuxta Ollinam dictam de Fossar, a meridie in capite clausi Poncii Berimbaldi et in fexiam terre dictis emtoribus, ab occidente et a circio in terra a nobis uenditoribus. Sicut ab his ·iiii^{or}· affrontacionibus includitur et eciam ut melius potest dici uel intelligi ad omnem

uestram uestrorumque utilitatem et commodum, sic eum de nostro jure [h]ac potestate in uestrum tradimus dominium et potestatem sine aliquo nostrorumque retentu quem ibi non facimus ad omnes uestras uoluntates ibi et inde perpetuo faciendas, saluo jure domini in omnibus. Et faciatis inde nobis tornes in unoquoque anno tempore Natalis Domini ·I· denarium barchinonensem monete curribilis. Pro hac uero uendicione accipimus a uobis viginti quinque solidos barchinonensis monete, de quibus fatemur a uobis bene esse paccati ad nostram uoluntatem, valente marcha argenti ·LXXX·VIII·solidos. Et si quod amplius ualet de predicto precio, totum damus et diffinimus nobis libentissime omni autem juri scripto uel non scripto siue consuetudinario, rationi quoque et accioni que contra hac uendicionem nobis uel nostris modo uel deinceps competere possent¹ uoluntate spontanea et ex certa sciencia renunciamus omnibus nostris uocibus et rationibus nostrorumque inde perpetuo extinctis et in uestrum dominium translatis.

Actum est hoc ·VIII· kalendas nouembris, anno Domini ·M·CC·XX·VIII·.

Sig+num Ceruilioni. Sig+num Guillelme, uxoris eius. Sig+num Saurine, filie eorum. Sig+num Dulcie de Fonte, soror dicti Ceruilioni, nos qui hoc firmamus et concedimus. Sig+num Petri de Puiols. Sig+num Poncii Herimbaldi. Sig+num Natalis Terreni. Sig+num Bernardi de Cartiliano, domini. Sig+num Saure, uxoris eius, et accipimus nostrum tercium ·XII· solidos et damus et laudamus tibi, Petro Ferrario, et uxori tue et uestrorum de hoc predicto tascham perpetuo ad omnes nostras uoluntates ibi et inde perpetuo faciendas. Sig+num Arditi, tenens locum bajuli, et accipio meum directum.

SSS. Arnaldus, presbiter, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. *escrit* possenet.

83

1231, maig, 17

Establiment. Joan, prior de Santa Maria de Roca-rossa, estableix a Saurina de Roure i a la seva filla Oliva, d'un camp de terra per a construir-hi una casa, al lloc de Vallòria, a la parròquia de Sant Llorenç de Maçanet, a cens d'un parell de gallines, d'un parell de fogasses, al quart dels esplets i amb la condició de treure l'aigua del camp i femar-lo el tercer any, per 40 lliures barceloneses.

- A* Pergamí original (150 × 153 mm): AHFF, fons Gelat, pergamí núm. 17. Bon estat de conservació. Carta partida per ABC. Al dors: "Nº 34".
 a MS, núm. 20, p. 369-370. Traducció catalana: p. 370-371.
 b CSMRR, documentació complementària, núm. 1, p. 323-324.
 Regest: *IAHFF*, núm. 54.

AB

CD

EF

GH

Sit notum cunctis quod ego Johannes, prior Sancte Marie Rupe Ruffa, et omni conuentu eiusdem loci donamus uobis, Saurine de Quercho, et filia tua, Oliua, et uestris, in perpetuum, illum nostrum campum quem habemus et emimus de Petro de Macianeto et de Parieta et est in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco uocato Ualoria. Ita uos et habitatores predicti mansi de Robore teneatis et habeatis et posideatis et expletetis ad uestras uoluntates semper faciendas et ad seruicium et fidelitatem predictae domus et habitancium et donetis nobis et nostris successoribus predictae domus annuatim ad Natalis Domini per censum ·i· par gallinarum, ·i· par placentarum et quartum de omnibus expletis et eietis aqua de predicto campo, sicut melius potueritis, et in tertium annum fideliter femetis. Et affrontat illum campum a parte orientis in uestra uinea et a meridie in uia missaderia, ab occidente in honore Sancti Saluatoris, a circio in uia publica. Sicut istis ·iiii^{or}· affrontacionibus includitur, sic donamus illum campum uobis et uestris in perpetuum, cum intratibus et exitibus suis et cum omnibus in se habentibus sicut supra scriptum est, saluo iure predictae domus. Et de illa domum quam uos debetis facere in predicto campo, sit uobis et uestris diffinita et quieta uobis et uestris semper quod uos nec uestris non faciatis nunc et semper. Preterea conuenimus uobis et uestris esse garehentes et defendentes cunctos homines et feminas. Quomodo ac uero accipimus a uobis propter hanc donationem ·xl· libras barchinonensis monete, valente marcham argenti ·lxxx· et ·viii· solidorum barchinonensis monete, et habeatis predictum donum ad nostrum seruicium.

Actum est hoc ·xvi· kalendas iunii, anno Domini ·m·cc·xxx·i·.

Sig+num Petri de Oliua. Carbutini sig+num. Sig+num Arnaldi Fabri de Torcafelon. Sig+num Andreas, presbiter. Sig+num Berengarii de Castelleto, presbiter. Sig+num Petri de Lerida.¹ Sig+num Guillelmi de Ueridario. Johannes, prior, qui hoc firmo +. Sig+num Saurine.

SSS. Bartolomeus, presbiter, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1 Lepdea, a.; Ligorda, b.

1232, juliol, 28

Establiment. *Bernat de Cartellà i la seva muller Saura estableixen a Bernat d'Om el mas que ja tenia el pare d'aquest, Ramon d'Om, al lloc dit Om vora Puig-oller, amb totes les seves pertinences, a canvi de la tasca dels esplets i d'unes censos en moneda, en aviram i en quantitats de gra.*

A* Pergamí original (134 × 188 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 359, registre núm. 12.060. Bon estat de conservació, amb uns petits talls a la part superior esquerra. Al dors: "Nº 375. C"; "Mas [Golem Faseus]".

Si[t notum] cunctis [quod] ego, Bernar[dus de Cart]iliano, et uxor mea, Saura, per nos et per omnes nostros presentes et deinceps venturos, donamus atque stabilimus tibi, Bernardo de Hulmo, et tuis et omni tue proieniei et posteritati, imperpetuum, videlicet ipsum mansum totum integriter quem habemus in parroecchia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco¹ qui uocatur Hulmo justa Puiolier. Predictum mansum tibi et tuis damus et stabilimus et laudamus atque tradimus cum solis et suprapositis et cum omnibus suis pertinenciis ac tenedonibus, tam terris quam vineis cultis et heremis ubicumque sint uel ubique in monte et in plano, cum <in>gressibus et regressibus suis, cum finis et terminis et affrontacionibus suis, cum omnibus arboribus diuersorum generum que ibi sunt uel erunt, et cum omnibus aliis ibi existentibus. Predicta uero omnia tibi et tuis damus et stabilimus atque tradimus sicut melius pater tuus, Raimundus de Hulmo, et sui antessesores tenuerunt et habuerunt per nostros antessesores, et eciam ut melius potest dici uel intelligi ad omnem tuam tuorumque utilitatem et comodum. Sic predicta omnia habeas et teneas et possideas tu et tui ad omnes tuas voluntates ibi et inde perpetuo faciendas, saluo tamen nostro iure et nostrorum in omnibus et dones inde nobis et nostris successoribus tascham ·i· de omnibus expletis fideliter. Et pro censu annuatim ad festum Sancti Felicis augusti ·i· porcum preter meliorem; et si non habes porcum, dones nobis uel nostris ·ii· solidos bone monete uel ut tui vicini; et ·i· par gallinarum; [et alium placentarum]; et ·i· eiminam ordeï ad mensuram vetera<m> de Agnorum; et ·iii· quarteras cibarie ad mensuram de Gaiano; et ·i· jouam de madio et aliam de sementer; et gueitas et operas sicut alii. Et alium censum non facias nobis neque nostris pro iamdicto manso, nisi ut supradictum est. Quapropter conuenimus tibi et tuis esse guarentes et deffensores contra cuntam uiuentem

personam. Et si aliquo jure huic contractui obuiam ire possemus, illi juri penitus renunciamus.

Actum est hoc ·v· kalendas augusti, anno Domini ·M·CC·XXXII·.

Sig+num Bernardi de Cartiliano. Sig+num Saure, uxori eius, qui hoc firmamus et concedimus. Sig+num Johannis Arditi, tenens locum bajuli, qui hoc firmo. Sig+num Guillelmi de Blandis. Sig+num Petri de Puiols. Sig+num Berengarii Arnaldi.

SSS. Arnaldus, presbiter, qui hoc scripsit, cum literis superscriptis in ·XIII· linea in loco ubi dicitur «et alium placentarum», die et anno quo supra.

1. *segueix* quo.

85

1232, setembre, 17

Heretament. *Joana d'Om dóna al seu fill Bernat les cases i terres que pertanyien al mas del seu marit i pare, situat a la parròquia de Maçanet, amb la condició de pagar la llegítima de 10 sous a les seves filles i germanes Ermessenda i Ricsenda. El dit Bernat ho aporta al seu matrimoni amb Guillema, la qual aporta en dot 70 sous.*

A* Original (200 × 180 mm): BC, Arxiu Històric, pergami núm. 239, registre núm. 10.155. Bon estat de conservació, excepte uns talls a la part superior dreta i esquerra. Al dors: “D. N° 678. N° 542”; “[...] feta per Joana de Oms a Bernat Oms, son fill, del mas [...]”.

Sit notum cunctis quod ego, Johanna de Hulmo, dono tibi, Bernardo, filio meo, et tuis, [in] perp[etuum, ...] cum solis et suprapronitis, sicut tibi pertinet iure tui patris olim deffuncti, cum toto [...] tam terris quam uineis eidem manso pertinenti, per quoscumque dominos eum teneo uel [...] habe]re debeo in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto uel in aliis locis ubique cum omnibus [arboribus] diuersorum generum, cum ingressibus et regressibus suis et cum omnibus ibi existentibus sibique qualicumque [modo] pertinentibus, pertinenciis et tenedonibus. Predicta omnia tibi dono atque trado tempore nupciarum tuarum ad omnes tuas uoluntates ibi et inde perpetuo faciendas, saluo iure domini in omnibus et salua mea dominacione quamdiu uixerit tantum usu fructuario. Veruntamen hoc donum tibi facio ut, si discordia inter me et te pro tua culpa ueniret ut ueniremus ad

diuidendum nostrarum rerum, retineo medietatem totius supradic-
ti doni, videlicet medietatem domorum et honoris culti et heremi
atque vinearum et arborum omnibus diebus uite mee; post obitum
meum, predicta medietas sit tibi et tuis soluta in perpetuum. Et
dones filiabus nostris, Ermessendi et Ricssendi, pro sua parte et
hereditate omnium nostrorum bonorum, unicuique ·x· solidos
bone monete valente marcham argenti ·LXXX·VIII· solidos. Item ego
Bernardus, consilio et uoluntate matris mee, dono in donacione
propter nupcias tibi, Guillelme, quam Deo uolente ducam in ux-
orem, videlicet medietatem totius suprad[icto] doni, sicut melius
ac superius mater mea et mihi pertinet iure patris mei donat,
videlicet m[edietat]em domorum et medietatem totius honoris
culti et heremi vinearum et arborum, et unam q[uarter]am terre
pro melioramento in meliori loco fexie de Perela. Ita ut ego et
tu ea habeam[us et teneam]us quandiu simul uixerimus et post
nos infantes¹ qui de me in te fuerint creati; aut [...] si infantes
defuerint et ego prior te obiero, habeas tu et teneas ea quandiu
uixeris cum viro et si[ne v]iro, cum infante et sine infante; post
obitum tuum, meis proximis consanguineis reuertantur predicta.
Preterea fateor a te recepisse ·LXX· solidos, quos mihi affers in
dotem, valente marcham argenti ·LXXX·VIII· solidos, quos dono tibi
et assigno in supradicto sponsalicio.

Actum est hoc ·xv· kalendas octobris, anno [Domini] ·M·CC·XXXII·.

Sig+num Johanne de Hulmo. Sig+num Bernardi, filii mei.
Sig+num Ermessendis. Sig+num Ricssendis, filiarum mearum, qui
omnes hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Johannis de
Tapioles. Sig+num Raimundi de Puteo. Sig+num Natalis de Turre.
SSS. Arnaldus, presbiter, in cuius manu firmauerunt Bernardus de
Cartiliano et uxor eius, Saura.

SSS. Arberti de Prato, presbiteri, qui hoc scripsit, cum litte-
ris dampnatis in ·xviii^a· linea ubi dicitur “infantes”, [die et] anno
quo supra.

1. *segueix* infantes, *cancel-lat*.

1233, maig, [...]

Establiment. *Bernat de Cartellà i la seva muller Saura estableixen a Berenguer d'Ardenya, la seva muller Saurina, el seu gendre Arnau*

i la muller d'aquest, Berenguera, una masoveria dita Gatilera al puig d'Ardenya, i una devesa al mateix lloc, situades al comtat de Girona, a la parròquia de Martorell, a canvi d'un cens de dues gallines i de dos capons i de la tasca, pel preu de 20 sous barcelonenses.

A* Pergamí original (83 × 209 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 54, registre núm. 12.192. Bon estat de conservació, excepte el marge dret, que ha estat tallat. Al dors: "Nº 183"; "Donació".

Sit notum cunctis quod ego, Bernardus de Carteliano, et uxor mea, Saura, donamus et laudamus et concedimus [ad te], Berengario de Ardeia, et ad uxor tua, Saurina, et ad jeneri uestri, Arnaldo, et ad uxor sua, Berengar[ia, et] uestris post uos unam massueria in Pudio de Ardeia qui est uocahata Gatilera et ipsa Deuessa in quo illa sedent [... no]minata in alio uestro estrumentum. Sic donamus uobis et uestris ut abeatis, teneatis et possideatis per omni tempori [... ad] uestras uestrorumque uoluntates ibi faciendas et abeatis licenciam mitere ibi homines uel feminas qui [...] sine nullo retentu quos ibi non facimus, set non nissi unum pars gallinarum quos ibi retenuimus [...] per unumquemque annum in ipsa massueria et in deuessa unum pars chaponum et tascha de laboracionem [...]. Sic in alia uestra carta ressonat, hoc autem <est> in comitatum Gerundensis, in parrochia Sancti Petri de Martore[llo, in] loco uocitato iamdicto. Et nos siamus uos guarentes et defensores de hoc ad uobis et uestris per omni tempore, saluo nostro [jure] in omnibus modis. Pro hac donacione haccipimus a uobis ·xx· solidos barchinonenses duplenchos, et recognoscimus a te [...].

Actum est hoc in mense madii, anno Domini ·M^o·C^o·XXX^a·III·.

Cig+num Bernardi de Cartiliani. Cig+num Saura, uxor[is ...], qui hoc firmo et rogo testes firmare. Cig+num Bernardi de Orta. Cig+num Arnaldi de Lored. Cig+num [Raimundi] de Sancto Laurencii.

Petri Vituli qui hoc scripsit die et anno quod supra ·+·.

87

1233, desembre, 4

Establiment. *Bernat de Cartellà i la seva muller Saura estableixen a Berenguer de Riufred un camp al lloc dit Malloles, a la parròquia de Maçanet, i una rabassada en el mateix lloc, a canvi d'una tasca*

dels esplets i d'una gallina de cens, pel preu de 2 sous barcelonesos.

A* Pergamí original (124 × 176 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 359, registre núm. 12.092. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 366. E"; "De Rifredo".

Sit notum cunctis quod ego, Bernardus de Cartiliano, et uxor mea, Saura, per nos et per omnes nostros presentes atque futuros, damus atque stabilimus tibi, Berengario de Riuo Frigido, et tuis et omni tue proieniei et posteritati, in perpetuum, videlicet ipsum nostrum campum terre quem habemus in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco qui uocatur Maioles, et predictum campum fuit vineam de domo nostra Macianeti. Affrontat autem predictum campum terre ab oriente in honore mansi Marturello et in Serram de Crestato, a meridie in riuo de Torderola, ab occidente in honore mansi Giriberti, a parte uero ci[r]cii in terra mansi Baroni et in vinea cum terra in qua sedet Berengarii de Solerio. Et eciam laudamus et concedimus tibi ipsam rabac[z]adam quam tu incipis plantare in dicto loco de Maioles supra vineas Berengarii Arnaldi et Ferrarii Vitalis, dum ibi velis arrabazare nec plantare, ita ut tu et tuis habeas et teneas et possideas cum omni melioramento quem tu uel tuis facias in omni hoc predicto, cum ingressibus et regressibus suis, ad omnes tuas voluntates ibi et inde perpetuo faciend[as], saluo iure nostro et nostrorum in omnibus cui dabis inde tasc[h]am ·I· de omnibus expletis fideliter nobis et nostris successoribus et pro censu annuatim ad festum Omnium Sanctorum ·I· gallinam. Quapropter conuenimus tibi et tuis esse guarentem et defensorem contra cuntam uiuentem personam. Pro ahc¹ uero donacione ac stabilicione siue laudacione accipimus a te ·II· solidos barchinonensis monete, de quibus fatemur a te bene esse peccati ad nostram voluntatem. Et de predicto dono non tenearis nobis neque nostris tu nec tui aliquid facere nisi ut supradictum.

Actum est hoc ·II· nonas decembris, anno Domini ·M·CC·XXX·III·.

Sig+num Bernardi de Cartiliano. Sig+num Saure, uxori eius, qui hoc firmamus et concedimus. Sig+num Petri de Puiols. Sig+num Berengarii Arnaldi. Sig+num Guillelmi Vitalis. Sig+num Jhoahnnis² Arditi, tenens locum baiuli, qui hoc firmo.

SSS. Arnaldus, presbiter, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. sic. 2. sic.

1234, maig, 23

Establiment. *Bernat de Cartellà i la seva muller Saura estableixen a Guillem Jover i la seva muller Oliva dues peces de terra situades a sota la Rovira de Sant Feliu, a la parròquia de Maçanet, a canvi de rebre'n la tasca i un parell de gallines de cens, pel preu de 3 sous.*

A* Pergamí original (130 × 119 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 359, registre núm. 12.085. Bon estat de conservació excepte al marge superior esquerre, que presenta uns petits talls. Al dors: "E. [Nº] 357".

[Sit n]otum cunctis quod ego, Bernardus de Cartiliano, et uxor mea, Saura, per [nos et] per omnes nostros presentes atque futuros, damus [at]que tradimus siue stabilimus tibi, [Guill]elmo Jouerio, uxorique tue, Oliue, et uestris et omni uestre proieniei et posterita[te], in perpetuum, videlicet ·II· pecias¹ terre quas fuerunt de manso Prato Maio[re] nostro, quas sunt in parrochia Sancti Laurencii de Macianeto, subtus Roviram [Sancti] Felicis, iuxta mansum Vitalem de Pedroso. Affrontant autem predictas peciolas terre ab oriente in onore Ferrarii de Furno et in carraria de Bucegalliis, a meridie in honore mansi de Bocegalliis, ab occidente in honore qui fuit mansi Iofredi, a parte uero circii in terra Petri Fabri de Turre. Sicut hab² his ·III^{or}· affrontacionibus dictas pecias terre includitur et eciam ut melius potest dici uel inteligi, sic eas de nostro iure ac potestate in uestrum tradimus dominium <et> potestatem cum ingressibus et regressibus suis, cum omnibus arboribus diuersorum generum et cum omni melioramento quam uos ibi volueritis facere ad omnes uestras voluntates ibi et inde perpetuo faciendas, saluo iure nostro in omnibus, cui dabitis tasham ·I· de omnibus expletis fideliter et pro censu annuatim in tempore Natalis Domini ·I· par gallinarum. Quapropter conuenimus uobis et uestris esse guarentes et defensores contra cunctam uiuentem personam. Et accipimus a te ·III· solidos.

Actum est hoc ·X· kalendas iunii, anno Domini ·M·CC·XXX·III·.

Sig+num Bernardi de Cartiliano. Sig+num Saure, uxori eius, qui hoc firmamus et concedimus. Sig+num Petri de Puiolis. Sig+num Arnaldi de Solerio. Sig+num Bernardi de Orta. Sig+num Petri [Ioga], tenens locum bajuli, qui hoc firmo.

SSS. Arnaldus, presbiter, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. pecias, *reiterat.* 2. *sic.*

1234, juliol, 1

Llicència. *Bernat de Cartellà i la seva muller Saura concedeixen a Guillem de Riudemills, de Maçanes, i la seva muller Guillema el dret a moldre el blat en els molins dels Cartellà al lloc de Llacuna sense pagar el dret de moltura, a canvi de deixar passar un rec d'uns molins per una possessió seva.*

A* Pergamí original (213 × 157 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 54, registre núm. 12.208. Carta partida per ABC. Bon estat de conservació, amb la tinta una mica esborrada a la meitat dreta del document. Al dors: "Nº 462"; "Establiment. 1 juliol 1234".

Sit notum cunctis quod ego, Bernardus de Cartiliano, et uxor mea, Saura, per nos et per omnes nostros presentes atque futuros, bono animo gratuitaque uoluntate et cum hac scriptura omni tempore ualitura, damus et concedimus tibi, Guillelmo de Riuo Miluorum, de Matianis, uxorique tue, Guillelme, et uestris, perpetuo, ut totum uestrum blat siue frumentum uel aliud bladum cuiuscumque generis sit molatis in nostris molendinis de Lacuna sine multura et semper habeatis locum molendi post primum blatum quod inueneritis ibi.¹ Hanc donationem siue concessionem uobis et uestris omnique proieni ei et posteritati uestre in perpetuum facimus quod totum uestrum blat quod uobis necesse erit ad molendum molatis in predictis molendinis nostris que habemus et tenemus in parrochia Sancti Petri de Marturello in predicto loco et habeatis uestra canareram quam ibi habere consueuistis super resclosam² molendinorum predictorum infra honorem uestrum. Et propter hoc accipimus a uobis et a uestris perpetuo quod possimus facere regum et subtus regum et supraregum et resclosas per honorem uestrum, cum aliis omnibus necessariis ad ducendum aquam ad nostra molendina, tamen si uos uel uestri post uos moleretis alienum [blat] in uestro nomine in prephatis molendinis nostris et nos poterimus hoc scire pro ueritate pro unaqua uice constaret uobis ·xx· solidos barchinonenses, quos a uobis pro pena siue iusticia haberemus. Et nos, predicti Guillelmus de Riuo Miluorum et mea uxor, Guillelma, per nos et per omnes nostros presentes atque futuros, damus et concedimus uobis, prescriptis Bernardo de Cartiliano et uxori uestre, Saure, et uestris, perpetuo, ut ducatis aquam ad uestra molendina ut melius poteritis per honorem nostrum, et habeatis ibi regum et supraregum et subtusregum et resclosas que ibi opus sint, et habeatis adhempramenta omnium

lignorum que ibi habemus ad faciendum resclosam. Hanc donationem siue concessionem uobis et uestris in perpetuum facimus ut melius potest dici uel intelligi ad uestrum uestrorumque bonum intellectum, retenta ibi canarera nostra ut dictum est et quod uos et uestri in perpetuum post uos faciatis nobis molere nostrum blat et quod ibi habeamus omni tempore locum nostrum ad molendum nostrum blad, ut scriptum est, sine multura et sine impedimento alicuius persone. Et si nos moleremus ibi alienum blad in nostro nomine, habeamus inde penam suprascriptam. Prescripta omnia promittimus uobis et uestris in perpetuum firmiter obseruare et facere habere et tenere in pace et esse garentes et deffensores contra cunctam uiuentem personam, saluo tamen jure dominorum quorum honorem tenemus.

Actum est hoc kalendas julii, anno Domini ·M·CC·XXX·III·.

Sig+num Bernardi de Cartiliano. Sig+num Saure, uxoris eius. Sig+num Guillelmi de Riuo Miluorum. Sig+num Guillelme, uxoris eius, qui hoc firmamus et laudamus. Sig+num Arnalli de Bedos. Sig+num Petri de Oliua. Sig+num Raimundi Marchi. Sig+num Guillelmi de Buscastello. Sig+num Guillelmi Pauli.

+ Petri, presbiteri, qui hoc scripsit cum literis dampnatis in ·V^a· linea et suprascriptas in ·XI^a· linea ubi dicitur “blat”, et dampnatas in ·VIII^a· et ·VIII^a·, die et anno quo supra.

AB

CD

EF

GH

IK

1. segueix una paraula cancel·lada, il·legible. 2. segueix uel subtus resclosam in rego, cancel·lat.

90

1234, agost, 3

Llicència. *Bernat de Cartellà i Saura, la seva muller, donen a la capella de Sant Jaume de Maçanet i al seu clergue Arnau de Tapioles el delme de tota la seva honor.*

[A] Original perdut.

B* Còpia de 1240 (109 × 220 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 54, registre núm. 12.195. Bon estat de conservació. Al dors: “N° 536. D”; “*Del benefici de Sant Jaume*”.

Ad honorem omnipotentis Dei et gloriose uirginis Marie atque omnium sanctorum, ego, Bernardus de Cartiliano, et uxor mea, Saura, ob remedium animarum nostrarum, parentum atque omnium

fidelium defunctorum, damus et offerimus et etiam addimus et cum hac presenti carta perpetuo valitura liberando tradimus omnipotenti Deo et sacrosancto altari beati Jacobi apostoli, quod situm est in nostra capella de Macianeto, et tibi Arnaldo de Tapi[olis], clerico nostro de capelle [...]¹ predicta damus et offerimus et in presenti tradimus et liberamus irreuocabili Deo et altari predicto, ut melius potest dici ad utilitatem et commodum predicti altaris et clerici ibidem seruiantis, sine omni retentu quod ibi uel inde non facimus. Et nos et successores nostri donemus predictam decimam tocuis nostri honoris laborati ob remedium animarum nostrarum atque suarum per infinita seculorum secula amen.

Actum est hoc ·III· nonas augusti, anno Domini ·M·CC·XXX·IIII·.

Sig+num Bernardi de Cartiliano. Sig+num Saure, uxoris mee. Sig+num Berengarii de Macianeto, filii nostri, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Bernardi de Bedocio. Sig+num Arnalli de Bedocio. Sig+num Petri de Pugollis. Sig+num Berengarii de Orta. Sig+num Petri Joga, bajuli.

SSS. Arbeti de Prato, presbiteri, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

SSS. Guillelmi Marchi, presbiteri, qui fideliter translatauit nonas julii, anno Domini ·M·CC· quadragesimo.

1. text esvanit d'una línia del pergami.

91

1237, juliol, 12

Donació. *Guerau, vescomte de Cabrera, i la seva muller Ramona donen i defineixen a Pere Clergue, domer de Sant Llorenç de Maçanet, la tasca del mas Verrat situat al lloc dit serra de Borra, a la parròquia de Vidreres, tasca que abans era de l'altar de Sant Iscle de Vidreres, el qual queda recompensat amb el delme sobre els closos de Roig Miquel.*

A* Peragmí original (148 × 186 mm): BC, Arxiu Històric, pergami núm. 54, registre núm. 12.177. Bon estat de conservació. Al dors: "12 juliol [1237 ...]".

Sit notum cunctis quod nos Geraldus, Dei gracia vicecomes Caprarie, et uxor mea, Raymunda, per nos et per omnes nostros presentes atque futuros, damus, laudamus et concedimus atque in perpetuum diffinimus tibi, Petro Clerico de Uitrariis, ebdomedario

Sancti Laurentii de Macianeto, et tuis, perpetuo, quibus dare uel uendere alienare siue stabilire uolueris, totam illam nostram tascam integre ipsius mansi nostri Uerrati qui est in parrochia Sancte Marie de Uitrariis in loco qui dicitur Serra de Borra, quam tascam antecessores nostri dederunt altari Sancti Aciscli et capellano ibidem seruienti, cuius predicti mansi dominium Petro Oliuarii, fratri tuo, et suis perpetuo pro francho alodio vendidimus. Hanc inquam donationem, laudationem atque diffinitionem tibi et tuis perpetuo facimus ut habeas et teneas et possideas predictam tascam pro francho alodio ut melius potest dici uel intelligi ad tuum tuorumque bonum intellectum et comodum, ad omnes tuas tuorumque uoluntates ibi et inde in perpetuum faciendas et etiam ut melius continetur in instrumento venditionis quem Bartolomeus, capellanus dicti altaris, tibi fecit, ita quod nos uel [ali]quis successorum nostrorum ibi aliquid quod dici uel excogitari possit aliquo modo ratione ecclesie Sancti Aciscli jamdicti seu aliquo jure non exigamus nec exigere ualeamus, set sit predicta tascha in tuo dominio, proprietate et potestate per franchum alodium sine aliquo retentu quem inde non facimus, renunciando omni juri scripto uel non scripto siue consuetudinario rationi quo et accione que contra hec nobis uel nostris modo uel deinceps competere possint, omnibus nostris uocibus et rationibus ac nostrorum inde perpetuo extinctis et penes te et tuos remanentibus et translatis. Et est certum et manifestum quod nos, predicti Geraldus de Capraria et uxor nostra, Raymunda, facimus restitutionem et esmendam in presenti siue [re]compensacionem pro predicta tascha jamdicto altari Sancti Aciscli, uidelicet illam nostram decimam in perpetuum quam accipimus et accipere debemus in ipsis clausis Rubei Michaelis.

Actum est hoc ·iiii· idus iulii, anno Domini ·M·CC·XXX·VII°.

Sig+num Geraldus, Dei gracia vicecomitis Caprarie. Sig+num Raymunde, uxoris eius, qui hoc firmamus et laudamus. Sig+num Berengarii de Torrente, bajuli, qui hoc firmo. Sig+num Bernardi de Monte Alacri. Sig+num Arnaldi de Orreo. Sig+num Petri de Oliua. Sig+num Rubei de Pararia, testium huius rei.

SSS. Guillelmus, subdiachoni, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

92

1238, juliol, 14

Plet. *Litigi entre Manasses, prior de Casserres, i Bernat de Cartellà, d'una part, i Bernat de Vallmajor, Bernat Massaguer i Carbonella de Vallmajor, de la parròquia de Sant Iscle de Dosrius, a causa dels alous de la parròquia de Canyamars. A continuació, hi ha la descripció de cadascun dels alous que eren discutits.*

[A] Original perdut.

[B] Còpia de 1276, perduda.

[C] Còpia de 1341, perduda.

D* Còpia de 1361 (540 × 480 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, unitat de catalogació núm. 142. Al dors: "Sentencia. N° 105"; "Aquest acte parla dels alous de la heretat de Vallmajor".

Regest: ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, Índice de los Documentos existentes en el Archivo de la Excma. Sra. D^a. Luisa de Sentmenat de Gallart de Sentmenat Marquesa de Castellodosrius [56.33.2], índice núm. 18, document núm. 104, f. 366r.

Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam alio translato autentico, in quo quidem translato, videlicet in linea decimaseptima, erat quoddam spacium vacuum inter dictionem "de Bau" et dictionem "in collo"; item erat quoddam spacium in linea vicesima secunda, videlicet inter dictionem "circio" et dictionem "Item ipse"; item erat aliud hospitium in linea vicesima nona, videlicet inter dictionem "occiduo" et dictionem "uestris"; item erat corruptum dictum translatum videlicet in prima linea closure notarii qui ipsum clauserat, scilicet inter dictionem "scripsit" et dictionem "cum"; et in linea secunda, videlicet inter dictionem "in" et dictionem "linea"; et in tertia linea eiusdem closure, scilicet inter dictionem "dicto" et dictionem "originali"; et in quarta linea dicte closure, videlicet inter dictionem "sunt" et dictionem "mite"; et in linea quinta, scilicet inter dictionem "omnes" et dictionem "de carreriis"; cuiusquidem translati in quantum legi poterat tenor talis est.

Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam instrumento, cuius series sic se habet.

Questio mota fuit inter dominum Manasses, priorem Castri-serrariis, et dominum Bernardum de Cartiliano, ex una parte, et Bernardum de Valle Maiori et Bernardum Messegarium et Carbonellam de Valle Maiori, de parrochia Sancti Aciscli de Duobus Riuis, ex altera, super alodiis que in eadem parrochia et etiam in parrochia de Canemars pretaxati Bernardus de Valle Maiori et

Bernardus Messegarii et Carbonella de Valle Maiori habebant et possidebant quorum loca et nomina et eorum etiam affrontaciones prefatus prior et Bernardus de Cartiliano scire volebant et certificari inde super eisdem alodiis affectabant, asserentes quod preter ipsos nullus habitantium in eisdem parrochiis alodia habere debebant. Ad quod, Berengario Jordano, existente iudice inter ipsos Bernardus de Villa Maiori et Bernardus Messeguerii et Carbonella de Valle Maiori, asserendo et etiam hostendendo in iudicio instrumenta ipsorum alodiorum responderunt quod ipsi et sui antecessores longa prescriptione continue et successiue in pace ut in eisdem instrumentis continetur bona fide et justo titulo tenuerunt et possederunt alodia prefata, hostendentes etiam quoddam instrumentum in forma judiciali confectum et per alfabetum diuisum quod instrumentum sic incipit: "Ad aures perueniat cunctorum" et cetera. In quo continetur qualiter domini de Duobus Riuis olim defuncti hominibus cunctis et suis successoribus imperpetuum firmauerunt et laudauerunt eadem alodia concedendo.

Narrationibus igitur et respensionibus hinc inde factis et instrumentis eorundem alodiorum diligenter inspectis, habito prudentum consilio, ego, Berengarius Jordanus, in hac causa a prenominitis dominis iudex atque datus, rpronunciando sententio quod Bernardus de Valle Maiori et Bernardus Messeguerii et Carbonella de Valle Maiori, oculo ad oculum et pedecentim de uno in unum ipsa alodia et eorum nomina et affrontaciones et loca etiam ubi sunt sita hostenderent indilate que alodia eorumque affrontaciones iudicialiter meo mandato Petri Amati, tenens locum in hac causa Bernardi de Cartiliano, et Raimundi Baiuli, tenens locum dicti prioris in hac causa, et Petri de Fonaletto, baiuli Bernardi de Cartiliano, diligenter prout dictum est, uiderunt et ut hic euidenter inferius continetur dicta alodia et eorum loca et nomina et affrontaciones scripserunt, quibus scriptis nominatim ipsa alodia Bernardi de Valle Maiori et Bernardi Messeguario et Carbonella de Ualle Maiori et suis successoribus recepto ab eisdem sacramento super dicta prescriptione et tenedone quam ipsi et sui antecessores in ipsis alodiis fecerant uniuersis a prima linea usque ad ultimam uelut hic nominatim illa alodia scripta manent imperpetuum adiudico, soluendo eosdem a petitione dicti prioris et Bernardi de Cartiliano, imponendo de cetero super jamdictis alodiis perpetuum silencium dicto priori et Bernardi de Cartiliano et suis successoribus.

Alodia autem que in dictis parrochiis inuenta sunt et prelibati Bernardus de Villa Maiori et Berengarius Messaguerio et Carbonella de Valle Maiori modo tenent et possident in dictis parrochiis sunt hec in primis siquidem extat pratum de Canalies, quod affrontat in alodio Sancti Martini usque ad Serram, a meridie in podio de Lubatera diuiditur autem cum hominibus de Vaelex et ex alia parte terminatur cum aqua de Puntarron.

Item alius campus de Serralerio, qui affrontat in honore de Libra ex alia parte in insula de Cuniculis, in honore de Libra, a meridie in manso de Rinibles, ab occiduo in honore de Isarnis.

Item alius campus de Gel et de Rinibles et de Ruira de Gel; diuiditur [autem] ipse campus ab oriente in honore Raimundi de Canemars, a meridie in honore Dulceti de Canemars, ab occiduo in honore de Gel.

Item alius campus de Uilla Marcel et preterea hoc totum quod habent apud Oliuam, qui affrontat ab oriente in torrente de Bau, sicut diuiditur cum Raimundo Baiulo in torrente de Bau in collo de Archa, et diuiditur cum honore de Ulsina, a meridie in capite de Tapioles Raimundi Baiuli.

Item alius campus apud Permagerium, qui affrontat ab oriente in honore de Nogeriis, a meridie in capite de Rogers, ab occidente in riera que exit de Libra.

Item insula de Roddereda; affrontat autem in oriente in riera que exit de Canemars, ab occiduo in honore mansi Angles, a meridie in honore mansi Pelliparii.

Item alius campus Sancte Eulalie qui affrontat in oriente in riera que exit de Canemars, a meridie in honore de Brugeria, ab occiduo in honore mansi Carbonelli.

Item alius campus de Gauarra, qui affrontat ab oriente in riera, a meridie in honore mansi Carbonelli, a circio in honore Raimundi Baiuli, ab occiduo in honore mansi Carbonelli.

Item alodium de Cornodellis, quod affrontat ab oriente in honore Arnaldi Mir, a meridie in torrente de Maians, ab occiduo in honore mansi de Pinu, a circio in honore Arnaldi Mir.

Item honore de Morera, qui affrontat ab oriente in honore mansi de Podio, a meridie in honore Raimundi Baiuli, ab occiduo in honore mansi de Valle Posa, a circio in honore Arnaldi Mir.

Item ·i· fexiam in furno de Canamars et diuiditur in oriente cum Isarnis et a meridie in riera de Canemars, ab occiduo cum Isarnis, a circio.

Item ipse quintane omnis que affrontat ab oriente in honore Raimundi Baiuli, a meridie in manso Ermengaude, a circio in podiolo de Gardiola, ab occiduo in carreria mercaderia que vadit apud Granulers.

Item omnis campi Fonoit et affrontat in oriente in rieria que exit portare¹ et intrat in rieriam curribilem, a meridie vadit usque in resclosam castri et affrontat in honore Raimundi Baiuli, ab occiduo in honore Arnalli de Terradis, a circio uadit usque in torrente qui de collo Erole exit et vadit usque in torrentem Portare.

Item omnis campi de Carreriis, cum montana quam ibi habemus, qui <affrontat> in oriente in honore Raimundi Baiuli, a meridie eiusdem Raimundi Baiuli, a circio in comba de Captiuariis, ab occiduo in honore Oliuarii.

Item omnis campi de Meiono, qui affrontat in honore Ermengaude, a meridie uadit usque in podium de Moiono, ab occiduo in honore Raimundi Baiuli et Carbonelli, a circio in honore de Fonoletto.

Item illa plana que exit a torrente de Gets, qui ab oriente diuiditur cum aqua de Portis, a meridie affrontat in torrente qui venit de Cummadaries, ab occiduo in honore de Collo.

Item tota illa comba de Rials qui ab oriente diuiditur cum honore castri, sicut margo a Marginats diuiditur inter nos et castrum, a meridie in area Dominice et diuiditur cum castro et uadit usque in aquam de Portis, ab occiduo in torrente de Gats et diuiditur cum honore de Collo et recedit a Monte Pedroso cum honore de Collo, a circio cum honore de Faro et uenit in puncta de Letone.

Item alius campus de Carreriis qui affrontat ab oriente in honore Baiuli, a meridie in honore Raimundi Oliuerii, ab occiduo nostris affrontacionibus.

Actum est hoc ·ii· idus julii, anno Domini ·m·cc·xxxviii·.

Sig+num Bernardi de Cartiliano. Sig+num Saure, eius uxoris, qui hoc firmamus et laudamus. Sig+num Petri Amati, baiuli de Lauaneres. Sig+num Raimundi Baiuli, de Duobus Riuis. Sig+num Petri de Foneleto, baiuli. Sig+num Manasse, prioris Castrisserris, qui hoc firmo et laudo, saluo jure et dominio Sancti Petri Castrisserris. Sig+num Berengarii, prioris.

SSS. Guielmus de Laucata, leuita, qui hoc scripsit cum litteris suprascriptis in ·xvii^a·, in ·xxx^a··iiii^a· et ·xxx^a··vi^a· et ·xxx^a··viii^a· et ·xxx^a··viii^a· linea, die et annoquo supra.

Sig+num Ferrarii Mayol, vicarii Barchinone, qui huic translato cum sui originali fideliter comprobato, ex parte illustris domini Petri, Dei gratia regis Aragonensis, auctoritatem prestamus appositum per manum mei Romei Ferrarii, notarii et scribe curie Barchinone, in cuius manu et posse dictus vicarius hec firmavit ·XIII· kalendas aprilis, anno Domini millesimo ·CC· septuagesimo sexto, presentibus Bernardo de Pelegiano et Bernardo Boniuern. Et ideo ego, idem notarius, hoc meum sig+num impono.

Sig+num Nicholai de Samares, notarii publici Barchinone, qui hoc translatum fideliter a dicto suo originali instrumento et cum eodem de verbo ad uerbum comprobatum scripsit, cum litteris rasis et emendatis in linea ·XXIII^a· ubi dicitur “in rieria” et in ·XXX^a· linea ubi dicitur “Cartilia”, et cum spacio albo non scripto in ·XVII^a· linea quod proceditur a dictione “de Bau” usque ad dictionem “in collo”; et cum spacio non scripto in linea quod proceditur a dictione “circio” usque ad dictionem “Item ipse”; et cum spacio in ·XIX^a· linea quod est inter dictionem “occiduo” et dictionem “nostris”, ·XV°· kalendas aprilis, anno Domini ·M^o·CC^o·LXX°· sexto.

Preterea est sciendum quod in dicto originali est suprapositum in ·XVII^a· linea ubi scribitur “sacramento” et in ·XXX^a·III^a· ubi scribitur “Item ·I· fexiam in furno de Canemars et diuiditur in oriente cum Isarnis et a meridie in rieria de Canemars, ab occiduo cum Isanis, a circio” et ibi sunt mite usque in finem ipsius linee propter quod est dimissum hic dictum spacium in dicta ·XXII^a· linea. Item in ·XXX^a·VI^a· linea dicti originalis est supraposito omnis campi et ·XXX^a·VIII^a· in duobus locis, in primo, quorum scribitur “exit”, et in secundo scribitur “Item omnis de Carreriis cum montana quam ibi habemus, qui in oriente in honore Raimundi Baiuli, a meridie in eiusdem Raimundi Baiuli, a circio in et in ·XXX^a·IX^a· linea eiusdem originalis est suprapositum ubi dicitur “Comba de Captiuariis, ab occiduo in honore Oliuarii”.

Sig+num Thome Muntanerii, auctoritate regia notarii publici Barchinone, testis. Sig+num Bonanati Rimentol, auctoritate regia notarii publici Barchinone, testis.

Sig+num Romei Lulli, baiuli Barchinone qui huic translato sumpto fideliter ab alio translato sumpto fideliter a suo originali et cum eodem legitimis comprobato, non viciato nec in aliqua sui parte suspecto. Ex parte domini regis et auctoritate officii, quem fungimur auctoritatem impedimus et ut dicto translato tanquam originali suo in iudicio et extra plenaria fide ab omnibus impen-

datur apositum per manum mei Petri de Sala, notarii publici Barchinone et scribe curie dicti baiuli, in cuius posse dictus baiulus hanc firmam fecit sexta die aprilis, anno a Natiuitate Domini ·M^o·CCC^o·XL°· primo, presentibus testibus Johannem de Meyleno et Petro Daulesia, scriptoribus Barchinone. Et ideo ego, Petrus de Sala, notarius et scriba predictus, hec scripsi et hoc meum hic aposui sig+num.

Sig+num Guillelmi de Sancto Ilario, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hec translatum scribi fecit ipsumque a dicto suo translato autentico fideliter sumptum et cum eodem de uerbo ad uerbum in quantum legi poterat legitime comprobatum auctorizatumque per venerabilem baiulum Barchinonensi, ut supra patet, clausit vicesima die mensis aprilis, anno a Natiuitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo primo, cum litteris supraponitis in linea octauadecima ubi dicitur “autem”.

1. *sic*.

93

1239, març, 18 (1238)

Venda. *Ramona de Torrent i el seu marit Guillem venen a Ferrer de Martorell la quarta part d'un quadre de terra situat al pla de Martorell, pel preu de 18 sous de moneda de doblenc, salvant el dret del mas Torrent a rebre-hi una gallina de tornes.*

A* Pergamí original (209 × 146 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 173, registre núm. 12.173. Bon estat de conservació. Al dors: “N° 352”.

Sit notum cunctis quod ego, Raimunda de Torrente, et mariti mei, Guillelmus, per nos et omnes nostros presentes atque futuros, per bonos animos atque voluntates, vendimus in omnibus modis tibi, Ferrario de Martorello, et tuis, perpetuo, et quibuscumque [uol]ueris, scilicet quartam partem de illum quadrum terre quod habemus et tenemus in plano de Martorello, cum Klauf¹ et Barchinone Ricardi. Affrontat autem iamdictum ab horiente in illa Deuessa, a meridie et occidente cum Berengario de Ardenia et podia, a circio cum Raimundo de Martorello. Sicut istis ·IIII^{or}· affrontacionibus includitur et sicut melius potest dici et utilius excogitari, ad tuum tuorumque comodum absque omni uinculo, sic tibi et tuis vendimus et diffinimus et irreuocabiliter tradimus in perpetuum iam dictam partem quod habemus in hoc loco iamdic-

to. Et de nostro jure in tuum tradimus dominium et potestatem et mitimus tibi et tuis in perpetuum in teneone et in corporalem possessione ad tenendum, possidendum, expletandum, vendendum, inpignorandum, dandum quibuscumque uolueris dimittere, ad omnes tuas tuarumque uoluntates tibi et tuis faciendas in omni tempore, saluo jure domini in omnibus. Et per hanc vendicionem accipimus tibi ·xviii· solidos barchinonenses monete curribilii de duplo, valente marcham argenti ·L·xxx· et octo solidos, et domino suum tertium, de quibus fatemur a te bene esse paccatus, excepcioni renunciando non numerate peccunie. Et si quid amplius ualet de predicto pre[cio iamdictum], damus tibi et tuis libentissime. Et conuenimus tibi et tuis esse guarentes et defensores contra cunctam uiuentem personam. Et si aliquis tibi et tuis emparauerit uel tetigerit aliqua missione uel gramauen propter hoc tibi euenirit, totum conuenimus tibi et tuis restituere per tuum planum uerbum sine sacramento. Et in tercio anno per tornas facias tibi et tuis perpetuo ad mansum de Torrente ·1^a· gallina. Et ego, jam dicta Raimunda, scienter et prudenter, renuncio in hoc negocio, consulto senato u<e>llejano et epistole diuini Adriani et omni juri et auxilio legis romane et gotice cunctisque legibus et racionibus que dici possunt uel excogitari, juro, in Deum et super sacrosanctis ·iiii^{or}· Dei euangeliis, cum meis propriis manibus tactis, quod contra hec prescripta non ueniam nec uenire faciam uel alterius cause que dici uel excogitari ualeant, sic Deus me adju[ue]t et hec sacrosancta ·iiii^{or}· Dei euangelia.

Actum est hoc ·xv· kalendas aprilis, anno Domini ·m·cc·xxx·viii·.

Sig+num Raimunde de Torrentis, qui hoc firmo et laudo et concedo. Sig+num Guillelmi, mariti eius, qui hoc firmo et concedo. Sig+num Guillelmi de Sariuet. Sig+num Berengarii de Sariuet. Sig+num Arnalli Macioti. Sig+num Bernardi de Carteliano, qui hoc firmo. Sig+num Saure, uxorque eius. Sig+num Guillelmi de Buscastel, bajuli.

+ Raimundi, leuita, qui hoc scripsit die et anno quod supra.

1. *sic*.

1239, desembre, 17

Reconeixement. *Bernat de Cartellà reconeix a Guerau, vescomte de Cabrera, que té per ell el dret a l'alberga anual que es cobra a la força de Maçanet.*

- A* Pergamí original: ADM, Cabrera i Bas, lligall 14, document núm. 103. Estat de conservació regular, per la tinta esvanida en moltes parts. Carta partida per ABC, a la part inferior. Al dors: "*Cartellà feu. Massanet [...] fa per la lliència en verbo de Massanet*"; "*Nº 1. Massanet. Diciembre de 1338. 16 kalendas January 1239. Massanet. Cabrera*". Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 984, fotograma 364. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 3.594.
- B Còpia de 1294 inclosa en el document núm. 173: ADM, fons Cabrera i Bas, lligall 14, document núm. 93. Carta partida per ABC, a la part superior. Bon estat de conservació. Al dors: "*Per le alberga que lo senyor pren tois ayns en la casa o forsa de-n Cartayà de Maçanet*"; "*Regonexença. n. 3. Massanet*"; "*Massanet. Febrero 19 de 1293. Cartayá. Massanet. Cabrera*". Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 984, fotograma 275. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 3.584.
- C Còpia en paper de 1798: ADM, Cabrera i Bas, lligall 14, document núm. 93. Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 984, fotogrames 302-307. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 3.584, *ex B*.

Regest: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 1.087.

Sit notum cunctis quod ego, Bernardus de Cartiliano, concedo et recognosco uobis, domino Gerallo, Dei gratia uicecomiti de Capraria, quod uos et uestri imperpetuum habetis albergam in turri et forcia mea de Macianeto et promito per me et per successores meos imperpetuum uobis et uestris successoribus dictam albergam dare annuatim intus forciam de Macianeto. Et ad hoc faciendum obligo me et meos ubique. [Hoc autem facio quod istum instrumentum siue recognicio non possit mihi nocere hec juri meo nec etiam instrumentis nec conuenientiis inde factis in aliquo prejudicare nec per hoc instrumentum in]¹ quantum ad albergam [in dicta forcia seu extra jus uestrum in aliquo augmentetur nec uobis in aliquo nocere possit].² Et nos Gerallus, Dei gratia vicecomes Caprarie, per nos et per nostros, laudamus et concedimus tibi omnia supradicta, saluo jure nostro et conuenientiis nostris in omnibus.

Actum est hoc ·xvi· kalendas januarii, anno Domini ·M^o·cc·xxx·nono.

sig+num Bernardi de Cartiliano. Sig+num Geralli de Capraria, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Gaucerandi

de Cartiliano. sig+num Geralli de Montesurico. Sig+num Petri de Medalia. Signum Petri de Montecatano. Sig+num Arnaldi de Bedos.

SSS. Arnallus de Sancto Martino, qui hoc scripsit, mandato Bernardi de Vicco, publici Gerunde notarii.

Ego Bernardus de Vicco, publicus Gerunde notarius, ·+· subscribo.

[ABC]

DEF

GHI

1. B. 2. B.

95

1240, agost, 11

Testament. *Ramon Artau dicta el seu testament, per al qual pren per marmessors Guillem Alió, domer de Salt, Ferrer fill de Pere Joan de Salt i Pere Mir; fa memòria del seu senyor Bernat de Cartellà, elegeix sepultura a Sant Cugat de Salt; llega al fill Pere una vinya que té a Montfullà; deixa la filla Maria en poder del germà Berenguer i de l'esposa del testador, Ermessenda; llega a aquesta una feixa que té per Pere Llorenç de Salt i institueix hereu el seu fill Berenguer.*

A* Pergamí original (340 × 138 mm): ADG, Sant Feliu de Girona, pergamí núm. 84. Bon estat de conservació, amb la tinta esvanida en alguns punts i un forat a la part inferior esquerra. Al dors: “MCCXXX”; “Testament [...] per lo Capítol”.

a DSFG, núm. 126.

Quia nullus in carne positus mortem euadere potest, idcirco ego, Raymundus Ar[talli], detentus magna egritudine de qua timeo mori, in meo bono sensu et in mea plena [memoria], fide hac loquela, facio meum testamentum, in quo eligo meos manumissores [...] Guillelmum Alioni, domedarium Sancti Cucufati de Saltu, et Raimundum Daus[...] et [Fe]rrarium, filium Petri Stephani de Saltu, et Petrum Mutum, de eodem loco, ita quod si [me mori] contigerit antequam aliud testamentum [mihi] condere liceat, ipsi distribuant et ordinent omnes res meas sicut hic illis injunxero.

Primum dimitto Sancto Cucuphato de Saltu, in cuius [cimi] terio corpus meum sepeliri iubeo, inter ecclesiam et clericos, ·III· solidos; et pro missis canendis, ·x· solidos; pro elemosina, ·x· solidos. Dimitto domino meo, Bernardo de Cartiliano, ·III· solidos huius monete. Dimitto Milicie de Aquauiuua ·I· quarteriam bladi; Ospitali

Nouo, aliam quarteriam; confratrie Sancte Marie sedis Gerunde, aliam quarteriam; Ospitali Sancti Petri, aliam quarteriam.

Dimitto filio meo, [Berengario], ·xxx· solidos barchinonenses; Ferrario, filio meo, alios ·xxx· solidos; Petro, clerico, filio meo, ·xx· solidos. Omnes isti denarii sint huius monete. Et Petrus, clericus, habeat uitam et uestitum de meo manso usque ad ·x· annos; et si forte Deus dederit aliquid beneficium unde possit uiuere, tenedones mei mansi non teneantur dare deinde aliquid nisi ·xx· solidos. Uolo et mando quod omnes lexias [que] ego facio filiis meis sint solute usque ad ·x· annos; nisi fuerint [solute], habeat illis super vineam quam habeo in parrochia de Monte Foliano, in loco qui uocatur Vineola, quam teneo per Sanctum Danielelem, quas eis [dimitto] pro sua hereditate et legitima et porcione bonorum meorum.

Dimitto Mariam et Ermessendem, filias meas, in posse Dei et fratris sui, Berengarii, et uxoris mee, Ermessendis, ut nutriant illas et, quandocumque uenerint ad etatem, sint maritatas secundum posse dicti mansi.

Recognosco uxori mee, Ermesendi, suum sponsalicium, sicut melius feci ei tempore nupciarum, et habeat ipsum in medietate de omnibus bonis meis mobilibus et immobilibus, tam in auere quam in honore ubique sit. Et eciam dimitto ei pro melioramento unam domum et fexiam terre in qua sedet, quam teneo per Petrum Laurencium, de Saltu. Omnia hec habeat tantum de omni uita sua. Et post obitum suum, omne hoc reuertatur Berengario, filio meo, si uiuus fuerit; si non, Petrum habeat tenedones dicti mansi. Et si discordia uenerit inter Berengarium, filium meum, et uxorem meam, Ermessendem, ita quod insimul non possint remanere, habeat uxor mea medietatem omnium bonorum meorum mobilium et immobilium tantum de uita su[a].

Dimitto filio meo, Berengario, totum meum mansum et honorem, cum omnibus suis pertinenciis et tenedonibus et omnia alia mea iura quod habeo uel habere debeo in cunctis locis, ad omnem suam u[olun]tatem perpetuo faciendam, saluis predictis lexiis [et debitis] quas ipse Berengarie persoluere [...].

Actum est hoc ·iiii^o· idus augusti, anno Domini ·m^o·cc·xl·.

Sig+num [Raymundi] Artalli, qui hoc firmo et laudo. Sig+num Guillelmi clerici. Sig+num [...] Sig+num Ferrarii Stephani. Sig+num Petri Muti, qui hoc firmamus [et ...] laudamus. Sig+num [...]. Sig+num Petri Stephani, de Saltu. Sig+num Natale Mutu, de Saltu. Sig+num Raymundi Ermengaudi, de Montefoliano.

+ Laurentius, presbiter, qui hoc rogatus scripsi, cum litteris supra[positis in ul]tima lina ubi dicitur “debitis” et in ·xv^a· linea ubi dicitur s[int].

96

1240, novembre, 13

Promesa. *Guillem Xatmar promet a Guerau, vescomte de Cabrera, que li farà guerra des de la força de la Roqueta o Salvaterra, a la parròquia de Sant Martí de l'Esparra. També promet ajudar-lo contra qualsevol persona, excepte el rei i Pere Ramon de Vilademany, i jura complir-ho pel feu que Pere Maçanet té pel vescomte a l'estany de Sils.*

A* Pergamí original: ADM, Cabrera i Bas, lligall 3, document núm. 1. Carta partida per ABC, a la part inferior. Al dors: “Noviembre 13 de 1240”; “1245”; “Casa de Castaniet, fortaleza de a Rocheta o Salvaterra en la parroquia de San Martín de Esparra. Atadito 3, papelera 32”. Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 971, fotograma 453. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 458.

Regest: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 2218.

Sit notum cunctis quod ego, Guillelmus Xetmar, conuenio uobis, Geraldo, Dei gratia vicecomiti de Capraria, quod illa forcia quam ego modo facio in parrochia Sancti Martini de Sparra, in loco uocato Rocheta, que modo uocatur Saluaterra, quod ego uel mei non faciamus uobis malum nec exiet de dicta forcia malum uobis nec militibus nec hominibus uestris nec castlanis castri de Argemon, qui directum mihi facere uellent et a me accipere. Et si forte ego de dicta forcia facerem uel exiret malum uobis uel uestris militibus et hominibus uestris uel castlanis castri de Argemon, conuenio uobis quod esset redirectum infra ·xxx· dies, ex quo per uos uel per nuncium uestrum, essem amonitus. Promito etiam uobis quod de dicta forcia ualebo uobis de omnibus hominibus, cum quibus uos gerram habeatis uos et uestri, excepto domino rege et Petro Raimundo de Villademagno et meis militibus qui de meo feudo sint; tamen pro illis uobis uel supradictis malum aliquod facere non possem. Et hec omnia promito uobis attendere et complere bona fide et sine enganno et malo ingenio. Et juro super sancta ·iiii· Dei euangelia corporaliter tacta sic uobis attendere complere et obseruare. Promito etiam uobis supradicta attendere racione homagii quod uobis feci pro feudo quod Petrus

de Macianeto pro me tenet et pro uno careu quod pro uobis teneo in stagno de Cils. Et quod omnes mei successores illi scilicet quibus dictam forciam dimisero faciant uobis istas conueniencias et quod illis dimitam predictum feudum. Et ego, Gerallus de Capraria, predictus, promito tibi Guillelmo Xetmar, predictam forciam deffendere ab omni homine qui directum a te accipere noluerit uel facere.

Actum est hoc ydus nouembris, anno Domini millesimo ·cc· quadragesimo.

Sig+num Guillelmi Xetmarii. Sig+num Geralli de Capraria, qui hoc firmamus et laudamus. Sig+num Berengarii de Caprarii. Sig+num Geralli de Monte Surico. Sig+num Arnaldi de Orreo.

+ Arnallus de Sancto Martino, qui hoc scripsit mandato Bernardi de Vicco, publici Gerunde notarii.

Ego Bernardus de Vicco, publicus Gerunde notarius ·+· subscribo.

ABC

ABC

ABC

97

1241, octubre, 12

Definició. *El vescomte Guerau de Cabrera defineix als consorts Ramon de Font i Guillem de Maçanet totes les querimònies i demandes que els podia dirigir tant en la cúria com en d'altra manera i els declara lliures i immunes.*

A* Pergamí original (76 × 192 mm): AHFF, fons Gelat, pergamí núm. 23. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº [17]".

a MAHE, núm. 13.

Regest: IAHHF, núm. 64.

Sit notum cunctis quod nos, Geraldus, Dei gracia vicecomes Caprarie, per nos et per omnes nostros presentes atque futuros, diffinimus et imperpetuum remitimus tibi, Raymundo de Fonte, de Macianeto, et uxori tue, Guillelme, et uestris, perpetuo, omnes querimonias et demandas, quas a uobis habebamus et quicquid contra uos proponebamus uel proponere poteramus, tam ratione curie quam aliquo alio iure, ratione uel modo usque in hodiernum diem. Ita quod a nobis uel a nostris de cetero pro predictis ullo modo uel ratione in aliquo non conueniamini, sed sitis inde liberi et absoluti et immunes ex parte nostra omniumque succes-

sorum nostrorum imperpetuum. Et propter hoc accipimus a uobis ·xv· solidos barchinonenses, quos confitemur a uobis recepisse, exceptioni renunciando non numerate peccunie.

Actum est hoc ·iiii· idus octobris, anno Domini ·m·cc·xl· primo.

Sig+num Geraldí, Dei gracia vicecomitis Caprarie, qui hoc firmamus et laudamus. Sig+num Petri Ferrarii de Torchafelon. Sig+num Poncii Dalmacii. Sig+num Rubei de Piraria, testium huius rei. Sig+num Petri de Torrente, tenentis locum Poncii de Montesorico, vicarii. Sig+num Petri de Oliua, bajuli, qui hoc firmamus.

SSS. Guillelmus Marchi, presbiteri, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

98

1242, desembre, 28

Asserviment. *Guillem de Jou es fa home propi de Bernat, fill de Bernat de Cartellà, amb tots els seus béns i tota la seva descendència.*

A* Pergamí original (98 × 149 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 270, registre núm. 12.052. Bon estat de conservació. Al dors: "O. N° 351".

Sit notum cunctis quod ego, Guillelmus de Jouo, filius [Bernarde ...],¹ non ui [com]pulsus set bono animo et voluntate gratuita, dono atque trado tibi, Bernardo, filio Bernardi de Cartiliano, et tuis, perpetuo, corpus meum cum omnibus meis bonis habitis et habendis et cum omni prole ex me de cetero exitura. Taliter dono me et trado tibi, dicto Bernardo, cum omni progenie ex me amodo exitura et cunctis [meis rebus] habitis et habendis, ut nunquam deinceps ubicumque sim, in ciuitate uel extra ciuitate, in terra stranea uel priuata, possim facere uel eligere [alium] dominum absque tua licencia, preter te et tuos.

Actum est hoc ·v· kalendas januarii, anno Domini ·m·cc·xl·iii·.

Sig+num Guillelmi de Jou, qui hoc firmo et concedo. Sig+num [Bernarde] matris eius. Sig+num Bernardi de Orta. Sig+num Arnaldi Joglar. Sig+num Petri [...].

SSS. Arnaldus, presbiter, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. *lectura dubtosa.*

1243, maig, 19

Establiment. *Bernat de Cartellà i la seva muller Saura estableixen, en esmena del mas Adroer, a Pere de Coll i a Sança, la seva muller, el mas dit Cervelló situat al lloc de Fàbriques, a les parròquies de Maçanet i Vidreres, amb la condició de pagar la tasca de tots els esplets, dues gallines i 5 sous barcelonesos, i amb la condició que els successors prestin guaites a la torre de Maçanet.*

A* Pergamí original (120 × 235 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 184, registre núm. 10.157. Bon estat de conservació, amb dos petits talls al marge superior. Al dors: "E. N° 400".

Sit notum cunctis quod e[go], Bernardus de Cartiliano et uxor mea, Saura, per nos et per omnes nostros presen[tes] atque futuros, damus et stabilimus et in presenti possessione tradimus tibi, Petro de Collo, uxorique tue, Sancie, et infantibus uestris et cui dare uel dimitere volueritis, in perpetuo, videlicet totum illum nostrum mansum integre quem habemus et tenemus in parroecchia Sancti Laurencii de Macianeto et Sancte Marie de Vitrariis, in loco qui Frabicas dicitur. Qui mansus vocatur Seruelon et fuit olim condamina antessesores nostri domus Macianeti, cum ingressibus et regressibus suis et cum omnibus pertinentibus et tenedonibus suis et cum vineis et terris cultis et heremis ubique in monte et in plano cum omnibus arboribus diuersorum generum que intus s[unt] uel erunt et cum omnibus aliis in se habentibus sibique qualicumque modo pertinentibus uel existentibus et expectantibus, ad omnes uestras uestrorumque voluntates ibi et inde perpetuo faciendas, saluo jure nostro et nostrorum in omnibus, cui dabitur tascham ·i· de omnibus expletis fideliter et facia[ti]s inde nobis et nostris perpetuo pro censu annuatim ad festum Natalis Domini ·v· solidos barchinonenses monete curribilis et ·i· par gallinarum, et non aliud. Et deinde uos nec uestri non teneamini nobis nec nostris ad faciendum opera nec tragina nec gueitas nec juuas neque ullis manedis nec albergam baiulo nostro et alium [et census] nec usaticum de cetero propter hoc nobis nec nostris non faciatis nisi ita sicut superius scriptum est. Sed retinemus [in dicto manso] ut post obitum tuum a te, dicto Petro de Collo, ut habitatores et ten<e>dores jamdicti mansi faciant nobis uel nostris successoribus gueitas solum modo. Et conuenimus uobis et uestris dictum mansum, cum honore, facere et tenere et possidere secure et quiete semper et esse garentes et defensores contra cuntam uiuentem

personam. Et hoc donum et stabilimentum facimus uobis, dictis Petro de Collo et uxori tue, Sancie, et uestris propter amorem Dei et remedium animarum nostrarum et parentum nostrorum et pro esmendam mansi Adrouerio [ad omnes uestras uestrorumque voluntates ibi et inde perpetuo faciendas, cum omni melioramento quem uos ibi facere uolueritis uel poteritis].¹

Actum est hoc ·XIII· kalendas junii, anno Domini ·M·CC·XL·III·.

Sig+num Bernardi de Cartiliano. Sig+num Saure, uxori eius, qui hoc firmamus et concedimus. Sig+num Petri Joga, baiuli, qui hoc firmo. Sig+num Petri de Tonsis. Sig+num Raimundi de Castelleto. Sig+num Arnalli Juglar.

SSS. Arnaldus, presbiter, qui hoc scripsit cum literis superscriptis in ·VIII· linea, in loco ubi dicit "censum", et in ·X^a· "in dicto manso", die et anno quo supra.

1. Senyal que remet al text escrit entre claudàtors, que es troba abans de la signatura de l'escrivà.

100

1243, juny, 7

Enfranchiment. *Bernat de Cartellà i la seva muller Saura enfranqueixen com a home propi Guillem Gic i la seva descendència, per 15 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (72 × 177 mm): AHFF, fons Gelat, pergamí núm. 24. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 15"; "1243".

Regest: IAHFF, núm. 65.

Sit notum cunctis quod ego, Bernardus de Cartiliano, et uxor mea, Saura, per nos et per omnes nostros presentes atque futuros, diffinimus et penitus absoluimus et in omnibus modis relinquimus et euacuamus te, Guillelmum Gic, et omnem prolem que de te exierit cum omnibus tuis rebus mobilibus et immobilibus presentibus atque futuris Deo et tibi ipsi et illi domino quem tu facere et eligere uolueritis in perpetuum, ita tu in te nec in tuis rebus nec in tua prole aliquid de cetero non exigamus nec exigere possumus aliquo modo siue consuetudine nec aliquo iure scripto uel non scripto. Et si qua lex seu juris ratio nobis uel nostris modo uel deinceps concederem contrauenire, illi juri penitus renunciamus omnibus nostris uocibus et racioni<bus> nostrorumque inde perpetuo extinctis et in manu domini quem tu eligere uolueritis

translatis. Pro hac uero diffinitione et absolutione accipimus a te ·xv· solidos barchinonensis monete, de quibus fatemur a te bene esse paccati ad nostram voluntatem.

Actum est hoc ·vii· idus junii, anno Domini ·M·CC·XLIII·.

Sig+num Bernardi de Cartiliano.¹ Sig+num Saure, uxori eius, qui hoc firmamus et concedimus. Sig+num Raimundi de Castelleto. Sig+num Poncii de Pratello Milii. Sig+num Poncii de Bancellis. Sig+num Petri Joga, baiuli, qui hoc firmo et accipo ·ii· solidos.

SSS. Arnallus, presbiter, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. Cartililiano, *corregit*.

101

1243, octubre, 24

Testament. *Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà, dicta testament davant Marc, prevere.*

[A] Original perdut.

Cita: *AHCB, ms. 126, f. 55r i 73r; Alòs, "La casa...", p. 542, que data del 14 d'octubre; MS, p. 543.

[12]

Bernat de Cartellà, fill segon de Pere Galceran de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà, y de Ermesenda, sa segona muller, la qual lo heretà de la casa de Massanet, de les rendes de Tordera, de Vidreras y de Vallmanya, féu testament en poder de March, preuera, a 9 de las chalendas de nouembre, any de 1243.

102

1243, octubre, 25

Donació. *Galceran de Cartellà, fill de Pere Galceran, dóna a Bernat de Cartellà, senyor de Maçanet de la Selva, germà seu, l'honor de Salt i Vilobí i també els delmes de Palau i Calonge.*

[A] Original perdut.

Cita: *Alòs, "La casa...", p. 394 i p. 543; DB, núm. 272; MS, p. 543.

Galceran de Cartellà¹ dió a Bernardo de Cartellá, señor de la casa de Massanet, su hermano, la honor de Salt y de Vilobi y los diezmos de Paláu y de Calonge.

Consta en poder de Guillermo Marcos, presbítero, á 8 de las calendas de Noviembre, año de 1243.

Transumptado y testificado por Bernardo de vich, Notario de Gerona.

1. señor de la casa de Cartellá, cf. Alòs, "La casa...", p. 543.

103

1245, febrer, 5 (1244)

Asserviment. *Guillem Blanc es fa home propi de la senyora Saura de Cartellà, amb tota la seva descendència i tots els seus béns.*

A* Pergamí original (145 × 110 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 184, registre núm. 10.158. Estat de conservació regular; a causa de l'esvaïment de la tinta. Al dors: "Omenatge"; "Nº 634"; "O. Nº 556".

Sit notum cunctis quod ego, Guillelmus Blanc, dono me per proprium hominem uobis, domine Saure de Cartiliano et filiis uestris et omnibus uestris [...] cum omni prole a me [exitura] et cum omnibus rebus meis habitis et habendis ubique ad omnes uestras uoluntates de me et de prole a me exitura et de rebus meis habitis et habendis perpetuo faciendis. Et promito uobis et uestris perpetuo esse fidelis et legalis in omnibus [et] vos manuteneatis et defendatis me et omnia mea habita et habenda ubique tanquam uestra propria bona fide et sine engan.

Actum est hoc nonas febroarii, anno Domini ·M·CC·XL· quarto.

Sig+num Guillelmi Blanc, qui hoc firmo et laudo. Sig+num Ferrarii de Martorello. Sig+num Arnaldi Mir. Sig+num GERALDI Figera, testium huius rei.

SSS. Guillelmi Marchi, presbiteri, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

104

1246, juny, 13

Arbitratge. *Guillem de Cartellà, canonge de Girona, i Arnau de Bedós, en qüestió moguda entre Pere Vedell de Roure i la seva muller Cília, d'una part, i Bernat de Pujol i Arsendis, de l'altra, sobre una coromina propera a l'església de Sant Llorenç de Maçanet que pos-*

seien els Vedell i els Pujol la reberen en acapte del canonge Ramon d'Avinyó, capellà de la parròquia.

A* Pergamí original (251 × 174 mm): AHFF, fons Gelat, pergamí núm. 28. Bon estat de conservació. Carta partida per ABC, a la part superior. Al dors: "Nº 18".

a MAHE, núm. 15, p. 52-54.

Regest: IAFFF, núm. 69.

Cita: FORMIGA-LOAISA-MOLLA, "Els cavallers...", p. 73.

AB

CD

EF

GH

Nota fuit controuersia inter Petrum Uituli de Querchu et uxorem eius, Ciliam, ex una parte, et Bernardum de Podio et uxorem eius, Arsendem, ex altera, supra quadam condamina que est in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, iuxta ecclesiam quam condaminam predicti Bernardi de Podiolis et uxor eius, Arsendis, accaptauerunt et Raymundi de Auinione, eiusdem ecclesie capellano, que fuerat condam, de tenedone mansi de Querchu, quem predicti Petri Uituli et uxor eius, Cilia, modo tenent et possident in quiete et quia predicta condamina per multum temporis ex tenedone predicti mansi extiterat et ipsi eiusdem ueri sint, possessores et detentores petebant dictam condaminam ad jus et proprietatem dicti mansi de Querchu pertinere et in possessionem eiusdem condamine corporaliter introduci. Et predicti Bernardi de Podiolis et uxor eius, Arsendis, respondebant et asse<re>bant dicentes se esse tutos et bene minutos ac secures ex donatorione et concessione quam predictus Raymundus de Auinione, de predicta condamina eisdem fecerat et eandem et corporaliter possidebant. [Qui]dem, cum multum super hoc diui[tionis fui]ssent, placuit eis magis totum hoc consilio et laude proborum virorum pacificari quam j[udicis] sententiam diffiniri.

Ad quod faciendo et componendo Guillelmus de Cartiliano, canonice Gerundensis, et Arnaldum de Bedocio [...] elegerunt et predicti Petri Uituli et Bernardi de Podiolis, proprio iuramento firmarunt quod per se et per omnes suos starent et oberdirent dicto laudi seu consilio eorumdem qui predicti compositores, videlicet Guillelmum de Cartiliano et Arnaldum de Bedocio, receptis juramentis, uisis et auditis racionibus utriusque partis [d]ixerunt pro bono pacis, quod dicti Petrus Uituli et uxor eius, Cilia, et omnes sui in perpetuum haberent et tenerent predictam condaminam in pace et sine contradimento, ab illa uia que vadit [uersus] mansum de Prato in sursum, sicut ibi assignata est et terminata. Et quod predicti Bernardi de Podiolis et uxor eius, Arsen[d]is, per se et

per omnes suos, in perpetuum, diffinirent et penitus remitterent predictis Petro Uituli et uxori eius, Ci[lia], totum jus quod haberent uel aliquo modo habere uel petere possent jure aliquo uel aliqua ratione in predicta condamina, sicut [su]perius est nominatum. Item dixerunt predicti compositores quod predicti Bernardi de Podiolis et [uxori] eius, Arsendis, et omnes sui, in perpetuum, haberent et possiderent ipsum quadrum terre quod se tenet cum predicta condamina a predictam uia que uadit uersus predictum mansum de Prato inferius usque ad torrentem de Pontello et quod predicti Petrus Uituli et uxor eius, Cilia, per se et per omnes suos, in perpetuum, diffinirent et penitus remitterent predictis Bernardi de Podiolis et uxori eius, Arsendi, et omnibus suis in perpetuum totum jus quod haberent uel aliquo modo uel habere uel petere possent in predicto quadro terre. Item dixerunt predicti compositores quod de hiis predictis aliquas turnas uel censum [adinui]cem non facerent. Verumptamen dixerunt quod totum hoc predictum fieret, saluo jure capellani predicti Sancti Laurentii in omnibus et eorum successorum in perpetum.

Actum est hoc idus iunii, ano Domini ·M·CC·XL· sexto.

Sig+num Arnaldi de <Be>docio, qui hoc firmo et [laudo]. Sig+num Petri Vituli. Sig+num Cilie, uxoris eius. Sig+num Bernardi de Podiolis. Sig+num Arsendis, uxoris eius, qui hoc firmamus et laudamus. Ego + Guillelmus de Cartiliano, subscribo. Ego Bernardus de Saltu, presbiter et thesaurarius, qui hoc firmo ut testis.

+ Raimundus de Auinione, Gerundensis canonicus et capellanus Sancti Laurentii de Matianeto. + Petri, presbiteri, baiuli qui hoc firmo.

+ Guillelmi Marchi, presbiteri, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

105

1246, juny, 13

Establiment. *Ramon d'Avinyó, canonge de la seu de Girona i capellà de Sant Llorenç de Maçanet, estableix a Pere Vedell de Roure i la seva muller Cília una coromina prop l'església de Maçanet.*

A* Pergamí original (111 × 240 mm): AHFF, fons Gelat, pergamí núm. 29. Estat de conservació regular, per la tinta esvanida en algunes parts. Al dors: "Nº 19"; "Precari de Pera Vidal de la Alsina. 1246".

a MAHE, núm. 16. Reproducció fotogràfica: p. 55.
 Regest: IAFFF, núm. 70.

Sit notum cunctis quod ego, Raymundus de Auinione, canonicus Gerundensis et capellanus Sancti Laurentii de Macianeto, per me et per omnes successores meos, laudo et concedo tibi, Petru Vituli de Querchum, et uxori tue, Cilie, et uestris, in perpetuum, totam ipsam condaminam ut [... in parrochia] Sanci Laurentii de Macianeto, juxta ecclesiam uersus circium de ipsa uia que uadit uersus mansum de Prato in sursum sicuti ibi [est terminata ... Pro qua laudatio]ne et concessione facio uobis, predictis, et uestris, perpetuo, prout melius potest dici ac intelligi aut excogitare [ad uestrum uestrorumque bonum] et sanum intellectum et commodum, cum introitibus et exitibus suis et omnibus aliis in se habentibus uel existentibus sibique qualicumque modo pertinentibus, ad [omnes] uestras uestrorumque uoluntates ibi et inde in perpetuum faciendas, saluo iure meo meorumque successorum in omnibus quibus dabitur quartam partem [omnium expletorum que Deus] ibi dederit et decimam fideliter. Et promitto uobis, predictis, et uestris, perpetuo, dictam condaminam ut predictum est semper facere, habere et [tenere in pace et me esse] guarentem et defensorem contra cunctam uiuentem personam. Et si quo jure scripto uel non scripto siue constitutione uel [consuetudine aliquibus contra hoc] obuiam ire possemus, illi penitus et ex certa scientia irreuocabiliter renuncio.

Actum est hoc idus junii, anno Domini ·M·CC·XL· sexto.

Sig+num Arnaldi de Bedocio. Sig+num Petri Ferrarii de Torchafelon. Sig+num Raymundi de Fonte, testium huius rei. + Raimundi de Auinione, Gerundensis canonicus et capellanus Sancti Laurentii de Macianeto. + Petri, presbiteri, baiuli, qui hoc firmo.

+ Guillelmi Marchi, presbiteri, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

106

1246, agost, 21

Establiment. Arnau, prior de Santa Maria de Roca-rossa, estableix a Pere Vedell i a la seva muller Maimona, anomenada Cecília, el camp que havien comprat a Pere de Maçanet i Pereta, situat al lloc dit Vallòria, a la parròquia de Sant Llorenç de Maçanet per 35 sous.

A* Pergamí original (152 × 139 mm): AHFF, fons Gelat, pergamí núm. 30. Bon estat de conservació. Al dors: "46".

a CSMRR, documentació complementària, núm. III.

Regest: IAHFF, núm. 71.

Sit notum cunctis quod nos, Arnaldus, prior Sancte Marie de Ruperuffa, et omnis conuentus eiusdem loci, laudamus et stabilimus tibi, Petro Uituli, uxori que tue, Maimone, que uocatur Cicilia, et uestris quibuscumque uolueritis, in perpetuum, illum nostrum campum quem habemus et emimus de Petro de Macianeto et de Parieta in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco uocato Ualoria, ita ut uos et habitatores predicti mansi de Robore teneatis, habeatis, possideatis et expletetis ad uestras uestrorumque uoluntates ibi et inde perpetuo faciendas et ad seruicium et ad fidelitatem predictae domus et habitancium. Et donetis nobis et nostris successoribus pre[dicte do]mus annuatim ad Natalem Domini per scensum unum par gallinarum et unum par placentarum et quartum de omnibus expletis et eiciatis aquam de predicto campo, sicut melius poteritis, et in tercio anno fideliter femetis. Affrontat autem ille campus a parte orientis in uestra uinea et a meridie in uia missadera, ab occiduo in honore Sancti Saluatoris, a circio in uia publica. Sicut istis ·III^{or}· affrontacionibus predictus campus includitur et circumcingitur, sic donamus illum uobis et uestris, laudamus et stabilimus in perpetuum, cum ingressibus et exitibus suis et cum omnibus in se habentibus, sicut supra scriptum est, saluo iure predictae domus, et faciatis ibi domum ubicumque uolueritis. Preterea conuenimus uobis et uestris esse guarentes et deffendentes contra cunctos homines uel feminas. Et accipimus a uobis, propter hanc laudacionem atque stabilicionem quam uobis facimus sine uestro enganno, ·xxx·v· solidos et habeatis predictam laudacionem et stabilicionem ad nostrum¹ seruicium.

Actum est hoc ·xii· kalendas septembris, anno Domini ·M^o·cc·xlvi^o·.

Sig+num Petri Jugulari. Sig+num Guillelmi de Monte Sancto, huius rei testes. + Ego Arnaldus, prior Sancte Marie de Ruperuffa, subscribo, saluo iure nostro in omnibus. Sig+num fratris Petri, camerarii dicte domus. Sig+num Berengarii de Castelet, presbiter et canonicus regularis dicte domus.

Sig+num Bernardi, presbiteri, qui hoc scripsit, cum literis dampnatis in ·xiii· linea, die et anno quo supra.

1. *segueix proficuum, cancel·lat.*

1246, desembre, 10

Definició. *Guillem Miquel i la seva muller Berenguera estableixen a Ponç de Pradell Mill i al seu fill Guillem el dret que aquests tenen sobre una feixa de terra situada a la parròquia de Maçanet, a sota del clos de Pradell Mill, a canvi de prestar una gallina anualment de tornes al mas de Guillem Miquel, pel preu de 10 sous barcelonenses.*

A* Pergamí original (163 × 156 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 184, registre núm. 13.441. Estat de conservació regular, a causa de les taques d'humiditat en algunes parts i un forat a la part superior dreta. Al dors: "D. N° 361".

Sit notum cunctis quod ego, Guillelmus Michaelis, et uxor mea, Berengaria, per nos et per omnes [nostros presentes atque] futuros, damus et diffinimus tibi, Poncio de Pratello Milii, et filio tuo, Guillelmo, et uestris, in perpe[tuum ...] locum et jus quod habemus uel aliquo modo habere debemus in tota ipsa feixia terre que est in parrochia Sancti Laurencii de Macianeto, subtus uestrum clausum de Pratello Milii, in dominio de Macianeto. Affrontat [autem] predicta feixia terre ab oriente et occidente in honore uestro, a meridie in honore mansi Prouincialis, a circio in ipsa serra que ibi est et in uia que inde transit. Sicut ab hiis ·iiii^{or}· affrontacionibus predicta feixia terre includitur et etiam ut melius potest dici uel intelligi ad uestrum uestrorum bonum et sanum intellectum et commodum et cum introitibus et exitibus suis et cum arboribus que ibi sunt uel erunt cuiuscumque generis sint et cum omnibus aliis in se habentibus sibique qualicumque modo pertinentibus, sic eam damus et diffinimus uobis predictis et uestris perpetuo, cedendo uobis et uestris in perpetuum totum nostrum locum et jus et omnes acciones nostras reales et personales, utiles et directas in predicta feixia nobis modo competentes uel [in f]uturum competituras, ad omnes uestras uestrorumque uoluntates ibi et inde in perpetuum faciendas, saluo jure domini in omnibus. Et uos et uestri in perpetuum faciatis pro turnis nobis et nostris [semper] ad auxilium census mansi nostri annuatim unam gallinam, renunciando omni juri et cuilibet alii quod nobis posset prodesse in hac parte et uobis necesse omnibus nostris uocibus et racionibus ac nostrorum inde perpetuo extinctis et penes uos remanentibus. Et ad majorem firmitatem, juramus, in Deum super sacrosancta ·iiii^{or}· Dei euangelia a nobis corporaliter tacta, quod

contra hec non ueniamus nec aliquam personam uenire faciamus. Et propter hoc recipimus a uobis ·x· solidos barchinonenses, excepcioni renunciando non numerate peccunie.

Actum est hoc ·iiii· idus decembris, anno Domini ·M·CC·XL· sexto.

Sig+num predicti Guillelmi Michaelis. Sig+num Berengarie, uxoris eius, qui hoc firmamus et laudamus. Sig+num Arnaldi de Segarra. Sig+num Bernardi de Podiolis. Sig+num Petri de Saraba, testium huius rei.

SSS. Guillelmi Marchi, presbiteri, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

108

1247, gener, 20 (1246)

Donació per núpcies. *Guillem Anglès dóna a la seva filla Elisenda el mas Pujol, que posseix pel prior de Casserres i per Saurina de Cartellà, al comtat de Barcelona, al terme del castell de Dosrius, per tal que l'aporti com a dot en el seu matrimoni.*

A* Pergamí original (195 × 197 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, unitat de catalogació núm. 175. Estat de conservació regular a causa de la pèrdua d'una part del pergamí. Al dors: "Donació. N° 27."; "Sin-quante tres"; "Heretament del mas Puïol".

Regest: ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, *Índice de los Documentos existentes en el Archivo de la Excma. Sra. D^a. Luisa de Sentmenat de Gallart de Sentmenat Marquesa de Castellodosrius [56.33.2],* índex núm. 18, document núm. 95, f. 365r.

Sit omnibus notum quod ego, Guillelmus Angles, dono tibi Elicsendi, filie mee, in hereditate tempore nupciarum tuarum, totum ipsum mansum quod habeo et teneo per domum et priorem de Castroserrarum et per dominam Sauram de Cartalano in comitatu Barchinonensi, in termino castris de Duobus Riuis et in parrochia Sanci Aciscli eiusdem loci, in loco nominato mansum de Pujol. Predictum itaque mansum totum integriter, cum terminis et affrontacionibus suis et cum omnibus ad ipsum pertinentibus et pertinere debentibus et cum omnibus rebus mobilibus et omnes alios honores meos ubicumque habeo et habere debeo logere uel prope et per quoscumque dominos teneo, sicut melius habeo et teneo per dictum cenobium et priorem Castriserrarum et per dominam supradictam Sauram de Cartalano et per quoscumque alios dominos teneo, dono tibi Elicsendi, filie mee, in hereditat[e

tempore n]upciarum tuarum omnique proieni ei atque posteritate tue. Hanc autem donacionem sicut superius scriptum est facio ego, Guillelmus Angles, et in presenti trado tibi, Elicsendi, filie mee, et tuis, pro tua hereditate ad habendum et perpetuo possidendum in hunc videlicet modum quod ego, de hac donacione et exouario quod acceperis simili[ter ...]¹ et uos quod simul pacifice cohabitare et uiuere non possimus ha[beatis ...]² donacione et de exouario quod acceperis, cum uiro tuo, per omnia. Ita quod post obitum meum red[do ...]³ ·xv· solidos [monete Barchinonensi, valenti marche argenti ·lxxx·viii· solidos], ad omnes meas uoluntates faciendas et quod tu des [...] uxori mee [...]⁴ uoluntatem faciendam. Et si tu, Elicsendis, filia mea, obieris [...]⁵ reuertatur filio meo, Geraldo, saluo dono quod tu feceris uiro tuo, Petro. Et si filius meus Geraldus [...]⁶ leg]itimi coniugii, hec dicta hereditas reuertatur filie mee Guillelme. Si omnes obieritis, quod Deus non uelit, si infan[tis ...]⁷ prestitis legitimi coniugii, reuertatur sepedicta hereditas meis propinquis. Tu uero Elicsendis, sepedicta filia mea, [...] Geraldo ·xxx· solidos monete Barchinonensi, quos habeat pro parte hereditate et legitima sua. Et dones filie mee, Guillelme, ·xl· solidos predictae [monete ...], quos habeat pro parte hereditate et legitima ac exouario suo. Ita quod si aliquis istorum duorum filiorum meorum uel ambo obierint sine [infan]te uiuo superstite legitimi coniugii, hereditas illius siue illorum reuertatur tibi Elicsendi, filie mee, uel illi qui mansum tenebit. In [...] supradictis saluetur jus et dominium dominorum pro quibus mansum et honores tenentur. Ne uero ego possim uel aliqua alia perosna nomine meo uel meorum possit unquam uenire contra presentem scripturam in aliquo omni auxilio ac beneficio juris diuini et humani scriptura et non scripti siue consuetudinarii quantum ad hoc per me et omnes meos penitus renuncio. Si quis hoc fregerit supradicta, in duplo componat, posteaque firmare permaneat.

Quod est actum ·xiii· kalendas februarii, anno Domini ·m^o·cc^o·xl^o·vi^o·.

Sig+num Guillelmi Angles, qui predicta laudo et firmo. S[ig+num] [Gera]ldi, filii eius, qui hoc firmo. Sig+num Guillelme, filie dicti Guillel[mo ...] et saluo [...]⁸ [...] rectoris [ec]clesie de Duobus Riuis, in cuius posse [...] firmauit hanc cartam. Testes huius rei sunt Raimundus Oliuer, Guillelmus de Fonoiet et Petrus Pelegrini.

Sig+num Bernardi de Turre, presbiteri et clerici de Argentona, qui hoc scripsit, cum litteris suprapositis in linea ·xi· ubi dicitur

“Ar” et in ·XIII· ubi dicitur “monete Barchinonensi ualenti marche argenti ·LXXX·VIII· solidos” et in eadem linea ubi dicitur “predicte monete”, die et anno quo supra.

1. *almenys dues línies horitzontals perdudes pel tall del pergami.* 2. *mitja línia desapareguda pel tall del pergami.* 3. *mitja línia perduda pel tall del pergami.* 4. *mitja línia perduda al marge dret i part de la línia següent al marge esquerre també perduda.* 5. *mitja línia perduda al marge dret i part de la línia següent al marge esquerre també perduda.* 6. *part de la línia al marge esquerre perduda.* 7. *part de la línia al marge esquerre perduda.* 8. *tres forats que coincideixen a la mateixa línia del text.*

109

1247, maig, 15

Establiment. *Berenguera de Tapioles, la seva filla Ermessenda i el seu gendre Arnau estableixen a Arnau de Font, la seva muller Maria i llur fill Pere, una feixa de terra situada al lloc dit Rodonells, a la parròquia de Maçanet, a canvi d'una oca cada tres anys i de pagar la tasca a Saura de Cartellà.*

A* Pergamí original (140 × 185 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 184, registre núm. 10.160. Bon estat de conservació. Carta partida per ABC, a la part superior. Al dors: “Nº 381. E”.

AB

CD

EF

Sit notum cunctis quod ego, Berengaria de Tapiolis, et filia mea, Er[me]sendis, et maritus eius, Arnaldus, nos insimul, per nos et per omnes nostros presentes atque futuros, laudamus et concedimus tibi, Arnaldo de Fonte, et uxori tue, Marie, et filio uestro, Petro, et uestris, in perpetuum, totam ipsam feixiam terre integre que est in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco qui dicitur Rodonels, quam uos diu habuistis et tenuistis. Affrontat autem predicta fexia terre ab oriente in honore mansi Martini, a meridie in honore nostro, ab occidente in ipsa serra de Ulmellis, a circio in honore Oliuarii Ferrarii. Sicut ab hiis ·IIII^{or}· affrontacionibus predicta fexia terre includitur et etiam ut melius potest dici uel intelligi aut excogitari ad uestrum uestrorumque bonum et sanum intellectum et comodum, cum in[gressibus] et exitibus¹ suis et cum arboribus que ibi sunt uel erunt cuiuscumque generis sint et cum omnibus [aliis] in se habentibus uel existentibus et sibique qualicumque modo pertinentibus, sic eam uobis predictis et uestris perpetuo lau[damus] et concedimus ad omnes uestras uestrorumque uoluntates ibi et inde in perpetuum faciendas, saluo jure Saure de

Cartiliano, domine nostre, in omnibus et suorum, quibus dabitur tascham fideliter de expletis, et saluo jure nostro et nostrorum super in omnibus, quibus dabitur pro censu quolibet tercio anno in festo Sancti Johannis [...] unum anserem et nichil aliud pro censu uel agrariis inde faciatis. Et promittimus uobis, predictis, et uestris perpetuo dictam fexiam terre super facere habere et tenere in pace et esse guarentes et defensores contra cunctam uiuentem personam. Et si quo jure scripto uel non scripto siue excepcione uel occasione aliqua contra hec uenire possemus, illi penitus et ex certa sciencia irreuocabiliter renunciamus.

Actum est hoc idus madii, anno Domini ·M^o·CC·XL· septimo.

Sig+num Berengarie, predicte, de Tapiolis. Sig+num Ermesendis, filie eius. Sig+num Arnaldi, mariti eius, qui hoc firmamus et laudamus. Sig+num Berengarii Michael. Sig+num Oliuarii Ferrarii. Sig+num Petri Joga, testium huius rei.

SSS. Guillelmi Marchi, presbiteri, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. et exitibus, *reiterat*.

110

1247, juliol, 13

Establiment. *Saura de Cartellà estableix a Berenguer de Palau i la seva muller Berenguera una feixa de terra que és del mas Pellicer, situada a la serra Pellicera de Maçanet, a canvi de donar-ne la tasca, pel preu de 18 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (125 × 117 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 54, registre núm. 12.193. Bon estat de conservació. Al dors: "N^o [565]. E".

Sit notum cunctis quod ego, Saura, domina de Cartiliano, per me et omnes meos successores, laudo, concedo, firmo tibi, Berengario de Palacio, uxorique tue, Berengarie, et uestris post uos, perpetuo, illam fexiam terre qua est tenatio mansi Pellipari et est in parrochia Sancti Laurencii de Macianeto, in loco qui dicitur Serra Pelliparia, que affrontat ab oriente in honore mansi Pellipari et in honore mansi de Ulmo, a meridie in honore mansi Marturelli, ab occidente in honore mansi Marturelli et Poncii Baiuli, a circio in honore Arnalli Pauci. Sicut ab his affrontacionibus predictam fexiam terre includitur et circumcingitur, sic uobis et uestris omnibus dare siue alienare in perpetuum uolueritis integre,

cum omnibus pertinenciis suis et tenedonibus, terminacionibus,¹ affrontacionibus ubique. Hoc inquam donum et firmamentum facio uobis et uestris perpetuo, prout melius potest dici uel intelligi aut excogitari, ad uestras uestrorumque bonum et sanum intellectum et comodum, cum introitibus et exitibus et regressibus et cum omnibus aliis ad eadem feixiam pertinentibus, ad omnes uestras uestrorumque uoluntates ibi et inde perpetuo faciendas, saluo meo iure in omnibus et dones michi et meis tascham fideliter de omni expleti quod ibi Deus dederit. Et propter accipio hoc a te ·XVIII· solidos barchinonenses.

Actum est hoc ·III· idus julii, anno Domini ·M·C·C·XL·VII·.

Sig+num Saure, domine, que hoc firmo, laudo, concedo. Sig+num Bernardi de Cartiliano, qui hoc firmo firmarique rogamus. Sig+num Arnalli de Bedos. Sig+num Raimundi de Castelet. Sig+num Petri de Toses, huius rei testiuum. Sig+num Petri Ioga, baiuli.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus turris de Macianeto, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. *escrit* terminacionibus.

111

1248, octubre, 7

Sentència. *Berenguer Lambard, en la causa entre Pere de Serra, pabord de de Tordera a Sant Feliu de Girona, i Barcelona de Pratmajor i el seu marit Joan, que pretenien tenir homes i dones del mas Guidó, situat a Maçanet de la Selva, indret de prat de Mill, disposa que els homes i dones siguin de dita Barcelona, que en establiments i lluïsmes la pabordia rebi dos terços i, en les vendes, la totalitat.*

A* Pergamí original (205 × 246 mm): ADG, Sant Feliu de Girona, pergamí núm. 102. Carta partida per ABC, a la part superior. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 432. *Del mas Guiu, qui és propi del pobordre [...] de Macenet, axí com rahona la carta*"; "*De Guicone de Macianeto*"; "*Massanet. Sentència arbitral [...] en lo lloch que se diu Pradell y mas Guido*".

a DSFG, núm. 157.

AB

CD

EF

Causa fuit mota inter Petrum de Serra, canonicum Sancti Felicis Gerunde et prepositum prepositure de Tordaria, ex una parte, et Barchinonam de Prato Maiori et maritum eius, Johannem, ex altera, de qua cum compromiserunt in manu Berengarii Lambar-

di, pignoribus ·LXX· solidorum positus in posse ipsius, ut starent dicto seu arbitrio eiusdem habendo pro firmo et bono quicquid ipse diceret inter ipsos componendo uel de iure firmando, sub pena predictorum ·LXX· solidorum quam amitteret pars que non staret dicto ipsius.

Coram quo posuit dictus Petrus de Serra quod dicta Barchinona et maritus eius, Johannes, tenent homines et feminas in dominio suo in ipso manso Guidone, in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco qui dicitur *Pradel de Mil*, et recipiunt in dicto manso certum censum et consuetum, quem mansum tenent per dictam preposituram. Item recipiunt tercia et laudismia et foriscapia et stabilimenta predicti mansi Guidonis, que omnia predicta petebat dictus Petrus de Serra sibi adjudicari et dicte prepositure eo quod dictus mansus tenetur pro dicta prepositura et quod illi qui possident dictum mansum Guidonem firment in posse prepositi et teneant emparamenta racione honoris dicte prepositure.

Ad que omnia responderunt dicta Barchinona et Johannes quod longissimo et antiquo tempore habent et possident ipsi et predecessores eorum homines et feminas habitatores in dicto manso et dominium suum uel quasi et predictum censum consuetum et omnia alia superius nominata, quod negauit dictus Petrus de Serra.

Et dictus Berengarius Lambardi dixit alteri parti quod probaret suam intencionem¹ et ad hoc probandum ostendit in iure duo instrumenta antiqua, quorum unum erat firmatum a preposito Sancti Felicis et plura alia instrumenta in quibus continebatur quod ipsi et antecessores sui firmabant sponsalicia et intratas ipsorum hominum quocienscumque necesse erat irrequisito preposito et de hoc etiam erat fama inter vicinos, qui ita consueuerat fieri inter ipsos.

Et cum multum fuisset super hiis ab utraque parte allegatum et disputatum, dictus Berengarius Lambardi, de uoluntate utriusque partis, amicabiliter componendo, dixit inter ipsis in hunc modum. Quod homines et femine habitantes in predicto manso Guidone sint in perpetuum dicte Barchinone et Iohannis, mariti eius, et suorum et accipiant ibi censum consuetum ad suas uoluntates sicut recipere consueuerunt.

Et quod in intratis et exitis et stabilimentis et laudismiis et foriscapiis habeant ipsi terciam partem et prepositus duas partes, excepto tercio vendicionis honoris, quem accipiat prepositus in totum, que omnia teneant ad fidelitatem et seruicium dicte prepositure, exceptis personis in quibus nichil habeat prepositus.

Item dixit quod persone habitantes in dicto manso Guidone firment in posse prepositi et teneant eius emparamenta racione honoris dicte prepositure et hoc quod exierit de istis firmamentis et emparamentis habeant supradicti terciam partem et prepositus duas partes.

Et sic fiat inter ipsos in perpetuum.

Actum est hoc nonas octobris, anno Domini ·MCC·XL· octauo.

Sig+num Barchinone, predicte. Sig+num Johannis, mariti eius, qui hoc firmamus et laudamus. + Petrus de Serra, canonicus Sancti Felicis Gerunde et prepositus prepositure de Tordaria, hoc firmo saluo iure dicte prepositure. + Berengarius Lambardi, subscribo.

SSS. Guillelmi Marchi, presbiteri, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. *escrit* intentionem.

112

1249, octubre, 13

Venda. *Ramon de Bas ven a Saura, viuda de Bernat de Cartellà, la tercera part de la possessió de Salt de la qual dita compradora ja té dues parts que li havia venut [el 1247] Galceran de Cartellà, pel preu de 2.000 sous melgoresos.*

A* Pergamí original (625 × 255 mm): ADG, Sant Feliu de Girona, pergamí núm. 108. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 4. Venda que féu lo abat de Sant Feliu [...] de algunes [...] al sacristà major de la seu de Gerona. 1249".

a DSFG, núm. 167.

Sit notum cunctis quod ego Raimundus de Basso, abbas Sancti Felicis Gerunde, consilio et uoluntate capituli eiusdem ecclesie Sancti Felicis, per me et per omnes successores meos, uendo et cum hoc presenti publico instrumento omni tempore ualituro liberando trado tibi, Saure, uxori condam Bernardi de Cartiliano, et tuis et quibus dare uel dimitere, vendere, stabilire seu quolibet alio modo alienare uolueris, in perpetuum, per franchum et liberum alodium, totam meam terciam partem integre quam habemus in honore de Saltu, de quo honore alie due partes sunt tue et filii tui, Gaucerandi, quam uero terciam partem dictus honorabilis Gaucerandus de Cartiliano mihi uendidit in parrochia Sancti Cucuphatis de Saltu, sicut melius habetur et continetur in instrumento vendicionis quod mihi fecit, quod tibi trado in pre-

senti. Predictam quidem terciam partem tocius dicti honoris, sicut melius Gaucerandus de Cartiliano eam mihi uendidit et continetur in instrumento venditorio, ut supra dicitur, tibi vendo, cum exitibus et ingressibus et pertinenciis et honoribus et possessionibus cultis et heremis et mansis et bordis et hominibus et feminis ibi et inde ubique comorantibus et censibus et usaticis et agrariis et iuuvis et traginis et questis et toltis et forciis et placitis et stabilimentis et seruiciis et adempramentis et cuguciis et exorchiis et homicidiis et intestacionibus ac redempcionibus hominum et feminarum et omnium rerum dominicis et pratis et pascuis et ortis et ortaliciis et cum omnibus prouentibus siue exaccionibus suis et cum omnibus aliis que dici uel nominari seu excogitari ab aliqua sapientissima persona possunt, que ego uel aliquis per me in dictis mansis et bordis et honoribus et possessionibus eorundem et in tota parrochia de Saltu racione dicte tercie partis quam emi a dicto Gaucerando de Cartiliano habemus et habere debemus et accipimus et accipere debemus, ui uel gratis, iuste uel iniuste uel alio aliquo modo uel iure. Hec inquam omnia uniuersa et singula, ut melius et plenius in instrumento venditorio mihi racione dicte tercie partis dicti honoris a dicto Gaucerando de Cartiliano facte continetur, tibi et tuis et cui uolueritis in perpetuum vendo et trado per franchum et liberum alodium in perpetuum prout melius dici uel intelligi potest ad tuum tuorumque comodum et uoluntatem pro precio duorum mille solidorum malgorensium, de quibus recognosco me a te bene esse paccatum, renunciando excepcioni non numerate pecunie. Et si amplius ualet dicta vendicio dicto precio uel ualebit, totum gratis et ex certa sciencia tibi et tuis dono donatione inter uiuos in perpetuum, renunciando expresse auxilio et beneficio illius legis qua deceptis ultra dimidiam iusti precii succurritur et etiam excepcioni dolii et metus et accioni in factum et restitutioni in integrum et omni alii juri scripto uel non scripto mihi et successoribus meis competenti uel competituro. Et ideo de meo iure ac potestate in tuum trado dominium et potestatem, et te inde in presenti cum hoc publico instrumento in corporalem et uacuum possessionem mito ad habendum et tenendum et omni tempore possidendum ad omnes tuas tuorumque uoluntates omni tempore ibi et inde faciendas pro francho et libero alodio sine aliquo retentu quem ibi uel inde non facio, omnibus meis uocibus et racionibus et omnium successorum meorum inde perpetuo extinctis et penes te remanentibus. Et conuenio tibi et tuis per me et per omnes successores meos dictam vendicionem omnium

predictorum semper pro alodio et libero francho facere habere et tenere in pace, et esse deffensor et guarent contra cunctam viuentem personam, et de euiccione et de omni interesse obligo tibi et tuis omnia bona mea mobilia et immobilia et semouencia habita et habenda ubique. Et si aliquo iure scripto uel non scripto, legali uel diuino, publico uel priuato, humano, canonico, ecclesiastico uel ciuili, generali uel speciali siue excepcione uel occasione aliqua in futurum huic contractui obuiam ire possem, illi iuri per me et per omnes successores meos prorsus irreuocabiliter in perpetuum renuncio. Hoc autem facio quod tu et tui teneatis per me et successores meos abbates ad feudum terciam partem condaminarum de quibus iam tenetis per me alias duas partes, de quibus condaminis tenet unam Berengarius Laurencius filius condam Raimundi Laurencii, et aliam tenet Raimundus Laurencii, filius condam Petri Laurencii.

Actum est hoc ·III· idus octobris, anno Domini ·M·CC·XL· nono.

Ego Raimundus, abbas Sancti Felicis Gerunde, subscribo. + Raimundus de Sancto Iacobo, precentor Sancti Felicis Gerunde, subscribo. SSS. Petrus de Pauo, capellanus Sancti Felicis Gerunde, subscribo. Ego Guillelmus de Montemaiori canonicus, subscribo. SSS. Petrus de Serra, canonicus Sancti Felicis Gerunde, subscribo. Ego Poncius de Uillaerto, subscribo. Ego Guillelmus de Cartiliano, Gerundensis archileuita et sacrista Sancti Felicis, subscribo. Ego Raimundus de Monteacuto, canonicus Sancti Felicis, subscribo. Ego Guillelmus de Plano canonicus, subscribo. Ego Guillelmus de Salis, canonicus Sancti Felicis Gerunde, qui hoc firmo. SSS. Ego Guillelmus de Perlis, canonicus Sancti Felicis, subscribo. Ego Dalmacius de Palaciolo, canonicus Sancti Felicis Gerunde, subscribo. Sig+num Arnalli de Bedoz. Sig+num Bernardi de Corniliano, testium.

SSS. Arnallus de Sancto Martino, qui hoc scripsit mandato Bernardi de Uicco, publici Gerunde notarii.

Ego Bernardus de Uicco, publicus Gerunde notarius, ·+· subscribo.

113

1250, març, 21 (1249)

Venda. *Berenguer de Coll i la seva muller Guillema venen a Bernat Ferrer, clergue i rector de l'altar de Sant Jaume de la torre de Maçanet,*

una feixa de terra en franc alou que tenen per ell al lloc dit Valls, a la parròquia de Maçanet, pel preu de (30) sous barcelonesos.

A* Pergamí original (145 × 195 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 185, registre núm. 10.184. Bon estat de conservació, però amb la tinta esvanida en diverses parts. Al dors: "Nº 8. Venda".

[Sit notum] cunctis quod ego, Berengarius de Collo, et uxor mea, Guillelma, per nos et per omnes nostros presentes et futuros, [cum hac presenti scriptura ...] vendimus tibi Bernardo Ferrarii, clerico et rectori altaris Sancti Jacobi de turri de Macianeto, et tuis et quibus dare [uel ...] seu quolibet alio modo alienare uolueris imperpetuum, totam illam feixiam terre franchi alodii, quam pro uobis tenemus in parrochia Sancti Lau[rencii de M] acianeto, in loco dicto Valls, et affrontat ab oriente in serra de Cadafalc, a meridie in honore Ferrarii Vitalis et Poncii Vitalis, ab occidente in [...] Riba Alta, a circio in honore Petri de Tapiolis. Sicut ab hiis ·iiii^{or}. affrontacionibus predicta feixa terre includitur [... , cum] exitibus et ingressibus, pertinentiis et tenedonibus suis et cum arboribus que ibi sunt uel erunt et cum omnibus aliis in se habentibus uel eidem pertinentibus, [sicut melius] potest dici uel intelligi ad tuum tuorumque commodum et utilitatem, sic predictam feixiam terre tibi et tuis perpetuo vendimus pro triginta [...] solidos barchinonenses, de quibus recognoscimus nos a te bene fore peccati, renunciando excepcioni non numerate pecunie. Et si amplius [ualet ...] valebit precio iamdicto, totum gratis et ex certa sciencia tibi donamus, renunciando expressim auxilio et beneficio illius legis [qua deceptis] ultra dimidium iusti precii subuenitur. Et ideo de nostro jure ac potestate in tuum mitimus dominium et potestatem, ad omnes [uestras uestrorumque] uoluntates ibi et inde perpetuo faciendas, sine aliquo retentu quem ibi uel inde non facimus, omnibus nostris uocibus et racionibus et omnium nostrorum [...] inde] perpetuo extinctis et penes te semper remanentibus. Et si aliquo jure scripto uel non scripto, publico uel priuato siue excepcione uel [occasione aliqua] in futurum huic contractui obuiai ire possemus illi juri penitus renunciamus.

Actum est hoc ·xii· kalendas aprilis, anno Domini ·m·cc·xl· nono.

Sig+num Berengarii de Collo. Sig+num Guillelme uxoris eius qui hoc firmamus concedimus et laudamus. Sig+num Johannis Aragonis. Sig+num Natalis de Turri. Sig+num Guillelmi de [Morie],¹ testium.

Sig+num Berengarii de Vitriariis, acolito, qui hoc scripsit mandato Petri, clerici de Vitriariis.

+ Petri, presbiteris, qui hoc scribi feci subscribo.

1. *lectura dubtosa.*

114

1251, abril, 9

Asserviment. *Mateu Irimball es fa home propi de Bernat de Cartellà i dels seus hereus a la torre de Maçanet.*

A* Pergamí original (85 × 135 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 184, registre núm. 10.161. Bon estat de conservació. Al dors: "[Nº] 350. O".

Sit notum cunctis quod ego, Matheus Yrimballus, dono me ipsum per proprium hominem, cum omni prole a me natam uel de cetero nacturam, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, tibi, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris, heredibus domui de Macianeto, ad uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam. Et promito uobis et uestris heredibus esse fidelis et legalis de corpore et auere et alium dominum non quod exigam nec clamem nec exigere uel clamare ualeam nisi uos et heredes uestros.

Actum est hoc ·v· idus aprilii, anno Domini ·M·CC·L· primo.

Sig+num Mathei Irimballi, qui hoc firmo firmarique rogo. Sig+num Bernardi de Bedosso. Sig+num Raimundi de Casteleto. Sig+num Petri Yoga, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

115

1251, abril, 9

Asserviment. *Pere Ferrer de Riba esdevé home propi de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 119, 120, 123, 127, 131, 132 i 133 (553 × 129 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 12.109d. Bon estat de conservació. Al dors: "O. N° 143"; "Omenatges prestats a mossèn Bernat de Cartellà en l'any 1264".

Sit notum cunctis quod ego, Petrus Faber de Ripa, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsum per proprium hominem

solidum et quietum, cum omni prole a me nata uel de cetero nactura, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris semper esse fidelis et legalis de corpore uestro et auere et quod alium dominum non exigam nec eligam uel clamem nec exigere uel clamare ualeam nisi uos et uestros. Et si contra hoc obuiam ire possum aliquo jure uel aliqua lege, illi juri et legi cum omnibus iuribus earum penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc ·v· idus aprilii, anno Domini ·M·CC·L· primo.

Sig+num Petri Ferrarii, qui hoc firmo. Sig+num Petri Ioga. Sig+num Jacobi Ferrarii. Sig+num Guillelmi de Iugo, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

116

[1251], abril, 9

Asserviment. *Pere Mercader esdevé home propi de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 117, 118, 121, 128 i 130 (347 × 130 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 17.127a (antigament 12.109bis). Bon estat de conservació. Al dors: "[...]".

Sit notum cunctis quod ego, Petrus Mercadarii, bono animo et spontanea uoluntat[e], dono me ipsum per proprium hominem, cum omni prole a me natam uel de cetero nacturam, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, vobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris semper esse fidelis et legalis de corpore et auere et quod alium dominum non exygam nec eligam uel clamem nisi uos et uestros nec eligere uel clamare ualeam. Et si contra hoc obuiam yre possum aliquo jure uel aliqua lege, illi juri et legi penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc ·v· idus aprilii.¹

Sig+num Petri Mercaderii, iamdicti, qui hoc firmo firmarique rogo. Sig+num Bernardi de Bedosso. Sig+num Raimundi de Casteleto. Sig+num Petri Yoga, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

1. manca l'any; deduïm que és el 1251 perquè en el mateix dia i mes es va redactar el document núm. 114 on figuren els mateixos testimonis i escrivà.

117

[1251], abril, 9

Asserviment. *Berenguer Arbert esdevé home propi de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 116, 118, 121, 128 i 130 (347 × 130 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 17.127b (antigament 12.109bis). Bon estat de conservació. Al dors: "[...]".

Sit notum cunctis quod ego, Berengarius Arbertus, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsum per proprium hominem, cum omni prole a me natam uel de cetero nacituram, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris semper esse fidelis et legalis de corpore et auere et quod alium dominum non exygam nec eligam uel clamem nec elegere uel clamare ualeam nisi uos et uestros. Et si contra hoc obuiam yre possum aliquo jure uel aliqua lege, illi juri et legi penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc ·v· idus aprilii.¹

Sig+num Berengarii Arberti, qui hoc firmo firmarique rogo. Sig+num Bernardi de Bedosso. Sig+num Raimundi de Casteleto. Sig+num Petri Yoga, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

1. manca l'any; deduïm que és el 1251 perquè en el mateix dia i mes es va redactar el document núm. 114 on figuren els mateixos testimonis i escrivà.

118

1252, maig, 1

Asserviment. *Arnau de Tapioles esdevé home propi de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 116, 117, 121, 128 i 130 (347 × 130 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 17.127d (antigament 12.109bis). Bon estat de conservació.

Sit notum cunctis quod ego, Arnaldus de Tapiolis, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsum per proprium hominem, cum omni prole a me natam uel de cetero nacituram, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris, heredibus uestri domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris semper esse fidelis et legalis de corpore et auere et quod alium dominum non exygam nec eligam uel clamem nec eligere uel clamare ualeam nisi uos et uestros. Et si contra hoc obuiam yre possum aliquo jure uel aliqua lege, illi juri et legi penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc kalendas madii, anno Domini ·M·CC·L· secundo. Sig+num Arnaldi predicti qui hoc firmo firmarique rogo.¹

1. manquen les signatures dels testimonis i de l'escrivà.

119

1252, novembre, 8

Asserviment. *Arnau de Puig Barèn esdevé home propi de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 115, 120, 123, 127, 131, 132 i 133 (553 × 129 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 12.109f. Bon estat de conservació. Al dors: "O. N° 143"; "Omenatges prestats a mossèn Bernat de Cartellà en l-any 1264".

Sit notum cunctis quod ego, Arnaldus de Podio Barenni, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsum per proprium hominem, cum omni prole a me nata uel de cetero nacitura, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo

faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris esse semper fidelis et legalis de corpore uestro et auere et quod alium dominum non exygam nec eligam uel clamem nec exygere uel clamare ualeam nisi uos et uestros. Et si contra hoc obuiam ire possum aliquo iure uel aliqua lege, illi juri et legi cum omnibus iuribus earum penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc ·VIII· kalendas decembris, anno Domini ·M·CC·L· secundo.

Sig+num Arnaldi de Podio Barení, predicti, qui hoc firmo firmarique rogo. Sig+num Bernardi Marturelli. Sig+num Arnaldi de Quercho. Sig+num Berengarii de Quercho, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

120

1252, desembre, 5

Asserviment. *Ermessenda, muller de Bernat Picornell, esdevé dona pròpia de Bernat de Cartellà senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 115, 119, 123, 127, 131, 132 i 133 (553 × 129 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 12.109e. Bon estat de conservació. Al dors: "O. N° 143"; "Omenatges prestats a mossèn Bernat de Cartellà en l-any 1264".

Sit notum cunctis quod ego, Ermessendis, uxor Bernardi Picornelli, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsam, cum omni prole a me nata uel de cetero nacítura, per propriam feminam, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris esse fidelis et legalis de corpore uestro et auere et quod alium dominum non exigam nec eligam uel clamem nec exigere uel clamare ualeam nisi uos et uestros. Et si contra hoc obuiam ire possum aliquo iure uel aliqua lege, illi juri et legi cum omnibus iuribus earum penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc nonas decembris, anno Domini ·M·CC·L· secundo.

Sig+num Ermessendis, predicte, que hoc firmo firmarique rogo. Sig+num Jacobi Ferrarii. Sig+num Petri Ioga. Sig+num Guillelmi de Jugo, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

121

1253, febrer, 25 (1252)

Asserviment. *Arsenda de Pujols esdevé dona pròpia de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 116, 117, 118, 128 i 130 (347 × 130 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 17.127c (antigament 12.109bis). Bon estat de conservació. Al dors: “[...]”.

Sit notum cunctis quod ego, Arsendis de Puiols, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsam per propriam feminam, cum omni prole a me decendente, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris semper esse fidelis et legalis de corpore et auere et quod alium dominum non exygam nec eligam uel clamem nec eligere uel clamare ualeam nisi uos et uestros. Et si contra hoc obuiam yre possum aliquo jure uel aliqua lege, illi juri et legi penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc ·VIII· kalendas februarii, anno Domini ·M·CC·L· secundo.

Sig+num Arsendis, predicte, que hoc hoc firmo firmarique rogo. Sig+num Petri de Rocha. Sig+num Guillelmi de Podio Baren. Sig+num Petri Albi, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus [capelle] turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

122

1254, juny, 1

Establiment. *Ramon Girbert de Bedós, la seva mare Adelaida i la seva muller Ermessenda estableixen a Bernat Martorell un quadró de terra o camp, situat sota el domini de Bernat de Cartellà, a canvi d'una gallina de tornes anual, pel preu de 65 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (125 × 165 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 184, registre núm. 10.163. Bon estat de conservació, excepte per uns petits talls al marge superior. Al dors: "N° 370. E".

Sit notum cunctis quod ego, Raimundus [Girberti], de Bedoso, et [mater] mea, Alaydis, et uxor [mea, Ermessendis], per nos et omnes nostros presentes et futuros, <uendimus> et cum hec presenti instrumento perpetuo ualituro liberando tradimus tibi, Bernardo Marturello, et tuis quibus dare, dimitere uel uendere siue stabilire seu quolibet modo alienare uolueris, in perpetuum, quoddam quadronum terre uel campum, sicut afrontat ab oriente in honore mansi de Fonte et a meridie in honore mansi Arnaldi, ab occidente in honore similiter mansi de Fonte, a circio autem in honore mansi de Fontariyes et in torrente qui currit in tempus pluuiarum. Sic uendimus tibi perpetuo predictum campum terre per ·LV· solidos barchinonenses, ualente marcha argenti ·LXXXVIII· solidos, de quibus fatemur a te bene esse paccati. Et si amplius ualet predicta omnia uel de cetero ualebit totum uobis et uestris damus pro predictis ·LV· solidis, renunciando expressius suplemento illius legis qua deceptis ultra dimidiam iusti precii succuritur et auxilio et beneficio omni legum et decretorum uel consuetudinis. Et ideo de nostro iure ac potestate in tuum tuorumque tradimus dominium et potestatem, constituendo te et tuos de predictis omnibus procuratorem sic in rem tuam propriam. Et modo in presenti mitimus te et tuos perpetuo de omnibus predictis in certam et uacuum siue corporalem possessionem ad habendum et tenendum et possidendum cum predicta ad omnes tuas tuorumque uoluntates inde perpetuo faciendas, saluo iure domus Macianeti in omnibus et per omnia, cui dabitur tascham fideliter de omni expleto quod ibi Deus dederit et facias inde turnes mansi Raimundi de Fonte annuatim unam gallinam. Et conuenimus tibi et tuis per nos et heredes nostros predictam uendicionem semper facere habere et tenere in pace et defensores et guarentes contra cunctam uiuentem personam. Et de hoc tenetur tibi et tuis perpetuo quisque nostrum in solidum pro toto in morte et uita, et nullus ex nobis possit se excusare per alium quecumque inde priorem interrogare uolueris et de euiccione et de omni interesse obligamus nos et heredes nostros et omnia bona nostra mobilia et immobilia presentia et futura generaliter et specialiter tam in auere quam in honore. Et ego, Ermessendis predicta, ad maiorem cautelam omnium predictorum, juro, in Deum et super sancta ·III^{OR}· euangelia mea propria manu corporaliter tacta, predicta omnia singula et uniuersa fide-

liter attendere et obseruare ac complere et nullo tempore contra ueniam nec uenire faciam iure aliquo uel mei sponsalicii racione.

Actum est hoc kalendas junii, anno Domini ·M·CC·LIII°.

Sig+num Raimundi Girberti. Sig+num Alaydis, matris eius. Sig+num Ermesendis, uxoris eius, qui hoc firmamus et firmarique rogamus. Sig+num Vitalis Bosom. Sig+num Bernardi Morages. Sig+num Raimundi Morages, huius rey testium. Sig+num domine Saure de Cartiliano. Sig+num Bernardi de Cartiliano, domini huius honoris. Sig+num Petri Ioga, bajuli.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

123

1255, gener, 15 (1254)

Asserviment. *Bernat Fuirac, fill de Maria, esdevé home propi de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 115, 119, 120, 127, 131, 132 i 133 (553 × 129 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 12.109h. Bon estat de conservació. Al dors: "O. N° 143"; "Omenatges prestats a mossèn Bernat de Cartellà en l'any 1264".

Sit notum cunctis quod ego, Bernardus Fuirach, filius Marie, que fuit nepta Raimundi de Marturello, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsum per proprium hominem solidum et quietum, cum omni prole a me de cetero exytura, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris semper esse fidelis et legalis de corpore uestro et auere et quod alium dominum non exygam nec eligam uel clamem nisi uos et uestros. Et si contra hoc obuiam ire possum aliquo iure uel aliqua lege, illi juri et legi cum omnibus iuribus earum penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc ·xviii· kalendas februarii, anno Domini ·M·CC·L·quatuor.

Sig+num Bernardi Fuirach, qui hoc firmo firmarique rogo. Sig+num Guillelmi de Sariued. Sig+num Petri Ioga. Sig+num Raimundi de Prato, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

124

1257, gener, 25 (1256)

Enfranquiment. *Pere de Maçanet, la seva mare Berenguera i la seva esposa Guillema enfranqueixen Berenguer de Guàrdies, de Maçanet de la Selva, que passa a ser home propi de l'Almoina, per 105 sous.*

A* Pergamí original (160 × 174 mm): ADG, Almoina, Vària pobles, pergamí núm. 69. Bon estat de conservació. Al dors: "Massanet de"; "Nº 69. Massanet se creu de la Selva. Diffinició y relaxació de homanatge. Pere Massanet, sa mare y muller a Beranguer Guardias, tots de Massanet, com se fasse home propi de la Almoyna de Gerona. Reben per dita relaxació 105 s.".

Sit notum cunctis quod ego, Petrus de Matianeto, et mater mea, Berengaria, et uxor mea, Guillelma,¹ difinimus te, Berengariam de Guardiis, de Matianeto, et omnem prolem de cetero de te decendentem et omnes res tuas habitas et habendas ubique domino Deo et tibi Petro Jozberto, preponito Elemosine Gerundensis, ita quod de cetero in te nec in omni prole a te de cetero decendente nec in rebus et bonis tuis aliquid non exigamus nec exigere faciamus. Ymmo de te et de omni prole a te decendentem et esse de rebus et bonis tuis habitis et habituris facimus bonum et yrreuocabilem finem in perpetuum sine aliquo retentu que ibi uel inde non facimus. Et predicta Elemosina et prepositus ipsius habeant te de cetero et prolem tuam et omnes tuas habitas² et habendas ad omnes suas uoluntates fatiendas et omnium successorum suorum. Et si aliquo iure scripto uel non scripto uel consuetudinem uel racione aliqua in futurum contra hanc difinicionem obuam ire possemus, illii iure et omnibus aliis penitus renuntiamus. Et propter hanc difinicionem confitemur a te numerando recepisse, excepcioni renuntiando non numerate peccunie, ·C·V· solidos barchinonenses.

Actum est hoc ·VIII· kalendas februarii, anno Domini ·M·CC·L·sexto.

Sig+num Petri de Macianeto. Sig+num Berengarie, matris eius. Sig+num Guillelme, uxoris eius, que hoc firmamus et concedimus. Sig+num Guillelmi de Matamala. Sig+num Berengarii Munerii, de Macianeto.

+ Berengarius Lambardi, publicus Calidarum notarius que hoc scripsi cum literis rasis et emendatis in ·XI· linea.

1. escrit *Guillelmus*. 2. habitas, *reiterat*.

125

1258, novembre, 13

Donació. *Saura, vídua de Bernat de Cartellà, dóna al seu fill Bernat de Cartellà tots els drets que té al castell de Mataró, tant per la castellania com per herència dels seus pares, i a la força de Maçanet, per raó d'esponsalici. N'exceptua el que el seu marit havia llegat al seu fill Galceran (de Cartellà). A continuació, Sibil·la, filla de Berenguer de Sant Vicenç, aporta 750 morabatins com a dot per al seu matrimoni amb Bernat de Cartellà, el qual li retorna, com a donació per núpcies, uns altres 750 morabatins garantits sobre els béns heretats de la seva mare.*

[A] Original, vist i transcrit per Jaume Marquès el 1983, no localitzat.

a* MS, núm. 24, p. 383-387. Traducció catalana: p. 387-390.

Notícia: AHCB, ms. 126, f. 73r.

Sit omnibus manifestum quod ego, domina Saura, uxor condam Bernardi de Cartiliano, meo proprio motu et sine prava suggestione alicuius vel dolo, dono donacione irrevocabili inter vivos tibi, Bernardo de Cartiliano, filio meo, et tuis et cui volueris, imperpetuum, totum ius meum liberum et integrum et omnes mansos et bordas et mansuras et honores et possessions et quaslibet habitaciones et hominess et feminas, presentes atque futuros, ibi et inde ubique comorantes, et omnes redditus, exitus et proventus et dominaciones et omnium rerum dominia atque jura et exactiones uniuersas et quicquid et quantum habeo et habere debeo et accipio et accipere debeo et consuevi, racione castlanie vel racione patris mei aut matris mee, quondam deffunctorum, aut ex successione ipsorum vel alio quovis modo et jure in toto castro de Materono et in suis terminis et pertinentiis et juribus et dominiis eiusdem ad tuam voluntatem et tuorum perpetuo faciendam. Item dono tibi dicto Bernardo, filio meo, donacione inter vivos et tuis, perpetuo, totum jus quod, racione sponsalicii sive alterius alicuius obligacionis vel juris, ego habeo et habere debeo in tota forcia de Macianeto et in omni suo honore et in mansis et bordis et hominibus et feminis et juribus et dominiis et pertinentiis eiusdem domus sive fortie

et in tota parrochia Sancti Laurentii de Macianeto et Sancte Marie de Vitariis et in parrochia Sancti Petri de Martorello et Sancti Stephani de Torderia et Sancti Cipriani de Falgariis et in omnibus aliis honoribus et bonis que fuerunt dicti viri mei, excepto eo quod dictus Bernardus de Cartiliano, quondam vir meus, Gaucerando, filio suo, in suo testamento legavit. Jamdicta itaque omnia et singula, prout melius potest dici seu intelligi ad tuum commodum, salvamentum et sanum intellectum omniumque tuorum, tibi et tuis et cui volueris, dono et trado donacione inter vivos ad omnes tuas tuorumque voluntates perpetuo faciendas, tali videlicet modo et condicione quod ego simul tecum sim domina et potens de predictis de omni vita mea. Post obitum vero meum, omnia predicta tu et tui habeatis ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas. Et si forte ego et tu in vita nostra simul concordare non possemus, retineo michi ad habenda de predictis in omni vita mea, honorem mansos et molendina que sunt in parrochia Sancti Petri de Martorello et in parrochia Sancti Stephani de Tordaria et Sancti Cipriani de Falgariis et exitus et redditus et perventus et jura et dominia predictorum, que teneam in tota vita mea racione mei sponsalicii. Post obitum vero meum, predicta omnia et singula tibi et tuis solute et libera revertantur ad omnes tuas tuorumque voluntates perpetuo faciendas. Dictum vero castrum et omnia alia bona supradicta preter ea que ego michi retineo in vita mea, tantum si non possemus simul concordare ut superius continetur, tu et tui et quicumque volueritis, habeatis ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas. Et sic de predictis omnibus mitto et introduco te cum hoc presenti publico instrumento in corporalem vacuum possessionem pleno jure ad habendum, tenendum et omni tempore possidendum ad omnes tuas tuorumque voluntates perpetuo faciendas sine omni alio aliquo retentu que ibi vel inde in aliquo non facio neque servo. Et promitto hoc donum a me sponte factum semper bonum ratum atque firmum habere et tenere et nullo tempore revocare seu contravenire, per me vel per aliquam interpositam perosnam causa ingratitude vel alio aliquo iure. Quod si causa ingratitude vel alio aliquo iure huic contractui obviam ire possim, illi penitus renuncio. Et ut hec maiori semper gaudeant firmitate, recipio te ad hominum. Et ego, Bernardus de Cartiliano, laudo et concedo, approbo et confirmo hec omnia supradicta.

Et ego, Sebilis, filia Berengarii de Sancto Vincencio, consilio et voluntate eiusdem patris mei et aliorum amicorum meorum,

dono in dotem tibi, Bernardo de Cartiliano, quem Deo dante accipiam in maritum, septingentos quinquaginta morabatinos bonos, novos, optimos, flamantes, sinceros, anfossinos, boni finique auri rectique pensi, ita ut eos ego et tu habeamus et teneamus simul quamdiu vixerimus, sicut decet uxorem et virum. Et ad obitum nostrum remaneant infantibus nostris ex nobis ambobus coitus natis pariterque generates. Si vero infantes nobis deffuerint et ego prior te obiero, habeas illos et teneas de omni vita tua. Post obitum vero tuum, meis propinquiribus revertantur.

Simili modo ego, Bernardus de Cartiliano, predictus, consilio et voluntate amicorum meorum, dono in donacione propter nupcias tibi, dicte Sibilie, quam ducturus sum in uxorem, alios septingentos quinquaginta morabatinos eiusdem valoris et bonitatis, sub eisdem pactis et condicionibus, sub quibus tu michi in dotem alios ·DCC· morabatinos superius affers. De quibus omnibus confiteor et recognosco me esse bene et utiliter paccatum, contentum et in omnibus satisfactum, renunciando excepcione peccunie non numerate et dotis non tradite ac non recepte. Et hos ·DCC· morabatinos quos tu michi in dotem superius affers et illos alios ·dccc· morabatinos quos tibi dono in donacione propter nupcias, ut superius annotator, qui sic sunt in summam mille quingenta aurei complete, dono et assigno omnes illos tibi et cui volueris in tota et supra tota forcia mea sive domo de Macianeto et super omnibus honoribus et possessionibus et laboracionibus suis et super omnibus mansis et bordis et mansueriis et honoribus et possessionibus eorundem et hominibus et feminis presentibus et futuris et redditibus, exitibus et proventibus et iuribus et dominiis universis eiusdem et super omnibus et singulis que ratione domini vel proprietatis vel alio quovis modo vel iure ego habeo et accipio et habere et accipere debeo in tota parrochia Sancti Laurentii de Macianeto et de Vitrariis et super omni honore et iuribus et dominiis et super omnibus et singulis que ego habeo et accipio et habere et accipere debeo in tota parrochia Sancti Stephani de Tordaria, tam in mansis et bordis et mansueriis et hominibus et feminis presentibus et futuris et censualibus et redditibus, exitibus et proventibus quam in omnibus aliis et super tota illa donacione quam dicta domina mater mea michi fecit de omni jure quod habebat in castro de Materono et in suis terminis ut melius et plenius superius continetur, prout melius et laciis dici potest seu intelligi ad tuum comodum, salvamentum et sanum intellectum omniumque tuorum, salvo et retento domine matri mee violario

suo secundum quod superius continetur. Intelligatur tamen et sit certum quod si ego decederem antequam tu sine liberis et amici mei voluerint tibi solver dotem et donacionem quod tu teneris satisfacere, quod post obitum tuum donacio quam tibi facio heredibus meis solute atque libera revertatur sine omni contradimento.

Et ego Sibilia, predicta, laudo, concedo, approbo et confirmo hec supradicta. Et ego, domina Saura, predicta, laudo et concede hec omnia et singula supradicta, promittens me in predictis nullatenus contravenire per me vel per aliquam interpositam personam, jure aliquo sive causa.

Actum est hoc septimo idus novembris, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo.

Sig+num domine Saure, predicte. Sig+num Sebilie, jamdicte. Sig+num Berengarii de Sancto Vincencio, patris eius. Sig+num Bernardi de Cartiliano, qui hec firmamus, laudamus atque concedimus. Sig+num Bernardi de Scintillis, procuratoris domini Gastonis, salvo jure ipsius Gastoni. Huius rei testes sunt Bernardus de Pineta, Jacobus Gerardi, civis Barchinone, Guillelmus de Montecluso, Petrus de Galiffa, Jacobus Grunni, Arnaldus Guillelmi de Cartiliano, Raimundus de Bastida et Arnallus, dictus capellanus Berengarii de Sancto Vincencii.

Sig+num Johannis de Porchariis, qui hoc scripsit mandato Bernardo de Vicco, publici Gerunde notarii.

Ego Bernardus de Vicco, publicus Gerunde notarius, ·+· subscribo.

126

1259, març, 22 (1258)

Venda. *Berenguera de Font i el seu marit Ferrer venen a Bernat Martorell i la seva muller Oliva una honor que tenen a Fontanilles, a la parròquia de Maçanet, pel preu de 15 sous barcelonesos, salvant el dret del senyor a cobrar la tasca i el dret del mas Ballester a un diner anual de tornes.*

A* Pergamí original (198 × 162 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 359, registre núm. 12.063. Bon estat de conservació. Al dor: "N° 135".

Sit notum cunctis quod ego, Berengaria de Fonte, et uir meus, Ferrario, bono animo atque spontanea uoluntate, gratis et

ex certa sciencia, per nos et omnes nostros presentes et deinceps uenituros, cum hac presenti scriptura perpetuo ualitura, vendimus atque tradimus et in corporalem possessionem mitimus tibi, Bernardi Marturello, et uxori tue, Oliue, et uestris quibus uolueritis, in perpetuo, uidelicet totum illum honorem inte[gre] quem habemus et tenemus in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco qui uocatur Fontaniles, cum omnibus arboribus que ibi sunt et tenedonibus et pertinentiis suis, cum exitibus et ingressibus et cum omnibus aliis ad ipsum honorem pertinentibus, sicut melius potest dici uel intelligi ad uestrum uestrorumque bonum et sanum intellectum, ad omnes uestras uestrorumque uoluntates ibi et inde perpetuo faciendas, sine aliquo retentu quod inde non facimus. Et de nostra¹ potestate tradimus et in uestrum dominium mitimus, sicut melius Raimundus de Fonte nuper dictum honorem emit de Nina Ballistera et de filia sua, Maria. Sic uendimus uobis et uestris pro quindecim solidos barchinonenses moneta de terno, saluo jure domini in omnibus cui dabitis tascham bene et fideliter. Affrontat predictum honorem ab oriente in honore Ferrarii de Fontanilis, a meridie in honore Bernardi Arnalli de Turre et Ferrarii de Fonte, ab occiduo in riera de Torderola, a circio in torrente de Fontanilis. Sicut ab hiis ·iiii^{or}. affrontacionibus dictum honorem includitur, sic uendimus uobis et uestris quibus uolueritis et uos et uestri faciatis inde heredibus de manso Ballistarii perpetuo ·i· denarium pro turnis. Et si amplius ualet de predicto precio totum damus uobis et remitimus libenter, renunciando expressim sub complimento iusti precii et auxilio et beneficio illius legis qua deceptis ultra dimidiam iusti precii succuritur. Et promittimus uobis et uestris hanc uendicionem habere, facere et tenere in pace et nos esse guarentes et defendentes contra cunctam uiuentem personam. Et pro his omnibus predictis et eciam jure euiccionis, obligamus nos tibi et tuis omnia nostra bona habita et habenda ubique, cum omnibus nostris uocibus et racionibus et accionibus et omnium nostrorum inde perpetuo extinctis et in uestram potestatem translatis et penes uos remanentibus, renunciando omni juri nobis competenti in hoc uel competituro et omni alii juri nouo et ueteri, diuino, canonico et ciuili, publico et priuato et omni auxilio et beneficio legis gotice et romane, qui nobis in hac parte posset prodesse et uobis in aliquo nocere. Et ad maioris roboris firmitatem, juramus, in Deum et super sancta ·iiii^{or}. Dei euangelia a nobis corporaliter tacta, quod [contra hec] non ueniamus nec aliquem uenire faciamus aliquo modo.

Actum est hoc ·XII· kalendas aprilis, anno Domini ·M·CC·L· octauo.

Sig+num Berrengarie² de Fonte. Sig+num Ferrarii, mariti eius. Sig+num Arsendis, qui hoc firmamus et laudamus. Sig+num Berengarii de Uiride. Sig+num Petri de Oliuera. Sig+num Petri de Fontanilis, testium huius rei. Sig+num Bernardi de Pineto, domini, qui hoc firmo. Sig+num Guillelme de Pineto, uxoris eius. Sig+num Petri Bordelet, baiuli. + Raimundi de Auinione Gerundensis, canonicus et capellanus Sancti Laurentii de Macianeto.

+ Petri Saluatoris de Romaniano, moranti in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. *escrit* nostro. 2. *escrit* Berrengarie.

127

1260, febrer, 1 (1259)

Asserviment. *Miquel Ribalt esdevé home propi de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

- A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 115, 119, 120, 123, 131, 132 i 133 (553 × 129 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 12.109g. Bon estat de conservació. Al dors: "O. N° 143"; "Omenatges prestats a mossèn Bernat de Cartellà en l'any 1264".

Sit notum cunctis quod ego, Michaelis Ribalt, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsum per proprium hominem, cum omni prole a me nata uel de cetero nacitura, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris esse semper fidelis et legalis de corpore uestro et auere et quod alium dominum non exygam nec eligam uel clamem nec exygere uel clamare ualeam nisi uos et uestros. Et si contra hoc obuiam ire possum aliquo jure uel aliqua lege, illi juri et legi cum omnibus iuribus earum penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc kalendas februarii, anno Domini ·M·CC·L· nono.

Sig+num Michaelis, iamdicti, qui hoc firmo firmarique rogo. Sig+num Jacobi Faber. Sig+num Raimundi de Prato. Sig+num Petri Pelegrini, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

128

1260, setembre, 29

Asserviment. *Ermessenda Sabatera esdevé dona pròpia de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 116, 117, 119, 121 i 130 (347 × 130 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 17.127d (antigament 12.109bis). Bon estat de conservació.

Sit notum cunctis quod ego, Ermesendis Sabatera, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsam per propriam feminam, cum omni prole a me natam uel de cetero nacituram, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris semper esse fidelis et legalis de corpore et auere et quod alium dominum non exygam nec eligam uel clamem nec eligere uel clamare ualeam nisi uos et uestros. Et si contra hoc obuiam yre possum aliquo jure uel aliqua lege, illi juri et legi penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc ·III· kalendas octobris, anno Domini ·M·CC·LX·.

Sig+num Ermesendis, predicte, que hoc firmo firmarique rogo. Sig+num Petri Albi. Sig+num Petri Pelliparii. Sig+num Ferrarii Ferrarii, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

129

1261, desembre, 4

Debitori. *Estranya Sabatera i Arnau, el seu marit, prometen a la seva mare Ermessenda pagar-li 40 sous barcelonesos que li deu a partir dels béns del mas Sabater, per la qual cosa Guillem de Fonelleda de Palafoills i Mascaró de Castell de Vidreres esdevenen fidejussors d'aquest deute.*

A* Pergamí original (127 × 162 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 173, registre núm. 12.184. Bon estat de conservació.

Sit notum cunctis quod ego, Extranea [Sabateria], et maritus meus, Arnaldus promitimus paccare tibi, Ermessendi, matri

de me, Extranea predicta, quadraginta solidos barchinonenses de terno, quos tibi retines ad tuam uoluntatem de bonis et rebus predicti mansi Sabaterii simul, quos tibi paccabimus ab hoc primo venienti festo Natalis Domini ad unum annum de bonis et rebus simul nostris mansi Sabaterii. Et si a predicto termino in antea eos tenuerimus et tu propter hoc dampnum uel grauamen feceris, totum promittimus tibi restituere tuo plano uerbo et sine sacramento. Et hoc damus tibi in omnibus nostris rebus habitis et habendis ubique. Et insuper damus tibi fideiussores et principales paccatores qui pro nobis ibi teneantur Guillelmum de Foneyeda, de Palafols, et Mascharosium de Castello, de Vitrariis, nobiscum et sine nobis, in morte et uita. Et nos, Guillelmus de Foneyeda, de Palafols, et Mascaros de Castello, predicti, instituimus nos esse fideiussores et principales paccatores tibi, Ermessendi predictae, pro predictis debitoribus, cum eis et sine eis, morte et uita, et nullus ex nobis possit se excusare per alium quemlibet pro toto. Et hoc damus tibi in omnibus nostris rebus habitis et habendis ubique, renunciando omni iuri pro nobis in aliquo facienti.

Actum est hoc ·II· nonas decembris, anno Domini ·M·CC·LX· primo.

Sig+num Extranee Sabaterie. Sig+num Arnaldi, mariti eius. Sig+num Guillelmi de Funeyeda. Sig+num Mascarosii de Castello, fideiussorum, nos omnes predicti, qui hec firmamus et laudamus. Testes Raimundus de Brandino, Arbertus de Guazaranis, Raimundus Ferrarii de Bedos.

SSS. Berengarius Oliuerii, publicus Vitrariarum notarius, qui hoc scripsi, cum literis rasis in prima linea.

130

1262, febrer, 18 (1261)

Asserviment. *Domènec Castany esdevé home propi de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 116, 117, 118, 121 i 128 (347 × 130 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 17.127e (antigament 12.109bis). Bon estat de conservació.

Sit notum cunctis quod ego Dominicus Castagnus, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsum per proprium hominem, cum omni prole a me decendente de cetero, cum omnibus

meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris, heredibus uestri domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris semper esse fidelis et legalis de corpore et auere et quod alium dominum non exygam nec eligam uel clamem nec eligere uel clamare ualeam nisi uos et uestros. Et si contra hoc obuiam yre possum aliquo jure uel aliqua lege, illi juri et legi penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc ·XII· kalendas marcii, anno Domini ·M·CC·LX· primo.

Sig+num Dominici, predicti, qui hoc firmo firmarique rogo. Sig+num Petri de Toses. Sig+num Raimundi de Prato. Sig+num Bernardi Castagni, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

131

1262, març, 14 (1261)

Asserviment. *Ermessenda, filla de Mansília Castanya, esdevé dona pròpia de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 115, 119, 120, 123, 127, 132 i 133 (553 × 129 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 12.109a. Bon estat de conservació. Al dors: "O. N° 143"; "Omenatges prestats a mossèn Bernat de Cartellà en l-any 1264".

Sit notum cunctis quod ego, Ermesendis, filia Mansilie Castane, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsam per propriam feminam, cum omni prole a me natam uel de cetero nacturam, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo retentu. Et promitto uobis et uestris semper esse fidelis et legalis de corpore et auere et quod alium dominum non exigam nec eligam uel clamem nec exigere uel clamare ualeam nisi uos et uestros. Et si contra hoc obuiam ire possum aliquo jure uel aliqua lege, illi juri et legi penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc ·II· idus marcii, anno Domini ·M·CC·LX· primo.

Sig+num Ermesendis, predicta, que hoc firmo firmarique rogo.
Sig+num Guillelmi Alborni. Sig+num Petri Ioga, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turre de
Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

132

1262, març, 14 (1261)

Asserviment. *Dolça, filla de Maria Sifresa, esdevé dona pròpia de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 115, 119, 120, 123, 127, 131 i 133 (553 × 129 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 12.109b. Bon estat de conservació. Al dors: "O. N° 143"; "Omenatges prestats a mossèn Bernat de Cartellà en l'any 1264".

Sit notum cunctis quod ego, Dulcia, filia¹ Marie Sifresa, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsam per propriam feminam, cum omni prole a me natam uel de cetero nacturam, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo retentu. Et promito uobis et uestris semper esse fidelis et legalis de corpore et auere et quod alium dominum non exigam nec eligam uel clamem nec exigere uel clamare ualeam nisi uos et uestros, ita tamen sicut ut est mors de personis qui de meo manso sint uel olim fuerint. Et si contra hoc obuam ire possum aliquo iure uel aliqua lege, illi juri et legi penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc ·II· idus marcii, anno Domini ·M·CC·LX· primo.

Sig+num Dulcie, predicte, que hoc firmo firmarique rogo.
Sig+num Guillelmi de Inuidia. Sig+num Guillelmi Paleti, Sig+num Petri Ioga, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turre de
Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

1. filia, *reiterat.*

133

1262, març, 14 (1261)

Asserviment. *Maria Ferrera esdevé dona pròpia de Bernat de Cartellà, senyor de la casa de Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que els documents núm. 115, 119, 120, 123, 127, 131 i 132 (553 × 129 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 12.109c. Bon estat de conservació. Al dors: "O. N° 143"; "Omenatges prestats a mossèn Bernat de Cartellà en l-any 1264".

Sit notum cunctis quod ego, Maria Ferrara, bono animo et spontanea uoluntate, dono me ipsam per propriam feminam, cum omni prole a me natam uel de cetero nacituram, cum omnibus meis rebus mobilibus et immobilibus habitis et habendis, uobis, Bernardo de Cartiliano, et successoribus uestris domui de Macianeto, ad omnem uestram uestrorumque uoluntatem perpetuo faciendam sine aliquo meo retentu. Et promito uobis et uestris semper esse fidelis et legalis de corpore et auere uestro et quod alium dominum non exigam nec eligam uel clamem nec exigere uel clamare ualeam nisi uos et uestros, ita tamen sicut ut est mors de personis qui de meo manso Ferrario sint uel olim fuerint. Et si contra hoc obuiam ire possum aliquo jure uel aliqua lege, illi juri et legi cum omnibus iuribus earum penitus renuncio in perpetuum.

Actum est hoc ·II· idus marcii, anno Domini ·M·CC·LX· primo.

Sig+num Marie, predictae, que hoc firmo firmarique rogo.
Sig+num Petri Joga. Sig+num Arnaldi Felicis, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turre de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

134

1262, febrer, 13 (1261)

Contracte de societat. *Domènec Castany i Ramona Tiona signen el seu esponsalici segons el qual passen a compartir tots els seus béns.*

A* Pergamí original, en el mateix full que el document núm. 135 (140 × 135 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 184, registre núm. 10.166a. Estat de conservació regular per l'esvaïment de la tinta. Al dors: "N° 384. D".

[Sit notum cunctis] quod ego, Dominicus Castaynus, et Raimunda Tiona facimus societatem et firmam comunam [...] de omnibus

nostris bonis rebus, mobilibus et immobilibus ac se mouentibus habitis et habendis, ita ut [habeamus] omnia bona nostra presentia et futura per duas [eorundem] partes et quisque nostrum habeat suam partem [ad suam] uoluntatem perpetuo faciendam, saluo et retento nobis sponsalium nostrum qui dicit sic, si [uixeris post me], habeas, teneas et possideas medietatem meis bonis omnibus diebus uite tue deinde [...].

Actum est hoc idus februarii, anno Domini ·M·CC·LX· primo.

Sig+num Dominici Castayni. Sig+num Raimunde Tione, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Sig+num Petri de Toses. Sig+num Raimundi de Prato. Sig+num Bernardi Castayni, huius [rey testium].

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

135

1262, febrer, 13 (1261)

Establiment. *Saura de Cartellà, el seu fill Bernat i la muller d'aquest, Sibil·la, estableixen a Domènec Castany i Ramona Tiona el mas Rovira, situat al lloc dit Tapioles, a la parròquia de Maçanet, pel qual mas el dit Domènec haurà de fer-se home propi dels Cartellà.*

A* Pergamí original, en el mateix full que el document núm. 134 (140 × 135 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 184, registre núm. 10.166b. Estat de conservació regular per l'esvaïment de la tinta. Al dors: "Nº 384. D".

Sit notum cunctis quod ego, domina Saura de Cartiliano, et filius meus, Bernardus, et uxor eius, Sibilia, [per nos] et omnes nostros presentes et futuros, damus et tradimus tibi, Dominico Castagni, uidelicet totum [mansum] integrum de Ruiria [quem habemus et tenemus in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, in loco qui dicitur Tapioles], cum omnibus affrontacionibus suis pertinenciis, honoribus, proprietatibus, arboribus cuiuscumque generis, cum turnis, intratibus et exitibus suis, uidelicet sub tali pacto ut tu, iamdictus Dominicus, sis noster proprius homo solidus, liber et quietus et faces nobis uel nostris [omni]a censa et agraria que nobis pro dicto manso pertinet annuatim dum uixeris.

Actum est hoc idus februarii, anno Domini ·M·CC·LX· primo.

Sig+num domine Saure. Sig+num Bernardi, filii eius. Sig+num Sibilie, uxoris eius, qui hoc firmamus. Sig+num Petri de Toses.

Sig+num Raimundi de Prato, baiuli. Sig+num Bernardus Castagni, huius rey testium.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi, cum litteris suprascriptis in ·III^a. linea ubi dicitur “quem habemus et tenemus in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto in loco qui dicitur Tapioles”, die et anno quo supra.

136

1263, agost, 22

Donació. *Saura de Cartellà dóna al seu fill, Galceran de Cartellà, el castell de Dosrius, de domini compartit amb el monestir de Sant Pere de Casserres, i diversos béns situats a les parròquies de Sant Iscle de Dosrius, Sant Esteve de Canyamars, Argentona i Sant Julià de Montseny.*

[A] Original perdut.

B* Còpia de 1278 (340 × 560 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castelldosrius, unitat de catalogació núm. 226. Bon estat de conservació. Al dors: “Donació. N° 16”.

Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam instrumento cuius tenor talis est.

Sit omnibus manifestum quod ego, domina Saura de Cartiliano, uxor quondam Bernardi de Cartiliano, gratis ac spontanea uoluntate, meo proprio motum et sine praua suggestione alicuius uel dolo, per me et omnes meos, dono causa perfecte donacionis irreuocabilis inter uiuos tibi Gaucerando de Cartiliano, filio meo, et tuis et cuicumque uolueris, imperpetuum, castrum meum de Duobus Riuis quod habeo et teneo per priorem monasterii de Castris Serris, in parrochia Sancti Aciscli de Duobus Riuis, in episcopatu Barchinonensi, cum omnibus suis pertinentiis et tenedonibus, terminis, terminalibus et regaliis et cum mansis et bordis et mansueriis eiusdem, qui et que sunt in parrochia Sancti Aciscli de Duobus Riuis et in parrochia Sancti Stephani de Canemariis et in parrochia de Argentona et in parrochia de Sancti Juliani de Monte Signo, in loco qui nuncupatur Molar uel in aliis locis et in parrochiis ad dominum predicti castri pertinentibus et pertinere debentibus qualicumque racione per quoscumque dominos teneantur et cum omnibus suis laboracionibus panis et uini, cultis et incultis et cum omnibus iuribus et dominiis eiusdem. Quod inquam

castrum michi aduenit et pertinet et pertinere et euenire debet uoce et racione Bernardi de Duobus Riuis, quondam patris mei, et ex successione eiusdem et Bernardi de Duobus Riuis, quondam fratris mei. Predictum itaque castrum, cum operibus et fortitudinibus et omnibus suis pertinenciis et tenedonibus et terminis et terminalibus et regaliis et cum omnibus mansis et mansueriis et bordis et aliis quibuslibet habitacionibus et laboracionibus panis et [uini], cultis et heremis que habeo et teneo et habere et tenere debeo et michi pertinent et pertinere debent qualicumque racione in parrochiis supradictis uel in aliis locis et parrochiis ad ius, dominium et proprietatem dicti castri pertinentibus et pertinere debentibus quocumque modo uel iure, cum exitibus et ingressibus suis et cum hominibus et feminis presentibus et futuris, ibi et inde ubique comorantibus et cum censibus et censatis et usaticis et agrariis et iuuibus et batudis et traginis et questiis et toltis et forciis et placitis et firmamentis, stabilimentis, seruciis et adempramentis et caguciis et exorchiis, intestiis, intestacionibus et redempcionibus hominum et feminarum et cum molendinis et monariis et rippariis et aquis et fontibus et aqueductibus et reductibus et cum boschis et siluis et garricis et rouiris et lignis, lignariis et deuesiis, palumeriis, montibus, rupibus et planiciis et cum pascuis et pasturis et cum omnibus suis adempriuis et omnibus terre meritis et cum omnibus seruciis seruitutibus et districtibus et accionibus licitis uel illicitis et cum omnibus redditibus et prouentibus et iurediccionibus suis, tam principalibus quam accessoriis, et cum omnium rerum dominiis specialibus et generalibus et cum omnibus aliis et singulis hic expressis aut non expressis que in predictis et pro predictis omnibus ego habeo et accipio et habere et accipere debeo iure domini uel proprietatis uel alio quocumque modo uel iure et que antecessores mei in predictis omnibus et pro predictis habuerunt, tenuerunt et perceperunt qualicumque racione et cum arboribus cuiuscumque generis sint et cum omnibus melioramentis et augmentis factis et faciendis et cum omni sua integritate et proprietate et prout melius ac utilius dici uel intelligi potest, ad suum comodum, saluamentum et sanum intellectum omniumque tuorum. Et prout melius et plenius predicta omnia et singula ad me spectant et spectare debent, pertinent et pertinere debent, uoc et racione patris et fratris mei predictorum uel racione alicuius generis mei uel quocumque alio modo uel iure sic tam specialiter quam generaliter tibi et tuis et cuicumque uolueris dono donacione perfecta irreuocabili inter uiuos ad omnes tuas tuorumque uolunta-

tes perpetuo faciendas. Et ideo predicta omnia et singula, de meo iure, dominio et potestate, eycio penitus et extraho eadem in tuum tuorumque et quorumcumque uelis ius, dominium et potestatem libere et quiete penitus transferendo, mitendo ac introducendo te de presenti cum hoc publico instrumento in corporalem et vaccuam horum omnium possessionem pleno iure ad habendum, tenendum et omni tempore possidendum, ad omnes tuas tuorumque uoluntates perpetuo faciendas, saluo iure dominorum in omnibus. Sub tali uidelicet forma et condicione quod ego teneam et percipiam omnia supradicta usufructuario iure diebus omibus uite mee. Et ad obitum meum, possim meum facere testamentum et uoluntatem de centum morabatinos super predictis quos tu tenearis dare et soluere ubicumque ego mandauero uerbo uel testamento infra medium annum post obitum meum. Tu quoque habeas et recipias annuatim de uita mea in signum uere et manifeste possessionis horum omnium predictorum centum solidos barchinonenses istius monete de terno, de redditibus illius molendini quod est in riera de Duobus Riuis. Post obitum uero meum, deinde tu et tui et quoscumque uoueris, habeatis, teneatis et libere ac potenter pacifice ac quiete omni tempore possideatis omnia et singula supradicta, cum omnibus uocibus, racionibus, iuribus, dominiis et iurediccionibus et accionibus meis neque seruo. Omnibus meis uocibus et racionibus, iuribus et dominiis ibi et inde perpetuo extinctis et penes te et tuos remanentibus et translatis Et sic promito tibi bona fide per firmam ac sollempnem stipulacionem hanc donacionem a me sponte factam et semper bonam ratam atque firmam et inconuulsam habere, tenere et attendere et comperere et in omnibus obseruare et nullo tempore contrauenire per me uel per aliquam interpositam personam, causa ingratitude uel alio quouis modo uel iure. Quod si causa ingratitude uel alio aliquo iure scripto uel non scripto, legali uel diuino, publico uel priuato, humano, canonico, ecclesiastico uel ciuili, generali uel speciali siue excepcione uel occasione aliqua in futurum huic contractui contrauenire possem illis omnibus scienter et consulte, gratis et ex certa sciencia, prorsus imperpetuum renuncio. Et ad maiorem firmitatem omnium predictorum singulorum habendam et tenendam et ut omnis dubitacion inde remoueatur, libenti anim ac spontanea uoluntate, juro per Deum super sancta ·iiii^{or}. eius euuangelia corporaliter tacta, hec omnia et singula supradicta ut dicta sunt et scripta a prima linea usque ad ultimam semper bona et firma habere et tenere et attendere et complere et in omnibus

obseruare et nullo tempore contrauenire, per me uel per aliquam interpositam personam uel etiam consentire causa ingratitude uel alio quouis modo uel iure. Preterea ut hec omnia et singula supradicta maiori semper gaudeant firmitate recipio te ad hominem in presenti.

Actum est hoc ·x^o· kalendas septembris, anno Domini millesimo ducesimo sexagesimo tercio.

Sig+num domine Saure de Cartiliano, predicte, que hoc firmo, laudo, concedo pariter atque iuro. Testes sunt huius rei Companonus de Stagneolo,¹ presbiter de capitulo Gerundensi, Raimundus Laurencii et Berengarius Laurencii de Saltu.

Sig+num Johannis de Porchariis, qui hoc scripsit mandato Bernardi de Uico, publici Gerunde notarii.

Ego Bernardus de Vicco, publicus Gerunde notarii, subscribo.

Sig+num Petri de Termino, notarii. Sig+num Bernardi de Cadenta, notarii. Sig+num Berengarii Guilaberti, notarii.

Sig+num Petri Marci, notarii publici Barchinonensi, qui hoc translatum sumptum fideliter ab originali instrumento scribi fecit et clausit kalendas octobris, anno Domini millesimo ·cc^o·LXX°· octauo.

1. Stagneolo, *sic*.

137

1263, setembre, 16

Asserviment. *Guillema, filla de Guillem de Castellet, es fa dona pròpia de Bernat de Cartellà.*

A* Pergamí original (73 × 140 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 359, registre núm. 12.086. Bon estat de conservació. Al dors: "N° 376. O".

Sit notum cunctis quod ego, Guillelma, filia Guillelmi de Casteleto, bona et libera uoluntate, dono [me ipsam] per feminam propriam uobis, Bernardo de Cartiliano, et uestris, perpetuo, cum omni mea progenie a me descendente et cum omnibus meis rebus habitis et habendis. Et cum hac presenti scriptura eligo uos et uestros per dominum meum meorumque perpetuo, [ad] omnes uestras uestrorumque uoluntates perpetuo faciendas, promitens uobis et uestris esse fidelis et legalis in omn[ibus].

Actum est hoc ·xvi· kalendas octobris, anno Domini ·m^o·cc·LX·iii·.

Sig+num Guillelme, que hec facio [at]que concedo. Testes autem huius rei sunt Petrus de Bancellis et Raimundus de Casteleto, et Petrus Faber de Torcha[felon].

SSS. Anglesii, presbiteri, clerici ecclesie Sancti Cipriani de Falgariis, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

138

1265, octubre, 2

Venda. *Ramon de Cabrera ven als germans Pere Clergue i Berenguer Clergue un quadró de terra a Manlleu, a la parròquia de Vidreres, pel preu de 24 sous.*

A* Pergamí original (176 × 196 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 190, registre núm. 12.181. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 38. Venda".

Sit notum cunctis quod ego, Raimundus de Capraria, per me et per omnes meos presentes et futuros, vendo et in presenti trado tibi, Petro Clerico, de Vitrariis, et fratri tuo, Berengarii Clerico, et uestris et quibus uolueritis, in perpetuum, totum illum quadronum terre quem habeo et teneo in parrochia de Vitrariis, apud Manleu, et affrontat ab oriente in honore Berengarii Dalmacii, a meridie in camino, ab occidente in honore uestro, a circio in honore Petri Cifre. Sicut ab hiis ·iiii^{or}. affrontacionibus predictus quadronus terre includitur, cum exitibus et ingressibus, pertinentiis et tenedonibus suis et cum arboribus que ibi sunt uel erunt et cum omnibus aliis in se habentibus uel eidem aliquo modo pertinentibus et etiam ut melius potest dici uel intelligi ad uestrum uestrorumque comodum et utilitatem, sic predictum quadronum terre uobis et uestris vendo in perpetuum pro ·xxiiii^{or}. solidos de terno, de quibus recognosco a uobis bene esse paccatum, renunciando excepcioni non numerate peccunie. Et si amplius ualet uel de cetero ualebit precio iamdicto, totum illud magis gratis et ex certa sciencia uobis et uestris donamus, renunciando expressim auxilio et beneficio illius legis qua deceptis ultra dimidiam iusti precii subuenitur. Et ideo de meo meorumque iure ac potestate in uestrum uestrorumque mito dominium et potestatem, ad omnes uestras uestrorumque uoluntates ibi et inde perpetuo faciendas, pro franco et libero alodio, sine aliquo retentu quem ibi uel inde non facio, omnibus meis uocibus et rationibus et omnium meorum inde perpetuo extinctis et penes nos et uestros semper remanentibus et trans-

latis. Et promito uobis et uestris predictam vendicionem semper facere habere et tenere in pace et esse guarens et deffensor contra cunctam personam et de euiccionem et omni interesse obligo me uobis et omnia bona mea habita et habenda ubique. Et si aliquo iure scripto uel non scripto, publico uel priuato siue excepcione uel occasione aliqua modo uel futurum huic vendicioni obuiam ire possem, illi¹ iuri penitus renuncio.

Actum est hoc ·vi· nonas octobris, anno Domini ·M·CC·LX°· quinto.

Sig+num Raimundi de Capraria. Sig+num domine Alamande, uxoris eius, qui hoc firmamus et laudamus. Testes huius rei sunt Raimundus Ferrarii de Bedos, Petrus de Loreto, Petrus de Calico, Bernardus de Busquetis. Sig+num Berengarii Johannis, tenentis locum baiuli, qui hoc firmo.

SSS. Berengarius Oliuerii, publicus Vitriarum notarium, qui hoc scripsi.

1. *segueix* ju.

139

1266, octubre, 15

Establiment. *Saura de Cartellà, el seu fill Bernat i la muller d'aquest, Sibil·la, estableixen "a pagesia" a Ferrer de Martorell un saió de terra que va ser del mas Ricard, al Pla, a la parròquia de Sant Pere de Martorell, a canvi de donar la tasca i mitja gallina de cens, pel preu de 20 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (193 × 189 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 151, registre núm. 12.141. Bon estat de conservació. Al dors: "Venda. N° 408".

Sit notum cunctis quod ego, domina Saura de Cartiliano, et filius meus, Bernardus, et uxor eius, Sibilia,¹ per [nos] et omnes nostros presentes atque futuros, vendimus tibi, Ferrario de Marturello, uxorique tue, Guillelme, et uestris, perpetuo, totum illum sallonum terre integrum quod fuit de manso Ricardo, quem habemus et tenemus racione dominio in parrochia Sancti Petri de Marturello in plano, sicut affrontat ab oriente et a meridie in nostra deussa quam pro nobis tenet mansus Petri *d·Ardeya* et ab occidente in honore Petri *d·Ardeya* et fexia Puge et a circio in honore mansi Calafi. Sicut hab istis affrontacionibus predictum sallonum terre includuntur et circumciaguntur, ita uobis et uestris vendimus

in perpetuum propter precium ·XX· solidorum barchinonensium monete de terno, de quibus fatemur a uobis et uestris bene esse paccati, renunciando omni excepcioni non numerate peccunie. Et si plus ualet uel adhuc ualebit, totum uobis et uestris gratis et ex certa sciencia damus donacione facta inter uiuos. Et modo in presenti mittimus uos et uestros cum hoc presenti instrumento in certam et uacuum possessionem ad habendum et tenendum pacifice possidendum dictum sallorum terre, cum omnibus suis affrontacionibus, intratibus, exitibus, pertinenciis, possessionis, melioramentis, tenedonibus, terminis, finis, arboribus cuius generis sint uel erint, ad omnes uestras uestrorumque uoluntates perpetuo faciendas sine nostro nostrorumque retentu quod ibi non facimus in aliquo quantum ad pagesyam. Sed retinimus et saluamus ibi nostram dominacionem et tascham de omni expleto quod ibi Deus dederit nobis et nostris et mediam gallinam annuatim pro censu et non aliud inde nobis nec nostris faciatis, promitendo uobis et uestris dictum sallorum terre semper facere habere et tenere in² pace et esse guarentes et defendentes contra cunctam uiuentem personam bona fide sine ullo malo ingenio, sed si forte legitimus heres ibi uenerit et ipse dictum sallorum terre recuperauerit jure uel consilio nos promitimus uobis et uestris presentibus et futuris reddere predictos ·XX· solidos quos a uobis per istam vendicionem datis recipimus, sine ullo missione et placito quod uobis nec uestris non contingant facere in aliquo. Et hoc damus uobis et uestris in omnibus nostris rebus et super nostras animas.

Actum est hoc idus octobris, anno Domini ·M·CC·LXVI°.

Sig+num domine Saure. Sig+num Bernardi, filii eius. Sig+num Sibilie, uxoris eius, qui hoc firmamus firmarique rogamus. Testes huius rey sunt Guillelmus de Campoplano, Bernardus de Rocha et Guillelmus de Iuga. Sig+num Guillelmi de Buscastello, baiuli.

Bernardus Ferrarii, presbiter et capellanus capelle turris de Macianeto, qui hoc scripsi die et anno quo supra.

1. Sibililia. 2. im.

140

1270, febrer, 26

Lleuador. *Enumeració dels censos que la casa de Maçanet obté, per raó de senyoria, de la parròquia de Sant Pere de Martorell de la Selva.*

- A* Pergamí original (294 × 146 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 172, registre núm. 12.182. Bon estat de conservació. Al dors: "N° 348".
- [B] Còpia del segle XIII, perduda.
- C Còpia del segle XIII, sense la datació i sense les signatures dels declarants, els testimonis i l'escrivà (200 × 145 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 184, registre núm. 10.181. Bon estat de conservació Al dors: "N° 348".

¹Hoc est caput breu de omnibus [censibus]² quos dominus de domo de Macianeto capit in parrochia³ Sancti Petri de Marturello et capere debet racione domini.⁴

Primum facit **mansus de Buscastello** unum porcum anuatim preter meliorem secundum et, si non habet porcum siue porcā, dat duos solidos bone monete. Et donat tascham de omnibus honoribus suis quas⁵ tenet per dominum Macianeti preter closum, sicut affrontat ab oriente in honore borde [Natale],⁶ a meridie in bosco mansi Vitalis de Falgars, ab occidente et a circio in honore dicti mansi de Buscastello sicut terminatur. Item concessit Guillelmus de Buscastello quod omnes honores quas tenet mansus de Gurgo et mansus Boschet et borda Natali dant tascham domino de Macianeto.

Mansus de Ruira⁷ facit ·xviii· denarios bone monete Sancto Felici et octo denarios Natali et duas migerias ordey et unam tritici cum mensura Macianeti et septem mensuras cibarie ad mensuram Gayani et dua paria gallinarum et quatuor placentas censales. Et hoc totum facit annuatim. Et dat tascham de omnibus honoribus suis et facit ad tercerium annum porcum et, si non habet porcum siue porcā, ·ii· solidos et albergam.

Mansus Ferrarii de Marturello facit annuatim ·xviii· denarios bone monete et octo denarios Natali Domini et duas migerias ordey et unam tritici et septem cibarie ad predictas mensuras et dua paria gallinarum et quatuor placentas et tascham de omnibus honoribus suis. Et facit ad tercerium annum porcum et albergam et de omnibus istis supradictis facit mansus Petri de Oliua quartam partem.

Item facit **mansus Ricart** cum Ferrario de Marturello unam gallinam annuatim.

Mansus Viues ·xii· denarios Sancto Felice annuatim et octo denarios perne Natali et unam mensuram tritici et ·iiii^{or}· cibarie et unam gallinam et unam placentam et porcum et albergam et tascham de omnibus honoribus suis.

Borda de Gatilera⁸ facit annuatim unum par gallinarum. Et dat tascham de omnibus honoribus suis Macianeto.

Et facit **mansus d-Ardeya** unum par caponum [per deuesam]⁹ annuatim. Et dat tascham de omnibus honoribus quas tenet per dominum terris de Macianeto.

Item¹⁰ **Calaf** facit annuatim unam gallinam per honorem de Asynomorti¹¹ et pro aliis honoribus. Et dat tascham de omnibus honoribus quas tenet per dominum domus Macianeti ubique habet tam in predictis locis qua<m> in parrochia Sancti Petri Marturelli.

Mansus de Sariued tenet unam fexiam terre juxta caminum et honorem mansi Viues¹² et mansum et honorem, ubi melius continetur in suo instrumento stabilimenti siue doni. Et de omnibus istis dat tascham [domino]¹³ domus Macianeti.

Item concessit **Petrus de Oliua** ut ipse dat tascham et debet dare semper de omnibus honoribus quas ipse Petrus habeat et teneat in omni parrochia Sancti Petri de Marturello ad dominum domus Macianeti.

Actum est hoc ·IIII^{or}· kalendas marcii, anno Domini ·M·CC·septuagesimo.

Sig+num Guillelmi de Buscastello. Sig+num Ferrarii de Marturello. Sig+num Carboni Viues. Sig+num Gile de Ruiria. Sig+num Petri de Oliua, qui hoc firmamus et concedimus et juramus. Testes huius rey sunt Raimundus de Casteleto, Petrus de Ruiria, Bernardus, clericus, et Petrus de Marturello, clericus turris de Macianeto.

Bernardus Ferrarii, clericus de Franciacho, qui hoc scripsit et a supradictis sacramentum recipit [in quo] ut superius est dictum etiam uerum, die et anno quo supra.

1. Hoc est translatum fideliter sumptum a quodam translato capitis breui cuius tenor talis est. Hoc est translatum fideliter factum cuius series ita incipit, C. 2. C. 3. parrochiam, C. 4. dominio, C. 5. quos, C. 6. C. 7. Rouira, C. 8. Gatilepa, C. 9. C. 10. facit, *cancel-lat*, B. 11. Asyno Mortuo, C. 12. Uiues, C. 13. C.

[1270]¹

Lleuador. *Enumeració dels censos que la casa de Maçanet obté, per raó de senyoria, de les parròquies de Santa Maria de Vidreres i Sant Llorenç de Maçanet.*

A* Pergamí original (428 × 193 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 163, registre núm. 12.107. Bon estat de conservació. Al dors: “Sens fetxa”; “Massanet. Lleuador”; “Lleuador any [-M·CC·LXX·] ... Massanet ...”.

B* Traducció catalana del segle XIV (470 × 280 mm): BC, Arxiu Històric, pergami núm. 103, registre núm. 8.716. Bon estat de conservació Al dors: "Nº 104"; "Nº 184. Massanet".

(ex A.)

Hoc est caput breu de censibus quos capit domum de Maci<a>neto in parrochia Sancte Marie de Vitriariis et Sancti Laurentii de Macianeto.

Primum capit in **manso des Pujols** quem facit et fecit semper a[nnu]a]tim ·xviii· denarios bone monete Sancto Felice² et octo denarios arietis et unam migeriam tritici et duas migerias ordey ad mensuram Mulnielis et ·vii^{em}· mensuras cibarie ad mensuram Gayani et ·i· porchum [preter meliorem secundum] et, si non habet porrchum siue porrcham, ·ii· solidos bone monete et tres jouas, duas de sementer et ·i^a· de madio, et ·vi· denarios de perna³ et ·vi· denarios per deuessam et ·iiii^{or}· placentas censales et dua paria gallinarum et duo oua per sestela et operas, quietas, truginas, manedas.

Mansus Michaelis facit annuatim ·xviii· denarios bone monete Sancto Felici et denarios [octo] perne Natali et, ad tercerium annum, ·viii· denarios arietis et annuatim huna migeria tritici et duas ordey ad predictam mensuram et octo cibarie ad mensuram Gayani et tres placentas censales et dua paria gallinarum et tres jouas et oua, operas, gueytas, truginas.

Mansus de Torna[fort]⁴ facit ·i^a· gallinam.

Mansus de Pedros facit ·i· par gallinarum.

Mansus Sabater ·ii· solidos et ·xii· [denarios]⁵ perne et huna migeriam tritici et duas ordey ad mensuram Munellis et ·x· et mediam mensuram cibarie Gayani et ·i^a· gallinam et ·i· pul f<r>igidor et ·i^a· joua et, ad tercerium annum, ·viii· denarios arietis et, si non habet porch, ·ii· solidos et ·v· solidos de qualicumque monete currat per albergam et ·i· par gallinarum et duas jouas, oua, operas, guitis, truginis, manedis.

Mansus Carbon⁶ facit ·xx· denarios et ·i^a· gallinam et mediam squillatam bladi ad mensuram rectam.

Mansus de Furno facit ·xviii· denarios et tres placentas et dua paria gallinarum et ·i^a· [pugneram] tritici et ·i^a· esminam ordey et tres pugeneres cibarie et, ad tercerium annum, octo denarios perne et octo denarios arietis et ·i· par gallinarum et ·i· porch et albergam domino et baiulo, duas jouas, oua, operas, guitis, truginas, manedas.

Mansus Adalbert ·vi· solidos de qualicumque moneta currat Natali Domini et duo paria gallinarum et duas placentas censales et ·i^{am}· migeriam tritici et duas ordey ad mensuram Munellis et ·x· cibarie ad mensuram Gayani, joua de sementer et madii, oua, operas, guitas, traginas et manedas.

Mansus Alaydis de Tapiolis ·ii· solidos et ·xii· denarios perne et tres gallinas et ·iiii^{or}· placentas censales et ·i^{am}· migeriam tritici et duas ordey et ·x· et mediam mensuram cibarie Gayani et pul frigidor et, ad tercerium annum, porchum uel ·ii· solidos et ·v^e· solidos de qualicumque monete currat, alberge, oua, operas, guitas, traginas, manedas.

Mansus alius de Tapiolis ·vi· solidos et ·vi· denarios Natali Domini et dua paria gallinarum et ·i· par per deuesam et ·i^{am}· migeriam tritici et duas ordey et ·viii· cibarie.

Mansus de Ruiria ·xii· denarios Natali Domini et ·i· par gallinarum, duas jouas, oua, operas, guitas, traginas, manedas.

Mansus de Geruart facit ·xii· denarios [*et ·i· parey de galines*].⁷

Mansus de Collo nouem denarios censi et octo denarios arietis et porchum uel ·ii· solidos et ·i· par gallinarum et duas placentas censales et duas migerias ordey et tres puneres cibarie Gayani.

Mansus Bernardi de Ulmo ·i· porchum et hunum par gallinarum, tres puneres cibarie Gayani, tres jouas, oua, operas guitis traginis manedis.

Mansus de Ulmo quem tenet Petrus Tordaria ·iiii^{or}· solidos de qualicumque monete currat, oua operas, guitas traginas manedas.

Mansus de Solario de Podio Oller ·xii· denarios et octo denarios perne et duo paria gallinarum et ·i^a· gallina per deuessam et octo mensuras cibarie Gayani, tres jouas, duas de sementer et ·i^a· madii, oua, operas, guitas, traginas, manedas.

Mansus Martin⁸ ·xviii· denarios et ·i^a· gallinam per deuessam et ·i· par gallinarum et ·iiii^{or}· placentas et mediam censales et ·viii· mensuras cibarie et mediam Gayani et, ad tercerium annum, ·i· par gallinarum et octo denarios perne et ·viii· denarios arietis et porch et, per albergam, ·x· placentas caualerils et sex mensuras cibarie ad mensuram Sancti Celedonii et ·i· quarter carnibus salatis et panem canibus, vinum mediam quarteriam, salsa, oleras, candelas, tres juuas, duas de sementer et ·i· madii.

Mansus Giribert ·ii· solidos et octo denarios perne et dua paria gallinarum et duas placentas censales et ·i^{am}· migeriam tritici,

duas ordey, et septem mensuras cibarie Gayani, tres jouas, oua, operas, guitis, traginas, manedas.

Mansus Boneta ·XII· denarios et porch, duo paria gallinarum et tres mensuras cibarie, joua de sementer, oua, operas, guitas, traginas, manedas.

Mansus Arnaldus ·XVIII· denarios et ·XV· denarios pernes et dua paria gallinarum et ·III^{or}· placenta et ·I^{am}· migeriam tritici, et duas ordey, et septem mensuras cibarie Gayani, tres jouas oua operas guitas traginas manedas.

Mansus Vitalis ·XII· denarios et ·XII· denarios Natali Domini per porch et octo denarios perne et ·I^a· gallinam et pul frigidor et duas placentas censales et ·I^{am}· migeriam tritici et duas ordey et ·V· mensuras cibarie Gayani et, ad tercerium annum, ·I^a· joua et albergam baiulo, oua, operas, guitas, traginas, manedas.

Mansus de Soler ·XII· denarios et octo perne et ·I· par gallinarum et duas migerias ordey et ·III^{or}· mensuras cibarie Gayani, tres jouas, oua, operas, guitas, traginas, manedas.

Mansus Yrimballus ·II· solidos et octo denarios perne et dua par gallinarum, duas placentas censales, ·III· solidos per porch mansi de Ficulnea in festo Omnium Sanctorum et ·I^a· migeriam tritici et duas ordey et ·VIIe· mensuras cibarie.

Mansus Ceruyon⁹ ·V^e· solidos [monete curribile] et ·I· par gallinarum.

Mansus de Fonte ·VIII· solidos Natali Domini et ·II^a· paria gallinarum et ·I· migeriam tritici et ·I^a· squillatam ordey et ·I^a· squillatam espedte ad mensuram rectam Gerunde et joua de sementer et madii, oua, operas, guitas, traginas, manedas.

Mansus Arayon¹⁰ ·III· migeres cibarie et, ad tercerium annum, ·I· ancerem.

Mansus Mir de Guardes ·I^a· quarteram cibarie et ·I· arietem cum ballnea curgada.

Mansus Podio Ollario ·I· par gallinarum [deuesse] et, ad tercerium annum, ·I^a· gallinam per illum honorem quem tenet ante domum Solarii et joua et oua.

Mansus Petri Castayn¹¹ oua et joua.

Mansus Petri Amilli oua et joua.

Mansus Geraldi Castayn¹² oua et joua.

Mansus Vitalis Johanni oua et joua et ·I^a· gallina per illam vineam que fuit Berengarii de Riuofret.

Mansus Cornelius oua et joua.

Item **mansus Aduer** unam ancerem, ad tercerium annum.

Item **bordam quam tenet Guillelma Aduera** ·xii· denarios monete curribilis et ·i· par gallinarum et ·i· par placentam censalem.

Et **borda Petri Muneri** unam gallinam.

Et **borda quam tenet Raimundus Fumic** hunum par gallinarum.

Item **Torramilana**.

En **Berenguer Torredas de Prad Major** [fa per cascun any]¹³ a Sen Faliu ·v· sols¹⁴ de moneda de tern e a Nadal ·ii· pareyls de galines.

1. el document no està datat, però pel contingut i les característiques del text es pot relacionar directament amb el document núm. 132. 2. felici, esmenat. 3. escrit perena. 4. B 5. B. 6. escrit Carbog. 7. amb mà posterior. 8. escrit Martig. 9. escrit Ceruyog. 10. escrit Arayog. 11. escrit Castayg. 12. escrit Castayd. 13. B. 14. escrit sol. amb una línia horitzontal per l'abreviatura; ho transcrivim en català per "sols" —plural de "sol", equivalent de "sou"— respectant la grafia escrita i d'altres mencions antigues, cf. *ALCOVER-MOLL, Diccionari...*, vol. 10, p. 39.

(ex B.)

Assò és capbreu de censos [e] husatges los quals pren la casa de Massanet o de Cartayan en les parròquies de Sancta Maria de Vidreres e de Sent Lorens de Massanet.

Primerament pren en lo mas des Puyols qui li fa e li és tengut de fer en per tostemps [cascun ayn] ·xviii· diners de bona moneda a Sent Faliu e ·viii· diners de molton e una migera de forment e ·ii· migeres d'ordi a mesura de Monels [e ·vii·] mesures de ciuade a mesura de Gayan et ·i· porch saluant lo maylor segon e, si no a porch ho porcha, ·ii· sols¹ de bona moneda et ·iii· joues, ·ii· de sementer e una de maig, et ·viii· diners de perna et ·vi· diners per deuesa e ·iiii· fogasses sençals e ·ii· pareyls de galines e ·ii· ous per sestela e obres, goytes, tragines e manaments.

Lo mas Michel fa d'ayn en ayn ·xviii· diners de bona moneda a Sent Faliu e ·viii· diners de perna a Nadal e, al terçer ayn, ·viii· diners de molton e cascun ayn una migera de forment [e dues] d'ordi a la dita mesura e ·viii· de ciuada a mesura de Gayan e ·iii· fogaçes çensals e ·ii· pareyls de galines e ·iii· joues e ous, obres, gaytes, tragines e manaments.

Lo mas de Tornafort fa una galina.

Lo mas de Pedrós fa ·i· pareyl de galines.

Lo mas Sabater ·II· sols e ·XII· diners de perna e una migera de forment e ·II· d·ordi a mesura de Monels e ·X· e miga de ciuada a mesura de Gayan e una galina e ·I· pol frigidor e una joua e, al terçer ayn, ·VIII· diners de molton e, si no a porch, ·II· sols de qualque moneda correga per alberga e ·I· pareyl de galines e ·II· joues e ous, obres, guaytes, tragines e manaments.

Lo mas Carbon fa ·XX· diners e una galina e miga scalaya de blat a mesura dreta.

Lo mas des Forn fa ·XVIII· diners e ·III· fogasses e ·II· pareyls de galines e una puyera de forment, e una smina d·ordi e ·III· puyeres de ciuada e·l terçer ayn ·VIII· diners de perna e ·VIII· diners de molton e ·I· pareyl de galines e ·I· porch e alberga a senyor e a baytla, ·II· joues, ous, obres, gaytes, tragines e manaments.

Lo mas Aralbert ·VI· sols de qualque moneda correga a Nadal e ·II· pareys de galines e ·II· fogaçes çensals e una migera de forment e ·II· d·ordi a mesura de Monels e ·X· de ciuada a mesura de Gayan, joua de sementer e de maig, ous, obres, tragines, guaytes e manaments.

Lo mas d·en Aleu de Tapioles ·II· sols e ·XII· diners de perna e ·III· galines e ·III· fogasses sençals e una migera de forment e ·II· d·ordi e ·X· e miga de ciuada a mesura de Gayan e pol frigidor e·l terçer ayn porch o ·II· sols de qualque moneda correga per alberga e ous, obres, guaytes, tragines e manaments.

Lo mas altre de Tapioles ·VI· sols e ·VI· diners a Nadal e ·II· pareys de galines e ·I· parey per deuesa e una migera de forment e ·II· d·ordi e ·VIII· de ciuada.

Lo mas sa Rouira ·XII· diners a Nadal e ·I· parey de galines, ·II· joues, ous, obres, guaytes, tragines e manaments.

Lo mas de Giruart ·XII· diners e ·I· parey de galines.

Lo mas des Col ·IX· diners de çens e ·VIII· diners de molton e porch e ·II· sols e ·I· parey de galines e ·II· fogaçes çensals e ·II· migeres d·ordi e ·III· puyeres de ciuada de Gayan.

Lo mas d·en Bernat Salom ·I· porch e ·I· parey de galines e ·III· puyeres de ciuada de Gayan e ·III· joues, ous, obres, guaytes, tragines e manaments.

Lo mas Çalom, lo qual tén en Pere Tordera, ·III· sols de qualque moneda correga e ous, obres, guaytes, tragines e manaments.

Lo mas des Soler de Puig Auler ·XII· diners e ·VIII· diners de perna e ·II· pareys de galines [e ·II· fogasses censals] e una gali-

na per deuesa e ·VIII· mesures de ciuada de Gayan e ·III· joues, ·II· de samenter e una de maig, e ous, obres, guaytes, tragines e manaments.

Lo mas Martín ·XVIII· diners e una galina per deuesa e ·I· parey de galines e ·III· fogasses e miga çensals e ·VIII· mesures e miga de ciuada de Gayan e, al terçer ayn, ·I· parey de galines e ·VIII· diners de perna e ·VIII· diners de molton e porch e, per alberga, ·X· fogasses caualaril, e ·VI· mesures de ciuada a mesura de Sent Saloni e ·I· corter de carnalada e pan as cans e vin miga quartera e salça, oles, caneles, ·III· joues, ·II· de samenter e una de maig.

Lo mas Giribert ·II· sols e ·VIII· diners de perna e ·II· pareyls de galines e ·II· fogaçes sençals e una migera de forment e ·II· d-ordi e ·VII· mesures de ciuada de Gayan e ·III· joues, ous, obres, guaytes, tragines e manaments.

Lo mas Boneta ·XII· diners e porch, ·II· pareys de galines, ·III· mesures de ciuada, joues de samenter, ous, obres, guaytes, tragines e manaments.

Lo mas Arnau ·XVIII· diners, ·XVI· diners de pernes e ·II· pareys de galines e ·III· fogaçes e una migera de forment e ·II· d-ordi e ·VII· mesures de ciuada de Gayan e ·III· joues e ous, obres, guaytes, tragines e manaments.

Lo mas Vidal ·XII· diners e ·XII· diners a Nadal per porch e ·VIII· diners de perna e una galina e pol frigidor e ·II· fogasses çensals e una migera de forment e ·II· d-ordi e ·VI· mesures de ciuada de Gayan e, al terçer ayn, una joua e alberga de juyn, ous, obres, guaytes, tragines, manaments.

Lo mas des Çoler ·XII· diners e ·VIII· diners de perna e ·I· parey de galines e ·II· migeres d-ordi e ·III· mesures de ciuada de Gayan e ·III· joues e ous, obres, guaytes, tragines e manaments.

Lo mas Arimbau ·II· sols e ·VIII· diners de perna e ·II· pareys de galines e ·II· fogaçes sençals ·III· sols per porch del mas de ça Figera en la festa de Tots Sants e una migera de forment e ·II· d-ordi e ·VII· mesures de ciuada.

Lo mas Ceruyon² ·V· sols de moneda curribla e ·I· parey de galines.

Lo mas ça Font ·VIII· sols a Nadal e ·II· pareyls de galines e una migera de forment e una scalada d-ordi e una scalada d-espelta a mesura dreita de Gerona e joua de samenter e de mayg, ous, obres, [guaytes], tragines e manaments.

Lo mas Arayon ·III· migeres de ciuada e, al terçer ayn, una ocha.

Lo mas Mir de Guàrdies una quartera de ciuada e ·I· molton ab baya corbada.

Lo mas de Puig Auler ·I· parey de galines de dauesa e, al terçer ayn, una galina per aquels honors que tén dauant la casa des Soler e joues e ous.

Lo mas d'en Pere Castayn ous e joues.

Lo mas d'en Pere Amiyl ous e joues.

Lo mas d'en Gerau Castaya ous e joues.

Lo mas d'en Vidal Joan ous e joues e una galina per aquela viya qui fo d'en Berenguer de Riufret.

Lo mas Romey ous e joues.

Lo mas Adrouer una ocha, al terçer ayn.

La borda la qual tén na Guillelma Adrouera ·XII· diners de moneda corribla e ·I· parey de galines e ·I· parey de fogaçes sensals.

La borda d'en Pere [Moner] una galina.

La borda que tén en [Ramon] Formich ·I· parey de galines.

Item Torra Milana.

Item en Berenguer de Torradans de Prat Maior fa per cascun ayn a Sent Faliu ·V· sols de moneda de tern e a Nadal ·II· pareys de galines.

[Tots els damundits diners de cens són de moneda de quoern saluant là on diu de calque moneda correaga].

1. sols, plural de "sou" que respecta l'original escrit en el pergami, en què hi ha una "t", i que ja està documentat en altres textos medievals, cf. *ALCOVER-MOLL, Diccionari...*, vol. 10, p. 39. 2. escrit Ceruyog.

142

1273, octubre, 27

Donació. *Oliva Martorella dona a la seva filla Mènciac el seu mas anomenat Martorell, amb les reserves de poder alimentar-s'hi i vestir-s'hi tal com ha fet fins ara, i de disposar, en cas de discòrdia, d'un alberg, cortal i la quarta part dels esplets i fruits del mas.*

A* Pergamí original (98 × 214 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 288, registre núm. 12.717. Bon estat de conservació. Al dors: "27 octubre. Massanet. Donació".

Sit notum cunctis quod ego, Oliua Martorella, gratis et ex certa scientia, dono tibi fil*i>*e mee, Mencie, totum meum mansum Martorellum, quem inhabito, cum omnibus suis possessionibus, tenedonibus, proprietatibus, introitibus et exitibus uel aliis quecumque sint aut erunt pertinentibus ad ipsum mansum, mitendo et ponendo te in possessione tanquam in rem tuam propriam. Et si aliquid jus cum instrumento pure donacionis ad dominium modo retinuerim, illi penitus renuncio nisi in [hec]¹ quod habeam in dicto manso uictum et uestitum omnibus diebus uite mee, prout modo sum asueta comedere et libere uiuere et uestine. Item retineo mihi si discordia inter me et te et uirum quem accipies uenerid, quod Deus auertat, ita quod simul habitare non possemus, ·II· domos in hospicio et medietatem cortalli et quartam partem de omnibus expletis et fructibus que exierint et erunt in honoribus et possessionibus dicti mansi, et hec omnibus diebus uite mee; post hobitum uero meum, tibi et tuis sit penitus absolutum ad omnem tuam uoluntatem et tuorum perpetuo faciendam, renunciando super hec omni rationi et juri quod mihi posset prodesse et ibi uel tuis obesse.

Actum est hoc ·VI· kalendas nouembris, anno Domini ·M·CC·LXX· tercio.²

Sig+num Oliue, predicte, que hec firmo et laudo. Testes huius rei sunt Raimundus de Casteleto et Petrus de Martorello, clericus, et Oliuarius Ferrarius, parrochie Sancti Laurentii de Macianeto.

+ Simon Ferrarius de Torquefelono, domedarius ecclesie Sancti Laurentii predicti, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

1. *lectura dubtosa.* 2. *segons l'inventari de la Biblioteca de Catalunya, la data, fruit d'una mala lectura, és del 1223.*

143

1274, març, 29

Establiment. *Guillem, prior del monestir de Sant Pere de Casserres, Saura de Cartellà i el seu fill, Galceran, estableixen a Pere Mateu i a la seva muller, Ermessenda, el mas Carbonell, situat a la par-ròquia de Sant Iscle de Dosrius, a canvi d'un cens de 16 diners barcelonesos per una perxada, d'una gallina, d'unes quarteres de blat, espelta i vi, d'un ou i dos diners i malla per les moles i de la prestació dels serveis acostumats per mig mas. Paguen una entrada de 9 sous i prometen satisfer la tasca dels fruits.*

A* Pergamí original (290 × 220 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, unitat de catalogació núm. 264. Bon estat de conservació, però amb petites pèrdues de suport i amb fongs. Al dors: "Precari. N° 60"; "[...] de precari per lo mas Carbonell de Dosrius".

Regest: ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, *Índice de los Documentos existentes en el Archivo de la Excma. Sra. D^a. Luisa de Sentmenat de Gallart de Sentmenat Marquesa de Castellodosrius* [56.33.2], índex núm. 18, document núm. 104, f. 364r.

Sit omnibus notum quod nos, [fra]ter Guillelmus,¹ prior monasterii Sancti Petri Castricerencis, per nos et omnes successores nostros, de consilio et uoluntate conuentus eiusdem monasterii, et ego, domina Saura de Cartiliano, et Gauserandus, filius eius, per nos et nostros presentes et futuros, damus, laudamus, concedimus et confirmamus tibi, Petro Mathei, et uxori tue, Ermessendi, cunctique progeniey et posteritate uestre, in perpetuum, totum mansum Carbonelli, cum omnibus tenedonibus et pertinenciis suis, quam habemus in parrochia Sancti Ysclé de Durrios. Predictum itaque mansum, cum omnibus tenedonibus et pertinenciis, cum terris, uineis, cultis et heremis in montibus et planis et per omnia loca, cum omnibus arboribus diuersorum generum, cum aquis, lignaribus, pascuis, adempriuis et cum omnibus generaliter ad predicta pertinentibus et debentibus pertinere et cum introitibus et exitibus horum omnium, damus, laudamus, concedimus et confirmamus uobis et uestris cunctique progeniey et posteritati uestre in perpetuum ad meliorandum et bene laborandum et ad habendum et tenendum omnique tempore in sana pace possidendum, sicut melius dici potest intelligi ad uestrum uestrorumque saluamentum et bonum intellectum, sub tali condicione et forma quod predicta pro nobis et nostris et successoribus teneatis uos et uestri et donetis nobis et successoribus nostris annuatim pro censum in festa Natalis Domini sexdecim denarios monete ternalis Barchinone [pro pernada] et unam gallinam bonam et recipiendam; et in festo Sancti Felicis augusti annuatim mediam quarteriam tritici pulcri et recipiendi ad mensuram censualem dicti castri; et unam quarteriam bladi, cum tercia parte spelte, ad dictam mensuram; et unam quarteriam spelte ad eandem mensuram; et in festo Omnium Sanctorum annuatim unum quarterium et medium vini; et in festo Pasche annuatim unum ouum et duos denarios et obolum dicte monete pro molis; et faciatis etiam alia seruicia assueta pro medietate mansi quam ad modum faciunt alii homines dicti castri pro medietate unius mansi. Et preterea sitis in dicto manso habitantes et affocati et homines proprii et solidi nostri et

nostrorum successorum. Predictam itaque donacionem, laudacionem, concessionem et confirmationem facimus tibi, Petro Mathei, et uxori tue, Ermessendi, et uestris cunctique progeniey et posteritati uestre in perpetuum ad habendum et tenendum omnique tempore in sana pace possidendum, sicut melius dici potest et intelligi. Et sicut melius uos et antecessores uestri pro nobis et antecessoribus nostris et dicto monasterio consueuistis tenere et habere. Preterea dabitis nobis et successoribus nostris de fructu panis quam Deus dederit in dicto honore tascham et de vino similiter tascam, sicut predicta daren obis consueuistis. Accepimus a uobis pro hac laudacione, donacione, concessione et confirmatione nouem solidos dicte monete, de quibus sumus paccati et contenti, renunciantes excepcioni peccunie non numerate et omni alii juri quo iuuari possemus ad hec infringenda uel etiam reuocanda.

Actum est hoc ·IIII°· kalendas aprilis, anno Domini ·M^o·CC^o·LXX°· quarto.

Ego, frater Guillelmus, prior Sancti Petri Casseris, subscribo, saluo jure nostro +.²

1. escrit Petrus, que corregim a Guillem perquè no concorda amb la signatura i perquè aquest nom és esmentat l'any 1276; cf. CDSPC, núm. 917. 2. manca la signatura dels testimonis i la del notari.

144

[1263-1274]

Asserviment. *Berenguer de Castell, de la parròquia de Sant Iscle de Dosrius, reconeix ser home propi i sòlid de Saura de Cartellà i del seu fill, Galceran, i jura tenir-los com a senyors i prestar-los un parell de capons per Nadal.*

A* Pergamí original (310 × 115 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, unitat de catalogació núm. 1.994. Bon estat de conservació, però amb un fragment perdut, just allà on hi ha la data. Al dors: "99"; "*Facta ab la qual [...] el castell [...] ésser hom propi del senyor del castell de Dosrius*".

S[*it notum*] uniuersi, tam presentes quam futuri, quod ego, Berengarius de Castro, de parrochia Sancti Aciscli de Duobus Riuis, de ueritate confiteor et recognosco uobis, domina Saura de Cartiliano et [Gaucer]ando, filio uestro, me esse hominem uestrum proprium et solidum, cum omnibus meis infantibus et aliis rebus meis, racione scilicet quia pater meus et mater mea fuerunt semper hominess uestri proprii et uestrorum successorum. [Quatinus]

igitur uobis promitto et conuenio bona fide ab<s>que omni fraude, sicut melius dici et intelligi potest ad uestrum bonum atque utile intellectum, sub obligacione omnium bonorum meorum que modo habeo uel de cetero habuero quod unquam in uita mea nec etiam in morte non faciam nec facere possim nec reclamem nullum aliquem alium seniore[m] uel dominum nisi uos jam dictus in mari neque in terra, in villa uel extra uillam, in ciuitate uel extra ciuitatem neque irem in exercitu et soluissim ibi questias et fecissem ipsa alia seruicia consueta quam op[ort]et facere habitatoribus ciuitatis non propter hoc possem me extrahere, differre uel excusare aliqua racione a iugo supradicte uestre dominacionis et iurisdictionis immo quantum ad hom[inem sci]enter et consulte renuncio omnibus priuilegiis et consuetudinibus siue libertatibus omnium ciuitatum et aliorum locorum que michi in aliquot possent iuari uel uobis [...] promittendo enim uobis dare singulis annis in festo Natalis Domini pro censu unum paria caponum. Et uos custodatis manutenetoris et deffendatis me et om[nes ...] meas sicut aliquis bonus senior teneur deffendere res suas. Et quod heb omnia supradicta et singular habeant mayorem firmitatem. Juro ego jam [dictus ...] et per eius sancta ·iiii^{or}· euuangelia minibus meis propriis ipsa corporaliter tacta quod contra hec supra dicta ullo tempore in aliquot non ueniam nec uenire [...] uel racione [... su]p[er]ius scriptum est promitto attendere [...] et obseruare.

Actum est hoc ·ii· idus febroarii [...].¹

S[ig+num ...] fir[mo aque j]uro [...].

1. *L'any és il·legible. Situem el document entre el 1263, quan Galceran de Cartellà va rebre el domini del castell de Dosrius de part de la seva mare (núm. 136), i el 1274, l'últim esment de Saura al capdavant del domini de Dosrius (núm. 143). A més, el febrer del 1275 apareixen Berenguer de Castell i Galceran de Cartellà, però no pas Saura (145).*

145

1275, febrer, 12 (1274)

Definició. *Berenguer de Castell, de la parròquia de Sant Iscle de Dosrius, defineix a Guillem i Ferrer de Lledó i Pere de Gel totes les demandes que hi pugui haver pels danys causats en una brega al cementiri de Sant Esteve de Canyamars. L'esmentat Berenguer i Guillem de Sant Vicenç, com a fidejussor seu, prometen complir el pacte davant Guillem, prior de Sant Pere de Casserres, i de Galceran de Cartellà sota pena de 500 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (310 × 225 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS, unitat de catalogació núm. 267. Bon estat de conservació, però amb alguns talls als marges del pergamí. Al dors: "DOSRIUS. N° 142".

Regest: ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS, *Índice de los Documentos existentes en el Archivo de la Excma. Sra. D^a. Luisa de Sentmenat de Gallart de Sentmenat Marquesa de CastellDOSRIUS [56.33.2]*, índex núm. 18, document núm. 77, f. 363r.

Sit omnibus notum quod ego, Berengarius de Castro, de parrochia Sancti Aciscli de Duobus Riuis, non quoactus nec circumuentus, set bona et libera uoluntate, mente sinca [...] corde, per me et per omnes meos amicos, parentes atque ualitores, soluo, diffinio et remito uobis, Guillelmo et Ferrario de Letone et Petro de Gel omnem querimoniam, injuriam et demandam quam uel quas contra uos habebam uel habere possem racione cuiusdam uulneris siue plaga quam tu, predictus Guillelmus de Letone, michi fecistis in ipsa rixa quam ego et uos habuimus apud Sanctu Stephanum de Canemars, in cimiterio dicte ecclesie, in qua [r] ixa et supra dicta plaga per dictum Guillelmum de Letone michi facta fuistis uos, jamdictus Ferrarius de Letone et dictus Petrus de Gel ipsi Guillelmi adjuutores et ualitores. Unde de supradictum uulnerus siue plaga et de predicta rixa siue de alio aliquid malum uel dampnum siue injuriam quam mihi aliquo modo uel racione usque in presentem diem michi intulistis uel fecistis, de presenti facio uobis plenam diffinicionem, remissionem et solucionem atque finem perpetuum et pactum de non petendo in iudicio uel extra iudicium, in curia uel extra curia siue in quolibet alio loco sicut melius dici uel intelligi potest ad uestrum saluamentum et bonum intellectum. Ita quod de cetero propter hiis supradictis ego nec aliquis pro me loco uel racione mei non faciam nec aliquis faciat uel infereat uobis supradictis aliquod malum uel dampnum in personis nec in rebus uestris ullo tempore. Et hec omnia supradicta et singula promitto uobis supradictis et domino Guillelmo, priori Castriserrensens et Gauzerando de Cartiliano, domino meo, bona fide ab<s>que omni dolo fideliter attendere, custodire et comple-re sub pena quingentorum solidorum, quam de presenti propria mea uoluntate scienter et consulte a uobis me obligo, tali pacto quod si ego uel cuiuslibet aliquis pro me uel racione mei fecerit uobis supradictis propter hoc aliquod malum uel dampnum ullo tempore, tam in personis quam in rebus uestris statim persoluam uobis predictis et dicto domino priori et Gauzerando de Cartiliano predictos ·D· solidos monete barchinonense ad uestram uoluntatem faciendam absque omni dilacione et excusacione. Et quod hec

omnia supradicta habeat mayorem firmitatem juro ego, predictus Berengarius de Castro, per Deum et per eius sancta quatuor euuangelia manibus meis propriis ipsis corporaliter tacta, hec omnia supradicta uniuersa et singula custodire, attendere et complere et nunquam contrauenire aliquo jure uel racione. Et insuper dono uobis et supradictis dominis, pro hiis omnibus supradictis et singulis firmiter attendendis et complendis, fidejussorem, scilicet dominum Guillelmum de Sancto Vincencio qui mecum et sine me hec omnia supradicta uobis supradictis omnibus compleat et attendat et complere atque attendere faciat. Ad hec igitur ego, Guillelmus de Sancto Vincencio, statuen[do] me fidejussorem huius rey pro dicto Berengario de Castro in omnibus suprascriptis, promitto uobis, fratri Guillelmo, priori Castrisserrensi, et Gauzerando de Cartiliano et uobis Guillelmo et Ferrario de Letone et Petro de Gel, supradictis, bona fide quod semper faciam uobis hec omnia supradicta custodire, attendere et complere ad dictum Berengarium de Castro. Et si forte ipse uel aliquis per ipsum racione ipsius propter hiis suprascriptis fecerit uobis aliquod malum uel dampnum in personis siue in aliquibus rebus uestris, promitto uobis quod statim facimus uobis soluere et dare supradictos ·D· solidos a dicto Berengario de Castro; uel nec ipse eos uobis soluerit, ego promitto uobis eos soluere in pace absque omni occasione uel obstaculo. Et quantum ad hec obligo uobis omnibus supradictis inde me et omnia bona mea mobilia et immobilia in quibus melius accipere uolueritis, absque omni contradiccione, placito uel sacramento.

Actum est hoc ·II· idus febroarii, anno Domini ·M^o·CC^o·LXX°·IIII°·.

Sig+num Berengarii de Castro, qui hoc firmo et juro. Sig+num Guillelmi de Sancto Vincencio qui hoc firmo. Testes huius rey sunt frater Guillelmus de Minorissa, monachus atque infirmarius Castrisserrensis, Ferrarius de Podiolo, Raimundus Rubeus, Raimundus Bas[ch]us, Petrus Oliuarius, Guillelmus de Canabariis, Berengarius de Olleto et Ferrarius de Libra.

Ego, Berengarius, prior de Cla[ra]no et sacerdos, qui hec scribi feci et clausi, die et anno quo supra et meum si+num aposui.

1275, desembre, 13

Donació. *Ramon de Cabrera i la seva muller Alamanda donen a l'altar de Sant Miquel situat a l'església de Santa Maria de Vidreres els drets i dominis que tenien sobre les honors i les cases que Pere, clergue de Vidreres, havia llegat pel seu testament al dit altar.*

A* Pergamí original (259 × 245 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 172, registre núm. 12.198. Bon estat de conservació. Al dors: "13 desembre 1279. Benefici de Sant Miquel de Vidreres. Concessió".

<S>it notum cunctis quod nos, Raymundus de Capraria, et uxor mea, Alamanda, per nos et nostros presentes atque futuros, damus donacione facta inter uiuos domino Deo et illi altari quod est situm in ecclesie Sancte Marie de Vitriariis, ad honorem et laudem beati archangeli Michaellis et tocuis curie celestis, quicquid juris habemus uel habere debemus racione [donacionis]¹ aut alio modo in omnibus, illis honoribus et domibus quos et quas Petrus, clericus de Vitriariis, bone memorie, condam dimisit et dedit in suo ultimo testamento dicto altari et clerico seu clericis dicti altaris seruientibus, ut in dicto testamento lacius continetur, dantes et cedentes dicto altari et clerico ibi constituto et omnibus aliis ibi constituentis, totum nostrum locum jus et dominium quod habemus uel habere debemus ui uel gratis in omnibus predictis honoribus et domibus, ita tamen quod semper sint predictae domus et honore liberi et soluti ab omni seruitute et dominio nostro et nostrorum, omnibus nostris nostrorumque uocibus racionibus et juribus ibi et inde penitus extinctis et penes dictum altare et clericum et clericos ibi constituendos remanentibus et translatis, mitendo cum hac publica carta Guillelmi Oliuarii, manumissorem testamenti Petri, clerici predicti, de omnibus supradictis in corporalem uacuumque possessionem nomine dicti altaris et clerici ibi constituti. Et propter hanc donacionem et infranchimentum recognoscimus numerando recepisse a dicto Guillelmo, manumissore, racione dicti altaris, ducentos solidos barchinonenses monete de terno, excepcioni renunciando peccunie non numerate seu recepte atque doli. Et si nobis plus contingerit de predictis, illud plus totum damus et offerimus dicto altari et clerico et clericis ibi constituto et constituendis, ob morem beati archangeli Michaellis, renunciantes illius legi auxilio qua deceptis ultra dimidiam iusti precii subueniuntur. Et propter hoc promittimus clerico in dicto altari constituto et omnibus aliis ibi constituendis et beato archangelo Michaeli

facere habere, tenere et omni tempore pacifice possidere dictos honores et domos per franchum et liberum alodium ad omnem bonum et sanum intellectum dictorum clericorum predictum altare seruientium, obligando nos ad hec et omnia bona nostra mobilia et immobilia habita et habenda et successorum nostrorum quisque nostrum in solidum et pro toto, renunciantes beneficio diuidende accionis et velleyani senatus consulti et juri ypoteche quod ego, predicta Alamanda, habeo in bonis mariti mei predicti racione sponsalicii mei uel alio modo. Et ad maioris roboris firmitatem ego, predictus Raymundus de Capraria, juro, <in> Deum et eius sancta ·IIII^{or}· euangelia corporaliter tacta, totum hoc attendere et complere et non in aliquo contrauenire nec aliquem uenire facere jure aliquo siue causa. Quod si aliquo jure scripto uel non scripto, canonico uel ciuili, publico uel priuato, nouo uel ueteri siue consuetudine, ingratitude, racione uel occasione aliqua contra predicta in toto uel in aliqua parte uenire² possem in futurum, illis omnibus penitus renuncio.

Actum est hoc ydus decembris, anno Christi ·M·CC·LXX· quinto.

Sig+num Raymundi de Capraria, jurantis. Sig+num Alamande, uxoris eius, qui hoc firmamus et concedimus. Sig+num Bernardum de Puteo, baiuli, qui hoc firmo et laudo. Testes huius rei sunt Raymundus de Menola, Berengarius Munerii, Berengarius Pelicerii, de Vitrariis, et Ferrarius Frameti, de Rimagon.

SSS. Bernardus de Columbariis, publicus Calidarum notarium, qui hoc scripsit.

1. *lectura dubtosa.*
2. *segueix uenire, reiterat.*

147

1277, gener, 17 (1276)

Venda. *Pere Moner i Ermessenda venen a Berenguer de Martorell un camp situat a la parròquia de Martorell de la Selva, al lloc dit coll de Martorell, salvant el dret de Bernat de Cartellà a la tasca, pel preu de 12 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (149 × 173 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 295, registre núm. 13.448. Bon estat de conservació, excepte la tinta esvanida en alguns punts. Al dors: "Nº 407. V".

Sit notum cuncti quod ego, Petrus Munar, et uxor mea, Ermessendis, per nos et nostros presentes et futuros, gratis et certa

sciencia, cum hac presenti scriptura omni tempore [ualitura] vendimus in perpetuum et tradimus in presenti tibi, Berengario de Martorello, et tuis quibus dare uendere dimittere siue alienare uolueris totum illum nostrum campum terre quem habemus et tenemus et habere debemus in parrochia Sancti Petri de Martorello, in loquo uocato Col de Martorello; et affrontat ab oriente in honore Geralli de Bucecastro, a meridie eidem modo in honore dicti Geralli, ab occidente in honore mansi de Gurgite, a circio in honore mansi Carboni. Prout ab his affrontacionibus dictus campus terre includitur et terminatur, tibi et tuis uendimus in perpetuum prout melius et plenius dici uel intelligi potest ad tuum tuorumque bonum et sanum intellectum et comodum, promittendo tibi et tuis uendicione dicti campi semper facere tenere, habere et possidere, cum omnibus suis proprietatibus, introhitibus et exitibus, arboribus et melioramentibus et auementibus que in eo facere poteris et cum omnibus etiam aliis quecumque sint aut erunt dicto campo pertinentibus in pace et esse guarentes et defensores contra cunctam uiuentem personam. Et si aliquis tibi aut tuis ibi aliquid fecerit, emparauerit, rapuerit aut per nos uel nostros uim in aliquo tibi uel tuis fecerit et propter hoc tibi aut tuis damnum uel grauamen aut missionem facere acciderit aliquo modo, totum tibi et tuis promittimus bona fide et stipulacione firma restituant uestro plano uerbo et sine sacramento. Et de omni euiccioni et interesse et iuri,¹ obligando ad hec nos et omnia bona nostra ubique sunt aut erunt et tam mobilia quam immobilia, saluo iure domini Bernardi de Cartiliano, cui dabitur tascham de expletis [quod] Deus dederit ibi et non aliud. Nos siquidem recognoscimus per istam uendicionem a te recepisse numerando ·xii· solidos monete de terno Barchinone, renunciando excepcione peccunie non recepte et non habite. Et si magis ualeat aut ualebit de cetero, totum tibi et tuis gratis [rem]ittimus et donamus. Et etiam renunciamus omni racioni et iuri quod nobis uel nostris poss[emus] ualere et tibi et tuis [...] nostras nostrorumque uoces, acciones, petitiones et demandas in nobis et nostris [...] uobis et uestris [...] et firmas. Et ego, Ermessendis predicta, cerciorata de iure meo, renuncio epistole diui <A>driani et uelleano consulto [...] et omni alii iuri et racione in hec tibi uel tui repugnantis. Et ad maiorem firmitatem nos, dicti uenditores, juramus, in Deum et eius quatuor euangelia, dicta omnia et singula atenderere et complere et non contrauenire iure aliquo siue causa.

Actum est hoc ·xvi· kalendas februarii, anno Domini ·M·CC·LXX·VI·.

Sig++na Petri Munerii et Ermessendis, uxoris eius, qui hoc firmamus. Sig++num domini Bernardi de Cartiliano et Sebilie, uxoris eius, qui hoc firmamus. Sig+num domine Saure de Cartiliano, que hoc firmo. Sig+num Geralli de Bucecastro, bayulo predictorum. Testes huius rei sunt Guillelmus [Vegiani],² clericus, et Oliuarius, filius Oliuarii Ferrarii, de Macianeto, et Ferrarius Pedrosii, de Martorello.

+ Petrus Ferrarii de Torquafelono, publicus notarius parrochie Sancti Laurentii de Macianeto et Sancte Marie de Sils, qui hec scripsi, cum literis rasis et exmendatis in ·ix· linea ubi dicitur “aut” et in ·xvii· linea ubi dicitur “nobis”, die et anno quo supra.

1. lectura dubtosa. 2. lectura dubtosa.

148

1277, setembre, 13

Testament. *Saura, filla de Bernat de Dosrius i muller de Bernat de Cartellà, dicta el seu testament en poder de Guerau Torrent, beneficiat i notari de Sant Pau de Vidreres.*

[A] Original perdut.

Notícia: *AHCB, ms. 126, f. 55r i 73r.

Cita: ALòs, “La casa...”, p. 543; CC, vol. 1, p. 643 (que esmenta erròniament el nom d’Elisabet en comptes del de Saura); MS, p. 543.

[Bernat de Cartellà ...] *casa amb Saura, filla única y heretera de Bernat de Dorrius, senyor dels castells y térmens de Dorrius, de Montaniola, de la honor de Molar de Monseny y de la casa de Orta y dels delmes de Sant Steue del Coll y del feu que tenia per lo senyor de Sant Vicents en Sant Julià de Argentona y en Sant Feliu de Cabrera y en Mataró. Feu testament en poder de Garau Torrent, beneficiat y notari de Sant Pau de Vidreres en los idus de setembre, any de 1277.*

149

1277, setembre, 24

Arbitratge. *Bernat Ferrer, clergue de Franciac, i Oliver Ferrer, de Maçanet (de la Selva), dicten sentència arbitral en la qüestió entre Ber-*

nat de Cartellà, cavaller, i Pere Erimbau, Guerau de Soler, Bernat Girbert, Oliver Martí i Virgília de Coll, pagesos de Maçanet i Vidreres, sobre la pretensió de Bernat de Cartellà d'obtenir la tasca d'unes terres dels segons.

A* Pergamí original (230 × 301 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 278, registre núm. 12.037. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 50. C".

Nouerint uniuersi quod cum inter Bernardum de Cartiliano, militem, agentem ex una parte, et Petrum Irimballum et Geraldum de Solario et Bernardum Giriberti et Oliuarium Martini et Virgiliam de Collo, parrochie Sancti Laurencii de Macianeto, et Petrus et Geraldus, Sancte Marie Vitrariis et Sancti Laurencii, defendentes ex altera, questio vertetur super hoc quod dictus Bernardus de Cartiliano dicebat et asserebat quod predicti Petrus Irimballum, Geraldus de Solario et Bernardus Giriberti, Oliuarium Martini et Virgilia de Collo, quilibet ipsorum, tenebant honores et possessiones pro eodem Bernardo, de quibus tenebantur sibi prestare tascham expletorum.

Denium¹ predictus Bernardus de Cartiliano et Petrus Irimballi, Geraldus de Solario, Bernardus Giriberti, Oliuarius Martin et Virgilia de Collo compromisserunt in Bernardum Ferrarium, clericum de Franciacho, et Oliuarium Ferrarium, turris de Macianeto, tanquam in arbitris arbitratores et amiables compositores, super omnibus et singulis supradictis et omnibus aliis petitionibus et demandis, quas altera pars ipsorum posset et uellet contra alteram intentare, promittentes sibi adinuicem [in]² arbitris seu arbitratoribus predictis, sub pena .c. solidorum barchinonensium monete de terno eisdem arbitris adinuicem stipulantiis, super premissis omnibus stare et parere dicti arbitrio et compositioni quam ipsi arbitri seu arbitratores de jure, laude, con<si>lio uel propria uoluntate, seruato jure, ordine et etiam non seruato super premissis faciendum ducerent uel etiam promulgandam. Et pars que non pareret amitet dictam penam, cuius pene medietas percipienti et alia medietas arbitris esset ipso facto totaliter adquisita et quod posset cognoscere de comissione pene et in negocio procedere de die in die et prout ducerent arbitrandum tornatis n posse eorum pignoribus et propter missis.

Qui arbitri, auctoritate dicti compromissi, partibus conuocatis et petitionibus jam dicti Bernardi de Cartiliano, auditis quas proponebat contra predictum Petrum Iriballi, Geraldum de Solario, Bernardum Giriberti, Oliuarium Martini et Virgiliam de Collo,

predictam, et auditis racionibus et questionibus responsionibus quas predicti homines et Virgilia petitionibus ac defensionibus huius modi faciebant, tulerunt siue promulgauerunt arbitrium compositionem seu dicta videlicet in unum modum.

Et auditis confessionibus predictorum hominum qui dixerunt, de quibus primum Petrus Yrimballi dixit quod tenebat clausum suum et ·i^a· fexiam terre pro domino Bernardo de Cartiliano, de quo et qua non est usus dare tascham expletorum. Illud idem dicit Geraldus de Soler de suo clauso [et unius fexie terre]. Illud idem dicit Bernardus Giriberti de clauso suo et una fexie terre quam habet et tenet aput Brugerii Gayani. Illud idem dicit Oliuarus Martini de clauso, cum omnibus quintanis. Illud idem dicit Virgilia de clauso suo. Et predicti homines confessi sunt quod propter honores quos sunt usi dare annuatim unicuiusque ipsorum censum, scilicet Petrus Iri<m>balli ·vii· migerias cibarie et duas ordey et ·i^a· tritici et ·ii^a· paria gallinarum et ·ii· solidos et ·viii· denarios bone monete et ·ii· jouas et ·ii· paria placentarum, operas, traginas, guitas ad suas uoluntates. Similiter Geraldus de Solerio est usus dare annuatim domino suo pro supradictum honorem ·iiii^{or}· mensuras cibarie et duas ordey et duos solidos et duos denarios monete de terno et ·i^a· gallinam et ·i· pullum frigiduor, ·iii· juuas, guitas, operas, traginas ad suam uoluntatem. Similiter Bernardus Giribert est usus dare annuatim domino suo per supradictum honorem ·vii· mensuras cibarie et ·ii· ordey et ·i· tritici et ·ii· par gallinarum et ·ii· solidos et ·ii· <denarios> et obolum et ·vii· placentas et ·iii· jouas, operas, guitas, traginas ad suam uoluntatem. Similiter Oliuer Martini est usus dare annuatim domino suo ·xv[iii]· denarios Sancti Felicis, ·vii· mensuras et mediam cibarie et ·ii· ordey et ·i· par gallinarum et ·ii· jouas, operas, guitas, traginas et ·iiii^{or}· placentas censuales et, in tercio anno, porchum et arietem et ·x· denarios, per pernam, et ·x· placentas caualerils et ·i· perna carnibus salsatis et ·i· par gallinarum et mediam squillatam cibarie ad mensuram Sancti Celedonis et mediam quarteriam vini et piper et candelas et pane [canibus], et ·i· par gallinarum censuales et ·v^e· placentas in tercio anno.

Qui Bernardus Ferrarii et Oliuarius Ferrarii, arbitri siue arbitratores, consilio habito, et uisis et auditis utriusque racionibus partibus omnibus infiteotis et bene consideratis, unanimiter super predictis pignoris, absoluimus predictos homines et predictam feminam, et omnia progenia ab eis de cetero decedenda, in perpetuum, ab hominibus petitionibus, querimonis, demandis quas

dictus Bernardus de Cartiliano posset nec uellet mouere proponere seu intentare uel pet<e>re, contra predictos homines et feminam, ratione predictarum tascharum [usque]³ in hodiernum diem. Tamen saluamus dicto Bernardo et suis, in perpetuum, omnia usaticha et censualia que et quod predicti homines et femina sunt usii et consueti dare dicto Bernardo et suis, ut melius et plenius superius disnoscitur. Et ipsi dederunt nobis [...scriptis].⁴

Actum est hoc ·viii^o· kalendas octobris, anno Domini ·M·CC·septuagesimo septimo.

Testes Gauzerandus de Cartiliano et Raimundus Rubey et Raimundus de Casteleto et aliorum pluriorum. Bernardus Ferrarii, clerici et istius rey arbitri. Sig+num Oliuarii Ferrarii, arbitri siue arbitratoris, qui hec omnia et singula et uniuersa dixerunt et aposuerunt ut superius dictum et scriptum est.

Bernardus Ferrarii, clericus de Franciacho, qui hoc scripsit, cum litteris suprascriptis in ·xx^a· linea ubi dicitur “et unius fexie”.

1. sic. 2. lectura dubtosa. 3. lectura dubtosa. 4. lectura dubtosa.

150

1278, gener, 22 (1277)

Carta de gràcia. *Ramon de Marata, cavaller, concedeix una gràcia especial a Bernat de Cartellà i la seva muller Sibil·la per tal que puguin comprar la seva honor i els seus masos de Tordera i Vallmanya pel preu de 800 auris abans de dos anys.*

A* Pergamí original (292 × 210 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 150, registre núm. 12.136. Carta partida per ABC. Estat de conservació regular, a causa de l'esvaïment de la tinta en molts punts. Al dors: “P. N° 102”.

Nouerint uniuersi quod ego Raimundus de Maserata, miles, cum testimonio huius publici instrumenti, facio uobis, Bernardo de Cartiliano, et domine Sibilie, uxori uestre, gratiam specialem promitendo quod quacumque [hora] infra ·ii· annos proxime et continue nunc instantes uos uel uester heres uolueritis emere a me uel herede meo si non uixero honorem, redditus et mansos meos in Tordaria et Vallemaya, cum omnibus pertinenciis et juribus suis, quas ego habeo et teneo et percipio jure uendicionis perpetuo per uos mihi facte [quod] ego uel heres meus [... omnia uel] uendam et uendere tenear per liberum alodium atque franchum siue difugit

malicia et post ponita omnia mora, precio octingentorum aureorum, quos mihi uel heredi mei predicto dari et soluere statim teneamini, et non possem inde a uobis uel uestris plus exigere dicto precio nec uos plus inde michi uel meis pro precio dari teneamini que [... promi]to uobis restituere et tradere predictos honorem, redditus atque mansos, cum personis et juribus suis, quos [penitus]¹ et immunes ab omni alienacione et obligacione que per me essent inde [facta ...] etiam instrumentum uendicionis per uos michi factam de predictis quod essent ex tunc penitus inualidum [atque] cassum. Et propter hec uobis firmiter attendenda obligo uobis et uestris omnia bona mea habita et habenda ubique. Ad hec nos, predictus Bernardus de Cartiliano et domina Sibilia, eius uxor, [referentes] uobis, jamdicto Raimundo de Meserata, de predicta gracia [que] uobis fecistis, promitimus uobis, per nos et nostros heredes, pacto et stipulacione inter nos et uos [... per] bona fide ac iuramento inferius prestito a uobis quod nos uel nostri infra dictis ·III· annis graciae ec ante uel post non petamus nec requiramus a uobis uel uestris nec [peti uel exigi] faciamus absque dilacionem graciae uel alongamentum de predictis contentis sub dicta gracia [uel] de dicta gracia diferenda, nec etiam a uobis uel aliquo alio qui inde habeat potestatem diferi uel alongari inde nos faciamus nec etiam impetrabimus uel impetrari faciemus inde ab aliqui aliquam graciae dilacionis uel alongamentum. Quod si faceremus uel uobis fieret per uos uel alium qui inde haberet potestatem non ualeat nec inde tu ullatenus habeamus, immo ex tunc et ex nunc ipsis renunciamus penitus in presenti. Et ad maiorem firmitatem juramus [omnes predicti et dictus Raimundus] per Deum et eius sancta ·III^{or}· euangelia corporaliter, tacta predicta attendere et in omnibus obseruare.

Actum est hoc ·XI°· kalendas februarii, anno Domini ·M^o·CC^o·LXX°·VII°·.

Sig+num predicti Raimundi de Meserata. Sig+num dicti Bernardi de Cartiliano. Sig+num domine Sibilie, eius uxoris, qui hec laudamus omnes et firmamus et juramus. Testes huius rey sunt Petrus de Ostalrico, Simon de Casteleto, milites, et Simon de Ecclesia, iurisperitus, et Guillelmus de Bedocio.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii pro nobili domino comite Impuriarum, vicecomite Caprarie et de Basso, in vicecomitatu Caprarie, qui hec scribi fecit cum suprascripto in ante-

penultima linea ubi dicitur “omnes predicti et dictus Raimundus”, die et anno prefixis.

AB

CD

EF

1. *lectura dubtosa.*

151

1278, abril, 26

Establiment. *Pere d'Oliva de Maçanet, la seva muller Saurina i els seus fills Bernat i Arnau estableixen a Ramon de Martorell la coromina que tenen a la parròquia de Sant Pere de Martorell, a mitgeria i a d'altres condicions, pel preu de 200 sous barcelonesos. El domini directe de la coromina pertany a Bernat de Cartellà i als senyors de la casa de Maçanet.*

A* Pergamí original (301 × 185 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 278, registre núm. 12.082. Bon estat de conservació. Al dors: “[Nº 165]”.

Sit notum cunctis quod ego, Petrus de Oliua, parrochie Sancti Laurencii de Macianeto, et uxor mea, Saurina, et filios nostros, Bernardus et Arnaldus, per nos et omnes presentes et futuros nostros, bono animo et spontanea uoluntate, gratis et ex certa scientia, stabilimus ad laboracionem in perpetuum tibi, Raimundo de Marturello, et tuis in perpetuum [post te], uidelicet omnem nostram condaminam integriter quam habemus et tenemus habere et tenere debemus in parrochia Sancti Petri de Marturello, sicut affrontat ab oriente et a circio in honore mansi Jacobi *d-Ardeya*, a meridie in camino publico quod uadit de Macianeto aput Ostalrichum et ubique, ab occidente in torrente de Uallis qui currit tempore pluuiarum. Sicut ab hiis affrontacionibus predictam condaminam includitur et circumcingitur, ita tibi, Raimundo predicto, et tuis post te stabilimus ad laboracionem in perpetuum, sub tali pacto et conuentu ut tu et tui post te labores dictam condaminam bene de omnibus laboracionibus suis et teneatis eam condirectam et aptatam ad cognicionem proborum hominum et semi<n>aueritis semper de uestro proprio semine et dabitis nobis et nostris semper fideliter medietatem tocius expleti quod in dicta condamina Deus dederit; aliam uero medietatem habeas <tu> et tui post te¹ cum omni palee quam inde erit in perpetuum, ad omnem tuam tuorumque uoluntatem perpetuo faciendam. Et si forte in dicta condamina tam bonum expletum ibi erit ut equas ad expletum

triturandum necesse fuerint, nos promittimus miteri et facere integritate medietatem totius missionis quod inde oportuerit facere; sed [si] trituraueritis cum bouis nichil in bouis mitamus, sed si necesse erit mitebimus homines qui adiuuent ad triturare cum predictis bouis. Et tu et tui post te possis et possint triturare in tua area propria in qua alium bladum tuum trituraueris, promittendo tibi et tuis hec omnia semper facere habere, tenere, colligere et expletare, possidere in pace et secure ad omnem tuam tuorumque uoluntatem perpetuo faciendam et esse guarentes et defendentes contra cunctas uiuentes personas in iudicio et extra, in placito et extra, in curia et extra, cum nostris propriis missionibus et expensis, et tibi et tuis reddere et exmendare totum dampnum et grauamen. Si inde in aliquo feceritis siue missionem aliquam passus fueritis aliquo iure uel aliqua ratione siue lege uel iure scripto uel non scripto et de hoc credamini quisque uestrum suo simplici uerbo sine iuramento et absque ulla probacione testium, et soluere primum pedagium sayonibus et tertium curie si inde te nec tuos oportuerit conqueri a nobis de predictis, renunciantes omni foro et franchitati de non dando primo pedagio sayonibus et tercio curie. Et hoc totum damus tibi et tuis in omnibus bonis nostris habitis et habendis ubique sint quisque nostrum in solidum et pro toto, renunciantes auxilio diuidende accionis et epistole diu*Adriani* et noue constitucionis et uelleriani senatus consulti et iuri ypothece quod ego, Saurina, habeo in bonis mariti mei, predicti. Et propter hoc stabilimentum accipimus a te .cc. solidos barchinonenses de terno, de quibus fatemur bene [esse] paccati, renunciando omni excepcioni non numerate peccunie uel rey non tradite excepcioni doli. Et si amplius ualeat uel de cetero ualebit, totum gratis et ex certa sciencia tibi et tuis damus donacione inter uiuos, renunciando expresse auxilio et beneficio illius legis qua deceptis ultra dimidiam iusti precii succurritur. Et hoc totum facimus saluo iure domini domui de Macianeto et suorum successorum, cui dabimus fideliter in simul tascham expleti quod Deus dederit in predicta condemina ut est mos. Et de euiccionem² et omni interesse obligamus tibi et tuis omnia nostra bona, res, mobilia et inmobilia habita et habenda ubique. Et si pro aliquo iure scripto uel non scripto contra hoc supradictum et scriptum obuiam yre possumus, illi iuri et legi cum omnibus iuribus suis penitus renunciamus. Et ad maiorem firmitatem omnium predictorum ego, Petrus de Oliua predictus, iuro, per Deum et eius sacra sancta .iiii^{or}. euuangelia corporaliter, tacta totum hoc predictum

atendere, complere, obseruare et non in aliquo contra yre nec uenire nec reuocare per me uel per alium interpositum siue jure ingratiitudinis uel alio aliquo malo ingenio siue causa de jure uel de facto.

Actum est hoc ·vi^o· kalendas may, anno Domini ·M·CC·septuagesimo ·viii^o·.³

Sig+num Petri, predicti. Sig+num Saurine, uxoris eius. Sig+num Bernardi. Sig+num Arnaldi, filiorum eorum, qui hec omnia firmamus et concedimus. Sig+num Bernardus de Castelario. Testes huius rey sunt Guillelmus de Sariued et Moretinus Gerunde et Petrus Bertrandi, de Oliua, et Petrus de Guel, de eodem loco. Sig+num Bernardi de Cartiliano, domini. Sig+num Sibilie, uxoris eius, qui hoc firmamus, saluo jure nostro et domui de Macianeto et nostrorum successorum in omnibus et per omnia. Sig+num Geraldí de Buschastello, baiuli, qui hoc firmo.

Bernardus Ferrarii, clericus de Franciacho, qui hoc scripsi, cum litteris suprascriptis in ·xv^a· linea ubi dicitur “si” et in ·xxix· linea ubi dicitur “esse”.

1. poste. 2. euicacione. 3. segons l'inventari de la Biblioteca de Catalunya, la data, fruit d'una mala lectura, és del 1268.

152

1278, juliol, 4

Pactes nupcials. *Pere Duran aporta al seu matrimoni amb Dolça, filla de Pere Martí, 150 sous barcelonesos, mentre que la dita Dolça n'aporta 150 més, i garanteix els 300 sous sobre el seu mas Martí, situat al lloc de puig Oliver de la parròquia de Maçanet, i encara n'afegeix 50 més que cedeix a Pere Duran com a millora.*

A* Pergamí original (185 × 225 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 239, registre núm. 10.167. Carta partida per ABC, a la part inferior del pergamí. Bon estat de conservació. Al dors: “N° 48. D”.

Sit notum cunctis quod ego, Petrus Duranni, dono in donacione tibi, Dulcie, filie Oliuarii Martini, quam duxi in uxorem, propter nubcias ·C·L· solidos barchinonenses de terno, quos habeamus et teneamus ego et tu simul dum uixerimus sicut decet uirum et uxorem; post obitum nostrum, remaneant infantibus nostribus ex nobis ambobus creatis et natis; sed si infantes nobis defuerint et ego prior te obiero, habeas et teneas eos in omnibus diebus uite

tue, cum marito et sine marito, cum infante et sine infantibus; post obitum tuum, remaneant illi siue illis cui uel quibus ego eos dimisero uerbo uel testamento pari racione. Ego, Dulcia predicta, dono in donacione tibi, Petro Duranno, quem accepi in uirum propter nubcias ·C·L· solidos barchinonenses monete de terno, quos habeamus et teneamus ego et tu simul dum uixerimus sicut decet uxorem et uirum; post obitum nostrum, remaneant infantibus nostris ex nobis ambobus creatis et natis; sed si infantes nobis defuerint et ego prior te obiero, habeas et teneas eos in omnibus diebus uite tue, cum uxore et sine uxore, cum infante et sine infantibus; post obitum tuum, remaneant illi siue illis cui uel quibus ego eos dimiseri in meo testamento et, si non licebat mihi condere testamentum, remaneant meis natis. Hos autem ·C·L· solidos, quos ego tibi dono in dotem et in sponsalicium, et illos alios ·C·L· solidos, quos mihi affers in donacione, ut dictum est superius, quos concedo me a te recepisse et penes me habuisse uel mihi pro eis bene et planarie satisfactum <sum>, renunciando excepcione non numerate peccunie uel rey non tradite, qui sic sunt iuncti inter omnes ·ccc· solidos barchinonenses monete de terno, quos dono tibi et assigno super omnem meum mansum et honorem, cum omnibus arboribus que intus sunt cuiuscumque generis sint, quem habeo et teneo pro domino meo, Bernardo de Cartiliano, in parrochia Sancti Laurencii de Macianeto et Sancte Marie de Vitriariis, in loco qui dicitur *Pug Oller* et mansus Martini, saluo iure dicti Bernardi et suorum in omnibus. Item dono tibi, Petro, pro melioramento tui sponsalicii ·L· solidos barchinonenses predictae monete ad omnes tuas uoluntates perpetuo [faciendas], quos ·L· solidos dono et assigno tibi super omnem meum jus tocius mei mobili quem habeo et Deo dante habuero uel lucrAUero ubique et super omnes domos meas constructas et construendas.

Actum est hoc ·iiii· nonis iulii, anno Domini ·M·CC· septuagesimo octo.

Sig+num Petri, predicti. Sig+num Dulcie, predictae, que hoc firmamus et laudamus. Testes huius rey sunt Petrus de Marturello, clericus et capellanus turris, et Bernardus Gilabert et Guillelmus Geraldii, de Riua Arenarum. Sig+num domine Saure de Cartiliano. Sig+num Bernardi, filii eius. Sig+num Sibilie, uxoris eius, qui hoc firmamus et laudamus, saluo iure nostro et nostrorum in omnibus. Sig+num Guillelmi, clauigerii et baiuli.

Bernardus Ferrarii, clericus de Franciacho, qui hoc scripsit, cum litteris suprascriptis in ·xv^a· linea ubi dicitur “dicitur” et in

·xvii^a. ubi dicitur “faciendas”, mandato Bernardi de Columbariis, publici Calidarum notarii.

Bernardus de Columbariis, publicus Calidarum notarius, subscribo.

153

1278, juliol, 26

Testament. *Guerau de Cabrera, pel qual fa hereva universal la seva filla Marquesa, de tots els seus béns a excepció del violari del castell de Montclús i del delme de Sant Llorenç de Maçanet.*

[A] Original perdut.

B* Còpia de 1285: ADM, Cabrera i Bas, lligall 8, vol. núm. 10, f. 272v-274v. Bon estat de conservació. Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 977, fotogrames 272-274. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 2.962.

a MAHE, núm. 20.

[Julio 26 de 1278.]

[Testamentum domini Geraldi de Capraria. Actum septimo kalendas augusti, anno ·M^o. ducentesimo septuagesimo octavo.]

Hoc est translatum fideliter sumptum a quodam instrumento, cuius tenor talis est.

In Cristi nomine nos, Geraldus, Dei gracia vicecomes Caprarie, in nostra plenaria sanitate, nostrum condimus testamentum in quo facimus et eligimus manumissores, videlicet venerabilem Raymundum de Capraria, fratrem nostrum, et Petrum de Campoplano, clericum Sancti Cipriani de Folgas, dantes predictis manumissoribus plenam et liberam potestatem ordinandi, distribuendi et exequendi hanc nostram voluntatem sine dampno suorum, consilio tamen et assensu prioris fratrum predicatorum Gerunde qui nunc est vel qui pro tempore fuerit vel locum eius tenentis vel alicuius sapientis, quem ipse prior duxerit assignandum. Et etiam damus potestatem predictis manumissoribus per eundem modum exhigindi et petendi, tam in iudicio quem extra, omnia nostra bona et faciendi alia que fuerunt facienda ad execucionem et complecionem huius nostri testamenti.

In primus, volumus et mandamus que omnia debita et iniurie nostre et patris nostri solvantur et restituantur secundum consilium et modum de quo magis videatur priori predicatorum predicto. Et

primo restituantur ille iniurie quas nos fecimus scribi in quodam memoriali sive instrumento publico vel scribi faciemus quibus restitutis restituantur et alie que inveniri poterunt ad arbitrium eiusdem prioris.

Eligimus autem nobis sepulturam, in ciminterio fratrum predicatorum Gerundensis nisi essemus in alio ordine quibus dimittimus pro sepultura quinquaginta aureos.

Item dimittimus ecclesie sedis Gerundensis et sedi ecclesie Vicensis, unde canonici simus unicumque centum solidos monasterio Sancti Salvatoris Bredensis mille solidos, de quibus fiat ibi aliquod stabilimentum ad cognitionem dicti prioris monasterio Sancti Petri de Cercada et Sancte Marie de Rocharossa, capelle Sancti Petri de Montesurico et ecclesie de Hostalrico unicumque centum solidos. Ita tamen quo disti centum solidi quos dicte capelle dimittimus et isti centum solidos quos ecclesie de Hostalrico dimittimus dentur in ornamentis altarum predictorum locorum Sancto Paulo de Marittimo et monasterio Vallis Marie <salis> et unicumque ipsorum locorum quinquaginta solidos omnibus autem ecclesie parrochialibus et capellis de terra nostra unicumque quinque solidos, domine Raymunde, matri nostre, quinquaginta aureos unicumque ecclesiarum Gerunde, quinque solidos mense fratrum minorum Gerunde, centum solidos restitu[ens. It]em iniuris nostris et [p]atris nostri, tan certis quam incertis et debitis ac legatis predictis omnibus persolutis.

Instituimus in aliis bonis nostris omnibus iuribus dominis heredem universalem Marquesiam, filiam nostram, cui dimittimus generaliter vicecomittatum de Capraria nostrum et castrum de Montesurico omni omnibus iuribus et pertinenciis et cum toto suo honore et emolumento et cum omnibus aliis bonis et rebus nostris ubique exceptis bonis nostris mobilibus sive sint in pecuniis sive in aliis et excepto iure quod habemus et habere debemus violario iure vel alio modo in castro et villa de Oculo Stricto et in decima Sancti Laurentii de Massaneto et excepta illa quantitate pecunie quam nobis <retimitimus> tempore quo hereditamus dictam filiam nostram. Item excipimus totum ius quod habemus et habere debemus in quodam honore sive honoribus qui sunt in Castella et fuerunt quondam domine Elo, avie nostre, et Ferrandi de Castro, consanguineo nostri, quosquidem honores et ius nobis in illis pertinens dimittimus et legamus Raymundo de Capraria, fratri nostro predicto, ad suam voluntatem perpetuo faciendam

reservatis nobis ibi quingentis aureis quos dimittimus et legamus fratribus predicatoribus Gerunde et quos volumus in omni eventu eis dari et fide illo honore seu honoribus casu aliquo non posset haberi aliquid unde dicti quingenti aurei solverentur predictis fratribus predicatoribus Gerunde. Volumus et ordinamus quo de aliis bonis nostris vel redditibus castri nostri de Oculo Stricto et de expletis decime de Massaneto solvantur eisdem fratribus predicatoribus Gerunde dicti quingenti aurei pro iniuriis nostris et parentum nostrorum dubiis incertis et oblitis in quibus et in pluribus secundum nostram conscienciam nos teneri fatemur. Si vero dicta filia nostra decederet sine prole legitima quandocumque, substituimus et Raymundum de Capraria, fratrem nostrum vel suos filios vel filias aut alios procedentes ab ipsos per lineam descendantem et no possit sibi vel suis heredibus obstare temporis prescriptio alicuius. Tamen si iste casus contingeret, videlicet quo dicta Marquesia decederet sine prole legitima quandocumque, retinemus nobis in tota vita nostra castrum et villam de Hostalrico, cum territorio de Falgars et de Torderiis, cum suis terminis quodquidem castrum de Hostalrico et territorio de Falgars et de Tordaria, tenerent procuratores nostri quos nos instituimus in alio instrumento et facerent ydem procuratores nostri[s] de ipso castro et territoriis et redditibus et proventibus ipsorum prout nos ordinamus in instrumento predicto. Retinemus etiam nobis, si predictus casus contingeret, tria milia aureorum, quequidem tres millis aureorum teneatur solvere substitutus post mortem dicte Marquesia usque ad animum post mortem ipsius quod si non faceret manumissores vestri si viverent vel due persone vel due persone [... priori predicatorum Gerunde de eligeret ... vendere castri ...]¹ et villam seu parrochiam de Falgars, cum dictorum locorum pertinenciis et tantum de alio honore vicecomittatus. Si opus esset quo posset iusticere ad <firmimam> trium milium aureorum, de quibus tribus milibus aureorum dimitto monasterio Sancti Salvatoris de Breda quingentos aureos expendendos. Ibidem ad cognicionem prioris predicatorum Gerunde. Item inter conventus fratrum predicatorum Barchinone et sedis Urgellencis alios quingentos aureos. Item hospitali Iherosolimitano alios quingentos aureos. Item inter conventus fratrum minorum Gerundensis, Barchinonensis, Vici et Castilionis alios quingentos aureos. Item conventum fratrum predicatorum Gerundensis mille aureos. Et si predictus Raymundus <vel sui heredes del mea> descendanti decesserint sine prole legitima quandocumque substituimus ei Gerallum de Cervilione,

nepotem nostrum, vel suos heredes de linea descendent vel Alemandum, nepotem nostrum, fratrem dicti Geralli. Si tunc dictus Gerallus de Cervilione non viveret vel aliqui de heredibus sive de linea descendenti cum viveret retentis semper predicto violario de Hostalrico et de aliis et dictis tribus milibus aureorum ut supra.

Item volumus et ordinamus quod de predictis bonis nostris mobilibus que nobis retinemus et de predictis quantitate pecunie quam nobis retinimus tempore quo hereditauimus predictam filiam nostram que pecunia modo est pro maiori parte in domo fratrum predicatorum Gerunde et de expletis redditibus et proventibus castri et ville de Oleastroto que debemus recipere et habere in tota vita nostra et de expletis decime de Massaneto solvantur predictos manumissores nostris debitis et iniurie sine malicia et diffugio ad cognitionem predicti prioris.

Item volumus et ordinamus quod de predictis legatis dictis fratribus predicatoribus Gerunde factis cum haberi poterunt fiat altare in ecclesia eorundem ad honorem sancte et individue Trinitatis ad cognitionem prioris et fratrum eiusdem loci.

Item recognoscimus et asserimus inconsciencis quod tam pro nobis quem pro patre et avo et aliis parentibus nostris tenentur ad iniurias incertas oblitas et dubias seu ocultas usque ad summam triginta milium solidorum monete Barchinone de terno et amplius.

Et ideo volumus et ordinamus quod, solutis debitis nostris et iniuriis manifestis, restitutes que proliari seu iurem poterunt bono modo restituantis predicta ·xxx· milia solidos et expendatur in pios usus et inter pauperes Ihesu Christi pro manumissores nostros de consilio et assensu prioris fratrum predicatorum Gerundensis, qui pro tempore fuerit, vel locum eius tenentes et ad hec assignamus et obligamus omnia expleta decime Sancti Laurencii de Massanetu tamdiu percipienda et expendenda quam dictum est per manumissores nostros vel inde festum ipsorum vel per alias peronas idoneas quas dictus prior ad hoc duxerit eligendas et non solum in istas. Sed etiam in omnibus aliis suprapositis exequendis si predicti manumissores in quacumque casu desicerent vel intendere non possent aut nollent possu dictus prior alium vel alios manumissores sive executores libere subregire vel etiam ordinare preterea.

Ordinamus et volumus quod si castrum de Oculostricto, racione contencionum nobis factarum a domino Poncio Ugonis, nunc comite Impuriarum, nobis comiteretur vel applicaretur, quod

venderetur de consensu et voluntate dicti prioris domino regi vel personis ecclesiasticis et precium quod inde haberetur de consensu nostro si essemus et de consensu dicti prioris daretur in pias causa pro iniuriis nostris restituendis et predecessorum nostrorum pro quibus inde tenentur, de redditibus vero et proventibus omnibus ac foriscapiis predicti castri et ville de Oculo Stricto tale damus predictis manumissoribus maridatum et nos irrevocabiliter in hoc testamento ordinamus solutis debitis et nostris iniuriis restitutis ad cognicionem et arbitrium priorum fratrum predicatorum Gerundensis vel locum eius tenentis detur medietas nobis vel illi loco aut religioni in qua nos erimus et degemus alia vero medietas detur et expendatur in pios usus pro anima nostra et pro animabus omnium illorum quibus nos tenentur ad cognicionem et arbitrium prioris fratrum predicatorum Gerundensis quem pro tempore fuerit vel locum eius tenentis. Et si aliquod dubium vel omissum esset in hoc nostro testamento, volumus illud declarari et suppleri ad arbitrium prioris fratrum predicatorum Gerundensis.

Hec est autem ultima nostra voluntas, quam volumus iure testamenti valere; que si non valeret iure testamenti, volumus quod valeat iure codicillorum vel iure cuiuslibet nostre alterius voluntatis, promittentes hanc nostram ultimam voluntatem seu testamentum tumque mutare nisi cum voluntate et assensu predictorum Raymundi de Capraria, fratris mei, et prioris fratrum predicatorum Gerunde et nisi faceremus, expresam mencionem de presenti testamenti et si faceremus non valeret. Salvo tamen ordinatione vel procuracione quam nos fecimus in alio instrumento manumissoribus supradictis et volumus atque mandamus quod presens testamentum semper sit in domo fratrum predicatorum Gerunde.

Quod est actum septimo kalendas augusti, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo octavo.

Sig+num Geraldi, Dei gracia vicecomitis Capraria, qui hoc testamentum facimus et firmamus et a testibus firmari rogamus. Sig+num Petri de Campoplano, ecclesia Sancti Cipriani de Falgariis, qui hec firmamus, concedimus et laudamus. Sig+num Raymundi de Capraria, manumissores predicti, qui hoc testamentum firmamus, concedimus et laudamus. Testes rogati sunt huius testamenti Arnaldus de Orreo, miles, Bernardus de Fornellis, iurisperitus Gerunde, Arnaldus de Ripa, de Estolesio, Petrus Condamina, *d. Estoles*, Petrus de Castellario, de Locustaria, frater Dalmacius de Miniana, ordinis predicatorum, et frater Berengarius Sunyerii, eiusdem ordinis.

Eg+o + Michael de Ulmo, tenentis locum Raymundi de Toylano, publici Gerunde notarii, hec scripsi et clausi.

Eg+o Bisullunus Burgesii, tenens locum Raymundi de Toylano, publici Gerunde notarii, hec pridie kalendas febroarii, anno Domini millesimo ducentesimo octuagesimo quinto, fideliter translatare etiam auctentico comprobari et suprascripti, clausi.

Ego Bernardus de Prato, iudex ordinarius domini regis in Gerundensis, qui hoc translatum cum originali fideliter comprobatum subscribo +.

1. manca la part inferior de la pàgina.

154

1278, setembre, 13

Àpoca. *Galceran de Cartellà reconeix haver rebut el dot de la seva muller, Elisenda, filla de Pere de Palau i de Sança, consistent en 900 morabatins d'or. A canvi, ell li concedeix un augment per núpcies de 450 morabatins d'or, per la suma dels quals obliga el castell de Dosrius, que té pel prior de Sant Pere de Casserres.*

A* Pergamí original en el mateix full que el document 155 (410 × 490 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castell dosrius, pergamí núm. 295a. Bon estat de conservació. Al dors: "Àpoca. N° 5"; "Uxoris Gaucerandi de [Cartiliano]".

In Dei nomine. S[ic] o[mn]ibus manifestum quod ego, Gaucerandus de Cartiliano, confiteor et in ueritate recognosco uobis Eligssendi, sponse mee, quam duco in uxorem, filie Petri de Palacio et domine Sanccie, uxoris eiusdem, quod habui et recepi pro uobis in dotem tempore nup[tiarum nost]rarum nongentos mor[abeti]nos bonos alfonsinos [au]ri fini et ponderis recti, quos dicta domina Sanccia, mater uestra, absende dicto patre uestro, uobis dedit pro hereditate et legitima paterna et materna. Et de ipsis michi satisfecit p[ro] [...] et pro dote uestra ad [...] uoluntatem. Et ego inde a uobis bene paccatus sum et contentus ad meam uoluntatem. Et ideo renuncio excepcioni non numerate dotis. Et propter hanc dotem pro uobis michi traditam facio uobis donacionem et augmentum [propter] nuptias de quadringentis quinquaginta morabatinis bonis alfonsinis auri fini et reci ponderis. Et sic sunt in summa omnes predicti morabetini inter dotem et donacionem propter nuptias mille trescenti quinquaginta morabatinini. Pro quibus mille trescentis quinquaginta morabatinis, de assensu et uoluntate

expressa domine Saure de Cartiliano, matris mee, oblige uobis et uestris specialiter castrum meum uocatum de Duobus Riuis, quod teneo pro priorem monasterii de Casserriis in parrochia Sancti Aciscli de Duobus Riuis, Barchinonensis episcopatus, cum omnibus mansis, honoribus, pertinenciis et iuribus ad predictum castrum pertinentibus et debentibus pertinere quoquomodo siue hec sint in dicta parrochia Sancti Aciscli siue sint in parrochia Sancti Stephani de Canemariis et in parrochia de Argentona siue sint in parrochia Sancti Juliani de Monte Signo uel in aliis locis dum modo pertineant ad dominum dicti castri uel sint de pertinenciis et tenedonibus eiusdem. Et quicquid habeo et habere debeo in termino castri de Uilalbino, quod est in episcopatu Gerundense. Et habeatis omnes dictos mille trescentos quinquaginta morabatinos, teneatis et possideatis toto tempore uite uestre, cum marito et sine marito et cum infante et sine inf[ante ...] et absque impedimento mei et alterius cuiuscumque persone. Et in die obitis uestri, si prolem de legitimo matrimonio procreatam superstitem uobis dimiseritis, habeatis dictos nongentos morabatinos dotaes ad omnem uestram uoluntatem faciendam. Si uero in obi[to ue]stro non haberetis prolem et legitimo matrimonio superstitem uobis in hoc casu habeatis de dictis nongentis morabatinis dotalibus sexcentos morabatinos ad omnem uestram uoluntatem faciendam et residui trescenti morabatini reuertantur predicte dom[ine] Sanccie de Palacio, matri uestre, uel suis heredibus aut cui ipsa mandauerit. Sub isto enim pacto predicta domina Sanccia, mater uestra, dedit uobis predictos nongentos morabatinos et michi pro dote uestra tradidit prout per instrumentum donacionis ipsorum nongentorum morabatinorum apparet. Predicti uero quadringenti quinquaginta morabatini de quibus uobis feci augmentum et donacionem propter nuptias reuertantur post obitum uestrum michi uel proximis meis aut cui siue quibus ego dimisero uerbis uel testamento. Intelligatur tamen quod si contigeret quod ego precederem uobis, remanente uiua dicta domina Saura de Cartiliano, matre mea, quod ipsa domina Saura, de predicto castro de Duobus Riuis ab ea michi donato et terminis, pertinenciis et iuribus suis et a me uobis de assensu et uoluntate dicte domine matris mee obligato specialiter pro predicta dote uestra et donacione propter nuptias et de redditibus et exitibus predicti castri de Duobus Riuis et terminorum suorum, habeatis et teneatis uos medietatem ratione predicte obligationes a me uobis facte et alteram medietatem predicti castri de Duobus Riuis habeat predicta domina Saura, mater mea, in tota uita sua;

et post obitum ipsius matris mee, habeatis uos predictum castrum de Duobus Riuis cum terminis suis et alia a me uobis specialiter obligata pro dote uestra et sponsalicio sicut supra continetur.

Actum est hoc idus septembris, anno Domini millesimo ducentésimo septuagésimo octauo.

Sig+num Gaucerandi de Cartiliano, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt Petrus de Gualba, sacrista Vicensis, Geraldus de Gualba, canonicus Barchinonensi, Guillelmus Fontaneles, presbiter, Guillelmus de Loreto, Arnaldus de Tagamanent, Raimundus de Uilalba et Bertrandus de Bello Loco atque Simon de Castelleto.

Sig+num Petri Marci, notarii publici Barchinone qui hec scribi fecit et clausit die et anno quo supra.

155

1278, setembre, 13

Matrimoni. *Galceran de Cartellà elegeix com a muller Elisenda, (filla de Pere de Palau i de Sança).*

A* Pergamí original en el mateix full que el document 154 (410 × 490 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castelladosrius, unitat de catalogació núm. 295b. Bon estat de conservació. Al dors: "Àpoca. N° 5"; "Uxoris Gaucerandi de [Cartiliano]".

C[on]ditor omnium Deus cum in m[undo] inicio cuncta creaset ex ni[chi]lo ex osse uiri dormentis formam fecit mulieris ex uno duos faciens duos unum esse debere monstrauit ipso attestante qui ait. Relinquit homo patrem suum et matrem et adhere[...] uxori sue et erunt duo [c]arne una. Qua prop[ter i]n Dei nomine, ego Ga[ucer]andus de Cartiliano, procreandorum filiorum amore elegi michi sponsam assumere nomine Eligssendem.

Quod est actum idus septembris, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo octauo.

Sig+num Gaucerandi de Cartiliano, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt Petrus de Gualba, sacrista Vicensis, Geraldus de Gualba, canonicus Barchinonensis, Guillelmus [de] Fontaneles, presbiter, Gu[illel]mus de Loreto, Arnaldus de Tagamanent, Raimundus de Uilalba et Bertrandus de Bello Loco atque Simon de Castelleto.

Sig+num Petri Marci, notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit die et anno quo supra.

156

1278, setembre, 13

Debitori. *Sança, muller de Pere de Palau, reconeix deure a Galceran de Cartellà, en concepte del dot promès per la seva filla, Elisenda, 900 morabatins d'or, que garanteix amb les honors de la vall d'Arbúcies, situades a les parròquies de Sant Quirze d'Arbúcies, Santa Maria de Lliors i Sant Pere Desplà.*

A* Pergamí original (270 × 440 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, unitat de catalogació núm. 297. Bon estat de conservació. Al dors: "Consigna. N° 116".

B Còpia de 1295 (500 × 520 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, unitat de catalogació núm. 296. Bon estat de conservació. Al dors: "Debitori. N° 19".

Regest: ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, *Índice de los Documentos existentes en el Archivo de la Excma. Sra. D^a. Luisa de Sentmenat de Gallart de Sentmenat Marquesa de Castellodosrius* [56.33.2], índex núm. 35, document núm. 12, f. 457r.

¹ Sit omnibus notum quod ego, Sancia, uxor Petri de Palacio, confiteor et recognoscho uobis, Gauçerando de Cartiliano, quod debeo uobis nongentos morabetinos bonos alfonsinos auri fini et ponderis recti quos uobis promisi et teneor dare pro dote Eligendis, filie mee et dicti Petri de Palacio, mariti mei, absentis, quam uos ducitis in uxorem, licet uos in instrumento dotalicio dicte Eligendis, filiee mee, confessus fueritis uos habuisse et recepisse a me dictos nongentos morabetinos et renunciaueritis excepcioni non numerate dotis. Quos nongentos morabetinos dono et assigno et concedo uobis et uestris habendos super omnibus mansis, honoribus, possessionibus, decimis et aliis juribus que habeo et possideo et habere et possidere debeo in valle uocata de Arbuciis et in parrochiis Sancti Quiricii de Arbuciis et Sancte Marie de Lliors et Sancti Petri de Plano et super omnibus redditibus, exitibus et prouentibus meis predictorum locorum et super honoribus et possessionibus quos et quas homines mei solidi et afocati predictae vallis et dictarum parrochiarum tenent per me in aliis parrochiis. Ego enim obligo uobis et uestris specialiter omnia supradicta pro predictis nongentis morabetinis, ita quod uos et uestri et quos uolueritis pro uobis habeatis et recipiatis de cetero omnia agraria,

census, exitus, laudismia, foriscapia et alios prouentus redempcionis hominum et mulierum et quelibet etiam alia jura que de jure usu et consuetudine habeo et accipio et habere et accipere debeo in dicta valle et terminis suis et in dictis parrochiis et in aliis honoribus a me uobis supra specialiter obligatis et homines et emphiteote mei predictorum locorum teneantur in posse uestro firmare et placitare uel iudicis uestri. Et uos mandeatis siue mandari faciatis exequcioni sentencias inter eos latas. Et firmetis in omnibus instrumentis uendicionum et aliarum alienacionum que fient de honoribus qui per me tenentur infra loca predicta et in instrumentis sponsalicionum et redempcionum hominum meorum et feminarum eorundem locorum et in aliis etiam in instrumentis in quibus firmamentum meum sit necessarium dum modo in ipsis instrumentis non minuatur census meus uel agrarium aut jus meum consuetum. Et si aliqui honores uenirent ibi in aperturam siue beniuiu uel desererentur a colonis uel emphiteotis eorum, vos possitis ipsos stabilire conuenienter et firmamentum uestri et uestrorum ualeat perpetuo et habeat roboris firmitatem in omnibus supradictis. Et omnia ea que uos habebitis et recipietis et uestri habebunt et recipient de predictis locis que ego debeam habere et recipere habeatis et recipiatis uos et uestri ad omnem uestram uoluntatem faciendam, ita quod non habeatis neque recipiatis ea in solucionem predictorum nongentorum morabetinorum. Immo habeatis predicta omnia et singula pro honeribus matrimonii sustinendis, donec de predictis omnibus nongentis morabetinis sit uobis et uestris facta plena et integra solucio, promitens uobis bona fide per me et meos quod in predictis omnibus et singulis a me uobis specialiter obligatis nec in aliqua parte eorum aliquid non tangam nec accipiam nec tangi uel accipi ab aliqua persona faciam uel permitam, imo predicta omnia et singula a me uobis specialiter supr obligata et concessa faciam uos et uestros et quos uolueritis tenere habere et possidere in pace contra omnes personas tandiu donec soluere uobis uel uestris aut cui uolueritis omnes predictos nongentos morabetinos ad uestram uoluntatem, sine omni dampno uestri et missione. Ita etiam quod si ego uel mei solueremus uobis uel uestris medietatem uel terciam partem predicti debiti uel plus aut minus nichilominus uos et uestri habeatis et recipiatis pro honoribus matrimonii sustinendis predicta omnia a me uobis specialiter obligata et concessa donec de residuo ipsius debiti esset uobis plenarie et integre satisfactum. Ita quod non recipiatis neque possint in solutum uobis computari predicta

uel aliqua de predictis pro predictis autem omnibus et singulis a me supra uobis concessis et promissis, complendis et atendendis, obligo uobis et uestris omnia alia bona mea mobilia et immobilia quecumque sint et ubicumque. Intelligatur tamen quod in omnibus supradictis et singulis a me uobis specialiter obligatis sit in omnibus saluum jus et senioraticum dominorum pro quibus ea teneo. Et ad mayorem securitatem omnium predictorum, juro uobis, per Deum et eius sancta ·iiii^{or}. euuangelia manibus meis corporaliter tacta, predicta omnia et singula attendere et complere et obseruare inuiolabiliter et nunquam in aliquo contrauenire aliquo jure, causa uel racione. Insuper dono uobis fideiussores nobilem Raymundum de Capraria, Petrum de Palacio, filium meum et dicti mariti mei, et Raymundum de Meserata et Raymundum de Menola, milites, Poncium de Gualba et Petrum de Gualba, filium eius, quemlibet rereum in solidum qui mecum et sine me predicta omnia et singula a me uobis promissa uobis et uestris compleant et attendant et compleri faciant et attendi. Nos itaque, Raymundus de Capraria, Petrus de Palacio, Raymundus de Meserata, Raymundus de Menola, Poncius de Gualba et Petrus de Gualba, fideiussores predicti, suscipientes in nos spontanea hanc fideiussionem quilibet nostrum pro toto conuenimus et promitimus uobis, predicto Gauçerando de Cartiliano, et subscripto notario, in cuius posse firmamus, a nobis stipulanti pro uobis quod cum dicta domina Sancia de Palacio et sine ea complebimus et atendemus uobis et uestris et completi et attendi faciemus omnia supradicta et singula ab eadem domina Sancia uobis promissa, prout superius continentur, obligantes uobis et uestris pro predictis omnibus et singulis quilibet nostrum pro toto omnia bona nostra mobilia et immobilia quecumque sing et ubicumque. Et quantum ad hec ex certa sciencia renunciamus epistole diui Adriani et beneficio diuidendarum accionum et legi dicenti quod prius conueniatur principalis quam fideiussor et omni alii juri, racione et consuetudini contra hec repugnantibus.

Actum est hoc idus septembris, anno Domini millesimo ·cc^o· LXX°· octauo.

Sig+num Sancie de Palacio, uxoris Petri de Palacio, que predicta omnia laudo et firmo et juro. Sig+num Raymundi de Capraria. Sig+num Petri de Palacio, filii dicte domine Sancie. Sig+num Raymundi de Meserata. Sig+num Raymundi de Menola. Sig+num Poncii de Gualba. Sig+num Petri de Gualba, fideiussorum predictorum, qui hec omnia supradicta laudamus et firmamus. Testes huius rey sunt Gueraldus de Gualba, canonicus Barchino-

nensis et Vicensis, Petrus de Gualba sacrista Vicensis, Guillelmus de Fontanels, presbiter, Guillelmus de Loreto et Arnaldus de Tagamanent. Sig+num Bernardi de Riaria, presbiteri, notarii publici Sancti Celedonii in cuius posse et manu Raymundus de Capraria, Perichonus de Palacio, Raymundus de Meserata, Raymundus de Menola, Poncius de Gualba et Petrus de Gualba firmauerunt hoc instrumentum et omnis rupa contenta et promiserunt ipsi notario stipulanti pro dicto Gauçerando predicta tenere et obseruare.

Quod est actum ·xv^o· kalendas octobris, anno prefixo, presentibus testibus Petro de Gualba, Vicensi sacrista, Geraldo de Gualba, Barchinonensi canonico, et Guillelmo de Guardia, Vicensi canonico.

Sig+num Petri Marci, notarii publici Barchinonensis, qui rogatus a dicta domina Sancia, uxor dicti Petri de Palacio et a dicto Gauçerando de Cartiliano, hoc instrumentum recepit et firmatum et juratum ab ipsa domina Sancia in posse eiusdem notarii scripsit et postea firmatum a dictis fideiussoribus in posse dicti Bernardi de Riaria, notarii publici Sancti Celedonii sicut per subscripcionem eiusdem suprafacta apparet clausit hoc instrumentum [.v.] kalendas februarii, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo primo, cum literis rasis et emendatis in linea ·viii^a· ubi dicitur “agra”.

Sig+num Petri de Nogaria, presbiteri, notarii publici de Granullariis, huius translati testis.²

1. Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam instrumento cuius tenor talis est, B. 2. Sig+num Simonis de Villamajori, notarii publici Calidarum de Montebouino pro ebdomedariis eiusdem uille, gerentis uices Berengarii Rubei eiusdem loci pro eisdem ebdomedariis huius translati testis. Ego Bernardus, Dei gratia Gerundensis episcopus, saluo in omnibus dignitatis episcopalis iure, subscribo. Sig+num Ferrarii de Calderiis, notarii publici de Carotitulo, pro ebdomedario mansi qui hoc translatum sumptum fideliter ab originali instrumento et cum eadem de uerbo ad uerbum comprobatum scripsit et clausit ·xiiii· kalendas augusti, anno Domini ·m^o·cc^o·xc^o· quinto, B.

157

1278, octubre, 26

Convinença. *Ramon Xetmar convé amb Ponç Hug, comte d'Empúries, que des de la força de la Roqueta, també anomenada Salvaterra, situada a la parròquia de Sant Martí de l'Esparra, no li farà cap mal, sinó que, al contrari, l'ajudarà contra tothom, excepte contra el rei i contra Arnau de Vilademany. El comte, a canvi, promet que l'ajudarà.*

[A] Original no localitzat.

- B* Còpia de 1306: ACA, Cancelleria, pergamins de Pere II, carpeta 110, núm. 104.
Bon estat de conservació.
- a** *DPG*, núm. 140.

Sit omnibus notum quod ego, Raymundus Xetmarius, convenio vobis, domino Poncio Ugoni, Dei gracia Impuriarum comitis, quod de illa forcia que facta est et factura in parrochia Sancti Martini de Sparra, in loco vocato Rocheta, qui vocatur Salvaterra, ego nec mei non faciamus vobis malum nec exiet de dicta forcia vobis malum nec militibus vestris nec hominibus vestris nec castlanis castri de Argimon, qui directum michi facere vellent et a me accipere. Et si forte de dicta forcia facerem vel exiret malum vobis vel vestris militibus vel hominibus vestris vel castlanis castri de Argimon, convenio vobis quo dasset redirectum infra ·xxx· dies ex quo per vos vel per vestrum nuncium essem amonitus. Promito etiam vobis quod de dicta forcia vobis valebo de omnibus hominibus cum quibus vos gerram habeatis vel vestri, excepto domino rege et Arnaldo de Villademagno et meis militibus qui de meo feudo sint, tamen per illis vobis vel supradictis malum aliquo facere non possem. Et hec omnia promito vobis atendre et complere bona fide et sine enganno et malo ingenio et intellecto. Et iuro super sancta quatuor Dei evangelia predicta omnia vobis atendere et complere et observare. Promito etiam vobis supradicta atendere racione homagii quod vobis facio pro feudo quod filius Petri de Macianeto tenet per me et per quinque squillatas miliis recipientis quas antecessores domne Marchisie annuatim accipiendas ad mensuram de Calidis dederunt in feudum, racione esmende qua fecerunt Arnaldi Xetmario, condam fratri meo, cuius ego sum heres de quodam chareu quod antecessores dicti fratris mei tenuerunt in estagno de Cils per antecessoribus dicte domne Marchisie et quod omnes mei successores, illi scilicet qui dictam forciam tenebunt, faciant vobis istas convenientias et quod illis dimitat predictum feudum.

Et nos, Poncius Ugo, Dei gracia Impuriarum comes, predictus, promitimus vobis, Raimundo Xetmario, nomine dicte domne Marchisie, predictam forciam deffendere ab omni homine qui a te directum accipere noluerit vel facere. Assigno etiam vobis et dono in feudum, in esmendam dicti careu, dictas ·v· squillatas miliis annuatim accipiendas in festo Omnium Sanctorum, in omnibus nostris directis et taschis quas accipimus in stagno de Cils.

Actum est hoc ·vii· kalendas novembris, anno Domini ·M^o·CC^o·LXX°· octavo.

Sig+num Raimundi Xetmarii, predicti, qui hoc firmo et laudo. Sig+num Ponci Ugonis, Dei gracia comitis Impuriarum, predicti, qui hoc firmamus et laudamus. Testes huius rei sunt Bernardus de Palaciolo, de Villanova, et Berengarius de Lanciano et Guilelmus Alferici et Simon de Trilia, milites.

Sig+num Iacobi Palerie, qui hoc scripsit, cum litteris rasis et emendatis in ·XIII^a· linea ubi dicitur “quinque” et ·XXII· linea ubi dicitur “annuatim”.

+ Ego Matheus Eymerici, notarius publicus Castilionis, subscribo.

158

1281, abril, 24¹

Sentència. *Ramon de Teià, jutge, dicta sentència en el litigi entre Galceran de Cartellà, cavaller i feudatari del castell de Dosrius, i Guillelm de Sant Hilari, de Cardedeu, i el monestir de Casserres, a causa de la “cena” a què tenia dret el rei (d’Aragó) o l’infant Alfons.*

A* Pergamí original (430 × 230 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, unitat de catalogació núm. 451. Bon estat de conservació, però ha perdut el suport al marge inferior esquerre. Al dors: “Sentència. N° 69”.

Regest: ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, *Índice de los Documentos existentes en el Archivo de la Excma. Sra. D^a. Luisa de Sentmenat de Gallart de Sentmenat Marquesa de Castellodosrius* [56.33.2], índex núm. 18, document núm. 104, f. 366r; ACA, Monacals d’Hisenda, vol. 4.769, f. 31v, núm. 13; CDSPC, núm. 936.

Cum contentio fuisset inter Gaucerandum de Cartiliano, militem, et Guillelmum de Sancto Ilario, de Carotitulo, et homines monasterii de Catserris, super eo quod homines de Catserris dicebant quod homines castri de Duobus Riuis in quibus Gaucerandus de Cartiliano habet terciam partem iure feudi et tanquam castlanus dicti castri, quod feudum tenet pro dicto monasterio, debent contribuere in cena quam dominus rex siue infans Ildefonsus uult habere et habet a dicto monasterio, quam cenam homines dicti monasterii cum dictus prior nollet eam soluere habent dare et soluere de suo. Dictus uero Gaucerandus, racione sui et dictorum hominum, dicebat et allegabat quod dicti homines qui sunt partiarum et pro indiuiso inter ipsum et dictum monasterium non tenebantur soluere nec contribuere in dicta cena quamuis dictos homines ipse teneret in feudum pro dicto monasterio ex eo quia dicti homines pro indiuiso sunt ipsius et dicti monasterii quamuis

maiolem partem habeat dictum monasterium. Et ita si aliquid solueret jam esset prejudicium ipsius quia soluerent dicti homines pro ea parte qua sunt ipsius Gaucerandi et ita dominus rex haberet cenam de suis hominibus quod non est intencionis domini regis quod habeat cenam de hominibus ipsius, set de monasterio. Item alia racione dicit quod fieret juri suo prejudicium quia in conuentionibus feudalibus continetur quod dictus prior non possit ibi facere aliquam questiam sine consensu et uoluntate dicti Gaucerandi et quod tunc dictus Gaucerandus habeat inde medietatem. Unde si in hoc casu predicti homines contribuerent in dicta cena jam fieret ibi questia sine uoluntate ipsius et sine eo quod ipse non haberet [...] et ita sibi fieret injuria, quare racionibus predictis dicit dictos homines non debere contribuere in dicta cena. Predicti uero homines monasterii supradicti allegauerunt ut supra, quibus [per actis]² uoluerunt audire sententiam a [Raimundo de] Toilano, iudice domini regis, qui Raimundus de Toilano tulit sententiam in hunc modum.

Ego Raimundus de Toilano, uisis et auditis racionibus utriusque partis et instrumentis conuentionalibus que sunt inter dictum Gau[cerandum de Cartiliano et mo]nasterium, racione dicti feudi de Duobus Riuis, [pronuncio ut dictos homines parciarios] non debere contribuere in dicta cena domini regis, cum non sint in solidum dicti monasterii et dominus rex non intendit habere cenam nisi a dicto monasterio. Quare predictos [... Gau]cerandum a dicta contribucione cene absoluo et in predictis ipsum Guillelmum de Sancto Ylario pro se et hominibus dicti monasterii condempno.

Lata fuit hec sententia octauo kalendas madii, anno Domini millesimo ·cc^o. [..., p]resentibus dictis partibus, scilicet dicto Gaucerando de Cartiliano, milite, et Guillelmo de Sancto Ylario et presentibus testibus Bernardono de Scintillis, de Terracia, Poncio de Gualba et Jacobo de Turricella. [...] Raimundus de Toylano, iudex predictus, subscribo.

[Sig+num Nicholai de] Samares, notarii publici Barchinonensi, qui hec scripsit et clausit cum litteris suprapositis in linea decima ubi scribitur “pronuncio predictos homines parciarios”, die et anno quo supra.

1. *L'any està esborrat, però les referències tant a Galceran de Cartellà com a l'infant Alfons, que fou coronat rei l'abril del 1286 a Saragossa, situen l'acte abans del 1285 quan esdevingué rei; a més, una notícia procedent de Sant Pere de Casserres esmenta el nom del notari i la data de 8 de maig de 1281, que hauria de ser el dia 8 abans de les calendes de 1281, és a dir, el 24 d'abril.* 2. *sic.*

159

1281, juny, 22

Venda. *Ramon de Marata, cavaller de la parròquia de Maçanet (de la Selva), i la seva muller Agnès venen a Guillem Lloret, prior de Santa Maria de Roca-rossa, la meitat del delme que reben als llocs anomenats Roca, Ritort, Pujols i Rabasses, de la parròquia de Sant Cebrià de Fogars, pel preu de 1.000 sous barcelonesos. Signa la venda, entre d'altres, Galceran de Cartellà.*

[A] Original perdut.

B Còpia de 1311: ADS, Cartoral de Santa Maria de Roca-rossa, f. 3rv.

a* CSMRR, n. 3.

Noverint universi quod ego, Raimundus de Maserata, miles parrochie Sancti Laurentii de Macianeto et ego, domina Agnes, uxor eius, per nos et omnes heredes et successores nostros, vendimus et cum presenti instrumento firmiter omni tempore valituro liberando tradimus vobis Guillelmo Loreti, prior ecclesie Sancte¹ Marie de Rupe Russa et eidem ecclesie et successoribus vestris, perpetuo, totam nostram partem videlicet medietatem integre tocuis decime omnium rerum quam habemus, percipimus et percipere consuevimus et debemus in loco vocato Rocha et in loco vocato Ritort et in loco vocato Puyols et in loco vocato Rabases, qui sunt in parrochia Sancti Cipriani de Falgas et in aliis locis ubique ad ipsum decimale pertinentibus et ad que decimale ipsum aliquatenus protendatur. Predictam siquidem partem nostram, videlicet medietatem integre tocuis decime omnium rerum predictorum locorum et omnium aliorum ad que ipsum decimale aliquatenus protendatur, prout melius et lacijs ad nos spectat uel spectare debet aliqua ratione, prout melius et lacijs percipimus et percipere consuevimus et debemus et prout melius dici vel intelligi sive excogitari positus vestrum et successorum vestrorum comodum et utilitatem ac etiam salvamentum, vobis et dicte ecclesie et successoribus vestris et cuicumque volueritis vendimus et tradimus precio videlicet mille solidorum Barchinone de terno, quos inde a vobis recognoscimus habuisse et etiam recepisse, renunciando excepcioni peccunie non numerate. Et si amplius valet predicta vendicio vel decetero excesserit in valorem predicta vendicio vel decetero excesserit in valorem precio antedicto, illud totum integre vobis et predictae ecclesie donamus donatione irrevocabili inter vivos et diffinimus ac remitimus in presenti, renunciantes scienter et expresse illi iuri quod deceptis ultra dimidiam iusti

precii subvenitur et omni alii excepcioni doli et metus et accioni in factum et restitutione in integrum et omni alii excepcioni et iuri quibus contra predicta possimus venire obviam ullo modo. Et precio predictam partem nostram decime antedictae et totum ius et rationem quod et quam habemus et habere debemus percipiendi, eandem de nostro nostrorumque iure, potestate et dominio nostro et nostrorum eicimus et extrahimus prorsus ac penitus et irrevocabiliter in presenti, eandem in ius potestatem et dominium vestrum totaliter et irrevocabiliter transferendo; mitentes ac intraducentes inde vos in corporalem et vvacuam possessionem, constituentes et recognoscentes nos iamdictam partem nostram decime antedictae pro vobis et vestro nomine possidere, donec plenam possessionem et corporalem ipsius adiveritis et adepti fueritis pleno iure; quam possessionem possitis accipere et instare quandocumque duxeritis acceptandum. Et sic, per nos et omnes nostros, promittimus vobis et successoribus vestris predictam decimam sive partem decime vobis et vestris successoribus semper facere, habere et tenere ac possidere in pace contra cunctam viventem personam. Verum si aliqua vivens persona vobis vel successoribus vestris dictam partem decime decimarum a vobis reclamaverit, contradixerit, perturbaverit vel ratione ipsius contra vos vel successores vestros moverit vel intentaverit questionem aliqua vel demanda, nos ante littis contestacionem et ingressum cause promittimus nos ante vos et vestros successores ponere et honus littis et cause in nos suscipere et ipsam causam ducere et tractare a principio littis usque in finem nostris sumptibus et expensis et vos et successores vestros inde servare indempnes in causa et extra causam, in placito et extra placitum, in iudicio et extra iudicium et ubique. Et si forsan inde sustinueritis dampnum aliquod vel gravamen aut interesse vel faceritis missiones, eas omnes vobis et vestris successoribus promittimus in integrum resarcire, credendo inde vobis sine aliqua probacione simplici verbo vestro, de eviccione auem et omni interesse et prope dictis omnibus et singulis vobis et vestris successoribus attendendis uterque nostrum insolidum et pro toto renuciantes beneficio dividende acciones et epistole divi Adriani, obligamus vobis et successoribus vestris nos et omnes heredes et successores nostros et omnia bona nostra mobilia et immobilia et semovencia et iura ubique habita et habenda. Et super hiis ego, Agnes, predicta, renuncio velleyano senatus consulto et iuri ypoteche quod habeo in bonis viri mei predicti ratione mei sponcalicii vel alio quoquomodo, iurantes per Deum et eius sancta quatuor evangelia

corporaliter tacta, predicta omnia et singula vobis et successoribus vestris attendere in omnibus et complere et rata, firma et segura tenere et habere et in omnibus observare nec revocare aut contravenire iure aliquo sive causa.

Actum est hoc ·x· kalendas iulii, anno Domini ·M·CC·LXXX· primo.

Sig+na Raymundi de Maserata, predicti, et Agnetis, uxoris eius, qui hoc firmamus, laudamus et aprobamus. Testes huius rei sunt Gaucerandus de Cartiliano, miles, et Guillelmus Aulendi de Riurola, parrochie de Sils, et Petrus Mancipii, de Vilalmala.

+ Simon Ferrarii de Torquafelono, publicus notarius parrochie Sancti Laurentii de Macianeto, qui hoc scripsit die et anno quo supra.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumpsi et translatare fecit et de verbo ad verbum et litera ad literam comprobavit, cum raso et rescripto in ·XXVIII· linea ubi dicitur “decimam sive partem decime et vestris successoribus semper facere habere et tenere ac possidere” et in ·XI^a· ubi dicitur “sive” et clausit.

Ego Geraldus Calveti, tenens locum iudicis ordinarii in vicecomitatu Caprarie, qui hoc translatum cum originali suo comprobavi subscribo.

1. *segueix* Sancte, *reiterat*.

160

1282, març, 20, Lleida (1281)

Manament. *(L'infant Alfons) mana a Bernat Escrivà que, entre d'altres, pagui 2.000 sous a Galceran i uns altres 2.000 sous a Bernat de Cartellà, per tal que es preparin per (acudir a la host) amb dos cavalls armats cadascun.*

A* Assentament: ACA, Cancelleria, registre 52, f. 9v-10r.

Fuit scriptum Bernardo Scribe quod solueret Raimundo de Angularia ·v^e· mille solidos barchinonenses ut prepararet se cum ·v^e· equis armatis. Datum Ilerde ·XIII°· kalendas aprilis. // f. 10r

Item Bernardo Scribe quod soluat duos mille solidos Ferrarono de Areyn ut paret se cum duobus equis armatis. Datum ut supra.

Item eidem Bernardo quod soluat Gaucerando de Cartiliano duos mille solidos ut paret se cum duobus equis armatis. Datum ut supra.

Item eidem Bernardo quod soluat Gaucerando de Rosanes et Berengario de Rosanes, fratri suo, ·iiii^{or}. mille solidos ut parent se cum ·iiii^{or}. equis armatis. Datum ut supra.

Item eidem Bernardo quod soluat Guillelmo de Belloloco ·iiii^a. mille solidos ut paret se cum ·iiii^{bus}. equis armatis. Datum ut supra.

Item eidem quod soluat Bernardo de Cartiliano ·ii· mille solidos ut paret se cum ·ii· equis armatis. Datum ut supra.

[...]

161

1284, abril, 12

Debitori. *Guillem d'Espieills, ciutadà de Barcelona, reconeix deure, en nom de Guillem de Sant Vicenç, a Bernat de Cartellà 2.000 sous barcelonesos que quedaven per pagar del dot de Sibília, muller de Bernat i germana de Guillem de Sant Vicenç.*

A* Pergamí original (233 × 135 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 54, registre núm. 12.202. Bon estat de conservació. Al dors: “[Nº] 52. D”; “Deute”.

Sit omnibus notum quod ego, Guillelmus de Spiellis, ciuis Barchinone, confiteor et recognosco me debere uobis, Bernardo de Cartiliano, duo mille solidos barchinonenses de terno que uobis dixi et soluere promisi pro Guillelmo de Sancto Vincencio, qui eos uobis debebat et qui etiam uobis restabant ad soluendum de dote Sibilie, uxoris uestre, sororis dicti Guillelmi de Sancto Vincencio, in quibus duobus mille solidis constituo me uobis debitorem et principalem paccatorum [nomine dicti Guillelmi de Sancto Vincencio]. Et promitto et conuenio eos uobis uel uestris soluere in primo venturo festo Sancti Michaelis sine omni dilacione nec excusatione et absque omni dampno uestro et missione. Et pro hiis complendis obligo uobis et uestris omnia bona mea mobilia et immobilia, habita et habenda, renuncians quantum ad hec omni iuri rationi et consuetudini contra hec repugnantibus. Et ad maiorem cautelam juro in anima mea, per Deum et eius sancta ·iiii^{or}. euangelia manibus meis corporaliter tacta, predicta attendere et complere et non in aliquo contrauenire. Insuper dono uobis

fideiussores, Berengarium de Sancto Vincencio et Ferrarium de Podiolo, qui mecum et sine me predicta uobis et uestris compleant et attendant. Nos igitur, fideiussores predicti, suscipientes in nos sponte hanc fideiussionem et renunciantes quantum ad hec epistole diui Adriani et legi dicenti quod primis conuenatur principales qua fideiussior et noue constitutioni et beneficio diuidende accionis et totum alii juri racioni et consuetudini contra hec repugnantibus, uterque nostrum pro toto promittimus uobis, dicto Bernardo de Cartiliano, et uestris sub obligacione omnium bonorum nostrorum mobilium et immobilium, habitorum et habendorum predicta omnia et singula cum dicto Guillelmo de Spiellis et sine ipso attendere et complere. Sic Deus nos adiuuet et eius sancta ·iiii^{or}. euangelia manibus nostris pro predictis tacta.

Actum est hoc ·ii^o. idus aprilis, anno Domini ·m^o.cc^o.lxxx^o. quarto.

Sig+num Guillelmi de Spiellis. Sig+num Berengarii de Sancto Vincencio. Sig+num Ferrarii de Podiolo, qui hec firmamus et juramus. Testes huius rei sunt Guillelmus de Sancto Vincencio, Guillelmus de Bedoz, Arnaldus de Vallibus Romanis et Nicholaus de Muntanyola.

Sig+num Michaelis de Antiga, notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit, cum litteris suprapositis in linea ·iii^a. ubi dicitur “nomine dicti Guillelmi de Sancto Vincentio”, die et anno prefixis.

162

1284, maig, 4

Venda. *Guillem de Vallmajor, Guerau de Vallmajor i Pere Manresa, de la parròquia de Dosrius, venen a Galceran de Cartellà la part que tenen en l'honor de Gavarra, situat a la mateixa parròquia, pel preu de 60 sous barcelonesos.*

A* Original (220 × 240 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS, unitat de catalogació núm. 333. Bon estat de conservació. Al dors: “N° 84. Venda”; “Carta com en Guilem de Ual major [...] de Ualmajor ay uenut al senyor [...] Dorrius [...] aquella part que [...]”; “Corante set”.

Regest: ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS, *Índice de los Documentos existentes en el Archivo de la Excma. Sra. D^a. Luisa de Sentmenat de Gallart de Sentmenat Marquesa de CastellDOSRIUS* [56.33.2], index núm. 18, document núm. 114, f. 367r.

Sit notum cunctis quod nos, Guillelmus de Vallemayor, Geraldus de Vallemayor et Petrus Minorissa, de parrochia Sancti Asciscli de Duobus Riuis, gratis et ex certa sciencia, per nos et omnes nostros, presentes atque futuros, vendimus quisque nostrum pro toto uobis Guaserando de Cartiliano et uestris et quibus uolueritis in perpetuum per liberum et franchum alodium, totam illam partem quam pro indiuiso habemus et habere debemus [cum Petro de Podiolo et genero eius] in toto illo honore uocato de Gaua[r]ra, qui est in dicta parrochia quam per liberum et franchum alodium habemus. Sicut terminatur ab oriente in torrente de Cerdans et in parte que remanet dictis Petro de Podiolo et generum eius, Petro, et uxori eius, Beuengude, et Ermessendi Rubee et filie sue, Margarite, a meridie in dicta parte dicti Petri de Podiolo et sociorum suorum, ab occidente in tenedone mansi Carbonelli et a circio in tenedone Guillelmi Bajuli jamdictam itaque partem nostram quam habemus in dicto honore uocato de Guauarra sicut terminatur et fexuriatur, cum introytibus et exitibus suis usamentis et ad empriuus et eius pertinenciis et cum omnibus que ibi sunt et erunt et cum omnibus iuribus nostris uocibus et accionibus realibus et personalibus nobis in predictis competentibus et competituris prout nos melius habemus et habere debemus et tenemus per liberum et franchum alodium per nos et omnes nostros presentes atque futuros vendimus et corporaliter tradimus uobis et uestris et quibus melius uolueritis in perpetuum per liberum et franchum alodium. Et cum hoc publico instrumento perpetuo ualituro inducimus inde uos et uestros in corporalem possessionem pleni jure tamquam in rem uestram propriam nos et nostros inde spoliantes et uos et uestros de omni jure nostro induentes ad habendum, tenendum omnique tempore in pace possidendum et ad faciendas ibi ac inde omnes uestras uestrorumque uoluntates sine omni retencione et accione nostri et nostrorum. Pro hac autem uendicione habuimus et recepimus a uobis sexsaginta solidos barchinonenses de terno, super quibus quia a uobis bene pacati sumus, renunciamus excepcioni non numerate peccunie et legi que subuenit deceptis ultra dimidiam justi precii et omni alii juri racioni et consuetudini contra hec repugnantibus, dantes et remitentes uobis et uestris in mera donacione si quid hec uendicio plus modo ualet uel ualuerit precio antedicto. Insuper promittimus uobis et uestris saluare perpetuo totam hanc uendicionem cum omnibus melioramentis que ibi feceritis et esse inde uobis et uestris semper legales, guirentes, actores et defensores contra omnes personas. Et uos et uestros ex

hac uendicione de firma et legale euiccione teneri promitimus et restituemus omnes expensas uobis et uestris si quas feceritis in litigando, deffen<den>do aut causam siue subcumbatis. Et pro hiis complendis et pro euiccione huius uendicionis obligamus uobis et uestris quisque nostrum pro toto omnia bona nostra mobilia et in-mobilia habita et habenda. Et ad mayorem firmitatem habenda, juramus, per Deum et eius sancta ·IIII^{or}· euuangelia manibus nostris corporaliter tacta quod nunquam contra predicta ueniamus aliqua racione.

Actum est hoc ·IIII°· nonas madii, anno Domini ·M^o·CC^o·LXXX°·IIII°·.

Sig+num Guillelmi de Vallemayor. Sig+num Geraldi de Vallemayor. Sig+num Petri Minorisse, predictorum qui hec firmamus et juramus. Testes huius rey sunt Guillelmus Mir, Bernardus de Cabaneis, presbiter, Arnaldus Serradel et Bernardus de Calderiis.

Sig+num Ferrarii de Calderiis, notarii publici de Carotitulo pro ebdomedario mansi qui hanc cartam inuenit notatam et firmatam in dicte scribanie notario et eam scripsit cum literiis suprapo<n>itis in ·III^a· linea ubi dicitur “cum Petro de Podiolo et genero eius” et rasis et emendatis in ·XXI· ubi dicitur “nonas” et in ·XXIII· ubi dicitur “Cabaneis, presbiter, Arnaldus Serradel” et clausit ·VIII°· idus junii, anno Domini ·M^o·CC^o·X^o·[C^o·I^o·].¹

1. part de l'any ha estat ratllada.

163

1284, maig, 25, Molina

Lletra. *El rei Pere II convoca, entre molts altres nobles, Galceran i Bernat de Cartellà amb armes i soldats, per tal que acudeixin la propera festa de Sant Joan de juny a Tarassona, amb cavallers, cavalls i armes.*

A* Assentament: ACA, Cancelleria, registre 46, f. 199r.

Petrus, Dei gracia Aragonum et Sicilie rex, viro venerabili et dilecto, Raimundo Fulchonis, vicecomiti Cardone. Salutem et dileccionem. Cum pro hiis que honorem et exaltacionem nostram respiciunt uos ad nostrum seruicium in partibus istis necessarium habeamus, rogamus et dicimus uobis quatenus in festo Sancti Johannis mensis junii proxime uenturo sitis nobiscum apud Tirasonam cum militibus et familia quam habere poteritis cum [equis], armis

et aliis apparatibus uestris. Et in hoc non defficiatis.

Datum Moline ·VIII°· kalendas iunii anno Domini ·M^o·CC^o·LXXX°·
quarto.

Simili modo fuit scriptum istis infrascriptis:

[...]

Ferrarono de Areyn

Gaucerando de Cartiliano

Gaucerando de Rosanes

Berengario de Rosanes

Guillelmo de Belloch

Bernardo de Cartiliano

[...]

164

1284, juny, 27, setge d'Albarrassí

Lletra. *El rei Pere II convoca, entre molts altres nobles, Galceran i Bernat de Cartellà, per tal que acudeixin a Tarassona, amb cavallers, cavalls i armes, on ell serà el primer dilluns de juliol.*

A* Assentament: ACA, Cancelleria, registre 45, f. 13r-14r.

Petrus, Dei gracia et cetera, dilecto suo, Guilelmo de Castroaulino. Salutem et dileccionem. Licet jam mandauerimus vobis quod ad nos veniretis apud Tirasonam parati nos seruire, iterati mandamus uobis quatenus, uisis presentibus, ad nos veniatis incontinenti ad dictum locum cum militibus, equis, armis et aliis aparatibus uestris scientes quod nos prima die lune mensis julii proxime uentura ibi erimus, Domino concedente.

Data apud obsidionem Albarrazini, ·v· kalendas julii, anno Domini ·M^o·CC^o·LXXX°· quarto.

Sub ista forma scripsimus omnibus inferius nominati, qui denarios receperunt et cum quantis militibus venire debent.

[...]

Bernat de Cartayllà, ·ii· caualls armats.

Galceran de Cartayllà, ·ii· caualls armats.

[...]

165

1284, desembre, 8, Barcelona

Lletra. *El rei Pere II mana a Bernat de Cartellà que restitueixi a Jaume Canyot, ciutadà de Barcelona, tres muls que tenia d'ell per raó d'un deute amb Guillem d'Espiells, batlle de Barcelona. El retorn dels animals s'hauria de fer a Barcelona, Montmeló o Granollers.*

A* Assentament: ACA, Cancelleria, registre 62, f. 102r.

Bernardo de Cartiliano. Intelleximus per Jacobum Canyot, ciuem Barchinone, quod racione cuiusdam debiti quod Guilelmus de Spiellis, bajulus Barchinone, debet uobis, pignorastis eidem Jacobo tres mulos. Quare rogamus et dicimus vobis quatenus dictos mulos restituatis dicto Jacobo et quandocumque uolueritis intretis Barchinona uel si ibi secure intrare non posetis, ueniat apud Montem Molonum uel Granollers ubi magis elegeritis et nos faciemus ire ad uos dictum Guilelmum et tunc faciet taliter quod eritis inde paccatus ab eo.

Datum Barchinone, ·vi^o· idus decembris.¹

1. ·M^o·CC^o·LXXX°· quarto, f. 101r.

166

1285, febrer, 2 (1284)

Venda. *Arsendis Montsec de Cantallops i el fill Ramon de Montsec, de la parròquia de Sant Esteve de Tordera, venen a Guillem Otger i la seva muller Dolça, de la mateixa parròquia, un camp situat al lloc dit Vinyals sota domini del noble Bernat de Cartellà. Bernat Janer, capellà del castell de Sant Iscle de Vidreres i notari públic del castell de Montclús, signa la venda en representació de Bernat i Sibil·la de Cartellà.*

A* Pergamí original (208 × 254 mm): AHFF, fons Batllia, pergamí núm. 47. Bon estat de conservació. Al dors: "És dit feta espectantia del acta de venda de n° 403".

Regest: IAHFF, núm. 124.

Nouerint uniuersi quod ego, Arsendis de Montesicco de Cantalupis, parrochie Sancti Stephani de Tordaria, et ego, Raymundus de Montesicco, filius eius, gratis et ex certa sciencia, per nos et nostros presentes et futuros, vendimus et tradimus in presenti tibi Guillelmo Otgerii, eiusdem parrochie, presenti, et Dulcie, uxori tue,

licet absenti, et uestris et cui uolueritis, imperpetuum, quendam quadronum terre nostrum quem habemus et tenemus in parrochia antedicta, loco vocato Vinealibus, qui affrontat ab oriente et meridie in residua tenedone nostra, ab occidente in uestro honore, de circio similiter. Ita uidelicet quod habeatis, teneatis et perhenniter possideatis predictum quadronum terre, sicut a preidcuts includitur affrontacionis¹ cum exitibus, ingressibus, tenedonibus et pertinenciis suis et augmentis et melioramentis ibi factis et ulterius faciendis, sicut melius dici potest ad uestrum comodum et uestrorum et ad omnes vestras et uestorum voluntates inde habere perpetuo faciendas, saluo tamen jure et dominio Bernardi de Cartiliano, militis, in omnibus et suorum, quibus donetis tascham bene et fideliter de expletis que ibi fuerint et nobis et nostris in quolibet tercio anno pro turnis unum obolum monete curribilis tempore solucionis in festo Natalis Domini. Et sic mitimus iinde vos in presenti de predicto quadrone in corporalem et vaccuam possessionem, cum omnibus nostris vocibus, racionibus et accionibus realibus et personalibus, utilibus et directis, ibi uel inde nobis competentibus uel competituris, pro precio autem huius vendicionis recepimus a uobis quinque solidos barchinonenses de terno, super quibus renunciamus non numerate peccunie excepcioni et doli et legi qua deceptis ultra dimidiam justi precii subuenitur, dando et remitendo vobis et uestris donacione irreuocabili inter viuos si quid amplius valet presens vendicioni jamdicto precio vel valebit. Insuper promitimus vobis bona fide et per solempnem stipulacionem quod predictum quadronum terre faciamus uobis et uestris facere habere et tenere et possidere semper in sana pace et esse actores, deffensores et garentes contra cunctam pesonam et in jure et extra jus vos et uestros deffendere in predictis nostris propriis missionibus et expensis. Et pro predictis et de firma et legali euiccione et omni interesse obligamus uobis et uestris uterque nostrum pro toto renunciante beneficio diuidende accionis omnia bona nostra habita et habenda ubique renunciante omni juri contra hec in aliquo repugnanti. Et specialiter ego, dicta Arsendis, super hiis renuncio velleyano senatus consulto et ego, dictus Raimundus, juri minoris etatis, et in integrum restitutioni.

Actum est hoc ·X· kalendas marcii, anno Domini ·M^o·CC^o·LXXX°·IIII°·.

Sig+num predicte Arsendis de Montesicco. Sig+num Raimundi, eius filii, qui hec laudamus et firmamus. Testes huius rei sunt Guillelmus de Tapiolis et Petrus Boira, de Tordera. Sig+num Bernardi Januarii, capelani castri de Sancto Acisclo, notarii publici castri de

Montecluso et termini eius, in cuius manu dominus Bernardi de Cartiliano et domina Sibilia, uxor eius, hanc cartam firmauerunt et laudauerunt pridie nonas februarii, anno Domini ·M·CC·LXXX·quinto, presentibus testibus Simon Segara et Bernardus Oliuerii, de Macianeto. Sig+num Raimundi de Prato, bajuli eorundem, qui hoc firmavit.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, gerentis vicem Berengarii de Hulmo, publici notarii Hostalrici, qui hoc scripsit et clausit.

1. *escrit* affronteris.

167

1285, març, 6 (1284)

Promesa. *Guerau de Torrent de Vidreres i Pere Martorell de Maçanet prometen a Guillem Martorell que Bernat i Guillem, fills de Berenguer Martorell i Metina i germans de Guillem, li cediran els drets de la llegítima i de la fraresca corresponent al mas Martorell.*

A* Pergamí original (175 × 125 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 194, registre núm. 10.170. Al dors: "6 mars 1284. Massanet. Promesa".

Nouerint uniuersi quod nos, Geraldus de Torrente, parrochie de Vitrariis, et Petrus Martorelli, parrochie de Macianeto, cum testimonio huius publici instrumenti, promittimus bona fide et per solempnem stipulacionem tibi, Guillelmo Martorelli, filio Guillelmi Martorelli, parrochie eiusdem de Macianeto, licet absenti tanquam presenti, et eidem patri tuo, presenti, pro te et nomine tuo, hec a nobis legitime stipulanti quod proceremus tractemus et inducamus quanto poterimus quod Bernardus et Guillelma, filii Berengarii Martorelli et Metine, eius uxoris quondam, fratresque tui, absolute, diffinient et penitus remitent tibi et tuis ad imperpetuum totam eorum paternam et maternam hereditatem et legitimam et frarischam et totum aliud jus quod ipsos competet in manso Martorelli et omnibus eius possessionibus et pertinenciis, racione doni uel legati uel alia quantumque racione sicut melius dici possit ad tuum bonum et sanum intellectum, cum illis tamen hereditatibus et posicionibus quas ex te habeant, quas Metina, mater eorum predicta, eis et cuilibet ipsorum distribuit ac retinuit. Et ad maiorem firmitatem predictorum habendam juramus ambo, per Deum et eius sancta ·IIII^{or}· euangelia corporaliter tacta, predicta attendere et complere.

Actum est hoc ·ii^e· nonas marcii, anno Domini ·M^o·CC^o·LXXX·quarto.

Sig+num Gerald de Torrente. Sig+num dicti Petri Martorelli, predictorum, qui hec laudamus et firmamus. Testes huius rei sunt Simon de Casteleto, Simon de Ecclesia, Oliuarius de Rouello et Guillelmus Augusti.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii pro nobili domino comite Impuriarum in vicecomitatu Caprarie, qui hoc scripsit et clausit.

168

1285, abril, 22, Figueres

Lletra. *El rei Pere II d'Aragó i de Sicília mana a Galceran i Bernat de Cartellà, entre molts altres nobles, que estiguin preparats per servir-lo d'acord amb els Usatges de Barcelona enfront de l'exèrcit del rei de França.*

A* Assentament al registre de la Cancelleria Reial: ACA, Cancelleria, registre 56, f. 78v-80r.

B* Còpia del 1620: BC, Arxiu Històric, Marquesat de Moja, lligall 324, f. 23rv.

C Còpia del segle XVIII: AHCB, ms. B-126, f. 89v.

Cita: Alòs, "La casa...", p. 544; MS, p. 545.

(ex A.)

Item scripsimus feudatariis in hunc modum.

Berengario de Castrogalino. Sciatis quod nos, intellecto quod rex Francie cum exercitibus suis veniebat contra nos et terram nostram, mandauimus vos et alios feudatarios nostros stare paratos, licet assignare distulerimus certum diem ad veniendum volentes parcere laboribus et expensis. Cum igitur nunc per certo sciamus quod dictus rex Francie jam appropinquat terre nostre cum exercitibus suis, et sit nobis et uobis valde necessarium ut eis resistamus viriliter et potenter, vobis dicimus et mandamus quatenus visis presentibus veniatis ad nos cum equis et armis et aliis apparamentis uestris ut seruiatis nobis feudum quod a nobis tenetis et etiam secundum quod in hoc casu ad deffensione terre nostre milites et omnes naturales Catalonie monet et inducit ad seruiendum nobis contra gentes extraneas Usaticus Barchinone. Quia vero vobis acorrimentum facere non possumus in presenti nos excusatos habere velitis, quia diu est quod uobis et aliis mi-

litibus acorrimentum libentissime fecissemus ut possetis melius stare paratus ad seruicium nostrum, set facultas deffecit et adhuc defficit, nouit Deus, speramus autem in Domino quod in breui oportunitatem habebimus quod de hoc seruicio et aliis poterit uobis nostra remuneracio integre respondere.

Datum Figeriis, ·x^o· kalendas may.¹

Aliquibus de infrascriptis nobilibus et militibus qui non habuerant acorrimentum scripsimus sub dicta forma excepta ultima clausula ubi incipit “Quia uero”. Aliis uero qui habuerant acorrimentum non posumus ipsam clausulam.

[...]

Infrascripti habuerunt acorrimentum:

[...]

Ferrarono de Areyn. // f. 80r

Galcerando de Cartiliano.

Galcerando de Rosanes.

Guillelmus de Pulcro Loco.

Bernardo de Cartiliano.

[...]

1. anno Domini ·M^o·CC^o·LXXX°· quinto, f. 77v.

(ex B.)

Hoc est exemplum fideliter Gerunde die et mense infrascriptis sumptum a quodam publico instrumento in papyro exarato per notarium publicum clauso et subsignato, non viciato nec in aliquo suspecto, sed omni prorsus suspitione carente, tenoris sequentis.

Petrus, Dei gratia Aragonum et Siciliae rex, nobili et dilecto viro Bernardo de Carteliano. Salutem et dilectionem. Sciatis quod nos, intelecto quod rex Franciae, cum exercitibus suis veniebat contra nos et terram nostrum, mandauimus vos et alios feudatarios nostros stare paratos, licet assignare distulerimus certum diem ad veniendum volentes parcere laboribus et expensis. Cum igitur nunc pro certo sciamus quod dictus rex Francie iam appropinquat terrae nostrae cum exercitibus suis et sit nobis et vobis valde necessarium ut eis resistamus viriliter et potenter, vobis dicimus et mandamus quatenus visis presentibus veniatis ad nos cum equis et armis et aliis apparatibus vestris ut seruiatis nobis feudum quod a nobis tenetis et etiam secundum quod in hoc casu ad defentionem terrae

nostrae milites et omnes naturales Cataloniae monet et inducit ad seruiendum nobis contra gentes extraneas Usaticus Barchinone.

Datum Figueriis, decimo kalendas may, anno Domini millesimo ducentesimo octogesimo quinto.¹

Sig+num meum Gasparis Amat, domicelli Sacra Catholica et Regia Maietatis archiuerii et scribae, mandati per totam terram et ditionem regiam notarii publici Barchinone populati qui huiusmodi litteras a suo originali inserto in registro [.c.]² domini regis Petri de Paniçars diui nominis regis Aragonum anni ·M·CC·LXXX·IIII· et ·v· intitulado a folio eiusdem ·LXXX· in regio archiuo recondito et custodito fideliter sumptas scribi feci et clausi.

Eg+o Honoratus Duran, notarius publicus Gerunde, regia auctoritate substitutus ab herede seu successore Jacobi de Campolongo quondam publico ciuitatis bajulie et vicarie Gerunde suarumque pertinentiis huic exemplo in testem me subscribo.

Eg+o Petrus Barril, auctoritate cosubstitutione predictis etiam notarius publicus Gerunde contestis.

Eg+o Raphael Albert, similibus auctoritate et substitutione quibus supra, etiam notarius publicus Gerunde huiusmodi transumptum bene et fideliter ut supra patet sumptum et dictos connotarios ut supra habitur testificatum ac cum suo originali fideliter correctum et comprobatum, scribi feci et clausi hodie sexta iulii, millesimo sexcentesimo vicesimo, rogatus et requisitus in fidem.

1. Sig+num Raphaelis Domenec, Sacra Catholica et Regia Majestatis auctoritate per totam eius terram et ditionem publici notarii ciuis Barcinone, qui vice et nomine magistri Michaelis Bertran, praefatae regiae Majestatis archiverii et scribae mandandi infirmitate proepedicti, huiusmodi regiarum litterarum exemplum a suo originali inserto in registro serenissimi domini Petri secundi vulgo de Paniçars cognominati diui nominis regis Aragonum littera et anno ·MCLXXXIIII· intitulado a folio eiusdem ·LXXX· in region archiuo recodito scribe feci et legitime probaui et die ·XX· aprilis, anno a Natiuitate Domini ·MDCXXVI· clausi. 2. *lectura dubiosa.*

169

1286, juny, 18

Lletra. *El rei Alfons II mana a Bernat de Cartellà i al batlle de Mataró que no impedeixin el pas d'una galera del rei.*

A* Assentament: ACA, Cancelleria, registre 66, f. 126v.

Fuit mandatum Bernardo de Cartiliano et baiulo Materon quod non impediunt fustum galearum.

Datum ut supra.¹

1. ·XIII°. kalendas julii, f. 126v.

170

[1287]

Pactes nupcials. Alamanda, filla de Bernat de Cartellà i de Sibília de Sant Vicenç, es casa amb Ramon de Castellet, senyor de la casa i força de Marata (de Maçanet de la Selva), i li aporta com a dot 800 morabatins alfonsins d'or.

[A] Original perdut.

Notícia: *AHCB, ms. 126, f. 73r.

Cita: ALòs, "La casa...", p. 544; MS, p. 129.

[13]

Bernat, fill de Bernat de Cartellà, casa ab Sibília, filla de Berenguer de Sant Vicens, senyor dels castells y térmens de Sant Vicens de Burriach, de Vilassar, de Premià, de Montornès y de la Roca; aporta de dot set-cents sinquantanta morabatins de or, de la qual tingué set fills y una filla. [...] La filla hagué nom Alemanda, que casà ab Ramon de Castellet y de Marata, senyor de la casa y castell de Marata lo any de 1287. Donà-li de dot vuyt-cents morabatins alfonsins de or, la qual per mort de tots sos germans sens fills succehí y heretà la casa de Cartellà de Massanet. [...]

171

1291, desembre, 15

Absolució de deutes. Jaume Marc, fill i hereu d'Arnau Marc, de Sant Feliu de Guíxols, absol a Bernat de Cartellà i la seva muller Sibília de tots els deutes i comandes de panys que envers ell i el seu pare el dit Bernat tenien, després que aquest li hagi pagat dels seus béns.

A* Pergamí original (182 × 123 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 359, registre núm. 12.050. Bon estat de conservació. Al dors: "Nº 318. A".

Sit omnibus notum quod ego, Jacobus Marchi, filius et heres constitutus Arnaldi Marchi condam, de Sancto Felice Guixellensi, cum testimonio huius presentis publici instrumenti, per me et omnes meos, absoluo, diffinio et quitios voco uos, Bernardum de

Cartiliano, militem, et dominam Sebiliam, uxorem uestram, licet absentes tanquam presentes, et uestros, in perpetuum, de omnibus et singulis debitis ac comandis que simul uel separatim dicto patri meo, olim deffuncto, uel mihi debebatis ratione pannorum uel tenebatis usque ad hanc diem qua presens scribitur instrumentum, cum cartis siue sine cartis uel aliqua alia ratione, concedens me a uobis habuisse et recepisse plenariam solucionem et satisfaccionem de predictis, sic quod nichil de meo remanet penes uos michi ad soluendum. Et quia inde bene uestri pacatus sum et satisfactus ad meam uoluntatem, renuncio excepcioni satisfaccionis et solucionis non recepte et non habite ac doli, ideoque per me et meos absoluo diffiniendo et quitios uoco perpetuo uos et uestros et omnia bona uestra de omnibus et singulis supradictis ac etiam omnes alios mihi uel dicto patri meo condam ratione iuri fideiussorio nomine obligatos, quocumque modo uel ratione, faciendo inde uobis et uestris bonum et irreuocabilem finem et pactum de non petendo uel de non conueniendo, sicut melius ad uestrum uestrorumque bonum et sanum intellectum potest intelligi atque dici, inponens mihi et meis super hiis silencium sempiternum. Et si carta aliqua uel carte amodo inuente fuerint aut aliqua alia scriptura publica uel priuata que mihi possent prodesse et uobis obesse, sint penitus nullius monienti.

Actum est hoc ·XVIII· kalendas januarii, anno Domini millesimo ·cc^o· nonogesimo primo.

Sig+num Jacobi Marchi, predicti, qui hec concedo et firmo. Testes huius rei sunt Petrus Cellerarii et Petrus Viues, ambo de Sancto Felice Guixellensi.

Sig+num Bartholomei Ispani, publici Sancti Felicis Guixellensis notarii, qui hec scripsit et clausit, die et anno prenotatis.

172

1292, gener, 16 (1291)

Pactes nupcials. *Berenguer de Toses aporta al seu matrimoni amb Guillema, filla de Dolça Martí, com a dot i com a donació per núp-cies, 400 sous barcelonesos per tal de tenir-los en comú durant tota la seva vida, a la qual cosa respon la dita Guillema aportant la meitat del mas Martí i 100 sous barcelonesos més.*

A* Pergamí original (190 × 210 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 239, registre núm. 10.178. Bon estat de conservació. Al dors: "N° 433. D".

Sit notum cunctis quod ego, Berengarius de Tosis, cum consilio et uoluntate omnium meorum amicorum, dono in dotem et in donacionem propter nupcias tibi, Gilelme, filie Dulcie Martine, quam Deo uolente ducam in uxorem, quadringentos solidos monete barchinonense de terno, quos habeamus et teneamus ego et tu simul dum uixerimus sicut decet uirum et uxorem diebus omnibus uite nostre; post obitum uero nostrum, remaneant infantibus ex nobis ambobus legitime procreatis et natis; uero si infantes nobis defuerint uel habuerimus tales qui ad perfectam etatem non uenerint, quod Deus auertat, et ego prior te obiero, habeas tu et teneas illos omnibus diebus uite tue cum infante et sine infante, cum uiro et sine uiro; post obitum uero tuum, cui ego eos dimisero uerbo uel testamento sine aliqua diminucione reuertantur. Hos autem quadringentos solidos, quos ego, dicta Gilelma, a te, dicto Berengario, recepi, renunciando excepcioni non numerate pecunie sed recepte, cum ·c· solidos quos ego tibi dono et facio de melioramento, qui sic sunt quingenti solidos inter omnes completi et numerate, dono tibi et assigno super medietatem domorum mei mansi Martini et super duas partes tocius honoris quam habemus et tenemus in dominio Bernardi de Cartiliano, que omnia predicta teneas obligata iure tui sponsalicii cum infante et sine infante, cum uxore et sine uxore, diebus omnibus uite tue non computando fructus in sortem solucionis tantum ac tandiu donec per me uel per meos predicti quingenti solidos tibi uel tuis fuerint restituti, si casus euenerit supradictus. Postea ea que tibi obligauit mihi uel meis omnino sint absoluta.

Actum est hoc ·xvii· kalendas febroarii, anno Domini ·m·cc·xc·i·.

Sig+num Berengarii, predicti, qui hoc firmo et laudo. Sig+num Gilelme, uxoris eius, que hoc firmo. Sig++num Bernardi de Cartiliano et uxoris eius, Sibilie, qui hoc firmamus et laudamus. Sig+num Gilelmi, filii eorum, qui hoc firmo. Sig+num Berengarii de Uerdeger, bajuli, que hoc firmauit. Testes huius rei sunt Bernardi de Macianeto, de Blanis, Petrus de Solerio et Petrus de Tosis.

Sig+num Dalmacii de Brugerolis, qui hoc scripsi, mandato Simonis Ferrarii de Torquafelono, die et anno quo supra.

+ Simon Ferrarius de Torquafelono, epdomedarius ecclesie Sancti Laurentii de Macianeto, subscribo.

1293, maig, 11

Concessió en feu. *Ponç Hug, comte d'Empúries, i la seva muller Marquesa, com a vescomtes de Cabrera, concedeixen en feu a Bernat de Cartellà, cavaller de Maçanet, totes les hosts i cavalcades que els vescomtes tenen en els masos i bordes de Bernat de Cartellà a la parròquia de Maçanet, el qual fa homenatge i jurament de fidelitat als vescomtes.*

A^{1*} Original primer (325 × 284 mm): BC, Arxiu Històric, pergami núm. 151, registre núm. 12.232. Carta partida per ABC, a la part inferior. Bon estat de conservació. Al dors: "N° 64. D".

A^{2*} Original segon: ADM, Cabrera i Bas, lligall 14, document núm. 93. Carta partida per ABC, a la part superior. Bon estat de conservació. Al dors: "Carteyan. De Maçanet. Són allus"; "De-n Cartellà"; "Mansos en las parroquias de San Lorenzo de Masanet y S. Pedro de Martorell. Vizcondado de Cabrera. Mayo 11 de 1293. Cartes de-n Bernat de Carteyan. Carte com senyor de Cabrera dóna a feu a-n Cartayà de Maçanet le host e caualcade dels mases e bordes del dit Cartayà". Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 984, fotogrames 310-315. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 3.585.

B Còpia de 1302 (333 × 277 mm): BC, Arxiu Històric, pergami núm. 151, registre núm. 12.211. Estat de conservació regular, a causa de l'esvaniment de la tinta al marge esquerre i d'algun tall al marge dret. Al dors: "D. N° 64".

¹Nouerint uniuersi quod nos, Poncius Hugonis, Dei gracia comes Impuriarum et de Capraria vicecomes, et domina Marchesia, per eandem comitissa eiusdem et vicecomitissa Caprarie, uxor mea, bono animo ac libera voluntate, per nos et omnes nostros successores in dicto vicecomitatu Caprarie, donamus et concedimus uobis, Bernardo de Cartiliano, militi, licet absentis tanquam presentis, in posse notarii infrascripti tanquam publice persone nomine uestro et uestrorum a nobis legitimi stipulantis et recipientis, et uestris, perpetuo, ad feudum, omnes exercitus et caualcatas quos et quas habemus et habere consueuimus nos et nostri in mansis et bordis, quos et quas uos hodie habetis in parrochia Sancti Laurencii de Macianeto et alibi in toto termino et territorio dicti vicecomitatus Caprarie et in hominibus et personis dictorum mansorum et bordarum presentibus et futuris ibi uel alibi ubique existentibus et in mansis et bordis qui et que exiuerunt de manso uestro de Buscastello et idem manso uester de Buscastello habet in parrochia Sancti Petri de Martorello et in personis eiusdem presentibus et futuris. Ita quod dictos exercitus et caualcatas habeatis et teneatis per nos et nostros successores in dicto vicecomitatu Caprarie ad

feudum, semper amodo uos et uestri sicut melius dici et intelligi potest ad uestrum comodum et uestrorum et bonum ac sanum intellectum et ad faciendam inde uestram penitus voluntatem absque contradimento et reuocacione nostra et nostrorum. Preterea per nos et nostros confitemur et recognoscimus uobis, dicto Bernardo de Cartiliano, quod in dictis mansis et bordis uel personis eorundem non habemus nec habere debemus uel consueuimus aliquas traginas nec aliqua accapita. Et ideo per nos et nostros promittimus uobis, licet absentis, et notario predicto, pro uobis et uestris hec a nobis legitimi stipulanti, quod nos uel nostri et eas uel ea ibi uel inde deinceps aliquo ipsius non petamus uel peti seu accipi uel compelli ab aliquo faciamus nec fieri faciamus seu permitamus. Et si inde aliquo tempore de facto usi fuimus nos uel nostri, inde uti de cetero minime valeamus, pactum firmissimum de non repetendo et bonum et irreuocabilem finem unde uobis et uestris firmiter faciendo, renunciando omni iuri et consuetudini contra hec in aliquo repugnanti. Ad hec ego, jamdictus Bernardus de Cartiliano, recipiens jamdictum feudum predictorum exercituum et caualcaturam a uobis, predictis nobili domino comite et domina comitissa, recognosco uobis, licet absentibus, et tibi, notario infrascripto, tanquam publice persone pro predictis nobilibus et suis et nomine ipsorum a uobis legitime stipulantibus, quod sum et esse debeo ratione dicti feudi homo uester et uestrorum successorum in dicto vicecomitatu Caprarie. Et promitto uobis quos sim uobis et uestris successoribus predictis homo legalis et fidelis de uestro [corpore]² et auere et de omnibus membris et bonis uestris, sicut melius dici et intelligi potest ad uestrum bonum et sanum intellectum. Et ad maiorem firmitatem omnium predictorum, facio inde homagium manuale et fidelitatem et Berengario de Sauarresio, vicario uestro dicti vicecomitaatus, presenti et nomine uestro et uestrorum recipienti. Et promitto uobis dictum homagium et fidelitatem facere me et meos uestris successoribus predictis vicecomitatibus de Capraria, statim cum ab eis fuerimus requisiti, renunciando omni iuri contra hec in aliquo repugnanti.

Actum est hoc ·v^o· idus madii, anno Domini millesimo ·cc^o·xc^o·tercio.

Sig+num predicti Poncii Hugonis. Dei gratia comitis Impuriarum. Sig+num domine Marchesie, Dei gratia Impuriarum comitisse predicte. Sig+num Bernardi de Cartiliano, predicto, qui hec omnes laudamus, concedimus et firmamus. Ego Poncius Ugo, comes Impuriarum, qui hoc firmo sig+num. Testes huius rei sunt

Petrus de Campoplano, iudex, Raimundus de Maserata, miles, et Simon de Ecclesia de firma domini comitis; et de firma Bernardi de Cartiliano que facta fuit ·XI· kalendas marcii, anno predicto, dictus Raimundus de Maserata et Bernardus de Villario, miles.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, gerentis vices Berengarii de Ulmo, publici notarii Hostalrici, qui hec scripsi absque firma predictae domine comitisse que hanc cartam in manu mea [non]³ firmavit, et clausit.⁴

ABC

ABC

ABC

1. Hoc est translatum fideliter sumptum a quodam instrumento per alphabetum diuiso, tenor noscitur sic habet, *B.* 2. *A*². 3. *A*². 4. Sig+num Bernardi Lambardi, ebdomedarii ecclesie de Vitriariis, qui hanc cartam fideliter translatauit et scripsit mandato Arnaldi Castelli, publici Vitriariarum notarii, ·III°· kalendas decembris, anno Domini millesimo ·ccc^o· secundo. Ego Arnaldus Castelli, rector altaris Sancti Pauli publicus Vitriariarum notarius, qui hoc translatum fideliter comprobaui et legi + subscribo, *B.*

174

1294, febrer, 20 (1293)

Reconeixement. *Bernat de Cartellà reconeix de manera pública, i a petició pròpia, que Ponç Hug i Marquesa, vescomtes de Cabrera, tenen dret a cobrar una alberga anual a la seva torre o força de Maçanet. Remet a un instrument subscript pel notari gironí Bernat de Vic el 17 de desembre de 1239, segons el qual un tal Bernat de Cartellà reconeixia deure la citada alberga anual al vescomte Gue-rau de Cabrera. S'obliga a continuar prestant-la.*

A* Pergamí original, que inclou la còpia del document núm. 93: ADM, Cabrera i Bas, lligall 14, document núm. 93. Carta partida per ABC, a la part superior. Bon estat de conservació. Al dors: “*Per le alberga que lo senyor pren tots ayns en la casa o forsa de-n Cartayà de Maçanet*”; “*Regonexença. n. 3. Massanet*”; “*Massanet. Febrero 19 de 1293. Cartayà. Massanet. Cabrera*”. Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 984, fotograma 275. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 3.584.

B Còpia en paper de 1798: ADM, Cabrera i Bas, lligall 14, document núm. 93. Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 984, fotograma 307. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 3.584.

Regest: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 1079.

ABC

ABC

ABC

Nouerint uniuersi quod ego, Bernardus de Cartiliano, miles, bono animo ac libera uoluntate, per me et omnes meos, cum testimonio huius publici instrumenti, confiteor et recognosco vobis,

nobili domino Poncio Hugonis, Dei gratia comiti Impuriarum et vicecomiti Caprarie, et nobili domine Marchesie, per eandem comitisse Impuriarum et vicecomitisse Caprarie, uxori uestre, licet absentibus tamquam presentibus, et uobis, Berengario de Sauarresio,¹ vicario in dicto vicecomitatu pro eisdem nobilibus, et notario subscripto, tanquam publice persone nomine eorundem nobilium et suorum a me legitime stipulantibus et recipientibus, quod habetis et habere ac accipere debetis et consueuistis vos et uestri predecesores vicecomites Caprarie et ego facere et prestare debeo et teneor vobis tanquam vicecomiti de Capraria quolibet anno in turri mea de Maçianeto, intus forciam dicta turris, unam albergam, sicut in quodam instrumento per alfabetum diuiso quod uos inde habetis quod Bernardus de Cartiliano quondam fecit Geraldo de Capraria continetur, cuius instrumenti tenor talis est.

Sit notum cunctis quod ego, Bernardus de Cartiliano, concedo et recognosco vobis, domino Gerallo, Dei gracia vicecomiti de Capraria, quod uos et uestri imperpetuum habetis albergam in turri et forciam mea de Maçianeto et promito per me et per successores meos imperpetuum uobis et uestris successoribus dictam albergam dare annuatim intus forciam de Macianeto et ad hoc faciendum obligo me et mea ubique. Hoc autem facio quod istum instrumentum siue recognicio non possit mihi nocere hec juri meo nec etiam instrumentis nec conuenientiis inde factis in aliquo prejudicare nec per hoc instrumentum in quantum ad albergam in dicta forciam seu extra jus uestrum in aliquo augmentetur nec uobis in aliquo nocere possit. Et nos, Gerallus, Dei gratia vicecomes² Caprarie, per nos et nostros, laudamus et concedimus hec omnia supradicta, saluo jure nostro et conuenientiis nostris omnibus.

Actum est hoc ·xvi^o.³ kalendas januarii, anno Domini ·m^o·cc^o ·xxx^o· nono.⁴

Sig+num Bernardi de Cartiliano. Sig+num Geralli⁵ de Capraria, qui hec firmamus firmarique rogamus. sig+num Gaucerandi de Cartiliano. Sig+num Geralloni de Montesurico. Sig+num Petri de Madalia. Sig+num Petri de Montecateno. Sig+num Arnaldi de Bedoç.

SSS. Arnaldi de Sancto Martino, qui hoc scripsit, mandato Bernardi de Vicco, publici Gerunde notarii.

Ego Bernardus de Vicco, publicus Gerunde notarius, ·+· subscribo.

Quam albergam predictam, per me et meos successores, promito uobis dictis nobilibus [et uestris] dare tanquam vicecomiti

de Capraria intus dictam forciam de Macianeto, ut superius est jamdictum. Et ad hec obligo uobis et uestris, licet absentibus, et dicto vicario vestro et notario subscripto, pro uobis et uestris legitime stipulantibus, hec a uobis omnia bona mea habita et habenda ubique, ita tamen quod predicta in dicto instrumento veteri contenta vobis et mi penitus hiis non obstantibus obseruentur.

Actum est hoc ·XI·⁶ kalendas marcii, anno Domini ·M^o·CC^o·XC^o·⁷ tercio.

Sig+num predicti Bernardi de Cartiliano, militis, qui hec laudauit et firmavit. Testes huius rei sunt Raymundus de Maserata et Bernardus de Villari, milites.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, gerentis vices Berengarii de Ulmo, publici notarii Hostalrici, qui hec scripsit, cum suprascripto in ·XIII^a·⁸ linea ubi dicitur “et uestris”,⁹ et clausit.¹⁰

1. Sauarrosio, *B.* 2. *segueix* de, *B.* 3. decimo sexto, *B.* 4. millesimo ducentesimo trigésimo, *B.* 5. *esmenat.* 6. undecimo, *B.* 7. millesimo ducentesimo nonagesimo, *B.* 8. decima tertia, *B.* 9. nostris, *B.* 10. Concuerta con su original que para efecto de sacar esta copia exhibió ante mi don Manuel Fexeyro, archivero mayor de la casa y estados del excelentísimo señor don Luis Maria Fernández de Córdoba, Gonzaga y Moncada, duque de Medinaceli, marqués de Aytona, vizconde de Cabrera y Bas etc. que lo bolvió a recoger y firma aquí su recibo de que doy fé y a que me remito. Y para que conste de su pedimiento yo Josef Martínez Yzquierdo, escribano del Rey Nuestro señor vezino de esta villa de Madrid, doy el presente que signo y firmo en ella a veinte y nueve de agosto de mil setecientos noventa y ocho. Va enmiendo meo [...]. de Valga. Recibí el original Madrid dicho día. Fexeyro. José Martínez Yzquierdo, *B.*

175

1294, març, 10 (1293)

Venda. *Elisenda, vídua de Galceran de Cartellà, ven a Ramon de Cortada, cavaller, un quart del delme de Calonge, que tenia en feu per Bernat de Cabrera i aquest pel bisbe.*

[A] Original perdut.

Notícia: *ADG, Mitra, calaix 4, pergami núm. 23; ADG, Protocol de Pere Capmany, f. 43rv. En aquest document, de 1316, el bisbe de Girona firma a Ramon de Cortada un quart del delme de Calonge, que ell havia comprat a Elisenda, vídua de Galceran de Cartellà, l'any 1294.

Regest: *PM*, núm. 696; *PPC*, núm. 89; *LVBG*, núm. 90.

Nouerint uniuersi quod nos, Guillelmus, Dei gratia Gerundensis episcopus, per nos et successores nostros firmamus et laudamus vobis, Raymundo de Cortada, militi, et uestris illam quartam

partem tocius decime parrochie Sancti Martini de Colonico, cum omnibus que ad dictam quartam partem decime pertinent vel pertinere possent, videlicet de pane, vino, oleo, canabo, caseis, ouis, volatilibus et aliis uniuersis, sicut melius vobis pertinet et pertinere potest et debet ex emptione inde per vos factam a domina Elicsende, uxore condam Gaucerandi de Cartiliano, militis, tutrice et curatrice filiorum et filiarum suarum et dicti Gaucerandi decreto iudicis interueniente, prout in instrumento empcionis ·VI°· idus marcii, anno Domini ·M^o·CC^o·XC^o· tercio per Jacobum de Prato, notarium publicum Barchinone inde confecto, melius et plenius continetur, ...

176

1294, juliol, 11

Heretament. *Ferrer de Lliura i Guillema, de la parròquia de Sant Esteve de Banyamars, donen al seu fill Arnau, en temps de les seves núpcies amb Guillema, filla de Ramon Mir, el mas de Lliure que tenen sota el domini del prior de Sant Pere de Casseres i d'Elisenda de Dosrius.*

A* Pergamí original (240 × 270 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS, unitat de catalogació núm. 411. Bon estat de conservació. Al dors: "N° 94. Donació".

Regest: ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS, *Índice de los Documentos existentes en el Archivo de la Excma. Sra. D^a. Luisa de Sentmenat de Gallart de Sentmenat Marquesa de CastellDOSRIUS [56.33.2]*, índex núm. 18, document núm. 111, f. 367r.

Sit omnibus notum quod ego, Ferrarius de Libra, et uxor mea, Guillelma, de parrochia Sancti Stephani de Cayemars, gratis et bona uoluntate, per nos et omnes nostros presentes atque futuros, donacione facta irreuocabili inter uiuos, hereditamus te, Arnaldum, filium nostrum, et donamus tibi et tuis, in perpetuum, tempore nupciarum tuarum pro complemento tue legitime [et] frarische et hereditatis paterne et materne et suplemento eiusdem, totum mansum nostrum uocatum de Libra, cum pertinenciis suis, quem habemus in dicta parrochia et tenemus per monasterium Castriserrenciis et eius priorem et per dominam Eligsendem de Duobus Riuis, cum omnibus tenedonibus et possessionibus dicti mansi. Item damus tibi et tuis et quibus melius uolueris, in perpetuum omnes alios honores nostros tam alodia quam feuda per quoscumque dominos

feuda teneantur et generaliter omnia alia bona nostra mobilia et imobilia habita et habenda et jura uniuersa nobis pertinencia et pertinere debencia ubique aliqua racione, super quibus omnibus possis facere sponsaliciu[m] et donacionem propter nupcias Guillelme, filie Raymundi Mir. Hanc autem donacionem et hereditamentum facimus tibi et tuis et cui uolueris perpetuo de predictis omnibus et singulis sicut melius dici et intelligi potest ad saluamentum tui et tuorum et sine inganno Et cum hoc publico instrumento perpetuo ualituro inducimur inde te et tuos in corporalem possessionem ad habendum, tenendum omnique tempore in pace possidendum. In hunc uidelicet modum quod insimul maneamus et in simul negocia nostra faciamus. Et quod de omni supradicto dono scimus nos domini et potentes cunctis diebus vite nostre uobiscum in simul. Et si discordia insurget inter nos et uos, illud quod Deus auertat, ita quod non possemus concordare nec habitare in simul laude uel concilio proborum hominum dicte parrochie uel amicorum nostrorum conuenire retinemus nobis de omni supradicto dono et etiam de exouario quod accipis cum dicta uxore tua medietatem in omni uita nostra usu fructuario et iure parte et nomine tuo, faciendo de fructibus nostras uoluntates, quam medietatem teneamus in omni uita nostra usu fructuario et iure parte et nomine tuo. Et si unos nostrorum amborum deffuerit alteri qui plus uixerit teneat et habeat in omni uita sua predictam medietatem. Et tunc, tempore diuissionis teneamus nos soluere in debitis et obligacionibus et hereditatibus infancium nostrorum que tunc debuerimus nos medietatem et uos aliam medietatem uel ipsa teneamur nos obligare. Post obitum uero nostrorum amborum, predictus usus fructus sit finitus et predicta medietas omnium predictorum quod supra retinemus uobis remaneat in perpetuum ad faciendas inde tuas uoluntates sine omni retencione et impedimento nostri et nostrorum. Super quibus tamen retinemus Saure et Eligsendi, filiabus nostris, quod maritentur secundum posse et facultates dicti mansi. Item retinemus Ermengol, filio nostro, ducentos solidos pro complemento sue legitime et frarische et hereditatis paterne et materne. Item quod possemus facere in die obitus nostri nostrum testamentum de mobili et de fructibus et expletis que erunt in honoribus [nostre partis, tam de uiridi quam de siche]; verumptamen si non diuiderimus quod possemus facere nostrum testamentum de centum quinquaginta solidos. Renunciamus quantum in hiis omni iuri racioni et consuetudini contra hec repugnantibus et specialiter legi dicenti quam propter ingratitudinem donacio possis reuocari.

Et ad mayorem firmitatem habendam juramus, per Deum et eius sancta ·III^{or}. euuangelia manibus nostris corporaliter <tactis>, quod nunquam contra predicta ueniamus aliqua ratione.

Actum est hoc ·v^o. idus iulii, anno Domini ·M^o.CC^o.XC^o.III°.

Sig+num Ferrarii de Libra. Sig+num Guillelme, uxoris eius, predictorum qui hec firmamus et juramus. Testes huius rey sunt Bernardus de Oliuera, presbiter, Geraldo de Boscho, Guillelmo Mascordi et Guillelmo de Carrariis.

Sig+num Ferrarii de Calderiis, notarii publici de Carotitulo pro ebdomedario mansi qui hec scripsit et clausit [et cum litteris] rasis et emendatis et supraponitis in linea ·XX·II^a. ubi dicitur “et expletis que erunt in honoribus nostre partis tam de uiridi quam de siche”, die et anno quo supra.

177

1294, juliol, 25

Establiment. *Bernat de Cartellà i la seva muller Sibil·la estableixen a Ramon Ballester i a Arsenda, la seva muller, una feixa de terra que és del mas Pellicer, situada al lloc dit serra Pellicera de la parròquia de Maçanet, a canvi de la tasca, pel preu de 6 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (176 × 131 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 173, registre núm. 12.170. Bon estat de conservació. Al dors: “N° 363”; “Establiment en Massanet de una feixa [...]”.

Sit omnibus notum quod ego, Bernardus de Cartiliano, et ego, Sibilia, eius uxor, per nos et omnes nostros presentes et futuros et successores nostros, laudamus, concedimus et firmamus tibi, Raymundo Balesterii, et uxori tue, Arsindi, et uestris post uos, perpetuo, totam illam fexiam terre que est de tenedone mansi Pelliparii; et affrontat ab oriente in honore mansi Pelliparii et in honore mansi de Ulmo, a meridie in honore mansi Martorelli, ab occidente in honore iamdicti mansi Martorelli et in honore mansi Bajuli, a circio in honore mansi Pauci. Et est dicta fexia terre in parrochia Sancti Laurentii de Macianeto [et in loco uocato Serra Pelisera]. Sicut ab hiis ·III^{or}. affrontacionibus predicta fexia terre includitur et circuniungitur, sic uobis et uestris et quibus dare, uendere siue alienare uolueritis sic uobis et uestris laudamus et confirmamus in perpetuum integre, cum omnibus pertinenciis suis et tenedonibus, terminacionibus et affrontacionibus ubique.

Hec inquam donum et confirmamentum facimus uobis et uestris perpetuo prout melius potest dici uel intelligi siue cogitari ad uestrum bonum et sanum intellectum et comodum et uestrorum, cum ingressibus, exitibus et cum omnibus aliis in se habentibus sibi que qualicumque modo pertinentibus ad omnem uestram uestrorumque uoluntates ibi et inde omni tempore faciendas, saluo iure nostro et nostrorum in omnibus et per omnia, quibus dabitur tascam fideliter de omnibus expletis que Deus ibi dederit. Et propter hanc laudacionem et confirmacionem accipimus a uobis ·vi· solidos barchinonenses de terno.

Actum est hoc ·viii· kalendas augusti, anno Domini ·m·cc·xc·quarto.

Sig+num Bernardi de Cartiliano. Sig+num Sibilie, eius uxor. Sig+num Guillelmi, eorum filius, qui hoc laudamus, concedimus et confirmamus. Sig+num Berengarii Uerdegerii, bajuli. Testes huius rei sunt Petrus Castel, de Sancto Acisclo, et Arnaldus [Gruerii],¹ clericus Sancti Acisclo de Ualle[auta].²

+ Geraldus, clericus, de Torrente, rector altaris Sancti Pauli sciti in ecclesia de Uitrariis, publicus [notarius] Vitriarum, qui hoc [scripsit, c]um literis apositis in ·vi· linea ubi dicitur “in loco uocato Serra [Pelise]ra”.

1. *lectura dubtosa.* 2. *lectura dubtosa a causa d'un esmenat posterior.*

178

1295, maig, 13

Establiment. *Bernat de Cartellà i la seva muller Sibil·la estableixen a Berenguer Erimball les cases i cortals que tenen a la cellera de la torre de Maçanet, pel preu de 30 sous, i a canvi d'un cens anual de dues gallines.*

A* Pergamí original (175 × 229 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 239, registre núm. 10.179. Bon estat de conservació. Al dors: “Nº 288”; “175. Masanet”.

Sit notum cunctis quod nos, Bernardus de Cartiliano, et domina Sibilia, eius uxor, per nos et per omnes [nostros] presentes atque futuros, bono animo et spontanea uoluntate, cum hoc instrumento perpetuo ualituro, vendimus et liberando tradimus tibi, Berengario Erimbaulo, et tuis et quibus dare, uendere uel dimittere seu quolibet alio modo alienare uolueris, in perpetuum, totas

illas nostras domos cum curtalibus quas habemus et tenemus in cellaria turris de Macianeto cum terra et solo in qua sedent, que affrontant ab oriente in camino publico qui transit inde, a meridie et ab occiduo in nostro honore ex nobis uenditoribus, a circio in domo Ferrarii Pelini et Berengarii Pelliparii et Petri de Tapiolis. Sicut ab hiis affrontacionibus predictae domus includuntur, sic ipsas cum exitibus et ingressibus, pertinentiis, tenedonibus et parietibus et sufferimentis et cloacis et fenestris et cum omni earum proprietate et integritate et cum omnibus aliis in se habentibus uel eisdem aliquo [modo] pertinentibus, de abisso usque ad nubes celi, et ut melius dictas domos nos habemus et tenemus et habere debemus et ut melius dici et intelligi potest ad tuum tuorumque commodum, sic predictas domos tibi et tuis perpetuo uendimus pro precio ·xxx· solidos, de quibus recognoscimus a te bene esse paccatos, renunciando excepcioni non numerate pecunie. Et si amplius ualent uel de cetero ualebunt precio antedicto, totum gratis et ex certa scientia tibi et tuis donamus, renunciando expresse auxilio et beneficio illius legis qua deceptis ultra dimidiam iusti precii succurritur. Et ideo de nostro iure ac potestate in uestrum transferimus dominium et potestatem ad omnem tuam tuorumque uoluntatem ibi et inde perpetuo faciendam, saluo iure et dominio nostro et nostrorum in omnibus, cui dabis annuatim pro censu in festo Natalis Domini quolibet anno unum par gallinarum sine aliquo retentu quem inde non facimus, omnibus nostris racionibus et nostrorum perpetuo extinctis et penes te remanentibus, et in presenti mitimus te in corporalem possessionem ad habendum et omni tempore possidendum. Et conuenimus tibi et tuis per nos et per omnes nostros predictas domos cum omnibus supradictis facere habere et tenere et possidere in pace et esse defensores et garentes contra cunctam uiuentem personam. Et de euiccionem et omni interesse obligamus nos tibi et omnes heredes nostros et bona nostra ubique promittendo tibi quod contra hanc uendicionem nunquam ueniamus. Et si pro aliquo iure diuino uel humano generali uel speciali siue excepcionem uel occasione aliqua in futurum huic uendicioni obuiam ire possemus, illi penitus renunciamus.

Actum est hoc ·iii^o· idus madii, anno Domini ·M^o·cc^o·xc^o· quinto.

Sig+num Bernardi de Cartiliano, predicti, qui hec facimus et firmamus. Sig+num domine Sibilie, uxoris eius, que firmamus. Sig+num Petri de Solerio, bajuli, predictorum dominorum qui hoc firmo. Testes huius rey sunt Ferrarius Pelini, Bernardus Pelliparii et Bernardus Martini.

Sig+num Jacobi de Brugerolis, qui hec scripsit, cum superscriptis in prima linea ubi dicitur “nostros” et in ·IX^a· linea ubi dicitur “modo”, mandato Geraldus de Sancto Paulo, publicus notarius Vitriariarum, et gerens vice eidem, clausit,¹ die et anno quo supra.

+ Geraldus, clericus de Torrente, rector altaris Sancti Paulli sciti in ecclesia de Uitrariis, publicus notarius Vitriariarum, subscribo.

1. *escrit* aclausit.

179

1295, juny, 9

Testament. *Bernat de Cartellà, casat amb Sibil·la de Sant Vicenç, dicta testament davant Pere de Sant Antoni, notari d'Hostalric.*

[A] Original perdut.

Notícia: *AHCB, ms. 126, f. 55v i 73r.

Cita: Alòs, “La casa...”, p. 544.

[13]

Bernat, fill de Bernat de Cartellà, casa ab Sibília, filla de Berenguer de Sant Vicens, senyor dels castells y térmens de Sant Vicens de Burriach, de Vilassar, de Premià, de Montornès y de la Roca; aporta de dot set-cents cinquanta morabatins de or, de la qual tingué set fills y una filla. [...]. Bernat de Cartellà féu testament en poder de Pere de Sant Antoni, notari de Hostalrich, a 5 dels idus de juny, any de 1295.

180

1296, juliol, 14

Permuta. *Guillem Galceran i Bernat de Cartellà reconeixen haver-se repartit set feus que tenen al vescomtat de Cabrera, de tal manera que Guillem Galceran de Cartellà disposarà dels feus que ambdós tenen infeudats a Guillem de Blanes (Arbúcies), Guillem d'Estanyol (Massanes), Ros de Pineda (Tordera i Vallmanya) i Bernat de Blanes (Tordera i Vallmanya), i Bernat de Cartellà mantindrà els infeudats a Guillem de Bedós (Fogars i Tordera), Bernat de Vilalba (Vallmanya) i Simó de Castellet (Maçanet).*

[A] Original perdut.

B* Còpia de 1358: ADM, Cabrera i Bas, lligall 14, document núm. 98. Carta partida per ABC, a la part inferior. Al dors: "Nº. 1.853"; "Massanes y altres [...] Julio 6 de 1296"; "Cates de delmes los quals se tenen an feu per senyor de Cabrera"; "San Lorenzo de Massanet, Tordera y Vallmaña". Còpia en microfilm: AAP, Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, rotlle 984, fotogrames 335-339. Còpia digitalitzada: AHH, fons Cabrera i Bas, núm. 3.589.

Hoc est translatum fideliter sumptum Gerunde die octaua augusti, anno a Natiuitate millesimo trescentesimo quinquagesimo octauo, auctoritate et decreto venerabilis et discreti Francisci Baiuli, licenciati in legibus, iudicis ordinarii Gerunde in hiis interuenientibus a quodam publico insturmento per alfabetum diuiso, cuius tenor dinoscitur esse talis.

Sit omnibus notum quod nos, Guillelmus Gaucerandi de Cartiliano, per nos et nostros, recognoscimus vobis, Bernardo de Cartiliano quod, super septem feudis infrascriptis que pro nobis consueuerunt teneri quantum ad duas partes et pro vobis quantum ad terciam, est facta diuisio inter nos et vos in hunc modum, scilicet quod pro nobis et nostris insolidum teneantur quatuor feuda sequencia, videlicet medietas decime de Arbuciis et de aliis locis decimalis eiusdem quam Guillelmus de Blandis consueuit tenere pro nobis et vobis ad feudum; et pars decime de Macianis et de aliis locis decimalis eiusdem quam Guillelmus de Stagneolo pro nobis et vobis consueuit tenere ad feudum et honor seu id quod Russus de Pineta pro nobis et uobis consueuit tener ad feudum in parrochiis de Turdaria et de Valmayna et in aliis locis in quibus idem honor procenditur; et honor quem Bernardus de Blandis in eisdem duabus parrochiis et in aliis locis in quibus idem honor procenditur consueuit pro nobis et vobis tenere ad feudum. Et quod pro uobis et vestris in solidum teneantur tria feuda subsequencia, scilicet honor quem Guillelmum de Bedocio consueuit ad feudum tenere pro nobis et vobis in parrochia¹ Sancti Cipriani de Falgariis et de Turdaria et in aliis locis in quibus idem honor procenditur; et honor quem Bernardus de Vilalba consueuit pro nobis et uobis tenere ad feudum in parrochia de Valmayna et in aliis locis in quibus dictus honor procenditur; et honor quem Simon de Castelletto pro nobis et vobis consueuit tenere ad feudum in parrochia Sancti Laurencii de Massaneto et in aliis locis in quibus idem honor procenditur. Que dicta tria ultima feuda volumus et concedimus quod habeatis uos et vestri insolidum ad omnes vestras et vestrorum voluntates perpetuo faciendis sine aliquo retentu nostro et nostrorum, mandantes dictis Guillelmo de Bedocio et Bernardo de Vilalba et Simoni de Casteleto quod de eisdem feudis vobis et

vestris respondeant et satisfaciant et homagium faciant sicut nobis tenebantur et inde soluimus ipsos ab homagio et dominio quibus inde nobis tenentur. Et ego, Bernardus de Cartiliano predictus, per me et meos firmans et laudans omnia et singula supradicta volo et concedo vobis dicto, Guillelmo Gaucerandi, et vestris quod habeatis in solidum prenominata ·iiii^{or}. feuda ad omnes vestras et vestrorum uoluntates perpetuo faciendas sine aliquo retentu meo et meorum, mandans dictis Guillelmo de Blandis et Guillelmo de Stagneolo et Russo de Pineda et Bernardo de Blandis quod de eisdem feudis vobis et vestris respondeant et satisfaciant et homagium faciant sicut michi tenebantur et absoluo inde eso ab homagio et dominio quibus inde michi tenentur. Et nos, ambo predicti, renunciamus legi qua deceptis ultra dimidiam subuenitur et omni alii juri contra hec venienti. Et hec omnia et singula predicta facimus in posse scriptoris infrascripti nomine quorum interest vel interesse potest stipulantis et recipientis.

Actum est hoc ·ii· nonas julii, anno Domini ·m^o.cc^o.xc^o. sexto.

Sig+num Guillelmi Gaucerandi. Sig+num Bernardi de Cartiliano, predictorum qui hec firmamus et laudamus. Testes pro firmamento dicti Guillelmi Gaucerandi facto die et anno prefixo sunt Gaucerandus de Begurio et Raymundus de Meserata, milites. Et pro firmamento dicti Bernardi [facto] ·xvii^o. kalendas augusti, eodem anno, sunt testes Oliuarius Ferrarii, diachonus ecclesie de Macianeto, et Dalmacio de Brugeroles, de eodem loco.

Eg+o Bisullunus Burgesii, tenens locum Raymudi de Toyano, publici Gerunde notarii, hec scripsi et clausi.

Ego Franciscus Baiuli, licenciatus in legibus, iudex predictus, huic translato auctoritate judiciali subscribo et meum decretum apono.

Eg+o Jacobus Comitis, notarius publicus substitutus auctoritate regia a Bernardo de Toyano, publico Gerunde notario, hoc translatum a suo originali sumptum et cum eodem de verbo ad verbum fideliter comprobatum scribi feci et clausi cum supraponito in ·xi^a. linea ubi dicitur “in parrochia” et in ·xxv^a. linea ubi scribitur “facto”.

1. in parrochia, *reiterat*.

181

1297, agost, 31

Establiment. *Ramon, prior del monestir de Sant Pere de Casserres, Elisenda de Dosrius i el seu fill, Bernadó, estableixen a Benvinguda de Pujol, de la parròquia de Sant Iscle de Dosrius, el mas Pujol, amb la condició de tenir-lo afocat i habitat i de prestar per Sant Pere i Sant Feliu d'agost dues quarteres de forment, tres de blat amb la tercera part d'espelta i una quartera i mitja de civada i per Nadal tres gallines, setze diners i quatre quarteres i mitja de vi, entre d'altres pagaments. D'entrada reben tres sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (330 × 252 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, unitat de catalogació núm. 436. Bon estat de conservació. Al dors: "Precari. N° 62".

Regest: ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de Castellodosrius, *Índice de los Documentos existentes en el Archivo de la Excm. Sra. D^a. Luisa de Sentmenat de Gallart de Sentmenat Marquesa de Castellodosrius [56.33.2]*, índex núm. 18, document núm. 82, f. 363v.

Sit notum omnibus quod nos, frater Raymundus, prior monasterii Sancti Petri Castrisserrenciis, et nos, domina Eligssendis de Duobus Riuis, et ego, Bernardonus, filius eius, gratis et bona uoluntate, per nos et omnos nostros presentes atque futuros, laudamus, approbamus et confirmamus atque de nouo stabilimus tibi Beuengude de Podiolo, de parrochia Sancti Assiscli de Duobus Riuis, et tuis et quibus uelis, perpetuo, totum mansum nostrum uocatum de Podiolo, cum uniuersis suis honoribus, tenedonibus et possessionibus et cum pernata ipsius mansi, que pernata terminatur ab oriente in tenedone mansi Oliuer et mansi de Olzina, a meridie in tenedone dicti mansi Oliuer et mansi de Olzina et mansi de Lagostera, ab occiduo in tenedone dicti mansi de Lagostera et mansi de Oltzina, a circio in tenedone mansi Bajuli. Jamdictum itaque mansum uocatum de Podiolo, cum domibus eiusdem mansi et cum uniuersis suis honoribus, tenedonibus et possessionibus, terris laboratis et heremis in montibus et planis per omnia loca, vineis, trileis, ortis, aquis, aqueductibus, nemoribus, lignariis, pratis, pascuis, pasturis et cum omnibus arboribus diuersorum generum que ibi sunt et erunt et cum introitibus et exitibus, horum omnium usamentis et adempriuuis et cum omnibus aliis dicto manso pertinentibus et pertinere debentibus, simul etiam cum dicta pernata, cum suis pertinenciis. Sicut melius nos habemus et habere debemus et sicut melius tu et tui diu pro nobis et successoribus nostris tenuistis et habuistis, per nos et omnes

successores nostros presentes atque futuros laudamus, approbamus et confirmamus atque de nouo stabilimus tibi et tuis et quibus melius uolueris perpetuo, sicut melius dici et intelligi potest ad saluamentum tui et tuorum et sine inganno, sub tali tamen pacto quod tu et tui dictum mansum pro nobis et successoribus nostris teneatis et sitis in eodem nostri proprii solidi et affocati et teneatis ipsum mansum populatum, ajouatum et affocatum et donetis etiam tu et tui nobis et successoribus nostris annuatim semper in festo Sanctorum Petri et Felicis augusti de censu duas quarterias tritici, tres quarterias bladi, cum tercia parte spelte, unam quarteriam et mediam ciuate ad mensuram castris et in festo Natalis Domini unum par et medium gallinarum et sexdecim denarios presentis monete de terno et quatuor quarteria et medium¹ vini et in uno anno octo denarios et in alio octo denarios et obulum pro molis et quatuor saumatas et mediam fimorum et tria oua et omnia alia seruicia que ex dicto manso nobis fieri debent et consueuerunt seu successoribus nostris. Inde uero nullum alium censum, agrarium uel usaticum donetis uel faciatis tu neque tui nobis uel successoribus nostris nisi tamen ea que superius dicta sunt et que nobis fieri consueuerunt, set teneatis predicta ad seruicium et fidelitatem nostri et successorum nostrorum ibi uero alios dominos minime faciatis uel proclametis nisi nos et successores nostros. Et nos successores nostri faciemus semper te et tuos predicta cum omnibus melioramentis que ibi feceritis in pace facere tenere et habere contra omnes personas et tibi et tuis inde de firma et legali euiccione teneri promittimus. Et pro hiis complendis nos, dictus prior, obligamus tibi et tuis omnia bona dicti monasterii et nos, dicta domina et filius eis Bernardonus, omnia bona nostra mobilia et immobilia habita et habenda, liceatque te et tuos presentem adquisicionem, cum omnibus melioramentis que ibi feceritis uendere et alienare uestro concimili et uestrorum postquam in nobis et successoribus nostris fueritis fatigti spacio .xxx^a. dierum, saluo tamen dicto censu et dominio iure, seruicio et usaticis nostri et successorum nostrorum. Pro hac autem laudacione, approbacione et confirmacione habuimus et recepimus a te tres solidos barchinonenses de terno, super quibus, quia a te bene paccati sumus, renunciamus excepcioni non numerate peccunie et omni iuri, racioni et consuetudini contra hec repugnantibus.

Actum est hoc pridie kalendas septembris, anno Domini .M^o.CC^o.XC^o.VII°.

Sig+num domine Eligssendis de Duobus Riuis. Sig+num Bernardoni, filii eius, predictorum qui predicta laudamus et firmamus. Sig+num Guillelmi, bajuli dicti prioris qui hec firmo racione bajulie. Et nos frater Guillelmus de Montelhaudino, prior dicti monasterii, saluo jure eiusdem, hec firmamus. Frater Arnaldo de Torono, sacrista Castrisserrensi, hec firmo. Testes huius rei sunt Raimundo Mir, Guillelmo de Vallemajori et Petro de Riaria.

Sig+num Ferrarii de Calderiis, notarii publici de Carotitulo pro ebdomedario de manso, qui hec scribi fecit et clausit sine firma dicti fratris Raymundi, propter mortem ipsius, de uoluntate precium, cum firma postea facta per manum fratris Guillelmi de Montelhaudino, nunc prioris dicti monasterii, et successoris dicti fratris Raymundi, ·vi^o. idus madii, anno Domini ·M^o·CCC^o·XVIII°.

1. *sic*.

182

1297, desembre, 8

Àpoca. *Guillem Moltoner, de Sant Celoni, reconeix haver rebut de Guillem Martorell de la Torre, de la parròquia de Sant Llorenç de Maçanet, 160 sous que li devia per uns draps.*

A* Pergamí original (168 × 194 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 173, registre núm. 12.214. Bon estat de conservació, amb la tinta esvanida en alguns punts. Al dors: "N° 434. V"; "Carta de un codron de terra qui és en la [...]".

Nouerint uniuersi quod ego, Guillelmus Moltonerii, de Sancto Celedonio, recognosco tibi Guillelmus Martorelli de Turri, de parrochia Sancti Laurentii de Macianeto, quod soluisti mihi ad meam voluntatem ultra ab omnes soluciones quas mihi fecisti, centum sexsaginta solidos et unum lectum pannorum, scilicet ·LXXX· solidos, in proximo nunc preterito festo Natalis fuit [...]¹ lapsus dictum lectum. De quibus jam feceram Berengario Johannes aliam apocam de alio[s] ·LXXX· solidos in proxio preterito festo Natalis Domini, racione dotis siue exouarii Guillelme, uxoris mee, filiastre tue. Unde renuncio non numerate peccunie et rei non recepte. Et ideo, per me et meos, absoluo et quitios facio te et omnes tuos in perpetuum de predictis, ita quod inde amodo non possis ab aliquo co[ntra]veniri pactum firmissimum de non [...]² et apocham de soluto inde tibi et tuis firmiter faciendo de dictis ·c· sexsaginta solidis et lecto.

Actum est hoc ·iiii· idus aprilis, anno Domini ·m^o.cc^o.[xc^o]· sexto.

Sig+num predicti Guillelmi Moltonerii, qui hec firmaui. Testes huius rei sunt Berengarius Erimbilii et Poncii Triballi.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, gerentis vice Berengarii de Ulmo, publico notario [Hostalrici],³ scripsit et clausit.

1. *il·legible.* 2. *il·legible.* 3. *tinta completament esvanida.*

183

1297, gener, 12 (1296)

Franquesa. *Elisenda de Dosrius enfranqueix l'habitant del mas Folgueres, de la parròquia de Dosrius, de la tasca i d'altres drets.*

[A] Original perdut.

Notícia: *ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS, unitat de catalogació núm. 429. En aquest document, del 1316, Agnès de Cartellà, vídua de Bernat de Cartellà o de Dosrius, en nom del seu fill Galceran, reclama que no són vàlides les franqueses que té Bernat de Folgueres, de la parròquia de Dosrius, sobre el mas Folgueres. Una de les proves aportades a l'àrbitre, fra Galceran de Montcorb, monjo de Sant Salvador de Breda, és l'instrument del 1297 amb la concessió de les franqueses per Elisenda de Dosrius, mare de l'esmentat Bernat de Cartellà.

[...]

Et statim dictus frater Gaucerandus requisiiuit partes quod proponerent simpliciter de de plano ea que proponere et petere intendebant. Et dictus Petrus Sala, nomine procuratorio quo supra, proposuit et dixit verbotenus quod domina Elicssendis de Duobus Riuis, quondam, fecerat quoddam instrumentum dicto Bernardo de Folgueres, in quo instrumento continebatur quod mansus de Folgueres esset franchus de tascha et de pluribus aliis ut ibi lacius continetur, quas siquidem franquitates dicebat et asserebat dictus Petrus, nomine procuratorio quo supra, non valere et ideo petebat declarari predictas franquitates non valere.

[...]

Unde ego, predictus frater Gaucerandus, dico et pronuncio amicabiliter componendo, sub pena predicta, quod manso de Folgueres habeat integriter in perpetuum omnes franquitates que continentur in predicto instrumento inde facto per manum Ferrarii de Calderiis, notarii publici de Carotitulo, pro ebdomedario mansi ·ii· idus januarii, anno Domini ·m^o.cc·xc·vi^o·, quod instrumentum

incipit “Sit omnibus notum quod nos, domina Elicssendis de Duobus Riuis, gratis et bona voluntate et cetera”, et finit “ante kalendarium contra hec repugnantibus”.

[...]

184

1297, desembre, 8

Venda. *Jaume de Font i la seva muller Pasquala, de Sant Llorenç de Maçanet, venen a Pere Ferrer, del mateix lloc, un quadró de terra situat a Maçanet, sota el domini directe de Bernat de Cartellà, pel preu de 30 sous barcelonesos i amb reserva de 3 diners de cens per als venedors.*

A* Pergamí original (195 × 200 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 239, registre núm. 10.180. Bon estat de conservació, excepte un tall a la part inferior del pergamí. Al dors: “N° 434. V”; “Carta de un codron de terra qui és en la [...]”.

Sit notum cunctis quod ego, Jacobus de Fonte, et uxor mea, Paschala, de parrochia Sancti Laurencii de Macianeto, per nos et per omnes nostros presentes et futuros, bono animo atque spontanea voluntate, vendimus tibi, Petro Ferrario, eiusdem parrochie, et tuis, in perpetuum, unum quadrum tere qui est in predicta parrochia; et affrontat ab oriente in uestro honore et Bernardi Arnaldi, a meridie in honore nostro et occidente similiter, a circio in honore de uobis emtore. Sicut ab hiis ·IIII^{or}. affrontacionibus predictum quadrum tere includitur, cum ingressibus et egressibus, tenedonibus et pertinenciis suis et cum omnibus arboribus que ibi sunt uel erunt et augmentis et melioramentis ibi factis et de cetero faciendis, sicut melius dictum quadrum tere habemus et tenemus et sicut melius dici et intelligi potest ad tuum commodum et tuorum et bonum ac sanum intellectum, sic tibi et tuis vendimus et tradimus precio ·xxx· solidos barchinonenses de terno, quos a te habuisse confitemur, unde renunciamus non numerate et non recepte pecunie excepcioni et doli. Et si amplius valet presens vendicio jamdicto precio uel ualebit, totum uobis et uestris remitimus et donamus, renunciando scienter auxilio illius legis per quam deceptis ultra dimidiam justii precii subuenitur. Et sic mitimus te de predicto quadro terre in presenti cum hoc publico instrumento in corporalem et uacuum possessionem pleno jure ad omnem tuam tuorumque uoluntatem perpetuo faciendam, saluo jure et dominio

Bernardi de Cartiliano in terciis et laudismis et ·III· denarios monete de terno quos facias nobis et nostris annuatim in festo Natalis Domini pro turnis ad auxilium nostri census et nihil aliud inde alicui facias. Preterea promittimus tibi bona fide quod predictum cadrum tere faciamus tibi et tuis semper facere habere et tenere in pace et esse actores, deffensores contra cunctas personas. Et de legali euiccionem et omni interesse semper tibi et tuis teneri promittimus. Et propter hec firmiter atendenda, obligamus tibi et tuis omnia bona nostra habita et habenda ubique. Rursus ego, dicta mulier, scienter renuncio super hiis juri dotis sponsalicii mei et beneficio velleyani senatus consulti. Et juramus nos, predicti, per Deum et eius sancta ·III^{or}· euangelia corporaliter tacta, predicta omnia attendere et complere et non in aliquo contravenire.

Actum est hoc ·VI· idus [decembris], anno Domini ·M·CC·XC·VII·.

Sig+num Jacobi de Fonte. Sig+num Paschale, eius uxoris, qui hec predicta concedimus et firmamus. Testes huius rei sunt Mascharosius Carpi, Berengarius Negresa et Petrus Martorel. Sig+num domini Bernardi de Cartiliano. Sig+num domine Sibilie, uxoris eius, qui hec laudamus et firmamus, saluo jure et dominio nostri et nostrorum. Sig+num Petri de Solerio, bajuli, qui hec firmo.

Sig+num Arnaldus Castelli, rectoris altaris Sancti Pauli, publici Vitriarum notarii, qui hec [scripsit, cum literis]¹ apositis in ·XXI· linea ubi dicitur “decembris”, et clausit.

1. *tall en el pergami.*

185

1298, setembre, 4

Asserviment. *Bernat de Tapioles, fill de Pere de Tapioles de Maçanet, reconeix ser home propi de Bernat de Cartellà i de la seva muller Sibil·la, tot i residir a Mallorca.*

A* Pergamí original (247 × 168 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 190, registre núm. 12.164. Bon estat de conservació. Al dors: “Nº 47. R”.

Sit omnibus notum quod ego, Bernardus de Tapioles, filius condam Petri de Tapioles, parrochie Sancti Laurentii de Macianeto, recognosco uobis, domino Bernardo de Cartiliano, et domine Sibilie, uxor eius, quod ego sum uester proprius homo cum omni prole a me nata et nactura et cum omnibus meis rebus habitis

et habendis et quod fui filius hominis et femine uestre ad omnes uestras voluntates perpetuo faciendas. Et promito uobis fidelis et legalis esse semper in omnibus et uos et uestros semper clamare¹ per dominos et alium dominum non reclamabo nisi uos et uestros tamen. Et recognosco uobis quod cum uoluntate uestra et absolutione sto Magoricas et quod racione habitacionis quam ibi uel in alio loco faciam dominium quod in me habetis a mitere non possitis. Imo promito uobis et uestris quod non excusabo me racione priuilegii uel franquitatis uille uel ciuitatis noue poblacionis aut alicuius alius loci ut manerem. Et renuncio dictis priuilegiis et omni franquitati et omni alii juri quibus contra venire possem. Et promito uobis dare annuatim racione ueri domini ·XII· denarios monete de terno in festo Sancti Michaelis. Et ad maiorem securitatem habendam juro, per Deum et eius sancta ·IIII· euuangelia corporaliter tacta, hoc totum atendere et complere et non in aliquo contravenire.

Actum est hoc ·II· nonas septembris, anno Domini ·M·CC·XC· octo.

Sig+num Bernardi de Tapiolis, predicti, qui hec firmo et juro. Testes huius rey sunt Dalmacius de Brugerolis, Oliuerius, diaconus, clerici, et Petrus Burgesii.

Sig+num Arnaldi Castelli, rectoris altaris Sancti Pauli publici Vitriarum notarium, qui hec scripsit et clausit.

1. *escrit* calmare.

186

1298, novembre, 30

Asserviment. *Arnau, fill del difunt Pere de Planes, de la parròquia de Sant Quirze d'Arbúcies, reconeix ser home propi d'Elisenda de Dosrius i del seu fill Bernat de Dosrius.*

A* Pergamí original (170 × 100 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS, unitat de catalogació núm. 445. Bon estat de conservació. Al dors: "Omenatge. N° 120".

Sit omnibus notum quod ego, Arnaldus, filius Petri de Planis quondam, de parrochia Sancti Quiricii de Arbucii, confiteor et recognosco uobis, domine Elicsendi de Duobus Riuis, et Bernardo de Duobus Riuis, filio uestro, me fore hominem uestrum solidum et quitium, promitendo uobis quod sine uestra uoluntate non eligam alios dominos nisi vos et uestros, immo ubique locorum

possitis me conuenire requirere et demandare tanquam uestrum hominem naturalem. Et de hiis non valeam me excusare ratione habitacionis ciuitatum, villarum, opidorum uel aliorum quorumlibet locorum, repromitendo dare uobis pro recognitione dicti domini quolibet anno in festo Natalis Domini unum par pullorum. Et pro hiis complendis obligo uobis et uestris ubique me et omnia bona mea mobilia et immobilia habita et habenda, renunciando omni priuilegio ratione et consuetudini contra hec uenientibus, jurans, super Dei ·iiii^{or}. euuangelia manibus meis corporaliter tacta, predicta inuiolabiliter obseruare et in aliquo non contrauenire.

Actum est hoc pridie kalendas decembris, anno Domini ·m^o·cc^o ·xc^o· octauo.

Sig+num Arnaldi, predicti, qui hec firmo et iuro. Testes huius rey sunt Bonusamicus Faber et Bartholomeus de Hostalricho.

Sig+num Berengarii de Ribalta, diachoni notarii publici Sancti Celedonii, qui hoc scripsit et clausit, die et anno quo supra.

187

[1298]

Venda. *Pere Roig, la seva muller Elisenda i la seva filla Ermessenda, de Dosrius, venen a Ramon Radolf un camp situat a la dita parròquia, prop de la capella de Santa Eulàlia, que és domini del prior de Casserres i d'Elisenda, vídua de Galceran de Cartellà, pel preu de 20 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (274 × 230 mm): ANC, llinatge Sentmenat, marquesos de CastellDOSRIUS, unitat de catalogació núm. 1.268. Mal estat de conservació a la part inferior, a causa de les taques i els fongs. Al dors: "Venda. N° 91".

Sit omnibus notum quod ego, Petrus Rubei, et ego, Eligssendis, uxor eius et mater eius, Ermessendis, de parrochia de Duobus Riuis, gratis et ex certa sciencia, per nos et omnes nostros presentes atque futuros, vendimus quisque nostrum pro toto tibi, Raimundo Radulffi, et uxori tue, Bernarde, dicte parrochie, et uestris et quibus melius uolueritis, in perpetuum, illum campum nostrum quem habemus in dicta parrochia iuxta capellam Sancte Eulalie et tenemus per monasterium Sancti Petri de Casserres et eius priorem et per [dominam] Eligssendem de Duobus Riuis, uxorem quondam Gauserandi de Quartayano, militis. Sicut terminatur ab oriente in honore Geraldi de Valle Maior, a meridie in

honore dicte capelle, ab occidente in orto dicte capelle, a circio in cantono domorum dicte capelle et in honore Alaydis Ferrarie. Nam dictum itaque campum nostrum sicut terminatur et fexuriatur; cum introitibus et exitibus suis usamentis et adempriuis et eius pertinenciis et cum omnibus que ibi sunt et erunt et cum omnibus iuribus nostris, uocibus et accionibus realibus et personabilibus nobis in predictis competentibus et competituris prout melius nos habemus et habere debemus et tenemus per nos et omnes nostros presentes atque futuros vendimus et corporaliter tradimus uobis et uestris et quibus melius uolueritis in perpetuum. Et cum hoc publico instrumento perpetuo ualituro inducimus inde uos et uestros in corporalem possessionem pleno iure tanquam in rem uestram propriam, nos et nostros inde spoliantes et uos et uestros de omni iure nostro induentes ad habendum, tenendum omnique tempore in pace possidendum et expletandum ad faciendas inde omnes uestras uestrorumque uoluntates, sine omni retencione et accione nostri et nostrorum, saluo tamen iure et dominio et faticha triginta dierum dictorum dominorum. Pro hac autem vendicione habuimus et recepimus a uobis viginti solidos barchinonenses de terno, quitios a laudoysmo dictorum dominorum, super quibus quia a uobis bene pacati sumus renunciamus excepcioni non numerate peccunie et legi que subuenit deceptis ultra dimidiam iusti precii et omni alii iuri, racioni et consuetudini contra hec repugnantibus, dantes et remite<n>tes uobis et uestris in mera donacione, si quid hec vendicio plus modo ualet uel ualuerit precio antedicto. Insuper, promitimus saluare uobis et uestris, perpetuo, totam hanc vendicionem cum omnibus melioramentis que ibi feceritis et esse inde uobis et uestris semper legales, guirentes, auctores et deffensores contra omnes personas et uobis et uestris semper ex hac vendicione de firma [... le]gali euiccionem teneri promitimus. Et restituemus uobis et uestris omnes expensas si quis feceritis in litigando, deffendendo aut causam euiccionis examinando [...] uos uel uestris opportuerit facere uel modo aliquo sustinere siue obtineatis in causa siue subcumbatis. Et pro hiis complendis et [...] obligam[us] tibi et tuis quisque nostrum, manibus nostris corporaliter tacta predicta, tenere et obseruare et non in aliquo contrauenire aliqua racione sub [...] renun[ciando quantum] in hiis dotibus et sponsaliciis [nostris ...] senatus consulti uelleyani et iuri ipotecarum nostrarum.

Actum est [..., an]no Domini ·M^o·[CC·XC]^l·VIII°.

Sig+num Petri Rubei. Sig+num Eligssendis, uxoris eius. Sig+num Ermessendis, matris eius predictorum, qui hec [firmamus ...]. Sig+num [Eligssendis] de Duobus Riuis, qui hec firmo racione domini, saluo iure meo. Ego frater Raimundus, prior Castrisserrensis, saluo iure nostri in [...] Ego frater Petrus Castrisserris, sacrista, subscribo. + Ego frater, Petrus, camerar[ius ...]. Testes huius rei sunt [...] Bernardus Baiuli et Bernardus de Car[nerio, presbiter].

Sig+num Guillelmi [...] pro rectore ecclesie [...] apponitis in linea ·III^a· ubi dicitur “dominam” et cum rasis et emend[atis ...] die [et anno quo supra].

1. any hipotètic, atès que el text ha quedat esborrat.

188

1299 [...]¹

Establiment. *Bernat de Cartellà i la seva mare Sibília estableixen a Pere Ferrer de Torre un camp de terra que tenen en el lloc dit bruguer Gaià —a la parròquia de Maçanet de la Selva—, a condició de fer-hi vinya i pagar-ne la tasca dels esplets, pel preu de 20 sous barcelonesos.*

A* Pergamí original (227 × 251 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 278, registre núm. 12.039. Estat de conservació regular a causa del deteriorament de tot el marge esquerre. Al dors: “Nº 49. E”.

Sit omnibus notum quod ego, Bernardus de Cartiliano, et domina Sibilia, mater mea, per nos et per omnes nostros prese[n]tes atque fu]tuuros, gratis ac spontanea voluntate, donamus et stabili-mus tibi Petro Ferrarii de Turre, homini nostro, et tuis [et cui u]olueris, in perpetuum, totum illum campum tere nostrum quem habemus in loco vocato *Bruger Gayan*, sicut affrontat ab [oriente et] a circio in honore mansi de Fonte, a meridie in camino publico quod inde transit, ab occidente in honore ma[nsi ...]² Hominis. Sicut ab hiis ·III^{or}· affrontacionibus predictum campum terre includitur cum exitibus et ingressibus et pertinenciis et tenedonibus, cum melioramentis et augmentis ibi factis et de cetero faciendis, et cum omnibus arboribus diuersorum generum que ibi sunt uel [erunt], prout melius potest dici uel intelligi ad tuum comodum et tuorum, sic predictum campum tere tibi et tuis perpetuo donamus [et sta]bilimus ad plantandam ibi vineam uel quiquid aliud ibi facere uolueris, mitendo inde te in presenti cum hoc

publico [instrumento ...] corporalem et vacuum possessionem ad omnes tuas tuorumque voluntates perpetuo faciendas, saluo jure et dominio nostro [... in] omnibus et per omnia, quibus dabitur tascham fideliter de omnibus expletis. Et sic promittimus tibi et tuis per nos et omnes [nostros] predictum campum semper facere habere et tenere in pace contra cunctam viuentem personam et de omni euiccionem et interesse obliga[mus] tibi et tuis uterque nostrum pro toto renunciante beneficio diuidende accionis nos et heredes nostros et omnia nostra bona [mo]bilia et immobilia habita et habenda ubique. Et propter hoc donum et stabilimentum recognoscimus a te recepisse et penes [me] habuisse viginti solidos barchinonenses de terno, super quibus renunciamus excepcioni pecunie non numerate et illi legi qua de[ceptis] dimidiam justii precii succurritur, promittentes tibi et tuis predictum stabilimentum semper ratum et firmum habere et in perpetuum [ser]uare et de predictis in aliquo nunquam contrauenire jure aliquo uel racione. Et si aliquo jure scripto uel non scripto siue excepcione uel occasione aliqua in futurum huic contractui obuiam ire possemus, illi juri penitus renunciamus.

Actum est hoc ·xv· kalendas [...],³ anno Domini ·M·CC·XC·IX·.

Sig+num Bernardi de Cartiliano. Sig+num domine Sibilie, mater eius, [qui] hec predicta concedimus, firmamus et laudamus, saluo jure et dominio nostro et nostrorum in omnibus et per omnia. Testes huius rey sunt Bernardus Bofil, Bernardus Pelicer et Bancel Mercet.

Sig+num Arnaldi Castelli, rectoris altaris Sancti Pauli, publici Vitriariarum notarii, qui hec scripsit et clausit.

1. datació dubtosa a causa de la impossibilitat de llegir el mes de l'acte.
2. lectura dubtosa. 3. il·legible.

189

1301, març, 4 (1300)

Cessió en feu. *Ponç Hug, comte d'Empúries i vescomte de Cabrera, dóna en feu a Bernat de Cartellà vuit jornals de terra que són vora l'estany de Sils, a canvi de rebre'n el delme i amb la condició que el dit Bernat participi en les obres a l'estany.*

- A* Pergamí original (232 × 293 mm): BC, Arxiu Històric, pergamí núm. 150, registre núm. 12.137. Bon estat de conservació. Al dors: "D. N° 68".

Sit omnibus notum quod nos, Poncius Hugonis, Dei gracia comes Impuriarum et vicecomes Caprarie, per nos et nostros, donamus uobis, Bernardo de Cartiliano, et uestris, perpetuo, ad feudum octo jornalialia terre que sunt juxta stagnum de Sils, scilicet sex jornalialia que sunt juxta honorem Arnaldi de Oliua et affrontant ab oriente in honore Raimundi de Brugeriis et Andree, de meridie in honore Raimundi de Meserata quondam et Arnaldi de Oliua, ab occidente in terrario rubeo, a circio in residuo [nostro]¹ stagni; et duo jornalialia que se tenent cum uallo majori et affrontant ab oriente in honore Petri de Gurri, a meridie in honore Saure de Monte Curuo, ab occidente et a circio in residuo nostro dicti stagni. Hanc autem donacionem uobis et uestris facimus cum ingressibus et egressibus et pertinentiis suis et cum omnibus melioramentis et augmentis ibi factis et de cetero faciendis et cum omni proprietate et integritate, ut melius potest dici et intelligi ad uestrum bonum intellectum et comodum ac etiam saluamentum, ita quod predicta omnia habeatis et teneatis [per nos et nostros ad feudum] ad omnes uestras et uestrorum uoluntates perpetuo faciendas, saluo in omnibus [jure nostro et domine comitisse, uxori nostre, et] quod donetis et dare teneamini uos et uestri nobis et domine comitisse, uxori nostre, et nostris decimam, ut consuetum est de expletis, et ponetis partem uobis contingentem in operibus dicti stagni, ut consuetum est in dicto stagno. Et sic mitimus inde uos in corporalem possessionem pleno jure ad habendum, tenendum et omni tempore possidendum, constituendum inde uos uerum dominum et procuratorem in rem uestram. Et constituimus nos predicta uestro nomine possidere quousque possessionem inde acceperitis corporalem, quam propria auctoritate uestra quando uelitis possitis accipere et deinde omni tempore retinere. Et promitimus predicta omnia uobis et uestris facere habere et tenere contra cunctas personas et uobis teneri de legali euiccionem omni que interesse et uos deffendere et indempnes seruare in iudicio et extra iudicium in placito et extra placitum nostris propriis sumptibus et expensis, promittentes contra predicta in aliquo non uenire, renunciantes juri ingratiitudinis et omni alii juri contra hec uenienti.

Actum est hoc ·iiii· nonas marcii, anno Domini ·m^o· trecentesimo.

Sig+num Poncii Hugonis, Dei gracia comitis antedicti, qui hec firmamus et laudamus. Testes huius rei sunt Petrus de Gua[nico], Petrus Baroni et Alacer de Buschetz.

Sig+num Petri de Sancto Antonio, publici notarii Hostalrici et vicecomitatus Caprarie, qui hoc scribi fecit, cum suprascripto

in ·ix^a· linea ubi dicitur “per nos et nostros ad feudum”, et in ·x^a·
linea ubi dicitur “saluo in omnibus jure nostro et domine comi-
tisse uxori nostre et”.

1. *lectura dubtosa.*

190

[1292-1301]

Debitori. *Bernat de Cartellà deu 300 sous barcelonesos a Pere Marquès
pel viatge de Mallorca.*

[A] Assentament del primer llibre d'anotacions, no localitzat.

B* Còpia de 1338 de l'assentament anterior: ACA, Reial Patrimoni, Mestre Racio-
nal, Sèrie General, vol. 774a, f. 69r.

[Bernat de Carteyà].

En Bernat de Carteyà deu, que li acorrech en Pere Marquès
per lo viatge de Malorcha, en ·xx· cartes de son compte ·ccc· so-
lidos barchinonenses.

ÍNDEXS

CRITERIS D'ELABORACIÓ

Per a consultar i utilitzar els índexs dels noms propis de persona i de lloc dels documents recollits en aquesta col·lecció, cal tenir presents els advertiments següents. En primer lloc, s'inclouen tots els topònims i antropònims que apareixen tant als documents inèdits que en aquest treball es publiquen per primera vegada com als que ja havien estat editats anteriorment. Al costat de cada nom propi hi figura, en caràcters rodons, el número de document en què apareixen.

En segon lloc, en l'índex antroponímic, l'entrada principal per als noms de persones apareix en versaletes i registrada en la forma directa —nom seguit del cognom— i en la llengua llatina original del document. Hem regularitzat, però, els noms de pila: per exemple, escrivim Raimundus en lloc de Reimundus o Ramundus, Guillelmus per Guielmus, Geraldus per Gerallus o Geradus, Arnaldus per Arnad o Arnallus, Perelonus per Pereiun o Perelonus o Gaufredus per Jofredus; en el cas de les dones, escrivim Ricsendis en lloc de Rixendis o Timbors per Tigburs. També hem unificat les variants ortogràfiques o lingüístiques dels cognoms: utilitzem Macianeto en lloc de Massianeto o Massaneto, Palafollis per Pala-fols o Pelafollis, etc. A continuació del nom, afegim les informacions específiques relatives a cada persona: relacions de parentiu, càrrecs, títols nobiliaris, oficis i, entre parèntesis, referències a la seva procedència geogràfica. A més de les entrades principals per a cada antropònim, en l'índex també incloem entrades secundàries per als cognoms, en el cas de noms propis dobles, i per als oficis, títols nobiliaris o eclesiàstics i càrrecs de govern o d'institucions religioses citats en els documents.

Finalment, cal advertir que l'índex toponímic inclou tots els noms de lloc citats als documents, sempre en català per facilitar-ne la recerca i la identificació. Existeixen, a més, entrades secundàries per als tipus d'edificis i les seves parts —altars, cases fortes, masos, bordes, castells, esglésies, molins, etc.—, per a les demarcacions territorials —bisbats, comtats, vescomtats, termes de castells, paròquies, etc.—, per als tipus d'espais rurals —camps, coromines, etc.— per a les formes del relleu i la hidrografia —monts, plans, rius, rieres, etc.— i d'altres.

ÍNDIX DE PERSONES

[...] DE AQUAVIVA: 49
[...], escrivà: 52, 68 – marit de Narbona: 34 – prevere: 68 – prevere de Santa Maria de Roca-rossa: 64 – rector de l'església de Dosrius: 108
[...]: *cf. Guillelmus [...] – Petrus [...] – Poncius [...]*

— A —

abat (Àger, Berengarius, Bernardus, Bernardus Sancii, Guillelmus, Guillelmus Sancti Felicis, Petrus, Raimundus, Raimundus de Basso, *Sant Feliu de Girona*, *Sant Pere de Besalú*, *Sant Pere de Galligants*, *Sant Salvador de Breda*, *Santa Maria d'Amer*, *Santa Maria de Poblet*, *Santa Maria de Vilabertran*)

ABBACIA: *cf. Guillelmus de Abbacia acòlit* (Berengarius de Vitriariis, *Vidres*)

ADALAIDIS, mare de Simó: 18 – muller de Bernat: 18 – muller de Bernat de Dosrius: 70 – muller de Pere d'Oliva: 74 – pare de Saura (de Dosrius): 70

ADALBERTI: *cf. Poncius Adalberti*

ADALBERTUS, levita: 80

ADE: *cf. Petrus Ade*

ADRUARIA: *cf. Guillelma Aduaria*

ADRUARI: *cf. Raimundus Aduarii*

Àger, abat: 5 – prior: 5

AGER: *cf. Johannes de Ager – Raimundus Berengarii d'Ager*

AGNES, muller de Ramon de Marata (Maçanet de la Selva): 159 – senyora: 159

AGUIONI: *cf. Petrus Aguioni*

AINA: *cf. Raimundus de Aina*

ALACER DE BUSCHETZ: 189

ALAMANDA, (filla de Bernat de Palau): 24 – filla de Bernat de Cartellà i Sibilla de Sant Vicenç: 170 – muller de Bernat d'Om: 46 – muller de Ramon de Cabrera: 138, 146 – muller de Ramon de Castellet i Marata: 170 – senyora: 138, 146

ALAMANDI: *cf. Bernardus Alamandi*

ALAMANDUS, escrivà: 23 – prevere: 23, 80 – prevere de Santa Maria de Roca-rossa: 64

ALAMANDUS DE AQUAVIVA: 49

ALAMANDUS DE ARDENIA: 60

ALAMANDUS DE MACIANETO: 48

ALAYDIS, mare de Ramon Girbert de Bedós: 122

ALAYDIS DE TAPIOLIS (Maçanet de la Selva): 141

ALAYDIS FERRARIA: 187

ALBANELLUS: 13

- ALBERO: *cf. Garcia de Albero*
 ALBERT: *cf. Raphael Albert*
 ALBI [O ALBUS]: *cf. Johannes Albus – Petrus Albi*
 ALBORNI: *cf. Guillelmus Alborni*
 ALBUCIANO: *cf. Berengarius de Albuciano*
 ALEXANDER, papa de Roma: 25
 ALFERICI: *cf. Guillelmus Alferici*
 ALIONI: *cf. Guillelmus Alioni*
 ALODIO: *cf. Oto de Alodio*
 AMARI: *cf. Petrus Amari*
 AMATI [O AMAT]: *cf. Arnaldus Amati – Gaspar Amat – Petrus Amati*
 AMATUS DE GRUA: 78
 AMILLI: *cf. Petrus Amilli*
 ANDREAS: 189 – prevere: 83
 ANDREAS DE INSULA (Mansolí): 49
 ANGELADS: *cf. Petrus de Angelads*
 ANGLATA [O ANGLADA]: *cf. Arnaldus de Anglata*
 ANGLÉS: *cf. Berengarius de Angles – Bernardus de Angles – Guillelmus de Angles – Raimundus de Angles*
 ANGLÉSIA, filla de Vidal Sabater: 51 – (muller de Guillem Vidal): 51
 ANGLÉSIUS [O ANGLÉSUS], clergue de l'església de Sant Cebrià de Fogars: 137 – marit d'Ermessenda: 33 – prevere de l'església de Sant Cebrià de Fogars: 137
 ANGULARIA: *cf. Raimundus de Angularia*
 ANTIGA: *cf. Michael de Antiga*
 AQUAVIVA: *cf. [...] de Aquaviva – Almandus de Aquaviva – Berengarius de Aquaviva – Bernardus de Aquaviva – Raimundus de Aquaviva*
 Aragó, príncep: 14 – rei: 37, 40, 41, 42, 92, 96, 153, 157
 ARAGONIS: *cf. Johannes Aragonis*
 ARAZO: *cf. Geraldus de Arazo*
 ARBERTI [O ARBERTUS]: *cf. Berengarius Arbertus – Guillelmus Arberti*
 ARBERTUS: 61 – escrivà: 64 – fill d'Ermessenda: 26 – germà de Pere i Gaufred: 26 – prevere: 64
 ARBERTUS DE CASTROVETERI: 41
 ARBERTUS DE COLONICO: 81
 ARBERTUS DE CORTADA: 81
 ARBERTUS DE GUAZARANIS: 129
 ARBERTUS DE PRATO, escrivà: 85, 90 – prevere: 85, 90
 ARBERTUS DE TARAVALL, cavaller: 5
 ARCHIMBALLI: *cf. Raimundus Archimballi*
 ARDENIA [O ARDENÀ]: *cf. Alamandus de Ardenia – Berengarius de Ardenia – Jacobus de Ardenia – Petrus de Ardenia*
 ardiaca (Arnaldus, Berengarius, Berengarius de Albuciano, Bernardus Sancii, Guillelmus de Cartiliano, Girona, Olivarius, Selva, Urgell)
 ARDITI: *cf. Johannes Arditi*
 ARDITUS, batlle: 82
 ARENARD, fill de Ramon de Cartellà i Guillema: 30
 ARENIS: *cf. Raimundus de Arenis*
 AREYN: *cf. Ferraronus de Areyn*
 Argentona, clergue: 108 – prevere: 108
 ARMIGERII: *cf. Burdus Armigerii*
 ARNALDI [O ARNALLI]: *cf. Berengarius Arnaldi – Bernardus Arnaldi – Guadallus Arnalli – Guillelmus Arnaldi – Raimundus Arnaldi*
 ARNALDUS, ardiaca de Girona: 19 – bisbe de Girona: 67 – capellà de Berenguer de Sant Vicenç: 125 – diaca (de Sant Salvador de Breda): 57 – escrivà: 2, 20, 27, 26, 29, 30, 35, 39, 43, 57, 65, 82, 84, 87, 88, 98, 99, 100 – (germà d'Ermessenda): 23 – levita: 27, 26, 29, 80 – marit de Berenguera: 86 – marit d'Ermessenda: 21 – marit d'Ermessenda (de Tapioles): 109 – marit d'Estranya Sabatera: 129 – monjo (de Sant Salvador de Breda): 57 – prevere: 20, 29, 45, 48, 82, 84, 85, 87, 88, 98, 99, 100 – prevere de Santa Maria de Roca-rossa: 64 – prior de Santa Maria de Roca-rossa: 106 – sacerdot: 65 – sotsdiaca: 35, 39, 43
 ARNALDUS [...]: 67, 68

- ARNALDUS AMATI: 21
 ARNALDUS BASTONI: 54
 ARNALDUS CABATARI: 29
 ARNALDUS CASTELLI, notari públic de Vidreres: 173, 184, 185, 188 – rector de l'altar de Sant Pau de l'església de Vidreres: 148, 173, 184, 185, 188
 ARNALDUS DE ANGLATA [O ANGLADA]: 27, 29, 32, 33
 ARNALDUS [DE BALANANO], fill de Guillem de Balenyà i Dolça: 26
 ARNALDUS DE BEDOCIO [BEDOÇ, BEDOS O BEDOZ]: 70, 80, 89, 90, 94, 104, 105, 110, 112, 174
 ARNALDUS DE CALIDIS: 50 – marit de Francesca: 44
 ARNALDUS DE CAMPOLONGO: 9
 ARNALDUS DE CAPRARIA: 42
 ARNALDUS DE CARTILIANO: 20, 21, 22, 24, 25, 28, 31, 34, 35, 38, 43, 44, 47, 49 – fill d'Arnau de Cartellà i d'Ermessenda (de Maçanet): 25 – marit d'Ermessenda (de Cartellà): 31, 34, 35, 43, 44 – marit d'Ermessenda (de Maçanet): 20, 21, 22, 25 – pare d'Arnau Guillem (de Cartellà): 31, 35, 38, 43, 44, 47, 49 – pare de Galceran (de Cartellà): 31, 35, 43
 ARNALDUS [DE CARTILIANO], fill de Ramon Arnau: 16 – fill d'Estefania: 16
 ARNALDUS DE CASTROBONO: 41
 ARNALDUS DE CONCHAS: 42
 ARNALDUS DE ESTOPANIANO: 42
 ARNALDUS DE FABARIIS: 81
 ARNALDUS DE FONTE: 76 – marit de Maria: 109 – pare de Pere (de Font): 109
 ARNALDUS DE GUARDIA: 10
 ARNALDUS DE HOSTALRICO: 38, 54, 55, 56, 61, 64
 ARNALDUS DE LERCIO: 14
 ARNALDUS [DE LIBRA], fill de Ferrer de Lliura i Guillema (Canyamars): 176 – marit de Guillema: 176
 ARNALDUS DE LORED: 86
 ARNALDUS DE MANSULINO: 49
 ARNALDUS DE MARTOREL: 66
 ARNALDUS DE OLIVA: 189
 ARNALDUS [DE OLIVA], fill de Pere d'Oliva i Saurina (Maçanet de la Selva): 151 – germà de Bernat (d'Oliva): 151
 ARNALDUS DE ORREO: 91, 96 – cavaller: 153
 ARNALDUS [DE PLANIS], fill de Pere de Planes (Arbúcies): 186
 ARNALDUS DE PODIOBARENNI: 119
 ARNALDUS DE QUERCHU: 119
 ARNALDUS DE RIPA (Hostoles): 153
 ARNALDUS DE SANCTO MARTINO, escrivà: 94, 96, 112, 174
 ARNALDUS DE SEGARRA: 107
 ARNALDUS DE SOLERIO: 88
 ARNALDUS DE STAGNEOLO: 63
 ARNALDUS DE TAGAMANENT: 154, 155, 156
 ARNALDUS DE TAPIOLES: 44, 118 – clergue de la capella de Sant Jaume de Maçanet: 90
 ARNALDUS DE TERRADIS (Dosrius): 92
 ARNALDUS DE TORONO, sagristà de Sant Pere de Casserres: 181
 ARNALDUS DE VALLIBUSROMANIS: 161
 ARNALDUS DE VILADEMAGNO: 157 – fill de Pere Ramon de Vilademany: 81
 ARNALDUS EBRINI: 2
 ARNALDUS FABRI DE TORCAFELON: 83
 ARNALDUS FELICIS: 133
 ARNALDUS FERRERII: 67
 ARNALDUS GRUERII, clergue de Sant Iscle de Vallalta: 177
 ARNALDUS GUILLEMI DE CARTILIANO [O CARTAIANO]: 42, 49, 54, 58, 59, 60, 63, 64, 125 – fill d'Arnau de Cartellà: 31, 35, 38, 43, 47, 49 – fill d'Ermessenda (de Cartellà): 31, 35, 43, 49 – fill d'Ermessenda de Cartellà: 50, 52, 55, 56, 61, 62, 63 – germà de Berenguera: 49 – germà de Bernat de Cartellà: 55, 56, 61, 63 – germà de Galceran (de Cartellà): 31, 35, 43, 55 – germà de Guillema: 49 – germà de Saurina: 49

- marit d'Ermessenda: 44, 49, 50, 52, 55, 56, 60 – senyor: 52
 ARNALDUS JOHANNIS, escrivà: 3 – prevere: 3
 ARNALDUS JUGLAR: 98, 99
 ARNALDUS MACIOTI: 93
 ARNALDUS MACIP (Montnegre): 68
 ARNALDUS MARCHI, pare d'Arnau Marc (Sant Feliu de Guíxols): 171
 ARNALDUS MIR: 103 – (Dosrius): 92
 ARNALDUS PAUCI: 110
 ARNALDUS PETRI, cavaller: 7 – sacerdot: 17
 ARNALDUS SERRADEL: 162
 ARNALDUS XETMARIUS: 157 – germà de Ramon Xetmar: 157
arquebisbe (Bernardus, *Tarragona*)
 ARSENDIS: 126 – muller de Bernat de Puig o Pujol: 104 – muller de Pere de Pujols: 63, 76 – muller de Ramon Ballester: 177
 ARSENDIS DE MONTESICCO (Cantallops, Tordera): 166 – mare de Ramon de Montsec: 166
 ARSENDIS DE PUJOLS: 121
 ARTALLI: *cf. Berengarius [Artalli] – Ferrarius [Artalli] – Petrus [Artalli] – Poncius Artalli – Raimundus Artalli*
arxilevita (Bernardus de Montepalacio, *Empordà, Empúries, Girona, Guillelmus, Raimundus, Raimundus de Monterubeo, Rogerius*)
arxiver (Gaspar Amat)
 AUGUSTI: *cf. Guillelmus Augusti*
 AVINIONE: *cf. Raimundus de Avinione*
 AZALADIS, filla de Bernat de Bedós i Dolça: 47
- B —
- BAGES: *cf. Petrus de Bages*
 BAIULI [O BAJULI]: *cf. Bernardus Baiuli – Franciscus Baiuli – Guillelmus Bajuli – Poncius Baiuli – Raimundus Baiuli*
 BALANANO: *cf. Arnaldus [de Balanano] – Guillelmus de Balanano – Guillelmus [de Balanano] – Petrus [de Balanano] – Raimundus de Balanano*
 BALBI: *cf. Petrus Balbi*
 BALESTER: *cf. Raimundus Balester*
 BALLISTERA: *cf. Nina Ballistera*
 BANCELLIS: *cf. Petrus de Bancellis – Poncius de Bancellis*
 BANCELS MERCER: 188
 BANERIIS: *cf. Petrus de Baneriis*
 Barcelona, arxiver reial: 168 – batlle: 92, 165 – bisbe: 1, 19 – ciutadà: 125, 161, 165 – comte: 2, 14, 41, 42 – escrivà: 92, 168 – escrivà de la cúria del batlle: 92 – notari de la cúria: 92 – notari públic: 78, 92, 136, 154, 155, 156, 158, 161, 168, 175 – predicadors: 153 – veguer: 92 – *cf. Santa Eulàlia de Barcelona*
 BARCHINONA DE PRATOMAJORI, muller de Joan: 111
 BARCHINONA RICARDI: 93
 BARMUNDUS ERMENGAUDI: 2
 BARONI: *cf. Petrus Baroni*
 BARRIL: *cf. Petrus Barril*
 BARTOLOMEUS, capellà de l'altar de Sant Iscle: 91 – escrivà: 83 – prevere: 83
 BARTHOLOMEUS DE HOSTALRICO: 186
 BARTHOLOMEUS GERONI, notari públic de Girona: 30
 BARTHOLOMEUS ISPANI, notari públic de Sant Feliu de Guíxols: 171
 BARTHOLOMEUS (dit) LEOCHADIA, escriptor públic: 69
 Bas, vescomte: 150
 Bas[CH]US: *cf. Raimundus Bas[ch]us*
 BASILIA: *cf. Bernardus de Basilia – Raimundus de Basilia*
 BASSO: *cf. Raimundus de Basso*
 BASTIDA: *cf. Raimundus de Bastida*
 BASTONI: *cf. Arnaldus Bastoni*
batlle (Arditus, *Barcelona*, Berengarius de Torrente, Berengarius de Verdeger, Berengarius Johannis, Bernardus Querux, *Dosrius, Geraldus*

- de Buscastello, Guillelmus, Guillelmus de Buscastello, Guillelmus de Spiellis, Guillelmus Ministrali, Guillelmus Peragogi, Johannes Arditi, *Llavaneres*, Martorellus, Mataró, Peregrinus de Hostalrico, Perelonus, Petrus, Petrus Amati, Petrus Bordeleto, Petrus de Foneleto, Petrus de Oliva, Petrus de Prato, Petrus de Solerio, Petrus Geraldí, Petrus Joga, Poncius de Buscastello, Poncius de Pradel d'Amil, Raimundus, Raimundus de Montesicco, Raimundus de Prato, Raimundus de Puteo, Rodbaldus, Romeus Lulli, *Sant Pere de Casseres*)
- BATRIX, cosina de Guillem Gallard: 32 – muller de Pere de Maçanet: 53 – muller de Vidal: 29, 32
- BEDOCIO [BEDOC, BODOÇ, BEDOS, BEDOSO o BODOZ]: *cf. Arnaldus de Bedocio – Bernardus de Bedocio – Guillelmus de Bedocio – Raimundus de Bedoc – Raimundus Ferrarii de Bedos – Raimundus Girberti de Bedoso*
- BEGURIO: *cf. Galcerandus de Begurio*
- BELLOLOCO [PULCROLOCO o BELLOG]: *cf. Bernardus de Bellog – Bertrandus de Belloloco – Guillelmus de Belloloco*
- BENAVENT: *cf. Gombaldus de Benavent*
- BERENGARIA, filla de Berenguer d'Ardenya i Saurina: 86 – filla de Bord Armiger (Maçanet de la Selva): 69 – filla de Valença: 36, 53 – germana d'Arnau Guillem de Cartellà: 49 – mare de Guillem (de Santa Coloma): 36, 45, 53 – mare de Guillem: 45 – mare de Pere de Maçanet: 124 – mare de (Pere de Maçanet): 36, 45 – mare de Valencieta: 36 – muller d'Arnau: 86 – muller de Berenguer de Palau: 110 – muller de Guillem Miquel: 107 – muller de Pere de Maçanet: 36, 45 – muller de Pere Vives: 66, 77 – muller de Ponç de Buscastell: 66
- BERENGARIA DE FABARIIS: 68
- BERENGARIA DE FONTE, muller de Ferrer: 126
- BERENGARIA DE GUARDIIS (Maçanet de la Selva): 124
- BERENGARIA DE MACIANETO: 67
- BERENGARIA DE TAPIOLIS, mare d'Ermenenda: 109
- BERENGARI: *cf. Dalmacius Berengarii – Petrus Berengarii – Raimundus Berengarii – Raimundus [Berengarii]*
- BERENGARIUS, abat de Sant Feliu de Girona: 11 – abat de Santa Maria de Vilabertran: 11 – ardiaca de Girona: 11 – bisbe de Barcelona: 1 – bisbe de Girona: 10, 11, 17, 19 – escrivà: 1, 8, 145 – fill de Guillem Tedmar: 9 – fill de Perta: 39 – fill de Poca: 17 – germà d'Arnau, Ramon, Guillem, Pere, Verall i Valença: 39 – levita: 17 – prevere: 10 – prior (de Sant Pere Cercada): 10 – prior (de Sant Pere de Casseres): 92 – prior (de Sant Pere) de Clarà: 145 – sacerdot: 8, 145 – sagristà (de la seu de Santa Eulàlia) de Barcelona: 41 – sotsdiaca: 17 – *cf. Petrus Berengarius de Rivopirarium*
- BERENGARIUS ARBERTUS: 116
- BERENGARIUS ARNALDI: 84, 87
- BERENGARIUS [ARTALI], fill de Ramon Artal: 95
- BERENGARIUS BERNARDI: 43 – fill de Bernat Ramon: 6
- BERENGARIUS BERTRANDI: 3
- BERENGARIUS CLERICO, germà de Pere Clergue (Vidreteres): 138
- BERENGARIUS DALMACII: 138
- BERENGARIUS DE ALBUCIANO, jutge ordinari: 57, 67, 79 – ardiaca de la Selva: 57, 67, 79
- BERENGARIUS DE ANGLES [O D'ANGLES]: 3, 42, 49

- BERENGARIUS DE AQUAVIVA: 68, 81
 BERENGARIUS DE ARDENIA [ARDENA, ARDENIA O D-ARDENA] (Martorell de la Selva): 66, 68, 77, 93 – marit de Saurina: 86 – pare de Berenguera: 86
 BERENGARIUS DE BLANDIS [O BLANES]: 12, 25, 28, 31
 BERENGARIUS DE CACIANO: 11
 BERENGARIUS DE CAPRARIA: 96
 BERENGARIUS DE CARTITULO: 13
 BERENGARIUS DE CASTELLETO [CASTELET O CASTELETO]: 60, 64, 53, 73, 83 – canonge regular de Santa Maria de Roca-rossa: 106 – prevere de Santa Maria de Roca-rossa: 106
 BERENGARIUS DE CASTRO (Dosrius): 144, 145
 BERENGARIUS DE CASTROGALINO: 168
 BERENGARIUS DE CIJARIO: 39
 BERENGARIUS DE COLLO, marit de Guillemma: 113
 BERENGARIUS DE COSTA, notari públic de Vidreres: 24
 BERENGARIUS DE FABARIIS: 49, 61
 BERENGARIUS DE FARNERS: 10, 13
 BERENGARIUS DE RUIRA: 69
 BERENGARIUS DE LANCIANO, cavaller: 157
 BERENGARIUS DE LAURANO: 25
 BERENGARIUS DE LEDON: 16, 22
 BERENGARIUS DE MACIANETO [O MAÇANETO]: 9, 11, 12, 16, 17, 18, 19 – fill de Bernat de Cartellà i de Saura (de Dosrius): 90 – germà de Bernat: 12, 16 – germà de Pere: 12, 16 – marit de Dolça: 12, 16 – (pare de) Berenguer de Maçanet: 16 – pare d'Ermessenda (de Maçanet): 25
 BERENGARIUS [DE MAZANETO]: 7 – fill de Bernat Ramon de Maçanet: 7
 BERENGARIUS DE MARTORELLO: 147
 BERENGARIUS DE MEDALIA: 81
 BERENGARIUS DE MONTECHORB: 12
 BERENGARIUS DE OLLETO: 145
 BERENGARIUS DE ORTA: 90
 BERENGARIUS DE PALACIO, marit de Berenguera: 110
 BERENGARIUS DE PALACIOLO: 54, 81
 BERENGARIUS DE PALAFOLLIS: 25, 28 – marit de Timbors: 28
 BERENGARIUS DE PELLARISVULVAM: 11
 BERENGARIUS DE PODIO: 26, 32, 33
 BERENGARIUS DE QUARTEROLLO: 39
 BERENGARIUS DE QUERCHU: 119
 BERENGARIUS DE REXACH: 80
 BERENGARIUS DE RIBALTA, diaca: 186 – notari públic de Sant Celoni: 186
 BERENGARIUS DE RIVOFRIGIDO [O RIVOFRET]: 87, 141
 BERENGARIUS DE ROSANES: 160, 163 – germà de Galceran de Rosanes: 160
 BERENGARIUS DE SANCTA EUGENIA: 81
 BERENGARIUS DE SANCTO ANDREA: 64
 BERENGARIUS DE SANCTO MARTINO: 3
 BERENGARIUS DE SANCTO VINCENCIO: 161 – pare de Sibil·la (de Sant Vicenç): 125, 170, 179 – senyor del castell de Sant Vicenç de Burriac: 170, 179
 BERENGARIUS DE SARIVET: 93
 BERENGARIUS DE SAVARRESIO, veguer del vescomtat de Cabrera: 173, 174
 BERENGARIUS DE SEGARRA: 44
 BERENGARIUS DE SOLERIO: 87
 BERENGARIUS DE STAGNEOLO: 3
 BERENGARIUS DE TAPIOLES, germà de Domènec de Tapioles: 27 – marit de Ramona: 27
 BERENGARIUS DE TORRENTE, batlle: 91
 BERENGARIUS DE TOSIS: 172 – marit de Guillema: 172
 BERENGARIUS DE TUGURIIS, marit d'Elisenda: 78
 BERENGARIUS DE ULMO, notari públic d'Hostalric: 2, 34, 166, 173, 174, 182
 BERENGARIUS DE VERDEGER [O VERDEGERII], batlle: 172, 177
 BERENGARIUS DE VILLADECHANS: 48
 BERENGARIUS DE VILLAGELANIS: 57
 BERENGARIUS DE VITRARIIS, acòlit: 113
 BERENGARIUS ERIMBAULUS: 178
 BERENGARIUS ERIMBILII: 182
 BERENGARIUS GUILABERTI, notari: 136

- BERENGARIUS JOHANNIS [o JOHANNES]:
182 – lloctinent del batlle: 138
- BERENGARIUS JORDANUS, jutge: 92
- BERENGARIUS LAMBARDI: 111 – notari públic de Caldes (de Malavella): 124
- BERENGARIUS LAURENCII (Salt): 136 – fill de Ramon Llorenç (Salt): 112
- BERENGARIUS MARTORELLI, marit de Metina: 167 – pare de Bernat i Guillema: 167
- BERENGARIUS MICHAEL: 109
- BERENGARIUS MUNERII (Maçanet de la Selva): 124 – (Vidreres): 146
- BERENGARIUS NEGRESA: 184
- BERENGARIUS OLIVERII, notari públic de Vidreres: 129, 138
- BERENGARIUS PELICERII [o PELLIPARII]:
178 – (Vidreres): 146
- BERENGARIUS PELLIPARII: 178
- BERENGARIUS PETRI: 2, 11 – pare de Pere: 11
- BERENGARIUS STRUCIONIS: 35
- BERENGARIUS SUNYERII, frare predicador: 153
- BERENGARIUS [VIVES], germà de Bernat Vives: 17
- BERENGUER DE TORREDANS DE PRATMAJOR (Prat Major, Maçanet de la Selva): 141
- BERIMBALDUS: cf. *Poncius Berimbaldus*
- BERMUNDUS, prevere: 11
- BERNARDA, mare de Guillem de Jou: 98 – muller de Guerau de Soler: 52 – muller de Ramon Radulf (Doserius): 187
- BERNARDI: cf. *Berengarius Bernardi* – *Guillelmus Bernardi* – *Poncius Bernardi*
- BERNARDONUS, fill d'Elisenda de Doserius: 181, cf. *Bernardus de Duobusrivis*
- BERNARDONUS DE SCINTILIIS (Terrassa): 158
- BERNARDUS: 18 – abat de Sant Pere de Galligants: 80 – arquebisbe de Tarragona: 19 – bisbe de Girona: 1, 156 – clergue: 17, 45, 140 – escrivà: 16, 18, 21, 28, 32, 33, 45, 75, 106 – fill del vescomte Guerau Ponç: 3 – germà de Berenguer de Maçanet: 12 – (germà d'Ermessenda): 23 – levita: 18, 32, 33 – levita de Santa Maria de Roca-rossa: 64 – marit d'Adalaida: 18 – monjo de Santa Maria de Roca-rossa: 11 – pare de Simó: 18 – prevere: 16, 21, 28, 31, 45, 48, 53, 67, 106 – prevere de Santa Maria de Roca-rossa: 65 – prior de Santa Maria de Roca-rossa: 48, 53, 60, 61
- BERNARDUS ALAMANDI: 79
- BERNARDUS ARNALDI: 184 – prior (d'Àger): 5
- BERNARDUS ARNALDI DE TURRE: 126
- BERNARDUS BAIULI: 187
- BERNARDUS BETXERII: 43
- BERNARDUS BOFIL: 188
- BERNARDUS BONIVERN: 92
- BERNARDUS CASTAGNI [o CASTAYNI]: 130, 134, 135
- BERNARDUS CURTESIUS, canonge de la seu de Girona: 79 – sacerdot: 79
- BERNARDUS DE ANGLES: 81
- BERNARDUS DE AQUAVIVA: 81
- BERNARDUS DE BASILIA: 74
- BERNARDUS DE BEDOCIO [o BEDOSSO]: 90, 114, 116, 117 – marit de Dolça: 47 – pare d'Azalais: 47
- BERNARDUS DE BELLOG: 14, 15
- BERNARDUS DE BLANDIS: 180
- BERNARDUS DE BOÇEGAIS: 22
- BERNARDUS DE BRUGARIIS: 45
- BERNARDUS DE BUSQUETIS: 138
- BERNARDUS DE CABANEIS, prevere: 162
- BERNARDUS DE CACIANO: 38
- BERNARDUS DE CADENTA, notari: 136
- BERNARDUS DE CALDERIIS: 162
- BERNARDUS DE CANALE: 74
- BERNARDUS DE CANOVES: 57
- BERNARDUS DE CAPRARIA: 175
- BERNARDUS DE CARNERIO: 187
- BERNARDUS DE CARTILIANO: 60, 68, 73, 74, 75, 81, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 98, 99, 100, 101, 102,

- 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 147, 148, 150, 151, 152, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 177, 178, 179, 180, 184, 185, 188, 189, 190 – cavaller: 149, 166, 171, 173, 174 – fill de Bernat de Cartellà i de Saura (de Dosrius o de Cartellà): 125, 170, 179 – fill d'Ermessenda de Cartellà: 55, 56, 61, 63, 68, 101 – fill de Pere Galceran de Cartellà: 101 – fill de Saura de Cartellà: 110, 135, 139, 147, 152 – germà d'Arnau Guillem (de Cartellà): 55, 56, 61, 63, 68 – germà de Galceran (de Cartellà): 55, 68, 73, 102 – germà de Guillem (de Cartellà): 68 – germà de Saurina de Gironella: 68 – marit de Saura de Cartellà: 136 – marit de Saura de Dosrius: 80, 148 – marit de Saura (de Dosrius): 70, 71, 72, 74, 75, 78, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 99, 100, 112, 125, 148 – marit de Sibil·la (de Sant Vicenç): 125, 135, 139, 147, 150, 151, 152, 161, 166, 170, 171, 172, 177, 178, 179, 184, 185, 188 – pare d'Alamanda: 170 – pare de Berenguer de Maçanet: 90 – pare de Bernat de Cartellà: 125 – pare de Bernat (de Cartellà): 98 – pare de Galceran de Cartellà: 112, 125 – pare de Guillem (de Cartellà): 172, 177 – sagristà: 11 – senyor: 82, 95, 122, 149, 151, 152, 166, 184, 185 – senyor de Maçanet: 102
- BERNARDUS [DE CARTILIANO], germà d'Arnau Guillem de Cartellà: 49 – germà de Galceran (de Cartellà): 49 – fill de Bernat de Cartellà: 98
- BERNARDUS DE CAS: 38
- BERNARDUS DE CASTELARIO: 151
- BERNARDUS DE COLUMBARIIS, notari públic de Caldes: 146, 152
- BERNARDUS DE CORNILIANO: 112
- BERNARDUS DE DUOBUSRIVIS, germà de Saura de Cartellà: 136 – fill d'Eli-senda de Dosrius: 186, *cf. Bernardonus* – marit d'Adalaida: 70 – pare de Bernat de Dosrius: 136 – pare de Saura de Cartellà: 136 – pare de Saura (de Dosrius): 70, 148
- BERNARDUS DE FABARIUS: 68
- BERNARDUS DE FENESTRIS, escrivà: 46
- BERNARDUS DE FOLGUERES: 183
- BERNARDUS DE FONTEROTUNDO: 55
- BERNARDUS DE FORNELLIS, jurista de Girona: 153
- BERNARDUS DE FURNO: 44, 74
- BERNARDUS DE GALIFA: 6, *cf. Bernardus de Macianeto*
- BERNARDUS DE GERUNDELLA: 61
- BERNARDUS DE LEMENA, prior de Santa Maria de Roca-rossa: 60
- BERNARDUS DE LORETO: 81
- BERNARDUS DE MACIANETO: 3, 10, 46 – (Blanes): 172 – cavaller: 12 – marit de Dolça: 46
- BERNARDUS [DE MACIANETO O MAZANETO]: 7 – germà de Pere de Maçanet: 14, 15, *cf. Bernardus de Galifa*
- BERNARDUS DE MIDINANO: 38, 62
- BERNARDUS DE MONTEPALACIO, arxilevita d'Empúries: 67
- BERNARDUS DE MONTESANCTO: 56
- BERNARDUS DE MORA: 43
- BERNARDUS [DE OLIVA], fill de Pere d'Oli-va i Saurina (Maçanet de la Selva): 151 – germà d'Arnau (d'Oli-va): 151
- BERNARDUS DE OLIVERA, prevere: 176
- BERNARDUS DE ORTA: 86, 88, 98
- BERNARDUS DE PALACIO: 12, 16, 17, 18, 20, 24, 25 – cavaller de Vilanova: 157 – marit de Berenguera: 24 – (pare d'Alamanda i Oliva): 24
- BERNARDUS DE PALAFOLLIS [O PALAFOLS]: 28 – germà d'Ermessenda de Cartellà: 68
- BERNARDUS DE PAVO: 81
- BERNARDUS DE PELEGIANO: 92
- BERNARDUS DE PETRA: 70, 71, 72

- BERNARDUS DE PINETA [O PINETO]: 125 – marit de Guillem de Pineda: 126 – senyor: 126
- BERNARDUS DE PODIO: 48 – marit d'Arsendis: 104, *cf. Bernardus de Podiolis*
- BERNARDUS DE PODIOLIS [O PODOLO]: 107 – marit d'Arsendis: 104, *cf. Bernardus de Podio*
- BERNARDUS DE PORTELLA: 41, 42
- BERNARDUS DE PORTU: 70
- BERNARDUS DE PRADEL D-AMILIO [O AMIL]: 33, 43 – pare de Ponç de Pradell de Mill: 43
- BERNARDUS DE PRATO: 25 – jutge reial al Gironès: 153 – nebot de Pere de Sant Llorenç: 24
- BERNARDUS DE RIARIA, notari públic de Sant Celoni: 156 – prevere: 156
- BERNARDUS DE ROCHA: 139
- BERNARDUS DE RUVIRA: 66 – (Martorell de la Selva): 68
- BERNARDUS DE SALTU, prevere (de la seu de Girona): 104 – tresorer (de la seu de Girona): 104
- BERNARDUS DE SANCTA EUGENIA: 81
- BERNARDUS DE SCINTILLIS [O SINTILLE]: 68, 70, 71, 72 – procurador de Gastó (de Montcada): 125
- BERNARDUS DE SERONE: 42
- BERNARDUS DE SERRA: 45, 73
- BERNARDUS DE TALADA: 53
- BERNARDUS DE TAPIOLES: 22, 23, 26, 185 – fill de Pere de Tapioles (Maçanet de la Selva): 185
- BERNARDUS DE TAVERTETO, fill de Ramon Bernat de Tavertet: 79
- BERNARDUS DE TOILANO [O TOYLANO], notari públic de Girona: 180
- BERNARDUS DE TURRE, clergue d'Argentona: 108 – escrivà: 108 – prevere d'Argentona: 108
- BERNARDUS DE ULMO: 46 – (Maçanet de la Selva): 84, 141 – fill de Ramon d'Om: 84 – marit d'Alamanda: 46
- BERNARDUS [DE ULMO], fill de Joana d'Om: 85 – germà d'Ermessenda i de Ricsenda: 85 – marit de Guillem: 85
- BERNARDUS DE VALLEMAIORI (Dosrius): 92
- BERNARDUS DE VICCO, notari públic de Girona: 94, 96, 112, 125, 136, 174
- BERNARDUS DE VILAGELANS: 42
- BERNARDUS DE VILALBA: 180
- BERNARDUS DE VILLADECHANS: 48
- BERNARDUS DE VILADEMAN: 3
- BERNARDUS DE VILLARIO [O VILLARI], cavaller: 173, 174
- BERNARDUS FERRARI, capellà de la torre de Maçanet: 110, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 139 – clergue de Franciac: 140, 149, 151, 152 – clergue de la torre de Maçanet: 113 – escrivà: 110, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 139, 140, 149, 151, 152 – prevere: 110, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 139
- BERNARDUS FIOLE: 47
- BERNARDUS FUIRACH, fill de Maria: 123
- BERNARDUS GILABERT (Riudarenes): 152
- BERNARDUS GIRIBERTI (Maçanet de la Selva): 149
- BERNARDUS GUILLEMI: 35
- BERNARDUS JANUARI, capellà del castell de Sant Iscle: 166 – notari públic del castell de Montclús: 166
- BERNARDUS LAMBARDI, domer de l'església de Vidreres: 173 – escrivà: 173
- BERNARDUS MARTINI: 178
- BERNARDUS MARTURELLI [O MARTURELLO]: 119, 122 – marit d'Oliva: 126
- BERNARDUS [MARTORELLI], fill de Berenguer Martorell i Metina: 167 – germà de Guillem: 167
- BERNARDUS MESSEGARIUS (Dosrius): 92
- BERNARDUS MORAGES: 122
- BERNARDUS OLIVERII (Maçanet de la Selva): 166

- BERNARDUS OTONIS: 8
 BERNARDUS PELICER: 188
 BERNARDUS PICORNELLI, marit d'Ermes-
 senda: 120
 BERNARDUS PONCII, germà de Ponç Ber-
 nat: 5
 BERNARDUS QUERUX, batlle: 11 – germà
 de Pere: 11
 BERNARDUS RAIMUNDI: 8 – pare de Be-
 renguer Bernat: 6
 BERNARDUS RAIMUNDI DE MAZANED: 5, 7,
 14 – marit d'Estefania: 14 – pare
 de Berenguer (de Maçanet): 7 –
 pare de Bernat (de Gallifa o de
 Maçanet): 14 – pare de Pere de Ma-
 çanet: 14
 BERNARDUS ROSSELLI, claver de la seu de
 Girona: 79
 BERNARDUS SANCII, abat d'Àger: 5 – ardi-
 aca de la seu d'Urgell: 5 – escrivà:
 74
 BERNARDUS SANCTI MAURICII: 13
 BERNARDUS SCRIBA, escrivà: 160
 BERNARDUS STEPHANI: 61 – canonge (de
 la seu) de Girona: 74, 81 – escrip-
 tor públic de Girona: 62, 67 – es-
 crivà: 48, 53 – levita: 62, 67 – nota-
 ri públic de Girona: 74, 81 – sots-
 diaca: 48
 BERNARDUS UDALARD: 36
 BERNARDUS VIVES, germà de Berenguer:
 17 – germà de Domènec: 17 – cosí
 de Poca: 17
 BERTRANDI: *cf. Berengarius Bertrandi –*
Petrus Bertrandi
 BERTRANDUS DE BELLOLOCO: 154, 155
 BERTRANDUS DE LAURETO: 28, 31
 BESZON: *cf. Petrus Beszon*
 BETXERII: *cf. Bernardus Betxerii*
 BEVENGUDA, (filla de Pere de Pujol): 162
 – muller de Pere (Dosrius): 162, *cf.*
Bevenguda de Podiolo
 BEVENGUDA DE PODOLO (Dosrius): 181,
cf. Bevenguda
 BEZONA, vídua de Pere Bessó (Tordera):
 35
 BEZURIS: *cf. Guillelmus de Bezuris*
bisbe (Arnaldus, Barcelona, Berenga-
 rius, Bernardus, Gaufredus, Gi-
 rona, Guillelmus, Osca, Osona,
 Petrus, Raimundus, Ricardus, Sa-
 ragossa, Urgell)
 BISULLUNUS BURGESII, escrivà: 153, 180
 – lloctinent del notari públic de
 Girona: 153, 180
 BLANC: *cf. Guillelmus Blanc*
 BLANCACIUS: 28
 BLANDIS [O BLANES]: *cf. Berengarius de*
Blandis – Bernardus de Blandis –
Guillelmus de Blandis – Poncius de
Blanes
 BOCEGAIS [O BOÇEGAIS]: *cf. Bernardus de*
Boçegais – Michael de Boçegais
 BOFIL: *cf. Bernardus Bofil*
 BOIRA: *cf. Petrus Boira*
 BONANATUS RIMENTOL, notari públic de
 Barcelona: 92
 BONETA TERENA: 52
 BONIVERN: *cf. Bernardus Bonivern*
 BONUSAMICUS FABER: 186
 BORDELETO: *cf. Petrus Bordeleto*
 BORRELLI: *cf. Petrus Borrelli*
 BOSCHANUS: 46
 BOSCHO: *cf. Geraldus de Boscho*
 BOSOM: *cf. Vitalis Bosom*
 BOSOMETUS DE PODIO (Maçanet de la
 Selva): 62
 BRANDINO: *cf. Raimundus de Brandino*
 BRANVINO [O BRAVINO]: *cf. Johannes de*
Branvino – Petrus Bravino
 BRUGARIIS [BRUGER, BRUGERES O BRUGE-
 RIIS]: *cf. Bernardus de Brugariis –*
Olegarius Brugeres – Petrus de Bru-
ger – Raimundus de Brugeriis
 BRUGERIUS: 81
 BRUGEROLIS: *cf. Dalmacius de Brugero-*
lis
 BRUNUS CALVETI: 35
 BURD SANCTI ACISCLI: 18
 BURDA, muller de Ponç de Pradell de
 Mill: 63
 BURDI: *cf. Geraldus Burdi*

- BURDUS: 10, 23
 BURDUS ARMIGERII: 69, 73 – pare de Berenguera (Maçanet de la Selva): 69
 BURDUS DE QUERCU: 45
 BURDUS ESCUDER (Maçanet de la Selva): 68
 BURDUS FORESBAC: 33
 BURGESA: 7
 BURGESII: *cf. Bisullunus Burgesii – Petrus Burgesii*
 BURGO: *cf. Guillelmus de Burgo*
 BUSCASTELLO: *cf. Geraldus de Buscastello – Guillelmus de Buscastello – Poncius de Buscastello*
 BUSQUETIS [O BUSCHETZ]: *cf. Alacer de Buschetz – Bernardus de Busquetis*
- C —
- CABANEIS: *cf. Bernardus de Cabaneis*
 CABATARI: *cf. Arnaldus Cabatarii*
cabiscol (Guillelmus, Raimundus, Raimundus de Sancto Jacobo, *Sant Feliu de Girona, Santa Maria de Girona*)
 CABRER: *cf. Vives Cabrer*
 Cabrera, jutge ordinari del vescomtat: 2, 11, 34, 36, 38, 39, 45, 47, 48, 53, 54, 55, 56, 60, 61, 64, 65, 80, 159 – notari públic del vescomtat: 11, 36, 38, 39, 45, 47, 48, 53, 54, 55, 56, 60, 61, 64, 65, 80, 150, 159, 167, 189 – veguer del vescomtat: 173, 174 – vescomte: 10, 96, 97, 150, 153, 173, 174, 189 – vescomtessa: 174
 CACIANO: *cf. Berengarius de Caciano – Bernardus de Caciano*
 CADENTA: *cf. Bernardus de Cadenta*
 CALAF, (en): 140
 CALDERIIS: *cf. Bernardus de Calderiis – Ferrarius de Calderiis*
 Caldes (de Malavella), notari públic: 124, 146, 152
 Caldes de Montbui, domers: 156 – notari públic: 156
 CALICO: *cf. Petrus de Calico*
 CALIDIS: *cf. Arnaldus de Calidis – Raimundus de Calidis*
 CALOPERA: *cf. Johannes de Calopera – Petrus [de Calopera]*
 CALVET: 22
 CALVETI: *cf. Brunus Calveti – Geraldus Calveti*
cambrer (Petrus, *Sant Pere de Casseres, Santa Maria de Roca-rossa*)
 CAMPOLONGO: *cf. Arnaldus de Campolongo – Jacobus de Campolongo – Jaspertus de Campolongo*
 CAMPOPLANO: *cf. Guillelmus de Campoplano – Petrus de Campoplano*
 CANABARIIS: *cf. Guillelmus de Canabariis*
 CANALE [O CANALES]: *cf. Bernardus de Canale – Petrus de Canales*
 CANEMARS: *cf. Dulcetius de Canemars – Raimundus de Canemars*
canonge (*Barcelona, Berengarius de Castelet, Bernardus Stephani, Dalmacius de Palaciolo, Geraldus de Gualba, Guillelmus de Cartiliano, Guillelmus [de Cartiliano], Guillelmus de Guardia, Guillelmus de Montemajori, Guillelmus de Perlis, Guillelmus de Plano, Guillelmus de Salis, Petrus Borrelli, Petrus de Serra, Raimundus de Avinione, Raimundus de Monteacuto, Rogerius, Sant Feliu de Girona, Santa Eulàlia de Barcelona, Santa Maria de Girona, Santa Maria de Roca-rossa*)
 CANOVES: *cf. Bernardus de Canoves*
 CANYOT: *cf. Jacobus Canyot*
capellà (Bartolomeus, Bernardus Ferrarii, Bernardus Januarii, Guillelmus de Cartiliano, Petrus, Petrus de Marturello, Raimundus de Avinione, Renallus, *Sant Iscle, Sant Jaume de Maçanet, Sant Llorenç de Maçanet, Sant Iscle*)
 CAPITEASPRO: *cf. Laurencius de Capiteaspro*

- CAPRARIA [O CABRERA]: *cf. Arnaldus de Capraria – Berengarius de Capraria – Bernardus de Capraria – Geraldus de Capraria – Poncius de Capraria – Raimundus de Capraria*
- CARAUC: *cf. Sancia de Carauc*
- CARBONELLA DE VALLEMAIORI (DOSRIUS): 92
- CARBONELLUS (DOSRIUS): 92
- CARBONUS VIVES (Martorell de la Selva): 140
- CARBOTINUS [O CARBUTINUS]: 53, 76, 77
- Cardedeu, domer: 156, 162, 176, 181 – notari públic: 156, 162, 176, 181, 183
- Cardona, vescomte: 163
- CARNERIO: *cf. Bernardus de Carnerio*
- CARPI: *cf. Mascharosius Carpi*
- CARRARIIS: *cf. Guillelmus de Carrariis*
- CARTILIANO [O CARTELLA]: *cf. Arnaldus de Cartiliano – Arnaldus [de Cartiliano] – Arnaldus Guillelmi de Cartiliano – Bernardus de Cartiliano – Bernardus [de Cartiliano] – Ermessendis de Cartiliano – Galcerandus de Cartiliano – Galcerandus [de Cartiliano] – Guillelmus de Cartiliano – Guillelmus Galcerandi de Cartiliano – Pere Galceran de Cartellà – Raimundus de Cartiliano – Saura de Cartiliano*
- CARTITULO: *cf. Berengarius de Cartitulo*
- CAS: *cf. Bernardus de Cas*
- CASELIS: *cf. Geraldus de Caselis – Perpinianus de Caselis*
- CASTANE: *cf. Mansilia Castane*
- CASTAGNI [CASTAGNUS O CASTAYN]: *cf. Bernardus Castagni – Dominicus Castagnus – Geraldus Castayn – Petrus Castayn*
- CASTELLO [CASTELLI O CASTEL]: *cf. Castro*
- Castella, rei: 37
- CASTELLARIO [O CASTELARIO]: *cf. Bernardus de Castellarario – Petrus de Castellarario*
- CASTELLETO: *cf. Berengarius de Castelleto – Guillelmus de Castelleto – Raimundus de Castelleto – Simon de Castelleto*
- Castelló (d'Empúries), notari públic: 157
- Castellvell, senyor: 70
- CASTILIONE: *cf. Dalmacius de Castilione*
- CASTILIONUS MARTINA: 69
- castlà (*Dosrius*, Galcerandus de Cartiliano)
- CASTRO [CASTELLI, CASTELLO O CASTEL]: *cf. Arnaldus de Castelli – Berengarius de Castro – Ferrandus de Castro – Mascharosius de Castello – Petrus Castel*
- CASTROAULINO: *cf. Guillelmus de Castroaulino*
- CASTROBONO: *cf. Arnaldus de Castrobono*
- CASTROGALINO: *cf. Berengarius de Castrogalino*
- CASTROVETERI [O CASTROVETULO]: *cf. Arbertus de Castroveteri – Guillelmus de Castrovetulo*
- cavaller (Arbertus de Taravall, Arnaldus de Orreo, Arnaldus Petri, Berengarius de Lanciano, Bernardus de Cartiliano, Bernardus de Macianeto, Bernardus de Palacio, Bernardus de Villari, Dalmacius de Loreto, Galcerandus de Begurio, Galcerandus de Cartiliano, Guillelmus Alferici, Petrus de Ostalrico, Petrus de Sancto Laurenccio, Provincialis, Raimundus de Cortada, Raimundus de Maserata, Raimundus de Menola, Simon de Casteleto, Simon de Trilia)
- CAXAS: *cf. Onophrius Caxas*
- CELLARIO: *cf. Guillelmus de Cellario*
- CELLERARII: *cf. Petrus Cellerarii*
- CERVARIA: *cf. Guillelmus de Cervaria*
- CERVILIONE: *cf. Geraldus de Cervilione*
- CERVILIONUS, germà de Dolça de Font: 82 – marit de Guillemma: 82
- CHERUCII: *cf. Petrus Cherucii*
- CIFRE: *cf. Petrus Cifre*

- CIJARIO [o Cigar]: *cf. Berengarius de Cijario – Guillelmus Arnaldi de Cijario – Raimundus de Cigar*
- CILIA [o CÍCILIA], muller de Pere Vedell de Roure: 104, 105, 106, *cf. Maimona*
- ciudadà (Barcelona, Guillelmus de Spirellis, Jacobus Canyot, Jacobus Gerardí)
- CLAPERA: *cf. Guillelmus de Clapera claver* (Bernardus Rosselli, Guillelmus, Raimundus Isarni, Rossellus)
- clergue (Argentona, Arnaldus, Arnaldus de Tapiolis, Bernardus, Bernardus de Turre, Bernardus Ferrarii, Dosrius, Franciac, Geraldus de Torrente, Girbertus, Guillelmus Alioni, Guillelmus de Colonico, Guillelmus Vegiani, Olivarius, Petrus, Petrus [Artalli], Petrus de Marturello, Petrus de Tuguriis, Raimundus, *Sant Cebrià de Fogars, Sant Cugat de Salt, Sant Iscle de Vallalta, Sant Jaume de Maçanet, Sant Martí de l'Esparra, Sant Martí de Riudarenes, Santa Maria de Vidreres, Urgell*)
- CLERICO: *cf. Berengarius Clerico – Petrus Clerico*
- COLLO: *cf. Berengarius de Collo – Petrus de Collo – Virgilia de Collo*
- COLONICO: *cf. Arbertus de Colonico – Guillelmus de Colonico*
- COLUMBARIIS: *cf. Bernardus de Columbariis*
- COMITIS: *cf. Jacobus Comitís*
- COMPANONUS DE STAGNEOLO, prevere del capítol (de la seu) de Girona: 136 *comte* (Barcelona, Empúries, Ermenegaudus, Poncius Hugonis, Raimundus Berengarii, Ugo, Urgell)
- comtessa (Empúries, Marchisia)
- CONCHABELA: *cf. Poncius de Conchabela*
- CONCHAS: *cf. Arnaldus de Conchas*
- CONDAMINA: *cf. Petrus Condamina*
- CONSIS: *cf. Petrus de Consis*
- CORNILIANO: *cf. Bernardus de Corniliano*
- CORTADA: *cf. Arbertus de Cortada – Raimundus de Cortada*
- COSIDA [DE ROBORE]: 67 – germana de Guerau de Roure: 65 – mare de Mateu: 65, 67
- COSTA: *cf. Berengarius de Costa*
- CREXEL: *cf. Dalmacius de Crexel*
- CURTESIUS: *cf. Bernardus Curtesius*

— D —

- DALMACII: *cf. Berengarius Dalmacii – Guillelmus Dalmacii – Poncius Dalmacii*
- DALMACIUS: 9
- DALMACIUS BERENGARII, vescomte: 2
- DALMACIUS DE BRUGEROLIS (Maçanet de la Selva): 180, 185 – escrivà: 172
- DALMACIUS DE CASTILIONE: 81
- DALMACIUS DE CREXEL: 41, 42
- DALMACIUS DE LORETO, cavaller: 12
- DALMACIUS DE MINIANA, frare predicador: 153
- DALMACIUS DE PALACIOLO: 41, 42, 54, 81 – canonge de Sant Feliu de Girona: 112
- DALMACIUS DE RUFFIS: 54
- DALMACIUS MARTINA: 69
- DAULESIA: *cf. Petrus Daulesia*
- DAUS[...]: *cf. Raimundus Daus[...]*
- degà (Barcelona, Raimundus de Calidis)
- diaca (Arnaldus, Berengarius de Ribalta, Geraldus, Olivarius Ferrarii, *Sant Salvador de Breda, Sant Llorenç de Maçanet*)
- DOLCETI: *cf. Geraldus Dolceti*
- domer (Bernardus Lambardi, *Caldes de Montbui, Cardedeu*, Guillelmus Alioni, Petrus Clerico, *Sant Cugat de Salt, Sant Llorenç de Maçanet, Santa Maria de Vidreres*, Simon Ferrarius de Torquefelono)
- DOMINICUS (Dosrius): 92 – escrivà: 12 – levita: 12

- DOMINICUS CASTAGNUS [o CASTAYNUS] (Maçanet de la Selva): 130, 134, 135 – marit de Ramona Tiona: 134
- DOMINICUS DE TAPIOLES, germà de Berenguer de Tapioles: 27
- DOMINICUS [VIVES], germà de Bernat Vives: 17
- DONÇ: *cf. Guillelmus de Donç donzell* (Gaspar Amat)
- DOSRIUS, batlle de Bernat de Cartellà: 92 – batlle del prior de Sant Pere de Casserres: 92 – clergue: 72 – rector de l'església: 108 – senyors: 92
- DULCETUS DE CANEMARS (DOSRIUS): 92
- DULCIA, filla de Maria Sifresa: 132 – filla d'Oliver Martí: 152 – mare d'Azalais: 47 – mare de Guerau de Montsant: 55 – mare de Guillem, Pere, Arnau i Ramon: 26 – muller de Berenguer de Maçanet: 12 – muller de Bernat de Bedós: 47 – muller de Bernat de Maçanet: 46 – muller de Guillem de Balenyà: 26 – muller de Guillem Otger (Tordera): 166 – muller de Pere Duran: 152 – muller de Perpinyà de Caselles: 56 – muller de Ramon (de Montsant): 55
- DULCIA DE FONTE, germana de Cervelló: 82
- DULCIA DE IPSO PALACIO: 48 – muller de Ponç de Concabella: 48
- DULCIA MARTINA, mare de Guillema: 172
- DUOBUSRIVIS: *cf. Bernardus de Duobusrivis – Elicsendis de Duobusrivis – Saura [de Duobusrivis]*
- DURAN [o DURANNI]: *cf. Honoratus Duran – Petrus Duranni*
- ELHIARDIS DE MONTE: 49
- ELICSENDIS, filla de Ferrer de Lliura i Guillema (Canyamars): 176 – filla de Guillem Anglès: 108 – germana de Saura (de Cartellà): 78 – muller de Berenguer de Tuguris: 78 – muller de Pere: 108 – muller de Pere Roig (Dosrius): 187
- ELICSENDIS [DE PALACIO], filla de Pere de Palau i Sança de Palau: 154 – muller de Galceran de Cartellà: 154, 155, 175, *cf. Elicsendis de Duobusrivis* – senyora: 175
- ELICSENDIS DE DUOBUSRIVIS, senyora: 176, 181, 183, 186, 187 – mare de Bernadó: 181 – mare de Bernat de Dosrius: 186 – muller del cavaller Galceran de Cartellà: 187, *cf. Elicsendis [de Palacio]*
- ELICSENDIS DE VILADEMAGNO, senyora: 79 – mare de Ramon de Medinyà: 79
- ELO, àvia del vescomte Guerau de Cabrera: 153
- emperador* (Fredericus)
- Empordà, arxilevita: 19
- Empúries, arxilevita: 67 – comte: 2, 13, 34, 81, 150, 153, 157, 167, 173, 174, 189 – comtessa: 2, 34, 174
- ERBERTUS, escrivà: 11 – levita: 11
- ERBUTINUS: 83
- ERIMBALLI [ERIMBILII o ERIMBAULUS]: *cf. Berengarius Erimbaulus – Berengarius Erimbilii – Petrus Erimballi*
- ERMENGARDIS, filla de Miquel de Bossegalls i Truiardis: 33 – germana de Pere, Ermessenda i Francesca: 33
- ERMENGAUDI: *cf. Barmundus Ermengaudi – Petrus Ermengaudi – Raimundus Ermengaudi*
- ERMENGAUDUS (DOSRIUS): 92 – comte d'Urgell: 37, 41 – escriptor públic de Girona: 35, 48, 49, 53, 54, 61 – prevere: 48, 49, 53, 54, 61
- ERMENGOL [DE LIBRA], fill de Ferrer de Lliura i Guillema (Canyamars): 176

— E —

EBRINI: *cf. Arnaldus Ebrini*
 ECCLESIA: *cf. Simon de Ecclesia*
 EIMERICI: *cf. Matheus Eimerici electe* (Raimundus, Tarragona)

- ERMESSENDIS, filla de Mansília Castanya: 131 – filla de Ramon Artal: 95 – mare de Pere Roig (Dosrius): 187 – muller de Bernat Picornell: 120 – muller de Pere d'Angelats (Romanyà): 46 – muller de Pere Mateu: 143 – muller de Pere Moner: 147 – muller de Ramon Artal: 95 – muller de Ramon Girbert de Bedós: 122
- ERMESSENDIS DE CARTILIANO: 54, 59, 64, 68, 69, 73 – filla d'Ermessenda (de Maçanet): 23 – filla de Joana d'Om: 85 – filla de Miquel de Bossegalls i Truiardis: 33 – filla de Saurina de Gironella: 73 – (germana de Bernat i Arnau): 23 – germana de Bernat (d'Om) i d'Ermessenda: 85 – germana de Bernat de Palafolls: 68 – germana de Guillem de Vilademany: 13 – germana de Pere, Ermengarda i Francesca: 33 – mare d'Arnau (de Cartellà): 25, 43 – mare d'Arnau Guillem (de Cartellà): 31, 43, 49, 50, 52, 55, 56, 60, 61, 62, 63 – mare d'Ermessenda: 23 – mare de Bernat de Cartellà: 55, 56, 61, 63, 68, 73 – mare de Galceran (de Cartellà): 31, 43, 55, 73, 68 – mare de Guillem (de Cartellà): 68 – mare de Pere, Arbert i Gaufred: 26 – mare de Saurina de Gironella: 68 – muller d'Anglès: 33 – muller d'Arnau de Cartellà: 20, 21, 22, 25, 31 – muller d'Arnau Guillem (de Cartellà): 44 – muller d'Arnau Guillem de Cartellà: 49, 50, 52, 55, 56, 60 – muller d'Arnau: 21 – muller de Guerau de Montsant: 55 – muller de Pere Galceran de Cartellà: 101 – muller de Ramon: 23 – priora de Santa Maria de Valldemaria: 24 – tia de Guillem de Farners: 68
- ERMESSENDIS [DE MACIANETO], filla de Berenguer de Maçanet: 25
- ERMESSENDIS [DE TAPIOLIS], filla de Berenguera de Tapioles: 109 – muller d'Arnau: 109
- ERMESSENDIS RUBEE, mare de Margarida (Dosrius): 162
- ERMESSENDIS SABATERA: 128 – mare d'Estranya Sabatera: 129
- escriptor* (Bartholomeus Leochadia, Bernardus Stephani, Ermengaudus, Girona, Johannes de Meyleno, Petrus, Petrus Daulesia, Petrus Paschal, *Sant Celoni*)
- escrivà* ([...], Alamandus, Arbertus, Arbertus de Prato, Arnaldus, Arnaldus de Sancto Martino, Arnaldus Johannis, Bartolomeus, Berengarius, Berengarius de Vitriariis, Bernardus, Bernardus de Fenestris, Bernardus de Turre, Bernardus Ferrarii, Bernardus Lambardi, Bernardus Sancii, Bernardus Scriba, Bernardus Stephani, Bisullunus Burgesii, Dalmacius de Brugerolis, Dominicus, Erbertus, Girbertus, Guillelmus, Guillelmus [...], Guillelmus de Laucata, Guillelmus de Mata, Guillelmus Marchi, Jacobus de Brugueroles, Jacobus Paleria, Januarius, Johannes, Johannes de Ager, Johannes de Porchariis, Laurencius, March, Michael de Ulmo, Petrus, Petrus de Bages, Petrus de Rugo, Petrus de Sala, Petrus de Sancto Antonio, Petrus Guillelmi, Petrus Marchesii, Petrus Raimundi, Petrus Salvatoris de Romano, Petrus Vituli, Poncius, Raimundus, Romeus Ferrarii, Simon Ferrarius de Torquefelono, Stephanus)
- ESCUDE: *cf. Burdus Escuder*
- ESTEPHANIA [O STEFANIA]: 8, 18 – mare d'Arnau (de Maçanet): 18 – muller de Ramon Arnau: 18
- ESTOPANIANO: *cf. Arnaldus de Estopani-ano*

EXAMENUS DE RADA: 41, 42
 EXTRANEÀ SABATERA, filla d'Ermessenda
 (Sabatera): 129 – muller d'Arnau:
 129

— F —

FABARIIS: *cf. Arnaldus de Fabariis – Berengaria de Fabariis – Berengarius de Fabariis – Bernardus de Fabariis*
 FABRI [O FABER]: *cf. Ferrarii*
 FALGARIIS: *cf. Grossus de Falgariis*
 FARNERIIS [O FARNERS]: *cf. Berengarius de Farners – Guillelmus de Farneriis – Raimundus de Farners*
 FELICIS: *cf. Arnaldus Felicis*
 FENESTRIS: *cf. Bernardus de Fenestris*
 FERRANDUS: 2
 FERRANDUS DE CASTRO, cosí del vescomte Guerau de Cabrera: 153
 FERRARIA: *cf. Alaydis Ferraria – Maria Ferraria*
 FERRARI [FERRERII, FABRI O FABER]: *cf. Arnaldus Ferrerii – Bernardus Ferrarii – Bonusamicus Faber – Ferrarius Ferrarii – Jacobus Faber – Jacobus Ferrarii – Johannes Ferrerii – Olivarius Ferrarii – Olivarius [Ferrarii] – Petrus Ferrarii – Raimundus Ferrarii – Romeus Ferrarii*
 FERRARIUS: 3 – marit de Berenguera de Font: 126
 FERRARIUS [ARTALLI], fill de Ramon Artal: 95
 FERRARIUS DE CALDERIIS, notari públic de Cardedeu: 156, 162, 176, 181, 183
 FERRARIUS DE FONTANILIS: 126
 FERRARIUS DE FONTE: 126
 FERRARIUS DE FURNO [O FORN]: 76, 88
 FERRARIUS DE LETONE (DOSRIUS): 145
 FERRARIUS DE LIBRA: 145 – marit de Guillema (Canyamars): 176 – pare d'Arnau: 176 – pare d'Elisenda: 176 – pare d'Ermengol: 176 – pare de Saura: 176

FERRARIUS DE MARTORELLO [O MARTURELLO]: 93, 103, 139, 140 – marit de Guillema: 139
 FERRARIUS DE PODOLO: 145, 161
 FERRARIUS DE PULCRAGUARDIA: 81
 FERRARIUS DE TAVERTETO: 81
 FERRARIUS FERRARI: 128
 FERRARIUS FRAMETI (Reminyó): 146
 FERRARIUS MAYOL, veguer de Barcelona: 92
 FERRARIUS PEDROSII (Martorell de la Selva): 147
 FERRARIUS PELINI: 178
 FERRARIUS STEPHANI, fill de Pere Esteve (Salt): 95
 FERRARIUS VITALIS: 87, 113
 FERRARONUS DE AREYN: 160, 163, 168
 FIGERA: *cf. Geraldus Figera*
 FILOMENA: *cf. Petrus Filomena*
 FIOLE: *cf. Bernardus Fioli*
 FLANDINA, muller de Pere de Falgars: 11
 FOLGUERES: *cf. Bernardus de Folgueres*
 FONELLETO [FONELETO, FONELLEDA O FONOIET]: *cf. Guillelmus de Fonelleda – Guillelmus de Fonoiet – Petrus de Foneleto*
 FONTANILIIS [FONTANILIS O FONTANELES]: *cf. Ferrarius de Fontanilis – Guillelmus de Fontaneles – Petrus de Fontaniliis*
 FONTE: *cf. Arnaldus de Fonte – Berengaria de Fonte – Dulcia de Fonte – Ferrarius de Fonte – Guillelmus de Fonte – Jacobus de Fonte – Petrus de Fonte – Petrus [de Fonte] – Raimundus de Fonte*
 FONTEROTUNDO: *cf. Bernardus de Fonterotundo*
 FOESBAC: *cf. Burdus Foresbac*
 FORN: *cf. Furno*
 FORNELLIS: *cf. Bernardus de Fornellis framenor (Girona)*
 FRAMETI: *cf. Ferrarius Frameti*
 França, rei: 168
 FRANCESCHA, filla de Miquel de Bossegalls i Truiardis: 33 – germana de

- Pere, Ermengarda i Ermessenda: 33 – muller d'Arnau de Caldes: 44
- FRANCHEDA: *cf. Petrus de Francheda*
- FRANCIAC, clergue: 140, 149, 151, 152
- FRANCISCUS BAIULI, jurista o llicenciat en lleis: 180 – jutge ordinari de Girona: 180
- FREDERICUS, emperador: 48
- FUIRACH: *cf. Bernardus Fuirach*
- FULCHONIS: *cf. Raimundus Fulchonis*
- FURMIC: *cf. Raimundus Furmich*
- FURNO [O FORN]: *cf. Bernardus de Furno – Ferrarius de Furno – Geraldus de Forn*
- G —
- GAIARDI: *cf. Geraldus [Gaiardi] – Guillelmus Gaiardi – Petrus [Gaiardi] – Poncius Gaiardi*
- GALCERANDI [O GAUCERANDI]: *cf. Raimundus Gaucerandi*
- GALCERANDUS DE BEGURIO, cavaller: 180
- GALCERANDUS DE CARTILIANO: 80, 94, 102, 145, 149, 154, 155, 156, 160, 162, 163, 164, 168, 175 – castlà del castell de Dosrius: 158 – cavaller: 159, 168, 175, 187 – fill d'Ermessenda de Cartellà: 68, 73 – fill de Pere Galceran de Cartellà: 102 – fill de Saura de Cartellà [o Dosrius]: 112, 136, 143, 144, 154 – germà de Bernat de Cartellà: 68, 73, 102 – germà de Guillem (de Cartellà): 68 – germà de Saurina de Gironella: 68 – marit d'Elisenda (de Palau): 154, 155, 156, 175 – marit d'Elisenda de Dosrius: 187
- GALCERANDUS [DE CARTILIANO], fill d'Arnau de Cartellà i Ermessenda (de Cartellà): 31, 35, 43, 55 – fill de Bernat de Cartellà i de Saura (de Dosrius o de Cartellà): 125 – fill de Saura de Cartellà: 143 – germà d'Arnau Guillem (de Cartellà): 31, 35, 43, 49, 55 – germà de Bernat de Cartellà: 55
- GALCERANDUS [DE MONTECURVO], monjo de Sant Salvador de Breda: 183
- GALCERANDUS DE ROSANES: 160, 163, 168 – germà de Berenguer de Rosanes: 160
- GALLIFA [O GALIFA]: *cf. Bernardus de Gallifa – Petrus de Gallifa*
- GARCIA DE ALBERO: 41
- GASPAR AMAT, arxiver reial: 168 – donzell: 168 – escrivà: 168 – notari públic de Barcelona: 168
- GASTO [DE MONTECATANO], senyor: 125
- GAUFREDUS, bisbe de Girona: 49 – fill d'Ermessenda: 26 – germà d'Albert i Pere: 26
- GAUFREDUS DE ROCABERTINO: 19
- GEL: *cf. Petrus de Gel*
- GENERA, mare de Pere: 44, 50 – muller de Joan de Calopera: 44, 50
- genovesa (Guilla)
- GERALASIVS, levita: 53
- GERALDI: *cf. Guillelmus Geraldi – Petrus Geraldi – Poncius Geraldi*
- GERALDUS (Vidreres-Maçanet de la Selva): 149
- GERALDUS: 10 – cosí de Ferran de Castell: 153 – diaca: 13 – fill de Guillem Anglès: 108 – fill de Ramona: 153 – fill del vescomte Ponç Guerau: 4 – germà de Ramon de Cabrera: 153 – nét d'Elo: 153 – oncle de Guerau de Cervelló: 153 – pare de Marquesa: 153 – prevere: 7 – prior de Sant Pere Cercada: 79 – serf de Santa Maria (d'Urgell): 5 – vescomte (de Cabrera): 4, 153
- GERALDUS BURDI: 10
- GERALDUS CALVETI, lloctinent del jutge ordinari del vescomtat de Cabrera: 11, 36, 38, 39, 45, 47, 48, 53, 54, 55, 56, 60, 61, 64, 65, 80, 159
- GERALDUS CASTAYN: 141
- GERALDUS DE ARAZO: 48
- GERALDUS DE BOSCHO: 176

- GERALDUS DE BUSCASTELLO [o BUCECASTRO]: 147 – batlle: 147, 151
- GERALDUS DE CAPRARIA [o CABRERA], cosí de Ferran de Castell: 153 – fill de Ramona: 153 – fill de Sança: 11 – marit de Ramona: 91 – nét d'Elo: 153 – oncle de Guerau de Cervelló: 153 – pare de Marquesa: 153 – vescomte: 62, 91, 94, 96, 174 – (vescomte): 57, 153 – vescomte de Girona: 11 – vescomte d'Urgell: 11
- GERALDUS DE CASELIS, pare de Perpinyà de Caselles: 56
- GERALDUS DE CERVILIONE, nebot del vescomte Guerau de Cabrera: 153
- GERALDUS DE FORN: 22
- GERALDUS DE GUALBA, canonge (de la seu) de Barcelona: 154, 155, 156 – canonge (de la seu) de Vic: 156
- GERALDUS DE IPSA VALLE: 53
- GERALDUS DE MONTESANCTO: 61 – fill de Ramon i Dolça: 55 – marit d'Erressenda: 55
- GERALDUS DE MONTESURICO [o MONTSURID]: 38, 94, 96 – pare de Ponç: 38
- GERALDUS DE PODIO (Fuirosos): 68
- GERALDUS DE QUERCHU, germà de Cosida: 65
- GERALDUS DE SANCTO PAULO, notari públic de Vidreres: 178, *cf. Geraldus de Torrente*
- GERALDUS DE SELIGA [o SILIGA]: 10, 81
- GERALDUS DE SOLARIO: 59 – (Maçanet de la Selva): 149 – marit de Bernarda: 52
- GERALDUS DE TORRENTE (Vidreres): 167 – clergue: 177, 178 – notari públic de Vidreres: 44, 148, 177, 178 – rector de l'altar de Sant Pau de l'església de Vidreres: 44, 148, 177, 178, *cf. Geraldus de Sancto Paulo*
- GERALDUS DE VALLEMAIOR: 187 – (Dossius): 162
- GERALDUS DOLCETI [o DOLÇET]: 55, 56
- GERALDUS FIGERA: 103
- GERALDUS [GAIARDI], germà de Guillem Gallard, Pere i Ponç: 32
- GERALDUS MONTANERII: 80
- GERALDUS PONCII: 13 – fill de la vescomtessa Ledgarda: 1 – pare de Ponç i Bernat: 3 – vescomte (de Cabrera): 1, 2, 3
- GERALDUS [PONCII], fill del vescomte Ponç de Cabrera i de la vescomtessa Marquesa: 38, 41, 42 – marit de Ramona: 91 – vescomte (de Cabrera): 58, 91, 94 – vescomte de Cabrera: 96, 97
- GERALDUS STEPHANI: 9
- GERALDUS VIDIANI: 66
- GERARDI: *cf. Jacobus Gerardi*
- GERONI: *cf. Bartholomeus Geroni*
- GERUNDE: *cf. Moretinus Gerunde*
- GERUNDELLA: *cf. Bernardus de Gerundella – Saurina de Gerundella*
- GERUNDIUS, prevere: 79
- GIC: *cf. Guillelmus Gic*
- GILA DE ROVIRA [o RUIRA] (Martorell de la Selva): 140
- GILABERT: *cf. Bernardus Gilabert*
- GIRBERTUS, clergue: 5 – escrivà: 51 – prevere: 51
- GIRIBERTI: *cf. Bernardus Giriberti*
- Girona, ardiaca: 11, 19, 67, 112 – arxilevita: 68 – bisbe: 1, 10, 11, 17, 19, 49, 67, 68, 79, 80, 175 – escriptor públic: 35, 48, 49, 53, 54, 61, 62, 67 – framenors: 153 – jutge (ordinari): 2, 180 – notari públic: 2, 30, 74, 81, 94, 96, 112, 125, 136, 153, 174, 180 – predicadors: 153 – prior dels framenors: 153 – prior dels predicadors: 153 – vescomte: 11
- Gironès, jutge reial: 153
- GOMBALDUS DE BENAVENT: 5
- GOMBALDUS DE RIBELLIS: 41
- GRANATA: *cf. Guillelmus de Granata*
- Granollers, notari públic: 156
- GROSSUS: 38
- GROSSUS DE FALGARIIS: 47
- GRUA: *cf. Amatus de Grua*
- GRUERII: *cf. Arnaldus Gruerii*
- GRUNNI: *cf. Jacobus Grunni*
- GUADALLUS: 10

- GUADALLUS ARNALLI: 10
 GUADALLUS DE RIUOLA: 10
 GUALBA: *cf. Geraldus de Gualba – Petrus de Gualba – Poncius de Gualba*
 GUANICO: *cf. Petrus de Guanico*
 GUARDIA: *cf. Arnaldus de Guardia – Guillelmus de Guardia*
 GUARDIIS: *cf. Berengaria de Guardiis*
 GUARNIDERII: *cf. Rubeus Guarniderii*
 GUAZARANIS: *cf. Arbertus de Guazaranis*
 GUEITA: *cf. Laurencius de Gueita*
 GUEL: *cf. Petrus de Guel*
 GUIDO DE MORAVID: 7
 GUILBERTI: *cf. Berengarius Guilaberti*
 GUILLA, genovesa i pisana: 25
 GUILLEMA [O GUILLEMA], filla de Dolça Martina: 172 – filla de Guillem Anglès: 108 – filla de Guillem de Castellet: 137 – filla de Ramon de Cassà: 81 – filla de Ramon Mir: 176 – fillastra de Guillem Martorell de Torre (Maçanet de la Selva): 182 – germana d'Arnau Guillem de Cartellà: 49 – mare d'Arenard: 30 – mare d'Arnau [de Lliura]: 176 – muller d'Arnau [de Lliura]: 176 – muller de Berenguer de Coll: 113 – muller de Bernat (d'Om): 85 – muller de Cervelló: 82 – muller de Ferrer de Lliura (Canyamars): 176 – muller de Ferrer de Martorell: 139 – muller de Guillem de Riudemills (Massanes): 89 – muller de Guillem Moltoner (Sant Celoni): 182 – muller de Pere de Maçanet: 124 – muller de Ramon de Cartellà: 30 – muller de Ramon de Font (Maçanet de la Selva): 97 – senyora de Torrent: 81
 GUILLEMA ADRUARIA (Maçanet de la Selva): 141
 GUILLEMA DE PINETO, muller de Bernat de Pineda: 126
 GUILLEMA DE SANCTO LAURENCIO: 67
 GUILLEMA [MARTORELLI], filla de Berenguer Martorell i Metina: 167 – germana de Bernat (Martorell): 167
 GUILLEMI: *cf. Bernardus Guillelmi – Petrus Guillelmi – Poncius Guillelmi – Raimundus Guillelmi*
 GUILLELMUS, abat: 38 – abat de Sant Salvador (de Breda): 49, 57, 68 – arxilevita: 17 – batlle: 152 – batlle del prior de Sant Pere de Casseres a Dosrius: 181 – bisbe de Barcelona: 19 – bisbe de Girona: 79, 80, 175 – cabiscol de la seu de Girona: 19 – claver: 70, 71, 72, 152 – escrivà: 12, 22, 28, 31, 34, 36, 46, 55, 56, 91 – fill de Pere de Maçanet i Berenguera: 36 – fill de Pereta: 39 – germà d'Arnau, Ramon, Pere, Berenguer, Verall i Valença: 39 – germà de Pere i Valencieta: 36 – jutge: 10 – jutge de Besalú: 19 – levita: 31, 34 – marit de Ramona de Torrent: 93 – notari: 78 – prevere: 12, 17, 22, 28, 36, 39, 46, 55, 56, 78 – prior de Sant Pere Cercada: 79 – prior de Sant Pere de Casseres: 143, 145 – sotsdiaca: 71, 72, 91
 GUILLELMUS [...], escrivà: 187 – rector: 187
 GUILLELMUS ALBORN: 131
 GUILLELMUS ALFERICI, cavaller: 157
 GUILLELMUS ALIONI, clergue: 95 – domer de Salt: 95
 GUILLELMUS ANGLES, pare d'Elisenda: 108 – pare de Guerau: 108 – pare de Guillema: 108
 GUILLELMUS ARBERTI: 8
 GUILLELMUS ARNALDI [O ARNALLI], cosí del cavaller Provençal: 10 – prior de Santa Maria de Roca-rossa: 36, 38, 39, 45, 47
 GUILLELMUS ARNALDI DE CIJARIO: 35
 GUILLELMUS AUGUSTI: 167
 GUILLELMUS AULENDI DE RIUOLA (Sils): 159
 GUILLELMUS BAJULI (Dosrius): 162
 GUILLELMUS BERNARDI: 2
 GUILLELMUS BLANC: 103
 GUILLELMUS DALMACII: 47

- GUILLELMUS DE ABBACIA, jutge ordinari del terme del castell: 24
 GUILLELMUS DE BALANANO, marit de Dolça: 26 – pare de Guillem, Pere, Arnau i Ramon: 26
 GUILLELMUS [DE BALANANO], fill de Guillem de Balenyà i Dolça: 26 – marit de Peregrina: 26
 GUILLELMUS DE BEDOCIO [O BEDOZ]: 150, 161, 180
 GUILLELMUS DE BELLOLOCO [PULCROLOCO O BELLOCH]: 160, 163, 168
 GUILLELMUS DE BEZURIS: 38
 GUILLELMUS DE BLANDIS: 84, 180
 GUILLELMUS DE BURGO: 9, 25, 47, 49, 60
 GUILLELMUS DE BUSCASTELLO [O BUSCASTEL]: 89, 140 – batlle: 93, 139
 GUILLELMUS DE CAMPOPLANO: 139
 GUILLELMUS DE CANABARIIS: 145
 GUILLELMUS DE CARRARIIS: 176
 GUILLELMUS DE CARTILIANO, ardiaca de Girona: 112 – canonge (de la seu de Santa Maria) de Girona: 67, 104 – capellà de Sant Llorenç de Maçanet: 67, 104 – sagristà de Sant Feliu de Girona: 112
 GUILLELMUS [DE CARTILIANO], canonge de la seu de Girona: 68 – fill de Bernat de Cartellà i Sibillà [de Sant Vicenç]: 172, 177 – fill d'Ermen-senda de Cartellà: 68 – germà de Bernat de Cartellà: 68 – germà de Galceran de Cartellà: 68 – germà de Saurina de Gironella: 68
 GUILLELMUS DE CASTELLETO, pare de Guillema: 137
 GUILLELMUS DE CASTROVETULO: 1
 GUILLELMUS DE CASTROAULINO: 164
 GUILLELMUS DE CELLARIO: 35
 GUILLELMUS DE CERVARIA: 41
 GUILLELMUS DE CLAPERA: 46
 GUILLELMUS DE COLONICO, clergue: 10 – jutge: 10
 GUILLELMUS DE DONÇ, notari públic de Girona: 2
 GUILLELMUS DE FARNERIIS, nebot d'Ermen-senda de Cartellà: 68
 GUILLELMUS DE FONELLEDA (Palafolls): 129
 GUILLELMUS DE FONOIET: 108
 GUILLELMUS DE FONTANELES [O FONTANELS], prevere: 154, 155, 156
 GUILLELMUS DE FONTE: 27
 GUILLELMUS DE GRANATA: 41, 42
 GUILLELMUS DE GUARDIA, canonge (de la seu) de Vic: 156
 GUILLELMUS DE INVIDIA: 132
 GUILLELMUS DE JUGA: 139
 GUILLELMUS DE JUGO [O JOVO]: 115, 120 – fill de Bernarda: 98
 GUILLELMUS DE LAUCATA, escrivà: 92 – levita: 92
 GUILLELMUS DE LETONE (Dosrius): 145
 GUILLELMUS DE LORETO: 154, 155, 156
 GUILLELMUS DE MALINA: 79
 GUILLELMUS DE MATA, escrivà: 79 – sots-diaça: 79
 GUILLELMUS DE MATAMALA: 124
 GUILLELMUS DE MOLETO: 70
 GUILLELMUS DE MONTECLUSO: 125
 GUILLELMUS DE MONTELHAUDINO, prior de Sant Pere de Cassertes: 181
 GUILLELMUS DE MONTEMAJORI, canonge de Sant Feliu de Girona: 112
 GUILLELMUS DE MONTESANCTO: 106
 GUILLELMUS DE MONTESICO: 51, 52
 GUILLELMUS DE MORIONE: 113
 GUILLELMUS DE OLLESA, notari públic de Barcelona: 78
 GUILLELMUS DE ORTA, oncle de Saura (de Dosrius): 70
 GUILLELMUS DE PALAFOLLIS [O PALAFOLS]: 68, 80, 81
 GUILLELMUS DE PERLIS, canonge de Sant Feliu de Girona: 112
 GUILLELMUS DE PLANO, canonge de Sant Feliu de Girona: 112
 GUILLELMUS DE PODOBARENNI: 121
 GUILLELMUS DE PONTE: 33
 GUILLELMUS DE PRADELLO, pare de Joan (Fuirosos): 73 – sogre de Pere (Fuirosos): 73
 GUILLELMUS [DE PRATELLO MILII], fill de Ponç de Pradell de Mill: 107

- GUILLELMUS DE RIVOMILVORUM, marit de
 Guillema (Massanes): 89
 GUILLELMUS DE ROCAFORT: 42
 GUILLELMUS DE SALA: 29
 GUILLELMUS DE SALENTE: 36
 GUILLELMUS DE SALIS, canonge de Sant
 Feliu de Girona: 112
 GUILLELMUS DE SANCTA COLUMBA: 79, 81
 – fill de Berenguera: 53 – germà de
 Pere de Maçanet: 53
 GUILLELMUS DE SANCTO ILARIO (Carde-
 deu): 168 – notari públic de Bar-
 celona: 92
 GUILLELMUS DE SANCTO MARTINO, jutge
 ordinari de Girona: 2
 GUILLELMUS DE SANCTO VINCENCIO: 68,
 70 – germà de Sibil·la (de Sant Vi-
 cenç): 161 – senyor: 145
 GUILLELMUS DE SARIVET: 93, 123, 151
 GUILLELMUS DE SCALA: 81
 GUILLELMUS DE SERRA: 25, 47
 GUILLELMUS DE SPIELLIS, batlle de Barce-
 lona: 165 – ciutadà de Barcelona:
 161
 GUILLELMUS DE STAGNEOLO: 180
 GUILLELMUS DE SUBRIPIS: 78
 GUILLELMUS DE SUSCHETA, senyor: 47
 GUILLELMUS DE TAPIOLIS (Tordera): 166
 GUILLELMUS DE VALLEMAJORI [o VALLE-
 MAYOR]: 181 – (Dosrius): 162
 GUILLELMUS DE VERDEGER: 65
 GUILLELMUS DE VILADEMAGNO [VILLADE-
 MAN o VILADEMAIN]: 10, 13 – germà
 d'Ermessenda: 13 – oncle de Pere
 de Maçanet: 13 – oncle de Ramon
 de Vilademany: 13 – oncle de Ra-
 mon (de Vilademany) el jove: 13
 GUILLELMUS GAIARDI, cosí de Beatriu: 32
 – germà de Pere, Guerau i Ponç:
 32
 GUILLELMUS GALCERANDI DE CARTILIANO:
 180
 GUILLELMUS GERALDI (Riudarenes): 152
 GUILLELMUS GIC: 100
 GUILLELMUS JOVERIO, marit d'Oliva: 88
 GUILLELMUS LORETI, prior de Santa Ma-
 ria de Roca-rossa: 159
 GUILLELMUS MARCHII, escrivà: 81, 90,
 97, 103, 104, 105, 107, 109, 111 –
 prevere: 81, 90, 97, 103, 104, 105,
 107, 109, 111
 GUILLELMUS MARTORELLI, fill de Guillem
 Martorell (Maçanet de la Selva):
 167 – pare de Guillem Martorell
 (Maçanet de la Selva): 167
 GUILLELMUS MARTORELLI DE TURRI (Ma-
 çanet de la Selva): 182
 GUILLELMUS MASCORDI: 176
 GUILLELMUS MICHAELIS, marit de Beren-
 guera: 107
 GUILLELMUS MINISTRALI, batlle: 52, 59
 GUILLELMUS MIR: 6, 162
 GUILLELMUS MIRONIS, jutge: 8
 GUILLELMUS MOLTONERII (Sant Celoni):
 182
 GUILLELMUS OLIVARII: 146
 GUILLELMUS OTGERII, marit de Dolça
 (Tordera): 166
 GUILLELMUS PALETI: 132
 GUILLELMUS PAULI: 89
 GUILLELMUS PERAGOGI, batlle: 63
 GUILLELMUS RAIMUNDI DE PAVO: 81
 GUILLELMUS RENARDI: 1
 GUILLELMUS SANCTI FELICIS, abat de
 (Sant Pere de) Besalú: 19
 GUILLELMUS SANCTI STEPHANI: 19
 GUILLELMUS SEGARRA, notari públic de
 Vidreres: 24
 GUILLELMUS SURICI: 53
 GUILLELMUS SUTOR, marit de Maria de
 Tapioles: 76
 GUILLELMUS TEDMARI, pare de Beren-
 guer: 9
 GUILLELMUS TEXTORIS: 16
 GUILLELMUS UMBERTI: 70, 71
 GUILLELMUS VEGIANI, clergue: 147
 GUILLELMUS VITALIS: 87 – gendre de Vi-
 dal Sabater: 51 – (marit d'Angle-
 sa): 51
 GUILLELMUS XETMAR: 81, 96
 GUIRIBERTI: *cf. Raimundus Guiriberti*
 GUITONIS: *cf. Petrus Guitonis*
 GURRI: *cf. Petrus de Gurri*

— H —

HONORATUS DURAN, notari públic de Barcelona: 168
 Hostalric, notari públic: 2, 11, 34, 36, 38, 39, 45, 47, 48, 53, 54, 55, 56, 60, 61, 64, 65, 80, 150, 159, 166, 173, 174, 179, 182, 189
 HOSTALRICO [HOSTALRICO, OSTALRIC o HOSTALRIC]: *cf.* *Arnaldus de Hostalrico – Bartholomeus de Hostalricho – n'Hostalricho – Peregrinus de Hostalrico – Petrus de Hostalric – Petrus de Ostalric*
 HOSTALRICO, (n'): 48
 HUGONIS: *cf.* *Poncius Hugonis*

— I —

ILDEFONSUS, comte de Barcelona: 41, 42 – infant (d'Aragó): 158 – marquès de Provença: 41, 42 – rei d'Aragó: 37, 40, 41, 42, 158
infermer (Guillelmus de Minorissa, *Sant Pere de Casseres*)
 INSULA: *cf.* *Andreas de Insula – Petrus de Insula*
 INVIDIA: *cf.* *Guillelmus de Invidia*
 IRIMBALLI [o YRIMBALLUS]: *cf.* *Matheus Yrimballus – Petrus Irimballi*
 ISARNI: *cf.* *Raimundus Isarni*
 ISARNIS (DOSRIUS): 92
 ISPANI: *cf.* *Bartholomeus Spani*

– J –

JACOBUS CANYOT, ciutadà de Barcelona: 165
 JACOBUS COMITIS, notari públic (de Girona): 180
 JACOBUS DE ARDENIA [o D-ARDEYA] (Martorell de la Selva): 151
 JACOBUS DE CAMPOLONGO, notari públic de la ciutat, batllia i vegueria de Girona: 30, 168

JACOBUS DE FONTE, marit de Pasquala (Maçanet de la Selva): 184
 JACOBUS DE PRATO, notari públic de Barcelona: 175
 JACOBUS DE TURRICELLA: 158
 JACOBUS FERRARI [o FABER]: 115, 120, 127
 JACOBUS GERARDI, ciutadà de Barcelona: 125
 JACOBUS GRUNNI: 125
 JACOBUS MARCHI, fill d'Arnau Marc (Sant Feliu de Guíxols): 171
 JACOBUS PALERIA, escrivà: 157
 JANUARI: *cf.* *Bernardus Januarii*
 JANUARIUS, escrivà: 49, 61, 62
 JASPERTUS DE CAMPOLONGO, notari públic de la ciutat, batllia i vegueria de Girona: 2
 JOGA: *cf.* *Petrus Joga*
 JOHANNA DE ULMO, mare de Bernat (d'Om): 85 – mare d'Ermessenda: 85 – mare de Ricsenda: 85
 JOHANNES: 34 – escrivà: 9 – levita: 9 – prior de Santa Maria de Rocarossa: 80, 83
 JOHANNES ALBUS: 45
 JOHANNES ARAGONIS: 113
 JOHANNES ARDITI, lloctinent del batlle: 84, 87
 JOHANNES DE AGER, escrivà: 41, 42
 JOHANNES DE BRANVINO: 44
 JOHANNES DE CALOPERA, marit de Genera: 44, 50 – pare de Pere: 44, 50
 JOHANNES DE MEYLENO, escriptor de Barcelona: 92
 JOHANNES DE PORCHARIIS, escrivà de Girona: 125, 136
 JOHANNES [DE PRADELLO], fill de Guillem de Pradell (Fuirosos): 73
 JOHANNES [DE PRATOMAJORI], marit de Barcelona de Pratomajor: 111
 JOHANNES DE TAPIOLIS: 85
 JOHANNES DE VALLE: 47, 52, 59
 JOHANNES DE VILLA: 55
 JOHANNES FERRARI: 20
 JOHANNES LUBAVIA: 69
 JOHANNES MARTINUS: 45

JOHANNIS: *cf. Arnaldus Johannis – Berengarius Johannis – Vitalis Johannis*
 JORDANUS: 10 – *cf. Berengarius Jordanus*
 JOVERIO: *cf. Guillelmus Joverio*
 JOZBERTO: *cf. Petrus Jozberto*
 JUGA: *cf. Guillelmus de Juga*
 JUGLAR [O JUGLARI]: *cf. Arnaldus Juglar – Petrus Juglari*
 JUGO: *cf. Guillelmus de Jugo jurista* (Bernardus de Fornellis, Franciscus Baiuli, Simon de Ecclesia)
jutge (Berengarius de Albuciano, Berengarius Jordanus, Bernardus de Prato, *Besalú, Cabrera*, Franciscus Baiuli, Geraldus Calveti, *Girona*, Guillelmus, Guillelmus de Abbatia, Guillelmus de Colonico, Guillelmus de Sancto Martino, Guillelmus Mironis, Petrus de Campoplano, Raimundus de Toilano, *Sant Iscle*, Simon de Ecclesia)

— K —

KARUL: *cf. Raimundus Karul*
 KLAFO: 93

— L —

LAMBARDI: *cf. Berengarius Lambardi – Bernardus Lambardi*
 LANCIANO: *cf. Berengarius de Lanciano*
 LAUCATA: *cf. Guillelmus de Laucata*
 LAURANO: *cf. Berengarius de Laurano*
 LAURENCII: *cf. Berengarius Laurencii – Petrus Laurencii – Raimundus Laurencii*
 LAURENCIUS: 77 – *escrivà*: 95 – *prevere*: 95
 LAURENCIUS DE CAPITEASPRO: 36
 LAURENCIUS DE GUEITA: 36
 LAURETO: *cf. Loreto*
 LEDGARDIS, mare del vescomte Guerau
 Ponç: 1 – *vescomtessa*: 1
 LEDON: *cf. Letone*

LEMENA: *cf. Bernardus de Lemena*
 LEOCHADIA: *cf. Bartholomeus Leochadia*
 LERCIO: *cf. Arnaldus de Lercio*
 LERIDA: *cf. Petrus de Lerida*
 LETONE [O LEDON]: *Berengarius de Ledon – Ferrarius de Letone – Guillelmus de Letone levita* (Adalbertus, Arnaldus, Berengarius, Bernardus, Bernardus Stephani, Dominicus, Erbertus, Geralasius, Guillelmus, Guillelmus de Laucata, Johannes, Petrus, Raimundus, *Santa Maria de Rocca-rossa*)
 LIBRA: *cf. Arnaldus [de Libra] – Ermenogol [de Libra] – Ferrarius de Libra*
 Llavaneres, *batlle*: 92
 LOCUSTARIA: *cf. Petrus de Locustaria*
 LORETO [LAURETO, LORETI O LORED]: *cf. Arnaldus de Loreto – Bernardus de Loreto – Bertrandus de Laureto – Dalmacius de Loreto – Guillelmus de Loreto – Guillelmus Loreti – Oto de Laureto – Petrus de Loreto*
 LUBAVIA: *cf. Johannes Lubavia*
 LUDOVICUS, rei (de França): 5, 6, 7, 8, 12, 10
 LUDOVICUS IUNIORIS, rei (de França): 9, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 26, 28, 29, 30, 31, 32
 LULLI: *cf. Romeus Lulli*
 LUSIA: *cf. Michael de Lusia*

— M —

Maçanet (de la Selva), *notari públic*: 147, 159 – *senyor*: 54, 101, 102, 140
 MACIANETO [O MAZANETO]: *cf. Alamanus de Macianeto – Berengaria de Macianeto – Berengarius de Macianeto – Berengarius [de Mazaneto] – Bernardus de Macianeto – Bernardus [de Macianeto] – Bernardus Raimundi de Mazaneto – Petrus de Macianeto – Petrus [de Mazaneto]*

- MACIOTTI: *cf. Arnaldus Maciotti*
 MACIP: *cf. Arnaldus Macip*
 MADALIA: *cf. Medalia*
 MAGISTRI: *cf. Raimundus Magistri*
 MAHALTA, comtessa: 1 – mare del comte Ramon (Berenguer): 1
 MAIMONA, muller de Pere Vedell (de Roure): 106, *cf. Cilia*
 MALINA: *cf. Guillelmus de Malina*
 MANASSES, prior de Sant Pere de Casserres: 92
 MANCIPII: *cf. Petrus Mancipii*
 MANSILIA CASTANE, mare d'Ermessenda: 131
 MANSUETIRIVORUM: *cf. Petrus Mansuetirivorum*
 MANSULINO: *cf. Arnaldus de Mansulino*
 MARATA, senyor del castell: 170
 MARATA: *cf. Maserata*
 MARCH, escrivà: 101 – prevere: 101
 MARCHESII: *cf. Petrus Marchesii*
 MARCHI [O MARCI]: *cf. Arnaldus Marchi – Guillelmus Marchi – Jacobus Marchi – Petrus Marci – Raimundus Marchi*
 MARCHISIA [O MARCHESA], comtessa d'Empúries: 173, 174 – filla del vescomte Guerau de Cabrera: 153 – mare de Guerau (Ponç): 42, 48 – mare de Ponç: 48 – muller de Ponç Hug: 157, 173, 174 – muller del vescomte Ponç de Cabrera: 38, 41, 42, 48 – vescomtessa de Cabrera: 173, 174 – senyora: 157, 173, 174
 MARGARITA, filla d'Ermessenda Roja (Dosrius): 162
 MARIA, filla de Nina Ballestera: 126 – filla de Ramon Artal: 95 – mare de Bernat Fuirac: 123 – néta (o neboda) de Ramon de Martorell: 123
 MARIA DE SOLARIO: 59
 MARIA DE TAPIOLES, muller de Guillem Sabater: 76
 MARIA FERRARIA: 133
 MARIA MONERIA: 62
 MARIA SIFRESA, mare de Dolça: 132
 MARIMON: *cf. Stephanus de Marimon marquès (Ildefonsus, Raimundus, Provença)*
 MARTINA: *cf. Castilionus Martina – Dalmacius Martina – Dulcia Martina*
 MARTINI [O MARTINUS]: *cf. Bernardus Martini – Olivarius Martini – Johannes Martinus*
 Martorell (de la Selva), prevere: 74, 77
 MARTORELLA: *cf. Oliva Martorella*
 MARTORELLO [MARTORELLI, MARTURELLI o MARTOREL]: *cf. Arnaldus de Martorell – Berengarius de Martorello – Berengarius Martorelli – Bernardus Martorelli – Bernardus Marturelli – Ferrarius de Martorello – Guillelma [Martorelli] – Guillelmus Martorelli – Petrus de Martorello – Petrus Martorelli – Raimundus de Martorello – Raimundus Martorell*
 MARTORELLUS, batlle: 12
 MASCHAROSIUS CARPI: 184
 MASCHAROSIUS DE CASTELLO (Vidreres): 129
 MASCORDI: *cf. Guillelmus Mascordi*
 MASERATA: *cf. Raimundus de Maserata*
 MATA: *cf. Guillelmus de Mata*
 MATAMALA: *cf. Guillelmus de Matamala*
 Mataró, batlle: 169
 MATHEUS, fill de Cosida de Roure: 65, 67 – *cf. Petrus Matheus*
 MATHEUS EIMERICI, notari públic de Castelló (d'Empúries): 157
 MATHEUS YRIMBALLUS: 114
 MAYOL: *cf. Ferrarius Mayol*
 MAZANETO: *cf. Macianeto*
 MEDALIA [O MADALIA]: *cf. Berengarius de Medalia – Petrus de Madalia – Petrus de Medalia*
 MEDINIANO [O MIDINANO]: *cf. Bernardus de Midinano – Raimundus de Mediniano*
 MENCIA, filla d'Oliva Martorella: 142
 MENOLA: *cf. Raimundus de Menola*
 MERCADERII: *cf. Petrus Mercaderii*
 MERCER: *cf. Bancelus Mercer*
 MESSEGARIUS: *cf. Bernardus Messegarius*

- mestre* (Renall)
- METINA, mare de Bernat i Guillema:
167 – muller de Berenguer Martorell: 167
- MEYLENO: *cf. Johannes de Meyleno*
- MICHAEL: 22
- MICHAEL DE ANTIGA, notari públic de Barcelona: 161
- MICHAEL DE BOCEGAIS [BOCEIAIS o BUCIHEGAIS]: 27 – marit de Truiardis: 33 – pare d'Ermessenda, Pere, Ermengarda i Francesca: 33
- MICHAEL DE LUSIA: 41, 42
- MICHAEL DE ULMO, escrivà: 153 – lloctinent del notari públic de Girona: 153
- MICHAEL DE VILLADECHANS: 48
- MICHAEL RIBALT: 127
- MICHAELIS [O MICHAEL]: *cf. Berengarius Michael – Guillelmus Michaelis – Rubeus Michaelis*
- MIDINANO: *cf. Mediniano*
- MILICIA: *cf. Renaldus de Milicia*
- MINIANA: *cf. Dalmacius de Miniana*
- MINISTRALI: *cf. Guillelmus Ministrali*
ministre (Rossellus, Sant Pere Cercada)
- MINORI: *cf. Raimundus [Minori]*
- MINORISSA: *cf. Petrus Minorissa*
- MIR: *cf. Guillelmus Mir – Petrus Mir – Raimundus Mir*
- MIRALIIS: *cf. Raimundus de Miraliis*
- MIRONIS: *cf. Guillelmus Mironis*
- MOLETO: *cf. Guillelmus de Moleto*
- MOLTONERII: *cf. Guillelmus Moltonerii*
- MONERIA: *cf. Maria Moneria*
monja (Santa Maria de Valldemaria)
monjo (Arnaldus, Bernardus, Guillelmus de Minorissa, Sant Pere de Casseres, Sant Salvador de Breda, Santa Maria de Roca-rossa)
- MONTANERII [O MUNTANERII]: *cf. Geraldus Montanerii – Thoma Muntanerii*
- Montclús, notari públic del terme del castell: 166
- MONTE: *cf. Elhiardis de Monte*
- MONTEACUTO: *cf. Raimundus de Monteacuto*
- MONTECATANO: *cf. Petrus de Montecatano, Gasto [de Montecatano]*
- MONTECLUSO: *cf. Guillelmus de Monteccluso*
- MONTECURVO [O MONTECHORB]: *cf. Berengarius de Montechorb – Galcerandus [de Montecurvo] – Saura de Montecurvo*
- MONTEGRINO: *cf. Petrus de Montegrino*
- MONTELHAUDINO: *cf. Guillelmus de Montelhaudino*
- MONTEMAJORI: *cf. Guillelmus de Montemajori*
- MONTEPALACIO: *cf. Bernardus de Montepalacio*
- MONTERUBEO: *cf. Raimundus de Monterubeo*
- MONTESANCTO: *cf. Bernardus de Montesanto – Geraldus de Montesanto – Raimundus [de Montesanto]*
- MONTESICCO [O MONTESICO]: *cf. Arsendis de Montesico – Guillelmus de Montesico – Petrus de Montesico – Raimundus de Montesicco*
- MONTESURICO: *cf. Geraldus de Montesurico – Poncius de Montesurico*
- MORA: *cf. Bernardus de Mora*
- MORAGES: *cf. Bernardus Morages – Raimundus Morages*
- MORAVID: *cf. Guido de Moravid*
- MORETINUS GERUNDE: 151
- MORIONE: *cf. Guillelmus de Morione*
- MUNERII [O MUNERI]: *cf. Petrus Muneri – Berengarius Munerii*
- MUNTANERII: *cf. Montanerii*
- MUNTANYOLA: *cf. Nicholaus de Muntanyola*
- MUTUS: *cf. Natalis Mutus – Petrus Mutus*

— N —

- NARBONA, muller de [...]: 34 – muller de Pere: 31
- NARCISSUS SIMONIS, notari públic de Girona: 2

- NATALIS DE TURRE [O TURRI]: 85, 113
 NATALIS MUTUS (Salt): 95
 NATALIS TERRENI: 82
 NEGRESA: *cf. Berengarius Negresa*
 NICHOLAUS DE MUNTANYOLA: 161
 NICHOLAUS DE SAMARES, notari públic de
 Barcelona: 92, 158
 NINA BALLISTERA, mare de Maria: 126
 NINAS: *cf. Petrus de Ninas*
 NOGARIA: *cf. Petrus de Nogaria*
 notari (Arnaldus Castelli, *Barcelona*,
 Bartholomeus Geroni, Bartho-
 lomeus Ispani, Berengarius de
 Costa, Berengarius de Ribalta, Be-
 rengarius de Ulmo, Berengarius
 Guilaberti, Berengarius Lambardi,
 Berengarius Oliverii, Bernardus
 de Cadenta, Bernardus de Columbariis,
 Bernardus de Riaria, Bernardus de
 Toilano, Bernardus de Vicco, Bernardus
 Januarii, Bernardus Stephani, Bisullunus
 Burgesii, Bonanatus Rimentol,
Cabrera, Caldes de Malavella, Caldes de Montbui, Cardedeu, Castelló d'Empúries, Ferrarius de Calders,
 Gaspar Amat, Geraldus de Torren-
 te, *Girona, Granollers*, Guillelmus
 de Donç, Guillelmus de Ollesa,
 Guillelmus de Sancto Ilario, Guil-
 lelmus Segarra, Honoratus Du-
 ran, *Hostalric*, Jacobus Comiti, Ja-
 cobus de Campolongo, Jacobus de
 Prato, Jaspertus de Campolongo,
Maçanet de la Selva, Matheus Ei-
 merici, Michael de Antiga, Micha-
 el de Ulmo, *Montclús*, Narcissus
 Simonis, Nicholaus de Samares,
 Ollarius, Onophrius Caxas, Petrus
 Barril, Petrus de Bages, Petrus de
 Nogaria, Petrus de Sala, Petrus
 de Sancto Antonio, Petrus de Ter-
 mino, Petrus Marci, Raimundus de
 Toilano, Raphael Albert, Romeus
 Ferrarii, *Sant Celoni, Sant Feliu de Guíxols, Sils*, Simó de Vilama-
 jor, Thoma Muntanerii, *Vidreres*)
- 0 —
- OLEGARIUS BRUGERES: 10
 OLER: *cf. Petrus Oler*
 OLIVA, (filla de Bernat de Palau): 24 –
 muller de Bernat Martorell: 126
 – muller de Guillem Jover: 88 – *cf.*
Arnaldus de Oliva – Arnaldus [de
Oliva] – Bernardus [de Oliva] – Pe-
trus de Oliva
 OLIVA [DE QUERCHO], filla de Saurina de
 Roure: 83
 OLIVA MARTORELLA, mare de Mència: 142
 OLIVARIII [OLIVARIUS, OLIVERII o OLIVER]:
cf. Berengarius Oliverii – Bernar-
dnus Oliverii – Guillelmus Olivarii
– Petrus Olivarii – Raimundus Oli-
varii – Raimundus Oliver
 OLIVARIUS: 8, 20 – clergue: 185 – diaca:
 185
 OLIVARIUS DE PALACIO: 5, 7
 OLIVARIUS DE ROURELLO: 167
 OLIVARIUS FERRARI: 109 – (torre de Ma-
 çanet): 149 – (Maçanet de la Sel-
 va): 142, 147 – diaca de l'església
 de (Sant Llorenç de) Maçanet: 180
 – pare d'Oliver (Ferrer): 147
 OLIVARIUS [FERRARI], fill d'Oliver Fer-
 rer: 147
 OLIVARIUS MARTINI (Maçanet de la Sel-
 va): 149 – pare de Dolça: 152
 OLIVERA: *cf. Bernardus de Olivera – Pe-*
trus de Olivera
 OLIVIS: *cf. Raimundus de Olivis*
 OLLARIUS, notari del bisbe de Girona:
 79
 OLLARIUS DE TUSIS: 51
 OLLERIUS DE SANCTO CELEDONIO, veguer
 del (vescomte) Ponç de Cabrera:
 48
 OLLESA: *cf. Guillelmus de Ollesa*
 OLLETO: *cf. Berengarius de Olleto –*
Pauchus de Olleto
 ONOPHRIUS CAXAS, notari públic de Gi-
 rona: 30
 ORREO: *cf. Arnaldus de Orreo – Petrus*
de Orreo

ORTA: *cf. Berengarius de Orta – Bernardus de Orta – Guillelmus de Orta*
 Osona, bisbe: 41 – sagristà (de la seu de Sant Pere de Vic o d’): 41
 OSTALRICO: *cf. Hostalricho*
 OTGERII [O OTGER]: *cf. Guillelmus Otgerii – Vendrellus Otger*
 OTO DE ALODIO: 25
 OTO DE LAURETO: 35, 47
 OTONIS: *cf. Bernardus Otonis*

- P -

paborde (Petrus de Serra, Petrus Jozberto, *Sant Feliu de Girona, Santa Maria de Girona, Tordera*)
 PALACIO: *cf. Berengarius de Palacio – Bernardus de Palacio – Dulcia de ipso Palacio – Elicsendis [de Palacio] – Perichonus de Palacio – Petrus de Palacio – Sancia de Palacio*
 PALACIOLO: *cf. Berengarius de Palaciolo – Dalmacius de Palaciolo – Olivarius de Palaciolo*
 PALAFOLLIS: *cf. Berengarius de Palafollis – Bernardus de Palafollis – Guillelmus de Palafollis – Petrus de Palafollis*
 PALERIA: *cf. Jacobus de Paleria*
 PALETI: *cf. Guillelmus Paleti*
 PANIÇARS: *cf. Petrus de Paniçars*
papa (Alexander, *Roma*)
 PARIETA, germana de Valença: 36, 39 – mare de Pere, Arnau, Ramon, Guillelm, Berenguer, Verall i Valença: 39 – muller de Pere de Maçanet: 65, 83, 106
 PASCHAL: *cf. Petrus Paschal*
 PASCHALA, muller de Jaume de Font (Maçanet de la Selva): 184
 PAUCA, cosina de Bernat Vives: 17 – mare de Berenguer: 17
 PAUCHUS DE OLLETO (Mansolí): 49
 PAUCI: *cf. Arnaldus Pauci*
 PAULI: *cf. Guillelmus Pauli*
 PAVO: *cf. Bernardus de Pavo – Guillelmus Raimundi de Pavo*
 PEDROSO [O PEDROSII]: *cf. Ferrarius Pedrosii – Vitalis de Pedroso*
 PELEGIANO: *cf. Bernardus de Pelegiano*
 PELEGRINI: *cf. Petrus Pelegrini*
 PELINI: *cf. Ferrarius Pelini*
 PELLARISVULVAM: *cf. Berengarius de Pellarisvulvam*
 PELLIPARI [PELLICERII O PELICER]: *cf. Berengarius Pellicerii – Bernardus Pellicer – Petrus Pelliparii*
 PERAGOGI: *cf. Guillelmus Peragogi*
 PERARIA [PIRARIA O PERERA]: *cf. Raimundus de Peraria – Raimundus de ipsa Perera – Rubeus de Piraria*
 PERE GALCERAN DE CARTELLÀ, marit d’Ermessenda (de Cartellà): 101 – pare de Bernat de Cartellà: 101 – pare de Galceran de Cartellà: 102 – senyor de la casa de Cartellà: 101
 PEREGRINA, muller de Guillem (de Balenyà): 26
 PEREGRINUS DE HOSTALRICO, batlle: 38
 PERELONUS: 26 – batlle: 22, 23
 PERICHONUS DE PALACIO, fill de Sança de Palau (i de Pere de Palau): 156, *cf. Petrus de Palacio*
 PERLIS: *cf. Guillelmus de Perlis*
 PERPINIANUS DE CASELIS: 61 – fill de Guerau de Caselles: 56 – marit de Dolça: 56
 PERTEGACIO: *cf. Petrus de Pertegacio*
 PETRA: *cf. Bernardus de Petra*
 PETRI: *cf. Arnaldus Petri – Berengarius Petri – Raimundus Petri*
 PETRUS: 6, 34 – (Vidrerres-Maçanet de la Selva): 149 – abat de Santa Maria de Poblet: 41 – batlle: 105 – bisbe de Saragossa: 19 – bisbe d’Urgell: 5 – cambrer de Santa Maria de Roca-rossa: 106 – clergue: 66 – clergue de Vidrerres: 113, 146 – escriptor: 10, 79 – escrivà: 5, 10, 13, 17, 23, 25, 44, 50, 59, 60, 63, 66, 73, 76, 79 – fill de Berenguer

- Pere: 11, *cf.* *Petrus de Falgars* – fill d'Ermessenda: 26 – fill de Miquel de Bossegalls i Truiardis: 33 – fill de Pere de Maçanet i Berenguer: 36, 45 – fill de Pereta: 39 – gendre de Pere de Pujol (Dosrius): 162 – germà d'Arbert i Gaufred: 26 – germà d'Arnau, Ramon, Guillem, Berenguer, Verall i Valença: 39 – germà de Berenguer de Maçanet: 12 – germà d'Ermessenda, Ermengarda i Francesca: 33 – germà de Guillem i Valencieta: 36 – levita: 10, 44, 45, 48, 50, 53, 60, 77, 89 – marit de Benvinguda (Dosrius): 162 – marit d'Elisenda (filla de Guillem Anglès): 108 – marit de Narbona: 31 – nodrit del prevere Bernat: 31 – prevere: 5, 10, 17, 25, 59, 62, 63, 73, 74, 76, 77, 79, 89, 105 – prevere de Santa Maria de Roca-rossa: 64, 65 – prevere de Vidreres: 113 – prior de Santa Maria del Coll: 49 – prior de Santa Maria de Roca-rossa: 64, 65 – prior de Santa Maria d'Ullà: 10 – sacerdot: 11 – sagristà: 68, 78 – sagristà (de la seu de Sant Pere de Vic) d'Osona: 41 – sagristà de Sant Pere de Casseres: 187 – sotsdiaca: 13, 23
- PETRUS [...]: 98
- PETRUS [II], rei d'Aragó: 92, 163, 164, 168 – rei de Sicília: 163, 164, 168
- PETRUS ADE, sotsdiaca: 71, 72
- PETRUS AGUIONI: 39
- PETRUS ALBI: 121, 128
- PETRUS AMARI: 80
- PETRUS AMATI: 92 – batalla de Llavanes: 92
- PETRUS AMILLI: 141
- PETRUS [ARTALLI], clergue, fill de Ramon Artal: 95
- PETRUS BALBI: 41
- PETRUS BARONI: 189
- PETRUS BARRIL, notari públic de Barcelona: 168
- PETRUS BERENGARII: 2
- PETRUS BERENGARIUS DE RIVOPIRARIUM: 81
- PETRUS BERTRANDI (Oliva, Maçanet de la Selva): 151
- PETRUS BESZON [o BEZONI]: 25 – marit de Bessona (Tordera): 35
- PETRUS BOIRA (Tordera): 166
- PETRUS BORDELETO, batlle: 126
- PETRUS BORRELLI, canonge: 10 – prevere: 10
- PETRUS BRAVINO: 10
- PETRUS BURGESII: 185
- PETRUS CASTAYN: 141
- PETRUS CASTEL (Sant Iscle): 177
- PETRUS CELLERARII (Sant Feliu de Guíxols): 171
- PETRUS CHERUCII: 64
- PETRUS CIFRE: 138
- PETRUS CLERICO, domer de Sant Llorenç de Maçanet: 91 – germà de Berenguer Clergue (Vidreres): 138 – germà de Pere Oliver: 91
- PETRUS CONDAMINA (Hostoles): 153
- PETRUS DAULESIA, escriptor de Barcelona: 92
- PETRUS DE ANGELADS, marit d'Ermessenda (Romanyà): 46
- PETRUS DE ARDENIA [D-ARDENA o D-ARDEYA]: 139 – (Martorell de la Selva): 68
- PETRUS DE BAGES, escrivà: 70, 71 – notari: 78
- PETRUS [DE BALANANO], fill de Guillem de Balenyà i Dolça: 26
- PETRUS DE BANCELIS: 137
- PETRUS DE BANERIIS [o BANNERES]: 5, 60
- PETRUS DE BRUGER: 30
- PETRUS DE CALICO: 138
- PETRUS [DE CALOPERA], fill de Joan de Calopera i Genera: 44, 50
- PETRUS DE CAMPOPLANO, clergue de Sant Cebrià de Fogars: 153 – jutge: 173 – jutge ordinari del vescomtat de Cabrera: 34
- PETRUS DE CANALES: 30
- PETRUS DE CASTELLARIO (Llagostera): 153

- PETRUS DE COLLO, marit de Sança (Vidreres-Maçanet de la Selva): 99
- PETRUS DE CONSI: 99
- PETRUS DE FALGARS: 11 – (fill de Berenguer Pere): 11 – marit de Flandina: 11
- PETRUS DE FONELETO [o FONELETA]: 66 – batlle de Bernat de Cartellà a Dosrius: 92
- PETRUS DE FONTANILIIS: 126
- PETRUS DE FONTE: 51, 52
- PETRUS [DE FONTE], fill d'Arnau de Font i Maria: 109
- PETRUS DE FRANCHEDA, pare de Pere d'Oliva: 74
- PETRUS DE GALLIFA: 125
- PETRUS DE GEL (DOSRIUS): 145
- PETRUS DE GUALBA, fill de Ponç de Gualba: 156 – sagristà (de la seu) de Vic: 154, 155, 156
- PETRUS DE GUANICO: 189
- PETRUS DE GUEL (Oliva, Maçanet de la Selva): 151
- PETRUS DE GURRI: 189
- PETRUS DE HOSTALRIC: 54
- PETRUS DE INSULA: 77
- PETRUS DE LERIDA: 83
- PETRUS DE LOCUSTARIA, prevere: 67 – sagristà segon (de la seu de Girona): 67
- PETRUS DE LORETO: 138
- PETRUS DE MACIANETO: 13, 25, 39, 65, 79, 81, 83, 96, 106, 157 – fill de Berenguera: 45, 124 – fill de Bernat Ramon de Maçanet: 14 – fill d'Estefania: 15 – fill de Pere de Maçanet: 45 – gendre de Valença: 36 – germà de Bernat de Gallifa (o de Maçanet): 14 – germà de Guillem de Santa Coloma: 53 – marit de Beatriu: 53 – marit de Berenguera: 36, 45 – marit de Pereta: 65, 83, 106 – marit de Guillem: 124 – nebot de Guillem de Vilademany: 13 – pare de Guillem: 36, 45 – pare de Guillem: 45 – pare de Pere de Maçanet: 29, 45 – pare de Valencieta: 36
- PETRUS DE MARTORELLO [o MARTURELLO], capellà de la torre de Maçanet: 152 – clergue: 142, 152 – clergue de la torre de Maçanet: 140, 152
- PETRUS [DE MAZANETO]: 7
- PETRUS DE MEDALIA [o MADALIA]: 94, 174
- PETRUS DE MONTECATANO [o MONTECATANO]: 94, 174
- PETRUS DE MONTEGRINO: 70
- PETRUS DE MONTESICO: 63
- PETRUS DE NINAS [o NINES]: 52, 59
- PETRUS DE NOGARIA, notari públic de Granollers: 156 – prevere: 156
- PETRUS DE OLIVA: 59, 68, 74, 83, 89, 91, 140 – batlle: 97 – fill de Pere de Franquesa: 74 – gendre de Pere d'Oliva: 74 – marit d'Adalaida: 74 – marit de Saurina (Maçanet de la Selva): 151 – pare de Bernat i Arnau (d'Oliva): 151 – sogre de Pere d'Oliva: 74
- PETRUS DE OLIVERA: 126
- PETRUS DE ORREO: 38, 57 – veguer: 62
- PETRUS DE OSTALRICO, cavaller: 150
- PETRUS DE PALACIO: 67 – fill de Sança de Palau (i de Pere de Palau): 156 – marit de Sança de Palau: 154, 156 – pare d'Elisenda (de Palau): 154, 156
- PETRUS DE PALAFOLLIS: 25, 28
- PETRUS DE PANIÇARS: 168
- PETRUS DE PERTEGACIO: 36
- PETRUS DE PLANIS (Arbúcies): 186 – pare d'Arnau: 186
- PETRUS DE PODOBERRENDI: 31
- PETRUS DE PODOBERSENNI: 12
- PETRUS DE PODOLO (DOSRIUS): 162 – (pare de Benvinguda): 162 – sogre de Pere (DOSRIUS): 162
- PETRUS [DE PRADELLO], gendre de Guillem de Pradell: 73
- PETRUS DE PRATO, batlle: 80
- PETRUS DE PUJOLIS [PUIOLS o PUGOLLIS]: 82, 84, 87, 88, 90 – marit d'Arsenda: 50, 63, 76
- PETRUS DE RIARIA: 181

- PETRUS DE RIBA: 10
 PETRUS DE ROCHA: 121
 PETRUS DE ROVIRA [o RUIRA]: 140
 PETRUS DE RUGO, escrivà: 54
 PETRUS DE RUVIRA: 68
 PETRUS DE SALA, escrivà de la cúria del batlle de Barcelona: 92 – notari públic de Barcelona: 92
 PETRUS DE SALELIS: 39
 PETRUS DE SANCTA EUGENIA: 81
 PETRUS DE SANCTO ANTONIO, escrivà: 2, 34, 166 – lloctinent del notari públic d'Hostalric: 173, 174, 179, 182 – notari públic d'Hostalric i del vescomtat de Cabrera: 11, 36, 38, 39, 45, 47, 48, 53, 54, 55, 56, 60, 61, 64, 65, 80, 150, 159, 189 – notari públic del vescomtat de Cabrera: 167
 PETRUS DE SANCTO LAURENCIO: 7, 11, 16, 24 – oncle de Bernat de Prat: 24
 PETRUS DE SARABA: 107
 PETRUS DE SCINTILLIS, sagristà de la seu (de Santa Eulàlia) de Barcelona: 68, 78
 PETRUS DE SERRA, canonge de Sant Feliu de Girona: 111, 112 – paborde de Tordera de Sant Feliu de Girona: 111
 PETRUS DE SOLERIO: 172 – batlle: 178, 184
 PETRUS DE TAPIOLIS: 113, 178 – pare de Bernat de Tapioles (Maçanet de la Selva): 185
 PETRUS DE TERMINO, notari: 136
 PETRUS DE TERRADIS: 56
 PETRUS DE TORRENTE, lloctinent del veguer Ponç de Montsoriu: 97
 PETRUS DE TOSÉS [o TOSIS]: 110, 130, 134, 135, 172
 PETRUS DE TUGURIIS: 13 – clergue: 13
 PETRUS DE TURRICELLA: 57
 PETRUS DURANNI, marit de Dolça: 152
 PETRUS ERIMBALLI [o ERIMBALLO]: 20, 52
 PETRUS ERMENGAUDI [o HERMENGAUDI]: 39, 79
 PETRUS FERRARI [FERRARIO o FERRARIUS]: 27, 59 – (Maçanet de la Selva): 184 – marit de Saurina: 82
 PETRUS FERRARI [o FABER] DE RIPA: 115
 PETRUS FERRARI [o FABER] DE TORCHAFELON [o TORQUAFELONO]: 97, 105, 137 – notari públic de Maçanet de la Selva i Sils: 147
 PETRUS FERRARI [o FABRI] DE TURRE: 88, 188
 PETRUS FILOMENA (Mansolí): 49
 PETRUS [GAIARDI], germà de Guillem Gallard, Guerau i Ponç: 32
 PETRUS GERALDI, batlle: 16
 PETRUS GUILLELMI, escrivà: 4 – prevere: 4
 PETRUS GUITONIS: 46
 PETRUS IRIMBALLI (Maçanet de la Selva): 149
 PETRUS JOGA: 109, 114, 115, 116, 117, 120, 123, 131, 132, 133 – batlle: 90, 99, 100, 110, 122 – lloctinent del batlle: 88
 PETRUS JOZBERTO, paborde de l'Almoina (de la seu) de Girona: 124
 PETRUS JUGLARI: 106
 PETRUS LAURENCII (Salt): 95 – pare de Ramon Llorenç (Salt): 112
 PETRUS MANCIPII (Vilamalla): 159
 PETRUS MANSUETIRIVORUM, pare de Pere Tort: 47
 PETRUS MARCHESII [o MARCHESIUS]: 190 – (Mansolí): 49 – escrivà: 81
 PETRUS MARCI, notari públic de Barcelona: 136, 154, 155, 156
 PETRUS MARTINI DE IPSO ROBORE (Mansolí): 49
 PETRUS MARTORELLI [o MARTOREL]: 184 – (Maçanet de la Selva): 167
 PETRUS MATHEUS, marit d'Ermessenda: 143
 PETRUS MERCADERII: 116
 PETRUS MINORISSA (Dosrius): 162
 PETRUS MIR: 6
 PETRUS MUNERI [o MUNAR]: 147 – (Maçanet de la Selva): 141 – marit d'Ermessenda: 147

- PETRUS MUTUS (Salt): 95
 PETRUS OLER: 36
 PETRUS OLIVARI [o OLIVARIUS]: 145 – germà de Pere Clergue: 91
 PETRUS PASCHAL, escriptor públic de Sant Celoni: 80
 PETRUS PELEGRINI: 108, 127
 PETRUS PELLIPARI: 128
 PETRUS [QUERUX], germà de Bernat Querux: 11
 PETRUS RAIMUNDI: 8, 19 – escrivà: 67
 PETRUS RAIMUNDI DE VILADEMAGNO [o VILADEMAN]: 2, 3, 11, 81, 96 – pare d'Arnau de Vilademany: 81
 PETRUS RENARDI: 1
 PETRUS ROGER: 36
 PETRUS RUBEI: 64, 65 – fill d'Ermessenda (Dosrius): 187 – marit d'Elisenda (Dosrius): 187
 PETRUS SABET: 36
 PETRUS SALA: 183
 PETRUS SALVATORIS DE ROMANIANO (Maçanet de la Selva), escrivà: 126
 PETRUS SANCTA MARGARITA: 10
 PETRUS SANCTI LAURENCII: 9, 20, 21, 22, 25, 45 – cavaller: 12
 PETRUS STEPHANI (Salt): 95 – pare de Ferrer (Salt): 95
 PETRUS TINIORSI: 4
 PETRUS TORDARIA (Maçanet de la Selva): 141
 PETRUS TORTUS, fill de Pere Mansuet de Rius: 47
 PETRUS VITULI: 80 – escrivà: 86
 PETRUS VITULI DE QUERCHU, marit de Cília (dita Maimona): 104, 105, 106
 PETRUS VIVES (Sant Feliu de Guíxols): 171 – marit de Berenguera: 66, 77 – (Martorell de la Selva): 68
 PHILIPPIS, rei (de França): 1, 2, 32 – fill del rei Lluís el Jove: 32
 PICORNELLI: *cf. Bernardus Picornelli*
 PINETA: *cf. Bernardus de Pineta – Poncius de Pineta – Russus de Pineta*
 PINETO: *cf. Guillelma de Pineto*
 PIRARIA: *cf. Peraria pisana* (Guilla)
 PLANO: *cf. Guillelmus de Plano*
 PLANIS: *cf. Arnaldus [de Planis] – Petrus de Planis*
 PODIO: *cf. Berengarius de Podio – Bosometus de Podio – Geraldus de Podio – Raimundus de Podio*
 PODOBARENNI: *cf. Arnaldus de Podiobarenni – Guillelmus de Podiobarenni*
 PODOBERRENDI: *cf. Petrus de Podiobarenni*
 PODOBERSENNI: *cf. Petrus de Podiobarenni*
 PODOIOLIS [PUJOLIS o PUJOLS]: *cf. Arsendis de Pujols – Bernardus de Podioliis – Petrus de Pujols*
 PODOIOLLO: *cf. Bevenguda de Podiolo – Ferrarius de Podiolo – Petrus de Podiolo*
 PONCII: *cf. Bernardus Poncii – Geraldus Poncii – Geraldus [Poncii]*
 PONCIUS, escrivà: 14, 15 – fill del vescomte Guerau Ponç: 3
 PONCIUS [...] (Maçanet de la Selva): 68
 PONCIUS ADALBERTI: 35
 PONCIUS ARTALLI: 48, 50
 PONCIUS BAIULI: 110
 PONCIUS BERIMBALDUS [o HERIMBALDUS]: 82
 PONCIUS BERNARDI, germà de Bernat Ponç: 5
 PONCIUS DALMACII: 97
 PONCIUS DE BANCELLIS: 100
 PONCIUS DE BLANES: 10
 PONCIUS DE BUSCASTELLO (Martorell de la Selva): 63, 68 – batlle: 74 – marit de Berenguera: 66
 PONCIUS DE CAPRARIA: 37 – marit de la vescomtessa Marquesa: 38, 41, 42, 48 – pare de Guerau [Ponç]: 38, 41, 42, 48 – pare de Ponç: 48 – vescomte: 24 – vescomte de Cabrera: 38, 40, 41, 42, 48
 PONCIUS DE CONCHABELA, marit de Dolça de Palau: 48
 PONCIUS DE GUALBA: 158 – pare de Pere de Gualba: 156
 PONCIUS DE IPSA RUIRA: 77

- PONCIUS DE MONTESURICO, veguer: 97
- PONCIUS DE PINETA: 28, 32
- PONCIUS DE PRATELLO DE MILIO [PRATELLO MILII, PRADARIO DE MILIO, PRATELLO DAMILIO O PRADEL D·AMIL]: 43, 44, 69, 73, 100 – avi de Ponç (de Pradell de Mill): 43 – batlle: 44, 50, 67 – fill de Bernat (de Pradell de Mill): 43 – marit de Burda: 63 – pare de Guillem: 107
- PONCIUS [DE PRATELLO D·AMILIO], nét de Ponç de Pradell de Mill: 43
- PONCIUS [GAIARDI], germà de Guillem Gallard, Guerau i Pere: 32
- PONCIUS DE RIVOPIRARIUM: 81
- PONCIUS DE SANCTO LAURENCIO: 16
- PONCIUS DE SOLARIO: 38
- PONCIUS DE VALLEJULIA (Palafolls): 79
- PONCIUS DE VILLAERTO: 112
- PONCIUS GERALDI, pare del vescomte Guerau: 4
- PONCIUS GUILLEMI: 8
- PONCIUS HUGONIS [O UGONIS]: 1 – comte d'Empúries: 153, 157, 173, 174, 189 – marit de Marquesa: 173, 174 – senyor: 153, 157, 174, 189 – vescomte de Cabrera: 173, 174, 189
- PONCIUS TRIBALLI: 182
- PONCIUS UDALARDI: 36
- PONCIUS VITALIS: 113
- PONTE: *cf. Guillelmus de Ponte*
- PORCHARIIS: *cf. Johannes de Porchariis*
- PORTELLA: *cf. Bernardus de Portella*
- PORTU: *cf. Bernardus de Portu*
- PRADELLO: *cf. Guillelmus de Pradello – Johannes [de Pradello] – Petrus [de Pradello]*
- PRATELLO DE MILIO [PRADEL D·AMIL, PRATELLO D·AMILIO O PRATELLO MILII]: *cf. Bernardus de Pradel d·Amil – Guillelmus de Pratelto Milii – Poncius de Pratelto d·Amilio – Poncius [de Pratelto d·Amilio]*
- PRATO: *cf. Arbertus de Prato – Bernardus de Prato – Petrus de Prato – Raimundus de Prato*
- PRATOMAJORI [O PRATMAJOR]: *cf. Barchinona de Pratomajori – Berenguer de Torredans de Pratomajor – Johannes [de Pratomajori]*
- predicador (Barcelona, Berengarius Sunyerii, Dalmacius de Miniana, Girona)*
- prevere ([...], Alamandus, Andreas, Anglesius, Arbertus, Arbertus de Prato, Argentona, Arnaldus, Arnaldus Johannis, Bartolomeus, Berengarius, Berengarius de Castelletto, Bermundus, Bernardus, Bernardus de Cabaneis, Bernardus de Carnerio, Bernardus de Olivera, Bernardus de Riaria, Bernardus de Saltu, Bernardus de Turre, Bernardus Ferrarii, Companonus de Stagneolo, Ermengaudus, Geraldus, Gerundius, Girbertus, Guillelmus, Guillelmus Fontaneles, Guillelmus Marchi, Laurencius, March, Martorell de la Selva, Petrus, Petrus Borrelli, Petrus de Nogarria, Petrus de Locustaria, Petrus Guillelmi, Raimundus, Raimundus Isarni, Rossellus, Sant Cebrià de Fogars, Sant Jaume de Maçanet, Sant Pere Cercada, Santa Maria de Girona, Santa Maria de Roca-rossa, Santa Maria de Vidreres, [Ugo])*
- princep (Aragó, Raimundus)*
- prior (Àger, Arnaldus, Berengarius, Bernardus, Bernardus Arnalli, Bernardus de Lemena, Geraldus, Girona, Guillelmus, Guillelmus Arnaldi, Guillelmus de Montelhaudino, Guillelmus Loreti, Johannes, Manasses, Petrus, Raimundus, Sant Marçal del Montseny, Sant Pere Cercada, Sant Pere de Casseres, Sant Pere de Clarà, Santa Maria del Coll, Santa Maria de Roca-rossa, Santa Maria d'Ullà)*
- priora (Ermessendis, Ricsendis, Sibilia, Santa Maria de Valldemaria)*

procurador (Bernardus de Scintillis)
 prohoms: 77
 Provença, marquès: 41, 42
 PROVINCIALIS [O PROVINCIALE]: 64, 65 –
 cavaller: 10 – cosí de Guillem Ar-
 nau: 10
 PUGA, (na): 139
 PUIATIS: *cf. Raimundus de ipsis Puiatis*
 PUJOLIS [O PUJOLS]: *cf. Podiolis*
 PULCRAGUARDIA: *cf. Ferrarius de Pulcra-
 guardia*
 PULCROLOCO: *cf. Belloloco*
 PUTEO: *cf. Raimundus de Puteo*

— Q —

QUARTEROLLO: *cf. Berengarius de Quar-
 terollo*
 QUERCHU [QUERCHO, QUERCU O ROBORE]:
*cf. Arnaldus de Querchu – Beren-
 garius de Querchu – Burdus de
 Quercu – Cosida de Robore – Ge-
 raldus de Querchu – Petrus Martini
 de ipso Robore – Petrus Vituli de
 Querchu – Oliva [de Quercho] –
 Saurina de Quercho*
 QUERUX: *cf. Bernardus Querux – Petrus
 [Querux]*

— R —

RADA: *cf. Examenus de Rada*
 RADULFI: *cf. Raimundus Radulfi*
 RAIMUNDA [O RAMUNA]: 6 – mare del ves-
 comte Guerau de Cabrera: 153 –
 muller de Berenguer de Tapioles:
 27 – muller del vescomte Guerau
 (de Cabrera): 91
 RAIMUNDA DE TORRENTE, muller de Gui-
 llem: 93
 RAIMUNDA TIONA, muller de Domènec
 Castany: 134
 RAIMUNDI: *cf. Bernardus Raimundi – Pe-
 trus Raimundi*
 RAIMUNDUS, abat de (Sant Feliu de)
 Girona: 49 – abat de Santa Maria

d'Amer: 49 – (arquebisbe) electe
 de Tarragona: 41 – ardiaca de Gi-
 rona: 67 – arxilevita d'Empordà:
 19 – batlle del prior de Sant Pere
 de Casserres a Dosrius: 92 – bis-
 be de Barcelona: 41 – bisbe de
 Girona: 68 – bisbe d'Osona: 41 –
 cabiscol: 10 – clergue de Dosrius:
 72 – escrivà: 1, 47, 55, 56, 93 – fill
 de Pereta: 39 – germà d'Arnau,
 Pere, Guillem, Berenguer, Verall i
 Valença: 39 – levita: 1, 47, 93 – ma-
 rit d'Ermessenda: 23 – prevere: 10,
 17, 55, 56, 77 – prevere de Marto-
 rell (de la Selva): 74, 77 – prevere
 de Santa Maria de Roca-rossa: 64
 – prior de Sant Marçal (del Mont-
 seny): 65 – prior de Sant Pere de
 Casserres: 181, 187 – sacerdot: 10

RAIMUNDUS ADRUARI: 52, 59

RAIMUNDUS ARCHIBALLI: 48

RAIMUNDUS ARNALDI [O ARNAD]: 4, 9, 18
 – marit d'Estefania: 18 – pare d'Ar-
 nau: 18

RAIMUNDUS ARTALLI: 95 – marit d'Er-
 messenda: 95 – pare de Berenguer,
 Ferrer, Pere, Maria i Ermessenda:
 95

RAIMUNDUS BAIULI (Dosrius): 92

RAIMUNDUS BALESTER, marit d'Arsendis:
 177

RAIMUNDUS BAS[CH]US: 145

RAIMUNDUS BERENGARI: 8

RAIMUNDUS [BERENGARII III], comte de
 Barcelona: 1, 2 – fill de la comtes-
 sa Mafalda: 1 – senyor: 1

RAIMUNDUS [BERENGARII IV], comte de
 Barcelona: 14, 15 – marquès: 14,
 15 – príncep d'Aragó: 14, 15

RAIMUNDUS BERENGARIUS D'AGER: 42

RAIMUNDUS BERNARDI DE TAVERTETO, pare
 de Bernat de Tavertet: 79

RAIMUNDUS DAUS[...]: 95

RAIMUNDUS DE AINA: 42

RAIMUNDUS DE ANGLÉS: 81

RAIMUNDUS DE ANGULARIA: 160

RAIMUNDUS DE AQUAVIVA: 79

- RAIMUNDUS DE ARENIS: 28
 RAIMUNDUS DE AVINIONE, canonge de la seu de Girona: 104, 105, 126 – capellà de Sant Llorenç de Maçanet: 104, 105, 126
 RAIMUNDUS DE BALANANO, fill de Guillem de Balenyà i Dolça: 26
 RAIMUNDUS DE BASILIA: 62
 RAIMUNDUS DE BASSO, abat de Sant Feliu de Girona: 112
 RAIMUNDUS DE BASTIDA: 125
 RAIMUNDUS DE BEDOC: 3
 RAIMUNDUS DE BRANDINO: 129
 RAIMUNDUS DE BRUGERIIS: 189
 RAIMUNDUS DE CALIDIS, degà (de la seu de Santa Eulàlia) de Barcelona: 41
 RAIMUNDUS DE CANEMARS (Dostrius): 92
 RAIMUNDUS DE CAPRARIA: 138, 146, 153, 156 – germà del vescomte Guerau (de Cabrera): 153 – marit d'Alamanda: 138, 146
 RAIMUNDUS DE CARTILIANO: 30 – marit de Guillema: 30 – pare d'Arenard: 30
 RAIMUNDUS DE CASTELLETO [O CASTELET]: 99, 100, 110, 114, 116, 117, 137, 140, 142, 149 – marit d'Alamanda: 170 – cf. *Ramon de Marata*
 RAIMUNDUS DE CIGAR: 30
 RAIMUNDUS DE CORTADA, cavaller: 175
 RAIMUNDUS DE FARNERS [O FARNER]: 3, 79
 RAIMUNDUS DE FONTE: 30, 76, 105, 122, 126 – marit de Guillema (Maçanet de la Selva): 97
 RAIMUNDUS DE IPSA PERERA: 53
 RAIMUNDUS DE IPSIS PUIATIS: 47
 RAIMUNDUS DE MARTORELLO [MARTURELLO O MARTOREL] (Martorell de la Selva): 68, 93, 151 – avi (o oncle) de Maria: 123
 RAIMUNDUS DE MASERATA [O MESERATA]: 173 – cavaller (Maçanet de la Selva): 150, 156, 159, 173, 174, 180, 189 – marit d'Agnès: 159 – marit d'Alamanda: 170, cf. *Raimundus de Castelleto*
 RAIMUNDUS DE MEDINIANO, fill d'Elisenda de Vilademany: 79
 RAIMUNDUS DE MENOLA (Vidreres): 146 – cavaller: 156
 RAIMUNDUS DE MIRALIIS: 71
 RAIMUNDUS DE MONTEACUTO, canonge de Sant Feliu de Girona: 112
 RAIMUNDUS DE MONTERUBEO: 67 – arxilevita de Girona: 68
 RAIMUNDUS [DE MONTESANCTO], marit de Dolça: 55 – pare de Guerau de Montsant: 55
 RAIMUNDUS DE MONTESICCO: 12 – batlle: 25, 31 – fill d'Arsèn de Montsec de Cantallops (Tordera): 166
 RAIMUNDUS DE OLIVIS: 81
 RAIMUNDUS DE PERARIA [PIRARIA O PERERA]: 45, 48, 59, 67
 RAIMUNDUS DE PODIO: 30
 RAIMUNDUS DE PRATO: 123, 127, 130, 134 – batlle: 135, 166
 RAIMUNDUS DE PUTEO: 29, 85 – batlle: 146
 RAIMUNDUS DE SANCTO JACOBO, cabiscol de Sant Feliu de Girona: 112
 RAIMUNDUS DE SANCTO LAURENCIO: 86
 RAIMUNDUS DE SCALA: 39
 RAIMUNDUS DE TALADA [O TAIADA]: 39, 48, 53
 RAIMUNDUS DE TOILANO, jutge reial: 158 – notari públic de Girona: 153, 180
 RAIMUNDUS DE ULMO, pare de Bernat d'Om: 84
 RAIMUNDUS DE VERDERIA: 49, 54, 61
 RAIMUNDUS DE VILALBA: 154, 155
 RAIMUNDUS DE VILADEMAIN, nebot de Guillem de Vilademany: 13
 RAIMUNDUS DE VILADEMULS: 14
 RAIMUNDUS ERMENGAUDI (Montfullà): 95
 RAIMUNDUS FERRARI: 36
 RAIMUNDUS FERRARI DE BEDOS: 129, 138
 RAIMUNDUS FULCHONIS, vescomte de Cardona: 163
 RAIMUNDUS FURMIC (Maçanet de la Selva): 141
 RAIMUNDUS GAUCERANDI: 41

- RAIMUNDUS GIRBERTI DE BEDOSO, fill d'Adelaida: 122 – marit d'Ermesenda: 122
 RAIMUNDUS GUILLELMI: 8
 RAIMUNDUS GUILLELMI DE TAIAN: 3
 RAIMUNDUS GUIRIBERTI: 8
 RAIMUNDUS ISARNI, claver: 10 – prevere: 10 – sacerdot: 10
 RAIMUNDUS KARUL: 36
 RAIMUNDUS LAURENCII (Salt): 136 – fill de Pere Llorenç (Salt): 112 – pare de Berenguer Llorenç (Salt): 112
 RAIMUNDUS MAGISTRI: 10
 RAIMUNDUS MARCHI: 89
 RAIMUNDUS MARTOREL: 21
 RAIMUNDUS [MINORI], nebot de Guillem de Vilademany: 13
 RAIMUNDUS MIR: 181 – pare de Guillem: 176
 RAIMUNDUS MORAGES: 122
 RAIMUNDUS OLIVARI [O OLIVER]: 108 – (Dosrius): 92
 RAIMUNDUS PETRI (Santa Coloma de Farners): 17
 RAIMUNDUS RADULFI, marit de Bernarda (Dosrius): 187
 RAIMUNDUS RUBEI [O RUBEUS]: 145, 149
 RAIMUNDUS SANCTI JUSTI, veguer: 38
 RAIMUNDUS SENDRA (Romanyà): 46
 RAIMUNDUS TEXTORIS: 79
 RAIMUNDUS XETMARIUS: 157 – germà d'Arnau Xetmar: 157
 RAPHAEL ALBERT, notari públic de Girona: 30, 168
rector ([...], Arnaldus Castelli, *Dosrius*, Geraldus de Torrente, Guillelmus [...], *Santa Maria de Vidreres*)
rei (Aragó, Castella, França, Ildefonsus, Ludovicus, Ludovicus iunioris, Petrus, Philippis, *Sicília*)
 RENALDUS DE MILICIA: 79
 RENALLUS, mestre: 17 – capellà de Sant Llorenç de Maçanet: 17
 RENARDI: *cf. Guillelmus Renardi – Petrus Renardi*
 REXACH: *cf. Berengarius de Rexach*
 RIARIA: *cf. Bernardus de Riaria – Petrus de Riaria*
 RIBALT: *cf. Michael Ribalt*
 RIBALTA: *cf. Berengarius de Ribalta*
 RIBELLES: *cf. Gombaldus de Ribelles*
 RICARDI: *cf. Barchinona Ricardi*
 RICARDUS, bisbe d'Osca: 41
 RICSSENDIS, filla de Joana d'Om: 85 – germana de Bernat (d'Om) i de Ricsenda: 85 – priora de Santa Maria de Valldemaria: 12, 19, 25
 RIMENTOL: *cf. Bonanatus Rimentol*
 RIPA [O RIBA]: *cf. Arnaldus de Ripa – Petrus de Riba*
 RIUOLA: *cf. Guadallus de Riurola – Guillelmus Aulendi de Riurola*
 RIVOFRIGIDO: *cf. Berengarius de Rivofrigido*
 RIVOMILVORUM: *cf. Guillelmus de Rivomilvorum*
 RIVOPIRARIUM: *cf. Guillelmus de Rivopirarium – Petrus Berengarius de Rivopirarium – Poncius de Rivopirarium*
 ROBORE: *cf. Querchu*
 ROCABERTINO: *cf. Gaufrerus de Rocabertino*
 ROCAFORT: *cf. Guillelmus de Rocafort*
 ROCHA: *cf. Bernardus de Rocha – Petrus de Rocha*
 RODBALDUS, batlle: 30
 ROGER: *cf. Petrus Roger*
 ROGERIUS, levita: 5 – canonge de la seu de Barcelona: 5
 Roma, papa: 25
 ROMANIANO: *cf. Petrus Salvatoris de Romaniano*
 ROMERIUS: 62
 ROMEUS FERRARI, escrivà: 92 – notari de la cúria de Barcelona: 92
 ROMEUS LULLI, batlle de Barcelona: 92
 ROSANES: *cf. Berengarius de Rosanes – Galcerandus de Rosanes*
 ROSSELLI: *cf. Bernardus Rosselli*
 ROSSELLUS, administrador de Valldemaria: 16 – claver de la seu de Girona: 79, *cf. Bernardus Roselli*

- ministre de Sant Pere Cercada: 13 – prevere de Sant Pere Cercada: 13 – sacerdot de Santa Maria de Valldemaria: 16 – sacerdot de la seu de Girona: 79 – sagristà: 19
- ROURELLO: *cf. Olivarius de Rourello*
- ROVIRA [RUVIRA O RUIRA]: *cf. Berengarius de Ruira – Bernardus de Ruivira – Gila de Rovira – Petrus de Rovira – Petrus de Ruvira – Poncius de ipsa Ruira*
- RUBEE: *cf. Ermessendis Rubee*
- RUBEI: *cf. Petrus Rubei – Raimundus Rubei*
- RUBEUS DE PIRARIA [O PARARIA]: 91, 97
- RUBEUS GUARNIDERII: 61
- RUBEUS MICHAELIS: 91
- RUSSIS: *cf. Dalmacius de Russis*
- RUSSUS [RUFFUS O ROZ] DE PINETA: 75, 80, 81, 180
- RUGO: *cf. Petrus de Rugo*
- S —
- SABATER: *cf. Vitalis*
- SABATERA: *cf. Ermessendis Sabatera – Extranea Sabatera*
- SABET: *cf. Petrus Sabet*
- sacerdot (Arnaldus, Arnaldus Petri, Berengarius, Bernardus Cortesius, Petrus, Raimundus, Raimundus Isarni, Rossellus)
- sagristà (Arnaldus de Torono, Berengarius, Berengarius de Valle, Bernardus, Guillelmus de Cartiliano, Petrus, Petrus de Gualba, Petrus de Locustaria, Petrus de Scintillis, Rossellus, *Sant Feliu de Girona, Sant Pere Cercada, Sant Pere de Casserres, Sant Pere de Vic, Santa Eulàlia de Barcelona, Santa Maria de Girona*)
- SALA: *cf. Guillelmus de Sala – Petrus de Sala*
- SALELIS: *cf. Petrus de Salelis*
- SALENTE: *cf. Guillelmus de Salente*
- SALIS: *cf. Guillelmus de Salis*
- SALTU: *cf. Bernardus de Saltu*
- SAMARES: *cf. Nicholaus de Samares*
- SANCIA, mare del vescomte Guerau de Cabrera: 11 – muller de Pere de Coll (Vidreres-Maçanet de la Selva): 99
- SANCIA DE CARAUC: 24
- SANCIA DE PALACIO, mare d'Elisenda (de Palau): 154, 156 – mare de Pere de Palau: 156 – muller de Pere de Palau: 154, 156 – senyora: 154, 156
- SANCII: *cf. Bernardus Sancii*
- SANCTA COLUMBA: *cf. Guillelmus de Sancta Columba*
- SANCTA EUGENIA: *cf. Berengarius de Sancta Eugenia – Bernardus de Sancta Eugenia – Petrus de Sancta Eugenia*
- SANCTA MARGARITA: *cf. Petrus Sancta Margarita*
- SANCTI ACISCLI: *cf. Burd Sancti Aciscli*
- SANCTI FELICIS: *cf. Guillelmus Sancti Felicis*
- SANCTI JUSTI: *cf. Raimundus Sancti Justii*
- SANCTI MAURICII: *cf. Bernardus Sancti Mauricii*
- SANCTI STEPHANI: *cf. Guillelmus Sancti Stephani*
- SANCTO ANDREA: *cf. Berengarius de Sancto Andrea*
- SANCTO ANTONIO: *cf. Petrus de Sancto Antonio*
- SANCTO CELEDONIO: *cf. Ollerus de Sancto Celedonio*
- SANCTO ILARIO: *cf. Guillelmus de Sancto Ilario*
- SANCTO JACOBO: *cf. Raimundus de Sancto Jacobo*
- SANCTO LAURENCIO [O SANCTI LAURENCII]: *cf. Guillelma de Sancto Laurencii – Petrus de Sancto Laurencio – Petrus Sancti Laurencii – Poncius de Sancto Laurencio – Raimundus de Sancto Laurencio*
- SANCTO MARTINO: *cf. Arnaldus de Sancto Martino – Berengarius de Sancto*

- Martino–Guillelmus de Sancto Martino*
- SANCTO PAULO: *cf. Geraldus de Sancto Paulo*
- SANCTO VINCENCIO: *cf. Berengarius de Sancto Vincencio – Guillelmus de Sancto Vincencio – Sibilia [de Sancto Vincencio]*
- Sant Cebrià de Fogars, clergue de l'església: 137, 153
- Sant Celoni, escriptor públic: 80 – notari públic: 156, 186
- Sant Cugat de Salt, clergues: 95 – domer: 95
- Sant Feliu de Girona, abat: 11, 49, 112 – cabiscol: 112 – canonge: 111, 112 – paborde de Tordera: 111 – sagristà: 112
- Sant Feliu de Guíxols, notari públic: 171
- Sant Iscle, capellà: 91, 166 – jutge ordinari: 24
- Sant Iscle de Vallalta, clergue: 177
- Sant Jaume de Maçanet, capellà: 76, 110, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 139, 152 – clergue: 68, 90, 113, 140, 152 – prevere: 110, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 139
- Sant Llorenç de Maçanet, capellà: 17, 67, 104, 105, 126 – diaca: 180 – domer: 91, 142, 172
- Sant Marçal (del Montseny), prior: 65
- Sant Martí de l'Esparra, clergues: 10
- Sant Martí de Riudarenes, clergues: 10
- Sant Pere Cercada, ministre: 13 – prevere: 13 – prior: 10, 79 – sagristà: 79
- Sant Pere de Besalú, abat: 19
- Sant Pere de Casserres, batlle del prior a Dosrius: 92, 181 – cambrer: 187 – infermer: 145 – monjo: 145 – prior: 92, 108, 136, 143, 145, 154, 181, 187 – sagristà: 181, 187
- Sant Pere de Clarà, prior: 145
- Sant Pere de Galligants, abat: 80
- Sant Pere de Vic, sagristà (de la seu): 154, 155, 156
- Sant Salvador de Breda, abat: 49, 57, 68 – diaca: 57 – monjo: 57, 183
- Sant Vicenç de Burriac, senyor: 148, 170, 179
- Santa Eulàlia de Barcelona, canonge: 5, 154, 155 – degà: 41 – sagristà: 41, 68, 78, 156
- Santa Maria d'Amer, abat: 49
- Santa Maria d'Ullà, prior: 10
- Santa Maria de Girona, ardiaca de Girona: 11, 19 – arxilevita: 19 – cabiscol de la seu: 19 – canonge de la seu: 67, 68, 74, 79, 81, 104, 105, 126 – claver de la seu: 79 – paborde de l'Almoina (de la seu): 124 – prevere (de la seu): 104 – prevere del capítol (de la seu): 136 – (sagristà de la seu): 67 – tresorer (de la seu): 104
- Santa Maria de Poblet, abat: 41
- Santa Maria de Roca-rossa, cambrer: 106 – canonge regular: 106 – levita: 64 – monjo: 11 – prevere: 55, 64, 65, 106 – prior: 36, 38, 39, 45, 47, 48, 53, 60, 61, 64, 65, 80, 83, 106, 159
- Santa Maria de Valldemaria, administrador: 16 – monges: 12, 19 – priora: 12, 19, 24, 25, 62 – sacerdot: 16
- Santa Maria de Vidreres, acòlit: 113 – clergue: 4, 113, 146 – domer: 173 – prevere: 113 – rector de l'altar de Sant Jaume: 44 – rector de l'altar de Sant Pau: 177, 178, 184, 185, 188
- Santa Maria de Vilabertran, abat: 11
- Santa Maria del Coll, prior: 49
- SARABA: *cf. Petrus de Saraba*
- Saragossa, bisbe: 19
- SARIVET: *cf. Berengarius de Sarivet – Guillelmus de Sarivet*
- SAURA, filla de Ferrer de Lliura i Guillema (Canyamars): 176

- SAURA DE CARTILIANO, filla de Bernat de Dosrius: 136 – germana de Bernat de Dosrius: 136 – mare de Bernat de Cartellà: 110, 135, 139, 147, 152 – mare de Galceran de Cartellà: 136, 143, 144, 154 – senyora: 103, 108, 109, 110, 122, 135, 136, 139, 143, 144, 147, 152, 154, *cf. Saura [de Duobusrivis]*
- SAURA [DE DUOBUSRIVIS], filla de Bernat de Dosrius i Adalaida: 70 – germana d'Elisenda: 78 – neboda de Guillem d'Horta: 70 – mare de Berenguer de Maçanet: 90 – mare de Bernat de Cartellà: 125 – mare de Galceran de Cartellà: 112, 125 – muller de Bernat de Cartellà: 70, 71, 72, 74, 75, 78, 80, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 99, 100, 112, 125, *cf. Saura de Cartiliano*
- SAURA DE MONTECURVO: 189
- SAURINA: 21 – filla de Cervelló i Guillem: 82 – germana d'Arnau Guillem de Cartellà: 49 – mare de Berenguera: 86 – mare de Bernat i Arnau (d'Oliva): 151 – muller de Berenguer d'Ardenya: 86 – muller de Pere d'Oliva (Maçanet de la Selva): 151 – muller de Pere Ferrer: 82
- SAURINA DE GERUNDELLA: 73 – filla d'Ermessenda de Cartellà: 68 – germana de Bernat de Cartellà: 68 – germana de Galceran de Cartellà: 68 – germana de Guillem (de Cartellà): 68 – mare d'Ermessenda: 73
- SAURINA DE QUERCHO, mare d'Oliva: 83
- SAVARRESIO: *cf. Berengarius de Savarresio*
- SCALA: *cf. Guillelmus de Scala – Raimundus de Scala*
- SCINTILIIS: *cf. Bernardonus de Scintiliis – Bernardus de Scintillis – Petrus de Scintillis*
- SCRIBA: *cf. Bernardus Scriba*
- SEGARRA: *cf. Arnaldus de Segarra – Berengarius de Segarra – Guillelmus Segarra – Simon Segarra*
- SELIGA: *cf. Geraldus de Seliga*
- Selva, ardiaca: 57, 67, 79
- SENDRA: *cf. Raimundus Sendra*
- senyor (Castellvell, Dosrius, Arnaldus Guillelmi de Cartiliano, Bernardus de Cartiliano, Bernardus de Pineto, Gasto [de Montecatano], Guillelmus de Sancto Vincencio, Guillelmus de Suscheta, Maçanet, Marata, Pere Galceran de Cartellà, Poncius Hugonis, Sant Vicenç de Burriac)
- senyora (Agnes, Alamanda, Elicsendis, Elicsendis de Duobusrivis, Elicsendis de Vilademagno, Guillem, Marchisia, Sancia de Palacio, Saura de Cartiliano, Sibilia [de Sancto Vincencio, Torrent])
- serf (Geraldus, Urgell)
- SERONE: *cf. Bernardus de Serone*
- SERRA: *cf. Bernardus de Serra – Guillelmus de Serra – Petrus de Serra*
- SERRADEL: *cf. Arnaldus Serradel*
- SIBILIA, priora de Santa Maria de Valldemaria: 62
- SIBILIA [DE SANCTO VINCENCIO], filla de Berenguer de Sant Vicenç: 125 – germana de Guillem de Sant Vicenç: 161 – mare d'Alamanda: 170 – mare de Guillem (de Cartellà): 172, 177 – muller de Bernat de Cartellà: 125, 135, 139, 147, 150, 151, 152, 161, 166, 170, 171, 172, 177, 178, 179, 184, 185, 188 – senyora: 150, 166, 171, 184, 185, 188
- SIFRESA: *cf. Maria Sifresa*
- Sils, notari públic: 147
- SIMEON, fill de Bernat i Adalaida: 18
- SIMON DE CASTELLETO [O CASTELETO]: 154, 167, 180 – cavaller: 150
- SIMON DE ECCLESIA: 167, 173 – jurista: 150 – jutge ordinari del comte i la comtessa d'Empúries al vescomtat de Cabrera: 2
- SIMON DE TRILIA, cavaller: 157
- SIMON DE VILLAMAJOR, notari públic de Caldes de Montbui: 156

- SIMON FERRARIUS DE TORQUEFELONO, domer de l'església de Sant Llorenç de Maçanet: 142, 172 – escrivà: 142 – notari públic de Maçanet (de la Selva): 159
- SIMON SEGARRA (Maçanet de la Selva): 166
- SIMONIS: *cf. Narcissus Simonis*
- SOLARIO [O SOLERIO]: *cf. Arnaldus de Solerio – Berengarius de Solerio – Geraldus de Solario – Maria de Solario – Petrus de Solerio – Poncius de Solario*
- sotsdiaca (Arnaldus, Berengarius, Bernardus Stephani, Guillelmus, Guillelmus de Mata, Petrus, Petrus Ade)
- SPIELLIS: *cf. Guillelmus de Spiellis*
- STAGNEOLO: *cf. Arnaldus de Stagneolo – Berengarius de Stagneolo – Companonus de Stagneolo – Guillelmus de Stagneolo*
- STEPHANI: *cf. Bernardus Stephani – Ferrarius Stephani – Geraldus Stephani – Petrus Stephani*
- STEPHANIA, mare de Pere de Maçanet: 14, 15
- STEPHANUS, escrivà: 34
- STEPHANUS DE MARIMON: 41
- STILIUS: 79
- STRUCIONIS: *cf. Berengarius de Strucionis*
- SUBRIPIS: *cf. Guillelmus de Subripis*
- SUNER MIR DE IPSA VAL: 6
- SUNYERII: *cf. Berengarius Sunyerii*
- SURICI: *cf. Guillelmus Surici*
- SUSCHETA: *cf. Guillelmus de Suscheta*
- SUTOR: *cf. Guillelmus Sutor*
- TALADA: *cf. Bernardus de Talada – Raimundus de Talada*
- TAPIOLIS [O TAPIOLES]: *cf. Alaydis de Tapiolis – Arnaldus de Tapioles – Berengaria de Tapiolis – Berengarius de Tapioles – Bernardus de Tapioles – Dominicus de Tapioles – Ermesendis [de Tapiolis] – Guillelmus de Tapiolis – Johannes de Tapiolis – Maria de Tapioles – Petrus de Tapiolis*
- TARAVALL: *cf. Arbertus de Taravall*
- TARTAGONA, arquebisbe: 19 – electe: 41
- TAVERTETO: *cf. Bernardus de Taverteto – Ferrarius de Taverteto – Raimundus Bernardi de Taverteto*
- TEDMARI: *cf. Guillelmus Tedmarii*
- TERENA: *cf. Boneta Terena*
- TERMINO: *cf. Petrus de Termino*
- TERRADIS: *cf. Arnaldus de Terradis – Petrus de Terradis*
- TERRENI: *cf. Natalis Terreni*
- TEXTORIS: *cf. Guillelmus Textoris – Raimundus Textoris*
- THOMA MUNTANERII, notari públic de Barcelona: 92
- TIMBORS [O TIGBURS], muller de Berenguer de Palafolls: 28
- TINIORSI: *cf. Petrus Tiniorsi*
- TIONA: *cf. Raimunda Tiona*
- TOILANO: *cf. Bernardus de Toilano*
- TOILANO: *cf. Raimundus de Toilano*
- TORCHAFELON [TORQUEFELONO O TORCAFELON]: *cf. Arnaldus Fabri de Torcafelon – Petrus Ferrarii de Torcafelon – Simon Ferrarius de Torquefelono*
- TORDARIA: *cf. Petrus Tordaria*
- Tordera, paborde: 111
- TORONO: *cf. Arnaldus de Torono*
- TORRAMILANA, (na) (Maçanet de la Selva): 141
- TORREDANS : *cf. Berenguer de Torredans de Pratmajor*
- TORRENT, senyora: 81
- TORRENTE: *cf. Berengarius de Torrente – Geraldus de Torrente – Petrus de Torrente – Raimunda de Torrente*

TAGAMANENT: *cf. Arnaldus de Tagamanent*

TAIAN: *cf. Raimundus Guillelmi de Taian*

- TORTUS: *cf. Petrus Tortus*
 TOSIS [TUSIS O TOSSES]: *cf. Berengarius de Tosis – Ollarius de Tosis – Petrus de Toses*
 TRIBALLI: *cf. Poncius Triballi*
 TRILIA: *cf. Simon de Trilia*
 TRUIARDIS, mare d'Ermessenda, Pere, Ermengarda i Francesca: 33 – muller de Miquel de Bossegalls: 33
 TUGURIIS: *cf. Berengarius de Tuguriis – Petrus de Tuguriis*
 TURRE [O TURRI]: *cf. Berengarius Arnaldi de Turre – Bernardus de Turre – Natalis de Turre – Petrus Fabri de Turre – Petrus Ferrarii de Turre – Guillelmus Martorelli de Turri*
 TURRICELLA: *cf. Jacobus de Turricella – Petrus de Turricella*
- U -
- UDALARDI [O UDALARD]: *cf. Bernardus Udalard – Poncius Udalardi*
 UDALARDUS: 36
 UGO, comte d'Empúries: 81 – prevere: 70
 ULMO: *cf. Berengarius de Ulmo – Bernardus de Ulmo – Johanna de Ulmo – Michael de Ulmo – Raimundus de Ulmo*
 UMBERTI: *cf. Guillelmus Umberti*
 Urgell, ardiaca: 5 – bisbe: 5 – clergues: 5 – comte: 37, 41 – serf (de Santa Maria): 5 – vescomte: 11
- V -
- VALENCIA, filla de Pereta: 39 – germana d'Arnau, Ramon, Guillem, Berenguer, Verall i Pere: 39 – germana de Pereta: 36, 39 – mare de Berenguera: 36, 53 – sogra de Pere de Maçanet: 36
 VALENCIETA, filla de Pere de Maçanet i Berenguera: 36 – germana de Guillem i Pere: 36
 VALLE [O VAL]: *cf. Geraldus de ipsa Valle – Johannes de Valle – Suner Mir de ipsa Val*
 VALLEJULIA: *cf. Poncius de Vallejulia*
 VALLEMAJORI [O VALLEMAIORI]: *cf. Bernardus de Vallemajori – Carbonella de Vallemajori – Geraldus de Vallemajori – Guillelmus de Vallemajori*
 VALLIBUSROMANIS: *cf. Arnaldus de Vallibusromanis*
 VEGIANI: *cf. Guillelmus Vegiani veguer (Barcelona, Berengarius de Savarresio, Cabrera, Ferrarius Mayol, Ollerius de Sancto Celdonio, Petrus de Orreo, Petrus de Torrente, Poncius de Montesurico, Raimundus Sancti Iusti)*
 VENDRELLUS OTGER (Tordera): 68
 VERALLUS, fill de Pereta: 39 – germà d'Arnau, Ramon, Guillem, Berenguer, Pere i Valença: 39
 VERDEGER: *cf. Berengarius de Verdeger – Guillelmus de Verdeger*
 VERDERIA: *cf. Raimundus de Verderia vescomte (Bas, Cabrera, Cardona, Dalmacius Berengarii, Geraldus, Geraldus de Capraria, Geraldus Poncii, Girona, Poncius de Capraria, Raimundus Fulchonis, Urgell) vescomtessa (Cabrera, Ledgardis, Marchisia)*
 VICCO: *cf. Bernardus de Vicco*
 VIDAL: 10
 VIDIANI: *cf. Geraldus Vidiani*
 Vidreres, notari públic: 24, 44, 129, 138, 173, 177, 178, 184, 185, 188
 VILALBA: *cf. Bernardus de Vilalba – Raimundus de Vilalba*
 VILLA: *cf. Johannes de Villa*
 VILLADECHANS: *cf. Berengarius de Villadechans – Bernardus de Villadechans – Michael de Villadechans*
 VILLADEMAGNO [VILADEMAGNO, VILLADEMAN O VILLADEMAIN]: *cf. Arnaldus de Villademagno – Bernardus de Villademan – Elicsendis de Vilademagno – Guillelmus de Villademagno*

- *Petri Raimundi de Villademagno*
– *Raimundus de Villademain*
VILLADEMULS: *cf. Raimundus de Villademuls*
VILLAERTO: *cf. Poncius de Villaerto*
VILLAGELANIS [O VILAGELANS]: *cf. Berengarius de Villagelanis – Bernardus de Vilagelans*
VILLAMAJOR: *cf. Simon de Villamajor*
VILLARIO: *cf. Bernardus de Villario*
VIRGILIA DE COLLO (Maçanet de la Selva): 149
VITALIS, marit de Beatriu: 29, 32 – *cf. Ferrarius Vitalis – Guillelmus Vitalis – Poncius Vitalis*
VITALIS BOSOM: 122
VITALIS DE PEDROSO: 88
VITALIS JOHANNIS: 141
VITALIS SABATER: 51 – pare d'Anglesa: 51
– sogre de Guillem Vidal: 51
- VITRARIIS: *cf. Berengarius de Vitrariis*
VITULI: *cf. Petrus Vituli*
VIVES CABRER (Tordera): 68
VIVES: *cf. Berengarius [Vives] – Bernardus Vives – Carbonus Vives – Dominicus [Vives] – Petrus Vives*
- X –
- XETMARIUS [O XETMAR]: *cf. Arnaldus Xetmarius – Guillelmus Xetmar – Raimundus Xetmarius*
- Y –
- YRIMBALLUS: *cf. Irimballi*

ÍNDEX DE LLOCS

[...], mas (Mansolí): 49
[...], mas de Ponç (Maçanet de la Selva): 68 – mas d'Arnau: 68
[...]*hom*, mas (Maçanet de la Selva): 188

— A —

Abella, puig (Santa Maria de Rocarossa): 11
Abellars, mas: 16 – serra: 12, 25 – torrent: 25
Adalbert, mas (Maçanet de la Selva): 141
Adroer, mas (Maçanet de la Selva): 141
Adroera, borda de Guillema (Maçanet de la Selva): 141
Àger: 42 – monestir (de Sant Pere): 5
Agulló, mas de Pere (Maçanet de la Selva): 39
Aiguaviva, milícia (del Temple): 95, *cf. Temple*
Alamany, mas de Bernat: 79
Albarrassí: 164
Albereta, tossa: 25
altar (Girona, Maçanet de la Selva, Roca-rossa, Sant Iscle, Valldemària, Vidreres)
Altimir, puig: 25
Alzina (Dosrius): 92
Amer, costa: 58 – monestir de Santa Maria: 49, 68
Amil, mas de Pere (Maçanet de la Selva): 141
Angelats: 79 – (Romanyà): 46
Angle, camp (Pineda): 79
Anglès, mas (Dosrius): 92
Anyells, mesura: 84 – molí (Hostalric, Reminyó): 38 – monar del torrent (Hostalric, Reminyó): 38 – torrent: 38
Aragó: 14, 37, 40, 41, 42, 163, 164, 168
Aranyó, mas (Maçanet de la Selva): 141
Arbúcies, parròquia de Sant Quirze: 156, 180, 186 – vall: 156
Arca, coll (Dosrius): 92
Ardenya [o Ardena], mas (Martorell de la Selva): 140 – mas de Berenguer (Martorell de la Selva): 68 – mas de Jaume (Martorell de la Selva): 151 – mas de Pere (Martorell de la Selva): 68 – puig (Martorell de la Selva): 86
Arenys, església de Sant Martí: 9
Argentona, església (de Sant Julià): 108 – parròquia de Sant Julià: 70, 136, 148, 154
Argimon, (capella de) Santa Maria: 10, 79 – castell: 1, 40, 96, 157
Armíger, mas de Bord (Maçanet de la Selva): 69
Arnau, mas: 122 – mas (Maçanet de la Selva): 141
Artal, mas (Salt): 95

Artesa, castell: 37
 Asemort (Martorell de la Selva): 140
 Asprells (Santa Maria de Roca-rossa):
 11
 Avellana, castell: 41

— B —

Balaguer: 37, 41
 Barcelona: 1, 2, 19, 41, 42, 54, 55, 56,
 61, 64, 78, 80, 92, 108, 125, 136,
 153, 158, 161, 165, 168, 175 – arxiu
 reial: 168 – bisbat: 136, 143, 147,
 154, 155, 156 – call (jueu): 7 –
 cases: 7 – ciutat: 1, 7 – comtat:
 1, 108 – convent dels predicadors:
 153 – cúria: 92 – cúria del batlle:
 92 – murs de la ciutat: 7 – (seu
 de Santa Eulàlia): 5, 41, 68, 78,
 154 – torre: 7
 Baró, mas (Maçanet de la Selva): 87
 Barrés, castell: 1, 2
 Batlle, mas (Dosrius): 181 – mas (Maça-
 net de la Selva): 177
batllia (Girona)
 Bau, torrent (Dosrius): 92
 Bedós: 122, 129, 138
 Bellver: 79 – casa (forta): 79
 Berrèn, puig (Tordera): 31, 68
 Besalú: 19 – monestir de Sant Pere:
 19, 30
 Bescanó, molí: 79
 Bessó, mas on viu Bessona, vídua de
 Pere (Tordera): 35
bisbat (Barcelona, Girona)
 Blanes: 172 – castell: 1, 68
 Boneta, mas (Maçanet de la Selva): 141
borda (Adroera, Formic, Gatilera,
 Moner, Nadal)
 Borra, serra (Vidreres): 91
 Bos, gual (Hostalric, Reminyó): 38
bosc (Rederic)
 Bosc, mas (Sant Gregori): 35
 Bosquet, mas (Martorell de la Sel-
 va): 140

Bossegalls (Maçanet de la Selva):
 44 – carrera: 88 – mas: 33, 88 –
 prat: 50, 76
 Branví, mas: 18
 Breda, monestir de Sant Salvador:
 10, 18, 39, 45, 48, 49, 50, 57, 63,
 65, 67, 68, 79, 83, 106, 153, 183
bruguer (Gaià)

Bruguera (Dosrius): 92
 Brugueres, masos: 79
 Brunyola, castell: 1, 2, 3
 Burriac, castell de Sant Vicenç: 148 –
 terme del castell: 170, 179
 Buscastell, mas (Martorell de la Selva):
 140, 173 – mas de Ponç (Martorell
 de la Selva): 68

— C —

Ca Reposat: 58
 Cabanes, pla (Vidreres): 29
 Cabrer (Maçanet de la Selva): 47 –
 mas de Vives (Tordera): 68, 69
 Cabrera: 94, 96, 97, 153, 173, 174,
 189 – castell: 1 – parròquia de
 Sant Feliu: 70, 148 – vescomtat:
 2, 11, 34, 36, 38, 39, 45, 47, 53,
 54, 55, 56, 60, 61, 64, 65, 80,
 150, 153, 159, 167, 173, 174, 189
 Cadafalc, serra (Maçanet de la Sel-
 va): 113
 Calaf, mas (Martorell de la Selva): 139
 Caldes (de Malavella): 124, 146, 152
 Caldes de Montbui: 156 – vila: 156
call (Barcelona)
 Calm, puig (Hortsavinyà): 55, 56
 Calonge, parròquia de Sant Martí:
 71, 102, 175
camí (Ollina de Fossar, Hostalric,
 Maçanet)
 Camós, camp: 30 – església de Sant
 Vicenç: 30
camp (Angle, Camós, Carreres, Cases,
 Fonoit, Gavarra, Gel, Jonquerol,
 Llop, Moió, Permager, Reals, Rini-

- bles, Rovira de Gel, Santa Eulàlia, Serraller, Vallòria, Vilamarcel)
- Camportell, castell: 37
- Canal (Hortsavinyà): 56
- Canalies, prat (Dosrius): 92
- Canemars, forn (Dosrius): 92 – riera (Dosrius): 92
- canònica* (Urgell)
- Cantallops (Tordera): 68, 166
- Canyamars, cementiri de Sant Esteve: 145 – parròquia de Sant Esteve: 136, 145, 154, 176
- cap* (Rogers, Tapioles)
- capella* (Argimon, Maçanet de la Selva, Montsoriu, Sant Iscle, Santa Eulàlia)
- capítol* (Girona)
- Captivars, coma (Dosrius): 92
- Carbó, mas: 147 – mas (Maçanet de la Selva): 141
- Carbonell, mas (Dosrius): 92, 143, 162
- Cardedeu: 156, 158, 176, 181, 183 – confraria: 68, *cf. Gradedol* – escrivania: 162
- Cardona: 163
- carrera* (Bossegalls, Granollers, Mercadera, Monera)
- Carrera, mas (Maçanet de la Selva): 48
- Carrereres, camp (Dosrius): 92
- Cartellà, casa (forta) (Maçanet de la Selva): 141, 170 – parròquia de Sant Feliu: 35, 101
- casa forta* —o stallium— (Bellver, Cartellà, Lledó, Horta, Maçanet de la Selva, Marata, Montnegre, Soler)
- Caselles (Hortsavinyà): 55, 56 – mas de Perpinyà: 61 – puig (Hortsavinyà): 55
- cases* (Barcelona, Gallifa)
- Cases, camp: 23
- Cassà (de la Selva), castell: 81
- Casserres, monestir de Sant Pere: 70, 92, 108, 136, 143, 145, 154, 158, 176, 181, 187
- Castany, mas de Guerau (Maçanet de la Selva): 141 – mas de Pere (Maçanet de la Selva): 141
- castell* (Argimon, Artesa, Avellana, Barrés, Blanes, Brunyola, Burriac, Cabrera, Camportell, Cassà de la Selva, Castellet, Castelló, Dosrius, Fogars de la Selva, Gallifa, Hostalric, Marata, Mataró, Mediona, Montclús, Montmagastre, Montsoriu, Muntanyola, Regomir, Sant Iscle, Torcafelló, Ullastret, Urgell, Vilademany, Vilobí)
- Castella: 37
- Castellet (la Seu d'Urgell): 5
- Castelló (d'Empúries): 157
- Castelló (sobre Balaguer), castell: 37, 41
- Castellvell (Mataró): 70
- Catalunya: 37, 168
- cellera* (Maçanet de la Selva)
- cementiri* (Cadins, Canyamars, Girona, Salt, Sant Pere Cercada)
- Cerdans, torrent (Dosrius): 162
- Cervelló, mas (Vidreres – Maçanet de la Selva): 99, 141, *cf. Coll*
- Cervera: 37
- Cinca: 37
- ciutat* (Barcelona, Girona, Manresa)
- Clarà, monestir (de Sant Pere): 145
- Clodet, puig (Hortsavinyà): 55, 56
- clos* (Pradell de Mill)
- coll* (Arca, Erola, Lugana, Martorell de la Selva, Palomeres)
- Coll (Dosrius): 92 – església de Santa Maria: 49 – mas (Maçanet de la Selva): 141 – mas de Pere (Vidreres-Maçanet de la Selva): 99, *cf. Cervelló* – monestir de Santa Maria: 10, 49 – parròquia de Sant Esteve: 70, 78, 148
- Colom: 37
- coma* (Captivars, Ponç, Rials)
- Coma: 23 – torrent: 23
- Comes Albes: 58
- comtat* (Barcelona, Girona, Manresa)
- confraria* (Cardedeu, Estanyol, Girona, Gradedol, Sant Medir)
- Congost: 16
- Conills, illa (Dosrius): 92
- convent* (Barcelona, Girona, Urgell)

Corcó, parròquia de Santa Maria: 2
 Cornodelles (Dosrius): 92
coromina (Gàrrep, Maçanet de la Selva, Perelló, Pratmajor)
 Corví, vall: 25
costa (Amer)
 Crestat, serra (Maçanet de la Selva): 87
cúria (Barcelona)

— D —

Dalsena, serra: 12
 Dede, pedra de (Santa Maria de Rocarossa): 11
 Dellà, suro (Hortsavinyà): 56
 Devesa (Martorell de la Selva): 86
 Dosrius: 92, 158 – castell: 70, 92, 108, 136, 148, 154, 158 – església (de Sant Iscle): 72, 108 – molí a la riera: 136 – parròquia de Sant Iscle: 78, 92, 108, 136, 143, 144, 145, 154, 162, 181, 187 – riera: 136 – terme del castell: 70, 108, 136, 148, 154
 Duran, mas de Pere (Maçanet de la Selva-Vidreteres): 152

— E —

Empordà: 19
 Empúries: 67, 81, 153, 157, 173, 174, 189
 Ermedàs: 79
 Ermengol, mas (Dosrius): 92 – (Mansolí): 49
 Erola, coll (Dosrius): 92 – torrent del coll (Dosrius): 92
escrivania (Cardedeu)
 Escuder, mas de Bord (Maçanet de la Selva): 68
església (Arenys, Argentona, Cadins, Camós, Coll, Dosrius, Esparra, Estanyol, Fogars, Franciac, Girona, Hostalric, Maçanet de la Selva, Martorell de la Selva, Massanes,

Mercadell, Palafolls, Pineda, Riu, Riudarenes, Roca-rossa, Salt, Sant Iscle, Sant Pere Cercada, Santa Coloma de Farners, Santa Susanna del Mercadal, Tordera, Vallalta, Valldemària, Vidreteres)
 Esparra, església de Sant Martí: 10, 79 – parròquia de Sant Martí: 96, 157
estany (Sils)
 Estany, monestir de Santa Maria: 70
 Estanyol: 79 – confraria: 68 – església de Sant Andreu: 79 – parròquia de Sant Andreu: 79
estrada (Maçanet de la Selva, Tordera)

— F —

Fàbregues (Vidreteres-Maçanet de la Selva): 99
 Far (Dosrius): 92
 Ferrer, mas: 133 – mas (Martorell de la Selva): 140 – mas de Joan: 20
ferreria (Montnegre)
 Figuera, mas (Maçanet de la Selva): 141
 Figueres: 168
 Filomena, mas de Pere (Mansolí): 49
 Fogars (de la Selva): 140, 153 – església de Sant Cebrià: 137, 153 – parròquia de Sant Cebrià: 34, 125, 153, 159, 180 – vila: 153
 Folgueres, mas (Dosrius): 183
 Fonoit, camp (Dosrius): 92
 Fonollet (Dosrius): 92
font (Pradell de Mill)
 Font, mas (Maçanet de la Selva): 17, 122, 141 – mas de Ramon: 122
 Fontanilles (Maçanet de la Selva): 125 – torrent (Maçanet de la Selva): 126
 Fontarilles, mas: 122
força (Maçanet de la Selva, Roqueta, Salvaterra)
 Formic, borda de Ramon (Maçanet de la Selva): 141
*for*n (Canemars)

Forn (Maçanet de la Selva): 22 – mas
(Maçanet de la Selva): 22
França: 168
Franciac, (església): 140, 149, 151, 152
Fredena (Santa Maria de Roca-rossa):
11
Fuirosos, parròquia de Sant Cebrià:
68, 73

— G —

Gaià, bruguier (Maçanet de la Selva):
149, 188 – mesura: 84, 140, 141
Gallifa, cases (Barcelona): 7 – castell:
14, 15
Galligants, monestir de Sant Pere:
47, 68, 80
Gàrrep, coromina (Sant Gregori): 35,
62 – riera (Sant Gregori): 35 – riu
(Sant Gregori): 62
Gatilera, borda (Martorell de la Selva):
140 – masoveria (Martorell de la
Selva): 86
Gats, torrent (Dosrius): 92
Gavarra (Dosrius): 162 – camp (Dos-
rius): 92
Gel (Dosrius): 92 – camp (Dosrius): 92
Gènova: 25
Geruart, mas (Maçanet de la Selva): 141
Giribert, mas (Maçanet de la Selva):
87, 141
Girona: 2, 4, 10, 11, 17, 18, 19, 21,
25, 30, 31, 35, 48, 49, 53, 54, 61,
62, 67, 68, 74, 79, 80, 81, 94, 96,
112, 125, 136, 141, 153, 156, 168,
174, 175, 180 – Almoina (del Pa
de la seu): 124 – altar de Santa
Anastàsia a l'església de Santa Ma-
ria de Girona: 10, 79 – batllia: 2,
30, 168 – bisbat: 71, 154 – capítol
(de la seu): 67, 136 – capítol de
Sant Feliu: 112 – cementiri dels
predicadors: 153 – ciutat: 1, 2,
30, 168 – comtat: 1, 6, 11, 18,
20, 21, 22, 26, 28, 31, 38, 45, 58,
80, 86 – confraria de la seu de

Santa Maria: 95 – convent dels
framenors: 153 – convent dels
predicadors: 153 – església de Sant
Feliu: 4, 11, 49, 71, 79, 111, 112
– església de Santa Maria: 10, 19,
25, 51, 67, 68, 79, 153 – obra de
la seu de Santa Maria: 10 – obra
de Sant Feliu: 79 – seu (de Santa
Maria): 10, 19, 67, 68, 79, 104,
105, 153 – vegueria: 2, 30, 168

Gironella, puig: 3

Gironès: 153

gorg (Negre)

Gorg, mas (Martorell de la Selva):
140, 147

Gradedol, confraria: 79, *cf. Cardedeu*

Granollers: 92, 156, 165 – carrera
mercadera que va de Dosrius a
Granollers: 92

gual (Bos)

Guàrdies: 6 – (Maçanet de la Selva): 141

Guardiola, pujol (Dosrius): 92

Guidó, mas (Pradell de Mill, Maçanet
de la Selva): 111

— H —

Horta, casa forta: 70, 78, 148

Hortsavinyà, parròquia de Santa Eu-
làlia: 54, 55, 56, 61

Hospici: 51

Hospital (de Sant Joan) de Jerusalem:
10, 56, 68, 79

Hospital de Sant Pere (Girona): 79, 95

Hospital Nou (Girona): 79, 95

Hostalric: 1, 2, 11, 34, 36, 38, 39, 45,
47, 48, 53, 54, 55, 56, 60, 61, 64,
65, 80, 150, 151, 153, 159, 166,
173, 174, 179, 182, 189 – camí
de Maçanet de la Selva a Hos-
talric: 151 – castell: 11, 37, 41,
153 – església (de Santa Maria):
153 – terme del castell: 11, 38 –
vila: 153

Hostoles: 153

— I —

[Igasti]: 23

illa (Conills, Rodereda)

Illa, mas d'Andreu (Mansolí): 49

Irimball, mas (Maçanet de la Selva): 141

Isarns (Dosrius): 92

— J —

Joan, mas de Vidal (Maçanet de la Selva): 141

Joanet: 13

Jofred, mas (Maçanet de la Selva): 88

Jonquerol, camp: 30

— L —

Libra (Dosrius): 92 – riera (Dosrius): 92

Llacuna, molins (Martorell de la Selva): 89

Llagostera: 153 – mas (Dosrius): 181

Llavaneres: 92

Lledó (Tordera): 64 – (casa forta o *stallium* (Tordera): 64 – punta (Dosrius): 92

Lleida: 160

Lliors, parròquia de Santa Maria: 156

Lliura, mas (Canyamars): 176

Llobatera, puig (Dosrius): 92

Llop, camp (Pineda): 36

Lugana, coll: 25

— M —

Maçanet (de la Selva): 28, 54, 76, 124, 147, 151, 166 – altar de Sant Jaume de la capella: 90, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133 – camí de Maçanet de la Selva a Hostalric: 151 – capella (o església) de Sant Jaume: 68, 76, 90, 110, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 120,

121, 122, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 139, 152 – casa forta: 68, 87, 99, 101, 107, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 140, 141, 151, 170 – cellera de Sant Llorenç: 39 – cellera de la torre: 178 – coromina al costat de l'església de Sant Llorenç: 67, 104, 105 – coromina de la casa (forta): 99 – església de Sant Llorenç: 17, 44, 63, 67, 68, 91, 104, 105, 126, 142, 172, 180 – estrada que va de Maçanet a Tordera: 25 – força: 94, 125, 174 – mesura: 140 – parròquia de Sant Llorenç: 2, 6, 18, 20, 21, 22, 24, 27, 26, 28, 32, 35, 39, 43, 44, 45, 47, 48, 51, 54, 62, 63, 65, 68, 69, 76, 83, 84, 85, 87, 88, 99, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 113, 125, 126, 135, 141, 142, 147, 149, 151, 152, 153, 159, 167, 173, 177, 180, 182, 184 – riera: 45 – torre: 57, 94, 110, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 139, 140, 149, 152, 174, 178, 188 – via que va de Prat Major a l'església de Sant Llorenç: 63 – via que va de Torrafort a l'església de Sant Llorenç: 44

Maians, torrent (Dosrius): 92

Malloles (Maçanet de la Selva): 87

Mallorca: 185, 190

Manlleu (Vidreres): 138

Manresa, ciutat: 1 – comtat: 1

Mansolí, parròquia de Santa Maria: 49

Marata, casa (forta): 170 – castell: 170

Marginats (Dosrius): 92

Marquès, mas de Pere (Mansolí): 49

Martí, mas (Maçanet de la Selva): 109, 141, 152, 172

Martorell (de la Selva): 147 – coll: 147 – església (de Sant Pere): 8, 74, 77 – parròquia de Sant Pere:

- 54, 66, 68, 74, 86, 89, 125, 139, 140, 147, 151, 173 – pla: 93, 139
- Martorell, mas (Maçanet de la Selva): 87, 110, 142, 167, 177 – mas de Ramon (Martorell de la Selva): 68
- mas* ([...], [...])hom, Abellars, Adalbert, Adroer, Agulló, Alamany, Amil, Anglès, Aranyó, Ardenya, Armiger, Arnau, Artal, Baró, Batlle, Boneta, Bessó, Bosc, Bosquet, Bossegalls, Branví, Brugueres, Buscastell, Cabrer, Calaf, Carbó, Carbonell, Carrera, Caselles, Castany, Cerverlló, Coll, Cornell, Duran, Ermengol, Escuder, Ferrer, Figuera, Filomena, Folgueres, Font, Fontarilles, Forn, Geruart, Giribert, Gorg, Guidó, Illa, Irimball, Joan, Jofred, Llagostera, Lliura, Marquès, Martí, Martorell, Miquel, Mir, Moner, Montsant, Oliva, Oliver, Ollet, Olzina, Om, Otger, Pedrós, Pellicer, Pi, Poc, Pradell, Pradell de Mill, Prat, Prat d'Avall, Prat de Mill, Prat Major, Provençal, Puig, Puig-oller, Pujol, Pujols, Questa, Ricard, Rinibles, Roure, Rovira, Sabater, Salivet, Sarabad, Sendra, Seniofred, Sifresa, Soler, Tainí, Tapioles, Terrè, Tornafort, Torrent, Vall, Vallagars, Valljúlia, Vallposa, Verrat, Vidal, Vives)
- masada* (Tainí)
- masoveria* (Gatilera): 86
- Massanes: 89 – església de Santa Maria: 79 – (parròquia): 180
- Mataró: 169 – castell: 70, 125, 148 – terme del castell: 70, 125, 148
- Mediona, castell: 41
- Mercadell, obra de Sant Genís: 79
- Mercadera, carrera (Dosrius): 92
- mercat* (Sant Celoni)
- Merdençà, riu: 4
- mesura* (Anyells, Gaià, Girona, Maçanet, Monells, Sant Celoni, Sant Llorenç)
- milícia* (Aiguaviva, Temple)
- Miquel, mas (Maçanet de la Selva): 141
- Mir, mas (Guàrdies, Maçanet de la Selva): 141 – mas de Sunyer (sa Vall, Maçanet de la Selva): 6
- Missadera, via (Maçanet de la Selva): 65, 83, 106
- Moió, camp (Dosrius): 92 – puig (Dosrius): 92
- Molar (Montseny): 70, 136, 148
- molí* (Anyells, Bescanó, Dosrius, Llacuna, Molar, Prat, Rupit, Tordera, Valldemaria, Verneda)
- Molina: 163
- monar* (Anyells, Riba, Valldemaria)
- Monells, mesura: 141
- Moner, borda de Pere (Maçanet de la Selva): 141
- Monera, carrera (Sant Gregori): 35 – carrera que va al mas de Maria (Sant Gregori): 62 – mas de Maria (Sant Gregori): 62
- monestir* (Àger, Amer, Breda, Besalú, Cadins, Casserres, Clarà, Estany, Galligants, Montseny, Poblet, Rocarossa, Sant Daniel, Sant Martí Sacosta, Sant Pol de Mar, Ullà, Valldemaria, Vilabertran)
- Montclús, castell: 166 – terme del castell: 166
- Montfullà: 95 – parròquia (de Sant Pere): 95
- Montmagastre, castell: 37
- Montmagastril: 37
- Montmeló: 165
- Montnegre, casa forta: 68 – ferreria: 68 – parròquia de Sant Martí: 68
- Montornès: 170, 179
- Montpedrós (Dosrius): 92
- Mont-rodon (o Brunyola), parròquia de Sant Fructuós: 2
- Montsant, mas de Guerau de: 61
- Montseny: 70, 148 – monestir de Sant Marçal: 65 – parròquia de Sant Julià: 136, 154
- Montsoriu, capella de Sant Pere: 153 – castell: 41, 153
- Morera (Dosrius): 92

Muntanyola, castell: 70, 148
 Muscarós (Santa Maria de Rocarossa): 11
 mur (Barcelona)

— N —

Nadal, borda (Martorell de la Selva): 140
 Negre, gorg (Santa Maria de Rocarossa): 11
 Nogueres (Dosrius): 92

— O —

obra (Girona, Mercadell, Sant Pere Cercada)
 Oliva (Dosrius): 92 – (Maçanet de la Selva): 151 – mas de Pere (Martorell de la Selva): 140
 Oliver, mas (Dosrius): 181
 Oller, puig (Maçanet de la Selva): 84, 141, 152
 Ollet, mas de Poc (Mansolí): 49
 Ollina de Fossar (Maçanet de la Selva): 82 – camí: 82
 Olmedes (Hortsavinyà): 56
 Ollmells, serra (Maçanet de la Selva): 109
 Olzina, mas (Dosrius): 181
 Om, mas (Maçanet de la Selva): 141, 177 – mas (Puig-oller, Maçanet de la Selva): 84, 110 – mas de Bernat (Maçanet de la Selva): 141
 Onyar, llit (del riu): 3
 Osona, (seu de Sant Pere de Vic o): 41
 Osor: 64
 Otger, mas de Pere (Vilamajor): 14 – mas de Vendrell (Tordera): 68, 69

— P —

Palafolls: 129 – església de Sant Genís: 79 – parròquia de Sant Genís: 79

Palau: 71, 102
 Palomeres, coll (Martorell de la Selva): 66
parròquia (Arbúcies, Argentona, Cabrera, Calonge, Canyamars, Cartellà, Coll, Corcó, Dosrius, Esparra, Estanyol, Fogars, Fuirosos, Hortsavinyà, Lliors, Maçanet de la Selva, Mansolí, Martorell de la Selva, Massanes, Montfullà, Montnegre, Mont-rodon, Montseny, Palafolls, Pineda, Reminyó, Riu, Riudarenes, Romanyà de la Selva, Salt, Sant Gregori, Sant Pere Desplà, Santa Coloma de Farners, Sils, Tordera, Vallmanya, Vidreres)

pedra (Dede)
 Pedret, (hospital de) malalts: 79
 Pedrós: 27 – mas (Maçanet de la Selva): 141 – mas de Vidal (Maçanet de la Selva): 88
 Pellicer, mas (Dosrius): 92 – mas (Maçanet de la Selva): 110, 177
 Pellicera, serra (Maçanet de la Selva): 110, 177
 Peragrossa (Maçanet de la Selva): 44
 Perapertusa, puig: 12
 Perella (Maçanet de la Selva): 85
 Perelló, coromina (Maçanet de la Selva): 35
 Permager, camp (Dosrius): 92
 Pertusa, puig: 12
 Pi, mas (Dosrius): 92
 Pineda: 28 – església de Santa Maria: 28, 79 – parròquia de Santa Maria: 28, 36, 79
 Pisa: 25
pla (Cabanes, Martorell)
 Pla: 79
 Poblet, monestir de Santa Maria: 41
 Poc, mas (Maçanet de la Selva): 177
 Ponç, coma (Pineda): 36
 Pontarró (Dosrius): 92
 Pontell, torrent: 104
 Portar, riera (Dosrius): 92 – torrent (Dosrius): 92
 Portes (Dosrius): 92

Pradell de Mill [d'Amil o d'Amit] (Maçanet de la Selva): 6, 18, 23, 33, 44, 69, 111 – clos: 33, 107 – font: 23 – mas (Maçanet de la Selva): 26, 43 – via pública: 6
 Pradell, mas de Guillem (Fuirosos): 73
prat (Bossegalls, Canalies)
 Prat, mas (Maçanet de la Selva): 69 – molí del mas (Maçanet de la Selva): 69
 Prat d'Avall, mas (Maçanet de la Selva): 104, 105 – via que va al mas (Maçanet de la Selva): 104, 105
 Prat Major (Maçanet de la Selva): 6, 26, 141 – camp (Maçanet de la Selva): 26 – coromina (Maçanet de la Selva): 63 – mas (Maçanet de la Selva): 88 – via que va de Prat Major a l'església de Sant Llorenç (Maçanet de la Selva): 63
 Premià: 170, 179
 Provença: 41, 42
 Provençal, mas (Maçanet de la Selva): 107
 Prunera (Hortsavinyà): 55
puig (Abella, Agnar, Altimir, Ardenya, Asprells, Berrèn, Calm, Caselles, Clodet, Gironella, Llobatera, Moió, Perapertusa, Pertusa)
 Puig, mas (Dosrius): 92 – mas de Bernat (Pineda): 79 – mas de Bosomet (Maçanet de la Selva): 62 – mas de Guerau (Fuirosos): 68
 Puig-oller, mas (Maçanet de la Selva): 141
pujol (Guardiola)
 Pujol: 37 – (Pineda): 28 – mas (Camós): 30 – mas (Dosrius): 108, 181
 Pujols (Fogars de la Selva): 159 – mas (Maçanet de la Selva): 141
punta (Lledó)

— Q —

Questa, mas (Camós): 30
 Quota: 1

— R —

Rabassa (Fogars de la Selva): 159
 Reals, camp (Pineda): 36
 Rederic, bosc (Sant Gregori): 35
 Regomir, castell (Barcelona): 7
 Reminyó: 146 – parròquia de Sant Andreu: 38, 61
 Rials, coma (Dosrius): 92
 Riba (Maçanet de la Selva): 115 – monar (Tordera): 31
 Ribalta (Maçanet de la Selva): 113
 Ricard, mas (Martorell de la Selva): 139, 140
riera (Canemars, Dosrius, Gàrrep, Llibra, Maçanet, Portar, Riudarenes, Torderola, Valldemaria)
 Rinibles, camp (Dosrius): 92 – mas (Dosrius): 92
 Ritort (Fogars de la Selva): 159
riu (Gàrrep, Merdença, Onyar, Tordera, Torderola)
 Riu (o Pineda), església de Sant Pere: 79 – parròquia de Sant Pere: 54
 Riudarenes: 39, 152 – església de Sant Martí: 10, 79 – parròquia de Sant Martí: 53 – riera: 39
 Riurola (Sils): 159
 Roca (Fogars de la Selva): 159 – (Vallès): 170, 179
 Roca, molí (Fogars): 34
 Rocar, (molí): 34
 Roca-rossa: 11 – altar de Santa Maria: 48 – església de Santa Maria: 11, 38, 39, 48, 60, 64, 159 – monestir de Santa Maria: 11, 36, 38, 39, 45, 47, 48, 53, 55, 60, 61, 64, 65, 68, 80, 83, 106, 153, 159
 Rodereda, illa (Dosrius): 92
 Rodonells (Maçanet de la Selva): 109
 Rogers, cap (Dosrius): 92
 Roma: 25
 Romanyà (de la Selva): 58, 126 – parròquia de Sant Martí: 46
 Roqueta, força (l'Esparra): 96, 157, *cf. Salvaterra*
 Roqueta de l'Om: 31

Rosars (Vidreres): 52, 59
 Rota (Hostalric, Reminyó): 38
 Roure: 49, 104, 105 – mas (Maçanet de la Selva): 65, 83, 104, 106 – mas de Pere Martí (Mansolí): 49
rovira (Sant Feliu)
 Rovira, mas (Maçanet de la Selva): 135, 141 – mas (Martorell de la Selva): 140 – mas de Bernat (Martorell de la Selva): 68
 Rovira de Gel, camp (Dosrius): 92
 Rupit, molí (riera de Riudarenes): 39, 53

— S —

Sabater, mas: 129 – mas (Maçanet de la Selva): 141
 Sallent (vall Corví): 25
 Salt: 95, 102, 112, 136 – cementiri: 95 – església de Sant Cugat: 95 – parròquia de Sant Cugat: 112
 Salvaterra (l'Esparra), força: 96, 157, *cf. Roqueta*
 Salvatja, torrent de la (Santa Maria de Roca-rossa): 11
salvetat (Valldemaria)
 Sant Celoni: 80, 156, 182, 186 – mercat: 55 – mesura: 55, 56, 141, 149
 Sant Daniel (de Girona), monestir: 68, 79, 95
 Sant Feliu, *rovira* (Maçanet de la Selva): 88
 Sant Feliu de Cadins, cementiri: 68 – església: 68 – monestir: 68, 69
 Sant Feliu de Guíxols: 171
 Sant Gregori, parròquia: 35, 62
 Sant Iscle: 177 – altar (de la capella): 91 – capella: 166 – castell: 24, 40, 41, 166 – església (o capella): 91 – terme: 24
 Sant Jaume (de Galícia): 13
 Sant Llorenç, mesura: 34
 Sant Martí: 92
 Sant Martí Sacosta, monestir: 68, 79
 Sant Medir, confraria: 68

Sant Pere Cercada, cementiri: 79 – església: 79 – monestir: 10, 13, 79, 153 – obra del portal de l'església: 79
 Sant Pere Desplà: 156
 Sant Pol de Mar, monestir: 153
 Sant Quirze: 36
 Sant Sepulcre: 79
 Sant Vicenç: 148, *cf. Burriac*
 Santa Coloma de Farners: 17 – església: 10, 79 – parròquia: 79
 Santa Eulàlia, camp (Dosrius): 92 – capella (Dosrius): 187
 Sarabad, mas: 18
 Saragossa: 19
 Sarivet [o Salivet], mas (Martorell de la Selva): 74, 140
 Selvà: 13, 57, 67
 Sendra, mas de Ramon (Romanyà): 46
 Seniofred, mas d'Arnau (Vilamajor): 14
serra (Abellars, Borra, Cadafalc, Crestat, Dalsena, Olmells, Pellicera)
 Serra (Dosrius): 92
 Serraller, camp (Dosrius): 92
seu (Barcelona, Girona, Osona, Urgell)
 Sicília: 163, 164, 168
 Sifresa, mas: 132
 Sils, estany: 96, 157, 189 – parròquia de Santa Maria: 147, 159
 Soler, (casa forta o) *stallium*: 58 – mas (Maçanet de la Selva): 141 – mas (Puig-oller, Maçanet de la Selva): 141 – mas de Maria (Vidreres): 59
suro (Dellà)

— T —

Tainí, mas (Cartellà): 35 – masada del mas (Cartellà): 35
 Tapioles (Maçanet de la Selva): 135 – cap (Dosrius): 92 – mas (Maçanet de la Selva): 141 – mas d'Adalaida (Maçanet de la Selva): 141 – vil·la (Maçanet de la Selva): 22
 Tarassona (Aragó): 163, 164

Tarragona: 19, 41
 Temple de Jerusalem: 7 – milícia: 7, 10, 13, 68, 79, *cf. Aiguaviva*
terme (Dosrius, Hostalric, Mataró, Montclús, Sant Iscle, Vilamajor, Vilobí)
 Terrassa: 158
 Terrè, mas (Vidreteres): 59
 Terrer: 12
 Torcafelló: 83, 97, 105, 137, 142, 147, 159 – castell: 1, 2, 13, 37, 40, 41
 Tordera: 16, 25, 68, 71, 101, 150, 153 – aigua (del riu): 31 – església de Sant Esteve: 31, 68 – estrada que va de Maçanet a Tordera: 25 – molí a la riera: 31, 68 – molí al riu: 80 – pabordia: 111 – parròquia de Sant Esteve: 31, 35, 54, 64, 68, 69, 71, 80, 166, 180 – riu: 31, 80, 125 – via: 12
 Torderola, riera: 126 – riu: 87
 Tornafort, mas (Maçanet de la Selva): 141
 Torrafort, via que va a l'església de Sant Llorenç (de Maçanet): 44
torre (Barcelona, Maçanet de la Selva)
 Torre (Maçanet de la Selva): 88, 126, 182, 188
torrent (Abellars, Anyells, Bau, Cerdans, Coma, Erola, Fontanilles, Gats, Maians, Pontell, Portar, Salvatja, Valls)
 Torrent: 81 – mas (Martorell de la Selva): 93
tossa (Albereta)
 Trilla (Viladecans, Maçanet de la Selva): 39
 Tuses (Maçanet de la Selva-Vidreteres): 20

— U —

Ullà, monestir de Santa Maria: 10
 Ullastret, castell: 153 – vila: 153
 Urgell: 11, 37, 41 – canònica de la seu de Santa Maria d'Urgell:

5 – castellet de la seu de Santa Maria d'Urgell: 5 – convent dels predicadors: 153 – seu de Santa Maria d'Urgell: 5

— V —

vall (Arbúcies, Corví)
 Vall (Maçanet de la Selva): 6, 51 – mas de Sunyer Mir de sa: 6
 Vallagars, mas (Mansolí): 49
 Vallalta, (església de) Sant Iscle: 177
 Valldemaria: 12, 19, 25 – altar de Santa Maria: 12 – església de Santa Maria: 12, 16, 19, 35, 79 – molí a la riera: 16, 31 – monar: 31 – monestir de Santa Maria: 12, 16, 19, 24, 25, 35, 62, 68, 79, 153 – riera: 16 – salvetat: 19 – via que va del mas d'Abellars a l'església de Santa Maria: 16
 Vallès: 92 – (Pineda): 36
 Valljúlia, mas de Ponç (Palafolls): 79
 Vallmanya: 101, 150 – parròquia de Sant Miquel: 68, 180
 Vallòria (Maçanet de la Selva): 45, 65, 83, 106 – camp (Maçanet de la Selva): 39
 Vallposa, mas (Dosrius): 92
 Valls (Maçanet de la Selva): 32, 113 – torrent: 151
vegueria (Girona)
 Verneda, molí (Tordera): 80
 Verrat, mas (Vidreteres): 91
vescomtat (Cabrera)
via (Pradell de Mill, Prat d'Avall, Maçanet, Missaderra, Tordera, Torrafort, Valldemaria)
 Vic, església (de Sant Pere): 153 – seu (de Sant Pere): 153, 154, 155, 156
 Vidal, mas (Fogars): 140 – mas (Maçanet de la Selva): 141
 Vidreteres: 24, 91, 101, 129, 138, 146, 148, 173, 177, 178, 184, 185, 188 – altar de Sant Miquel a l'església de Santa Maria: 146 – altar de

-
- Sant Pau a l'església de Santa Maria: 44, 148, 177, 178, 184, 185, 188 – església de Santa Maria: 4, 44, 51, 58, 146, 173, 177, 178 – parròquia de Santa Maria: 20, 28, 29, 44, 52, 59, 68, 91, 99, 125, 138, 141, 149, 152, 167
vila (Caldes de Montbui, Fogars de la Selva, Hostalric, Ullastret)
 Vilabertran, monestir de Santa Maria: 11
 Viladecans (Maçanet de la Selva): 39, 48, 60
 Vilademany: 2 – castell: 81
 Vilamajor, terme: 14
 Vilamalla: 159
 Vilamarcel, camp (Dosrius): 92
 Vilanova: 157
 Vilassar: 170, 179
vil·la (Tapióles)
 Vilobí: 102 – castell: 154 – terme del castell: 154
 Vinyals (Tordera): 166
 Vinyola (Montfullà): 95
 Vives, mas (Martorell de la Selva): 13 – mas de Pere (Martorell de la Selva): 68

FUNDACIÓ NOGUERA, constituïda el 20 de juliol de 1976 pel notari de Barcelona Raimon Noguera Guzman

Antics presidents: Raimon NOGUERA GUZMAN
Lluís FIGA I FAURA
Josep M. PUIG SALELLAS

Patronat

President: Joan J. LÓPEZ BURNIOL
Vocals: Robert FOLLIA I CAMPS
Jordi FIGA I LÓPEZ-PALOP
Enric BRANCÓS NÚÑEZ
Francesc-X. FRANCINO I BATLLE
Francesc TORRENT I CUFÍ
Secretari: Lluís JOU I MIRABENT
Director de Publicacions: Josep Maria SANS I TRAVÉ

Publicacions de la Fundació Noguera

Inventaris d'Arxius Notarials de Catalunya

- Vinyet PANYELLA: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Sitges*. Barcelona, 1981.
1. Antoni JORDÀ I FERNÁNDEZ: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Vilafranca del Penedès*. Barcelona, 1983.
 2. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Lleida*. Barcelona, 1983.
 3. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Tremp*. Barcelona, 1983.
 4. Sebastià BOSOM I ISERN i Salvador GALCERAN I VIGUÉ: *Catàleg dels Protocols de Puigcerdà*. Barcelona, 1983.
 5. Pere PUIG I USTRELL i Josep SANLLEHÍ I UBACH: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Terrassa*. Barcelona, 1984.

6. Josefina MOLINERO: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Sabadell*. Barcelona, 1984.
7. Ramon PLANES I ALBETS: *Catàleg dels Protocols Notarials dels Arxius de Solsona*. Barcelona, 1985.
8. Montserrat CANELA I GARAYOA i Montse GARRABOU I PERES: *Catàleg dels Protocols de Cervera*. Barcelona, 1986.
9. Lluïsa CASES I LOSCOS i Imma OLLICH I CASTANYER: *Catàleg dels Arxius Notarials de Vic*. Barcelona, 1986.
10. Joan PAPELL I TARDIU: *Catàleg dels Protocols de Valls*. Barcelona, 1989.
11. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Barcelona*. Barcelona, 1990.
12. Albert TORRA PÉREZ i M. LUZ RETUERTA JIMÉNEZ: *Catàleg dels Protocols Notarials de l'antic districte de Sant Feliu de Llobregat*. Barcelona, 1991.
13. Joan FARRÉ I VILADRICH: *Catàleg dels Protocols de Balaguer*. Barcelona, 1991.
14. J. M. PONS I GURI i Hug PALOU i MIQUEL: *Catàleg de l'Arxiu Històric Notarial d'Arenys de Mar*. Barcelona, 1992.
15. M. TORRAS, B. MASATS, R. VALDENEBRO, L. VIRÓS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Manresa*. Volum I. Barcelona, 1993.
16. M. TORRAS, B. MASATS, R. VALDENEBRO, L. VIRÓS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Manresa*. Volum II. Barcelona, 1993.
17. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg de l'Arxiu de Protocols del districte notarial de Sort*. Barcelona, 1995.
18. Anna SABANÉS ALBERICH: *Inventari de l'Arxiu de Protocols Notarials del Vendrell*. Barcelona, 1995.
19. Josep M. T. GRAU I PUJOL: *Catàleg del fons notarial del districte de Santa Coloma de Farners*. Barcelona, 1995.
20. M. A. ADROER I PELLICER, J. M. T. GRAU I PUJOL, J. MATAS I BALAGUER: *Catàleg dels Protocols del districte de Girona (I)*. Barcelona, 1996.
21. Marta VIVES I SABATÉ: *L'Arxiu de Protocols del districte d'Igualada*. Barcelona, 1997.
22. Roser PUIG I TÀRRECH: *Catàleg dels protocols notarials dels antics districtes de Falset i Gandesa*. Barcelona, 2000.
23. Isabel COMPANYYS I FARRERONS: *Catàleg dels protocols notarials de Tarragona (1472-1899)*. Barcelona, 2000.
24. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segles XIII-XV*. Vol. I. Barcelona, 2001.
25. Rafel MESTRES I BOQUERA i Núria JORNET I BENITO: *Catàleg dels protocols notarials de Vilanova i la Geltrú*. Barcelona, 2001.
26. Joan FORT I OLIVELLA, Erika SERNA I COBA, Santi SOLER I SIMON: *Catàleg dels protocols del districte de Figueres (I)*. Barcelona, 2001.
27. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVI*. Vol. II. Barcelona, 2003.
28. M. Àngels ADROER I PELLICER, Erika SERNA I COBA, Santi SOLER I SIMON: *Catàleg dels Protocols del districte de Figueres*. Vol. II. Barcelona, 2004.
29. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVII. 1601-1650*. Vol. III. Barcelona, 2004.
30. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVII. 1651-1700*. Vol. IV. Barcelona, 2006.
31. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVIII. 1701-1750*. Vol. V. Barcelona, 2009.

32. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVIII. 1751-1800*. Vol. VI. Barcelona, 2009.
33. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XIX. 1801-1862*. Vol. VII. Barcelona, 2012.
34. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XIX. 1863-1900*. Vol. VIII. Barcelona, 2013.

Textos i Documents

1. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. I. Barcelona, 1981.
2. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. II. Barcelona, 1982.
3. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. III. 1. Estudi jurídic. Barcelona, 1984.
4. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. III. 2. Diplomatarí. Barcelona, 1984.
5. Antoni UDINA i ABELLÓ: *La successió testada a la Catalunya altomedieval*. Barcelona, 1984.
6. Joan BASTARDAS i PARERA: *Usatges de Barcelona*. Barcelona, 1984 (2.ª edició 1991).
7. Josep Maria PONS GURI: *El Cartoral de Santa Maria de Roca Rossa*. Barcelona, 1984.
8. Jesús ALTURO i PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum I. Barcelona, 1985.
9. Jesús ALTURO i PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum II. Barcelona, 1985.
10. Jesús ALTURO i PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum III. Barcelona, 1985.
11. Arcadi GARCIA i SANZ i Josep Maria MADURELL i MARIMON: *Societats Mercantils a Barcelona*. Volum I. Barcelona, 1986.
12. Arcadi GARCIA i SANZ i Josep Maria MADURELL i MARIMON: *Societats Mercantils a Barcelona*. Volum II. Barcelona, 1986.
13. Tomàs de MONTAGUT i ESTRAGUÉS: *El Mestre Racional a la Corona d'Aragó (1283-1419)*. Volum I. Barcelona, 1987.
14. Tomàs de MONTAGUT i ESTRAGUÉS: *El Mestre Racional a la Corona d'Aragó (1283-1419)*. Volum II. Barcelona, 1987.
15. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. IV. Barcelona, 1987.
16. Josep Maria PONS i GURI: *Les col·leccions de costums de Girona*. Barcelona, 1988.
17. Pere PUIG i USTRELL, Teresa CARDELLACH i GIMÉNEZ, Montserrat ROYES i PIJOAN i Judit TAPIOLAS i BADIELLA: *Pergamins de l'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa, 1279-1387*. Barcelona, 1988.
18. Josep FERNÁNDEZ i TRABAL i Joan FERNÁNDEZ i TRABAL: *Inventari dels pergamins del Fons Mercader - Bell-lloc de l'Arxiu Històric Municipal de Cornellà de Llobregat (segles XI-XVIII)*. Volum I. Barcelona, 1989.
19. Josep FERNÁNDEZ i TRABAL i Joan FERNÁNDEZ i TRABAL: *Inventari dels pergamins del Fons Mercader - Bell-lloc de l'Arxiu Històric Municipal de Cornellà de Llobregat (segles XI-XVIII)*. Volum II. Barcelona, 1989.
20. Josep M. PONS i GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum I. Barcelona, 1989.

21. Josep M. PONS I GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum II. Barcelona, 1989.
22. Josep M. PONS I GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum III. Barcelona, 1989.
23. J. M. PONS I GURI i Jesús RODRÍGUEZ BLANCO: *Inventari dels pergamins de l'Arxiu Històric Municipal de Calella*. Barcelona, 1990.
24. Max TURULL I RUBINAT: *La configuració jurídica del municipi Baix-Medieval*. Barcelona, 1990.
25. María del Carmen ÁLVAREZ MÁRQUEZ: *La Baronía de la Conca d'Òdena*. Barcelona, 1990.
26. Margarida ANGLADA, M. Àngels FERNÁNDEZ i Concepció PETIT: *Els quatre llibres de la reina Elionor de Sicília a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona*. Barcelona, 1992.
27. Jordi ANDREU I DAUFÍ, Josep CANELA I FARRÉ i M. Àngels SERRA I TORRENT: *El llibre de comptes com a font per a l'estudi d'un casal noble de mitjan segle xv. Primer llibre memorial començat per la senyora dona Sanxa Ximenis de Fox e de Cabrera e de Navalles*. Barcelona, 1992.
28. Josep M. SANS I TRAVÉ: *Dietari o Llibre de Jornades (1411-1484) de Jaume Safont*. Barcelona, 1992.
29. Montserrat BAJET I ROYO: *El mostassaf de Barcelona i les seves funcions en el segle xvi. Edició del "Llibre de les Ordinations"*. Barcelona, 1994.
30. Josep HERNANDO: *Llibres i lectors a la Barcelona del segle xiv*. Volum I. Barcelona, 1995.
31. Josep HERNANDO: *Llibres i lectors a la Barcelona del segle xiv*. Volum II. Barcelona, 1995.
32. Maria Mercè COSTA I PARETAS: *La casa de Xèrica i la seva política en relació amb la monarquia de la Corona d'Aragó (segles XIII-XIV)*. Barcelona, 1998.
33. Antoni UDINA I ABELLÓ: *Els testaments dels comtes de Barcelona i dels reis de la Corona d'Aragó. De Guifré Borrell a Joan II*. Barcelona, 2001.
34. Ricardo CIERBIDE: *Edició crítica dels manuscrits catalans inèdits de l'orde de Sant Joan de Jerusalem (segles XIV-XV)*. Barcelona, 2002.
35. Agustí ALCOBERRO: *L'exili austriacista (1713-1747)*. Volum I. Barcelona, 2002.
36. Agustí ALCOBERRO: *L'exili austriacista (1713-1747)*. Volum II. Barcelona, 2002.
37. Josep Maria SANS I TRAVÉ: *El Llibre Verd del pare Jaume Pasqual. Primera història del monestir de Vallbona*. Barcelona, 2002.
38. Josep M. PONS I GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum IV. Barcelona, 2006.
39. José Enrique RUIZ-DOMÈNEC: *Quan els vescomtes de Barcelona eren. Història, crònica i documents d'una família catalana dels segles x, xi i xii*. Barcelona, 2006.
40. Eulàlia MIRALLES (ed.): Antoni VILADAMOR, *Història general de Catalunya*. Volum I. Barcelona, 2007.
41. Eulàlia MIRALLES (ed.): Antoni VILADAMOR, *Història general de Catalunya*. Volum II. Barcelona, 2007.
42. Josefina MUTGÉ I VIVES: *El monestir benedictí de Sant Pau del Camp de Barcelona a través de la documentació de cancelleria reial de l'Arxiu de la Corona d'Aragó (1287-1510)*. Barcelona, 2008.
43. Rodrigue TRÉTON (ed.): *El llibre de les monedes de Barcelona i dels florins d'or d'Aragó. Compilació redactada per Jaume Garcia, arxiver reial de Barcelona, per a ús de la seca de Perpinyà*. Barcelona, 2009.
44. Joan PAPERLL I TARDIU (ed.): *Compendium abbreviatum. Còdex del monestir de Santa Maria de Santes Creus dels segles xv i xvi, de Fra Bernat Mallol i fra Joan Salvador*. Barcelona, 2009.

45. Montserrat DURAN PUJOL (ed.): *Llibre de la confraria y offici de perayres de la vila de Igualada, en lo qual estan continuadas las ordinacions y determinacions de dit offici, tretas del llibre de la confraria de perayres de la ciutat de Barcelona (1614-1887)*. Volum I. Barcelona, 2012.
46. Montserrat DURAN PUJOL (ed.): *Llibre de la confraria y offici de perayres de la vila de Igualada, en lo qual estan continuadas las ordinacions y determinacions de dit offici, tretas del llibre de la confraria de perayres de la ciutat de Barcelona (1614-1887)*. Volum II. Barcelona, 2012.
47. Carles DÍAZ MARTÍ (ed.): *La primera crònica del monestir de Sant Jeroni de la Murtra (1413-1604) de Francesc Talet*. Barcelona, 2013.
48. Joan FERRER I GODOY (ed.): *Actes i resolucions. Sant Joan de les Abadesses en època moderna 1630-1859*. Volum I. Barcelona, 2013.
49. Joan FERRER I GODOY (ed.): *Actes i resolucions. Sant Joan de les Abadesses en època moderna 1630-1859*. Volum II. Barcelona, 2013.
50. Rodrigue TRÉTON: *Liber Feudorum A. Les investigacions sobre els feus dels reis Jaume I i Jaume II de Mallorca 1263-1294 (Cerdanya, Capcir, Conflent, Vall de Ribes, Ripollès, Vallespir i vegueria de Camprodon)*. Volum I. Barcelona, 2013.
51. Rodrigue TRÉTON: *Liber Feudorum A. Les investigacions sobre els feus dels reis Jaume I i Jaume II de Mallorca 1263-1294 (Cerdanya, Capcir, Conflent, Vall de Ribes, Ripollès, Vallespir i vegueria de Camprodon)*. Volum II. Barcelona, 2013.
52. Jordi BOLÒS i Imma SÀNCHEZ-BOIRA: *Inventaris i encants conservats a l'Arxiu Capitular de Lleida (segles XIV-XVI)*. Volum I. Barcelona, 2014.
53. Jordi BOLÒS i Imma SÀNCHEZ-BOIRA: *Inventaris i encants conservats a l'Arxiu Capitular de Lleida (segles XIV-XVI)*. Volum II. Barcelona, 2014.
54. Jordi BOLÒS i Imma SÀNCHEZ-BOIRA: *Inventaris i encants conservats a l'Arxiu Capitular de Lleida (segles XIV-XVI)*. Volum III. Barcelona, 2014.
55. Vicenç RUIZ GÓMEZ: *Els pergamins documentals de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona (1142-1500)*. Barcelona, 2014.
56. Joan Maria QUIJADA BOSCH i Neus SÀNCHEZ PIÉ: *De Rebus Gestis Ecclesiae. Els llibres de notes del capítol catedral de Tarragona (1734-1930)*. Barcelona, 2014.

Textos i Documents. “Maior”

1. Jesús MASSIP i FONOLLOSA i altres: *Costums de Tortosa*. Barcelona, 1996 (format 22 × 31 cm).
2. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Barcelona, 2001.

Estudis

1. AA. DD.: *Estudis sobre història de la Institució Notarial a Catalunya, en honor de Raimon Noguera*. Barcelona, 1988.
2. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*. I. Actes del I Simposi Internacional de 1990. Barcelona, 1991.
3. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*. II. Actes del II Simposi Internacional de 1991. Barcelona, 1992.

4. Àngel MARTÍNEZ SARRIÓ: *Monjos i clergues a la recerca del Notariat. Estudi dels documents llatins de l'abadia de Sankt Gallen (segles VIII-XII)*. Barcelona, 1992.
5. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *Ius proprium - Ius commune a Europa. El dret comú i Catalunya*, III. Actes del IIIr Simposi Internacional de 1992: *Homenatge al professor André Gouron amb motiu de la seva investidura com a Doctor Honoris Causa per la Universitat de Barcelona*. Barcelona, 1993.
6. Arcadi GARCIA I SANZ i NÚRIA COLL i JULIÀ †: *Galeres mercants catalanes dels segles XIV i XV*, Barcelona, 1994.
7. AA. DD.: *Actes del I Congrés d'Història del Notariat Català*. Barcelona, 1994.
8. Belén MORENO CLAVERÍAS: *La contractació agrària a l'Alt Penedès durant el segle XVIII. El contracte de rabassa morta i l'expansió de la vinya*. Barcelona, 1995.
9. Josep M. PUIG SALELLAS: *De remences a rendistes: els Salellas (1322-1935)*. Barcelona, 1996.
10. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya, IV*. Actes del IVt Simposi Internacional de 1994: *Homenatge al professor Josep M. Gay Escoda*. Barcelona, 1995.
11. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya, V*. Actes del Vè Simposi Internacional de 1995. Barcelona, 1996.
12. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya, VI*. Actes del VIè Simposi Internacional de 1996. Barcelona, 1997.
13. Jaume CODINA: *Contractes de matrimoni al delta del Llobregat*. Barcelona, 1997.
14. Maria Adela FARGAS PENARROCHA: *Família i poder a Catalunya, 1516-1626. Les estratègies de consolidació de la classe dirigent*. Barcelona, 1997.
15. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya, VII*. Actes del VIIè Simposi Internacional de 1997. Barcelona, 1998.
16. Tomàs LÓPEZ PIZCUETA: *La Pia Almoïna de Barcelona (1161-1350). Estudi d'un patrimoni eclesiàstic català baixmedieval*. Barcelona, 1998.
17. Josep M. CRUSELLES: *Els notaris de la ciutat de València. Activitat professional i comportament social a la primera meitat del segle XV*. Barcelona, 1998.
18. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya, VIII*. Actes del VIIIè Simposi Internacional de 1998. Barcelona, 1999.
19. Josep SERRANO DAURA (ed.): *El territori i les seves institucions històriques*. Actes de les Jornades d'Estudi. Volum I. Barcelona, 1999.
20. Josep SERRANO DAURA (ed.): *El territori i les seves institucions històriques*. Actes de les Jornades d'Estudi. Volum II. Barcelona, 1999.
21. Anna RICH ABAD: *La comunitat jueva de Barcelona entre 1348 i 1391 a través de la documentació notarial*. Barcelona, 1999.
22. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya, IX*. Actes del IXè Simposi Internacional de 1999: *La família i el seu patrimoni*. Barcelona, 2000.
23. AA. DD.: *Actes del II Congrés d'Història del Notariat Català*. Barcelona, 2000.
24. Jordi FIGA i LÓPEZ-PALOP (ed.): *Miscel·lània Lluís Figa i Faura*. Barcelona, 2000.
25. Josep SERRANO i DAURA: *Senyoriu i municipi a la Catalunya Nova. Comandes de Miravet, d'Orta, d'Ascó i de Vilalba i baronies de Flix i d'Entença*. Volum I. Barcelona, 2000.
26. Josep SERRANO i DAURA: *Senyoriu i municipi a la Catalunya Nova. Comandes de Miravet, d'Orta, d'Ascó i de Vilalba i baronies de Flix i d'Entença*. Volum II. Barcelona, 2000.
27. Daniel PIÑOL i ALABART: *El notariat públic al Camp de Tarragona. Història, activitat, escriptura i societat (segles XIII-XIV)*. Barcelona, 2000.

28. Maria VILAR I BONET: *Els béns del Temple a la Corona d'Aragó en suprimir-se l'orde*, Barcelona, 2000.
29. Cristina BORAU: *Els promotors de capelles i retaules en la Barcelona del segle XIV*. Barcelona, 2003.
30. Alfons ZARZOSO: *Medicina i Il·lustració a Catalunya*. Barcelona, 2004.
31. Santiago DE LLOBET MASACHS: *El matrimoni infantil a Catalunya i Europa*. Barcelona, 2005.
32. Joaquim ALBAREDA SALVADÓ: *El "cas dels catalans". La conducta dels aliats arran de la Guerra de Successió (1705-1742)*. Barcelona, 2005.
33. Miquel Àngel MARTÍNEZ RODRÍGUEZ: *Els magistrats de la Reial Audiència de Catalunya a la segona meitat del segle XVII*. Barcelona, 2006.
34. Imma PUIG ALEU: *Una visita pastoral al Baix Empordà als anys 1420-1423*. Barcelona, 2006.
35. Maria GARGANTÉ LLANES: *Arquitectura religiosa del segle XVIII a la Segarra i l'Urgell. Condicionants, artífexs i pràctica constructiva*. Barcelona, 2006.
36. Martín RODRIGO Y ALHARILLA: *Indians a Catalunya: capitals cubans en l'economia catalana*. Barcelona, 2007.
37. Victòria ALMUNI BALADA: *La catedral de Tortosa als segles del gòtic*, volum I, Barcelona, 2007.
38. Victòria ALMUNI BALADA: *La catedral de Tortosa als segles del gòtic*, volum II, Barcelona, 2007.
39. Nativitat CASTEJÓN DOMÈNECH: *Aproximació a l'estudi de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona. Repertori documental del segle XV*. Barcelona, 2007.
40. Jaume AUERIL I BEA (ed.): Antoni VALLMANYA, *Poesies*. Barcelona, 2007.
41. Carles VELA I AULESA: *Especiers i candelers a Barcelona a la baixa edat mitjana. Testaments, família i sociabilitat*, Volum I, Barcelona, 2007.
42. Carles VELA I AULESA: *Especiers i candelers a Barcelona a la baixa edat mitjana. Testaments, família i sociabilitat*, Volum II, Barcelona, 2007.
43. Lluís MONJAS MANSO: *La reforma eclesiàstica i religiosa de la província eclesiàstica Tarragonense al llarg de la baixa edat mitjana*. Barcelona, 2008.
44. Joan SOLER I JIMÉNEZ: *La formació de la Poble de Santa Pau a redós del castell dels barons (1248-1331)*. Barcelona, 2008.
45. Jordi MORELLÓ BAGET: *Municipis sota la senyoria dels creditors de censals: la gestió del deute públic a la baronia de la Llacuna (segle XV)*. Barcelona, 2008.
46. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum I. Barcelona, 2008.
47. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum II. Barcelona, 2009.
48. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum III. Barcelona, 2009.
49. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum IV. Barcelona, 2009.
50. Francesc TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH: *Pesos, mides i mesures al Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*. Volum V. Barcelona, 2009.
51. Eduard MARTÍ FRAGA: *La classe dirigent catalana. Els membres de la Conferència dels Tres Comuns i del Braç Militar (1697-1714)*. Barcelona, 2009.

52. Roser SABANÉS I FERNÁNDEZ: *Els concilis ilterdenses de la província eclesiàstica Tarracense a l'edat mitjana (546-1460)*. Barcelona, 2009.
53. Xavier SOLÀ I COLOMER: *El monestir de Santa Maria d'Amer a l'època moderna: religió, cultura i poder. De la reforma benedictina a la vigília de les desamortitzacions (1592-1835)*. Volum I. Barcelona, 2010.
54. Xavier SOLÀ I COLOMER: *El monestir de Santa Maria d'Amer a l'època moderna: religió, cultura i poder. De la reforma benedictina a la vigília de les desamortitzacions (1592-1835)*. Volum II. Barcelona, 2010.
55. Miquel Àngel MARTÍNEZ RODRÍGUEZ: *La mitjana noblesa catalana a la darrereria de l'etapa foral*. Barcelona, 2010.
56. Manuel GÜELL: *Els Margarit de Castell d'Empordà. Família, noblesa i patrimoni a l'època moderna*. Barcelona, 2011.
57. Josep M. GIRONELLA I GRANÉS: *Els molins i les salines de Castelló d'Empúries al segle XIV. La mòlta de cereals, el batanatge de teixits i l'obtenció de sal en una vila catalana baixmedieval*. Barcelona, 2010.
58. Llorenç FERRER I ALÒS: *Sociologia de la industrialització. De la seda al cotó a la Catalunya central (segles XVIII-XIX)*. Barcelona, 2011.
59. Elvis MALLORQUÍ: *Parròquia i societat rural al bisbat de Girona, segles XIII-XIV*. Barcelona, 2011.
60. Jordi ROCA VERNET: *La Barcelona revolucionària i liberal: exaltats, milicians i conspiradors*. Barcelona, 2011.
61. Josep CAPDEFERRO PLA: *Ciència i experiència. El jurista Fontanella (1575-1649) i les seves cartes*. Barcelona, 2012.
62. Montserrat RICHOU I LLIMONA: *La terra, la família i la mort al Baix Maresme (1348-1486)*. Barcelona, 2012.
63. Pere GIFRE RIBAS: *Els senyors útils i propietaris de mas. La formació històrica d'un grup social pagès (vegueria de Girona, 1486-1730)*. Barcelona, 2012.
64. Elisa BADOSA I COLL †: *La Barcelona del barroc a través d'una família de comerciants: els Amat*. Barcelona, 2012.
65. Miquel Àngel MARTÍNEZ RODRÍGUEZ: *Felip IV i Catalunya*. Barcelona, 2013.
66. Jaume FULLOLA FUSTER: *Mequinensa: de l'aïllament agrari a l'eclosió minera*. Barcelona, 2013.
67. Vicent BAYDAL SALA: *Guerra, relacions de poder i fiscalitat negociada: els orígens del contractualisme al regne de València (1238-1330)*. Barcelona 2014.
68. Lluïsa PLA I TOLDRÀ: *Els Girona. La gran burgesia catalana del segle XIX*. Barcelona, 2014.
69. Francesc AMORÓS I GONELL: *La Guerra de Successió i l'Orde de Malta a Catalunya. Política, finances i llinatges: 1700-1715*. Barcelona, 2014.

Acta Notariorum Cataloniae

1. Laureà PAGAROLAS I SABATÉ: *El protocol del notari Bonanat Rimentol de 1351*. Barcelona, 1991.
2. Pere PUIG I USTRELL: *Capbreu primer de Bertran acòlit, notari de Terrassa, 1237-1242*. Volum I. Barcelona, 1992.
3. Pere PUIG I USTRELL: *Capbreu primer de Bertran acòlit, notari de Terrassa, 1237-1242*. Volum II. Barcelona, 1992.

4. J. HERNANDO, J. FERNÁNDEZ, J. GÜNZBERG: *Liber examinationis notariorum civitatis Barcinone (1348-1386)*. Barcelona, 1992.
5. G. GONZALVO, M. C. COLL, O. SAMPRÓN: *El protocol del notari Pere de Folgueres (1338)*. Barcelona, 1996.
6. Rafael GINEBRA I MOLINS: *El Manual primer de l'Arxiu de la Cúria Fumada de Vic (1230-1233)*. Volum I. Barcelona, 1998.
7. Rafael GINEBRA I MOLINS: *El Manual primer de l'Arxiu de la Cúria Fumada de Vic (1230-1233)*. Volum II. Barcelona, 1998.
8. Miquel FORRELLAD SOLÀ: *Manual de Francesc Ajac, notari de Sabadell, 1400-1402*. Barcelona, 1998.
9. M. C. COLL, X. CAZENEUVE, J. HERNANDO: *El manual de Joan de Cabreny (1385-1386)*. Barcelona, 1999.
10. Rafel GINEBRA I MOLINS, Anna Maria DE ROCAFIGUERA I GARCIA, Jordi VILAMALA I SALVANS: *El manual de 1641 de Joan Francesc Torrellebreta, notari de Vic*. Barcelona, 2001.
11. Joan PAPELL I TARDIU: *El manual de les escriptures públiques d'Ignasi Cases i Ferrer, notari de Valls (1790-1791)*. Volum I. Barcelona, 2001.
12. Joan PAPELL I TARDIU: *El manual de les escriptures públiques d'Ignasi Cases i Ferrer, notari de Valls (1790-1791)*. Volum II. Barcelona, 2001.
13. Miquel TORRAS I CORTINA: *El manual del notari Pere Pau Solanelles de l'escrivania pública d'Igualada (1475-1479)*. Volum I. Barcelona, 2003.
14. Miquel TORRAS I CORTINA: *El manual del notari Pere Pau Solanelles de l'escrivania pública d'Igualada (1475-1479)*. Volum II. Barcelona, 2003.
15. Joan PEYTAVÍ DEIXONA: *El manual de 1700 de Jaume Esteve, notari de Perpinyà*. Barcelona, 2004.
16. Teresa ALEIXANDRE I SEGURA: *El Liber Iudeorum núm. 90 de l'Aleixar*. Barcelona, 2004.
17. Hug PALOU i MIQUEL: *Els libri notularum de Santa Coloma de Queralt (1240-1262)*. Volum I. Barcelona, 2009.
18. Hug PALOU i MIQUEL: *Els libri notularum de Santa Coloma de Queralt (1240-1262)*. Volum II. Barcelona, 2009.
19. Isabel COMPANYS I FARRERONS: *El protocol de 1850 del notari de Reus Francesc Sostres i Soler i del seu connotari Magí Sostres i Torra, naturals de Calaf*. Volum I. Barcelona, 2009.
20. Isabel COMPANYS I FARRERONS: *El protocol de 1850 del notari de Reus Francesc Sostres i Soler i del seu connotari Magí Sostres i Torra, naturals de Calaf*. Volum II. Barcelona, 2009.
21. Pilar MEILÁN CAMPO: *Manual de Marina de Josep Serra, notari de Mataró (1774-1775)*. Barcelona, 2010.
22. Rubén MOLINA I CAMPOY i Aymat CATAFAU CASTELLET: *La nòtula del notari Bernat Frigola de Cotlliure*. Barcelona, 2011.
23. Carme MUNTANER I ALSINA: *El Manual de Joan Pau Ferrer i Sala, notari de Sitges (1794-1796)*. Volum I. Barcelona, 2013.
24. Carme MUNTANER I ALSINA: *El Manual de Joan Pau Ferrer i Sala, notari de Sitges (1794-1796)*. Volum II. Barcelona, 2013.
25. Ricard Jordi BAÑO I ARMINANA: *Un notal alcoià dels anys 1296-1303*. Barcelona, 2013.
26. Joan SALVADÓ I MONTORIOL: *Vintè manual de Francesc Duran, notari de Barcelona. 1714*. Barcelona, 2014.
27. Albert RUBIÓ I SERRAT i Rafel GINEBRA I MOLINS: *El manual onzè d'Antoni Bosch, notari de Vic, de 1713-1714*. Barcelona, 2014.

28. Roser PUIG I TÀRRECH: *El manual de 1780 de Josep Clot Blet, notari de Reus*. Barcelona, 2015.

Llibres de Privilegis

1. MAX TURULL I RUBINAT, Montserrat GARRABOU I PERES, Josep HERNANDO I DELGADO i Josep M. LLOBET I PORTELLA: *Llibre de Privilegis de Cervera, 1182-1456*. Barcelona, 1991.
2. J. VALLÉS, J. VIDAL, M. C. COLL i J. M. BOSCH: *El Llibre Verd de Vilafranca*. Volum I. Barcelona, 1992.
3. J. VALLÉS, J. VIDAL, M. C. COLL i J. M. BOSCH: *El Llibre Verd de Vilafranca*. Volum II. Barcelona, 1992.
4. Antoni MAYANS I PLUJÀ i XAVIER PUIGVERT I GURT: *Llibre de Privilegis d'Olot (1315-1702)*. Barcelona, 1995.
5. Marc TORRAS I SERRA: *Llibre Verd de Manresa (1218-1902)*. Barcelona, 1996.
6. G. GONZALVO, J. HERNANDO, F. SABATÉ, M. TURULL i P. VERDÉS: *Els llibres de privilegis de Tàrrrega (1058-1473)*. Barcelona, 1997.
7. Christian GUILLERÉ: *Llibre Verd de la ciutat de Girona (1144-1533)*. Barcelona, 2000.
8. Griselda JULIOL I ALBERTI: *Llibre Vermell de la ciutat de Girona (1188-1624)*. Barcelona, 2001.
9. Antoni COBOS FAJARDO: *Llibre de Privilegis de la vila de Figueres (1267-1585)*. Barcelona, 2004.
10. TERESA CARDELLACH I GIMÉNEZ, Pere PUIG I USTRELL, Vicenç RUIZ I GÓMEZ i Joan SOLER I JIMÉNEZ: *Llibre de privilegis de la vila i el terme de Terrassa (1228-1652)*, Barcelona, 2006.
11. Anna GIRONELLA DELGÀ: *Llibre groc de la ciutat de Girona*. Barcelona, 2007.
12. Joan VILLAR I TORRENT: *Llibre de privilegis de Palafrugell (1250-1724)*. Barcelona, 2007.
13. Sebastià BOSOM i Susanna VELA: *Llibre de privilegis de la vila de Puigcerdà*. Barcelona, 2007.
14. Sebastià BOSOM i Susanna VELA: *Llibre de les provisions reials de la vila de Puigcerdà*. Barcelona, 2009.
15. Vicent GARCIA EDO: *El Llibre Verd de Perpinyà (segle XII-1395)*. Barcelona, 2010.

Diplomataris

1. Josep Maria MARQUÈS: *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona (s. IX-XIV)*. Volum I. Barcelona, 1993.
2. Josep Maria MARQUÈS: *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona (s. IX-XIV)*. Volum II. Barcelona, 1993.
3. Pau MORA - LORENZO ANDRINAL: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de La Real de Mallorca, 1361-1386*. Volum I. Barcelona, 1993.
4. Pau MORA - LORENZO ANDRINAL: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de La Real de Mallorca, 1361-1386*. Volum II. Barcelona, 1993.
5. Maria PARDO I SABARTÉS: *Mensa episcopal de Barcelona (878-1299)*. Barcelona, 1994.
6. Albert BENET I CLARÀ: *Diplomatari de la Ciutat de Manresa (segles IX-X)*. Barcelona, 1994.

7. Esteve PRUENCA I BAYONA: *Diplomatari de Santa Maria d'Amer*. Barcelona, 1995.
8. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomatari dels segles x i xi*. Volum I. Barcelona, 1995.
9. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomatari dels segles x i xi*. Volum II. Barcelona, 1995.
10. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomatari dels segles x i xi*. Volum III. Barcelona, 1995.
11. Antoni VIRGILI: *Diplomatari de la catedral de Tortosa (1062-1193)*. Barcelona, 1997.
12. Josep M. MARQUÈS: *Col·lecció diplomàtica de Sant Daniel de Girona (924-1300)*. Barcelona, 1997.
13. Ramon MARTÍ: *Col·lecció diplomàtica de la Seu de Girona (817-1100)*. Barcelona, 1997.
14. Xavier PÉREZ I GÓMEZ: *Diplomatari de la cartoixa de Montalegre (segles x-xii)*. Barcelona, 1998.
15. Andreu GALERA I PEDROSA: *Diplomatari de la vila de Cardona (anys 966-1276)*. Barcelona, 1998.
16. Ramon SAROBÉ: *Col·lecció diplomàtica de la Casa del Temple de Gardeny (1070-1200)*. Volum I. Barcelona, 1998.
17. Ramon SAROBÉ: *Col·lecció diplomàtica de la Casa del Temple de Gardeny (1070-1200)*. Volum II. Barcelona, 1998.
18. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum I. Barcelona, 1999.
19. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum II. Barcelona, 1999.
20. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum III. Barcelona, 1999.
21. Jesús ALTURO I PERUCHO: *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir santjoanista de 1076 a 1244*. Barcelona, 1999.
22. M. Josepa ARNALL I JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1293-1515)*. Volum I. Barcelona, 2000.
23. M. Josepa ARNALL I JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1293-1515)*. Volum II. Barcelona, 2000.
24. Pere PUIG, Vicenç RUIZ i Joan SOLER: *Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara. Terrassa, 958-1207*. Barcelona, 2001.
25. Antoni VIRGILI (ed.): *Diplomatari de la catedral de Tortosa (1193-1212)*. *Episcopat de Gombau de Santa Oliva*. Barcelona, 2001.
26. Antoni BACH I RIU: *Diplomatari de l'Arxiu Diocesà de Solsona (1101-1200)*. Volum I. Barcelona, 2002.
27. Antoni BACH I RIU: *Diplomatari de l'Arxiu Diocesà de Solsona (1101-1200)*. Volum II. Barcelona, 2002.
28. Josep M. PONS I GURI i Hug PALOU I MIQUEL: *Un cartoral de la canònica agustiniana de Santa Maria del castell de Besalú (segles x-xv)*. Barcelona, 2002.
29. Manuel PASTOR I MADALENA: *El cartulari de Xestagar: memòria escrita d'un senyoriu valencià*. Barcelona, 2004.
30. M. Josepa ARNALL I JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1517-1713)*. Volum III. Barcelona, 2005.

31. M. Josepa ARNALL I JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1517-1713)*. Volum IV. Barcelona, 2005.
32. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum I. Barcelona, 2005.
33. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum II. Barcelona, 2005.
34. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum III. Barcelona, 2005.
35. Joan PAPELL I TARDIU: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Santes Creus (975-1225)*. Volum I. Barcelona, 2005.
36. Joan PAPELL I TARDIU: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Santes Creus (975-1225)*. Volum II. Barcelona, 2005.
37. Josep BAUCCELLS, Àngel FÀBREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum I. Barcelona, 2006.
38. Josep BAUCCELLS, Àngel FÀBREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum II. Barcelona, 2006.
39. Josep BAUCCELLS, Àngel FÀBREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum III. Barcelona, 2006.
40. Josep BAUCCELLS, Àngel FÀBREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum IV. Barcelona, 2006.
41. Josep BAUCCELLS, Àngel FÀBREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum V. Barcelona, 2006.
42. Jordi BOLÒS: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix (segles X-XV)*. Barcelona, 2006.
43. Joan FERRER i GODOY: *Diplomatari del monestir de Sant Joan de les Abadesses (995-1273)*. Barcelona, 2009.
44. Irene LLOP (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Casserres*. Volum I. Barcelona, 2009.
45. Irene LLOP (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Casserres*. Volum II. Barcelona, 2009.
46. Josep Maria MARQUÈS i PLANAGUMÀ: *El Cartoral de Rúbriques Vermelles de Pere de Rocabertí, bisbe de Girona (1318-1324)*. Barcelona, 2009.
47. Jordi BOLÒS: *Diplomatari del monestir de Sant Pere de la Portella*. Barcelona, 2009.
48. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum I. Barcelona, 2010.
49. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum II. Barcelona, 2010.
50. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum III. Barcelona, 2010.
51. Ignasi J. BAIGES, Gaspar FELIU, Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu*

- Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. Volum IV. Barcelona, 2010.
52. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdéu*. Volum I. Barcelona, 2010.
 53. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdéu*. Volum II. Barcelona, 2010.
 54. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdéu*. Volum III. Barcelona, 2010.
 55. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdéu*. Volum IV. Barcelona, 2010.
 56. Rodrigue TRÉTON (ed.): *Diplomatari del Masdéu*. Volum V. Barcelona, 2010.
 57. Ernest BELENGUER CEBRIÀ (ed.): *Col·lecció documental del regnat de Ferran II i la ciutat de València (1479-1516)*. Volum I. Barcelona 2011.
 58. Ernest BELENGUER CEBRIÀ (ed.): *Col·lecció documental del regnat de Ferran II i la ciutat de València (1479-1516)*. Volum II. Barcelona 2011.
 59. Jesús ALTURO I PERUCHO: *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir duple de l'orde de Sant Joan de Jerusalem (1245-1300)*. Barcelona, 2010.
 60. Ramon CHESÉ LAPEÑA (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere d'Àger fins 1198*. Volum I. Barcelona, 2011.
 61. Ramon CHESÉ LAPEÑA (ed.): *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere d'Àger fins 1198*. Volum II. Barcelona, 2011.
 62. STEFANO M. CINGOLANI: *Diplomatari de Pere I el Gran. 1. Cartes i Pergamins (1258-1285)*. Barcelona, 2011.
 63. Pere PUIG I USTRELL, Vicenç RUIZ I GÓMEZ, Joan SOLER JIMÉNEZ, Alan CAPELLADES I RIERA: *Diplomatari de Sant Pere d'Ègara i Santa Maria de Terrassa, 1203-1291*. Barcelona, 2013.
 64. Elvís MALLORQUÍ GARCIA: *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Galligants (911-1300)*. Volum I. Barcelona, 2013.
 65. Elvís MALLORQUÍ GARCIA: *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Galligants (911-1300)*. Volum II. Barcelona, 2013.
 66. Pere PUIG I USTRELL, Javier ROBLES I MONTESINOS, Vicenç RUIZ I GÓMEZ, Joan SOLER I JIMÉNEZ, Alan CAPELLADES I RIERA: *Diplomatari de Sant Llorenç del Munt, 1101-1230*. Barcelona, 2013.
 67. Elvís MALLORQUÍ GARCIA: *Col·lecció diplomàtica dels Cartellà, cavallers de Maçanet de la Selva (1106-1301)*. Barcelona, 2015.

